శ్రీరస్తు.

శ్రీ కాకినాడుపురనివాసుండును
శ్రీమన్నాళాన్వవాయపయఃపారావార రాకాసుధాకరుండును
సజ్జన విధేయుండునగు

నాళం వెంకటరాయుండుగారు

పఠన శ్రవణ శ్రావణ లేఖనపూజనాదులచేత
పురుషార్థ చతుష్టయ సాధకంబును
భవబంధలవిత్రంబును
బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతంబునగు

గౌతమీమాహాత్మ్యము.

అనునీగ్రంథమును
రాజమహేంద్రవరము మొదలగు నానాదేశంబులనుండి
రప్పించిన ప్రాచీనపుస్తకముల సాహాయ్యంబున
పండితోత్తములచే బరిష్కరణము గావించి
సర్వలోకోపకారంబగు నట్లు
శ్రీమచ్చెన్నపురీ రాజధానీవాస్తవ్యులగు
వావిళ్ల, రామస్వామిశాస్త్రులవారి
ఆదిసరస్వతీనిలయమనుముద్రాక్షరశాలయందు
భద్ర ముద్రాక్షరములచే ముద్రింపించి
విరోధినామసంవత్సరాషాఢశుక్లపంచమీ బుధవారము
ప్రచురము చేయించిరి.

౧౮౮౯ సం॥ జూలై.

శ్రీః

బ్రహ్మాండపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే

విషయానుక్రమసూచికా ప్రారంభః.

గౌతమీమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమసూచికా.

గౌతమీమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమసూచికా.

ఇతి గౌతమీమాహాత్మ్య విషయానుక్రమసూచికా

సంపూర్ణా.

శ్రీరస్తు.

సప్తసాగరమాహాత్మ్య, విషయానుక్రమసూచికాప్రారంభః.

ఇతి సప్తసాగరమాహాత్మ్య విషయానుక్రమసూచికా,

సంపూర్ణా

శ్రీ

శుభమస్తు.

అవిఘ్నమస్తు.

గౌతమీమహాత్మ్యపీఠికా.

యత్పాద పద్మ యుగళీ తరుణార్క-భాసా విఘ్నాంధకార పటలీ స్వత ఏవనస్యాత్ । సోఽవ్యాద్గజాస్య సురరాట్సకలీన బంధుం నాళాన్వయామ్బుధి సుధాకర కామరాజం ॥ ౧ ॥ శ్రీకాన్తా మన్యకాన్తా కుచయుగళ పరిష్వంగ సంజాత సంగః కస్తూరీ కర్దమో వేత్యనుశయ కలుషాం లాలనావ్యాజతోయః। దత్వావక్షో నివాసం నిజసహజలస ద్దివ్య చిహ్నం ప్రదర్శ్య శ్రీవత్సంవీతశంకా మకురుత సహరిః కామరాజార్య మవ్యాత్ ॥ ౨ ॥ గౌరీలతా వెల్లిత ఇందుసూనో గంగామధు గాఢరళ బంభరశ్రీః । స్ఫురజ్జటా పల్లవతల్లజాఢ్యో దద్యాచ్ఛుభం వశ్శివకల్పభూజః ॥ ౩ ॥ సృష్ట్వా ప్రజానేమాతృకథా విహీనాన్సదా తదాలోకనజాగరూకః । యోఽధూచ్ఛతు దిగ్వితతాస్యవర్గః స్సహోజ్జమో నిదర్శదతాచ్ఛతాయుః ॥ ౪ ॥ వికాసి నవమాలతీ జయలస త్తనూలాలితీ । శ్రితాకలన పాండితీ హసితదేవతా స్త్రీహతిక్రుచాంచిత విపంచికాస్వరసమర్పిహాస్తాంభలా కలానిధి కులాంగనా కలయతాం కలావస్సదా ॥ ౫ ॥ భూతనాయక శిరస్థిత నద్యా భూతలావతరణే ధృత దీక్షః । గౌతమో వతు భవత్కులజాతం గౌతమో నిచయమోచన దీక్షః ॥ ౬ ॥ గౌతమీ సకల భద్రకరీ వ స్సాతమీన కిరణోత్కర శుభ్రా । స్ఫీతమీనకులలోడిత నీరా క్రీతమీర హితతాసకలస్వా ॥ ౭ ॥ అస్తి ప్రశస్తి జనిభూజన భూమ భూషా భూషాయితా త్రిజగతీ యువతేః పురీడ్యా । మాండవ్యమౌని వరనామ కృతస్వ నామా మాండవ్యపాత్రశ యదశేష విశేష ధామా ॥ ౮ ॥ తత్పురీతి కలనా రహితాయాం నైజరీతి రచితాఖిల తోషః । భీమనార్య ఇతి విశ్రుతకీర్తిః స్సన్మనాశ్రిత

దారాన లేభే ॥ ౯ ॥ సత్రా సతి స్తస్య తనయా వినయాధిగతాశయాః ।
సత్రక్షీవ పతిం వృత్తి మలంకర్తుం మనోదితాః ॥ ౧౦ ॥ వీరయ వెంకన రా
మన వల్లభ రాయాఖ్యయా విరాజంతః । పట్టాభిరామ సుబ్బయ చలమయ నా
మ్నాచ విశ్రుతా ఏతే ॥ ౧౧ ॥ తత్రాదౌ వీరయాఖ్యస్య జజ్ఞే విజ్ఞాత నైపు
ణి ॥ అనామాస్య గుణై ర్మాన్యః కామరాజాభిధానవాన్ ॥ ౧౨ ॥ రాజ
రాజ నరేంద్రస్య పురే సౌ రాజరాజవత్ । కామరాజో ద్య విపుల స్వకుల ప్రభు
తాం వహన్ ॥ ౧౩ ॥ తత్రాద్య గ్గుణ గుంభితా నిజయశ స్తారాళి హారావళీ
ర్వ్యక్త్యా శావరవర్ణినీ కుచతటీ మ్వ్యాలమ్బయన్నేకదా । నిర్వైషమ్య తయా సు
జనేన ఇతి ప్రాఘ్యోన్ భవత్యాదరా న్మాధ్యస్థ్యాయ జనై స్స్వకార్యవిశదే సం
ప్రాణన్ విశ్వాసనః ॥ ౧౪ ॥ వీరవేంకట రాజాద్యాః పుత్రాస్సుత్రామ వై
భవాః । అస్య సనాభామ రాజస్య సామరాజిత తేజసః ॥ ౧౫ ॥ ద్వితీయో
వెంకటాఖ్యో సౌ పద్వితీయ గుణాకరః । జనయామాస తనయ త్రితయం కుల
భూషణం ॥ ౧౬ ॥ భీమనాఖ్యో వెంకటరా ట్పల్లియాఖ్యశ్చ తే త్రయః । భీ
మనాఖ్యస్య తనయా రామలింగాదయో భవన్ ॥ ౧౭ ॥ సద్మనా పద్మనాభేన
మనోహర గుణావళేః । వేంకటేశ్వరనామ్నాచ వెంకటాద్రియ స్సుపుత్రవాన్॥
౧౮ ॥ భీమనాప్పల రాజాఖ్యౌ రామనాఖ్యా ద్బభూవతుః । సుబ్బయాఖ్య
శ్చాంజనేయః ఖ్యాతౌ వల్లభరాట్సుతౌ ॥ ౧౯ ॥ పట్టాభిరామస్య సుతా శ్చ
త్వారో నంత ఆదిమః । రామలింగో భీమరాజ స్స్వామీ వెంకట పూర్వకః ॥
౨౦ ॥ కామరాజో భీమరాజ స్సుబ్బయాఖ్య స్సుతావుభౌ । లక్ష్మీకాంతం వెం
కటాఖ్య రత్నం చలమయో స్సృజత్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వే సర్వ జనీన సద్గుణ గణైః
శ్వేతర ఖ్యాతయః పర్వేందూ భవదాఖ్య నైజ జనయో నాళా న్వయాం
భోనిధేః । గీర్వాణేశ్వర సేవనాత్త విభవ స్థేమాభిరామాధరా గీర్వాణ ప్ర
ణతి ప్రవీణ మతయో గర్వా నభిజ్ఞా స్సదా ॥ ౨౨ ॥ ఏతేషామితరానవాప్య
మఖిల వ్యాపార జాలే సదా స్యైకాత్మత్వ మవేక్ష్య కేచన పరం కూటస్థ పు
ణ్యాంజగుః । కేచిత్వే తదనఘం నైపుణమితి వ్యాజహ్రు రత్యోచ్యతే సిద్ధిం

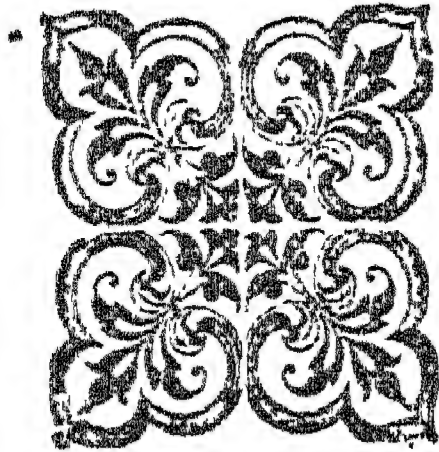
కశ్చన యోగిరాడ్బహు తపసాం ప్రాచీ కటత్స్వవీతి ॥ ౨౩ ॥ కాశీగయా
ప్రయాగేషు సేతు బృందావనాదిషు । రాశీకుర్వంతి సుకృతీ స్తీర్థానాం సే
వనాదిమే ॥ ౨౪ ॥ నిజ పురాతనవాస పురే హరేః పురహర స్యచ జీర్ణత
రాలయా । పునర కుర్వత పూర్ణ ధనవ్యయా ద్రజతగోత్ర వికుంఠ పురీస
మా ॥ ౨౫ ॥ అకూపార తిరస్కారి గాంభీర్యైః కారితైరిహ । సోపాన
పాళీ రుచిరః కాసారస్సార నీరవాన్ ॥ ౨౬ ॥ తత్రచాన్యత్రబహుషు లోక
స్యోప చికీర్షవః । సనిపానోదపానాని రమ్యారామానకల్పయన్॥ ౨౭ ॥
కంబేశ్వర్యాలయం జీర్ణ మృషికుల్యా నదీ తటే । విమలాభి శ్శిలాభిస్తే చక్రు
రాకల్ప సుస్థిరం ॥ ౨౮ ॥ గోదావరీ పుష్కరయోగ కాలే దిశా విశా నాగ
త భూసురాళ్యేః । మృష్టాన్న దానాదరణాదమీషాం ప్రశస్తిది లోకా నిజని
ష్కుటంతి ॥ ౨౯ ॥ లేమీ త్రయోదశ విభాస్వర దివ్య ఘంటా వేదీప్రమాణ
రచితం రజితాద్రి కల్పం। సోమేశ్వరాలయ మనల్ప విచిత్ర శిల్పం సోమేశ్వరే
శ్వరచయన్నతి సంఖ్యవిత్తైః ॥ 30 ॥ నగాకార జయ ప్రాంశు ప్రాకారం
చాత్ర మండపం । గోపురాదిచ నిర్మాయ ప్రాపురాకల్పగం యశః॥ 3౧ ॥
తత్రకాంచి త్పుష్కరిణీం కరిణీ విహృతి క్షమామ్ । క్షమావస్థానస స్వచ్ఛ స
రాం నీరజ భూషితామ్ ॥ 3౨ ॥ రచయిత్వా వరోహాయ చక్రుస్సోపాన
పాళికాం । చిత్రం సైషా మధిపద మారోహం చోప యోజికా ॥ 33 ॥
రాజరాజ నరేంద్రస్య పురే గోదావరీ తటే । అస్థాపయన్నత్ర శాలాం వి
శాలాం సర్వ సౌఖ్యదామ్ ॥ 3౪ ॥ తత్రమృష్టాన్న పానీయై స్స్వాదుమాధు
ర్య ధూర్వహైః । తర్పయంత్యాదరా న్నిత్యై శ్శ్రాంతా న్స్వాధ్యాన హవిర్భవః॥
3౫ ॥ తత్రాగతాశ్చా ననుభూత పూర్వా న్సంప్రాప్య భోగా న్ముదితాం
తరంగాః । ధ్రువంద్యు లోకాహృత ఖండమేత దిత్యన్యతోనే శత ఏవ గంతుం॥
3౬ ॥ ఏతాదృగ్స్వ భవభరమాతారాకల్ప స్థిరం చికీర్షంతః । షష్టి సహ
స్రాణ్యదురిహమూల ధనం వృష్టి మద్యశో మూలం ॥ 3౭ ॥ చక్రు స్సేతు స
మీపేతే స్థిరాం పానీయ శాలికాం । సైకతైక పదీయాయి సైకతా పాపహా

క్షమామ్ ॥ ౩౮ ॥ స్వస్వ వ్యవహృతి వసతిషు నిస్వదయాధీన మానసా భూ
పాః । భాసుర నూతన నిలయా న్భాసురతతయే దిశంతి తే ద్యాపి॥ ౩౯ ॥
ఏతేషా మన్వవాయ వర్తన జుషాం వెంకన్న నామ్నస్సుతో వెంకటాద్రియ సమా
హ్వాయోద్య నగరే శ్రీకాకినాడాభిధే । శ్రీదివ్య ద్భ్రమరాంబికా సరస సంశ్లే
షాత్తలో షోల్లస చ్ఛ్రీమల్లేశ్వర దేవతల్ల జపదా బ్జారాధకో భాసతే॥ ౪౦ ॥
కాశీగయాదిక మహత్తర సర్వతీర్థ క్షేత్రాటనాధిగత చిత్త విశుద్ధి సీమా ।
రారాజ్యతె సతత సత్కృతి చింతనేన రారాజతే తముసగత్య యథోప యో
గాత్ ॥ ౪౧ ॥ పూర్వం పురేత్ర నివస న్విగళ త్కుటీరే మల్లేశ్వరో నుభవి
షుం భువి దివ్యభూతిమ్ । స్వప్నేస్య సేవక మణే స్వకదివ్య రూపం సందర్శ
యన్నిజ మనోగతమాదిదేశ ॥ ౪౨ ॥ తత స్త్వనన్యా దృశధన్య తాశ్రియం
స్వాత్మాన మామన్యత సన్యతాత్మా । సౌజన్యమాన్యోయ మథాలులోచే నిజై
స్సమానై స్సకలైః కులీనైః ॥ ౪౩ ॥ చక్రేతత్సర్వ సంమత్యా దేవ్యా దేవస్య
చాలయం । పాలయ ఞ్ఛాస్త్రమర్యాదాం యాదేవగృహ నిర్మితౌ॥ ౪౪ ॥
అస్య ప్రాసాదస్య ప్రచుర రచనాఢ్యస్య బలభిత్పదః ప్రాకట్యాంచద్రుచిర వి
భవా స్థాన వితతేః । ధరాహస్త్రాదర్శా యితవిమల భిత్తే రసదృశస్సురావా
సోల్లేఖ చ్ఛిఖర నికరస్యాచ్ఛ మహసః ॥ ౪౫ ॥ మహనీయ రామణీయక మను
వర్ణయితుంక ఈశ తేలోకే । విస్మృత్య నైజలోకం సగణశ్శివ ఇహైవ దే
వ్యాస్తే॥ ౪౬ ॥ వెంకటరాయేనాత్ర ప్రత్తా జగదీశ్వరాయ దేవ్యైచ । యో
త్న కృతా బహులవిధా భూషాళినూత్న రత్న భూయిష్ఠా ॥ ౪౭ ॥ అమి
తోపకరణపాళీ రచితా రజతాది లోహ సంపత్త్యా। బహుశిల్పకల్పనానిచ పీఠా
భరణాని తోరణాదీని ॥ ౪౮ ॥ అలంకృతా సంతతమచ్ఛ కాంత్యా విరాజ
మానాభరణాళి రస్య। సమస్త వస్తు ప్రతిబింబ పూర్ణా జగన్మయత్వం ప్రకటీ
కరోతి ॥ ౪౯ ॥ సాయంగేయప్రసంగే ద్విజనికరసుధా స్యాదివేదాను వాకే
వీణాక్వాణేచ రమ్యే శ్రుతిలయ లలితే భేరికాభాం కృతేచ । శంఖధ్వానే ప్ర
వృత్తే ఘనసినదసమే పంచఘంటా నినాదే సేవార్థాయాత భక్తస్తవన ఘు

నరవేదాద్భుతం దిక్ప్రపూర్ణే ॥ ౫౦ ॥ తదర్చకా భక్తి నతాస్సమేత్య మల్లే
శ్వరస్య భ్రమరాంబికాయాః । ధూపోత్సవాదీ నతి వైభవేన కుర్వంతి నిత్యంకు
తుకేన పూర్ణాః ॥ ౫౧ ॥ సహస్రపాళ్యాది సమర్పితోత్ర దీపోత్సవో వర్ణ
యితుం నశక్యః । మన్యేమహేశ శివదర్శనార్థం జ్యోతిర్గణా స్సర్వ ఇహాస
తేతి ॥ ౫౨ ॥ అదృష్టా కుత్రచిత్త్వేవం నిత్యం శయ్యోత్సవా వధి। వేంకట్రాయః
కారయతి తావత్సాన్నిధ్యసేవకః ॥ ౫౩ ॥ ఏతత్పురీ సురనిలయే ష్వన్యత్రాన్య
త్రాపివిష్ణు భవనాదౌ । నిత్యోత్సవ వారోత్సవ పక్షోత్సవ ముఖమహోత్సవాతను
తే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీరంగకాశీ వృషశైల ముఖ్య దివ్యస్థలీ వైభవ వీక్షణేచ్ఛా । ఏత
త్ప్రియుక్తోత్సవ దర్శనేన ధన్యాత్మనాం నాత్మని వస్తుమిష్టే ॥ ౫౫ ॥ ఏతా
దృశ విభవవరై ర్దేవాః సేవావిశేష విజ్ఞాతా । తత్తద్గుణార్హ దానై
ర్భూదేవా స్ప్రీణయత్యయం నిత్యం ॥ ౫౬ ॥ పూర్వేహ్ని పార్థివ మ
హేశ్వర పూజనేన మాధ్యాహ్నికే నిజకులోచిత వర్తనేన । సాయం శివా
ది దివిజాలయ సేవనేన రాత్రౌ పురాణ కలనేన నియుక్తవేళః ॥ ౫౭ ॥ సో
యం గోదావరీ దివ్యమహామాఖ్యాన మద్భుతం। ఐచ్ఛద్ద్రష్టా పురాణస్థం లోకే
ఖ్యాపయితుం ముదా ॥ ౫౮ ॥ గౌతమో గౌతమీ నద్యా తీరగానేవ పావ
యేత్ । వయంతు తత్కథాప్లుత్యా జగత్సర్వం పునీమహే ॥ ౫౯ ॥ ఇతిసమ్మం
త్ర్యసర్వైస్సైన్వలర్థ్యైషా మురరీకృతిం। పాణంగి పల్లివిభుతస్సబ్బావీ సుశివప్ర
భోః ॥ ౬౦ ॥ మానేపల్యాలయా త్సర్వ మాననీయ గుణాలయాత్ । జయంతి
సూర్య సుధియశ్చైత న్మాహాత్మ్య శోధకాత్ ॥ ౬౧ ॥ సాగి శీతన్న విదుషః
పౌత్రా ద్వేంకట సూనుతః । రామాభిధానినో రాజ మహేంద్ర వరవాసినః ॥
౬౨ ॥ ఇతోన్యతోపి ప్రాచీనా న్కోశానానీయ యత్నతః । కప్పగం త్వన్వ
యమణే స్సుధీగణ శిరోమణేః ॥ ౬౩ ॥ కృష్ణసూరే స్తనూజేన తద్దయాత్త సుధీ
మతా । శ్రీరామ పదసేవాను సారిణా రామసూరిణా ॥ ౬౪ ॥ శోధయి
త్వాతు మాహాత్మ్యం గౌతమ్యాః పావనం మహత్ । శాలివాహ శకే చంద్ర
విధువ స్వప్నతాత్మని ॥ ౬౫ ॥ విరోధివత్సరాషాఢ శుక్లపక్షే శుభాస్పదే। పం

దశమ్యాం బుధవారేణ సంయుతాయాం శుభేనచ ॥ ౬౭ ॥ దిగ్వితానం సురభి
లతా యశః కర్పూర చర్చయా । ముద్రామనైషీద్భద్రా
ఢ్యా ముష్మిద్రోత్సేకహేతవే ॥ ౬౮ ॥ సమ్ముద్రిత
శ్చ గ్రంథోఽయం భవతాం భవతాం యశః ।
సావస్తికో పద్మయోనేః ప్రతిజన్మ
మహోత్సవమ్ ॥ ౬౯ ॥

విజయోస్తు.

శ్రీః

శుభమస్తు

శ్రీ గురవే నమః

బ్రహ్మపురాణే గౌతమీ మాహాత్మ్యే

ప్రథమాధ్యాయ ప్రారంభః

హరిః ఓమ్॥ శ్రీనారదఉవాచ॥ తపసాంయజ్ఞదానానాం తీర్థానాంపావనంశుభం।ఇతిశ్రుతం మయాత్వత్తో జగద్యోనె జగత్ప్రభో । కియన్త స్తీర్థభేదాస్స్యుః కింఫలాస్స్యుస్సురేశ్వర। శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్సర్వం వదసత్యం సురేశ్వర । సర్వేషామేవ తీర్థానాం సర్వదాకింవిశిష్యతే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ చతుర్విధాని తీర్థాని స్వర్గేమర్త్యే రసాతలే।దైవాని మునిశార్దూల ఆసురాణ్యార్షకాణిచ । మానుషాణిచలోకేషు విఖ్యాతాని సురాదిభిః । మానుషేభ్యశ్చతీర్థేభ్య ఆర్షంవైతీర్థముత్తమం। ఆర్షకేభ్యశ్చ తీర్థేభ్య ఆసురం బహుపుణ్యదం । ఆసురేభ్యస్తథాపుత్ర దైవం తత్సార్వకామికం । బ్రహ్మవిష్ణు శివేభ్యశ్చ నిర్మితం దైవముచ్యతే । త్రిభ్యోయదేకం జాయేత నాస్మాత్తీర్థా త్పరంవిదుః। త్రయాణామపి లోకానాం తీర్థంమార్త్య ముదాహృతం । తత్రాపిజాంబవేద్వీపే తీర్థంబహుగుణోదయం । జాంబవేభారతేవర్షే తీర్థంశ్రుతిషు విశ్రుతం । కర్మభూమిర్యతఃపుత్ర తస్మాత్తీర్థంతదుచ్యతే । తత్రైవ సర్వతీర్థాని యాన్యుక్తానిమయాతవ । తేషాంచభేదం సంక్షేపా త్కథ్యమాన మితశ్శృణు। దైవాసురాణ్యార్షకాణి మానుషాణితథైవచ । హిమవద్వింధ్యయోర్మధ్యే షణ్ణద్యోదేవసంభవాః । తథైవదేవజా బ్రహ్మన్ దక్షిణార్ణవవింధ్యయోః। ఏతాద్వాదశనద్యస్తు ప్రాధాన్యేన ప్రకీర్తితాః। యాభిస్తు పూజితం యస్మాద్భారతంబహుపుణ్యదం । కర్మభూమిస్తతోవేదే వర్షంతద్ధిప్రకీర్తితం । పార్వతానిచ తీర్థాని దైవజాని క్వచిత్క్వచిత్। అసురైరావృతాన్యాసన్ తథైవాసురముచ్యతే । దైవేష్వేవప్రదేశేషు తపస్తప్త్వా మహర్షయః । దైవప్రభావాత్తపసా ఆర్షాణిచ తథావిదుః। ఆత్మనః ఫలభూత్యర్థం యశసోవాప్తయేపునః। మనుష్యైఃకారితాన్యాహు మానుషాణీతినారద । ఏవంచతుర్విధోభేద స్తీర్థానాం మునిసత్తమ । భేదంనకశ్చి జ్జానాతి ప్రీత్యాతే వచ్మినారద॥ నారదఉవాచ॥ తేషాంస్వరూపంభేదంచ శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్వతః। యద్జ్ఞాత్వాసర్వపాపే

త్యే ముచ్యతే మర్త్యసంభవః॥ బ్రహ్మోవాచ॥ గోదావరీ భీమరథీ తుంగభద్రా చ వేణికా । తాపీ పయోష్ణీ వింధ్యస్య దక్షిణేతు ప్రకీర్తితాః। భాగీరథీ నర్మదా చ యమునా చ సరస్వతీ । విశోకా చ వితస్తా చ హిమవత్పర్వతాశ్రయాః। ఏతా నద్యః పుణ్యతమా దైవతీర్థాన్యుదాహృతాః । గయః కొల్లాసురో గాధిస్త్రిపురం నైమిస్తు పాలితం। మాయమూర్ధాచలవణో నముచిశ్శంబరస్తథా। ధియః పాదాశకేతుశ్చ మయః వృషపర్వ ఏవచ । ఏతైరాహృతతీర్థాని హ్యాసురాణి శుభానిచ। ప్రహ్లాదో నాగతో వాగస్త్యో నరనారాయణౌ తథా। వసిష్ఠశ్చ భరద్వాజో గౌతమః కాశ్యపో మనుః । ఇత్యాద్యృషిజుష్టాని ఋషితీర్థాని నారద । అంబరీషో హరిశ్చంద్రో మాండవ్యో రామఏవచ । క్రతుః కనఖలశ్చైవ సగరో భరతస్తథా। అశ్వయూపో నాచికేతో వృషాకపిరరిందమః । ఇత్యాది మానుషైః బ్రహ్మన్ నిర్మితాని శుభానిచ । యశః ఫలభూత్యర్థం నిర్మితాని మనీషిభిః । స్వతో భూతాని దైవాని యత్రక్వాపి జగత్త్రయే । పుణ్యతీర్థాని తాన్యాహుస్తీర్థభేదో మయోదితః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే - తీర్థభేదవర్ణనంనామ
ప్రథమోధ్యాయః-

ద్వితీయాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓమ్ నారద ఉవాచ ॥ త్రైదైవత్యంతు యత్తీర్థం సర్వేభ్యో హ్యుత్తమోత్తమం । తస్య స్వరూపం భేదంచ విస్తరేణ బ్రవీతు మే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ గంగేయం సరితాం శ్రేష్ఠా సర్వకామప్రదాయినీ । త్రైదైవత్యా మునిశ్రేష్ఠ తదుత్పత్తిమితశ్శృణు। ఇంద్రాదీనామయుతాత్పూర్వం దేవకార్య ఉపస్థితే। తారకో బలవానాసీన్మద్వరాదతిదర్పితః । దేవానాం పరమైశ్వర్యం హృతం తేన బలీయసా। తతస్తే శరణం జగ్ము దేవాస్సేంద్ర పురోగమాః । క్షీరోదశాయినం దేవం జగతాం ప్రపితామహం । కృతాంజలిపుటా దేవా విష్ణుమూచురనన్యగాః॥ దేవాః॥ త్వం త్రాతా జగతాం నాథ దేవానాం కీర్తివర్ధన । సర్వేశ్వర జగద్యోనే త్రయీమూర్తే నమోస్తు తే । స్రష్టా భర్తా తథా హర్తా త్వమేవ జగతాం వరః। స్థిత్యుత్పత్తివినాశానాం కారణం త్వం జగన్మయ । ఆదికర్తా వరాహస్త్వం మత్స్యః కూర్మస్తథైవచ । ఇత్యాదిరూపభేదైర్నో రక్షసే భయ ఆగతే। హృతస్వామ్యాస్సురగణా హృతదారాగతాస్సురాః । కస్మాన్న రక్షసే దేవాన్ అనన్యశరణాన్హ

రే॥బ్రహ్మో॥ తతఃప్రోవాచభగవాన్ శేషశాయీ శ్రియఃపతిః। కస్మాచ్ఛభయమాప
న్నం తద్బ్రువంతుగతజ్వరాః॥దేవాః॥ తారకాద్భయమాపన్నం భీషణంరోమహ
ర్షణం । తస్మాదేవనచాన్యేభ్య స్తస్యనితిర్విధీయతాం।నాయుధైస్తపసా వాపి
హంతుంనైవక్షమావయం॥ బ్రహ్మో ॥ తతశ్శ్రియఃపతిఃప్రాహ తారకస్య వధం
ప్రతి। అర్వాగ్దశాహాద్యోబాల స్తస్మాద్భయమవాప్స్యతి। పునర్నారాయణఃప్రా
హనాహంబాలోవధేసురాః । నమత్తోయదపత్యంస్యా న్నదేవస్త్యైవధోభవేత్।
ఈశ్వరాద్యస్తుజాయేత అపత్యంబహుశక్తిమత్ । తస్మాద్భయమవాప్నోతి తార
కోలోకదారకః । తద్గచ్ఛామస్సురాస్సర్వే యతితుం మునిభిస్సహ । భార్యా
ర్థంప్రథమోయత్నఃకర్తవ్యఃప్రభవిష్ణవే॥బ్రహ్మో॥ తథేత్యుక్త్వాసురగణాజగ్ముస్స
ర్వేనగోత్తమం।హిమవంతంరత్నమయంమేనాంచహిమవత్ప్రియాం । ఇదమూ
చుస్సర్వఏవ సభార్యంపర్వతేశ్వరం । దాక్షాయణీలోకమాతా యాశక్తిస్సంస్థి
తాశివే। బుద్ధిఃప్రజ్ఞాధృతిర్మేధాలజ్జాపుష్టి స్సరస్వతీఏవంత్వనేకధాలోకే యా
స్థితాలోకపావనీ । దేవానాంకార్యసిధ్యర్థం యువయోర్గర్భమావిశత్ ।
సాతూత్పన్నా జగన్మాతా శంభోఃపత్నీ భవిష్యతి । అస్మాకంభవతాంచాపి పా
లనీచ భవిష్యతి। హిమవానపితద్వాక్యం సురాణామభినంద్యచ।మేనాచాపిమహా
త్మాసాదస్త్విత్యేవంవచోబ్రవీత్ । తథోత్పన్నాజగద్ధాత్రీ గౌరీహిమవతో గృ
హే।శివధ్యానరతానిత్యం తస్మిన్స్తాతన్మనోగతా । తాంచప్రోచుస్సురగణా ఈ
శార్థేతపఆవిశ । తదాహిమవతఃపృష్ఠే గౌరీధత్తేతపోమహత్। పునస్సంమం
త్రయామాసు రీశోధ్యాయతితాంశివాం । ఆత్మానంవాతథాన్యద్వానజానీమః క
థంభవః । మేనకాయాస్సుతాయాంతు చిత్తందద్యాత్సురేశ్వరః । తత్రనీతిర్వి
ధాతవ్యా తతశ్చేష్ట మవాప్స్యతే। తత్రప్రాహమహాబుద్ధిర్వాచస్పతిరుదారధీః।
యస్త్వయంమదనోధీమాన్ కందర్పః పుష్పచాపధృత్ । సవిధ్యతి శివంశాంతం
బాణైఃపుష్పమయైశ్శుభైః । తేనవిద్ధస్త్రినేత్రోపి ఈశాయాంబుద్ధిమాదధే । త
థేష్టాయాంజగద్ధాత్ర్యాం శంభోఃపుత్రోభవిష్యతి । జాతఃపుత్రస్త్రినేత్రస్యతా
రకం సంహరిష్యతి । వసంతశ్చ సహాయార్థంసోభీష్టఃకుసుమాకరః। ఆహ్లాదన
శ్చమనసాం కామాయైనం ప్రయచ్ఛత । తథేత్యుక్త్వాసురగణామదనంకుసుమా
కరం । ప్రేషయామాసురవ్యగ్రా శ్శివాంతికమరిందమాః।జగామసత్వరంకామో
ధృతచాపో వసంతకః । రత్యాచసహితఃకామః కర్తుంకర్మసుదుష్కరం।గృ
హీత్వాసశరంచాపమిదంతస్యమనోదధత్ । మయావిద్ధస్త్వవిద్ధోవాశంభులో
కగురుఃప్రభుః । త్రైలోక్యజయినోబాణామేశంభౌకింవృథానవా। తత్రైవకర్మ

సద్యఃపురోహితం సురసత్తమాః । ఆజగ్ముస్తత్రయద్వృత్తంశృణువిస్మయ కార
కం । శంభుంద్రష్ట్వాసురగణాయావత్పశ్యంతి మన్మథం। తావచ్చభస్మసా ద్భూ
తంకామంద్రష్ట్వా భయాతురాః । తుష్టువుస్త్రిదశేశానం కృతాంజలిపుటాస్సు
రాః । తారకాద్భయముత్పన్నం కురుపత్నీంగిరేస్సుతాం। విజ్ఞాపితో హరో ప్యా
స మేనేవాక్యంసురోదితం । అరుంధతీంవసిష్ఠంచ మాంచచక్రధరంతథా। ప్రేష
యామాసురమరాసిద్ధాహోయస్పరస్పరం । సంబంధోపితథాహ్యాసీ ద్ధిమవల్లోకనా
థయోః

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే శంభువివాహవర్ణనంనామ
ద్వితీయోధ్యాయః.

తృతీయాధ్యాయ ప్రారంభః.

బ్రహ్మా॥ హిమవత్పర్వతశ్రేష్ఠే నానారత్నవిచిత్రితే । నానావిధలతాకీర్ణే
నానాద్విజనిషేవితే।నదీనదసరిత్కూపతటాకాదిభిరావృతే। దేవగంధర్వయక్షాది
సిద్ధచారణసేవితే॥ చారుమారుతసంపాతేహర్షపుష్పలకారణే । మేరుమంద
రకైలాసమైనాకాదినగైర్యుతే।వసిష్ఠాగస్త్యపౌలస్త్యలోమశాదిభిరావృతే । మ
హాన్నవేనతర్పణానేవివాహస్సమజాయత । తత్ర వేదీరత్నమయీసమంతాత్స్వ
ర్ణభూషితా!వజ్రవైడూర్యమాణిక్యనిర్మిత స్తంభభూషితా । జయాలక్ష్మీధరా
కాంతిపుష్టికీర్తిభిరావృతా। మేరుమందరకైలాసపర్వతైః పరిశోభితా। పూజితోలో
కనాథేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా।మైనాకఃపర్వతశ్రేష్ఠో రజతత్రహిరణ్మయః । ఋష
యోలోకపాలాశ్చఆదిత్యాశ్చమరుద్గణాః। వివాహవేదికాంచక్రుర్దేవదేవస్యశూ
లినః । విశ్వకర్మాస్వయంచక్రే వేదింతత్రసుతోరణాం। సురభిర్నందినీకాంతాసు
నందాకామదోహినీ।అభిస్తుశోభితేకాంతేవివాహస్సమజాయత। సముద్రాస్సరితో
నాగాఋషయోలోకపాలకాః । వనస్పతిస్సబీజశ్చతత్రసర్వేసమాయయుః। భు
వనకర్మశిలాచక్రేఋషయఃపుణ్యకర్మచ।వరుణఃపాశకర్మాణిదానకర్మధనా
ధిపః । అగ్నిశ్చకారయచ్ఛిష్టంహిమవల్లోకనాథయోః। తత స్తత్రపృథక్పూజాంచ
క్రేవిష్ణుస్సనాతనః। వేదాశ్చసాంగా గాయంతివదంతిచగృణంతిచ। దేవాశ్చక్రుస్తుతిం
కేచిద్గానంయంతిచవదంతిచ । నృత్యంత్యప్సరసస్సర్వా జగుర్గంధర్వకిన్నరాః।
లాజపాణిశ్చమైనాకోబభూవమునిసత్తమ। పుణ్యాహవాచనంవృత్తమంతర్వేశ్మని
నారద। వేదికాయామపావిష్టౌదంపతీసురసత్తమైః।అగ్నింసంస్థాప్యవిధివద్బ్రహ్మాసంచ

సపుత్రకం । హుత్వాలాజాంశ్చవిధివత్ప్రదక్షిణమథాకరోత్ । విష్టరాగ్రంతస్యాం
ధురదక్షిణస్యపదస్యచ । అశ్మనస్స్పర్శహేతోశ్చదేవ్యాంగుష్ఠంకరేస్పృశత్ । తమప
శ్యమహంతత్రహేమామంకుర్వన్ సురాంతికే । దృష్ట్వాంగుష్ఠేదుష్టబుద్ధ్యా వీర్యంసు
స్రావమేతదా । లజ్జయాకలుషీభూతస్సచాసన్నవీర్యమచూర్ణయం । మద్వీర్యాచ్చూ
ర్ణితాత్తూర్ణంద్వాలఖిల్యాశ్చజజ్ఞిరే । తతోమహానభూత్తత్రహాహాకారస్సురో
దితః । లజ్జయాపరిభూతోహంనిర్గతస్తుతదాసనాత్ । పశ్యత్సుదేవేష్వన్యేషు
తూష్ణీంభూతేషునారద । గచ్ఛంతంమాంమహాదేవోదృష్ట్వాసంజ్ఞనమబ్రవీత్ । బ్రహ్మా
ణమాహ్వయస్వేతిగతపాపంకరోమ్యహం । ఏవముక్త్వాసభగవానుమయాసహిత
శ్శివః । మమానుకంపయాచైవలోకానాంహితకామ్యయా । సయచ్ఛకారిలోకేశశ్శూ
లినాపిదయాత్మతః । పాపినాంపాపమోక్షాయభూమిరాపోభవిష్యతి । తయోస్తుసా
రసర్వస్వమాహరామీత్యచింతయత్ । ఏవంనిశ్చిత్యభగవాన్ తయోస్సారంసమాహ
రత్ । భూమింకమండలుంకృత్వాతత్రాపస్సన్నివేశ్యచ । మామువాచసలోకేశో
గృహాణేమంకమండలుం । ఆపోవైమాతరోదేవ్యోభూమిర్మాతాతథాపరా । స్థి
త్యుత్పత్తివినాశానాంహేతుత్వముభయోస్థితం । అత్రప్రతిష్ఠితోధర్మోహ్యత్రయి
జ్ఞస్సనాతనః । అత్రభుక్తిశ్చముక్తిశ్చస్థావరంజంగమంతథా । స్మరణాన్మానసం
పాపంవందనాద్వాచికంతథా । స్నానపానాభిషేకైశ్చకాయికంపరిముచ్యతే । ఏత
దేవామృతంలోకేనైతస్మాత్పావనంపరం । మయాభిమంత్రితంబ్రహ్మన్ గృహాణేమంక
మండలుం । అత్రత్యం వారియఃకశ్చిత్స్పృశేదపిపఠేదపి । సర్వకామానవాప్నో
తిగృహాణేమంకమండలుం । భూతేభ్యశ్చాపిపంచభ్యఆపోభూతంమహోదితం । తస్మా
దుత్కృష్టమేతత్స్యాద్గృహాణేమంకమండలుం । అత్రయద్వారిచాభీష్టంపుణ్యంపావ
నమేవచ । ఏతత్స్పృష్ట్వాచస్మృత్వాచబ్రహ్మన్ పాపాద్విమోక్ష్యసే । ఏవముక్త్వా
మహాదేవప్రాదాన్మమకమండలుం । తతస్సురగణాస్సర్వేభక్త్యాప్రోచుస్సురేశ్వరం ।
ఆస్ఫోటశ్చమహాంస్తత్ర జయశబ్దోభ్యవర్తత । దేవోత్సవేమాతురహంపదాగ్రం,
సమీక్ష్యపాపాత్పతితత్వమాపం । ప్రసాదాత్కృపాళుస్స్మరణాత్పవిత్రాం, గం
గాంశివాంపుణ్యకమండలుస్థాం ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేగంగోత్పత్తౌబ్రహ్మణః
కమండలుదానప్రకారోనామ
తృతీయోధ్యాయః.

చతుర్థాధ్యాయ ప్రారంభః

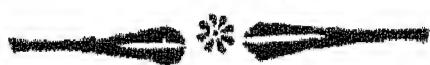
శ్రీనారదఉవాచ కమండలుస్థితా దేవీతవపుణ్యప్రవర్ధనీ।యథామర్త్యం ప్రాప్తా తస్మే తత్తతోవద ॥ బ్రహ్మా॥ బలిర్నామమహాదైత్యో దేవాద్వైరపరాజితః ధర్మేణయశసాచైవ ప్రజాసంరక్షణేనచ।గురుభక్త్యాచసత్యేన వీర్యేణచ బలేనచ । త్యాగేనక్షమయాచైవ త్రైలోక్యేనోపమీయతే। తస్యర్ధిమధికాంద్రష్ట్వా దేవాశ్చింతాపరాయణాః।మిథస్సమూచు రమరా జేష్యామో వైబలింకథం। తస్మిన్ శాసతిరాజ్యంతు త్రైలోక్యేహతకంటకే।నారయోనాధయోనాపి వ్యాధయోనకథంచన।అనావృష్టిరధర్మోవా నాస్తిశబ్దో నదుర్జనః। స్వప్నేపినైవదృశ్యంతేబలౌ రాజ్యంప్రశాసతి। తస్యోన్నతిశరైర్భగ్నాఃకీర్తిఖడ్గైర్ద్విధాకృతాః। తస్యాజ్ఞాశక్తిభిన్నాంగా దేవాశ్శర్మనలేభిరే। తతస్సంమంత్రయామాసుఃకృత్వా మాత్సర్యమగ్రతః।తద్వశాగ్నిసుదీప్తాంగావిష్ణుంజగ్ముస్సువిహ్వలాః॥ దేవాఊచుః॥ ఆర్తార్తిహృజ్జగత్స్వామిన్ శంఖచక్రగదాధర । అస్మదర్థంభవాన్నిత్యం మాయుధానిబిభర్తిచ । త్వయినాథేజగన్నాథ అస్మాకం దుఃఖమీదృశం। త్వాంవై ప్రణనుతి వాణీ కథంత్వైన్యం నమస్యతి । మనసాకర్మణావాచా త్వామేవ శరణంగతాః। త్వదంఘ్రిశరణాస్సంతః కథందైత్యం నమామహే । స్రష్టాత్వంబ్రహ్మమూర్త్యాతు విష్ణుమూర్త్యాతురక్షసి । సంహర్తారుద్రమూర్త్యాత్వం కంథదైత్యంనమామహే । యజన్త్యమ స్త్వాం మహాయజ్ఞైర్వైదావాగ్భిరచ్యుతం।త్వదేక శరణాస్సంతో కథందైత్యం నమామహే । త్వద్వీర్యమాశ్రితా నిత్యం దేవాస్సేంద్రపురోగమాః।త్వయాదత్తం పదంప్రాప్యకథందైత్యంనమామహే। ఐశ్వర్యకారణంలోకే విష్ణైశ్వర్యేణకింఫలం। హతైశ్వర్యాశ్చ దేవేశకథందైత్యం నమామహే।అనాదిస్త్వం జగద్ధాతా హ్యనంతస్త్వంజగద్గురుః।అంతవంతమముంసాదిం కథందైత్యం నమామహే । తవైశ్వర్యేణపుష్టాంగాజిత్వాత్రైలోక్యమోజసా। స్థిరాజ్ఞాశ్చసురేశాన కథందైత్యం నమామహే॥బ్రహ్మా ॥ ఇత్యేతద్దేవవచనం శ్రుత్వాదైత్యసూదనః । ఉవాచదేవానఖిలాన్ దేవానాంకార్యసిద్ధయే॥శ్రీభగవానువాచ॥మద్భక్తోసౌబలిర్దైత్యో హ్యజేయోసౌసురాసురైః । యథా భవంతో మత్పోష్యా స్తథాపోష్యోబలిర్మమ । వినాతుసంగరం దేవాహృత్వారాజ్యంత్రివిష్టపం। బలింనిబధ్యమంత్రోక్త్యా రాజ్యంవఃప్రదదామ్యహం।తథేత్యుక్త్వా సురగణాస్తేజగ్ముర్దివమేవచ।భగవానపిదేవేశోహ్యదిత్యాగర్భమావిశత్। తస్మిన్నుత్పద్యమానేతుఉత్సవాశ్చబభూవిరే।జాతోసౌవామనో బ్రహ్మన్ యజ్ఞేశోయజ్ఞపూరుషః। ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్ హయమేధాయదీక్షితః । బలిర్బలవతాంశ్రేష్ఠ ఋషిము

ఖ్యైర్ఋగ్భిస్సమావృతః। పురోధసాచశుక్రేణ వేదవేదాంగవేదినా। మఖేఽస్మిన్వర్త
మానే యజమానే బలౌ తథా। అధ్వర్యావృషిముఖ్యేతు శుక్రేతత్రపురోధసి। హవి
ర్భాగార్థమాయాతే దేవగంధర్వపన్నగే। దీయతాం భుజ్యతాం పూజా క్రియ
తాంచపృథక్పృథక్। పరిపూర్ణం పునః పూర్ణమేవం వాక్యే ప్రవర్తితే। శనైస్తం దే
శమభ్యాగాద్వామనస్సామగాయనః। యజ్ఞవాటమనుప్రాప్తో వామనస్సత్రకుండ
లైః। ప్రశంసమానంతంయజ్ఞం వామనం ప్రేక్ష్యభార్గవః। బ్రహ్మరూపధరం దేవం
వామనం దైత్యసూదనం। దాతారంయజ్ఞతపసాం బలింహంతుంచరాక్షసం। జ్ఞాత్వై
శ్వరంతదోవాచ రాజానంభూరితేజసం। జేతారంతు శ్రేష్ఠమేణ దాతారంభక్తి
తోషణం। బలింతంబలహంతారం సభార్యం దీక్షితం మఖే। ధ్యాయంతం యజ్ఞపురుష
ముత్సృజంతం హవిః పృథక్। తమాహభృగుశార్దూల శ్శుక్రః పరమబుద్ధిమాన్।
యోఽసౌ తవ మఖం ప్రాప్తో బ్రాహ్మణో వామనాకృతిః। నాసౌ విప్రో బలే సత్యం యజ్ఞేశో
యజ్ఞభావనః। సతుత్వాం యాచితుం ప్రాప్తో దేయం న కర్తవ్యమిత్యపి। మయాతుసహ
సంమంత్ర్య పశ్చాద్దేయంత్వయాప్రభో। బలిస్తంభార్గవంప్రాహ పురోధసమ
రిందమః। ధన్యోఽహంమమయజ్ఞేశో గృహమాయాతియత్నతః। ఆగత్యయాచతే కించి
త్కిమర్థమవశిష్యతే। ఏవముక్త్వాసభార్యోఽసౌ శుక్రేణచపురోధసా। జగామ
యత్రవిప్రేంద్రో వామనోఽదితినందనః। కృతాంజలిపుటో భూత్వా కేనార్థి
త్వంతుతద్వద। వామనోఽపితదాప్రాహపదత్రయమితాంమహీం। దేహిరాజేంద్రనా
న్యేనకార్యమస్తిధనేనకిం। బలిఃప్రాహతదాకించిద్దేత త్రైలోక్యమేవసః। తథే
త్యుక్త్వాతుకలశాన్నానారత్నవిభూషితాత్। వారిధారాంపురస్కృత్యవామనా
యభువందదౌ। పశ్యత్సుఋషిముఖ్యేషు శుక్రేచైవపురోధసి। పశ్యత్సులోకపాలేషు
వామనాయబలిర్దదౌ। పశ్యత్సుదైత్యసంఘేషు జయశబ్దేప్రవర్తితే। శనైస్తు
వామనఃప్రాహ స్వస్తిరాజన్సుఖీభవ। దేహిమేసమ్మితాంభూమిం త్రిపదామా
శుగమ్యతే। తథేత్యుక్త్వాతుదైత్యోఽసౌ యావత్పశ్యతివామనం। యజ్ఞేశోయజ్ఞపు
రుష శ్చంద్రాదిత్యౌస్తనాంతరే। యథాస్యాత్తాంసురేశానో వవృధేవికృతాకృతిః।
అనంతశ్చాచ్యుతోదేవో విక్రాంతోవిక్రమాశ్రయః। తందృష్ట్వాదైత్యరాట్ప్రాహ
సభార్యోవినయాన్వితః। క్రమస్వవిష్ణోలోకేశ యావచ్ఛక్యంజగన్మయ। జితంమ
యాసురేశాన సర్వభావేనవిశ్వకృత్। తద్వాక్యసమకాలంచవిష్ణుఃప్రాహమహా
వపుః। దైత్యేశ్వరమహాబాహో క్రమిష్యేపశ్యదైత్యరాట్। ఏవంవదంతంతంప్రా
హబలిర్విష్ణుంపునఃపునః। కూర్మపృష్ఠేపదంన్యస్య బలియజ్ఞేపదంన్యసేత్। ద్వితీయం
తుపదంప్రాయాద్బ్రహ్మలోకం సనాతనం। తార్తీయస్యపదస్థానంనైవాస్తి

ద్విజసత్తము।క్రమిష్యేపదందేహి బలింతంహరి రబ్రవీత్ । నిశమ్యబలిరిత్యాహ సభార్యస్సకృతాంజలిః । త్వయాసృష్టంజగత్సర్వం నసృష్టాహంసురేశ్వర । త్వద్దోషాదల్పముభవఃకింకరోమి జగన్మయ । తథాపినానృతంపూర్వంవక్తాహంవిష మేప్యపి । సత్యవాక్యంచమాంకుర్వన్ వన్మాధనిపదంన్యస। తతఃప్రసన్నోభగవాన్ ప్రీయమాణః సురేశ్వరః । వరంవృణీష్వభద్రంతేభక్త్యాప్రీతోస్మిదైత్యప।సతంప్రాహజగన్నాథం నయాచేత్వాంత్రివిక్రమ । తతఃప్రాదాత్స్వయంవిష్ణుః ప్రీతస్తన్మనసిస్థితం।రసాతలపతిత్వంచభావిచేంద్రపదంపునః । అత్యాధిపత్యంచహరి రవినాశియశోబహు । ఏవందత్వాబలేస్సర్వం ససుతంభార్యయాన్వితం।రసాతలేహరిఃస్థాప్య బలింత్వమర వైరిణం । శక్రాయచతదాప్రాదాచ్ఛక్రిరాజ్యంయథాభవత్ । ఏతస్మిన్నంతరేతత్రిపదంప్రాయాత్సురార్చితం । ద్వితీయంయత్పదంవిష్ణోః పితుర్మమమహామతే । తత్పదంమామనుప్రాప్తంగృహకృత్యమచింతయం।కింకృత్యంయచ్ఛుభంమేస్యాత్పదంవిష్ణోస్సమాగతం।సర్వస్వంచసమాలోక్య శ్రేష్ఠంమేస్యాత్కమండలు।తద్వారియత్పుణ్యతమం దత్తంయత్త్రిపురారిణా। వరంవరేణ్యంవరదంశాంతంశాంతికరంపరం । శుభంచశుభదంనిత్యం భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । మాతృస్వరూపం లోకానామమృతంభేషజం పునః। పవిత్రంపావనంపూజ్యం జ్యేష్ఠంశ్రేష్ఠంశుభావహం। స్మరణాదేవలోకానాం పావనంకింనుదర్శనాత్।తచ్చవారిశుచిర్భూత్వా కల్పయేర్ఘాయవిష్ణవే । ఇతిసంచింత్యతద్వారి గృహీత్వార్ఘాయకల్పితం । విష్ణోఃపాదేతు పతితంఅర్ఘ్యవారి సుమంత్రితం । తద్వారిపతితంమేరౌ చతుర్ధావ్యగమద్భువి। పూర్వంతుదక్షిణంచైవ పశ్చిమంచోత్తరంతథా । పూర్వంతుఋషయోదేవాః పితరో లోకపాలకాః । జగృహుశ్శుభదంవారి తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠం తదుచ్యతే।దక్షిణేయత్తుపతితం అగమచ్ఛంకరాంతికం। పశ్చిమంపతితంవారిపునఃప్రాయాత్కమండలుం।ఉత్తరేపతితంయత్తు విష్ణుర్జగ్రాహతజ్జలం । యాదక్షిణాందిశంప్రాప్తాః పుణ్యావై లోకమాతరః । విష్ణుపాదాబ్జవిన్యస్తా బ్రహ్మణైవలోకమాతరః। మాహేశ్వరజటాంప్రాప్తాః కమండలుధృతాస్తతః । విష్ణుపాదేతుపతితా ఏవంజాతా శ్శుభోదయాః।తాసాంప్రభావస్మరణాత్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యేగంగోత్పత్తికథనంనామ

చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంనారదః॥మహేశ్వరప్రియాగంగాకమండలుగతాతథా।శ్రుతామయాయ
థామర్త్య మాగతాతద్వదస్వమే॥బ్రహ్మా॥మహేశ్వరజటాస్థాయాఆపోదెవ్యో మ
హామతే । తాసాంచద్విధోభేదో ఆహర్తుర్భేదకారణాత్ । ఏకాంశోబ్రా
హ్మణెనేజ్యా వ్రతదానసమాధినా । గౌతమేనశివంపూజ్య ఆహృతోలోక విశ్రు
తః।అపరస్తుమహాప్రాజ్ఞక్షత్రియేణ బలీయసా। ఆరాధ్య శంకరం దేవం తపోభి
ర్నియమైస్తథా । భగీరథేనబాలేన ఆహృతోంశోపరస్తథా । ఏవంద్వైవిధ్యమ
గమద్గంగాసా గాం గతాయతః॥నారదః॥మహేశ్వర జటాస్థా సాహేతునాకేన
గౌతమాత్ । ఆహృతాక్షత్రియేణాపి బ్రహ్మన్నే తద్వదస్వమే॥ బ్రహ్మ॥యథానీ
తాపురావత్స బ్రాహ్మణెనేతరేణచ । తత్సర్వం విస్తరేణాహంవదిష్యే ప్రీతయే
తవ । యస్మిన్నగ్నేమహేశస్య ఉమాపత్న్య భవత్ప్రియా।తస్మిన్నేవాభవద్గం
గాప్రియాశంభోర్మహాత్మనః । మమదోషాపనుత్త్యర్థంచింతయాన శ్శివస్త
దా।ఉమయాసహితశ్శ్రీమాన్ దేవీంవీక్ష్యవిశేషతః।రసవృత్త్యాస్థితో యస్మాన్నిమజ్ఞ
మేరసముత్తమం । రసికత్వాత్ప్రియత్వాచ్చ స్త్రైణత్వాదీశ్వరస్తథా।సర్వా
భ్యోప్యధికప్రీత్యాగంగాభూదుత్తమాప్రియా। తామేవచింతయానోసౌసర్వదా
స్తేమహేశ్వరః । సజటాస్థామేవగంగాం కస్మింశ్చిత్కారణాంతరె । సతుతాం
గోపయామాస గంగాం శంభుర్జటాగతాం।శిరసాచధృతాంజ్ఞాత్వానశశాకఉ
మాతదా।సోఢుంబ్రహ్మన్ జటాజూటెస్థితాంధృష్ట్వాపునఃపునః। అమర్షేణభవం
గౌరీప్రహిణోత్త్విత్యభాషత।నైవాసౌప్రాహిణోచ్ఛంభూరసికోరసముత్తమం। జ
టాస్వేవతదాగంగాం గోపయంతంవిమృశ్యసా । వినాయకంజయాంస్కందంర
హోవాక్యమథాబ్రవీత్।నైవాయంత్రిదశేశానోగంగాంత్యజతిపుత్రకాః। సాతుప్రి
యాసురేశస్య కథంజ్యతితాంప్రియాం । ఏవంవిమృశ్యబహుశో గౌరీప్రాహవినా
యకం।నదేవైర్నాసురైర్యక్షైర్నమత్తోభవతోపివా।నరాజభిరథాన్యైర్వానగం
గాంత్యజతిప్రభుః । పునస్తపస్విమివాగత్వా హిమవంతంనగోత్తమం। అథవా
బ్రాహ్మణైఃపుణ్యైస్తపోభిర్హతకిల్బిషైః।కైర్వాజటాస్థితాగంగాప్రార్థితాభు
వమాప్నుయాత్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వామాతృవచో మాతరంప్రాహవిఘ్నరాట్।భ్రా
త్రాస్కందేనజయయాసమర్థస్తవపూజనే । తతుస్సమోమస్తకాద్గంగాంయ
థాత్యజతిమేపితా।ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్నానావృష్టిరజాయత। ద్వాదశసమా
మర్త్యేసర్వప్రాణిభయావహా । తతోవినష్టమభవజ్జగత్స్థావరజంగమం। గౌత
మస్యాశ్రమంపుణ్యం వినాసర్వార్థకామదం । స్రష్టుకామఃపురాపుత్ర స్థావరం

జంగమంతతః । కృతోయజ్ఞో మయాపూర్వా యద్దేవయజనేగిరౌ । సమన్నా
మ్నాతువిఖ్యాత స్తతోబ్రహ్మగిరిస్స్మృతః। తమాశ్రిత్యనగశ్రేష్ఠం సర్వదాస్తేసగౌ
తమః।తస్యాశ్రమేమహాపుణ్యే శ్రేష్ఠేబ్రహ్మగిరౌశుభే।ఆధయో వ్యాధయోవాపి దు
ర్భిక్షం వాప్యవర్షణం । భయంశోకోథ దారిద్ర్యం నాసూయాతుకదాచన।
తదాశ్రమం వినాయత్రహవ్యంకవ్య మథాపివా । నాస్తిపుత్రతదాదాతా హో
తాయష్టాకదాచన । యదేవ గౌతమోవిప్రో దదాతిచ జుహోతిచ। తదేవా
ప్యాయనంస్వర్గే సురాణా మపినాన్యతః । తద్దేవలోకేమర్త్యేవా శ్రూయతే
గౌతమోమునిః । హోతాచదాతాభోక్తాచ సఏవేతివిదుర్జనాః। తచ్ఛ్రు
త్వామునయస్సర్వేనానాశ్రమనివాసినః । గౌతమాశ్రమమాపృచ్ఛ్య హ్యాగచ్ఛన్న
తియత్నతః । తేషాంమునీనాంసర్వేషాం ఆగతానాంసగౌతమః। శిష్యవత్పుత్రవ
ద్భక్త్యా పితృవత్పోషకోభవత్ । యస్యయస్యేప్సితంకామం యథాయోగ్యంయ
థాప్రియం । యథానురూపంసర్వేషాం శుశ్రూషా మకరోదృషిః। ఆశ్రమాద్గౌ
తమస్యాసన్ ఋషయోలోకమాతరః । ఆరాధితాఃపురాతేన బ్రహ్మవిష్ణుమహే
శ్వరాః । జాయంతేచ తదౌషధ్యో జాయంతేచ తథైవహి । సంపద్యంతేత
దాతత్ర గౌతమస్యతపోబలాత్ । సర్వా స్సమృద్ధయ స్తత్ర సిధ్యంతిచఋషి స్త
థా।ప్రత్యహంభక్తివినయా ద్గౌతమశ్చాగతానృషీన్ । పుత్రవచ్ఛిష్యవచ్చాహం
ప్రేష్యవత్కరవాణికిం।పితృవత్పోషయామాస సంవత్సరగణాన్బహూన్। ఏవంవ
సత్సువిప్రేషు త్రైలోక్యేఖ్యాతిరాశ్రయత్ । తతోవినాయకఃప్రాహమాతరం
భ్రాతరంజయాం।దేవానాంసదనేమాత గీయతేగౌతమోద్విజః। యన్నసాధ్యం
సురగణై గౌతమః కృతవానితి । ఏవంశ్రుతంమయాదేవి బ్రాహ్మణస్య తపోబ
లం।సవిప్రశ్చాలయేదేనాం గంగాంశంభుజటాగతాం। తపసోవాన్యతోవాపిపూజ
యిత్వాత్రియంబకం । సఏవతారయేదేనాం జటాస్థాంమత్పితుఃప్రియాం। తత్ర
నీతిర్విధాతవ్యా తాంవిప్రోయాచయేద్యథా।తత్ప్రభావాత్సరిచ్ఛ్రేష్ఠా శిరసావ
తరిష్యతి।ఇత్యుక్త్వామాతరంభ్రాత్రా జయయాసహవిఘ్నరాట్ । జగామగౌత
మోయత్ర బ్రహ్మరూపధరఃకృశః। వసన్కతిపయాహస్సు గౌతమాశ్రమమండలే।
ఉవాచబ్రాహ్మణాన్సర్వాన్ యత్రయత్రసవిఘ్నరాట్। గచ్ఛామస్స్వ మధిష్ఠా
నం ఆశ్రమాణిసుఖానిచ। పుష్టాఃస్మగౌతమాన్నేనసపృచ్ఛామోగౌతమంమునిం। ఇతి
సంమంత్ర్యపృచ్ఛంతిమునయోమునిసత్తమం । సతాన్నివారయామాస స్నేహ
బుధ్యామునీన్పృథక్ । కృతాంజలిస్సవినయో హ్యాసధ్వమితిచైవహి। యుష్మచ్చ
రణశుశ్రూషాం కరోమిమునిపుంగవాః । శుశ్రూషా పుత్రవన్నిత్యం మయితిష్ఠతి

నోకథం । ఇదమేవాశ్రమంపుణ్యం సర్వేషామితిమేమతిః । అలమన్యేనమునయ
ఆశ్రమేణగతేనచ।ఇతిశ్రుత్వామునేర్వాక్యం విఘ్నకృత్కృత్యమస్మరత్ । ఉవాచ
బ్రాహ్మణాన్సర్వాన్ ప్రాంజలిస్సగణాధిపః । అన్నక్రీతావయంకింనో నివారయతి
గౌతమః।సామర్థ్యా నైవవయంశక్తా గంతుంస్వంస్వంనివేశనం । నాయమర్హతిదం
డంవా ఉపకారీద్విజోత్తమః। తస్మాద్బుద్ధ్యాగమిష్యామ స్తత్సర్వైరనుమన్యతాం।
తతస్సర్వేద్విజశ్రేష్ఠాః క్రియతామితిచాబ్రువన్ । ఏతస్యతూపకారాయ లోకా
నాంహితకామ్యయా।బ్రాహ్మణానాంచసర్వేషాం శ్రేయోవాస్యాత్తథాకురు।బ్రా
హ్మణానాంవచశ్శ్రుత్వా వాక్యమాహగణేశ్వరః । క్రియతేగుణరూపంయద్గౌత
మస్యవిశేషతః । అనుమాన్యద్విజాన్సర్వాన్ పునఃపునరుదారధీః। స్వయంచబ్రా
హ్మణోభూత్వా ప్రణమ్యబ్రాహ్మణాన్పునః।భ్రాతుర్మతేస్థితోధీమాన్ జయాం
ప్రాహగణేశ్వరః।యథాచాన్యోనజానాతి తథాకురురహోగతా। గోరూపధా
రిణీగచ్ఛ గౌతమోయత్రతిష్ఠతి । శాలీన్ ఖాదవినాశాయవికారంకురుభామిని।దత్తే
ప్రహారేహుంకారే భర్త్సితేవాపికించన। ఏవంతత్రస్వనందత్వా నమరత్వంనజీవ
చ।తథాచకారవిజయా విఘ్నస్వామిమతేస్థితా।యత్రాసీద్గౌతమోవిప్రోజయాగో
రూపధారిణీ।జగామశాలీన్ఖాదంతీంతాందదర్శసగౌతమః।తాందృష్ట్వావికృతాం
విప్ర స్తాంతృణేనన్యవారయత్ । నివార్యమాణాసాతేన స్వనంకృత్వాపపాతగాః।
భూమౌనిపతితాయాంతు హాహాకారోమహానభూత్ । స్వనంశ్రుత్వాతు తాం
దృష్ట్వా గౌతమస్యచచేష్టితం।వ్యథితాబ్రాహ్మణాఃప్రాహుర్విఘ్నరాజపురస్సరాః।
ఇతోగచ్ఛామమహేసర్వే నస్థాతవ్యంత్వదాశ్రమే। పుత్రవత్పోషితాస్సర్వేతుష్టోసి
మునిపుంగవ । ఇతిశ్రుత్వామునిర్వాక్యం విప్రాణాంగచ్ఛతాంతథా। వజ్రాహత
ఇవహ్యాసీ ద్విప్రాణాంపురతోపతత్।తమూచుర్బ్రాహ్మణాస్సర్వే పశ్యేమాంపతి
తాంభువి । రుద్రాణాంమాతరందేవీం జగతాంపావనీంశుభాం। పతితాయాం
ద్విజశ్రేష్ఠ గంతవ్యమవశిష్యతే।చీర్ణంవ్రతంషౌళయతి యదివాసస్తవాశ్రమే । వ
యంచనాన్యథాబ్రహ్మన్ కేవలంతుతపోధనాః । విప్రాణాంపురతస్థిత్వా వినీతః
ప్రాహగౌతమః।భవంతఏవశరణం పూతంమాంకర్తుమర్హథ । తతఃప్రోవాచ
భగవాన్ విఘ్నకృద్బ్రాహ్మణాగ్రతః । నైవేయంమ్రియతేవిప్ర నైవజీవతితత్ర
కిం। వదామోస్మిన్సుసందిగ్ధే నిష్కృతింగతిమేవవా॥ గౌతమః ॥ కథముత్థా
స్యతీయంగౌః అథవాస్మింశ్చనిష్కృతిః।వక్తుమర్హథతత్సర్వం కరిష్యేహం నసం
శయః ॥ బ్రాహ్మణాఊచుః॥ సర్వేషాంచమతేనాయంవదిష్యత్యతిబుద్ధిమాన్ । ఏ
తద్వాక్యంతవాస్మాకం ప్రమాణంకురుగౌతమ । బ్రాహ్మణైఃప్రేర్యమాణోసౌగా

తమేనచ ధీమతా । విఘ్నకృద్భ్రష్టవపుషా ప్రాహసర్వానిదంవచః॥వినాయక ఉవాచ॥ సర్వేషాంచమతేనాహం వదిష్యామియథార్థవత్ । అనుమన్యంతుమునయో మద్వాక్యం గౌతమోపిచ । మహేశ్వరజటాజూటె బ్రహ్మణోవ్యక్తజన్మనః।కమండలుస్థితంవారి తిష్ఠతీతిచశుశ్రుమః । తదానయస్వతరసాతపసానియమేనచ।తేనాభిషించభగవన్ గామేనాం భువమాగతాం । తతోవత్స్యన్తిహే సర్వే పూర్వవత్తపవేశ్మసు । ఇత్యుక్తవతివిప్రేంద్రే బ్రాహ్మణానాంచసంసది । తత్రాపతత్పుష్పవృష్టి జయశబ్దోభ్యవర్తత । తతఃకృతాంజలిర్భూత్వా గౌతమోవాక్యమబ్రవీత్ । తపసోహిప్రసాదేన దేవవిప్రప్రసాదతః।భవతాంచప్రసాదేన మత్సంకల్పోపి సిధ్యతాం।ఏవమస్త్వితితేవిప్రా అబ్రువన్మునిపుంగవం। స్వానిస్థానాని తేజగ్ముస్సమృద్ధాన్యన్నవారిభిః।గతేషుతేషువిప్రేషుభ్రాత్రాసహ గణేశ్వరః । జయయాసహసుప్రీతః కృతకృత్యోన్యవర్తత।గతేషువిప్రబృందేషు గణేశేచగతేతదా । గౌతమోపిమునిశ్రేష్ఠస్తపసాహతకిల్బిషః।ధ్యాయంస్తమర్థంసమునిః కిమిదంమమసంస్థితం । ఇత్యేవంబహుధాధ్యాయన్ జ్ఞానేన జ్ఞాతవాన్ ద్విజః । నిశ్చినోద్దేవకార్యంతన్నాత్మనఃకిల్బిషాగతం । లోకానాముపకారంచ శంభోఃప్రీణనమేవచ।ఉమాయాఃప్రేరణంచైవ గంగానయనమేవచ। సర్వంశ్రేయస్కరంమన్యే మయినైవచ కిల్బిషం।ఇత్యేవంమనసాధ్యాయన్ జ్ఞానేన జ్ఞాతవాన్ద్విజః।భార్యయాసహసంమంత్ర్య ఇదమాహద్విజోత్తమః। ఆరాధ్యజగతామీశంత్రినేత్రం వృషభధ్వజం।ఆనయిష్యేసరిచ్ఛ్రేష్ఠాం ప్రీణయిష్యే ఉమాంశుభాం। పార్వతీంమాతరందేవీమానయిష్యేజటాస్థితాం। ఏవంసుసంకల్ప్యమునిప్రవీరః, స్సగౌతమోబ్రహ్మగిరేర్జగామ।కైలాసమాధిష్ఠితముగ్రధన్వనా , సురార్చితంసప్రియయాబ్రహ్మబృందైః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే గౌతమతపఃప్రసంగోనామ

పంచమోధ్యాయః.

షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః.

ఓమ్, నారదఉవాచ॥కైలాసశిఖరంగత్వా గౌతమోభగవానృషిః। కించకారతపోవాపి కాంచక్రేస్తుతిముత్తమాం॥ బ్రహ్మోవాచ॥గిరింగత్వాయతోభూత్వా వాచంసంయమ్యగౌతమః । ఆస్తీర్యసకుశాన్ప్రాజ్ఞః కైలాసే పర్వతోత్తమే। ఉపవిశ్యశుచిర్భూత్వాస్తోత్రంచైతత్తతోజగౌ।అపతత్పుష్పవృష్టిశ్చ స్తూయమానే

నుమహేశ్వరే॥ గౌతమఉవాచ॥ ఓంభోగాథినాంభోగమభీప్సితంచ, దాతుంమహా
త్యష్టవపూంషిధత్తే । స్తోతుంజనానాంగుణవంతియస్త్వం, దేవంమహాదేవ మితి
స్తువంతి॥ కర్తుంస్వకీయైర్విషయైస్సుఖాని, భర్తుంసమస్తం సచరాచరంచ ।
సంపత్తయేసస్య వివృద్ధయేచ, మహీమయంరూపమితీశ్వరస్య । సృష్టేస్థితేస్సం
హారణస్యభూమె, రాధారమాధాతు మపాంస్వరూపం । భజేశివశ్శాంతతను
ర్జనానాం, సుఖాయధర్మాయజగత్ప్రతిష్ఠాం । కాలవ్యవస్థామమృతప్రపంచం,
జీవస్థితింసృష్టిమథావినాశం । ప్రజ్ఞాంప్రజానాం శ్రియమున్నతించ, చక్రేగ్నిచం
ద్రార్కమయంశరీరం । వృద్ధింగతంశక్తిమథాతురాణి, జీవవ్యవస్థాంచ ముదంచ
కర్తుం । ధత్సేస్వయంవాయుమయంచరూపం , త్వంవేత్సినూనంభగవస్స్రవం
తం। భేదోవికారోనకృతిర్నధర్మః, నాస్తీయమన్యన్నదిశోంతరిక్షం। ద్యావాపృ
థివ్యౌ నచభుక్తిముక్తీ, తస్మాదిదంవ్యోమవపుస్తవేశ। ధర్మాంవ్యవస్థాపయితుం
వ్యవస్యన్, ఋక్సామశాస్త్రాణియజూశ్చశాఖాః। లోకోక్తిగాథాస్స్మృతయఃపురా
ణ, మిత్యాదిశబ్దాత్మకతాముపైషి। యష్టాక్రతుర్యాన్యపిసాధనాని , ఋత్విక్ప్రదే
యంఫలదేశకాలాః । త్వమేవశంభోపగమాత్మకత్వా, ద్వదంతియజ్ఞాంగమయం
వపుస్తే । కర్తాప్రదాతాప్రతిభూః ప్రధానం, సర్వస్యసాక్షీపురుషః పరశ్చ।
తస్యాత్మభూతః పరమాత్మభూత, స్త్వమేవసర్వంకిమువాగ్విలాసైః । సవేదశా
స్త్రైర్గురుభిఃప్రదృష్టో, ననాస్తిబుద్ధ్యావిభిరప్యదృష్టః । అజోప్రమేయశ్శివ
శబ్దవాచ్య, స్త్వమేవసర్వంభగవన్నమస్తే॥ శ్రీశివాస్తుతిః॥ ఆత్మైకతాంస్వప్రకృతింక
దాచి, దీక్షైచ్ఛివస్సంపదియంమమేతి। పృథక్తథైవాభవదప్రతర్క్యా, విద్యాప్రభా
వాదృతవిశ్వమూర్తిః। బాలాచవృద్ధాచభవేద్భవస్య, యాకారణాకారణవస్తునిష్ఠా।
నిత్యాశివాసర్వగలక్షణాసా, విలక్షణావిశ్వజనస్యశక్తిః। ఉత్పాదనంసంస్థితిరత్రవృ
ద్ధిఃలయస్సతాంయత్రసనాతనేద్ధా। ఏషైవభూతిర్నతతోస్తికించి, దసాధ్యమస్యా
దయితాహరస్య । యదర్థమన్నానిధనానిజీవాః, త్యజంతికుర్వంతి తపాంసిధ
ర్మాన్। సాహీయమంబాజగతోజనిత్రీ, ప్రియాహిసోమస్యమహత్సుశక్తిః। యదీ
క్షితంకాంక్షతివాసవోపి, యన్నామతోమంగళమాప్నువంతి। యావ్యాప్య విశ్వం
విమలీకరోతి, సోమాసదాసామ సమానరూపా । బ్రహ్మాదిజీవస్యచరాచరస్య,
బుద్ధ్యర్థచైతన్యమనోముఖాని । యస్యాఃప్రసాదాత్ఫలవంతినిత్యం, వాగీశ్వరీలో
కగురోస్సుతస్య। చతుర్ముఖస్యాపిమనోమలీమసం , కిమన్యజంతోరితిచింతయానః।
గంగావతారంవివిధైరుపాయై, స్సర్వంజగత్పావయితుంచకార। శ్రుతీస్సమావేక్ష్య
ఇంగ్రప్రసన్నస్త్వం;విశ్వాస్యస్సాల్లోకశంకరైః ప్రసూనైః। కృత్వాచధర్మాన్సుభుజేచభోగా

త్రిస్రోబుద్ధిరేషాతుసదాశివస్య।కార్యక్రియాకారణసాధనానాం, వేదోదితానామథ
లౌకికానాం।యత్సాధ్యముత్కృష్టతమంప్రియంచ,సాధారణాసిద్ధిరనాదికర్తుః ।
ధ్యాత్వాపరబ్రహ్మపరంప్రధానం,యత్సారభూతంయదుపాసితవ్యం।యత్రాప్య
తృప్తాసప్రసర్పవంతి,యద్యోగినోముక్తిముపాసతేస్మ।యథాయథాశంభురమేయ
భావా,ద్భూరిపాణిధత్తే జగతోహితాయ।తద్యోగయోగ్యానితథైవధత్సే,పతివ్రతా
త్వంత్వయిమాతరేవం । ఇత్యేవంస్తువతస్తస్య పురస్తాద్వృషభధ్వజః। ఉమయా
సహితస్త్ర్యక్షః గణేశాదిగణైర్వృతః। సాక్షాదాగత్యతంశంభుఃప్రసన్నోవాక్య
మబ్రవీత్॥ ఈశ్వరః ॥ కింతేగౌతమ దాస్యామి భక్తిస్తోత్రవ్రతైశ్శుభైః। పరితు
ష్టోస్మియాచస్వ దేవానామపిదుర్లభం॥ బ్రహ్మా॥ ఇతిశ్రుత్వాజగద్ధాతు ర్వాక్యం
వాక్యవిశారదః।హర్షబాష్పపరీతాంగో గౌతమఃపర్యచింతయత్। అహోహ్యదైవ
మహోధర్మ మహోవిప్రప్రపూజనం । అహోలోకగతిశ్చిత్రా లోకకర్తుర్
నమోస్తుతే॥ గౌతమః॥ జటాస్థాంసజటాంగంగాం దేహిమేత్రిదశార్చిత। యది
తుష్టోసిదేవేశ త్రయీధామన్నమోస్తుతే॥ ఈశ్వరః ॥ త్రియాణాముపకారా
ర్థంలోకానాంయాచిత.త్వయా।ఆత్మనస్తూపకారాయ తద్యాచస్వ కుతోభ
యః॥ గౌతమః ॥ స్తోత్రేణానేనయేభక్త్యా త్వాంచదేవీంస్తువంతితే । సర్వకా
మసమృద్ధాస్స్యు రేతద్ధివరయామ్యహం॥ బ్రహ్మా॥ ఏవమస్త్వితిదేవేశః పరితుష్టో
బ్రవీన్మునిం।అన్యానపివరాన్మత్తో యాచస్వవిగతజ్వరః।ఏవముక్తస్తుహర్షేణ గౌ
తమఃప్రాహశంకరం।ఇమాంజటాస్థాంప్రవరాం పావనీంలోకమాతరం । తవప్రి
యాంజగన్నాథ ఉత్సృజ బ్రహ్మణోగిరౌ । సర్వాసాం తీర్థభూతాతు యావ
త్సాగరగామినీ । బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని మనోవాక్కాయజానిచ । స్నాన
మాత్రేణసర్వాణి విలయంయాంతుశంకర।చంద్రగ్రహోపరాగేచ సౌరేచవిషువే
తథా । సంక్రాంతావయనేపుణ్యే తీర్థేష్వన్యేషుయత్ఫలం।అస్యాస్తుస్మరణాదేవ
తత్ఫలంజాయతాంహర । శ్లాఘ్యంకృతేతపఃప్రోక్తం త్రేతాయాం యజ్ఞకర్మ
చ । ద్వాపరేయజ్ఞదానేచ దానమేవకలౌయుగే।యుగధర్మాశ్చతేసర్వే దేశ
ధర్మాస్తథైవచ।దేశకాలాదిసంయోగే ధర్మోయత్రప్రశస్యతే। యదన్యత్రకృ
తంపుణ్యం స్నానదానాదిసంయుతైః।అస్యాస్తుస్మరణాదేవ తత్పుణ్యంజాయతాం
హర।యత్రయత్రత్వియంయాతి యావత్సాగరగామినీ।తత్రతత్రత్వయాభావ్యమే
షమేస్తువరఃపరః । యోజనానాంతుపరితో దశయావచ్చసంఖ్యయా । తదంతర
ప్రవిష్టానాం మహాపాతకినామపి।తత్పితౄణాంచతేషాంచ స్నానాయాగచ్ఛతాం
శివ। స్నానంవినాంతరామృత్యా ముక్తిభాజోభవంతుతే । ఏకతస్సర్వతీర్థా

స్వర్గేమర్త్యేరసాతలే।ఏషా తేభ్యోవిశిష్టాస్తు అలంశంభోనమోస్తుతే॥ బ్రహ్మా ॥
తద్గౌతమవచశ్శ్రుత్వా తథాస్త్విత్యబ్రవీచ్ఛివః। అస్యాఃపరతరంతీర్థం నభూ
తంనభవిష్యతి । ఇతివాక్యంపునఃప్రాహ వేదేచపరిపఠితం। సర్వేషాంగౌతమీపు
ణ్యా స్త్విత్యుక్త్వాంతరధీయత। తతోగతేభగవతిలోకపూజితే, తదాజ్ఞయాపూ
ర్ణమనాస్సగౌతమః । జటాంసమాదాయ సరిద్వరాన్వితాం, సురైర్వృతోబ్ర
హ్మగిరింజగామ।తతశ్చగౌతమేప్రాప్తే జటామాదాయనారద। పుష్పవృష్టిరభూత్త
త్ర సమాజగ్ముస్సురేశ్వరాః।అథసర్వేమహాభాగా బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియాస్తథా।జ
యశబ్దేనతంవిప్రం పూజయంతోముదాన్వితాః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేగౌతమ్యవతరణప్రసంగోనామ
షష్ఠోధ్యాయః.

సప్తమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంనారదః॥ మహేశ్వరజటాజూటాద్గంగామాదాయగౌతమః। ఆగత్య
బ్రాహ్మణఃపుణ్యం తతఃకిమకరోద్గిరిం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఆదాయగౌతమోగం
గాం శుచిఃప్రయతమానసః।పూజితోదేవగంధర్వై స్తథాగిరినివాసిభిః। గిరేర్మూ
ర్ధ్ని జటాంస్థాప్య స్మరన్దేవంత్రియంబకం।ఉవాచప్రాంజలిర్భూత్వా గంగాంస
ద్విజసత్తమః । త్రియంబకజటోద్భూతె సర్వకామప్రదాయిని । క్షమస్వమా
తశ్శాంతాసి సుఖంప్రజ్ఞాంహితంకురు । ఏవముక్తాగౌతమేన గంగాప్రోవాచగౌత
మం।దివ్యరూపధరాదేవీ దివ్యస్రగనులేపనా।గచ్ఛేయందేవసదన మథవాపికమండ
లుం । రసాతలంవాగచ్ఛేయం జ్ఞాతస్త్వం సత్యవాగసి॥ గౌతమఉవాచ ॥ త్రి
యాణాముపకారార్థం లోకానాంయాచితంమయా।శంభునాచతథాదత్తా దేవి
తన్నాన్యథాభవేత్॥ బ్రహ్మా॥ తద్గౌతమవచశ్శ్రుత్వా గంగామేనేద్విజేరితం। త్రే
ధాత్మానంవిభజ్యైశా స్వర్గేమర్త్యేరసాతలే। స్వర్గేచతుర్ధావ్యభజ త్సప్తధా
మర్త్యమండలే । రసాతలేచతుర్ధైవ సైవపంచదశాకృతిః। సర్వత్రసమభూతై
వ సర్వపాపప్రణాశనీ।సర్వకామప్రదానిత్యం సైవదేవీప్రగీయతె । మర్త్యామ
ర్త్యాంగతామేవ పశ్యంతినతవేగతాం। నైవస్వర్గగతాంమర్త్యాః పశ్యంత్యజ్ఞా
నబుద్ధయః।యావత్సాగరగాదేవీ తావద్దేవమయీస్మృతా। ఉత్సృష్టాగౌతమేనై
వ ప్రాయాత్పూర్వార్ణవంప్రతి । తతోదేవర్షిభిర్జుష్టాం మాతరంజగతాం

షుణాం । గౌతమోఋషిభిస్సార్ధం పృథక్తీర్థమథాకరోత్ । త్రియంబకం సురేశానం ప్రార్థమాపూజ్యగౌతమః । ఉభయోస్తీరయోస్స్నానం కరోమీతిమ ంవదా । తత్రిస్నానసంకథంసిద్ధ్యే దిత్యేవంశర్వమబ్రవీత్ । కృతాంజలిపుటోభూత్వా భక్తియుక్తస్త్రిలోచనం । త్రియంబకోపితంప్రాహ గౌతమం ఋషిభిర్వృతం । ద్విహస్తమాత్రేతీర్థాని సంభవిష్యంతిగౌతమ । సర్వత్రాహంసన్నిహిత స్సర్వకామప్రదస్మృతః గంగాద్వారేప్రయాగేచ గంగాసాగరసంగమే। ఏతేషు పుణ్యాదాపుంసాం భాగీరథ్యేవముక్తిదా । నర్మదాతుసరిచ్ఛ్రేష్ఠా పర్వతేమరకంటకే । యమునాసంగతాయత్ర ప్రయాగేచసరస్వతీ।కృష్ణాభీమరథీశ్చైవతుంగభద్రాచనారద।తిసృణాంసంగమోయత్ర తత్తీర్థంముక్తిదంస్మృతం। పయోష్ణీసంగతాయత్రి తపత్యాతచ్చముక్తిదం । ఇయంతుగౌతమీపుత్ర యత్రక్వాపి మమాజ్ఞయా।సర్వేషాంసర్వదానృణాం స్నానాన్ముక్తింప్రదాస్యతి। కించిత్కాలే పుణ్యతమం కించిత్తీర్థంసురాగమే। సర్వేషాంసర్వదానృణాం గౌతమీనాత్రసంశయః । త్రిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచ యోజనానాంశతద్వయే । తీర్థానిమునిశార్దూల సంభవిష్యంతిగౌతమ । ఇయంమాహేశ్వరీగంగా గౌతమీ వైష్ణవీతిచ। బ్రాహ్మీగోదావరీనందాసునందాకామదోహినీ । బ్రహ్మతేజస్సమానీతాసర్వపాపప్రణాశనీ।స్మరణాదేవపాపౌఘ సంహర్త్రీమమసాప్రియా।పంచానామపి భూతానా మాపశ్శ్రేష్ఠతమామతాః।తత్రాపితీర్థభూతాస్తు తాస్వప్యాపస్సురాపగాః।తాసాంభాగీరథీశ్రేష్ఠా తాభ్యోయాగౌతమత్వయా।ఆనీతాసజటాగంగాఆభ్యాంనాన్యచ్చపాపహం॥బ్రహ్మ॥ ఇత్యేతత్కథితంపుత్ర గౌతమాయమహాత్మనే। సాక్షాద్ధరేణ దేవేన తచ్ఛ్రుతంచనివేదితం । ఏవంసాగౌతమీగంగా సర్వేభ్యోహ్యధికామతా । తత్స్వరూపంచకథితంక్వతేద్యశ్రవణేస్పృహా॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే తీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనంనామ

సప్తమోధ్యాయః.

అష్టమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంనారదః॥ ద్వివిధాసైవగదితా ఏకాపిసురసత్తమ। ఏకోభేదస్తుకథితో బ్రాహ్మణేనాహృతోయతః।క్షత్రియేణాపరోప్యంశోజటాస్వేవస్థితఃప్రభో। భవస్యదేవదేవస్య ఆహృతస్తద్వదస్వమే॥ బ్రహ్మోవాచ॥ వైవస్వతాన్వయేజాత ఇక్ష్వాకోర్వంశసంభవః । సగరోనామరాజాసీన్మనైయస్తాత్ససాగరః । సరాజా

హయమేధాయ దీక్షాంచక్రే యతవ్రతః । అశ్వముత్సర్జయామాస రక్షంతస్త
త్సుతామునే। సహస్రాణాంతథాషష్టి ర్నానాయుద్ధవిశారదాః । తేషుపశ్యత్సుర
క్షాంసి పుత్రేషుసగరస్యచ। రక్షితంతద్ధయంనీత్వా రసాతలముపాగమన్। రాక్షసా
న్మాయయాయుక్తాన్ నైవపశ్యంతిసాగరాః । నదృష్ట్వాతే హయంపుత్రాస్సగ
రస్యబలీయసః। ఇతశ్చేతశ్చరంతస్తే నైవాపశ్యన్హయంతదా। దేవలోకంతదాజగ్ముః
పర్వతాంశ్చసరాంసిచ । వనానిచవిచిన్వంతో నైవాపశ్యన్హయంతదా। కృతస్వ
స్త్యయనోరాజా ఋత్విగ్భిఃకృతమంగళః। అదృష్ట్వాతుపశుంపుణ్యం రాజాచింతా
ముపేయివాన్ । అథతేసాగరాస్సర్వే దేవలోకముపాగమన్। హయంతముపచి
న్వంతస్తత్రాపిదదృశుర్నతం। తతోమహీంసమాజగ్ముః పర్వతానివనానిచ। తత్రా
పితేహయంనైవ దృష్టవంతోనృపాత్మజాః । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర దైవీవాగభవ
త్తదా। రసాతలేహయోబద్ధ ఆస్తేనాన్యత్రసాగరాః। ఇతిశ్రుత్వాచతద్వాక్యంగంతు
కామారసాతలం। న్యఖనన్పృథివీంసర్వే సరితస్సాగరాస్తతః। తృట్క్షుధార్తామృదం
మత్త్వాభక్షయంతస్త్వహర్నిశం। న్యఖనంశ్చాపిజగ్ముశ్చ సత్వరాశ్చరసాతలం। తా
నాగతాన్నృపసుతాన్సాగరాన్బలినోభటాన్। జ్ఞాత్వాత్రస్తానిరక్షాంసివ్యగమన్ క
పిలాంతికం । కపిలోపిమహాప్రాజ్ఞస్తత్రశేతేరసాతలే । పురాచసాధితంతేనదే
వానాంకార్యముత్తమం । వినిద్రస్తుతతశ్శ్రాంతస్సిద్ధేకార్యేసురాన్మునిః। అబ్ర
వీత్కపిలశ్శ్రాంతోనిద్రాస్థానంప్రయచ్ఛథ । రసాతలందదుస్తస్మై పునరాహ
సురాన్మునిః । యోమాముత్థాపయేన్మర్త్యో భస్మీభూయాత్సచేద్యది । తతశ్చ
మేతలగతోనోచేన్నస్వప్స్య ఏవహి। తథేత్యుక్తస్సురగణైస్తత్రశేతేరసాతలే।
తస్యప్రభావంతేజ్ఞాత్వా రాక్షసామాయయాయుతాః । సాగరాణాంచసర్వే
షాంవధోపాయంప్రచక్రిరే । వినాయుద్ధేనరక్షాంసి భీతాస్సత్వరితాస్తదా। ఆ
గత్యయత్రసమునిః కపిలఃకోపనోమహాన్ । శిరోదేశే హయంతంవై నిబధ్యత్వ
రితంతుతే । దూరేస్థిత్వామానినశ్చ ప్రేక్షంతఃకింభవేదితి। తతస్తుసాగరాస్సర్వే
విచిన్వంతో రసాతలం। దదృశుస్తంహయంబద్ధం శయానంపురుషంతథా। తంమేనిరే
శ్వహంతారం క్రతుహంతారమేవచ । ఏనంహత్వామహాపాపం నయామోశ్వం
నృపాంతికం। కేచిదూచుఃపశుంబద్ధం నయామోనేనకింఫలం । తత్రాహురపరే
శూరా రాజానశ్శాసకావయం। ఉత్థాప్యైనం మహాపాపం హన్మః క్షాత్రేణవ
ర్త్మనా। తేతంజఘ్నుర్మునింపాదైర్బ్రువంతో నిష్ఠురాణిచ। తతఃకోపేనమహ
తాకపిలోమునిసత్తమః । సాగరాన్వీక్షయామాస తాన్కోపాద్భస్మసాత్క
రోత్। తతస్తత్రైవతేసర్వే జజ్వలుస్సాగరాస్తతః। తత్రసర్వంనజానాతిదీక్షితస్స

గరోన్నృపః । నారదఃకథయామాస సగరాయమహాత్మనే।కపిలస్యచ సంస్థానం
హయస్యాపిచసంస్థితిం । రాక్షసానాంచ నిక్కృతింసాగరాణాంచ నాశనం।తత
శ్చింతాపరోరాజా కర్తవ్యంనావబుధ్యత। అపరోపిసుతస్త్వాసీదసమంజ ఇతిశ్రు
తః।సతుపౌరానథోబాలా న్వినిక్షిపతిచాంభసి । సగరోప్యథ విజ్ఞప్తః పౌరైస్సం
మేళితైస్తథా । దుర్నయంతస్యపుత్రస్య తతఃక్రుద్ధోబ్రవీన్నృపః।స్వానమాత్యాం
స్తథారాజా దేశత్యాగం విధీయతాం । అసమంజః క్షత్రధర్మం త్యక్త్వావైబాల
ఘాతుకః । సగరస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వామాత్యాశ్చసత్వరం। తత్యజుర్నృప
తేః పుత్ర మసావేవవనంగతః॥నారదః॥ సాగరాబ్రహ్మశాపేన నష్టాస్సర్వే తలం
గతాః । ఏషోపిచవనం ప్రాప్త ఇదానీంకాగతిర్భవేత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ అంశుమా
నితివిఖ్యాతఃపుత్రస్తస్యాసమంజసః । ఆహూయబాలకంరాజా కార్యంతస్మై
న్యవేదయత్ । కపిలంససమారాధ్య అంశుమానపి బాలకః । సగరాయ హ
యం ప్రాదాత్తతఃపూర్ణోభవత్క్రతుః । తస్యాపి పుత్రో మతిమాన్భ
గీరథ ఇతిశ్రుతః । పితామహానాం సర్వేషాం గతింశ్రుత్వాసుదుఃఖితః । సగ
రంమునిశార్దూలం ప్రపచ్ఛవినయాన్వితః । సాగరాణాంచసర్వేషాం నిష్కృతి
శ్చకథంభవేత్।భగీరథంనృపః ప్రాహ కపిలోవేత్తిపుత్రక। తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా
బాలఃప్రాయాద్రసాతలం । కపిలంచనమస్కృత్వా సర్వంతస్మైన్యవేదయత్। స
మునిశ్చిరంధ్యాత్వా తపసారాధ్యశంకరం। జటాజలేనస్వపితౄన్నాప్లావ్యన్నృప
సత్తమ । తతఃకృతార్థోభవితా త్వంచతేపితరస్తథా । తథాకరోమీతిమునిం
ప్రణమ్యపునరబ్రవీత్। క్వగంతాహంమునిశ్రేష్ఠ కర్తవ్యంచాపిమేవద॥ కపిలఉవా
చ॥ కైలాసంచనగశ్రేష్ఠం గత్వాస్తుహిమహేశ్వరం । తపఃకురుయథాశక్తి త
తశ్చేప్సితమాప్స్యసి । తచ్ఛ్రుత్వాసమునేర్వాక్యం మునింనత్వాత్వగాన్నగం।కై
లాసంసశుచిర్భూత్వా బాలోబాలశ్రియాన్వితః । తపసేనిశ్చయంకృత్వా ఉవా
చసభగీరథః।బాలోహంబాలబుద్ధిశ్చ బాలచంద్రధరప్రభో। నాహంకించిన్నజానా
మి స్తవైఃప్రీతోభవప్రభో । వాగ్భిర్మనోభిః కృతిభిర్యథావ, న్నమోపకుర్వంతి
హితేరతాయే। తేభ్యోహితార్థంత్వహవాపరేచ, సోమంనమస్యామిసురాదిపూ
జ్యం । ఉత్పాదితోనైరభివర్ధితశ్చ, సమానగోత్రాశ్చసమానధర్మాః। తేషా
మభీష్టానిశివఃకరోతు, బాలేందుమౌళింప్రణతోస్మినిత్యం । ఏవంతంస్తువతస్తస్య
పురస్తాదభవచ్ఛివః।వరేణఛందయామాస భగీరథమువాచహ। యన్నసాధ్యంసుర
గణైర్దేయంతత్తేమయాధ్రువం । వదస్వనిర్భయోభూత్వా భగీరథ మహామ
తే । భగీరథఃప్రణమ్యేశం హృష్టఃప్రోవాచశంకరం।జటాస్థితాంపితౄణాంమేప్రా

వనాయసరిద్వరాం। తామేవదేహీసర్వేశ సర్వమాప్తంతతోభవేత్। మహేశ్వరో విహస్యాథ భగీరథమువాచహ । దత్తామయేయం తేపుత్ర పునస్తాంస్తుహీసువ్రత।తద్దేవవచనంశ్రుత్వా తదర్థంచతపోమహత్।స్తుతించకారగంగాయా భక్తిప్రియతమానసః । తస్యాఅపిప్రసాదంచ ప్రాప్యబాలోప్యబాలవత్ । గంగాంమహేశ్వరాత్ప్రాప్తా మాదాయాగాద్రసాతలం। న్యవేదయత్సమునయేకపిలాయమహాత్మనే।యథోదితప్రకారేణ గంగాంసంస్థాప్యయత్నతః । ప్రదక్షిణమథావృత్య కృతాంజలిపుటోబ్రవీత్॥ శ్రీభగీరథః॥ దేవిమేపితరఃకోపా త్కపిలస్య మహాత్మనః।ప్రాప్తాస్తేదుర్గతింమాత స్తస్మాత్త్వంగంతుమర్హసి॥ బ్రహ్మోవాచ॥ తథేత్యుక్త్వాసురనదీ సర్వేషాముపకారతః । లోకానా ముపకారార్థం పితౄణాంపావనాయచ।అగస్త్యపీతఖాతస్య పూరణాయవిశేషతః । స్మరణాదేవపాపానాం నాశాయచవిశేషతః । భగీరథోపి తాంచక్రే రసాతలతలస్థితాం। భస్మీభూతాన్నృపసుతా న్సాగరాన్బ్రహ్మశాపతః।వినిర్దగ్ధానథాప్లావ్య ఖాతపూరమథాకరోత్ । తతోమేరుంసమాగత్య స్థితాంచాలోబ్రవీన్నృపః। కర్మభూమాత్వయాభావ్యం తథేత్యాగాద్ధిమాలయం । హిమవత్పర్వతాత్పుణ్యా ద్భారతం వర్షమభ్యగాత్ । తన్మధ్యతఃపుణ్యనదీ ప్రాయాత్పూర్వార్ణవంప్రతి । ఏవమేషాపితేప్రోక్తా గంగాశ్రుత్వామహామునే । మాహేశ్వరీవైష్ణవీచ సైవబ్రాహ్మీచపావనీ।భాగీరథీదేవనదీ హిమవచ్ఛిఖరాగ్రగా।మహేశ్వరజటావాసా ఏవం ద్వైవిధ్యమాగతా । వింధ్యస్యదక్షిణేగంగా గౌతమీసాభిధీయతే। ఉత్తరేణాపి వింధ్యస్య భాగీరథ్యభిధీయతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే భాగీరథీగంగావతరణంనామ
అష్టమోధ్యాయః.

నవమాధ్యాయప్రారంభః.

నారదః॥ సమనఃప్రీతిమాధత్తే కథాంశ్రుత్వాత్వయేరితాం। పృథక్తీర్థఫలంశ్రోతుం ప్రవృత్తంమమమానసం । క్రమశోబ్రాహ్మణానీతాం గంగాంమేప్రథమంవద।పృథక్తీర్థఫలంపుణ్యం సేతిహాసంయథాక్రమం॥ బ్రహ్మ ॥ తీర్థానాంచపృథగ్భావం ఫలంమాహాత్మ్యమేవచ।సర్వంవక్తుంనశక్నోమి సచత్వంశ్రవణేక్షమః । తథాపికించిద్వక్ష్యామి శృణునారదయత్నతః । యాన్యభివ్యక్తతీర్థాని నాభివ్యక్తాని యానిచ । తానివక్ష్యామిసంక్షేపా న్నమస్కృత్వా త్రియంబకం।

యత్రాసౌ భగవానాసీత్ప్రత్యక్షం త్ర్యంబకో మునేః । త్ర్యంబకం నామ తత్తీర్థం భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । వారాహమపరంతీర్థం త్రిషులోకేషువిశ్రుతం। తస్య స్వరూపంవక్ష్యామి శృణునారదతన్మనాః । యాన్యుక్తానిచ తీర్థాని నామవిష్ణోర్యథాభవత్ । పురాదేవాన్పరాభూయ యజ్ఞమాదాయ రాక్షసః। రసాతలమనుప్రాప్త స్సింధుసేనఇతిశ్రుతః। యజ్ఞేతలమనుప్రాప్తే నిర్యజ్ఞాహ్యభవన్మహీ। నాయంలోకో౽స్తినపరో యజ్ఞేనష్టఇతీశ్వరాః। సురాస్తమేవవవిశూరం సాతలవినుద్విషం । నాశక్నువన్రిపుంజేతుం దేవాస్సేంద్రపురోగమాః। విష్ణుంపురాణపురుషం గత్వాతస్మైన్యవేదయన్। రాక్షసస్యచతత్కర్మ యజ్ఞభ్రంశమశేషతః। తతఃప్రోవాచభగవాన్ వారాహంవపురాస్థితః। శంఖచక్రగదాపాణిర్గత్వాచైవరసాతలం । అనయిష్యేమఖంపుణ్యం హత్వారాక్షసపుంగవం।యాంతుయాంతుసురాస్సర్వే వ్యేతువోమానసోజ్వరః। యేనగంగాతలంప్రాప్తా తదాతేనైవచక్రధృత్ । జగామతరసాపుత్ర భువంభిత్వారసాతలం। సవరాహవపుశ్శ్రీమాన్రసాతలనివాసినః।రాక్షసాన్దానవాన్హత్వా ముఖీకృత్వామహాధ్వరం। వరాహరూపీభగవాన్ శంఖమాదాయయజ్ఞభుక్ । యేనప్రాగాత్తలంవిష్ణుస్తథాతేనైవశత్రుజిత్।ముఖీకృత్యమహాయజ్ఞం నిశ్చక్రామరసాతలాత్ । తత్రబ్రహ్మగిరౌదేవాః ప్రతీక్షాంచక్రిరేహరిం । పథస్తస్మాద్వినిస్సృత్య గంగాస్రవణమభ్యగాత్। ప్రక్షాళయచ్చస్వాంగానిహ్యసృగ్లేపానినారద। గంగాంభసాతత్రతీర్థంవారాహమభవద్ధరేః।ముఖీన్యస్తంమహాయజ్ఞందేవానాంపురతోహరిః।దత్తవాన్త్రిదశశ్రేష్ఠముఖాద్యజ్ఞమజాయత । తతఃప్రభృతియజ్ఞాంగం ప్రధానం స్రుగంథ ముచ్యతే। వరాహ రూపం భవతిహ్యన్యథాయజ్ఞవిఘ్నకృత్ ।తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థంవారాహం సర్వకామదం । తత్రస్నానంచదానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదం। తత్రస్థితో౽పి యఃకశ్చిత్పితౄన్స్మరతిపుణ్యభాక్ ।విముక్తాస్సర్వపాపేభ్యఃపితరస్స్వర్గమాప్నుయుః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేవరాహతీర్థవర్ణనంనామ

నవమో౽ధ్యాయః

దశమాధ్యాయప్రారంభః

బ్రహ్మోవాచ॥ విశ్రుతంత్రిషులోకేషు కపోతంతీర్థముత్తమం। తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి మునేశృణుమహాఫలం।తత్రబ్రహ్మగిరౌకశ్చిద్వ్యాధః పరమదారుణః। హీనస్త్రీబ్రాహ్మణాన్సాధూన్ యతినఃపక్షిణో౽న్యగాన్ । ఏవంభూతస్స

పాపాత్మా క్రోధనోఽనృతభాషణః। ప్రేతరూపః పిశాచాభో నీలాక్షో హ్రస్వబాహుకః। భీషణాకృతిరత్యుగ్రో నీలాక్షో హ్రస్వబాహుకః। ఉద్దండకేశో నష్టనాసో హ్రస్వపాత్పృథుకుక్షికః। హ్రస్వోదరో హ్రస్వభుజో వికృతోగదజాధనస్సదా। పాశహస్తః పాపచిత్తస్సుపుష్టిస్సఘనుస్తథా। తస్యభార్యాతథారూపా హ్యపత్యాన్యపి నారద। తయాతుప్రేర్యమాణోఽసౌ వివేశ గహనంవనం। సజఘానమృగాన్వ్యాధః పక్షిణో బహురూపిణః। పంజరే ప్రాక్షిపత్కాంశ్చిజ్జీవమానాంస్తథాపరాన్। క్షుధయాపరితప్తాంగో విహ్వలస్తృష్ణయాసహ। భ్రాంతదేశో బహువనం న్యవర్తత గృహంప్రతి। తతో ఘనాఘనైస్సంప్రాప్తైర్వృత్తైమధుమాధవే। క్షణాద్వ్యద్యున్మయంసాభ్రం బభూవాకాశమద్భుతం। వవౌవాయు స్తాశ్శ్చవర్షవారిధారాతిభీషణః। ఆగచ్ఛన్లుబ్ధకశ్శాంతః పంథానంనావబుధ్యత। జలంస్థలం గర్తమధో పంథానమథవాదిశః। నజ్ఞాత్వాతుతథాపాపస్సాశ్రుః కరుణ ఇత్యథ। క్వగచ్ఛామిక్వతిష్ఠామి కింకరోమిత్య చింతయత్। సర్వేషాంప్రాణినాంప్రాణానాహర్తాఽహం యథాంతకః। మమాప్యంతకరంప్రాప్తం భీషణంసాశ్మవర్షణం। త్రాతారంనైవపశ్యామి శిలాంవావృక్షమంతికే। ఏవంబహువిధంవ్యాధో విచింత్యాపశ్యదంతికే। వనేవనస్పతిమివనక్షత్రాణాంయథావిధుం। మృగాణాంచయథాసింహ మాశ్రమాణాంగృహాధిపం। ఇంద్రియాణాంమనఇవత్రాతారంప్రాణినాంనగం। శ్వేతస్కంధంవిటపినంశుభ్రంశాఖాపల్లవమండితం। తమాశ్రిత్యోపవిష్టో భూమౌక్లిన్నవాసా స్సలుబ్ధకః। స్మరన్భార్యామపత్యానిజీవేయురథవామృతాః। ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర హ్యస్తంప్రాప్తోదివాకరః। తమేవనగమాశ్రిత్యకపోతో భార్యయాసహ। పుత్రపౌత్రైః పరివృతోహ్యాస్తేతత్రనగోత్తమే। సుఖేననిర్భయోభూత్వాతృప్తః ప్రీత స్తథైవచ। బహవోవత్సరాయాతావసత స్తస్యపక్షిణః। పతివ్రతాతస్యభార్యాసుప్రీతాభర్తురేవచ। కోటరేవిపులేశుభ్రే జలవాయ్వగ్నివర్జితే। భార్యాపత్యైఃపరివృతస్సదాస్తేసకపోతకః। తస్మిన్దినేదైవవశాత్కపోతశ్చకపోతకీ। భక్షణార్థముభౌయాతౌకపోతోనగమభ్యగాత్। సాపిదైవవశాత్ప్రాపపంజరస్థైవవర్తతే। గృహీతాలుబ్ధకేనాథజీవమానైవవర్తతే। కపోతకోఽథ పత్యానిమాత్రాహీనానివీక్ష్యతు। వర్షణంభీషణంప్రాప్తమస్తంయాతిదివాకరః। స్వకోటరంతయాహీన మాలోక్యవిలలాపసః। తాంబద్ధాంపంజరస్థాంతునబుధ్యతకపోతరాట్। అన్వారేభే కపోతోఽపి ప్రియాయాగుణకీర్తనం॥ కపోతః॥ నాద్యాప్యాయాతికల్యాణీ కింకరోమిక్వయామివా। మమధర్మస్యజననీ మమదేహస్యచేశ్వరీ। ధర్మార్థకామమోక్షాణాంసైవనిత్యంసహాయినీ। తుష్టేహసంతీకుపితేమహాహా

ర్షప్రదాయినీ । సఖీమంత్రేషుసర్వేషుమమవాక్యరతాసదా। నాద్యాప్యాయాతికళ్యాణీసాస్తంయాత్యపిభాస్కరే । నజానాతివ్రతంమంత్రందైవంమంత్రార్థమేవవా।పతివ్రతాపతిప్రాణాపతిమంత్రా పతిప్రియా। నాద్యాప్యాయాతికళ్యాణీమమహర్షవివర్ధనీ । కింమేగృహంకాననవత్తయాహీనంహిదృశ్యతే।తయాయుక్తంగ్నియాయుక్తం భాషణంచాతిశోభనం। నాద్యాప్యాయాతిమత్కాంతాయయాగృహముదీరితం । వినాతయానజీవిష్యేత్యుక్త్వైవాథప్రియాంతనూం। కింకుర్వంతిహ్యపత్యాని లుప్తధర్మస్త్వహంపునః॥బ్రహ్మోవాచ॥ ఏవంవిలపతస్తస్య భర్తుర్వాక్యంనిశమ్యసా।పంజరస్థైవవాక్యంసాభర్తారమిదమబ్రవీత్। అతాపితామస్మిబద్ధైవ మవశాహం ఖగోత్తమ। ఆనీతాహంలుబ్ధకేనబద్ధాపాశైర్మహామతే। ధన్యాస్మ్యనుగృహీతాస్మి పతిర్వృత్తిగుణాన్మమ। సతీవాప్యసతీవాపి కృతార్థాహంనసంశయః ॥ తుష్టేభర్తరినారీణాంతుష్టాస్స్యుస్సర్వదేవతాః।విపరీతేతునారీణాం ప్రమదానాశమాప్నుయుః। త్వందైవంత్వం ప్రభుర్మహ్యంత్వంసుహృత్త్వంపరాయణః । త్వంవ్రతంత్వంపరబ్రహ్మ స్వర్గోమోక్షస్తథైవచ । మాచింతాంకురుకళ్యాణధర్మబుద్ధింస్థిరాంకురు।త్వత్ప్రసాదాచ్చభుక్తానిభోగాని వివిధానిచ। అలంఖేదేనమజ్జేన ధర్మేబుద్ధింస్థిరాంకురు॥బ్రహ్మోవాచ॥ ఇతిశ్రుత్వాప్రియావాక్యం ఉత్తతారనగోత్తమాత్ । యత్రసాపంజరస్థాతుకపోతీవర్తతేత్వరన్। తామాగత్యప్రియాందృష్ట్వామృతవచ్చాపి లుబ్ధకం। మోచయామీతితామాహనిశ్చేష్టోలుబ్ధకోధునా । కపోతీప్రాహభర్తారంమైవం కురుమహామతే।గురురగ్నిర్ద్విజాతీనాం వర్ణానాంబ్రాహ్మణోగురుః।పతిరేకోగురుస్త్రీణాంసర్వస్యాభ్యాగతోగురుః । అభ్యాగతంశ్రాంతమనువ్రజంతి, దేవాశ్చసర్వే పితరోగ్నయశ్చ।తస్మిన్ హితృప్తేముదమాప్నువంతి,గతేనిరాశేచతథా నిరాశాః॥అభ్యాగతమనుప్రాప్తం వచనార్చయంతియే । తేషాంవాగీశ్వరీదేవీ తృప్తాభవతినిశ్చితం । తస్యాసనప్రదానేన శక్రఃప్రీతిమవాప్నుయాత్। పితరఃపాదశౌచేన అన్నాద్యేనప్రజాపతిః । తస్యోపచారాద్యైర్లక్ష్మీర్విష్ణునాప్రీతిమాప్నుయాత్ ।శయనేసర్వదేవాస్స్యుస్తస్మాత్పూజ్యతమోతిథిః। అభ్యాగతమనుశ్రాంతంసూర్యాస్తేగృహమాగతం । తంవిద్యాద్దేవరూపేణ సర్వక్రతుఫలోహ్యసౌ । తస్మాత్సర్వాత్మనాకాంతదుఃఖంత్యక్త్వాశమంవ్రజ । క్షాంత్యాతిష్ఠశుభాంబుద్ధిం కృత్వాధర్మంసమాచర । అపచారోపకారౌచప్రవరావితిసమ్మతౌ।ఉపకారిషుసర్వోపి కరోత్యుపకృతింపునః । అపకారిషుయస్సాధుస్సవైధర్మిష్ఠఉచ్యతే । తస్యాపకారంయఃకుర్యాత్పుణ్యభాక్సఉదాహృతః॥కపోతః॥ ఆవయోరనురూపంయ

త్త్వయోక్తంసాధుమన్యతే।కింతువక్తవ్యమస్త్యత్రతచ్ఛృణుష్వవరాననే।సహస్రం
భరతేకశ్చిచ్ఛతమన్యోదశాపరః । ఆత్మానంచసుఖినాన్యేవయంకష్టోదరంభరాః।
గర్తధాన్యధనాఃకేచిత్కుసూలధనినోపరే । కుంభీధాన్యధనాఃకేచిచ్ఛ్వంచు
క్షిప్తధనావయం।పూజయామికథంశ్రాంతం అభ్యాగతమిమంగృహే॥ కపోతీ॥ అ
గ్నిరాపశ్చభావాణీ తృణకాష్ఠాదికంచయత్। ఏతదప్యర్థినాందేయం శీతార్తో
లుబ్ధకస్త్వయం।ఏతచ్ఛ్రుత్వాప్రియంవాక్యం వృక్షమారుహ్యపక్షిరాట్। ఆలోక
యామాసతదా వహ్నిందూరేప్యదర్చిషం । సతుగత్వావహ్నిదేశం చంచునో
ల్ముకమాహరత్।పురోగ్నింజ్వాలయామాస లుబ్ధకస్యకపోతరాట్। శుష్కకాష్ఠా
నిపర్ణాని తృణానిచపునఃపునః । అగ్నౌప్రక్షేపయామాస శీతఘ్నసకపోతకః। త
మగ్నింజ్వలితందృష్ట్వా లుబ్ధకశ్శీతదుఃఖితః। అవశాన్యాత్మనోంగాని ప్రతాప్యసుఖ
మాప్తవాన్।క్షుధాగ్నినాదహ్యమానం లుబ్ధందృష్ట్వాకపోతకే। మాంముంచస్వమ
హాభాగ ఇతిభర్తారమబ్రవీత్ । స్వశరీరేణదుఃఖార్తం లుబ్ధకం ప్రీణయామ్య
హం।ఇష్టాతిథీనాంయేలోకా స్తాం స్త్వమాప్నుహి సువ్రత॥ కపోతః ॥ మయితి
ష్ఠతినైవాయం తవధర్మోవిధీయతే।ఇష్టాతిథిర్భవామీహఅనుజానీహి మాంశుభే॥
బ్రహ్మోవాచ॥ ఇత్యుక్త్వాగ్నింత్రిరావృత్య స్మృత్వాదేవంమహేశ్వరం। యథా
సుఖంజుషస్వేతి వదన్నగ్నిమథావిశత్। తంద్దృష్ట్వాగ్నికృతంజీవం లుబ్ధకోవాక్యమ
బ్రవీత్॥ లుబ్ధకః ॥ అహోమానుషదేహస్య ధిగ్జీవితమిదంమమ । యదిదంపక్షి
రాజేన మదర్థంసాహసంకృతం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఏవంవదంతంలుబ్ధంచపక్షి
ణీవాక్యమబ్రవీత్।మాంముంచస్వమహాభాగ దూరంయాత్యథమేపతిః। తస్యాస్తద్వ
చనంశ్రుత్వా పంజరస్థాంకపోతకీం । లుబ్ధకోమోచయామాస తరసాభీతవత్తదా।
సాపిప్రదక్షిణంకృత్వా పతిమగ్నింసమావిశత్॥ కపోతకీ॥ స్త్రీణామయంపరోధ
ర్మో యద్భర్తురనువేశనం।వేదనవిహితోమార్గ స్సర్వలోకేషువిశ్రుతః। వ్యా
ళగ్రాహీయథావ్యాళం బలాదుద్ధరతేబిలాత్ । ఏవంభర్తారముద్ధృత్య సానా
రీత్రిదివంనయేత్॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ నమస్కృత్యభువందేవాన్ గంగాంచాపివ
నస్పతీన్।ఆశ్వాస్యతాన్యపత్యాని లుబ్ధకంవాక్యమబ్రవీత్।త్వత్ప్రసాదాన్మహాభా
గ హ్యుపపన్నంతుమేదృశం। అపత్యానిత్వమస్వేహ భర్త్రాయామిత్రివిష్టపం। ఇ
త్యుక్త్వాపక్షిణీసాధ్వీ ప్రవివేశహుతాశనం । ప్రవిష్టాయాంహుతవహే జయశ
బ్దోభ్యవర్తత।గగనేసూర్యసంకాశం విమానమతిశోభితం।తదారూఢౌసురనిభౌద
దృశాతేథదంపతీ । లుబ్ధకంప్రోచతురుభౌ దివ్యరూపధరౌతదా। గచ్ఛావస్త్రిదశ

స్నానం పృష్టస్సా ప్రాహ స్మ సహామతః। అనయోస్స్వర్గ సోపాన మతిథిస్త్వంహి మో
స్తతే। విమానవరమారూఢౌ దృష్ట్వా తౌ లుబ్ధకోపిచ । సధనుః పంజరం త్యక్త్వా కృ
తాంజలిరభాషత। సవక్తవ్యో మహాభాగౌ దేయం కించిదజానతే। అహమత్రాతిథి
పూర్ణాన్నో నిష్కృతిం వక్తుమర్హథ। దంపతీ ఊచతుః ॥ గౌతమీం గచ్ఛ భద్రం తే
తస్యా గాహం వేదయ।తత్ర తు ప్లవనాదేవ సర్వపాపైః ప్రముచ్యసే। ముక్తపాపః
పునస్తత్ర గంగాయామవగాహనే అశ్వమేధఫలం పుణ్యం ప్రాప్య పుణ్యో భవిష్యసి।
పునస్స్నానాదేవ త్యక్త్వా దేహం మలీమసం । విమానవరమారుహ్య స్వర్గంగం
తాస్యసంశయః।తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తాభ్యాం తథా చక్రే స లుబ్ధకః।విమానవరమా
రూఢో దివ్యగంధరోభవత్ ।దివ్యమాల్యాంబరధరైః పూజ్యమానోప్సరోగణైః।
కపోతశ్చ కపోతీ చ తృతీయో లుబ్ధకస్తథా । గంగాయాశ్చ ప్రభావేన సర్వే తే దివ
మాక్రమన్ ।తథా ప్రభృతి తత్తీర్థం కపోతమితి విశ్రుతం।తత్ర స్నానం చ దానం చ పి
తృపూజనమేవ చ । జపయజ్ఞాదికం కర్మ తదానంత్యాయ కల్పతే॥

 ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కపోతతీర్థవర్ణనం నామ

దశమోధ్యాయః.

ఏకాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కార్తికేయం పరం తీర్థం కౌమారమితి విశ్రుతం। య
స్యానుస్మరణాదేవ కులవాన్ రూపవాన్ భవేత్। నిహతే తారకే దైత్యే స్వస్థే జాతే
త్రివిష్టపే। కార్తికేయం సుతం శ్రేష్ఠం ప్రీత్యా ప్రోవాచ పార్వతీ । యథాప్రియం భు
క్ష్వ భోగాన్ త్రైలోక్యేవ నసఃప్రియాన్। మమాజ్ఞయా ప్రేతమనాః పితుశ్చై
వ ప్రసాదతః । ఏవముక్తస్స వై మాత్రా విశాఖో దైవతప్రియః। యథా సుఖం బ
లాద్రేమే దేవపత్న్యపి రేమిరే।తథా సంభుజ్యమానాసు దేవపత్నీషు నారద। నా
శక్నువన్వారయితుం కార్తికేయం దివౌకసః । తతో నివేదయామాసుః పార్వ
త్యై పుత్రకర్మ తత్ ।అసకృద్వార్యమాణోపి మాత్రా దేవైస్స శక్తిధృత్। నైవా
సావకరోద్వాక్యం స్త్రీప్రసక్తస్తు షణ్ముఖః। అభిశాపభయాద్భీత్యా పార్వతీ ప
ర్యచింతయత్।పుత్రస్స మహాత్తథైవేశో దేవానాం కార్యసిద్ధయే । దేవపత్న్యశ్చ
సంరక్ష్యా ఇతిమత్వా పునః పునః। యస్యాంతురమతే స్కందః పార్వతీ చాపి తాదృశీ।
తద్రూపమాత్మనః కృత్వా వర్తయామాస పార్వతీ।ఇంద్రస్య వరుణస్యాపి భార్యా

మాహూయషణ్ముఖః । యావత్పశ్యతితస్యాంతు మాతృభావమపశ్యత। తామ
పాస్యవమస్యాథ పునరన్యామథాహ్వయత్ ।తస్యాంతుమాతృరూపం సంప్రేక్ష్యల
జ్జాముపేయివాన్ । ఏవంబహ్వీషుతద్రూపం దృష్ట్వామాతృమయంజగత్। ఇతి
సంచింత్యవైశాఖో విరాగమగమత్తదా। సతుమాతృకృతంజ్ఞాత్వా ప్రవృత్తస్యని
వర్తనం।నివార్యశ్చేదహంభోగాత్తిరోఽనుపూర్వం ప్రవర్తితః। తస్మాన్మాతృకృతంస
ర్వంమమహాస్యాస్పదంత్వితి।లజ్జయాపరయాయుక్తో గౌతమీమగమత్తదా। ఇయం
తుమాతృరూపామే శృణోతువచనంమమ । ఇతఃస్త్రీనామధేయంయన్మమమా
తృసమంమతం।ఏతచ్ఛ్రుత్వాలోకనాథః పార్వత్యాసహశంకరః । పుత్రంనివార
యామాస వృత్తమిత్యబ్రవీద్గుహః।తతస్సురపతిః ప్రీతః కిందదామీతిచాబ్రవీత్। కృ
తాంజలిపుటస్స్కందః పితరంపునరబ్రవీత్।సేనాపతిస్సురపతిస్తవపుత్రోఽహమిత్యపి।
అలమేతేనదేవేశకింవర్గైస్సురపూజిత।తథాపివరకామోఽస్మిలోకానాంహితకామ్య
యా । యాచేఽహంనాత్మనేదేవతదనుజ్ఞాతుమర్హసి । మహాపాతకినః కేచిద్గురు
దారాభిమర్శినః । అత్రాప్లవనమాత్రేణ ధూతపాపా భవంతుతే । ఆప్లవ
న్నుత్తమాంజాతిం తిర్యక్చాపిసురేశ్వర । కురూపో రూపసంపత్తిమత్రస్నానా
దవాప్నుయాత్ ।ఏవమస్త్వితితంశంభుః ప్రీత్యానందత్సుతేరితం। తతఃప్రభృతితత్తీ
ర్థం కార్తికేయమితిశ్రుతం। తత్రస్నానాచ్చదానాచ్చ సర్వక్రతుఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కార్తికేయతీర్థవర్ణనంనామైకా
దశోఽధ్యాయః.

ద్వాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ యత్ఖ్యాతంకృత్తికాతీర్థం కార్తికేయాదనంతరం।
తస్యశ్రవణమాత్రేణసోమపానఫలంలభేత్ ।పురాతారకసంశాన్త్యై భవరేతోఽపిబ
త్కవిః। రేతోగర్భంకవిందృష్ట్వా ఋషిపత్న్యస్స్వశక్తిమునే । సప్తర్షీణాంప్ర
పుస్నాతా వర్జయిత్వాత్వరుంధతీం।తాసుగర్భస్సమభవత్కృత్తికాస్త్రీషుతదాగ్ని
తః। తప్యమానాస్సుశోచిష్ఠా ఋతుస్నాతాస్తుతామునే । కింకుర్మః క్వానుగ
చ్ఛామః కింకృత్వాసుకృతంభవేత్ ।ఇత్యుక్త్వాతాఇతోగంగాం పునర్గత్వాన్యవే
దయన్।తాభ్యస్తేఽస్రుతాగర్భాః ఫేనరూపాస్తథాంభసి । అంభసాప్యేకతా
మాప్తా భూమిణాస్తేసర[illegible]భ్యః షణ్ముఖస్సమజాయ
త।స్రావయిత్వాతుతాన్గర్భా[illegible]గృహాన్యయుః। తాఃసాంవికృత

రూపాణి తేదృష్ట్వామునయోఽబ్రువన్ । గమ్యతాంగమ్యతాంశీఘ్రం స్వైరవృత్తిర్నయుజ్యతె। స్త్రీణామితితతోవత్స నిరస్తాఃపతిభిస్తుతాః । తతోదుఃఖసమావిష్టాః స్తస్యక్తాస్స్వైఃపతిభిస్తుతాః। తాదృష్ట్వానారదఃప్రాహ కార్తికేయో హరోద్భవః। గాంగేయోఽగ్నిభవశ్చైతి విఖ్యాతస్తారకాంతకః। తంయాంతునచిరాదేవ ప్రీతో భోగంప్రదాస్యతి। తాఋషేర్వచనాదేవ సమభ్యేత్యచషణ్ముఖం। కృత్తికాస్స్వయమెవేత్య యథావృత్తంన్యవేదయన్। తాభ్యోవాక్యంకృత్తికాభ్యః కార్తికేయోనుమాన్యచ । గౌతమీంయాంతుసర్వాశ్చ స్నాత్వాపూజ్యమహేశ్వరం। ఏష్యామిచాహంతత్రైవ దాస్యామిసురమందిరం । తథేత్యుక్త్వాకృత్తికాశ్చ స్నాత్వాగంగాంచగౌతమీం । దేవేశ్వరంతంసంపూజ్య కార్తికేయస్యశాసనాత్। దేవేశ్వరప్రసాదేన చావాపుస్సురమందిరం। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కృత్తికాతీర్థముచ్యతే। కార్తిక్యాం కృత్తికాయోగెతత్రయస్స్నానమాచరేత్।సర్వక్రతుఫలంప్రాప్యరాజాభవతిధార్మికః।తత్తీర్థస్మరణంవాపి కరోతిచ శృణోతిచ । సర్వపాపవినిముక్తో దీర్ఘమాయుస్సువిందతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే కృత్తికాతీర్థవర్ణనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

త్రయోదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ దశాశ్వమేధంయత్తీర్థం తన్మాహాత్మ్యంశృణుష్వమె। యస్యస్మరణమాత్రేణ హయమేధఫలంలభేత్। విశ్వకర్మసుతశ్శ్రీమా న్విశ్వరూపోమహాబలః తస్యాపిప్రమతిఃపుత్ర స్తత్పుత్రోభావనోవిభుః। పురోధాఃకాశ్యపస్తస్య సర్వజ్ఞానవిశారదః । తమపృచ్ఛన్మహాబాహు ర్భౌవనస్సార్వభౌవనః। యక్ష్యేహంహయమేధాంశ్చ యుగపద్దశమానద । ఇత్యపృచ్ఛద్గురుంవిప్రం క్వయక్ష్యామిసురానితి।సోవదద్దేవయజనం తత్రతత్రనృపోత్తమ । యత్రయత్రద్విజశ్రేష్ఠైః ప్రావర్త్యతమహాక్రతుః। తత్రాభవన్నృషిగణా ఆర్త్విజ్యమఖమండలె। యుగపద్దశమేధాశ్చ ప్రవృత్తాహిపురోధసా । పూర్ణతాంనాయయుస్తాని దృష్ట్వాచింతాపరోనృపః।విహాయదేవయజనం పునరన్యత్రతంక్రతుం। ఉపాక్రమత్తదాతత్ర విఘ్నదోషాన్నచాయయుః। పూర్ణతాంచతతోదుఃఖా ద్రాజాగురుమభాషత॥కాశ్యపః॥ దేశదోషాత్కాలదోషా దన్నదోషాత్తథైవచ । పూర్ణతాం

నాప్నువంతిస్మ దశమేధానివాజినః । తతశ్చదుఃఖితోరాజాకాశ్యపేన పురోధ
సా।గిప్తతేభార్గతరంశ్రేష్ఠం గత్వాసంవర్తమూచతుః । భగవన్యాగపతా
ర్యాణ్యశ్వమేధాని మానద।దశసంపూర్ణతాంయాంతి తందేశంచగురుంవద। త
తోధ్యాత్వామునిశ్రేష్ఠ స్సంవర్తోభావనంతథా । అబ్రవీద్గచ్ఛబ్రహ్మాణం గురుం
దేశంవదిష్యతి।భావనోపిమహాప్రాజ్ఞః కాశ్యపేన మహాత్మనా। అగత్యమాముపా
చేదంగురుందేశాదికంచయత్। తతోహమబ్రువంపుత్ర భావనంకాశ్యపంతథా।
గౌతమీంగచ్ఛరాజేంద్ర సదేశస్సక్రతూత్సవః । హయమేధంకురుశ్రేష్ఠం కాశ్య
పోవేదపారగః।గురోరస్యప్రసాదేన గౌతమ్యాశ్చ ప్రభావతః । ఏకేనహయమే
ధేన తత్రస్నానేనవాపునః । సిధ్యంతితవయజ్ఞాశ్చ దశమేధాశ్చవాజినః।తచ్ఛ్రు
త్వాభావనోరాజా గౌతమీతీరమభ్యగాత్।కాశ్యపేనసహాయేన హయమేధాయ
దీక్షితః । తతఃప్రవృత్తేయజ్ఞేంద్రే హయమేధేమహాఫలే।సంపూర్ణేచమహారా
జాపృథివీందాతు ముద్యతః । తతోంతరిక్షేవాగుచ్చైరువాచనృపసత్తమం।పూ
జయిత్వాస్థితాన్విప్రాన్ ఋత్విజస్సదసస్పతీన్ । పురోధసేకాశ్యపాయ సశై
లవనకాననాం । పృథివీందాతుకామస్త్వందత్తంసర్వం త్వయానృప । భూ
మేర్దానస్పృహాంత్యక్త్వా హ్యస్యద్దేహిమహాఫలం। త్వయాతుహయమేధోయం
కృతస్సుబహుదక్షిణః । కృతకృత్యోసిభద్రంతేనాత్రకార్యావిచారణా। తథాపి
దాతుకామంతం మహీప్రోవాచభావనం । త్వంవిశ్వకర్మన్భావన మాందదాసి
కిమేవహి।అహంనిమజ్జేసలిలేతస్మాన్మాంనైవదీయతాం।తతశ్చభావనోభీతః కించేయ
మితిచాబ్రవీత్ పునఃప్రోవాచసాపృథ్వీభావనంబ్రాహ్మణైర్వృతం। తిలాగావోధనం
ధాన్యంయత్కించిద్గౌతమీతటే। సర్వంతదక్షయం విద్యాత్కింమాం భావనదా
స్యసి।గంగాతీరంసమాసాద్యగ్రాసమాత్రంప్రయచ్ఛతి । సర్వంతదక్షయం విద్యా
త్కింమాంభావనదాస్యసి।గంగాతీరంసమాసాద్యఫలమన్నంరసాధికం। తేనాహం
సకలాదత్తాకింమాంభావనదాస్యసి । తద్భూమేర్వచనంశ్రుత్వా భావనస్సార్వ
భౌమనః।తథేతిమత్వావిప్రేభ్యోహ్యన్నంప్రాదాత్సువిస్తరం । దశాశ్వమేధంతత్తీ
ర్థంతదాప్రభృతికథ్యతే।దశానామశ్వమేధానాం ఫలంస్నానాదవాప్స్యతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే దశాశ్వమేధతీర్థవర్ణనంనామ
త్రయోదశోధ్యాయః.

చతుర్దశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ పైశాచతీర్థమపరం పూజితంబ్రహ్మవాదిభిః।తస్యస్వ

రూపం వక్ష్యామి గౌతమ్యా దక్షిణే తటే। గిరిర్బ్రహ్మగిరేః పార్శ్వే అంజనో నామ
నామతః। తస్మిన్నైల్యే గుహాంతస్థా శాపభ్రష్టా వరాప్సరాః। అంజనానామ తత్రాసీ
దుత్తమాంగేన వానరీ । కేసరీనామ తద్భర్తా హ్యద్రికేతి తథాపరా। సాపి కేసరి
ణో భార్యా శాపభ్రష్టా వరాప్సరాః। ఉత్తమాంగేన మార్జాలీ సాధ్వ్యా సైపర్వ
తేంజనే। దక్షిణార్ణవమభ్యాగాత్కేసరీ లోకవిశ్రుతః । ఏతస్మిన్నంతరే గస్త్యో
హ్యంజనం గిరిమభ్యగాత్। అంజనా చాద్రికా చైవ హ్యగస్త్యమృషిసత్తమం। పూజ
యామాసతురుభే యథాన్యాయ్యం యథాసుఖం। తత్ర ప్రసన్నో భగవా నువాచ ప్రి
యతాం వరః । తే ఊచతురుభే ఽగస్త్యం పుత్రౌ దేహి మునీశ్వర। సర్వేభ్యో బలినౌ
శ్రేష్ఠౌ సర్వలోకోపకారకౌ। తథేత్యుక్త్వా మునిశ్రేష్ఠో జగామాశాం సదక్షిణాం। త
తః కదాచిత్కాలేన హ్యంజనాచాద్రికా తథా। గీతం నృత్తం చ వాద్యం చ కుర్వంత్యౌ గి
రిమూర్ధని। రూపిణ్యౌ నిర్ఋతిర్వాయు స్తే దృష్ట్వా విస్మితౌ సురౌ । కామాక్రాంత
ధియా చోభౌ తే ఊచతురమీ యతుః। భార్యే భవేతాముభయో రావాం దేవౌ వరప్ర
దౌ। తేహో చతు స్తథా స్తేవై తత్ర దమే తాం గిరిమూర్ధని । అంజనాయాం తథా వాయో
ర్హనూమాన్ సమజాయత। అద్రికాయాం చ నిర్ఋతేః రంతిర్నామా పిశాచరాట్। పునస్తే
ఆహతురుభే పుత్రౌ జాతౌ మునేర్వరాత్। ఆవయోర్వికృతం రూప ముత్తమాంగేన
దూషితం। శాపాచ్చ ఛిపతే స్తద్వ ద్యువామాజ్ఞాతుమర్హథః। తతః ప్రోవాచ భగ
వాన్ తేవాయుర్నిర్ఋతి స్తథా। గోదావర్యా ముత్తమాంగే స్నానాచ్ఛాపాద్విమో
క్ష్యథః। ఇత్యుక్త్వా తే ఉభే తౌ తు తత్రైవాంతరధీయతాం। తతోంజనాం సమాదాయ
రంతిః పైశాచమూర్తిమాన్। భ్రాతుర్హనూమతః ప్రీత్యై స్నాపయామాస మా
తరం। తథైవ హనుమాన్గంగా మాదాయాద్రిమపిత్వరన్। మార్జాలరూపిణీం నీత్వా
ఉపమాతర మాప్లవత్। తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం పైశాచం చాంజనం తథా। తద్బ్రహ్మగి
రిసాన్నిధ్యే సర్వకామప్రదం శుభం। తస్యస్వరూపం వ్యుష్టిశ్చ తత్రైవ ప్రోచ్యతే శుభా॥
ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే పైశాచతీర్థవర్ణనం నామ
చతుర్దశోధ్యాయః.

పంచదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ క్షుధాతీర్థమితి ఖ్యాతం శ్రుణు నారద తన్మనాః। కథ్య
తే చ మహాపుణ్యం సర్వకామప్రదం శుభం। ఋషిరాసీత్పురా ప్రాజ్ఞః కణ్వో వేదః
దుత్తమః। పరిభ్రమన్నాశ్రమేషు క్షుధయా పరిపీడితః। గౌతమస్యాశ్రమం పుణ్యం :

మృద్ధంచాన్నవారిణా । ఆత్మానంచక్షుధాయుక్తం సమృద్ధంగాః గౌతమం। వీక్ష్య కణ్వోథవైషమ్యా ద్విషాదమగమత్తదా। గౌతమోఽయంద్విజశ్రేష్ఠో హ్యహంచతపసిస్థితః।సమేనయాచాన్నాయుక్తావ్యాక్షస్మాద్భాగ్యమవేక్ష్యవై। నభోక్ష్యేహంక్షుధాతోఽపి పీడితేపికళేబరే।గత్వైయంగౌతమీంగంగాం యాచేహమపిసంపదం। ఇతినిశ్చిత్యమేధావీ గంగాంగత్వాచ పావనీం। స్నాత్వాశుచిర్యతమనా ఉపవిశ్యకుశాసనే। తుష్టావగౌతమీంగంగాం క్షుధాంచపరమాపదం॥ కణ్వః॥ నమోఽమస్సైపరమార్తిహారిణే, నమోమహేశానజటోద్భవేశివే। నమస్త్రిధేసర్వజనార్తికారిణే, నమోమహామృత్యుముఖాద్వినిస్సృతే॥ నమస్త్రిపుసంహారే దేవి నమః పాపప్రవర్ధనే।నమశ్శాంతికరేగంగే నమోదారిద్ర్యరూపిణి । ఇత్యేవంస్తువతస్తస్య పురస్తాద్ద్వితయంవపుః।ఏకంగాంగేయముత్సృష్ట మపరంభీషణాకృతి । పునఃకృతాంజలిర్భూత్వా నమశ్చక్రే ద్విజోత్తమః । సర్వమంగళ మాంగళ్యే బ్రాహ్మీమాహేశ్వరీశుభే।వైష్ణవిత్ర్యంబకేదేవి నారాయణినమోస్తుతే। సర్వపాపకృతాంపాపే సర్వకామార్థనాశని।దుఃఖలోభమయీ దేవి తుభ్యేతుభ్యంనమోస్తుతే॥బ్రహ్మా॥ తత్కణ్వ వచనంశ్రుత్వా సుప్రీతేఆహతప్భృశం । అభీష్టంవదకల్యాణ వరంవరయసువ్రత।తతఃప్రావాచప్రీతో గంగాంతృష్ణాంయథాక్రమం । దేహిదేవిమనోజ్ఞాని కామ్యాన్యవిభవాన్మమ । ఆయుర్విత్తంచభుక్తించ ముక్తింగంగేప్రయచ్ఛమే।ఇత్యుక్త్వాగౌతమీంగంగాం క్షుధామాహద్విజోత్తమః। మయివద్వంశజెవాపి క్షుధాతృష్ణాదరిద్రిణీ।యాచ్ఛ్నపాపెశివేరూక్షే. నభూయాస్త్వంకదాచన। అనేనస్తుతివాక్యేన త్వాంస్తువంతిక్షుధాతురాః। తేషాందారిద్ర్యదుఃఖాని నభవేయుర్వరోమమ।అస్మింతీర్థేపుణ్యతమే స్నానదానజపాదికం । యేకుర్వంతిమహాదెవ్యాం లక్ష్మీభాజోభవంతుతే।యఇదంపఠతేస్తోత్రం గృహేవాయదివాశ్రమే। తస్యదారిద్ర్యదుఃఖేభ్యో భయంనస్యాద్వరోపరః।ఏవంస్యాదితితేచోక్త్వా యాతఃకణ్వోయథాలయం । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కాణ్వంగాంగంక్షుధాభిధం । సర్వపాపప్రహరణం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే క్షుధాతీర్థవర్ణనంనామ
పంచదశోధ్యాయః.

షోడశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ అహల్యాసంగమంనామతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం।సమ్య

కృచ్ఛ్రణుమునిశ్రేష్ఠ తత్రవృత్తమితశ్శుభం। సృష్టాఃకన్యాబహువిధా రూపవత్యోగు
ణాన్వితాః। తాసామేకాంశ్రేష్ఠతమాం నిర్మమేశుభలక్షణాం । తాంబాలాం
చారుసర్వాంగీం దృష్ట్వారూపాన్వితాంశుభాం।కోన్వస్యాః పోషణేశక్తా ఇతిబుద్ధి
మణామాభవత్ । నదైవానాంనాసురాణాం నఋషీణాంతథైవచ। అస్త్యస్యాః
పోషణేశక్త స్తతోమేబుద్ధిరన్వభూత్। గుణశ్రేష్ఠాయవిప్రాయ గుణజ్యేష్ఠాయధీమ
తే।సర్వలక్షణయుక్తాను వేదవేదాంగవేదినే । గౌతమాయ మహాప్రాజ్ఞాయా
దదాంపోషణాయతాం।పాలయస్వమునిశ్రేష్ఠ యావత్ప్రాప్స్యతియౌవనం। ప్రా
ప్తావస్థాంపునస్సాధ్వీ మిమామానయగౌతమ।ఏవముక్త్వాగౌతమాయ ప్రాదాం
కన్యాంసుమధ్యమాం । తామాదాయమునిశ్రేష్ఠ స్తపసాహతకిల్బిషః।తాంపోష
యిత్వావిధివదలంకృత్యమమాంతికం। నిర్వికారోమునిశ్రేష్ఠో యువతిమానయత్త
దా।తాందృష్ట్వావిబుధాస్సర్వే శక్రాగ్నివరుణాదయః।మమదేయాసురేశాన ఇత్యే
వోచన్పృథక్పృథక్ । తథైవఋషయస్సాధ్యా దానవాయక్షరాక్షసాః। తాన్
సర్వానాగతాన్దృష్ట్వా కన్యార్థమథసంగతాన్। ఇంద్రస్యతువిశేషేణ మహాం
శ్చాభూత్తదాగ్రహః । గౌతమస్యతుగాంభీర్యం ధైర్యంమాహాత్మ్యమేవచ।స్మృ
త్వాసువిస్మితోభూత్వా మమైవమభవత్సుధీః। దేయేయంగౌతమాయైవ నాన్య
యోగ్యాశుభాననా।తస్మాఏవచతాందాస్యే తదాప్యేవమచింతయం। సర్వేషాంచ
మతిధైర్యం మథితంచతయాలఘు । అహల్యేతిసురైః ప్రోక్తా మయాచఋషిభి
శ్చసా।దేవానృషీన్తథాఏత్య మయాతత్రోక్తముచ్చకైః । తస్మైసాదీయతేసు
భ్రూర్యఃపృథివ్యాఃప్రదక్షిణం । కృత్వావతిష్ఠతేపూర్వం నచాన్యస్మైపునఃపునః।
తతస్సర్వేఋషిగణా శ్రుత్వావాక్యంమయేరితం । అహల్యార్థం సురాజగ్ముః
పృథివ్యాశ్చప్రదక్షిణం। గతేషుసురసంఘేషు గౌతమోపిమునీశ్వరః।ప్రయత్నమక
రోత్కించి దహల్యార్థమయంతథా। ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్ సురభిస్సర్వకామ
ధుక్।అర్ధప్రసూతాహ్యభవ త్తాందదర్శసగౌతమః। తస్యాఃప్రదక్షిణంచక్రే ఇ
యముర్వీతి సంస్మరన్ । లింగస్యచసురేశస్యప్రదక్షిణ మథాకరోత్ । సర్వే
షాంవాపిదేవానా మేకంవాపిప్రదక్షిణం । నైవాభవద్భువోమేతుసంజాతం ద్వి
తయాంపునః।ఇతినిశ్చిత్యసమునిర్మమా న్తికమథాభ్యగాత్ । నమస్కృత్వా బ్రవీ
ద్వాక్యం గౌతమోమాంపునఃపునః । ప్రదక్షిణీకృతాచేలా ద్విధాబ్రహ్మన్మయా
పునః।యదత్రయుక్తం దేవేశ జానీతేతద్భవానితి । మయాతుజ్ఞానయోగేన ధ్యా
త్వాగౌతమమబ్రువం।తవైవదీయతేసుభ్రూః ప్రదక్షిణమిదంకృతం।తుష్టోహంతవ
ధైర్యేణ జ్ఞానేనతపసాతథా । దత్తేయమృషిశార్దూలకన్యాలోకవరాశుభా।

ఇత్యుక్త్వాహం గౌతమాయ హ్యహల్యామదదాం మునే। జాతే వివాహే తే దేవాః కృత్వేలాయాః ప్రదక్షిణం । శనైశ్శనైరథాగత్య దదృశుస్సర్వ ఏవ తే। గౌతమస్యాప్యహల్యాయా దాంపత్యం ప్రీతివర్ధనం । తే చాగత్యాథ పశ్యంతో విస్మితాశ్చాభవన్ సురాః। అహం క్రాంతే వివాహే చ సురాస్సర్వే దివం యయుః। సమత్సరశ్చ శచీభర్తా నసమీక్షంశ్చ దివం యయౌ । తతః ప్రీతమనాస్తస్మై గౌతమాయ మహాత్మనే। పాత్రీదాం బ్రహ్మగిరిం పుణ్యం సర్వకామప్రదం శుభం । అహల్యయా మునిశ్రేష్ఠో రేమే తత్ర స గౌతమః । గౌతమస్య కథాం పుణ్యాం శ్రుత్వా శక్రస్త్రివిష్టపే। తమాశ్రమం తం చ ఋషిం తస్య భార్యామనిందితాం । భూత్వా బ్రాహ్మణవేషేణ ద్రష్టుమాగాచ్ఛతక్రతుః । స దృష్ట్వా భవనం తస్య భార్యాం చ విభవం తథా । పాపీయసీం మతిం కృత్వా సోఽహల్యాం సముదైక్షత । నాఽస్నానం న పరం దేశం కాలం తస్మాదృషిర్నయం । న బుబోధ తదా శక్రః కామాకృష్టమనాస్తదా। తామేవ ధ్యాయన్సధ్యాస్తే సురరాజ్యం సువిస్మృతం । సంతప్తాంగః కథం కుర్యాం ప్రవేశో వా కథం భవేత్ । ఏవం మత్వా విప్రరూపో నాంతరం సోఽధ్యగచ్ఛత । స కదాచిన్మహాప్రాజ్ఞః కృతపూర్వాహ్ణికక్రియః । గౌతమో మునిభిశ్శిష్యైర్నిర్గతశ్చాశ్రమాద్బహిః । ఆశ్రమాన్నాతిమింవి ప్రాక్ స్థానాని వివిధాని చ । ద్రష్టుం గతో మునివర ఇంద్రస్తం సముదైక్షత । ఇదమంతరమిత్యుక్త్వా చక్రే కార్యం మనః ప్రియం। రూపం కృత్వా గౌతమస్య స్వస్య రూపం శతక్రతుః । తాం గత్వా చారుసర్వాంగీం మహల్యాం వాక్యమబ్రవీత్ । ఆకృష్టోఽహం తవ గుణైరూపం స్మృత్వా స్ఖలత్పదః। ఇతి బ్రువన్స కర హస్తమాదాయాంతస్సమావిశత్। న బుబోధ త్వహల్యా తం జారం మేనే చ గౌతమం । యథాసుఖం రమ్యమాణే ప్రాయాచ్ఛిష్యైస్స గౌతమః। ఆగచ్ఛంతం సమాలోక్య హ్యహల్యా ప్రియవాదినీ। ప్రీతియాతి ప్రియం వక్తి తోషయంతీ నిజైర్గుణైః। తామదృష్ట్వా మహాప్రాజ్ఞో మేనే తన్మహదద్భుతం । ద్వారి స్థితం మునివరం సర్వే పశ్యంత్తయా వినా । అగ్నిహోత్రస్య శాలాయాం నియతా గృహరక్షిణః। ఊచుర్మునివరం భీతా గౌతమం విస్మయాన్వితాః । భగవన్నిదం చిత్రం బహిరంతశ్చ దృశ్యసే । ప్రియయాంతః ప్రవిష్టోఽసి తథా దృష్టో బహిర్భవాన్। అహో తపః ప్రభావోఽయం నానారూపధరో భవాన్ ।తచ్ఛ్రుత్వా విస్మితశ్చాంతః ప్రవిష్టః క్వ ను తిష్ఠసి। ప్రియే మే అహల్యే భవతి కిం మాం న ప్రతిభాషసే । ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వా అహల్యాజారమబ్రవీత్। కోఽభవాన్ ఋషిరూపేణ పాపం త్వం కృతవానసి। ఇతి బ్రువంతీ శయనాదుత్థితా సత్వరం భయాత్ । స చాపి పాపకృచ్ఛక్రో బిడాలోఽభూదృషేర్భయాత్ ।ప్రజ్వలంతం విక్రృతాంగం దృష్ట్వా ధర్షితాం చ ప్రియాం తథా । ఉవాచ స మునిః

కోపా త్క్రమిదంకర్మ హ్యసంకృతం। ఇతిబ్రువంతంభర్తారం సాపినోవాచలజ్జితా। అన్వేషమాణొజారం తం బిడాలందదృశేమునిః । కోభవానితితంప్రాహభస్మీకర్తుంన్యథాపదేత్।కృతాంజలిపుటోభూత్వా ఇదమాహశచీపతిః।శచీభర్తాపురాంభేత్తా వృత్రహాతఫురుష్టుతః। మమేదంపాపమాపన్నం సత్యముక్తంమయానఘ।నిశమ్యతద్వచోవిప్రో హరిమాహరుషాన్వితః। భగవత్యాఃకృతంపాపం సహస్రభగవాన్భవ । తామప్యాహమునిఃకోపా త్వంచశుష్కనదీభవ। తతఃప్రసాదయామాస కథయంతీతదాకృతం। తవరూపేణచాగత్య మామగాత్సోతిజిత్ప్వమే।తథేతిరుషిణఃప్రోచు రహల్యాసత్యవాదనీ।జ్ఞానేనాపిమునిర్జ్ఞాత్వా శాంతఃప్రాహపతివ్రతాం । యదాతుసంగతాభద్రే గౌతమీంపాపనాశనీం।నదీభూత్వాపునారూపం ప్రాప్స్యసేప్రియకృన్మమ।ఇత్యృషేర్వచనంశ్రుత్వా తథాచక్రేపతివ్రతా।తయాతుసంగతాదేవ్యా అహల్యాగౌతమప్రియా।పునస్తద్రూపమగమ ద్యన్మయానిర్మితంపురా । తతఃకృతాంజలిపుట స్సురరాట్ప్రాహగౌతమం। మాంపాహిమునిశార్దూల పాపిష్ఠంగృహమాగతం। పాదయోఃపతితందృష్ట్వా కృపయాప్రాహగౌతమః।గౌతమీంగచ్ఛభద్రంతే స్నానంకురుపురందర। తత్స్నానాద్గతపాపస్త్వం సహస్రాక్షోభవిష్యసి। ఉభయంవిస్మయకరం దృష్టవానస్మినారద। అహల్యాయాఃపునర్భావం శచీభర్తాసహస్రదృక్। తతఃప్రభృతితత్తీర్థ మహల్యాసంగమంస్మృతం।ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వపాపహరంశుభం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే-అహల్యాసంగమతీర్థవర్ణనంనామ షోడశోధ్యాయః.

సప్తదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తస్మాదప్యపరంతీర్థం జనస్థానమితిశ్రుతం । చతుర్యోజనవిస్తీర్ణం స్మరణాన్ముక్తిదంనృణాం । వైవస్వతాన్వవాయజాతో రాజాసీజ్జనకస్సుధీః । సోపాంపతేస్తుతనయా ముపయేమే గుణార్ణవాం।ధర్మార్థకామమోక్షాణాం జననాజ్జనకోనృపః। అనురూపగుణత్వాచ్చ తస్యభార్యాగుణాన్వితా । యాజ్ఞవల్క్యశ్చవిప్రేంద్ర స్తస్యరాజ్ఞఃపురోహితః। తమపృచ్ఛన్నృపశ్రేష్ఠో యాజ్ఞవల్క్యంపురోహితం । భుక్తిముక్తిశ్రేష్ఠతమే భుక్త్యాముక్తిఃకథంభవేత్ ।. సర్వసంగపరిత్యాగా న్ముక్తిప్రాప్తిస్తుదుఃఖదా । తద్బ్రూహిమునిశార్దూల సుఖాన్ముక్తిఃకథంభవేత్॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ అపాంపతిస్తవగురుశ్శ్వశురు

రః ప్రియకృత్తథా । తం గత్వా పృచ్ఛ నృపతే ఉపదేక్ష్యతి తే హితం॥ బ్రహ్మా॥ యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జనకో రాజానం వరుణం తథా। గత్వైవోచతురవ్యగ్రౌ ముక్తిమార్గం యథాక్రమం॥ శ్రీవరుణః॥ ద్వివిధా సంస్థితా ముక్తిః కర్మద్వారేప్యకర్మణి। దేహైశ్చ నిశ్చితో మార్గః కర్మజ్యాయో హ్యకర్మణః। సర్వం చ కర్మణా బద్ధం పురుషార్థచతుష్టయం। అకర్మణా హ్యత ఇతి ముక్తిమార్గో మృషోచ్యతే। కర్మసాధ్యాని కార్యాణి సిధ్యంతి నృపసత్తమ । తస్మాత్సర్వాత్మనా కర్మ కర్తవ్యం వైదికం తథా। తేన భుక్తిం చ ముక్తిం చ ప్రాప్నువంతీహ మానవాః। అకర్మణః కర్మ పుణ్యం కర్మ చాప్యాశ్రమేషు చ। జాత్యాశ్రయం చ భవతి వక్ష్యామి శృణు కర్మ తత్ । ఆశ్రమాశ్చాపి చత్వారః కర్మద్వారా హి మానవః। చతుర్ణామాశ్రమాణాం చ గార్హస్థ్యం బహుపుణ్యదం। తస్మాద్భుక్తిశ్చ ముక్తిశ్చ భవతీతి మతిర్మమ। ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు జనకో యాజ్ఞవల్క్యశ్చ బుద్ధిమాన్ । వరుణం పూజయిత్వా తు పునర్వచనమూచతుః। కో దేశః కిం ను తీర్థం స్యాత్కర్మణాం ముక్తిదాయకం। తద్వదస్వ సురశ్రేష్ఠ సర్వజ్ఞోసి మహామతే । పృథివ్యాం భారతం వర్షం దండకం తత్ర పుణ్యదం । తస్మిన్ క్షేత్రే కృతం కర్మ భుక్తిముక్తిప్రదం నృణాం । తీర్థానాం గౌతమీ పుణ్యా శ్రేష్ఠా ముక్తిప్రదా నృణాం। తత్ర యజ్ఞేన దానేన భోగాన్ముక్తిమవాప్స్యసి। యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జనకో వచనాద్యాదసాంపతేః । అశ్వమేధాదికం కర్మ చకార జనకో నృపః। యాజయామాస విప్రేంద్రో యాజ్ఞవల్క్యస్స్వకం నృపం। గంగాతీరం సమాశ్రిత్య యజ్ఞాన్ముక్తిమవాప రాట్। తథా జనకరాజానో బహవస్తత్ర కర్మణః। ముక్తిం యయుర్మహాప్రాజ్ఞా గౌతమ్యాశ్చ ప్రభావతః । తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం నృపనామ్నైవ విశ్రుతం। జనకానాం యజ్ఞసదో జనస్థానమితి శ్రుతం। చతుర్యోజనవిస్తీర్ణం స్మరణాత్సర్వపాపహం। తత్ర స్నానేన దానేన పితౄణాం తర్పణేన చ। తీర్థస్య స్మరణాద్వాపి పఠనాద్భక్తిభావనాత్ । సర్వాన్కామానవాప్నోతి ముక్తిమార్గమవాప్స్యతి॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే జనస్థానతీర్థవర్ణనం నామ

సప్తదశోఽధ్యాయః.

అష్టాదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ అరుణా వరుణా చైవ నద్యౌ పుణ్యతమే శుభే। తయోస్తు

సంగమఃపుణ్యో గంగాయాంమునిసత్తమ। తదుత్పత్తింశ్రుణుష్వేహ సర్వపాపప్రణాశనం । కశ్యపస్యసుతోజ్యేష్ఠో హ్యాదిత్యోలోకవిశ్రుతః। త్రైలోక్యచక్షుస్తీక్ష్ణాంశుస్సప్తాశ్వోలోకపూజితః। తస్యపత్నీఉషాఖ్యాతా త్వాష్ట్రీలోకస్యసుందరీ।భర్తుఃప్రతాపతేజస్త్వ మసహంతీసుమధ్యమా । చింతయామాసకింకృత్యంమమస్యాదితిభామినీ। తస్యాఃపుత్రోమహాప్రాజ్ఞో మనుర్వైవస్వతోయమః।యమునాచనదీపుణ్యా శృణువిస్మయకారణం । సాకరోదాత్మనశ్ఛాయా మాత్మరూపేణయత్నతః।తామబ్రవీత్తతశ్చోషా త్వంచమత్సదృశీభవ । భర్తారంత్వమపత్యానిపాలయస్వమమాజ్ఞయా । యావదాగమనంమేస్యాత్పత్యుస్తావత్ప్రియాభవ। నఖ్యాతవ్యంతుభేత్వాపిహ్యపత్యానాంత్వయాప్రభో। తథేత్యాహచతాంఛాయానిజగామగృహాదుషా । ఇత్యుక్త్వాసాజగామాశు శాంతరూపంతమిచ్ఛతీ।భర్తుశ్చోషాత్వష్టృగృహం పిత్రేసర్వాణ్యవేదయత్।త్వష్టాపిచకితఃప్రాహ సుతాంతాంసుతవత్సలః । నైతద్యుక్తంభర్తృమత్యా యత్స్వైరేణప్రవర్తనం। అపత్యానాంకథంవృత్తిర్భర్తుర్వాసవితుస్తవ।బిభేమిభద్రేశీఘ్రంహంభర్తారంతంపునర్భజ। ఏవముక్తాతుపిత్రాసా నేత్యుక్త్వావైపునఃపునః । ఉత్తరంచకురుందేశం జగామతపసేత్వరా।తత్రతేపేతపస్తీవ్రం బడబారూపధారిణీ। దుష్ప్రేక్ష్యంస్వపతింకాంతం ధ్యాయంతీనిశ్చలాహ్యుషా।ఏతస్మిన్నంతరేతాత ఛాయాచోషాస్వరూపిణీ।భానౌసావర్తయామాస అపత్యాన్యపిజజ్ఞిరే । సావర్ణిశ్చశనిశ్చైవ విష్టిర్యాదుష్టకన్యకా।సాచ్ఛాయావర్తయామాస నైలక్షణ్యేనసిత్యశః। స్వేష్వపత్యేషుచోషాయా యమస్తత్రచుకోపహ । వైషమ్యేణాథవర్తంతీంఛాయాంతాంమాతరంతథా।తాడయామాసపాదేన దక్షిణేనాశాపతిర్యమః । పుత్రదుర్నయసంక్షుభా ఛాయావైవస్వతంయమం । శశాపపాపతేపాదో విశీర్యేతేమమాజ్ఞయా। విశీర్యచరణోదుఃఖాత్ పునఃపితర మభ్యగాత్ । సవిత్రేతంతు వృత్తాంతం న్యవేదయదశేషతః। నేయంమాతాసురశ్రేష్ఠ యయాశప్తోహమిదృశః । అపత్యేషువిరుద్ధేషు జననీనైవకుప్యతి। యద్బాల్యాదబ్రువంకించి దథవాదుష్కృతేకృతే।నైవకుప్యతిమేమాతా తస్మాన్నేయంమమాంబికా। తత్పుత్రవచనంశ్రుత్వా సవితావిస్మయాన్వితః।ఇయంఛాయానాస్యమాతా ఛాయామాతాఉషాన్యతః। మమశాంతిమభీప్సంతీ దేశేన్యస్మింతపోరతా।ఉత్తరేచకురౌత్వాష్ట్రీ బడబారూపధారిణీ । తత్రసాస్త ఇతిజ్ఞాత్వా జగామాశుదివాకరః।యత్రసావర్తతేకాంతా అశ్వరూపాస్యయంతదా।తాందష్ట్వాబడబారూపా మన్యధావద్ధయాకృతిః। కామాతురంహయందృష్ట్వాశ్రుత్వావై హేషితస్వరం। ఉషాపతివ్రతోపేతా పతిధ్యానపరా

యుణా।నగచ్ఛేయంనపశ్యేయం వినాభానుంమనాగపి।హయధర్షణసంభీతా కొ
స్వయంచేత్యజానతీ । పలాయత పతౌప్రాప్తేదక్షిణాభి ముఖీత్వరాత్ । కొ
న్వత్రరక్షకోమేస్యా దృషయోవాసురాఅపి। ధావంతీంతాంక్రియాంభాను రశ్వీమ
శ్వవపుస్స్వయం । పర్యధావద్యతోయాతి ఉషాభాను స్తత స్తతః।భాగీరథీమాశ్ర
మాంశ్చఋషీణాంచ నదీ స్తదా । నర్మదాంచాపివింధ్యంచ దక్షిణాభిముఖావు
భౌ।అతిక్రమ్యభయోద్విగ్నా త్వాష్ట్రీచాగాచ్చగౌతమీం । త్రాతారస్సంతి మున
యో జనస్థానేతివిశ్రుతే। ఋషీణామాశ్రమాన్ సాచప్రవిష్టాగౌతమీంతదా । అ
నుప్రాప్త స్తథాచాశ్వం భాను స్తద్రూపవాన్పునః । అశ్వంనివారయామాసుస్స
ర్వేవై మునిదారకాః। తతఃకోపాద్రవిస్సర్వాన్ శశాపోషాపతిఃప్రభుః। నివార
యంతిమాంయస్మా ద్వంధ్యాయూయం భవిష్యథ।జ్ఞానదృష్ట్యాతుమునయో మేనిరే
శ్వముషాపతిం । స్తువంతో దేవదేవేశంభానుంతంమునయోబ్రువన్।స్తూయమానో
మునిగణై రశ్వంభాను రథాభ్యగాత్ । బడబాయాముఖేలగ్నం ముఖంచాప్యశ్వ
రూపిణః।జ్ఞాత్వాత్వాష్ట్రీచభర్తారం ముఖాద్వీర్యం ప్రసుస్రువే । తయోర్వీ
ర్యాణగంగాయా మశ్వినౌసమజాయతాం।తత్రాగచ్ఛ న్మునిగణా స్సిద్ధాశ్చా నిమి
షానరాః । గ్రహాగావ స్తథౌషధ్యో వేదజ్యోతిర్గణా స్తథా । సప్తాశ్వంచ ర
థంపుణ్య మరుణోభానుసారథిః । యమోమనుశ్చవరుణో శనిర్వైవస్వత స్తథా।
యమునాచనదీపుణ్యా తాపీచైవమహానదీ।త ద్రూపంసమాస్థాయ నద్యౌతే ఆ
గతేమునే । దృష్ట్వాతేవిస్మయావిష్టా ఆజగ్ముశ్శ్వశుర స్తదా । అభిప్రాయంవి
దిత్వాతు శ్వశురంభానురబ్రవీత్ । ఉపాయాఃప్రీతయేతస్యాః కుర్వంత్యా స్తపఉ
త్తమమ్।యంత్రారూఢంచమాంకృత్వా ఛింధి తేజాంస్యనేకశః। యావత్సౌమ్యంభ
వేదస్యాస్తావచ్ఛింధి ప్రజాపతే। తథేత్యుక్త్వా సచత్వష్టాసోమనాథస్య సన్నిధౌ।
తేజసాఛేదనంచక్రే ప్రభాసంచతపోవిదుః। భర్త్రాచసంగతాయత్ర గౌతమ్యా
మశ్వరూపిణీ । అశ్వినోర్యత్రచోత్పత్తి రశ్వతీర్థం తదుచ్యతే। భానుతీర్థం త
దాఖ్యాతంతదాపంచవటాశ్రమః।తాపీచయమునాచైవ పితరంద్రష్టుమాయయుః।
అరుణావరుణానద్యోర్గంగాయాంయత్రసంగమః।దేవానాంతత్రతీర్థాని ఆగ
తానాంపృథక్పృథక్। నవత్రీణిసహస్రాణి తీర్థానిగుణవంతిచ । తత్రస్నానంచ
దానంచ సర్వమత్యంతపుణ్యదం। శ్రవణాత్పఠనాద్వాపి స్మరణాదపినారద ।సర్వ
పాపవినిర్ముక్తోధర్మవాంత్సుఖీభవేత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేఅరుణావరుణాశ్వభాను
తీర్థవర్ణనన్నామాష్టాదశోధ్యాయః.

ఏకోనవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ గారుడంనామయత్తీర్థం సర్వవిఘ్నపరిశాంతిదం । తస్యప్రభావంవక్ష్యామి శృణునారదమేవచః । మణినాగ ఇతిత్వాసీచ్ఛేషపుత్రో మహాబలః। గరుడస్యభయాద్భక్త్యా తోషయామాసశంకరం। తతఃప్రసన్నోహ్యాభవత్పరమేష్ఠీ సదాశివః। తమువాచమహానాగం కింతేవ్యవసితంవద। నాగఃప్రాహప్రభోమహ్యం దేహిమేగరుడాభయం। తథేత్యువాచతం శంభుర్గరుడాదభయంభవేత్ ।నిర్గతోనిర్భయంనాగో గరుడాదరుణానుజాత్ । క్షీరోదశాయీయత్రాస్తేతందేశంపరియాత్యసౌ। గరుడఃపన్నగందృష్ట్వా చరంతంనిర్భయేనతు । తంగృహీత్వా మహానాగం ప్రాక్షిపత్స్వస్యమందిరే। తంబధ్వాగారుడైఃపాశైర్గరుడో నాగసత్తమం । ఏతస్మిన్నంతరేనందీ ప్రోవాచేదం జగత్ప్రభుం । నూనంనాగోనచాయాతిభక్షితోబద్ధఏవవా । గరుడేనసురేశాన జీవన్నాగోత్రసంవ్రజేత్ । బ్రహ్మోవాచ॥ నందినోవచనంశ్రుత్వా జ్ఞాత్వాశంభురథాబ్రవీత్ । గరుడస్యగృహేనాగోబద్ధస్తిష్ఠతిసత్వరం । గత్వాతంజగతామీశంవిష్ణుంబ్రూహి జనార్దనం।బద్ధంనాగంకాశ్యపేనమద్వాక్యాదానయస్వతం। తత్ప్రభోర్వచనంశ్రుత్వా నందీగత్వాశ్రియఃపతిం । వ్యజ్ఞాపయచ్ఛంభువాక్యం విష్ణుంపుణ్యపరాయణం । తతోవిష్ణుః ప్రీతమనాగరుడంవాక్యమబ్రవీత్ । వినతాత్మజ మద్వాక్యాన్నందినేదేహిపన్నగం।యాచితేతద్విదిత్వాథ నేత్యువాచ విహంగమః।విష్ణుమప్యబ్రవీత్కోపాత్సుపర్ణోనందినోంతికే । యద్యత్ప్రియతమంకించిద్భృత్యేభ్యఃప్రభవిష్ణవః। దాస్యంత్యన్యేభయానేవం మయానీతంహరిష్యతి।పశ్యదేవప్రియనోనాగం మోక్ష్యత్యతంద్రితః । మయోపపాదితం నాగం త్వంతుదాస్యసి నందినే। త్వాంవహామిసదాభక్త్యా మమదేయంసదాత్వయా। మయోపపాదితంనాగం వక్తుందేహీతినోచితం । సతాంప్రభూణాం నేయంస్యాద్వృత్తిస్సంపత్తికారకా। సంతోదాస్యంతిభృత్యేభ్యో మదుపాత్తహరోభవాన్ । గరుడస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వాచక్రగదాధరః । విహస్యనందినఃపార్శ్వే పశ్యద్భిర్లోకపాలకైః। ఇదమాహమహాబుద్ధే మాంవహన్నైవకృశోభవాన్ । త్వద్బలాదసురాన్సర్వాన్జేష్యేహంఖగసత్తమ । ఇత్యుక్త్వాశ్రీపతిర్బ్రహ్మన్ జాతకోపోబ్రవీదిదం । వామాంగుళింకరస్యాశు కనిష్ఠానందినోంతికే।గరుడస్యతతోమూర్ధ్నిన్యస్యేదం పునరబ్రవీత్ । సత్యంమాంవహసేనిత్యం పశ్యనందిన్విహంగమం। స్వస్థాయాంచత

తోంగుళ్యాం శిరఃకుక్షౌ సమావిశత్ । కుక్షిశ్చరణస్యాంతః ప్రావిశచ్చూర్ణి తోభవత్ । తతఃకృతాంజలిపుటో వ్యథితోలజ్జయాన్వితః। త్రాహిత్రాహి జగన్నాథభృశంమామపరాధినం । త్వంప్రభుస్సర్వలోకానాం ధర్తాధాతా స్వమేవచ।అపరాధేషుసర్వేషు క్షమంతేప్రభవిష్ణవః । తతఃకృపాన్వితాఽపి శ్రీరాహస్వపతింప్రభుం । రక్షనాథస్వకంభృత్యం విపత్తింపరమాంగతం। జనార్దన ఉవాచైనం నందినంశంభువాహనం । నయచాగంచ గరుడంశంభోరంతిక మేవచ। తత్ప్రసాదాచ్చగరుడోమహేశ్వర నిరీక్షితః । ఆత్మీయంచపునారూపం గరుడస్సమవాప్స్యతి । తథేత్యుక్త్వాసవృషభో నాగేనగరుడేనచ। శనైస్తుశంకరంగత్వాతస్మైసర్వంన్యవేదయత్।శంకరోపిగరుత్మంతం ప్రోవాచశశిశేఖరః। యాహి గంగాంమహాభాగ గౌతమీంలోకపావనీం। సర్వకామప్రదాంశాంతాం తామప్లుత్యవపుర్వపుః । ప్రాప్స్యసేసర్వకామ్యాని శతధాచసహస్రధా।తద్వాక్యంప్రీణతోభూత్వా శ్రుత్వాతుగరుడోభ్యగాత్।గంగామాప్లుత్యగరుడశ్శివంవిష్ణుంసనామసః।తతస్స్వర్ణమయఃపక్షీ వజ్రదేహోమహాబలః। ఖగోభవన్మునిశ్రేష్ఠ పునర్విష్ణుమగాత్సుధీః।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంగారుడంసార్వకామికం। తత్రస్నానాదికంకర్మ కరోతిప్రయతోనరః। సర్వంతదక్షయంవింద్యాచ్ఛివవిష్ణుప్రియావహం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే

గారుడతీర్థవర్ణనం నామ

ఏకోనవింశోధ్యాయః.

వింశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ తతోగోవర్ధనంనామ తీర్థంపాపప్రణాశనం । పితౄణాంప్రీతిజనకం స్మరణాదేవపుణ్యదం । తస్యప్రభావఏవంస్యాన్మయాదృష్టశ్చ నారద। బ్రాహ్మణఃకర్షకఃకశ్చిజ్జాబాలిరితివిశ్రుతః।నవిముంచత్యనడ్వాహౌమధ్యం యాతేపి భాస్కరే । ప్రతోదేనప్రతుదతిపృష్ఠతోపిచపార్శ్వయోః। తౌగావావశ్రుపూర్ణాక్షౌ దృష్ట్వాగౌఃకామదోహినీ । సురభిర్జగతాంమాతా నందినేసర్వమబ్రవీత్ । సచాపివ్యథితోభూత్వా శంభవేతన్న్యవేదయత్। శంభుశ్చ వృషభంప్రాహసర్వంవిఘ్నుపతేర్వద । తదాజ్ఞాసహితోనందీగోజాతంసర్వమాహరత్ । నష్టేషుగోషుసర్వేషు స్వర్గేమర్త్యేరసాతలే।మామవోచుస్సురగణా వినాగోభిర్నజీవ్యతే । తానబ్రువంసురాన్సర్వాన్ శంకరంయాంతు యాచథ।

తథైవేశంచ తేసర్వే స్తుత్వాకార్యంన్యవేదయన్ । ఈశోపివిబుధానాహ జానీతే
వృషభోమమ। తేవృషంప్రాహురమరాః లోకానాముపకారిణః । వృషోపి విబు
ధానాహ గోసవఃక్రియతాంక్రతుః । తతఃప్రాప్య వృషగాస్సర్వాయాదివ్యాయా
శ్చనూనుపాః। తతఃప్రవవృతేయజ్ఞోగోసవోదేవనిర్మితః । గౌతమ్యాశ్చపరేపా
రేగావోవవృధిరేతతః । గోవర్ధనంతత్రతీర్థం దేవానాంప్రీతివర్ధనం।తత్ర
స్నానంమునిశ్రేష్ఠ గోసహస్రఫలప్రదం । కింతుదానాదికంయత్స్యాత్ఫలం తస్య
విమమర్ఘనే।

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-గోవర్ధనతీర్థవర్ణనంనామ

వింశోధ్యాయః.

ఏకవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ॥ పాపప్రణాశనంనామ తీర్థంపాపప్రణాశనం। నా
మధేయంప్రవక్ష్యామి శృణునారద యత్నతః । ధృతవ్రతఇతిఖ్యాతో బ్రాహ్మణో
లోకవిశ్రుతః । తస్యభార్యామహీనామ తరుణీలోకసుందరీ। తస్యాఃపుత్రస్సూ
ర్యాభ స్సనాజ్ఞాత ఇతిశ్రుతః । ధృతవ్రతంసమాకర్ష న్మృత్యుఃకాలేరితో ము
నే।తతస్తుబాలవిధవా బాలపుత్రాసురూపిణీ । త్రాతారంనైవపశ్యంతీ గాలవా
శ్రమమభ్యగాత్ । తస్మైపుత్రంనివేద్యాశుస్వైరిణీకామమోహితా। సాబభ్రా
మబహూన్దేశాన్ పుంస్కామాకామమోహితా । తత్పుత్రో గాలవస్యైవానే
దవేదాంగపారగః । సనాజ్ఞాతోమాతృదోషాద్విపరీతమనా అభూత్ । జనస్థా
నమితిఖ్యాతం నానాజాతిభిరావృతం । తత్రసాపణ్యవేషేణ హ్యధ్యాస్తేతమహీ
తథా ॥ తత్పుత్రో పిబహూన్దేశాన్ పరిబభ్రామకాముకః । సోపికాలవ
శాత్తత్రజనస్థానేవసత్తథా । స్త్రియమాకాంక్షతే వేశ్యాంధృతవ్రతసుతోద్వి
జః । మహీచాపి ధనందాతౄన్ పురుషాన్సమవేక్షతే । నసావైపుత్రమాత్మీ
యం నచవేత్తిసమాతరం । తయోస్సమాగమశ్చాసీ ద్దాంపత్యం మాతృపు
త్రయోః।ఏవంబహువిధేకాలే పుత్రేమాతరిగచ్ఛతి । తయోఃపరస్పరంజ్ఞానం నై
వాసీన్మాతృపుత్రయోః । ఏవంతువర్తమానస్య పితృధర్మేణసన్మతిః।ఆసీత్తస్యా
పిసద్వృత్తి శ్శృణునారదచిత్రవత్।స్వైరస్థిత్యావర్తమానో నైనాంసంప్రతిపః

సవాన్। బ్రాహ్మీం సంధ్యామనుష్ఠానం తత్పూర్వేణ ధనార్జనం । విద్యాబలేన వి
త్తాని బహూన్యార్జ్య దదాత్యసౌ। తథాపి ప్రాతరుత్థాయ గంగాం గత్వా యథా
విధి। శౌచాదిస్నానసంధ్యాది సర్వం చైవ యథాక్రమం । కృత్వాపి బ్రాహ్మణాన్న
త్వా తతో యాతి హ్యకల్మషః। ప్రాతఃకాలే గౌతమీం తు యథా యాతి విరూపభాక్।
కుష్ఠీ శిథిలసర్వాంగః పూయశోణితమిశ్రితః । స్నాత్వా తు గౌతమీం గంగాం య
థా యాతి స్వరూపభాక్। శాంతస్సూర్యాగ్నిసదృశో మాతి మానివ భాస్కరః । ఏ
తద్రూపద్వయం స్వస్య నైవ పశ్యతి స ద్విజః । గాలవో యత్ర భగవాన్ తపోధ్యా
నపరాయణః । ఆశ్రిత్య గౌతమీం గంగా మాస్తే స మునిభిర్వృతః। బ్రాహ్మణోఽపి చ త
స్మై శ్రీవ నిత్యం తీర్థే సమేత్య చ। గాలవం చ నమస్యాథ తతో యాతి స్వమందిరం। గంగా
యాం సేచనాత్పూర్వం సనాజ్ఞాతస్య యద్వపుః। స్నానసంధ్యోత్తరే కాలే వపుర్య
దపి స ద్విజః। ఉభయత్ర చ తద్భావం గాలవో నిత్యమేవ చ। దృష్ట్వా స విస్మయో మేనే కిం
చిదస్త్యత్ర కారణం । ఏవం స విస్మయో భూత్వా గాలవః ప్రాహ తం ద్విజః। గచ్ఛం
తం చ నమస్యాథ సనాజ్ఞాతం బహూన్గుణాన్। ఆహూయ యత్నతో ధీమాన్ కృప
యా విస్మయేన చ। కో భవాన్ క్వ ను గంతాసి కిం కరోషి క్వ భోక్ష్యసి। కిం నామా త్వం
క్వ శయ్యా తే కా హి భార్యా వదస్వ మే । గాలవస్య వచః శ్రుత్వా బ్రాహ్మణో వ్య
క్తవాన్మునిం। శ్వః కథ్యతే మయా సర్వం జ్ఞాత్వా కార్యవినిర్ణయం। ఏవముక్త్వా గాల
వం తం సనాజ్ఞాతో గృహం యయౌ। భుక్త్వా రాత్రౌ తయా సమ్యక్ ఛయ్యాయామాసాద్య
బంధకీం। ఉవాచ చకితస్తత్ర గాలవస్య తు యద్వచః । త్వం చ సర్వగుణోపేతా బం
ధక్యపి పతివ్రతా। ఆవయోస్సదృశీ ప్రీతిర్యావజ్జీవం ప్రవర్తతాం । తథాపి కించిత్పృ
చ్ఛామి కిం నామాసి క్వ వా కులం। కిం ను స్థానం క్వ వా బంధుః మమ సర్వం నివేద్యతాం॥
బంధకీ॥ ధృతవ్రత ఇతి ఖ్యాతో బ్రాహ్మణో నియతశ్శుచిః । తస్య భార్యా మహీ చా
హం మత్పుత్రో గాలవాశ్రమే। ఉత్సృష్టో మతిమాన్బాల స్సనాజ్ఞాత ఇతి శ్రుతః। అ
హం తు పూర్వదోషేణ త్యక్త్వా ధర్మం కులాగతం। స్వైరిణీత్వహ వర్తేయం విద్ధి
మాం బ్రాహ్మణీం ద్విజ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా మర్మవిద్ధ ఇ
వాభవత్। పపాత చ తతో భూమౌ తం వేశ్యా వాక్యమబ్రవీత్॥ వేశ్యా॥ కిం ను జాతం ద్వి
జశ్రేష్ఠ క్వ వా ప్రీతిస్తవాగతా। కిం ను వాక్యం మయా చోక్తం తవ చిత్తవిరోధకృత్॥ బ్ర
హ్మ॥ ఆత్మానమాత్మనాశ్వాస్య బ్రాహ్మణో వాక్యమబ్రవీత్। ధృతవ్రతః పితా విప్రే
స్తస్య పుత్రోఽహం సనాజ్ఞతః । మమ మాతా మనస్వీ చేయం మమ దైవాదుపాగతం। ఏత
చ్ఛ్రుత్వా తస్య వాక్యం మహాదుఃఖమథాకరోత్। తయోస్తు శోచతోః పశ్చాత్ప్రభా
తే విమలే సవా। గాలవం మునిశార్దూలం గత్వా విప్రో న్యవేదయత్। ధృతవ్రతసుతో,

బ్రహ్మన్ త్వయా పూర్వం తు పాలితః । ఉపనీతస్త్వయా చైవ మమమాతామహీ ప్రభో । కింకరోమి వ కింకృత్వా నిష్కృతిమర్మ మకా భవేత్ । తద్విప్రవచనం శ్రుత్వా గాలవః ప్రాహ మాం శుచిః । తదిహ ద్వివిఘం రూపం నిత్యం పశ్యామ్యపూర్వవత్ । తతః పృష్టోఽసి వృత్తాంతం శ్రుతం జ్ఞాతం మయా తథా । యత్కృత్యం తవ తత్సర్వం గంగాయాం ప్రత్యహం కృతం । తేన తీర్థ ప్రభావేన హ్యస్యా దేవ్యాః ప్రభావతః । పూతోఽసి ప్రత్యహం పశ్య స్నాత్ర కార్యా విచారణా । ప్రభాతే తవ రూపాణి సపాపాని త్వహర్నిశం । పశ్యామి పునరప్యేవం రూపం తవ గుణోత్తరం । ఆగచ్ఛంతమ మైర్యుక్తం గచ్ఛంతం చ త్వనాగసం । పశ్యామి త్యంతస్మాత్త్వం పూతో దేవ్యాధునా కృతః । తస్మాన్న కార్యం తే కించి దవశిష్టం భవిష్యతి । ఇయం చ మాతా తే విప్ర జ్ఞాతా యా చైవ బంధకీ । స్నానం కృత్వా చాత్ర తీర్థే తతః పూతో భవిష్యతి । తథా తౌ చక్రతురుభౌ మాతా పుత్రౌ తు నారద । స్నానాదవాపతురుభౌ ధౌతపాపావసంశయం । తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం ధౌతపాపం ప్రచక్షతే । పాపప్రణాశనం చైవ గాలవం చేతి విశ్రుతం । మహాపాతకమత్యంతం యథా యత్తూపపాతకం । సర్వం తన్నాశయే దేవ ధౌతపాపం సుపుణ్యదం ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే పాపప్రణాశ
ధౌతపాపగాలవతీర్థవర్ణనం నామ
ఏకవింశాధ్యాయః.

ద్వావింశోఽధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ పితృతీర్థమితి ఖ్యాతం సర్వలోకేషు విశ్రుతం । తత్ర దాశరథీ రామస్సీతయా సహితో నృపః । పితౄన్సంతర్పయామాస పితృతీర్థం తతో విదుః । తత్ర స్నానం చ దానం చ పితౄణాం తర్పణం తథా । సర్వమక్షయమాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా । తత్ర దాశరథీ రామో విశ్వామిత్రం మహామునిమ్ । పూజయామాస విప్రేంద్ర ఋషిభిస్తత్వదర్శిభిః । వైశ్వామిత్రం చ తత్తీర్థం మునిజుష్టం చ పుణ్యదమ్ । తస్య స్వరూపం వక్ష్యామి పఠితం వేదవాదిభిః । అనావృష్టిరభూత్పూర్వం ప్రజానాం చాతిభీషణమ్ । విశ్వామిత్రో మహాప్రాజ్ఞ స్సశిష్యో గౌతమీం యయౌ । పుత్రాంశ్చ శిష్యాంశ్చ తథా జాయాం దృష్ట్వా క్షుధాతురాన్ । బాధితః కౌశికశ్శ్రీమాన్ శిష్యానిదమువాచ హ ॥ విశ్వామిత్రః ॥ యథా కథంచిత్కించిచ్చ యత్ర క్వాపి యథా తథా । ఆనీయ తాం కిన్ను భక్ష్యం భోజ్యం వా మా విలంబ్యతామ్ । ఇదానీమేవ గంతవ్యమానేతవ్యం క్షణేన చ । ఋషేస్తద్వచనం శ్రుత్వా క్షుధితస్యాతురస్య చ । ఇతశ్చేతశ్చ గచ్ఛంతో మృతం దదృశిరే శునమ్ । తమాదాయ త్వరాయుక్తా ఆచార్యా

గున్యవేదయన్ । శ్వానంతం భద్రమిత్యుక్త్వా ప్రతిజగ్రాహ పాణినా । విశసధ్వం చ
మాంసం చ క్షాళయధ్వం చ వారిణా । పచధ్వం మంత్రవచ్చాపి హుత్వాగ్నౌ చ యథావి
ధి । దేవానృషీన్పితౄనన్యాం స్తర్పయిత్వా యథాక్రమమ్ । సర్వైర్భోక్తవ్యమహో శేష
మిత్యువాచ స కౌశికః । విశ్వామిత్రవచశ్శ్రుత్వా శిష్యాశ్చక్రుస్తథైవ చ । పచ్యమానే
చ మాంసే తు దేవదూతోగ్నిరభ్యగాత్ । దేవైశ్చ మాంసం భోక్తవ్యమాసన్నమృషి
కల్పితమ్ । అగ్నేస్తద్వచనాదింద్రశ్శ్యేనో భూత్వా విహాయసి స్థాలీమథాహరత్పూ
ర్ణాం మాంసేన పిహితాం తథా । తత్కాలం దృష్ట్వా శిష్యాస్తే మునేశ్శ్యేనం న్యవేద
యన్ । హృతా స్థాలీ మునిశ్రేష్ఠ శ్యేనేనాకృతబుద్ధినా । తతశ్చుకోప భగవాన్ శప్తుకా
మస్తదా హరిమ్ । తతో జ్ఞాత్వా సురపతిస్స్థాలీం కృత్వా మధుప్లుతామ్ । పునర్నివేదయా
మాస నభస్యేవ ఖగో హరిః । తావన్మధుసమాయుక్తాం స్థాలీమింద్రో దదాత్పునః । మ
ధునా తు సమాయుక్తాం విశ్వామిత్రశ్చుకోప హ । స్థాలీం వీక్ష్య తతః కోపాదింద్రమాహ
స కౌశికః । శ్వమాంసమేవ నో దేహి త్వం హరామృతముత్తమం । నో చేత్త్వాం భస్మసా
త్కుర్యామింద్రో భీత ఇవాబ్రవీత్ । మధు హిత్వా యథాన్యాయం ద్విజపుత్రైస్సమ
న్వితః । కిమనేన శ్వమాంసేన హ్యమేధ్యేన మహామతే । విశ్వామిత్రోపి నేత్యాహ భుక్త
మేకేన కిం ఫలం । ప్రజాస్సర్వాశ్చ సీదంతి పితేన మధునా హరే । సర్వేషామమృతం చే
త్స్యాద్భక్ష్యే హమమృతం శుచి । అథవా దేవపితరో భోక్ష్యంతీదం శ్వమాంసవత్ । ప
శ్చాదహం చ తం గ్రాసం భోక్ష్యే నానృతమస్తి మే । తతో భీతస్సహస్రాక్షో మేఘానా
హూయ తత్క్షణాత్ । వవర్ష చామృతం వారి హ్యమృతేనాప్లుతాః ప్రజాః । పశ్చాత్తద
మృతం దివ్యం హరిదత్తం యథావిధి । తర్పయిత్వా సురానాదౌ తర్పయిత్వా జగత్త్రి
యం । విప్రస్సంభుక్తవాంచ్ఛిష్యైర్విశ్వామిత్రోపి భార్యయా । తతః పుణ్యతమం తీ
ర్థమాఖ్యానం చాపి పుణ్యదం । సంజాతమాంసవర్జం చ తత్తీర్థం పుణ్యసంస్మృతం ।
తత్రస్నానం చ దానం చ సర్వక్రతుఫలప్రదం । తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం వైశ్వామిత్రము
దాహృతం । మధుతీర్థం తథైవైంద్రం శ్యైనం పార్జన్యమేవ చ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
విశ్వామిత్రాదితీర్థవర్ణనం నామ
ద్వావింశోధ్యాయః

త్రయోవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ శ్వేతతీర్థమితిఖ్యాతం త్రైలోక్యవిశ్రుతంశుభం। తస్యశ్రవణమాత్రేణసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే। శ్వేతోనామపురావిప్రోగౌతమస్యప్రియస్సఖా।అతిథిపూజానిరతోగౌతమీతీరమాశ్రితః। కర్మణామనసావాచాశివభక్తిపరాయణః।ధ్యాయంతంతంద్విజశ్రేష్ఠంపూజయంతంసదాశివం। పూర్ణాయుషంద్విజవరం శివభక్తిపరాయణం।హంతుందూతాస్సమాజగ్ముర్దక్షిణాధిపతేస్తదా।నాశక్నువన్గృహంతస్యప్రవేష్టుమపినారద।తదాకాలోహ్యతిక్రాంతశ్చిత్రకోమృత్యుమబ్రవీత్ । కిన్నాయాతిక్షణంజీవోమృత్యోశ్వేతఃకథంత్వితి।నాద్యాప్యాయాంతిదూతాస్తేమృత్యోనైవోచితంతుతే।తతశ్చకుపితోమృత్యుఃప్రాయాచ్ఛ్వేతగృహం స్వయం।బహిస్స్థితాన్తథాపశ్యన్మృత్యుర్దూతాన్భయాతురాన్।ప్రోవాచకిమిదందూతామృత్యుమూచుశ్చదూతకాః। శివేనరక్షితంశ్వేతంవయంనావేక్షితుంక్షమాః।పాశపాణిస్తదామృత్యుఃప్రావిశద్యత్రసద్విజః।అసౌవిప్రోనజానాతిమృత్యుంవాయమకింకరాన్।పూజయన్తంశివంభక్త్యాశివస్యతుసమీపతః।మృత్యుంపాశధరం దృష్ట్వాదండీప్రోవాచవిస్మితః।కిమత్రవీక్షసేమృత్యోదండినంమృత్యురబ్రవీత్। శ్వేతంనేతుమిహాయాతస్తస్మాదీక్షేద్విజోత్తమం।గచ్ఛనేత్యబ్రవీద్దండీమృత్యుఃపాశానథాక్షిపత్। శ్వేతాయమునిశార్దూలతదాదండీచుకోపహ। శివదత్తేనదండేనదండీమృత్యుమతాడయత్।తతఃపాశధరోమృత్యుఃపపాతధరణీతలే।తతస్తేసత్వరాదూతాశ్చాహతంమృత్యుమీక్ష్యచ।యమాయసర్వమవదన్వధంమృత్యోశ్చదండినః। తతశ్చకుపితోధర్మోయమోమహిషవాహనః।చిత్రగుప్తంచకాలంచయమదండంచతర్జనాన్।మహిషంభూతభేతాళాన్నాధింవ్యాధింతథైవచ।అక్షిరోగాన్కుక్షిరోగాన్కర్ణశూలాంస్తథైవచ । జ్వరంచవివిధంపాపం నరకంచపృథక్పృథక్ ।త్వరంతామితితానుక్త్వా జగామత్వరితోయమః । ఏతైస్సర్వైఃపరివృతో యత్రశ్వేతోద్విజోత్తమః । తమాయాంతంయమందృష్ట్వా దండీప్రోవాచసాయుధః । వినాయకం తథాస్కందం భూతనాథంచనందినం । తత్రతద్యుద్ధమభవత్సర్వలోకభయంకరం । కార్తికేయస్స్వయంశక్త్యా చిచ్ఛేదయమకింకరాన్। దక్షిణాశాపతించాపి నిజఘాన బలాన్వితః । హతావశిష్టాయామ్యాస్తే హ్యాదిత్యాయన్యవేదయన్ । ఆదిత్యోపి సురైస్సర్వైశ్శ్రుత్వాతన్మహదద్భుతం।లోకపాలైఃపరివృతోమమాంతికమథాభ్యగాత్। అహంవిష్ణుశ్చభగవానింద్రోగ్నిర్వరుణస్తథా। చంద్రాదిత్యావశ్వినౌచ లోకేశాశ్చమరుద్గణాః । ఏతేచాన్యేచబహవో వయంయాతాశ్శివాంతికం । యమఆస్తేదక్షిణేతుగంగాపారేబలాన్వితః । సముద్రాశ్చనదీనాగానగాభూతాన్యనేకశః । త

(త్రయోవింశోధ్యాయః.)

తత్రాజగ్ముస్సురేశానం దృష్ట్వా వైవస్వతం యమం । తత్ర దృష్ట్వా హతం సైన్యం యమం దేవా భయార్దితాః । కృతాంజలిపుటాస్సర్వే శంభుమూచుః పునః పునః । శ్వేతం ద్విజం భక్తమనాయుషం నో నేతుం యమాదిస్సకలస్సమర్థః । ఊచుస్సురాశ్శంకరమప్రమేయం భక్తప్రియస్త్వం త్వయి నాథ సత్యం ॥ ఏవం తు బ్రువతాం తేషాం పురస్తాదభవచ్ఛివః । కిం దదామీతి తాన్ప్రాహ ఇదమూచుస్సురా అపి । అయం వైవస్వతో ధర్మో నియంతా సర్వదేహినాం । ధర్మాధర్మవ్యవస్థాయాం స్థాపితో లోకపాలకః । న్యాయం వధ్యః కుతో వాపి నాపరాధోస పాపకృత్ । వినా తేన జగత్స్థాతుం నైవ కించిద్భవిష్యతి । తస్మాజ్జీవయ దేవేశ యమం సబలవాహనం । తతః ప్రోవాచ భగవాన్ జీవయేయమసంశయం । యమం యది వచో మేద్య హ్యనుమన్యంతు దేవతాః । తతః ప్రోచుస్సురగణాః కుర్మో వాక్యం త్వయోదితం । మద్భక్తానమృతిం యాంతు నేత్యూచురమరాః పునః । అమరాస్స్యుస్తతో దేవాస్సర్వలోకాశ్చరాచరాః । అమర్త్యమర్త్యభేదశ్చ న స్యాద్దేవ జగన్మయ। పునరప్యాహ తాంశ్శంభుశ్శృణుధ్వం మమ భాషితం। మద్భక్తానాం వైష్ణవానాం గౌతమీమనుసేవతామ్। వయం తు స్వామినో నిత్యం న మృత్యుస్స్వామ్యమర్హతి। తథేత్యూచుస్సురగణా దేవదేవం శివం ప్రతి । తతశ్చ జగతాం నాథో నందినం ప్రాహ నందన। గౌతమ్యాశ్చోదకేన త్వమభిషించ యమం బలమ్। తతో యమాదయస్సర్వే హ్యభిషిక్తాశ్చ నందినా। ఉత్థితాస్తే సజీవాశ్చ దక్షిణాశాంతతో గతాః। ఉత్తరే గౌతమీతీరే విష్ణ్వాద్యాస్సర్వదేవతాః। స్థితా ఆసన్ పూజయంతో దేవదేవం మహేశ్వరమ్ । తత్రాసన్నయుతాన్యష్టసహస్రాణి చతుర్దశ। తథా చ షట్సహస్రాణి పునష్షట్చ్ఛత థైవ చ। దక్షిణే చ తథా తీరే తీర్థానామయుతత్రయమ్। ఆయుష్యప్రదమాఖ్యానం శ్వేతతీర్థం చ నారద। యత్రాసౌ గదితో మృత్యుర్మృత్యుతీర్థం ప్రచక్షతే। తత్ర ప్లవనమాత్రేణ సహస్రం జీవతే సమాః। తత్ర స్నానం చ దానం చ సర్వపాపప్రణాశనం। స్నానాచ్ఛ్రవణాద్వాపి స్మరణాచ్చ మలక్షయమ్। పుణ్యమాఖ్యానమేతద్ధి శ్వేతతీర్థం చ నారద॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

శ్వేతతీర్థవర్ణనం నామ

త్రయోవింశోధ్యాయః.

చతుర్వింశాధ్యాయప్రారంభః

ఓం॥బ్రహ్మా॥శుక్రతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వసిద్ధికరంనృణామ్।సర్వపాపప్రశమనంసర్వవ్యాధివినాశనమ్। అంగిరాశ్చభృగుశ్చైవబుుషీపరమధార్మికౌ। తయోః పుత్రౌమహాప్రాజ్ఞారూపబుద్ధివిశాలినౌ। జీవఃకవిరితిఖ్యాతౌమాతాపిత్రోర్వశేరతౌ।తౌచదృష్ట్వాచపితరౌకుమారావూచతుర్మిథః। ఆవయోరేకఏవాస్తుశాస్తానిత్యంచ పుత్రయోః। తస్మాదేకశ్శాసితాస్యాత్తిష్ఠత్వేకోయథాసుఖమ్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వాతతశ్శిష్యమంగిరాఃప్రాహభార్గవమ్। అధ్యాపయిష్యే త్వత్పుత్రంసుఖం తిష్ఠతుభార్గవ। ఏతచ్ఛ్రుత్వాచాంగిరసోవాక్యంభృగుకులోద్భవః।తథేతిమత్వాంగిరసేశుక్రంతస్మైన్యవేదయత్। ఉభావపిసుతౌనిత్యమధ్యాపయతివైపృథక్।వైషమ్యాబుద్ధ్యాతౌబాలౌచిరాచ్ఛుక్రోబ్రవీదిదమ్। వైషమ్యేణగురోమాంత్వమధ్యాపయసినిత్యశః।గురూణాంనైవముచితంవైషమ్యంశిష్యపుత్రయోః। తస్మాజ్జానామితత్సర్వంసమస్యేహంపునఃపునః।గచ్ఛేయంగురుమన్యంభోమామనుజ్ఞాతుమర్హసి। గచ్ఛేయంపితరంబ్రహ్మన్యదితద్విషమంభవేత్। నోచేదత్రైవమేవిద్యానస్యాత్తద్గమ్యతేమయా।గురుంబృహస్పతిందృష్ట్వాహ్యనుజ్ఞాతస్త్వగాత్తతః। అవాప్తవిద్యఃపితరంగచ్ఛేయంచేత్యచింతయత్।తస్మాత్తుక్వనుగచ్ఛేయముత్కృష్టఃకోగురుర్భవేత్।ఇతిస్మరన్మహాప్రాజ్ఞంచాపృచ్ఛద్వృద్ధగౌతమమ్।కోగురుస్స్యాన్మునిశ్రేష్ఠమమబ్రూహిగురుర్భవాన్।త్రియాణామపిలోకానాంయోగురుస్తంవ్రజామ్యహమ్।సప్రాహజగతామీశంశంభుందేవంజగద్గురుమ్ । శుక్రఃప్రాహకథంతం వై పశ్యేహం త్రిదశేశ్వరమ్।గౌతమఃప్రాహధర్మజ్ఞో వృద్ధశ్శుక్రంగురుప్రియమ్। గౌతమ్యాంతు శుచిర్భూత్వాస్తోత్రైస్తోషయశంకరమ్। తతస్తుష్టోజగన్నాథస్సతేవిద్యాంప్రదాస్యతి।గౌతమస్యతుతద్వాక్యాత్ప్రాగాద్గంగాంసభార్గవః। స్నాత్వాభూత్వాశుచిస్సమ్యక్ స్తుతించక్రేసబాలకః।బాలోహంబాలబుద్ధిశ్చ బాలచంద్రధరప్రభో।నాహంజానామికించిచ్చలోకకర్త్రేనమోస్తుతే। విజ్ఞానార్థంసురేశాననాహంవేద్మిభవద్గురుమ్ । త్వంచమాంకృపయాపశ్య లోకసాక్షిన్నమోస్తుతే । పరిత్యక్తశ్చగురుణా నమమాస్తిగురుస్సఖా । త్వంప్రభుస్సర్వభావేన జగన్నాథనమోస్తుతే । గురుర్గురూణాంమతాంశ్రేష్ఠ మహతాంచమహానసి।అహమల్పతరోబాలో జగన్మయనమోస్తుతే । ఏవంతుస్తువతస్తస్య ప్రసన్నోభూత్సురేశ్వరః। కామంవరయభద్రంతే యచ్చాపిసురదుర్లభం।కవిరప్యాహ దేవేశం కృతాంజలి రుదారధీః । బ్రహ్మాదిభిశ్చమునిభి ర్విద్యాయానైవగోచరా । తాంవిద్యాంనాథ యాచిష్యేత్వాంగురుతమదైవతం । మృతసంజీవనీవిద్యా మజ్ఞాతాం త్రిదశైర

పి। తాందత్తవాన్ సురశ్రేష్ఠ స్తస్మైశుక్రాయయాచతే । ఇతరావైదికీవిద్యా లౌకికీచాన్యగోచరా।కింపునశ్శంకరే తుష్టే విచార్యమవశిష్యతే । సతులబ్ధ్వామహావిద్యాం ప్రాయాత్స్వపితరంగురుం।దైత్యానాంచగురుశ్చాసీద్విద్యయాపూజితశ్చసః । తతఃకదాచిత్తాంవిద్యాం కస్మింశ్చిత్కారణాంతరే । కచోబృహస్పతిసుతో విద్యాంప్రాప్తఃకవే స్తుతాం।కచాద్బృహస్పతిశ్చాపి జీవాద్దేవాఃపృథక్పృథక్ । ఆవాపుర్మహతీంవిద్యాం యామాహుర్మృతజీవనీం। యత్రసాకవినాప్రాప్తా విద్యాపూజ్యమహేశ్వరం । గౌతమ్యాఉత్తరేపార్శ్వేశుక్రతీర్థం తదుచ్యతే।మృతసంజీవనంప్రోక్త మాయురారోగ్యవర్ధనం। స్నానందానంచయత్కించిత్సర్వమక్షయపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణె-గౌతమీమాహాత్మ్యేశుక్రతీర్థ
మృతసంజీవనతీర్థ వర్ణనంనామ
చతుర్వింశోధ్యాయః.

పంచవింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతంబ్రహ్మహత్యావినాశనం। పురావృత్రవధేవృత్తే బ్రహ్మహత్యాచనారద । శచీపతించానుగతా తాందృష్ట్వాభీతవద్ధరిః । ఇంద్రస్తదావృత్రహంతా ఇతశ్చేతశ్చధావతి।యత్రయత్రాప్య సాయాతిహత్యాసాపీంద్రగామినీ । స మహత్సరఆవిశ్య పద్మనాళముపావిశత్।తత్రాసౌతంతువద్భూత్వా హ్యాసాంచక్రేశచీపతిః । సరస్తీరేపిహత్యాసీద్దివ్య వర్షసహస్రకం। ఏతస్మిన్నంతరేదేవా నిరింద్రాస్తేఽభవన్మునే।మన్త్రయామాసురవ్యగ్రాఃకథమిన్ద్రోభవేదితి। తతోహమవదం దేవాన్ హత్యాస్థానం ప్రకల్ప్య చ। ఇంద్రస్యపావనార్థాయ గౌతమ్యామభిషిచ్యతాం । తత్రాభిషిక్తః పూతాత్మాపునరింద్రోభవిష్యతి।తదా తేనిశ్చయంజ్ఞాత్వాగౌతమీమీయురాపగాం । తత్రస్నపయితుంసర్వే దేవాశ్చఋషయ స్తథా ।అభిషిక్తాశ్చ తేసర్వేహ్యభిషేకాయతస్థిరే । అభిషిచ్యమానమింద్రంతం ప్రకోపాద్గౌతమోబ్రవీత్ । యేభిషేక్ష్యంతియశ్చాపి హ్యభిషిక్తోభవిష్యతి । తాన్సర్వాన్భస్మసాత్కుర్యాం శీఘ్రంయాంత్వసురారయః।ఇత్యృషేర్వచనంశ్రుత్వా పరిహృత్యచగౌతమీం।నర్మదామగమన్సర్వేచేంద్రమాదాయసత్వరాః। ఉత్తరేనర్మదాతీరేహ్యభిషేకాయతస్థిరే।అభిషిచ్యమానమింద్రం తంమాండవ్యోభగవానృషిః। అబ్రవీద్భస్మసాత్కుర్యాంయస్యస్యాదభిషేచనం।పూజయామాసురమరా మాండవ్యంయుక్తిభిశ్చనైః । అయ

మింద్రస్సహస్రాక్షః అస్మిన్ దేశేభిషిచ్యతే।మలనిర్యాతనంతస్మై కుమారాస్తస్మాద్వరా
న్వృహూన్।దేశేదాస్యామహేసర్వంతదనుజ్ఞాతుమర్హసి।యస్మిన్ దేశే సురేంద్ర
స్యత్వభిషేకోభవిష్యతి । ససర్వకామదఃపుంసాంధాన్యవృక్షఫలైర్వృతః।నానా
వృష్టిర్నదుర్భిక్షంభవేదత్రకదాచన।మేనేతత్రమునిశ్రేష్ఠో మాండవ్యో లోకపూ
జితః । అభిషేకకృతస్తత్రమలనిర్యాతనంతదా।దేవైస్తదాచమునిభిస్సదేశోమా
ళవస్స్మృతః। అభిషిక్తేసురపతౌజాతేచవిమలేతదా । ఆనీయగౌతమీంగంగాం
తంపుణ్యాయాభిషేచిరే। సురాశ్చఋషయస్తేచవహ్యహంవిష్ణుస్తథైవచ ; వసి
ష్ఠోగౌతమశ్చాపిహ్యగస్త్యోత్రిశ్చకశ్యపః। ఏతేచాన్యేచమునయోదేవా యక్షాశ్చప
న్నగాః। స్నానంచపుణ్యతోయేనహ్యకుర్వన్నభిషేచనమ్। మయాపునశ్శచీభర్తా
కమండలుభవేనచ । వారిణాప్యభిషిక్తశ్చతత్రపుణ్యేత్యభూన్నదీ । సిక్తాపేతిచత
త్రాభూత్తేగంగాయాంచసంగతే । సంగమాతత్రవిఖ్యాతా సర్వదా ఋషిసే
వితా।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపుణ్యాసంగమముచ్యతే।సిక్తాయాస్సంగమంపుణ్యమైం
ద్రంతచ్చాభిధీయతే । తత్రసప్తసహస్రాణితీర్థాన్యాసన్సుఖానిచ । తేషుస్నా
నంచదానంచవిశేషేణచసంగమే । సర్వంతదక్షయంవిద్యాన్నాత్రకార్యావిచార
ణా। యఇదంతత్పుణ్యమాఖ్యానంయఃపఠేచ్ఛృణోతివా । సర్వపాపైఃప్రముచ్యేత
రాజ్ఞోపతిర్భవేత్సదా॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
ఇంద్రతీర్థాది సప్తదశతీర్థవర్ణనంనామ
పంచవింశోధ్యాయః.

షడ్వింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ ॥ పులస్త్యతీర్థమాఖ్యాతంసర్వసిద్ధిప్రదంనృణామ్।
ప్రభావంతస్యవక్ష్యామిభ్రష్టరాజ్యప్రదాయకమ్ । ఉత్తరాశాపతిఃపూర్వం స
మృద్ధబలవానభూత్ । పురాలంకాధిపశ్చాసీచ్ఛ్రేష్ఠోవిశ్రవసస్సుతః । తస్యై
తేభ్రాతరశ్చాసన్ బలవంతోమితప్రభాః । సాపత్న్యారావణశ్చైవ కుంభ
కర్ణోవిభీషణః । ఏతేవిశ్రవసఃపుత్రా రాక్షసారాక్షసీసుతాః । మద్దత్తేనవి
మానేనధనదోభ్రాతృభిస్సహ । మదంతికంభక్తియుతో నిత్యమేతిచయాతిచ ।
రావణస్యతుయామాతాకుపితాసాబ్రవీత్సుతాన్ । మరిష్యేనచజీవిష్యేసుతా

స్త్రైరూప్యకారిణః । దేవాశ్చదానవాశ్చాసన్ సపత్నాభ్రాతరోమిథః । అన్యో
న్యంవధమిచ్ఛంతేజయైశ్వర్యవశానుగాః। తేభవంతోనపురుషానశక్తానజయైషిణః।
సాపత్న్యంయోనురమతేతస్యజీవోనిరర్థకః।తన్మాతృవచనంశ్రుత్వాభ్రాతరస్తే
త్రయోమునే।జగ్ముస్తేతపసేరణ్యంకృతవన్తస్తపోమహత్ । మత్తోవరానవాపుశ్చత్ర
యఏవహిరాక్షసాః । మాతులేనమరీచేనతథామాతామహేనచ।తన్మాతృవచనా
చ్చాపితత్తోలంకామయాచత। రజోభావాన్మాతృదోషాద్భ్రాతావైరమభూన్మ
హత్।తతస్సమభవద్యుద్ధందేవదానవయోరివ।యుద్ధేజిత్వాగ్రజంశాంతంధనదం
భ్రాతరంతథా।పుష్పకంచపురీంలంకాంసర్వంచైవవ్యపాహరత్। రావణోఘోష
యామాసత్రైలోక్యేసచరాచరే। యోదద్యాదాశ్రయంభ్రాతుస్సతువధ్యోభవే
న్మమ। తతోనిరస్తోవైశ్రవణో నైవప్రాప్తాశ్రయఃక్వచిత్।పితామహంపులస్త్యం
చసతంగత్వా బ్రవీద్వచః । భ్రాత్రానిరస్తోదుష్టేన కింకరోమివదస్వమే। తత్పౌ
త్రవచనంశ్రుత్వా పులస్త్యోవాక్యమబ్రవీత్।గౌతమీంగచ్ఛపౌత్రత్వంస్తుహి దేవం
మహేశ్వరం।తత్రనాస్యప్రవేశస్స్యాద్గంగాయాజలమధ్యతః।సిద్ధింప్రాప్స్యసికల్యా
ణింతథాకురుమయాసహ । తథేత్యుక్త్వాజగామాసౌ భార్యయాధనదస్తథా। పి
త్రామాత్రాచవృద్ధేన పులస్త్యేనధనేశ్వరః। గత్వాచగౌతమీంస్నాత్వాశుచిస్సంస్థి
త్వాయతవ్రతః । తుష్టావదేవదేవేశం భుక్తిముక్తిప్రదంశివం॥ధనదఉవాచ॥మల
ప్రసూతంయదవోచదంబా హాస్యాత్సుతోయంతవదేవశూరః।సంప్రేక్షితోయస్స
చవిఘ్నరాజో జజ్ఞేత్వదీహాచేష్టితమీశసృష్టిః।అశ్రుప్లుతాంగీగిరిజాసమీక్ష్య వ్య
యుక్తదాంపత్యమితీశమూచే। మనోభవోభూన్మదనోరతిశ్చసౌభాగ్యపూర్ణ
త్వమవాపసోమాత్।ఇత్యాదిస్తువతస్తస్య పురతోభూత్త్రిలోచనః । వరేణచ్ఛంద
యామాస హర్షాన్నోవాచకించన । తూష్ణీంభూతేచధనదే పులస్త్యేచధనే
శ్వరం । పునఃపునర్వదస్వేతి శివేవాదినిహర్షితే । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వాగు
వాచాశరీరిణీ । ప్రాప్తవ్యంధనపాలత్వం వదతీదంమహేశ్వరాత్ । పులస్త్య
స్యచయచ్చిత్తం పితుర్వైశ్రవణస్యచ । విదిత్వైవతథాదేవీ శుభమర్థముదై
రయత్ । భూతవద్భవితవ్యంసా దాస్యమానంచదత్తవత్ । ప్రాప్తవ్యంప్రా
ప్తవత్తత్ర దైవీవాగవదచ్ఛుభా ॥ ప్రభూతశక్తిః పరిభూతదుఃఖ స్సంపూజ్య
సోమేశ్వరమాపలింగమ్ । దిగీశ్వరత్వంద్రవిణప్రభుత్వ ముదారదాతృత్వకళత్ర
పుత్రాన్॥ తాంవాచంధనదః శ్రుత్వా దేవదేవస్యశూలినః। ఏవంభవతుసోమేతి
ధనదోవాక్యమబ్రవీత్ । తథైవాస్త్వితిదేవేశోదైవీంవాచమమన్యత।పులస్త్యంచ
వర్గైఃపుత్రైస్తథావిశ్రవసంమునిమ్।ధనపాలంచదేవేశశ్చాభినంద్యయయౌశివః ।

తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం పౌలస్త్యం సనదంవిదుః। తథావైశ్రవసంతీర్థం పౌలస్త్యం సనదంవిదుః। తథావైశ్రవసంతీర్థం సర్వకామప్రదంశుభం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే పౌలస్త్యవైశ్రవ
సవైశ్రవణసిద్ధేశ్వరతీర్థవర్ణనంనామ
షడ్వింశోఽధ్యాయః॥

సప్తవింశాధ్యాయప్రారంభః।

ఓమ్-బ్రహ్మోవాచ॥ అగ్నితీర్థమితిఖ్యాతంసర్వక్రతుఫలప్రదమ్। సర్వవిఘ్నోపశమనంతత్తీర్థస్యఫలంశృణు।జాతవేదాఇతిఖ్యాతస్త్వగ్నిభ్రాతాసహవ్యవాట్। హవ్యంవహంతందేవానాంగౌతమ్యాస్తీరఏవచ। ఋషీణాంతత్రసదనేహ్యగ్నిభ్రాతరముత్తమమ్ । భ్రాతుఃప్రియంతదారక్షో మధుర్దితిసుతోబలీ।జఘానమునిముఖ్యేషుపశ్యత్స్వపిసురేష్వపి। హవ్యందేవానచావాపుః మృతోవైజాతవేదసి । మృతేభ్రాతరిసత్వగ్నిః ప్రియేవైజాతవేదసి।కోపేనమహతావిష్టో గాంగమంభస్సమావిశత్ । గంగాంభసిసమావిష్టేఅగ్నౌదేవాస్సమానవాః। జీవముత్సర్జయామాసు రగ్నిజీవోయతోమఖః। యత్రాగ్నిర్జలమావిష్టస్తందేశంసర్వఏవతే । ఆజగ్ముర్విబుధావ్యగ్రా అగ్నిజీవోయతోమఖః । వినాగ్నినానజీవామస్త్వన్వంతోఽగ్నింవిశేషతః। ఆవిష్టమగ్నింజలగంప్రియేణోచుర్దివౌకసః । దేవాన్ జీవయహవ్యేన కవ్యేనచపితౄంస్తథా । మానుషానన్నపానేన బీజానిక్లేదనేనచ।అగ్నిరప్యాహతాన్ దేవాన్ కస్త్రాతాహంగతానుజః। క్రియమాణేతువఃకార్యే యాగతిర్జాతవేదసః। సైవాపిస్యాన్మమసురానోఽస్యవేకార్యసాధనే। కార్యంచకుర్వతస్తస్య భవతాంజాతవేదసః। ఇయంస్థితిరనుప్రాప్తా నజానేమేకథంభవేత్ । ఇహచాముత్రచవ్యాప్తా శక్తిరప్యత్రనాభవేత్ । తథాపిక్రియమాణేపికార్యేనైవగతిర్మమ। దేవాస్తమూచుర్భావేనసర్వేనఋషయస్తథా । ఆయుఃకర్మణాయథాప్రీతిర్వ్యాప్తాశక్తిశ్చదీయతే। ప్రయాజాంశ్చానుయాజాంశ్చ దాస్యామఃపూర్వసంభృతాన్। దేవానాంత్వంముఖంశ్రేష్ఠమాద్యాఆహుతయస్తవ । త్వయాదత్తంచ యద్ద్రవ్యం భోక్ష్యామస్సురసత్తమాః। తతస్తుష్టోభవద్వహ్ని ర్దేవవాక్యాద్యథాక్రమం।ఇహచాముత్రచవ్యాప్తోహవ్యంవైవైదికంతథా। సర్వత్రాసౌహవ్యవాహ స్సమర్థోభూత్సురాజ్ఞయా । జాతవేదా బృహద్భానుస్సప్తా

చిర్నీలలోహితః । జలయోనిశ్శమీగర్భో యజ్ఞగర్భస్సఉచ్యతే । జలాదాకృష్య విబుధా అభిషిచ్య విభావసుం । ఉభయత్రతుతేదేవాస్సర్వగోగ్నిస్తతోభవత్ । దేవాఅగ్నింయతోజగ్ము రగ్నితీర్థంతదుచ్యతే । తత్రసప్తశతాన్యాసన్ తీర్థానిగుణవంతిచ । తేషుస్నానంచదానంచ యఃకరోతియతాత్మవాన్ । అశ్వమేధసమంపుణ్యం ప్రాప్నోత్యవికలంఫలం । దేవతీర్థంచతత్రైవ హ్యాగ్నేయంజాతవేదసం।అగ్నిప్రతిష్ఠితంలింగంతత్రాస్తేనైకవర్ణవత్। తద్దేవదర్శనాదేవ సప్తక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఆగ్నేయాదితీర్థవర్ణనంనామ
సప్తవింశోధ్యాయః.

అష్టావింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ ఋణప్రమోచనంనామతీర్థంవేదవిదోవిదుః । తస్యస్వరూపంవక్ష్యామిశృణునారదతన్మనాః। ఆసీత్పృథుశ్రవానామప్రియఃకాక్షీవతస్సుతః।నదారసంగ్రహంలేభేవైరాగ్యాన్నాగ్నిపూజనమ్। కనీయాన్ససమర్థోపిపరివేత్తృభయాన్మనే।నాకరోద్దారకర్మాదీన్నైవాగ్నీనాముపాసనమ్ । తతఃప్రోచుఃపితృగణాఃపుత్రంకాక్షీవతోమునే । జ్యేష్ఠంచైవకనిష్ఠంచపృథక్పృథగిదంవచః।త్రిభిర్ఋణైర్నానుబద్ధోసి క్రియతాందారసంగ్రహః । నేత్యువాచతతోజ్యేష్ఠఃకిమృణంకోనుయుజ్యతే । కనీయానపితాన్ప్రాహనయోగ్యోదారసంగ్రహః।జ్యేష్ఠేసతిమహాప్రాజ్ఞేపరివేత్తృభయాదితి । తావుభౌపునరేవమూచుస్తేపిపితామహాః। యూతాముభౌగౌతమీంతాంపుణ్యాంకాక్షీవతస్సుతౌ । కురుతాంగౌతమీస్నానం పుణ్యంకాక్షీవతస్సుతౌ । జ్యేష్ఠోనృణస్తతోభూయాత్పరివేత్తానచేతరః। తతఃపృథుశ్రవాజ్యేష్ఠస్స్నానంకృత్వాసతర్పణమ్। త్రయాణామపిలోకానాంకాక్షీవానన్నృణోభవత్।తతఃప్రభృతితత్తీర్థమృణమోచనముచ్యతే।త్రిభిస్తస్మాదృణేభ్యశ్చఇతరేభ్యశ్చనారద । తత్రస్నానేనదానేనఋణాన్ముక్తస్సుఖీభవేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఋణమోచనతీర్థవర్ణనంనామా
ష్టావింశోధ్యాయః.

అథైకోనత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-బ్రహ్మోవాచ॥ సుపర్ణాసంగమంనామకాద్రవసంగమంతథా।స
ర్వపాపప్రశమనంశృణుయత్నేననారద । ఇంద్రేణహాసితాఃపూర్వంవాలఖిల్యా
మహర్షయః । దత్వార్ధంతపసస్సర్వేప్రోచుస్తేకాశ్యపంమునిమ్।పుత్రముత్పా
దయానేనత్వంద్రదర్పహరంశుభమ్। తపసోర్ధంతుదాస్యామస్తథేత్యాహాము
నిస్తుతాన్।వినతాయాంతదాగర్భమాదధేసప్రజాపతిః । కద్ర్వాంచైవ తతో
బ్రహ్మన్సర్పాణాంసతుమాతరి । తేగర్భిణ్యావుభేఆహ గంతుకామః ప్రజాప
తిః । అపరాధోనచక్వాపికార్యోగమనమేవచ। అన్యత్రగమనేశాపోభవితానా
త్రసంశయః ॥ ఇత్యుక్త్వాసయయౌపత్న్యౌగతేభర్తరితేఉభే। తత్రైవజగ్మతుస్స
త్రమృషీణాంభావితాత్మనామ్।బ్రహ్మబృందసమాకీర్ణం గంగాతీరసమాశ్రయం।
ఉన్మత్తేతేఉభేనిత్యంపయఃపరిసరేతథా। నివార్యమాణేబహుశఋషిభిస్తపసిస్థితైః।
వికుర్వంత్యౌతత్రసత్రే సామానిచహవీంషిచ। తేదృష్ట్వాచుక్రుధుర్విప్రా అపహాస
రతేఉభే।అపమార్గస్థితేయస్మాదాపగేహిభవిష్యథః । సుపర్ణాచైవకద్రూశ్చన
ద్యౌతేసంబభూవతుః।సకదాచిద్గృహంప్రాయాత్కశ్యపోపిప్రజాపతిః । ఋషి
భ్యస్తత్రవృత్తాంతంశాపంతాభ్యాంసువిస్తరం । శ్రుత్వాతువిస్మితోభూత్వాకింక
రోమీత్యచింతయత్ ।ఋషిభ్యఃకథయామాసవాలఖిల్యాఇతిశ్రుతాః। తేఊచుఃకాశ్య
పంవిప్రంగత్వాగంగాంచగౌతమీం। తత్రస్తుహిమహాదేవంపునర్భార్యేభవిష్యతః।
తథేత్యుక్త్వాకాశ్యపోపిస్నాత్వాగంగాంయతవ్రతః। తుష్టావస్తుతిభిఃపూర్ణందేవ
దేవంమహేశ్వరం॥ నత్వాద్విజేభ్యోవిధినాగురుభ్యఇంద్రాదితిర్యఙ్నరనిర్జరేభ్యః।
విచిత్రవృత్తౌపరిచింత్యసోమ స్వకీసదాచానపగోవరేణ్యః॥ ఇత్యాదిస్తుతిభిర్దేవ
స్తుతోగౌరీపతిశ్శివః।ప్రసన్నఃప్రదదౌశంభుః కాశ్యపాయవరాన్బహూన్ । భా
ర్యార్థినంతుతంప్రాహస్యాతాంభార్యేఉభేతుతే । నదీస్వరూపవత్యౌతేగంగాం
ప్రాప్యసరిద్వరాం।తత్సంగమనమాత్రేణ పునర్భూత్వాస్వకంవపుః।తేగర్భిణ్యౌపు
నర్జాతే గంగాయాశ్చప్రభావతః। తతఃప్రజాపతిఃప్రీతో భార్యేప్రాప్యమహామ
నాః।ఆహ్వాయామాసతాన్విప్రాన్ గౌతమీతీరమాశ్రితాన్। సీమంతోన్నయనంచ
క్రేతయోఃప్రీతఃప్రజాపతిః।బ్రాహ్మణాన్పూజయామాస విధిదృష్టేనకర్మణా।భు
క్తవత్సుచవిప్రేషు కాశ్యపస్యచమందిరే । భర్తుస్సమీపేసంవిష్టాన్ కద్రూర్వి
ప్రాన్సమీక్ష్యచ।తతఃకద్రూఋషీన్దృష్ట్వా ప్రాహసత్తేనచుక్షుభుః । యేనాజ్ఞాహసి
తాఃపాపే ధత్స్యేతాంతేక్షిపాపకృత్ ।కాణాభవత్తతఃకద్రూస్సర్పమాతేతియో
చ్యతే । తతఃప్రసాదయామాస కాశ్యపోభగవానృషిః । తంవైవిమన్యవఃప్రోచు

స్సర్వంభద్రంభవిష్యతి । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం వినతాసంగమంవిదుః।సర్వపాప ప్రశమనంసర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

వినతాసంగమ తీర్థవర్ణనంనామ

ఏకోనత్రింశోధ్యాయః.

అథత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ॥పౌరూరవసమాఖ్యాతంతీర్థం వేదవిదోవిదుః॥శ్రవణాదేవపా పానాంనాశనంకిన్నుదర్శనాత్।పురూరవాబ్రహ్మసదఃప్రాప్యతత్రసరస్వతీం।యదృ చ్ఛయాదేవనదీంహసంతీంబ్రహ్మణోంతికే। తాందృష్ట్వారూపసంపన్నాపూర్వశీం ప్రాహభూపతిః। కేయంరూపవతీసాధ్వీస్థితేయం బ్రహ్మణోంతికే। సర్వాసాముత్త మాయోషిద్దీపయంతీసభామిమాం।ఊర్వశీప్రాహరాజానంరాజన్ దేవనదీత్వియం। సరస్వతీబ్రహ్మసుతానిత్యమేతిచయాతిచ।తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితోరాజాహ్వానయేమాం మమాంతికమ్।ఊర్వశీపునరప్యాహరాజానంభూరిదక్షిణమ్। ఆనీయతేమహారాజ తస్యాఃపూర్వంనివేద్యచ।తతస్తాంప్రహిణోత్తత్రరాజాప్రీత్యాతదోర్వశీమ్। సా గత్వారాజసదనంన్యవేదయదథోర్వశీ । సరస్వతీచతంమేనే ఊర్వశ్యాయన్నివేది తమ్ । సాతథేతిప్రతిజ్ఞాయ ప్రాగాద్యత్రపురూరవాః । సరస్వత్యాస్థితస్తీరే సరేమేబహుధాస్సమాః । సరస్వానభవత్పుత్రోయస్యపుత్రోబృహద్రథః। తాం గచ్ఛంతీంనృపగృహంనిత్యమేవసరస్వతీమ్। సరస్వతీంతతోలక్ష్యజ్ఞాత్వాతామహమ బ్రువమ్।కోపేనమహతాయుక్తస్త్వశపంతాంసరస్వతీమ్। యస్మాదిదంమనుష్యే షుత్వయావికృతమాదితః । తస్మాదదృశ్యాత్వంభూయాఇతిశప్తామహానదీ।మచ్ఛా పభీతావాగీశాప్రాగాద్దేవీంచగౌతమీమ్। కమండలుభవాంపుణ్యాంమాతరంలోక పావనీమ్।సాగత్వాగౌతమీందేవీం ప్రాహమచ్ఛాపమాదితః । గంగాచమామ వాచేదంవిశాపాంకతుమర్హసి। నయుక్తంయత్సరస్వత్యాశ్శాపంత్వందత్తవా నసి।స్త్రీణామేవంస్వభావోస్తిపుంస్కామాయోషితోయతః। తతోవిశాపమదదం దృశ్యాపిస్యాత్సరస్వతీ।తస్మాదేషానదీమర్త్యైర్దృశ్యాదృశ్యాసరస్వతీ। యత్రైషా సంగతాదేవీగంగాయాంశాపవిహ్వలా।తత్రప్రాయాన్నృపవరోధార్మికస్సపు రూరవాః । తతస్తప్త్వాసమారాధ్యదేవంసిద్ధేశ్వరంహరమ్। సరానానాఽమాన

వాహైత్యేషగంగాయాశ్చప్రసాదతః।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపౌరూరవసముచ్యతే।సరస్వతీసంగమశ్చబ్రహ్మతీర్థంతదుచ్యతే। సిద్ధేశ్వరోయత్ర దేవ స్సర్వకామప్రదం తుతత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే
సరస్వతీసంగమ పౌరూరవస బ్రహ్మతీర్థవర్ణనం నామ
త్రింశోధ్యాయః.

ఏకత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ ॥ సావిత్రీచైవగాయత్రీశ్రద్ధామేధాసరస్వతీ। ఏతాని పంచతీర్థానిఇతివేదవిదోవిదుః। తత్రస్నాత్వాచపీత్వాచముచ్యతేసర్వకిల్బిషైః। ఏతామమసుతాశ్శ్రేష్ఠాధర్మసంస్థానహేతవః। సర్వాసాముత్తమాంకాంచిన్నిర్మమేలోకసుందరీమ్ । తాంద్రుష్ట్వావికృతాబుద్ధిర్మమాసీన్మునిసత్తమ।గృహ్యామాణామయాబాలాసామాంద్రుష్ట్వాపలాయత।మృగీభూత్వాతుసాబాలామృగోహమభవంతదా। మృగవ్యాధోభవచ్ఛంభుర్ధర్మసంరక్షణాయచ । తామద్భీతాఃపంచసుతాఃగంగామీయుర్మహానదీమ్ । తతోమహేశ్వరఃప్రియాద్ధర్మసంరక్షణాయచ।ధనుర్గృహీత్వాసశరమిషోపిమృగరూపిణమ్। మామువాచవధిష్యేత్వాంమృగవ్యాధస్తతోహరః । తతః కర్మణోనివృత్తోహంప్రాదాంకన్యావివస్వతే।సావిత్ర్యాద్యాఃపంచసుతానదీరూపేణసంగతాః। గంగాంపుణ్యనదీంశ్రేష్ఠామబ్రవిన్వినయోక్తిభిః । తాస్సుతాఃపంచధాయాతాభిత్వాగంగాంమహామతే । తాబాలికాఃపునశ్చాపిబ్రహ్మలోకంమమాంతికం।యత్రతాస్సంగతాదేవ్యాఃపంచతీర్థానినారద।సంగతానిచపుణ్యాని పంచనద్యస్సరస్వతీం। తేషుస్నానంచ దానంచ యత్కించిత్కురుతేనరః । సర్వకామఫలం తత్స్యాన్నైష్కర్మ్యాన్ముక్తిదం స్మృతం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే. గౌతమీమాహాత్మ్యేసావిత్రీగాయత్రీశ్రద్ధామేధా
సరస్వతీసంగమమృగవ్యాధ బ్రహ్మతీర్థవర్ణనంనామై
కత్రింశోధ్యాయః.

ద్వాత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥శమీతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వపాపప్రణాశనం।తస్యాఖ్యానంప్రవక్ష్యామిశృణుయత్నేననారద।ఆసీత్ప్రియవ్రతోనామ క్షితియోజయతాంవరః। గౌతమ్యాదక్షిణేతీరేదీక్షాంచక్రేపురోధసా।హయమేధముపక్రాంతమృత్విగ్భిఃఋషిభిస్సహ।తస్యరాజ్ఞోమహాబాహోరార్వసిష్ఠస్తుపురోహితః। తద్యజ్ఞవాటమగమద్దానవోథహిరణ్యకః।తందానవమభిప్రేక్ష్యదేవాస్సేంద్రపురోగమాః। భీతాస్తేపిదివంజగ్ముర్హవ్యవాహోవిశచ్ఛమీం।అశ్వత్థంవిష్ణురగమచ్ఛానురర్కంవటంశివః।సోమః పలాశమగమద్గంగాంభోహంవ్యపాశ్రయం।అశ్వినౌతుహయంగుహ్యం వాయసోభూద్యమస్స్వయం।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వశిష్ఠోభగవానృషిః। యష్టిమాదాయదైతేయం న్యపాతయదథాజ్ఞయా॥ తతఃప్రవృత్తఃపునరేవయజ్ఞో దైత్యోగతస్స్వేనబలేనయుక్తః । ఇమానితీర్థానితతశ్శుభాని దశాశ్వమేధస్యఫలానిదద్యుః। ప్రథమంతుశమీతీర్థం ద్వితీయంవైష్ణవంవిదుః । అర్కంశైవంచసోమంచ వాసిష్ఠంసర్వకామదం।హవ్యవాహంచాశ్వినంచ యామ్యంచాపితథానఘ । దేవాశ్చఋషయస్సర్వేనివృత్తేమఖవిస్తరే।హృష్టాఃప్రోచుర్వసిష్ఠంతం యజమానంప్రియవ్రతం। వృక్షాంస్తాంశ్చతదాగంగాం ముదాయుక్తాంపునఃపునః। హయమేధస్యనిష్పత్తిర్మేత్యాయతాస్తతః స్తతః।హయమేధఫలందద్యుస్తీర్థానీత్యవదన్సురాః ।తస్మాత్స్నానేనదానేనతేషు తీర్థేషు నారద।హయమేధఫలంపుణ్యంప్రాప్నోతినమృషావచః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే
శమ్యాదిదశతీర్థ వర్ణనంనామ
ద్వాత్రింశోధ్యాయః.

త్రయస్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ వైశ్వామిత్రంహరిశ్చంద్రంశౌనశ్శేపంచరోహితమ్। వారుణంబ్రహ్మమాగ్నేయమైంద్రమైందవమైశ్వరమ్ । మైత్రంచవైష్ణవంచైవయామ్యమాశ్వినమౌషసమ్। తేషాంతుపుణ్యతీర్థానాంనామధేయంశృణుష్వమత్ । హరిశ్చంద్రఇతిహ్యాసీదిక్ష్వాకుప్రభవోవరః। తస్యగేహమనుప్రాప్తఃపర్వతోనారదస్తదా।కృత్వాతిథ్యంతయోస్సమ్యఙ్హరిశ్చంద్రోబ్రవీదృషీ । పుత్రార్థంయతతేలోకః కింపుత్రేణభవిష్యతి । ఏవన్మేసంశయంనిత్యంబ్రూతామృషివరావుభౌ। తా

వచాప్రీతాంహరిశ్చంద్రం పర్వతోనారదస్తథా । ఏకధాదశధా రాజన్ శతధా చసహస్రధా । ఉత్తరంవిద్యతేకించిత్తథాప్యేతదుదీరితే । నాపుత్రస్యపరోలోకోవిద్యతేనృపసత్తమ।జాతేపుత్రేపితుస్స్నానంయఃకరోతినరాధిప।దశానామశ్వమేధానామభిషేకఫలంభవేత్ । ఆత్మప్రతిష్ఠా పుత్రస్స్యాజ్జాతేపుత్రేఽమరఃపితా। అమృతేనామరాదేవాఃపుత్రేణబ్రాహ్మణాదయః।త్రిభిరృణైర్వ్యమోచయేత్పుత్రః పితరంచపితామహాన్ । కింనుమూలంకిమజినంకిముశ్మశ్రూణికింతపః । వినాపుత్రేణ రాజేంద్రస్వర్గేణముక్తిస్సుతస్త్వతః।పుత్రశ్చైవపరోలోకోధర్మఃకామోర్థఏవచ । పుత్రోముక్తిఃపరంజ్యోతిస్తారకస్సర్వదేహినాం। వినాపుత్రేణయజ్జన్మ వ్యర్థంతదవభాతినా। తస్మాత్పుత్రసమంకించిన్నాన్యదస్తిజగత్త్రయే॥బ్రహ్మా॥ తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితమనాస్తావువాచనృపఃపునః । కథంమేస్యాత్సుతోబ్రూతాం యత్రక్వాపియథాతథా । యేనకేనాప్యుపాయేన కృత్వాయత్నంచపౌరుషం । మంత్రేణయాగదానాభ్యాముత్పాద్యోసౌసుతోమయా। తావూచతుర్నృపశ్రేష్ఠంహరిశ్చంద్రంసుతార్థినం । ధ్యాత్వాక్షణంతథాసమ్యగ్గౌతమీంయాహిమానద। తత్రాపాంపతిరుత్కృష్టందదాతిమనసిస్థితం । వరుణస్సర్వతోదాతా మునిభిఃపరికీర్తితః। సతేప్రీతస్స్వకైఃకాలే సత్యంపుత్రంప్రదాస్యతి। ఏతచ్ఛ్రుత్వానృపశ్రేష్ఠో మునివాక్యంతథాకరోత్।తోషయామాసవరుణం గౌతమీతీరమాశ్రితః। తతస్తుతుష్టోవరుణో హరిశ్చంద్రమువాచహ।పుత్రందాస్యామితేరాజన్ త్వమపుత్రో యతవ్రతః। యదియక్ష్యసితేనైవ తతఃపుత్రోభవేద్ధ్రువం।హరిశ్చంద్రోపివరుణం యక్ష్యేతేనేత్యవోచత।తతోగత్వాహరిశ్చంద్రశ్చరుంకృత్వాతువారుణం । భార్యాయైనృపతిఃప్రాదాత్తతోజాతస్సుతోనృపం।జాతేపుత్రేత్వపామీశః ప్రోవాచవదతాంవరః।అద్యైవపుత్రో యష్టవ్యఃస్మరసేవచనంపురా।హరిశ్చంద్రోపివరుణంప్రోవాచేదంక్రమాగతమ్ । నిర్దశోయఃపశుః ప్రోక్తోయాజ్ఞశుద్ధోనచేతరః। తచ్ఛ్రుత్వావచనంరాజ్ఞోవరుణోయాత్స్వమాలయమ్ । నిర్దశంపునరభ్యేత్యయజస్వేత్యవదన్నృప।రాజాపివరుణంప్రాహానిర్దంతోనేష్యతేపశుః। పశోర్దంతేషుజాతేషుపహిగచ్ఛఇతస్స్మరే । తచ్ఛ్రుత్వారాజవచనంపునఃప్రాయాదపాంపతిః । జాతేషుచైవదంతేషు యజస్వేతితమబ్రవీత్ । రాజాపివరుణంప్రాహపత్స్యంతీమే అపాంపతే । ఉత్పత్స్యంతితదాన్యేచతతోయక్ష్యేవిజాంశుభో । పునఃప్రాయాత్సవరుణః పునర్దంతేషు నారద । యజస్వేతి నృపం ప్రాహ రాజోవాచత్వపాం పతిం । యదాతుక్షత్రియో యజ్ఞే పశుర్భవతివారిప । ధనుర్వేదం యదావేత్తి తదాస్యాత్పశురుత్తమః । తచ్ఛ్రుత్వా రాజవచనం వరుణో

యాత్స్వమాలయం । యదాస్త్రేషుచశస్త్రేషు రోహితోభూత్సురోపమః ।
సర్వవేదేషుశాస్త్రేషు సవేత్తాభూదరిందమః । యావరాజ్య మనుప్రాప్తేరో
హితేషోడశాబ్దికే । ప్రీతిమానగమత్తత్రయత్రరాజాసరోహితః । ఆగత్యవరు
ణఃప్రాహయజస్వాద్యపశుంస్వకం । ఓమిత్యుక్త్వానృపవరఋత్విజఃప్రాహభూ
మిపః । రోహితంచసుతంజ్యేష్ఠంశృణ్వతోవరుణస్యచ । ఏహిపుత్రమహావీరయక్ష్యే
త్వాంవరుణాయవై । కిమేతదిత్యువాచాథరోహితఃపితరంప్రతి । పితాపితస్యథా
వృత్తమాచచక్షేసవిస్తరం । రోహితఃపితరంప్రాహ శృణ్వతో వరుణస్యచ । అ
హంపూర్వంమహారాజఋత్విగ్భిస్సపురోహితః । విష్ణవేలోకనాథాయ యక్ష్యే
హంత్వరితంశుచిః । పశునావరుణేనాద్య తదనుజ్ఞాతుమర్హసి । రోహితస్యతు
తద్వాక్యంశ్రుత్వాపామీశ్వరస్తదా । కోపేనమహతావిష్టో జలోదరమథాకరో
త్ । హరిశ్చంద్రస్యనృపతేరోహితశ్చవనంయయౌ । గృహీత్వాసధనుర్దివ్యంరథా
రూఢోగతవ్యథః । యత్రచారాధ్యవరుణంహరిశ్చంద్రోద్విజనేశ్వరః । గంగాయాం
ప్రాప్తవాక్పుత్రంతత్రాగాత్సోపిరోహితః । వ్యతీతాన్యథవర్షాణి పంచషష్ఠిః
ప్రవర్తతే।తత్రస్థిత్వానృపసుతశ్శుశ్రావనృపతేరుజం । మయాపుత్రేణజాతేన పి
తుర్వైక్లేశకారిణా । కింఫలంకింనుకృత్యంస్యా దిత్యేవంపర్యచింతయత్ । తస్యా
స్తీరేఋషీన్దృష్ట్వానపశ్యన్నృపతేస్సుతః । గంగాతీరేచాటమానమపశ్యదృషిసత్త
మం।అజీగర్తమితిఖ్యాతంఋషీస్సవయసస్సుతం । త్రిభిఃపుత్రైరనువృతం భార్య
యాక్షీణవృత్తికం । తందృష్ట్వా నృపతేఃపుత్రోనమస్యేదంవచోబ్రవీత్ । క్షీణవృ
త్తిఃకృశఃకస్మాద్దుర్మనాఇవలక్ష్యసే । అజీగర్తస్తథోవాచరోహితంనృపతేస్సు
తమ్। వర్తనంనాస్తిదేహస్యభోక్తారోబహవోస్యమే । వినాన్నేనమరిష్యామో
బ్రూహికింకరవామహే । ఏవచ్ఛ్రుత్వాపునఃప్రాహనృపతిస్సుఋషింతదా।తవ
కింవర్తతేచిత్తేతద్బ్రూహివదతాంవర॥ అజీగర్తః ॥ హిరణ్యంరజతంగావో
ధాన్యంసస్యాదికంనమే । విద్యతేనృపశార్దూలవర్తనంనాస్తిమేతతః।సుతావై
సంతిభార్యాచఅహంవైపంచమస్తదా। నైతేషాంకథముద్యాపి వాతారోన్యేనృపో
త్తమ ॥ రోహితః ॥ విక్రీణీష్వమహాబుద్ధెఅజీగర్తనివేదమే।తథానృతంనవక్తవ్యం
విప్రావైసత్యవాదినః ॥ అజీగర్తః ॥ త్రయాణామపిపుత్రాణామేకంవామాం
తథైవచ। భార్యాంవాకిగృహాణేమాంక్రీత్వాజీవామహేవయం ॥ రోహితః ॥
కింభార్యయామహాబుద్ధే కింత్వయావృద్ధయాపివా । యువానందేహిమేపుత్రంనత్రి
యాఃకొంత్వ మర్హసి॥ అజీగర్తః ॥ జ్యేష్ఠపుత్రంశునఃపుచ్ఛం నాహంక్రీణా
మిరోహిత । మాతాకనీయసంచాపి నక్రీణాతితదానయోః।మధ్యమంతు శునశ్శే

ఘంక్రీణామివదమేతవ॥ రోహితః ॥ వరుణాయపశుఃకల్ప్యః పురుషో గుణవత్త
రః।యదిక్రీణాసిమూల్యంత్వం వదమేసత్యమేవతత్।తథేత్యుక్త్వాహ్యజీగర్తఃపుత్ర
మూల్యమకల్పయత్ । గవాంసహస్రంధేనూనాం నిష్కాణాంచ తథాశతం।
రాజపుత్రవరందేహి మమపుత్రమిమంనయ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ తథేత్యుక్త్వారో
హితోపి ప్రాదాత్స్వయసేధనం । దత్త్వాజగామపితరమృషిపుత్రేణ రోహి
తః।పిత్రేనివేదయామాస క్రయక్రీతమృషేస్సుతం । వరుణాయచపశ్వర్థంపశుం
హుత్వాత్వరుగ్భవ। తథేత్యుక్త్వాహరిశ్చంద్రఃపుత్రవాక్యాదనంతరం।బ్రాహ్మణాః
క్షత్రియావైశ్యాఃరాజ్ఞఃపాల్యాఇతిశ్రుతిః । అహంచేద్బ్రాహ్మణంకుర్యాం ప
శుంనైతద్ధియుజ్యతే । వరుణాయతుయజ్ఞేచనకథంచిద్ద్విజంపశుం। కరోమితస్మా
త్పుత్రత్వం బ్రాహ్మణేనసుఖంవ్రజ । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వాగువాచాశరీరిణీ।గౌ
తమీంగచ్ఛరాజేంద్రఋత్విగ్భిస్సపురోహితః । పశునావిప్రపుత్రేణరోహితేన
సుతేనచ।త్వయాకార్యఃక్రతుర్యశ్చ శునశ్శేపవధంవినా । క్రతుఃపూర్ణో భవే
త్తత్ర తస్మాద్యాహిమహామతే । తచ్ఛ్రుత్వావచనంశీఘ్రంగంగామాగాన్నృ
పోత్తమః । విశ్వామిత్రేణఋషిణావసిష్ఠేనపురోధసా। వామదేవేనఋషిణా త
థాన్యైర్ఋషిభిస్సహ। ప్రాప్యగంగాంగౌతమీంతాంనృమేధాయచ దీక్షితః।
వేదిమంటపకుండాదియూపరజ్జ్వాదిచాకరోత్ । కృత్వాసర్వం యథాన్యాయ్యం
తస్మిన్యజ్ఞేప్రవర్తితే । శునశ్శేఫంపశుంయూపే నిబధ్యాథసమంత్రకైః। వారిభిః
ప్రోక్షితందృష్ట్వావిశ్వామిత్రోబ్రవీదిదం । దేవానృషీన్హరిశ్చంద్రరోహితంచవి
శతః । అనుజానంత్విమంసర్వే శునశ్శేఫస్తరిష్యతి । వసాభిర్లోమభిస్త్వగ్భిః
మాంసైస్సంమంత్రితైర్మఖే । అగ్నౌహూయామ్యః పశుశ్చాయంశునశ్శేపో ద్వి
జోత్తమః । ఉపాసితస్స్యాద్విప్రేంద్రోతత్సర్వైరనుమన్యతాం।గౌతమీంయాం
తువిప్రేంద్రాస్స్నాత్వాదేవాన్పృథక్పృథక్ । మంత్రైస్స్తోత్రైస్సురాస్సర్వే
ముదంయాంతుస్తుతారతాః।ఏవంత్వమంతుఋషయో దేవాశ్చాపిహవిర్భుజః। తథే
త్యూచుశ్చఋషయోమేనేచనృపసత్తమః। తతోగత్వాశునశ్శేఫోగంగాంస్నాత్వా
చపావనీం।తతస్తుష్టావతాన్దేవాన్యేసత్రహవిర్భుజః । తతస్తుష్టాస్సురగ
ణాశ్శునశ్శేఫస్యవైమునేః।అవదంస్తుసురాస్సర్వేవిశ్వామిత్రస్యశృణ్వతః । క్రతుః
పూర్ణోభవద్రాజ్ఞశ్శునశ్శేఫ వధంవినా । విశేషేణాపివరుణస్త్వవదన్నృప
సత్తమం । తతఃపూర్ణోభవద్యజ్ఞోనృమేధోలోకవిశ్రుతః।దేవానాంచప్రసాదే
న దేవ్యాశ్చైవప్రసాదతః । ఋషీణాంచప్రసాదేనరాజ్ఞఃపూర్ణోభవత్క్ర
తుః।విశ్వామిత్రంశునశ్శేఫం పూజయామాసతాన్సురాన్।అకరోదాత్మనఃపుత్రం

పూజయిత్వాసురాంతికే।జ్యేష్ఠంచకారపుత్రాణామాత్మనస్సచకౌశికః। నమేనిరే యేచపుత్రావిశ్వామిత్రస్యధీమతః। శునశ్శేఫస్యవైజ్యైష్ఠ్యంతాన్సశాపసకౌశికః। జ్యైష్ఠ్యంయేమేనిరేపుత్రాఃపూజయామాసతాన్సుతాన్। వరేణమునిశార్దూల యదేతత్కథితంమయా।ఏతత్సర్వంయత్రవృత్తంగౌతమ్యాఉత్తరేతటే।తత్రతీర్థా నిపుణ్యానివిఖ్యాతానిసురాదిభిః।బహూనితేషాంనామానిమత్తశ్శృణుమహామతే। రోహితంచశునశ్శేఫంవిశ్వామిత్రమతఃపరం।హరిశ్చంద్రమజీగర్తం దేవర్షీణాం చనామతః।ఇత్యాద్యష్టసహస్రాణితీర్థాన్యథచతుర్దశ।ఏషుస్నానంచదానంచన రమేధఫలప్రదం।ఆఖ్యానస్యాస్యమాహాత్మ్యంతీర్థస్యచమహామతే।యస్స్మరేత్పఠ తేవాపిశృణుయాద్వాపిభక్తితః।అపుత్రఃపుత్రమాప్నోతియద్వాన్యన్మనసఃప్రియం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే విశ్వామిత్రహరిశ్చంద్ర
తీర్థాద్యష్టసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

చతుస్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥సోమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం।తత్రవృత్తంమహాపుణ్యంశృణుయత్నేననారద।సోమోరాజామృతమయో గంధర్వాణాంపురాభవత్। నదేవానాంతదాదేవామామభ్యేత్యేదమబ్రువన్। యథాస్యాత్సోమఅస్మాకంతథా నీతిర్విధీయతాం । తత్రవాగ్విబుధానాహగంధర్వాస్స్త్రీషుకాముకాః। తేభ్యోదత్త్వాతుమాందేవా స్సోమమాహర్తుమర్హథ। వాచంప్రత్యూచురమరా స్త్వాం దాతుంనక్షమావయం।వినాతేనాపినస్థాతుం శక్యంనైవవినాత్వయా।పునర్వాగ్బ్రవీద్దేవాన్ పునరేష్యామ్యహంత్విహ। తత్రబుద్ధిర్విధాతవ్యా క్రియతాంక్రతుసత్తమః।గౌతమ్యాదక్షిణేతీరే భవేద్దేవాగమేయది।మఖంచాపిమిషంకృత్వా ఆయాంతు సురసత్తమాః।గంధర్వాస్త్రీస్సప్రియానిత్యంఘణధ్వంతుమయాసహ।తథేత్యుక్త్వాసురగణాస్సరస్వత్యావచస్థితాః।దేవదూతైఃపృథగ్దేవాన్యక్షాన్గంధర్వపన్నగాన్। ఆహ్వానంచక్రిరేతత్రపుణ్యేదేవగిరౌశుభే।తతోదేవగిరిర్నామపర్వతశ్చాభవన్మునే। తత్రాగమన్సురగణా గంధర్వాయక్షరాక్షసాః । దేవామహర్షయస్సిద్ధాస్తథాన్యేదేవయోనయః । ఋషిభిర్గౌతమీతీరే క్రియమాణేమహాధ్వరే । తత్రదేవైఃపరివృతస్సహస్రాక్షోభ్యభాషత । గంధర్వానథసంపూజ్యసరస్వత్యాస్సమీపతః । సరస్వత్యాఘణధ్వన్నోయుష్మాకమమృతాత్మనా । తచ్ఛక్రవచనాదేవగంధర్వాస్స్త్రీ

షకాముకాః । సోమందత్వాసురేభ్యస్తు జగృహుస్తాంసరస్వతీం । సోమోభవచ్చ
దేవానాంగంధర్వాణాంసరస్వతీ । స్యవసత్తత్రవాగీశా తథాపిచసురాంతికం ।
ఆయాతిచరహోనిత్యముపాంశుక్రియతామితి । శ్రుతఏవహిసోమస్యక్రయోభవతి
నారద । ఉపాంశునావతీర్ణతవ్యం సోమక్రయణఏవహి । తతోభవద్దేవతానాం
సోమశ్చాపిసరస్వతీ । గంధర్వాణాంనైవసోమో నైవచాపిసరస్వతీ । తత్రాగమ
న్సర్వఏవసోమార్థంగౌతమీతటే । గావోదేవాఃపర్వతాశ్చయక్షాస్సిద్ధాశ్చపన్న
గాః । సర్వాఓషధ్యోమాతరశ్చలోకపాలాస్తథైవచ । రుద్రాదిత్యాశ్చవసవ అశ్వి
నౌలోకమాతరః । పంచవింశతినద్యశ్చగంగాయాంసంగతామునే । పూర్ణాహు
తిర్యత్రదత్తంపూర్ణాఖ్యానంతదుచ్యతే । గౌతమ్యాంసంగతాయాశ్చసర్వాశ్చా
పియథోదితాః । తన్నామధేయంతీర్థానాం సంక్షేపాచ్ఛృణునారద । సోమ
తీర్థంచగాంధర్వం దేవతీర్థమతఃపరం । పూర్ణతీర్థంతతశ్చాలం శ్రీపర్ణాసం
గమస్తథా । ఈశాయాస్సంగమస్తీర్థ మహీనాసంగమస్తథా । దారుకా
సంగమశ్చైవప్యాగతాసంగమస్తథా । స్వాగతాసంగమఃపుణ్యఃకుసుమాయాశ్చ
సంగమః । పుష్టిసంగమఆఖ్యాతః కర్ణికాసంగమశ్శుభః । వైణవీసంగమశ్చై
వకృకరాసంగమస్తథా । వాసవీసంగమశ్చైవ శిల్యాఆర్యాతథాశితిః । కుసుం
భికాహ్వ్యపారథ్యా జాతిజాదేవజానదాః । అజాప్రధ్యస్సురాభద్రోగౌతమ్యా
సహసంగతాః । ఏతేచాన్యేచబహవో నదీనదసమాగమాః । పృథివ్యాంయాని
తీర్థానిహ్యాగమన్ దేవసర్వతే। సోమార్థందేవతాస్సర్వాఆగమన్మఖమండలమ్।
తానితీర్థానిగంగాయాంసంగతానియథాక్రమమ్ । నదీరూపేణకాన్యేవ నద
రూపేణకానిచిత్ । సరోరూపేణకాన్యేవహ్రదరూపేణకానిచిత్ । తాన్యేవ
సర్వతీర్థానివిఖ్యాతానిపృథక్పృథక్ । తేషుస్నానంజపోహోమః పితృతర్పణ
మేవచ । సర్వకామప్రదంపుంసాం భుక్తిదంముక్తిభోజనమ్ । ఏతేషాంపఠనం
వాపిస్మరణంవాకరోతియః । సర్వపాపవినిర్ముక్తశ్చాంతేవిష్ణుపదంవ్రజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పూర్ణాదిపంచవింశతిదేవనదీనదసంగమతీర్థవర్ణనంనామ
చతుస్త్రింశోధ్యాయః.

పంచత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-బ్రహ్మోవాచ ॥ ప్రవరాసంగమంనామ శ్రేష్ఠాచైవమహానదీ । యత్రసిద్ధేశ్వరో దేవస్సర్వదేవోపకారకః । దేవానాం దానవానాంచసంగరోభూత్సుదారుణః । తేషాంపరస్పరంవాపిప్రీతిశ్చాసీన్మహామునే। తేప్యేవంమంత్రయామాసుర్దేవా వై దానవామిథః । మేరుపర్వతమాసాద్యపరస్పరహితైషిణః । అమృతేనామరాస్స్యామఉత్పాద్యామృతముత్తమమ్ । పిబామస్సర్వఏవైతే భవానుఅమరావయమ్ । ఏకీభూత్వావయంలోకా న్పాలయామస్సుఖానిచ । ప్రాప్స్యామస్సంగరంహిత్వాసంగరోదుఃఖకారణమ్। ప్రీత్యాచైవార్జితానర్థాన్భోక్ష్యామోగతమత్సరాః । ఇహస్నేహేనవృత్తిర్యాసాస్మాకంసుఖదాసదా । వైపరీత్యంభయాద్వృత్తంనకర్తవ్యంకదాచన । ఏవంపరస్పరంప్రీతాస్సంగతా దేవదానవాః । ఏకీభూతాశ్చసుప్రీతావిమథ్యవరుణాలయమ్ । మంథానంమందరంకృత్వారజ్జుంకృత్వాథవాసుకిమ్ । దేవాశ్చదానవాస్సర్వేమమంథుర్వరుణాలయమ్ । తతోఽత్పన్నంశుభం పుణ్య మమృతంసురవల్లభమ్ । ఉత్పన్నేచామృతే వృత్యైతేచప్రోచుఃపరస్పరమ్ । యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానంకృత కార్యాశ్రమంగతాః । సర్వైస్సంమంత్ర్యసర్వేభ్యోయథాయోగంవిభజ్యతామ్। యదాసర్వాగమోయత్రయస్మిన్నగ్నేశుభావహే । విభజ్యతామిదం పుణ్యమమృతంసురసత్తమాః । ఇత్యుక్త్వాతేయయుస్సర్వేదైత్యదానవరాక్షసాః । గతేషుదైత్యసంఘేషుదేవాస్సర్వేప్యమంత్రయన్ । గతాస్తేరిపవోస్మాకంవిశ్వస్యాస్మానరిందమాః। నేష్యాణామమృతంనైవ దేయంభవతిసర్వథా । బృహస్పతిస్తథేత్యాహపునరాహాసురానిదమ్ । నజానంతియథాచైత ద్భక్షయిష్యంతథామృతమ్ । అయమేవోచితోమంత్రోయచ్ఛత్రూణాంభయావహః । ద్వేష్యాస్సర్వాత్మనాద్వేష్యా ఇతి వేదవిదోవిదుః । నవిశ్వస్యానచాఖ్యేయానవైమంత్రాశ్చశత్రవః । తేభ్యో న దేయమమృతంభవేయురమరాస్తతః । అనురేషుచజాతేషు తేషుదైత్యేషుశత్రుషు । తాన్జేతుంనైవశక్ష్యామోనదేయమమృతంతతః । ఇతిసంమంత్ర్యతేదేవా వాచస్పతిమథాబ్రువన్ । క్వయామఃక్వనుమంత్రంస్యాత్క్వపిబామఃక్వసంస్థితిమ్। కుమార స్తథైవప్రథమంవదవాచస్పతేత్వరన్ ॥ వాచస్పతిరువాచ ॥ యాంతుబ్రహ్మాణమమరాః పృచ్ఛంత్వత్రపరాంగతిమ్ । సతుజ్ఞాతాచవక్తాచ దాతాచైవపితామహః । బృహస్పతేర్వచశ్శ్రుత్వా మహాంతికముపాగమన్ । నమస్యాథ సురాస్సర్వేయద్వృత్తంతన్న్యవేదయన్ । తద్దేవవచనాత్పుత్రతైస్సైరగమన్

హారిష్ । విష్ణవేకథితంసర్వంశంభవేవిషహారిణే । అహంవిష్ణుశ్చ శంభుశ్చ దేవ
గంధర్వకిన్నరైః। మేరుగహ్వరమాగత్యనజానంతియథాఽసురాః । రత్నకంచహ
రింకృత్వాసోమపానాయతస్థిరే । ఆదిత్యస్తత్రవిజ్ఞాతా సోమభోజ్యా నభేత
రాః । సోమోహాతామృతంభాగం చక్రభృద్రక్షకస్త్వభూత్ । నైవజానం
తితేదైత్యాదనుజారాక్షసాస్తథా।వినారాహుంమహాప్రాజ్ఞంసైంహికేయంచసో
మపం । కామరూపధరోరాహుర్మరుతాంమధ్యమావిశత్। మరుద్రూపంసమా
స్థాయ పానపాత్రధరస్తథా।జ్ఞాత్వాదివాకరోదైత్యంతంసోమాయన్యవేదయత్।
దదౌతదమృతంతస్మై దైత్యాయాదిత్యరూపిణే। దత్వాసోమంతథాసోమో విష్ణ
వేతన్న్యవేదయత్।విష్ణుఃపీతామృతందృష్ట్వా చక్రేణోద్యమ్యతచ్ఛిరః। చిచ్ఛేదతర
సాతాత తచ్ఛిరస్త్వమరంత్వభూత్। శిరోమాత్రవిహీనంత ద్దేహంయదపతద్భు
వి।దేహంతదమృతస్పృష్టం పతితందక్షిణేతటే। గౌతమ్యామునిశార్దూల దేహం
చాప్యమరంత్వభూత్।దేహస్యశిరసోపీషా శిరోగాత్రమపేక్షతే। ఉభయంచామ
రంజాతం దైత్యశ్చాయంమహాబలః । శిరఃకాయంసమావిష్టం సర్వాన్భక్షయతే
సురాన్।తస్మాద్దేహమిమంపూర్వం నాశయామోమహీంగతం। తతస్తేశంకరంప్రా
హు దేవాస్సర్వేసమాగతాః । మహీగతందైత్యదేహంతన్నాశయసురోత్తమ।
శిరసానైవయుజ్యేత దైత్యదేహంతథాకురు । ప్రేషయామాసచేశోపి శ్రేష్ఠాంశ
క్తింతదాత్మికాం । మాతృభిస్సహితాందేవీంమాతరంలోకపావనీం । ఈశాయు
ధధరాదేవీ ఈశశక్తిసమన్వితా । మహీగతంయత్రదేహం తత్రాగాద్యుద్ధకాం
క్షిణీ।శిరోమాత్రంసురాస్సర్వే మేరౌతత్రై?వసాంత్వయన్। దేహందేవ్యాపునస్త
త్రయయుయుధేబహుశాస్సమాః।రాహుస్తత్రసురానాహ భిత్వాదేహం పురామ
మ।తత్రాస్త్యమృతముత్కృష్టం తదాకృష్యంశరీరతః । పృథక్కృతేరసేదేహాత్ప్రి
వరామృతముత్తమం । భస్మీభూయాత్తణైనైవ తస్మాత్తుఃర్వంతుతత్సురాః। ఏత
ద్రాహువచశ్శ్రుత్వాప్రీతాస్సర్వేమరాదయః । అభ్యషించన్గ్రహాణాంత్వంగ్రి
హోభూయామోదాన్వితాః।తద్దేవవచనాచ్ఛక్తి రీశ్వరీయానిగద్యతే । దేహంభి
త్వాదైత్యపతేస్సురశక్తిసమన్వితా। ఆకృష్యరసముత్కృష్టం ప్రివరంచామృతంబ
హిః । స్థాపయిత్వాతుతద్దేహం భక్షయామాసచాంబికా । స్థాపితంపసముత్కృ
ష్టం రసానాంప్రవరంరసం । వ్యసాపయిత్థాపితంత త్ప్రివరాచాభవన్నదీ। ఆ
కృష్టమమృతంసైవ స్థాపితంచాప్యభక్షయత్ । తత్రశ్రేష్ఠానదీజాతా ప్రవరాచా
మృతాశుభా।రాహుదేహసముద్భూతా రుద్రశక్తిసమన్వితా। నదీనాంప్రవరార

మ్యా చామృతా ప్రేషితా తథా।తత్ర పంచసహస్రాణి తీర్థానిగుణవంతిచ । తత్ర శంభుస్స్వయంతస్థౌ సర్వదాసురపూజితః । తస్మైతుష్టాస్సురాస్సర్వే దేవైర్యైన్యైపృథక్పృథక్ । వరాన్దదుముదాయుక్తా యథాపూజామగాత్పతిః । శంభుస్సురపతిర్లోకే తదాపూజామవాప్స్యతి।నివాసంకురుతే దేవీ లోకానాంహితమకామ్యయా।త్వాంనమస్యంతియేభక్తాః కించిదావేత్యసర్వదా।తేషాంకార్యాణి సర్వాణి భవేయుర్దేవదేహజే। ప్రవరాయాః పునర్దేవా స్సుప్రీతాస్తేవరాన్దదుః।గంగాయాస్సంగమోయస్తే విఖ్యాతస్సురవల్లభః । తత్రాప్లుతానాంసర్వేషాం భుక్తిదాముక్తిదాతథా । యచ్చాపిమనసఃకామం దేవానామపిదుర్లభం। స్యాదేషాంసర్వమేవేహ చైవందత్వాసురాయయుః। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం ప్రవరాసంగమంవిదుః।ప్రేరితాదేవదేవేన శక్తిర్యాప్రేరితావసా । అమృతాసైవవిఖ్యాతా ప్రవరైవమహానదీ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యేశివశక్తి
నివాసప్రేరితాప్రవరాపుణ్యాశ్రేష్ఠాసంగమాది
పంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
పంచత్రింశోధ్యాయః.

షట్త్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వృద్ధాసంగమమాఖ్యాతం యత్రవృద్ధేశ్వరశ్శివః। తత్రాఖ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । గౌతమో వృద్ధఇత్యుక్తో మునిరాసీన్మహాతపాః।యదాభవత్పురాబాలో గౌతమస్యసుతోద్విజః। అనాసస్సపురోత్పన్న స్తస్మాద్వికృతరూపధృత్। సవై రాగ్యాజ్జగామాన్యం దేశంతీర్థమితస్తతః।ఉపాధ్యాయేననైవాసీ ల్లజ్జితస్యసమాగమః।శిష్యైర్నైస్యసహాధ్యాయో లజ్జితస్యచనాభవత్।ఉపనీతఃకథంచిచ్చ పితా ప్రైవైగౌతమేనసః । ఏతావతాగౌతమోపి వ్యగమచ్ఛేదితోబహిః । ఏవంబహుతిథేకాలే బ్రహ్మచారీ స్వదేద్విజే।నైవచాధ్యయనంతస్య సంజాతంగౌతమస్యహి। నవైశాస్త్రస్యచాభ్యాసః గౌతమస్యాభవత్తదా।అగ్నికార్యంతతశ్చక్రే నిత్యమేవయతవ్రతః । గాయత్ర్యభ్యాసమాత్రేణబ్రాహ్మణోనామధారకః। అగ్న్యుపాసనమాత్రించ గాయత్ర్యా

భ్యసనంతథా। ఏతావతా బ్రాహ్మణత్వం గౌతమస్యాభవన్మునే। ఉపాసతోఽగ్నింవి
ధివ ద్గాయత్రీంచమహాత్మనః। తస్యాయుర్వర్ధతే పుత్రి గౌతమస్యచిరాయుషః।
నదారసంగ్రహంలేభే నైవదాతాస్తికన్యకాం।తథాచరంస్తీర్థదేశే వనేషువివి
శేషుచ। ఆశ్రమేషుచపుణ్యేషు చాటన్నాస్తేసగౌతమః। ఏవంభ్రమన్ శితగిరి మాశ్రి
త్యాస్తేమహాతపాః।తత్రాపశ్యద్గుహాంరమ్యాంవల్లీవిటపిమాలినీం। తతోప్రవిశ్యవి
ప్రేన్ద్రిస్తప్తుంసమకరోన్మతిం। తదంతస్తుప్రవిష్టోసౌచాపశ్యత్స్త్రియముత్తమాం।
శిథిలాంగీమథకృశాంవృద్ధాంచతపసిస్థితాం।బ్రహ్మచర్యేణవర్తంతీంవిరాగాంరహసి
స్థితాం।సతాందృష్ట్వామునిశ్రేష్ఠోనమస్కారాయతస్థివాన్।నమస్యంతంద్విజశ్రేష్ఠం
గౌతమంసాన్యవారయత్।గురుస్త్వంభవితామహ్యంనమాంవందితుమర్హసి। కృ
తాంజలిపుటాంతాంవై గౌతమఃప్రాహవిస్మితః। త్వంవృద్ధాచతపస్థాచ గుణజ్యే
ష్ఠాచభామిని । అల్పవిద్యస్త్వల్పవయా అహంతవగురుఃకథం॥వృద్ధోవాచ॥ అర్ష్టి
షేణఃప్రియఃపుత్రః ఋతుధ్వజఇతిస్మృతః। గుణవాన్మతిమాన్శూరఃక్షత్రధర్మ
పరాయణః । సకదాచిద్వనంప్రాయాన్మృగయాకృష్టచేతనః।విశ్రామ మకరో
చ్చాస్యాంగుహాయాంస ఋతుధ్వజః । ఆవాసమకరోద్దర్పోబలేన మహావ్ర
తః।తంవిశ్రాంతంనృపవర మప్సరాదదృశేతదా । గంధర్వరాజస్యసుతా సుశ్యా
మాఇతివిశ్రుతా।తాందృష్ట్వాచకమేరాజా రాజానంచకమేచసా । రతిక్రీడా స
మభవత్తయారాజ్ఞోమహామతే।నివృత్తకామోరాజేంద్రస్తామాపృచ్ఛ్యయగ మద్గృ
హం।ఉత్పన్నాహంతతస్తస్యాం సుశ్యామాయాంమహామతే । గచ్ఛంతీమాం ది
వంమాతా ఇదమాహమహామతే । యస్త్వస్యాంప్రవిశేచ్ఛద్రే సతేభర్తాభవి
ష్యతి।ఇత్యుక్త్వాసాజగామాథ మమమాతామహామతే । తస్మాదత్రప్రవిష్టస్త్వంపు
మాన్నాన్యఃకదాచన । సహస్రాణితథాశీతిం రాజ్యంకృత్వాపితామమ।అత్రై
వచతపస్తప్త్వా తతస్స్వర్గముపేయివాన్ । స్వర్గంయాతేపితరి సహస్రాణి
తథాదశ।వర్షాణిమునిశార్దూలరాజ్యంకృత్వాతదావరః । స్వర్గం యాతో
మమభ్రాతాఅహమత్రైవసంస్థితా । అహంబ్రహ్మాన్నాన్యవృత్తాన మాతానపి
తామమ । అహమాత్మేశ్వరీబ్రహ్మన్నిర్దుష్టాక్షత్రకన్యకా। తస్మాద్భజస్వమాం
బ్రహ్మన్వ్రతస్థాంపురుషార్థినీం॥గౌతమః॥సహస్రాయురహంభద్రేమత్తస్త్వం
వయసాధికా । అహంబాలస్త్వంతువృద్ధానైవాయంఘటతేమిథః॥ వృద్ధోవాచ॥
త్వంభర్తామేపురాదిష్టో నాన్యోభర్తామతోమమ। ధాత్రాదత్తస్త్వతస్త్వం
మాంననిరాకర్తుమర్హసి । అథవానేచ్ఛసే మాంత్వ మదుష్టాంత్వా మనువ్రి

తాం।తత స్తృత్యుఇమంజీవ మిదానీంతవపశ్యతః । వృద్ధాయా స్తద్వచ శ్శ్రుత్వా
గౌతమోవాక్యమబ్రవీత్ । అనాసోహంకింకరోమి అతపోవిద్యఏవచ। తస్మాత్సు
రూపంసద్విద్యామవాప్య ప్రథమంశుభే । పశ్చాత్తేవచనంకార్యంతతోవృద్ధాబ్రవీ
ద్ద్విజం । మయాసరస్వతీదేవీతోషితాతపసాద్విజ।తథైవాపోరూపవత్యోరూప
వానగ్నిరేవచ । తస్మాత్సరస్వతీదేవీసాతేవిద్యాంప్రదాస్యతి। అగ్నిస్స్వరూప
వాన్ దేవ స్తవరూపంసదాస్యతి । ఏవముక్త్వాగౌతమంతంవృద్ధావాచంవిభావ
సుం।ప్రార్థయిత్వాసవిద్యంతంసురూపంచాకరోదృషిం। తతస్సవిద్యస్సుభగస్సు
శాంతోవృద్ధాంసపత్నీమకరోత్ప్రీతియుక్తః। తయాసరేమేబహుళా స్తత్రవిప్రస్స
మాస్సుసంప్రీతమనాగుహాయాం। కదాచి త్తత్రవసతోర్దంపత్యోర్మోదతోగిరేః।
గుహాయాంమునిశార్దూలఆజగ్మురృషయోనఘాః।వసిష్ఠవామదేవాద్యా స్తథాన్యే
చమహర్షయః ।భ్రమంతఃపుణ్యతీర్థానిప్రాప్తవంతశ్చతాన్ గుహాం। ఆగతాం
స్తానృషీన్ జ్ఞాత్వా గౌతమోభార్యయాసహ।సత్కారమకరోత్తేషాంజహసుస్తత్ర
కేచన।యేబాలాయేపిచోన్మత్తావయస్యాయేచబాంధవాః। వృద్ధాంచగౌతమంప్రే
క్ష్యజహసు స్తత్ర కేచన।పుత్రోవాతవపౌత్రోవావృద్ధకోగౌతమోభవేత్। సత్యం
వదస్వకళ్యాణిఇత్యేవంజహసుర్ద్విజాః । విషంవృద్ధస్యతరుణీ వృద్ధాయాఅమృతం
యువా । ఇత్యేవమూచుర్యేకేచిద్దంపత్యోశ్శృణ్వతో స్తదా । ఏవముక్త్వాకృతాతి
థ్యాయయుస్సర్వేమహర్షయః। తేషాంతద్వచనంశ్రుత్వాఉభావప్యతిదుఃఖితౌ।
దుఃఖితశ్చమహాప్రాజ్ఞోగౌతమోభార్యయాసహ । పప్రచ్ఛమునిశార్దూల మగ
స్త్యంమునిసత్తమమ్।కోదేశఃకిన్నుతీర్థంస్యాద్యత్రశ్రేయస్సమాప్స్యతే । శీఘ్ర
మేవమహాప్రాజ్ఞభుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ ॥ అగస్త్యఉవాచ ॥ వదద్భిర్ముని
భిర్వృద్ధైర్మయాశ్రుతమిదంవచః। సర్వకామ్యానితత్రస్యుర్గౌతమ్యాంనాత్రసం
శయః । తస్మాద్గచ్ఛమహాబుద్ధే గౌతమీంపాపనాశనీం । అహంత్వామనుయా
స్యామియథేచ్ఛసితథాకురు । ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽగస్త్యవాక్యంవృద్ధయాగౌతమో
భ్యగాత్ । తత్ర తేపేతప స్తీవ్రంపత్న్యాసభగవానృషిః । స్తుతించకార దేవస్య
శంభోర్విష్ణో స్తథైవచ । గంగాంచ తోషయామాస సభార్యో భగవానృషిః ॥
ఓం-నమోనమస్తేత్రిపురాపహారిణేనమోనమఃపర్వతజాకళత్రిణే । నమోనమస్తే
గరుడధ్వజాయ నమోనమః పాపహరాయవిష్ణవే । నమోనమోదైత్య వినాశ
హేతవే నమోనమోమాధవవిశ్వమూర్తయే ॥ విశ్వేశ్వర జటోద్భూతే జగత్త్ర
యహితాయవై।పాహిగంగే నమస్తుభ్యంవిష్ణుపాదవినిస్సృతే ।తతస్తుష్టాత్వాచత

ద్వాక్యం గౌతమం వృద్ధయాయుతం। ప్రాహతాభ్యామృతేనాపి గంగాత్రైలో
క్యపావనీ।అభిషించ స్వభార్యాంతాం మజ్జలైర్మంత్రసంయుతైః।కలశైరుపచారై
కృతతఃపత్నీతవప్రియా। సురూపాచారుసర్వాంగీ సుభగాచారులోచనా । సర్వ
లక్షణసంపన్నాపునారూపమవాప్స్యతి । రూపవత్యాపునస్త్వంవై భార్యయా
చాభిషేచితః । సర్వలక్షణసంపన్నా పునారూపమవాప్స్యతి । తథేతిగంగావచ
నాన్యథోక్తంతౌచచక్రతుః । సురూపతాముభౌప్రాప్తౌ గౌతమీజలసేచనాత్।అ
భిషిక్తోదకంయచ్చ సానదీసమజాయత।తస్యానామ్నాచవిఖ్యాతా వృద్ధేతి మునిస
త్తమ । వృద్ధానదీతివిఖ్యాతాగౌతమీపితథోచ్యతే । వృద్ధగౌతమఇత్యుక్తోఋషి
భిస్సహవాసిభిః। వృద్ధాచగౌతమీంప్రాహగంగాంప్రత్యక్షరూపిణీం । మన్నామ్నా
యంనదీదేవీవృద్ధామేత్యభిధీయతే । త్వయాచసంగమస్త్వస్యాస్తత్రాస్తుతీర్థమ
నుత్తమం।రూపసౌభాగ్యసంపత్తిః పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం। అస్త్విత్యావాచతాం
గంగాంసావృద్ధాగౌతమప్రియా।గౌతమస్థాపితంలింగంవృద్ధనామ్నైవకీర్తితం।అ
త్రైవచముదంప్రాప్తా వృద్ధయా వృద్ధగౌతమః । తత్రస్నానంచ దానంచ స
ర్వాభీష్టప్రదాయకం।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం వృద్ధాసంగమముచ్యతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేవృద్ధాసంగమాది
సప్తదశతీర్థవర్ణనంనామ

షట్త్రింశోధ్యాయః.

అథసప్తత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ ఇళంతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం। బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపానాం పావనంసర్వకామదం।వైవస్వతాన్వయేజాత ఇళోనామ
జనేశ్వరః।మహత్యాసేనయాసార్ధం జగామమృగయావనం। పరిబభ్రామగహ
నం బహువ్యాళమృగాకులం । నానాకారద్విజయుతం విటపైఃపరిశోభితం। వనే
చరన్నరశ్రేష్ఠో మృగయాసక్తమానసః।తత్రైవమతిమాధత్త ఇళోమాత్యాన
థాబ్రవీత్।గచ్ఛంతునగరీంసర్వే మమపుత్రేణపాలితాం।దేశంకోశంబలంరాజ్యం
పాలయంతుప్రజాశ్చిరం।వసిష్ఠోపితదాయాతు ఆదాయాగ్నీన్యథోచితం। పత్నీభి
స్సహితో ధీమా నరణ్యేహంవసామ్యథ । అరణ్యేభోగభుజ్నిత్యం వాజివారణ
మానుషైః।మృగయాశాలిభిఃకైశ్చిద్యాంతుసర్వఇతఃపురీం। తథేత్యుక్త్వాయయు

స్తేపిస్వయంప్రాయాచ్ఛన్నగ్గిరిం। హిమవంతంరత్నమయంవసంస్తత్రఇళో౽నృపః। లీలయాపరిబభ్రామభిల్లసంఘైర్మహామతిః। ఇతశ్చేతశ్చరన్రాజా మృగాన్హత్వా బహూనథ। దదర్శకందరంతత్రనానారత్నవిచిత్రితం। తత్రయక్షేశ్వరఃకశ్చిత్సమన్యురితివిశ్రుతః। తస్యభార్యాశమీనామ్నాభర్తృవ్రతపరాయణా । తస్మిన్వసత్యసౌయక్షో౽రమణీయేనగోత్తమే। వ్యచరన్మృగరూపేణభార్యయాసమహామతిః। స్వేచ్ఛయాచవనేయక్షఃక్రీడతేనృత్తగీతకైః। ఇళంసయక్షో౽జానాతిమృగరూపధరో౽పిచ। ఇళస్తుతంనజానాతికందరంయక్షపాలితం। యక్షస్యగేహంవిపులం నానారత్నవిభూషితం। తత్రోపవిష్టోనృపతిర్మహత్యాసేనయావృతః। వాసంచక్రేసతత్రైవ గేహే యక్షస్యధీమతః। సయక్షో౽ధికకోపేనభార్యయామృగరూపధృత్ । ఇళంజేతుంనశక్నోమియాచితో౽నదదాతిచ । హృతంగేహంమయాసేనకింకరోమీత్యచింతయత్। తస్యదర్పంకథంహన్యాంవనేస్థిత్వాపియక్షపః । ఆత్మీయాన్ప్రేషయామాసయక్షాన్సర్వాన్ధనుర్ధరాన్ । యుద్ధేజిత్వాథరాజానమిళముత్పథవర్తినమ్। గృహాద్యథాన్యతో౽యాతిమమతత్కర్తుమర్హథ । యక్షేశ్వరస్యతద్వాక్యాద్యక్షాస్తేయుద్ధదుర్మదాః । ఇళంగత్వాబ్రువన్సర్వేనిర్గచ్ఛాస్మాద్గృహాత్పరమ్। నోచేద్యుద్ధాత్పరిభ్రష్టోనిలయాన్నిర్గమిష్యసి । తద్యక్షవచనాత్కోపా ద్యుద్ధం చక్రేసరాజరాట్। తత్రతత్తుములంయుద్ధంయక్షరాజస్యసంకులమ్ । జిత్వాయక్షాన్బహూన్నృపోనువాసబలగర్వితః । యక్షేశ్వరో౽మృగోభూత్వాభార్యయాపివనేవసన్। హృతగేహోవనంప్రాప్తోహృతభృత్యస్సయక్షిణీమ్ । ప్రాహచింతాపరోభూత్వామృగరూపధరాంప్రియామ్। ఆకర్షయైనంరాజానముమావనమితిశ్రుతం । మృగీభూత్వైవసుభగేవినముత్పథవర్తినం । మృగయాసక్తమనసంస్త్రీత్వమాప్నోతిదుర్మతిః । కరణీయంత్వయాభద్రేకర్మైతద్యుజ్యతేనమే। అహంతుపురుషోయేనత్వంపునస్త్రీనదుష్యతి ॥ యక్షిణ్యువాచ ॥ యేనత్వయానగంతవ్యముమావనమనుత్తమం । గతేపిత్వయికో౽దోషస్తన్మేకథయతత్వతః॥ యక్షఉవాచ॥ హిమవత్పర్వతేశ్రేష్ఠేహ్యుమయాసహితశ్శివః। దేవైర్గణైరనుగతో౽విచచారయథాసుఖం। పార్వతీశంకరంప్రాహకదాచిద్రహసిస్థితా। స్త్రీణామేషస్వభావో౽స్తిరతంగోప్యతమంభవేత్। తస్మాన్నియతందేశంమహాజ్ఞారక్షితంచయత్ । దేహిమే త్రిదశేశాన ఉమావనమనుత్తమం। వినాత్వయా గణేశేన కార్తికేయేననందినా । యస్త్వత్రప్రవిశేన్నాథ స్త్రీత్వంతస్యభవత్వితి। తస్మాన్మయానగంతవ్యముమావనమనుత్తమం । తద్భర్తృవచనంశ్రుత్వా యక్షిణీకామరూ

పిణీ।మృగీభూత్వావిశాలాక్షీ ఇళస్యపురతోభవత్।యత్రస్తుసంస్థిత స్తత్రి వద శేఽ శోమృగీంతదా । మృగయాస క్తమనసామృగీందృష్ట్వావి శేషతః। ఏకఏవహయా రూఢోనిర్యయాతాంమృగీమను।ఆకర్షణం తేశనై స్తంతు రాజానంమృగయాకులం।శ నైజగామసాతత్ర యదుమావనముచ్యతే । దర్శయంతీమృగీత స్మై దర్శయం తీక్వచిత్క్వచిత్ । తిష్ఠంత్యపిచగచ్ఛంతీ ధావత్యగ్రేప్యభీతవత్।హరిణీ చపలా క్షీసాతంవ్యాకర్షదుమావనం।అనుప్రాప్తోహయారూఢః ప్రావిశత్సఉమావనం। ఉమావనంప్రవిష్టంతం జ్ఞాత్వాసాయక్షిణీతదా । మృగీరూపం పరిత్యజ్యయక్షి ణీకామరూపిణీ।దివ్యరూపంసమాస్థాయ పుష్పితాశోకసన్నిధౌ।తచ్ఛాఖాలంబితక రాదివ్యగంధానులేపనా । దివ్యరూపధరా తన్వీ కృతకార్యాభవ త్తదా।హసం తీనృపతింప్రేక్ష్యశ్రాంతంహయగతంతదా । మృగమాలోకయంతంతంచపలాక్షీ మిళంతదా। భర్తృవాక్యంవిశేషేణస్మరంతీప్రాహభూపతిం।హయారూఢా బ లాతన్వీ ఏకైవక్వనుగచ్ఛసి । పురుషస్యచవేషేణఇళేకమనుయాస్యసి। ఇళేతివచ నంశ్రుత్వా రాజాసౌక్రోధమూర్ఛితః । యక్షిణీంభర్త్సయిత్వాచ తామపృ చ్ఛన్మృగీంపునః । యక్షిణీప్రాహరాజాన మిళేకిన్వత్రవీక్ష్యసే। ఇళేతివచనం శ్రుత్వాధృతచాపోహయస్థితః । కుపితోదర్శయామాస త్రైలోక్యజయినం భు జం।సాపునఃప్రాహనృపతిం మహాత్మానమిళేతిచ । ప్రేక్షస్వపశ్చాన్మాం బ్రూహి హసత్యాంసత్యవాదినీం । తదావలోకయన్రాజా స్తనౌప్రేక్ష్యభుజాంతరే। కిమి దంమమసంజాత మిత్యేవంచకితోవ్యథత్ । కిమిదంమమసంజాతం జానాతి భవ తీధ్రువం।వదసర్వంయథాసత్యం త్వంకావావదసువ్రతే॥యక్షిణ్యువాచ॥ హిమవ త్కందరేశ్రేష్ఠే సమస్త్యమరతిమాన్పలీ । యక్షాణామధిపశ్రీమాన్ తద్భార్యా హంచయక్షిణీ।యత్రకందరేభవాన్రాజన్ ఉపతిష్ఠతిశీతలే । పశ్యయక్షౌ స్థితా న్మోహ త్త్వయావై సంగరేన్నృప । తదాహంతే నిర్గమార్థం మృగీభూత్వా హ్యుమావనం।ప్రవిష్టాహంప్రవిష్టోసి మహేశ్వరవ రాదిదం। య స్తత్రప్రవిశేన్మం దః పుమాన్ స్త్రీత్వమవాప్స్యతి । తస్మాత్త్వ స్త్రీత్వమవాప్తోసినత్వంశోచితుమర్హ సి।యక్షిణ్యావచనంశ్రుత్వా అశ్వాదూర్ధ స్తదాపతత్ । సమాశ్వాస్య పునస్సా ధు యక్షిణీవాక్యమబ్రవీత్ । స్త్రీత్వంజాతంత వై వేదం నపుమాన్భవసిధ్రువమ్। గృహాణవిద్యాంస్త్రీయోగ్యాంనృత్తగీతైరలంకృతామ్ । స్త్రీలావణ్యంభావనాం చలాలిత్యంస్త్రీవిచేష్టితమ్ । ఇళాసర్వంతదావాప్య యక్షిణీంవాక్యమబ్రవీత్ । కోభర్తాకిన్ను మేకృత్యంపునఃపూర్వంకథంభవేత్ । ఏతద్వదస్వకల్యాణిదుఃఖా

తాఽహంవిశేషతః॥ యక్షిణ్యువాచ ॥ బుధస్సోమసుతో నామవనాదస్మాద్ధిపూర్వతః । ఆశ్రిమస్తస్యసుభగేవిచరన్నిత్యమేష్యతి । అనేనైవపథాసోమంపితరంసబుధగ్రహః । ద్రష్టుంయాతితదానిత్యంనమస్కర్తుంతథైవచ । యదాయాతిబుధఃకాంతస్తదాత్మానంనిదర్శయ । తంధృష్ట్వాతేన సుభగేసర్వాన్కామానవాప్స్యసి।సమాశ్వాస్యతతస్సుభ్రూర్యక్షిణ్యంతరధీయత । తయాగుహాయాం యక్షేశస్తత్రైవసుఖమాప్తవాన్ । యక్షిణీభర్తురాచష్టేయత్రాపిసుఖమాప్తవాన్। ఇళసైన్యంచతత్రాసీత్తద్గతంచయథాగతమ్ । ఉమావనస్థితాచేళాగాయంతీనృత్యతీపునః।స్త్రీభావమనుచేష్టంతీస్మరంతీకర్మణోగతిమ్।కదాచిత్క్రీయమాణేతుఇళయానృత్యకర్మణి।ఏతస్మిన్నంతరేతస్యాఃకదాచిద్బుధదర్శనమ్। జాతంసావనమాసాద్యకించిన్నోవాచతత్పరా। తామపశ్యద్బుధోధీమాన్పితరంగంతుముద్యతః । ఇళాంధృష్ట్వాగతింత్యక్త్వాతామాగత్యాబ్రవీద్బుధః । భార్యామమభవత్వద్యసర్వాభ్యస్త్వంప్రియాభవ। బుధవాక్యమిళాభక్త్యాహ్యభినంద్యతథాకరోత్ । స్మృత్వాసాయక్షిణీవాక్యంతతస్తుష్టాభవన్మనే। బుధోరమేతయాప్రీత్యానీత్వాస్వస్థానముత్తమమ్ । సాచాపిసర్వభావేనతోషయామాసతంపతిమ్ । తతోబహుతిథేకాలేబుధస్తుష్టోవదత్ప్రియామ్ । కింతుదేయంమయాభద్రేప్రియంయచ్చతథేప్సితమ్।తద్వాక్యంసాసమాకర్ణ్యపుత్రం దేహీత్యభాషత। ఇళాబుధం సోమసుతంప్రీతిమంతంప్రియంతథా ॥ బుధఉవాచ ॥ అమోఘమేతన్మద్వీర్యంతథాప్రీతిసముద్భవమ్ । పుత్రస్తేభవితాయస్మాత్త్రిషులోకవిశ్రుతః । సోమవంశకరశ్శ్రీమానాదిత్య ఇవ తేజసా । బుద్ధ్యా బృహస్పతిసమః క్షమయా పృథ్వీసమః । వీర్యేణాసౌ హరిరివ కోపేన హుతభుగ్యథా । తస్మిన్నుత్పద్యమానేతు బుధపుత్రే మహాత్మని । జయశబ్దశ్చ సర్వత్ర సమాసీత్సురవేశ్మని । బుధ పుత్రే సముత్పన్నే తత్రాజగ్ముస్సురేశ్వరాః । అహమప్యగమంతత్ర ముదాయుక్తోమహామతే। జాతమాత్రస్తతోరావమకరోత్సపృథుస్వరం । తేనసర్వేప్యహోచుస్తం యేగతాఋషయస్సురాః। యస్మాత్పురూరవాస్స్యేతితస్మాదేషపురూరవాః।స్యాదిత్యేవంనామచక్రుర్బుధపూర్వాస్సురాస్తదా।బుధోపిచోదయామాస శాంతింవిద్వాంసుతంశుభం।ధనుర్వేదంసమగ్రంచ బుధఃప్రాదాత్తదాత్మజే।సశీఘ్రంవృద్ధిమగమచ్ఛుక్లపక్షేయథాశశీ।వేదశాస్త్రాణివిధివత్సర్వశాస్త్రవిశారదః । పిత్రోఃప్రీతికరస్సోపి వర్ధతేచపురూరవాః।సమాతరందుఃఖగతాం సమీక్ష్యేళాంమహామతిః। నమస్యాథవినీతాత్మా ఇళామైళోబ్రవీద్వచః।

బుధో మాతర్మమపితా తవభర్తా ప్రియస్తథా। అహంచపుత్రః కస్మాత్కస్మా
త్త్రేమానసోజ్వరః॥ ఇళోవాచ॥ సత్యంపుత్రబుధో భర్తా త్వంచపుత్రో గుణాక
రః।భర్తృపుత్రకృతాచింతా నమమాస్తికదాచన।తథాపిపూర్వజంకించి ద్దుఃఖం
స్మృత్వాపునఃపునః । చింతయేయంమహాబుద్ధే తతోమాతరమబ్రవీత్ । నివేద
యస్వమేమాత స్తదేవప్రథమంమమ।ఇళాచైనమువాచేదం రహోవాక్యంకథంవ
దే।తథాపిపుత్ర తేవచ్మి పిత్రోఃపుత్రోయతోగతిః। తన్మాతృవచనంశ్రుత్వా వినీతః
ప్రాహమాతరం। పాదయోఃపతితశ్చాస్మి వదమాతర్యథాతథా। సాపురూరవ
సంప్రాహ ఇక్ష్వాకూణాంతథాకులం।తత్రోత్పత్తింస్వస్యనామ రాజ్యప్రాప్తింక్రి
యాంతథా।పురోహితంవసిష్ఠంచ ప్రియాంభార్యాంస్వకంపదం।వననిర్యాణమేవా
థ హ్యమాత్యానాంపురోధసః । ప్రేరణంచనగర్యాస్తు మృగయావ్యాప్తిమేవచ।
హిమవత్కందరగతిం యక్షేశ్వరగృహంగతిం।ఉమావనప్రవేశంచ స్త్రీత్వప్రాప్తి
మశేషతః।మహేశ్వరాజ్ఞయాతత్ర హ్యప్రవేశంవనస్యచ। యక్షిణీవాక్యమప్యస్యా
వరదానంతథైవచ।బుధప్రాప్తింతథాప్రీతిం పుత్రోత్పత్తింవిశేషతః। కథయామా
సతత్సర్వం శ్రుత్వామాతరమబ్రవీత్ । పురూరవాఃకింకరోమి కింకృత్వాసుకృతం
భవేత్।ఏతావతాతేతృప్తిస్స్యాదలమేతేనచాంబికే। యదప్యద్యాత్మనోవృత్తం
తదప్యాజ్ఞాపయస్వమే॥ ఇళోవాచ॥ ఇచ్ఛేయంపుంస్త్వముత్కృష్టమిచ్ఛేయం
రాజ్యముత్తమం।అభిషేకంచపుత్రాణాం తవచాపివిశేషతః । దాతుందానంచయ
ష్టుంచ ముక్తిమార్గాన్వవేక్షణం । సర్వంచకర్తుమిచ్ఛామి తవపుత్రప్రసాద
తః॥ పురూరవాఉవాచ॥ ఉపాయంకింనుపృచ్ఛామి యేనపుంస్త్వమవాప్స్యసి।త
పసావాన్యతోవాపి వదస్వమమతత్త్వతః॥ఇళోవాచ॥బుధంతంపితరంపృచ్ఛ గత్వా
పుత్రయథార్థవత్।సతుసర్వంచజానీతే హ్యుపదేక్ష్యతితేహితం।తన్మాతృవచనా
దైళో గత్వాపితరమంజసా।ఉవాచప్రణతోభూత్వా మాతుఃకృత్యంతదాత్మనః॥ బు
ధఉవాచ॥ ఇళంజానేమహాప్రాజ్ఞం ఇళాంజానాంపునస్తథా।ఉమావనప్రవేశం
చ శంభోరాజ్ఞాంతథైవచ।తస్మాచ్ఛంభోఃప్రసాదేన ఉమాయాశ్చప్రసాదతః।ఇళా
విశాపోభవితా తావారాధ్యనచాన్యథా॥పురూరవా ఉవాచ॥పశ్యేయంతంకథందే
వం కథంతాంమాతరంశివాం।తీర్థాద్వాతపసోవాపి తత్త్వతఃప్రథమంవద॥బుధ
ఉవాచ॥ గౌతమీంగచ్ఛపుత్రత్వం తత్రాస్తేసర్వదాశివః । ఉమయాసహితశ్శ్రీ
మాం ఛ్ఛాపహంతావరప్రదః। పురూరవాఃపితుర్వాక్యం శ్రుత్వాసముదితోహ్య
భూత్।జగామతపసేధీమాన్ గంగాంత్రైలోక్యపావనీం। పుంస్త్వమిచ్ఛన్ స్త

ఘాహూతు జగామతపసేవనం।హిమవంతంగిరింనత్వా మాతరంపితరంగురుం।గ
చ్ఛంతమన్వగాత్పుత్ర మిళాసోమసుతస్తథా। తేసర్వేగాతమింప్రాప్తా హిమవత్ప
ర్వతోత్తమాత్।తత్రస్నాత్వాతపఃకించి త్కృత్వాచక్రేస్తుతింశుభాం। భవస్యదేవ
దేవస్య స్తుతిక్రమమిమంశృణు।బుధస్తుష్టావప్రథమ మిళాచతదనంతరం।తతఃపురూ
రవాఃపుత్ర గౌరిందేవంచశంకరం॥ బుధఉవాచ॥ యాకుంకుమేనస్వశరీరజేన స్వ
భావహేమప్రతిమాసురూపా।యావర్చితౌసనందగణేశ్వరాభ్యాం తౌమేశరణ్యౌ
శరణంభవేతాం॥ ఇళోవాచ॥ ఆతాఽహ్యాహం పీడితమానసేతి క్లిష్టేతిగొప్తాన
పరశ్చకశ్చిత్। దేవత్వదీయౌచరణౌసుపుణ్యౌ తౌమేశరణ్యౌ శరణంభవేతాం॥ పు
రూరవాఉవాచ॥ యౌదేవబృందేషు మహాత్మవేషు పాదౌగృహీతౌగిరిరాజపు
త్ర్యాం।ప్రాప్తాధ్రివాప్రీతివశాచ్ఛివేనతౌమేశరణ్యౌశరణంభవేతాం॥ దేవ్యువాచ॥
కిమభీష్టంప్రదాస్యామి యుష్మభ్యంతద్బ్రువంతుమే।కృతకృత్యాస్థగచ్ఛంతు దేవా
నామపిదుర్లభం॥ పురూరవాఉవాచ ॥ ఇళోరాజాతవాజ్ఞానా ద్వనంప్రావిశ
దంబికే।తత్క్షమస్వసురేశత్వం పుత్త్వందాతుంత్వమర్హసి। తథేత్యువాచతాన్స
ర్వాన్ భవస్యచమతౌస్థితా।తతస్సభగవానాహ దేవీచాపిమునేచతాన్।అత్రాభి
షేకాద్గచ్ఛంతుపుంస్త్వమాప్నోత్వయంనృపః। స్నానాయాంబుధభార్యాయాం
శరీరాద్వారిసుస్రువే।నృత్తంగీతంచలావణ్యంయత్కిణ్యాయదుపార్జితం। తత్సర్వం
వారిధారాభిర్గంగాంభసిసమావిశత్ । నృత్తంగీతంచసౌభాగ్యంశిస్రోనద్యో
బభూవిరే। తాశ్చాపిసంగతాగంగాం పుణ్యాస్తేసంగమాస్త్రియః। తేషుస్నానం
చదానంచ సురరాజ్యఫలప్రదం।ఇళఃపుంస్త్వమవాప్యాథపూజ్యమాశంభోఃప్రసా
దతః।గంగాయాశ్చప్రదేశేచవాజిమేధమథాకరోత్ । పురోధసంవసిష్ఠంచ భా
ర్యాంపుత్రాంస్తథైవచ । అమాత్యాంశ్చబలంకోశం సమానీయనృపోత్తమః। చ
తురంగబలంరాజా దండకేఽస్థాపయత్తదా । ఇళస్యనామ్నావిఖ్యాతంతద్దైళం
వనముచ్యతే।పూర్వజాతాన్ సపుత్రాంశ్చ సూర్యవంశక్రమాగతాన్ । రాజ్యే
భిషిచ్యపాశ్చాత్త్య మైళంపశ్చాదసించత।సోమవంశకరశ్శ్రీమా నయంరాజాభవే
దితి।సర్వేభ్యోమతిమాన్లోకే జ్యేష్ఠశ్శ్రేష్ఠోభవేదితి। యత్రచక్రేతపోవృత్తమిళ
స్యనృపతేశ్శుభం।యత్రపుంస్త్వమవాపాథయత్ర దేవాస్సమాగతాః। యత్కిణ్యోద
త్తనృత్యాదిగీతసౌభాగ్యమంగళాః । నద్యోభూత్వాయత్రగంగా సంగతాస్తా
నినారద।తీర్థానిశుభదాన్యాసన్ సహస్రాణ్యపిషోడశ । ఉభయోస్తీరయోస్తా
తయత్రశంభుగిరీశ్వరః । తేషుస్నానంచదానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదం।యఇదం

శృణుయాన్నిత్యం సర్వకామార్థసాధనం । సర్వపాపప్రశమనం సర్వసంపత్ప్రదాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే
బుధేశన్యత్తగీతసౌభాగ్యైశ్వర్యాదిషోడశ
సహస్రతీర్థవర్ణనం నామ
సప్తత్రింశోధ్యాయః.

అథాష్టత్రింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం బ్రహ్మహత్యావినాశనం।యస్య శ్రవణమాత్రేణ సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । దక్షయజ్ఞేప్రవృత్తేతు దేవానాం మహదాగమే । దక్షేణమూషితేదేవేశివేసర్వమహేశ్వరే।అనాహ్వానేసురేశస్య దక్షచిత్తేమలీమసే। దాక్షాయణీశ్రుతవతీహ్యనాహ్వానస్యకారణం । అహల్యయాచోక్తవతీకుపితాసాసురేశ్వరీ । పితరంనాశమేపాపం తుమేయంవాకథంచన। శృణ్వతీ దోషవాక్యాని పిత్రాచోక్తానిభర్తరి । తస్మాత్త్యజామ్యహందేహమిత్యుక్త్వా సాచుకోపహ । కోపేనమహతావిష్టా ప్రజజ్వాలసురేశ్వరీ।మహేశ్వరోపి యత్కృత్యం దాక్షాయణ్యాకృతంమహత్ । దృష్ట్వాచుకోపపప్రచ్ఛ జయాంచవిజయాంతథా । తేఊచతురుభేదేవం దక్షవాక్యాద్వినాశనం।దాక్షాయణ్యాఇతిశ్రుత్వా స్వయంప్రాయాన్మహేశ్వరః । భీమైర్గణైఃపరివృతో భీమనాథస్సమాయయౌ। మఖంతైర్వేష్టితంసర్వం దేవబ్రహ్మపురస్సరం । దక్షేణయజమానేనశుద్ధభావేనదీక్షితం । వసిష్ఠాదిభిరత్యుగ్రైర్మునిభిఃపరిపాలితం। ఇంద్రాదిత్యాదివిబుధైస్సర్వతఃపరివారితం । ఋగ్యజుస్సామధర్మార్తిస్వాహాశబ్దైరలంకృతం। రోహిణీపుష్టిస్తుష్టిశ్చకాంతిర్లజ్జాసరస్వతీ। భూమిర్ద్యౌశ్శర్వరీశాంతిరుషాహ్యాశీర్జయామతిః।ఏతాభిశ్చతథాన్యాభిస్సర్వతస్సమలంకృతం। త్వష్ట్రామహాత్మనాచాపికారితంవిశ్వకర్మణా।సురభిర్నందినీధేనుః కామధుక్కామదోహినీ। ఏతాభిఃకామవర్షాభిస్సర్వతఃకామవర్షితం।పారిజాతఃకల్పతరుస్తథాకల్పలతాశుభా।యద్యదిష్టతమఃకించిద్ధాతృభిఃపరిపూరితం। స్వయంమఖవతాపూష్ణాహరిణీపరిరక్షితం। దీయతాంభుజ్యతాంప్రీతిః క్రియతాంస్థీయతాంసుఖం। ఏతైశ్చసర్వతోవాక్యైఃపూ

జితందాక్షకంమఘం। హోమాధూమైః పరివృతం ఋగ్యజుస్సామగాయనైః।ఘూ
తిభిస్సర్వతోభద్రంలక్ష్మ్యావాసఇవాపరం । ఏవంవిధంను సంపూజ్య విష్ణునాపరి
రక్షితం।అథ్యాయయౌమహాదేవో మహాభూతైరలంకృతః । తాఃభూతాని పరి
తోమఖంవేష్ట్యమహేశ్వరః।కృత్వావిధ్వంసయామాసుస్తత్రత్యాభో మహానభూ
త్।పలాయంతేలతతఃకేచిత్కేచిన్నత్వా తతశ్శివం । కేచిత్తుస్తువంతిగాయంతి కే
చిత్తుహ్యంతియాంతిచ । ఏవంవిధ్వంసితంయజ్ఞం దృష్ట్వాపూషాసమభ్యగాత్।పూ
ష్ణోదంతానథోత్పాట్య ఇంద్రంవ్యద్రావయద్గణాత్ । భగస్యచక్షుర్న్యపతద్దం
తముష్టిప్రహారకైః । దివాకరంపునదోర్భ్యాం పరిభ్రామ్యవ్యపాక్షిపత్। తత
శ్శూలంగృహీత్వాతు రోషాద్భూమౌ న్యపాతయత్ । భద్రకుండీతుసాజాతా
పాతాళతలగామినీ । పాతాళాదాగతంవారి దృష్ట్వాప్రీతోవరందదౌ।అస్యాం
తుస్నానమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యాశతక్షయః । భవిష్యతీతిప్రోక్త్వాతం మఘక్షయ
మథాకరోత్ । తతస్సురగణాస్సర్వే విష్ణుంతేశరణంయయుః। త్రాహిత్రాహి
గదాపాణే భూతనాథకృతాద్భయాత్ । మహేశ్వరగణైఃకశ్చిత్ప్రమథానాం
చనాయకః। తేనదగ్ధోమఘస్సర్వో విధ్వస్తఃపశ్యతోహరేః । హరిణాచక్రముత్సృ
ష్టం భూతనాథవధంప్రతి । భూతనాథోపితచ్చక్రమాపతత్తుతదాగ్రసత్।గ్రస్తే
చక్రేతతోవిష్ణు లోకపాలాభయంయయుః । తథాస్థితంసమీక్ష్యాథ దక్షోయ
జ్ఞంసురానపి । దృష్ట్వావశంకరందేవం దక్షోభక్త్యాప్రజాపతిః।జయశంకరసోమే
శజయసర్వగ సర్వద।జయకళ్యాణభూతాత్మన్ జయకాలాత్మనేనమః। ఆదికర్త్రే
నమస్తేస్తునీలకంఠ నమోస్తుతే । బ్రహ్మప్రియనమస్తేస్తు బ్రహ్మరూప నమోస్తుతే।
త్రిమూర్తయేనమోదేవ త్రిధామపరమేశ్వర । సర్వకర్త్రేనమస్తేస్తు త్రైలో
క్యాధారకామద । నమోవేదాంత వేద్యాయ వ్యాపినే పరమాత్మనే । య
జ్ఞరూపనమస్తేస్తు యజ్ఞధామన్నమోస్తుతే। యజ్ఞధాతర్నమస్తేస్తు హవ్యధాత
ర్నమోస్తుతే।యజ్ఞహంతర్నమస్తేస్తుఫలదాతర్నమోస్తుతే। త్రాహిత్రాహిజగ
న్నాథశరణాగతవత్సల।భక్తానామప్యభక్తానాంత్వమేవశరణంప్రభో। ఏవంతుస్తు
వతస్తస్యప్రసన్నోభూన్మహేశ్వరః।కిందదామీతితంప్రాహక్రతుః పూర్ణోస్తుమే
ప్రభో।తథేత్యువాచభగవాన్ దేవదేవోమహేశ్వరః।క్రతుంకృత్వాతతఃపూర్ణంత
స్యదక్షస్యవైమునే।ఏవముక్త్వాసభగవాన్భూతైరంతరధీయత।యథాగతంతథా
జగ్ముస్తేదేవసదనంసురాః।తతఃప్రభృతితత్తీర్థంపట్టీశ్వరముదాహృతం। దర్శన
స్నానపానాద్యైర్మహాపాతకనాశకృత్।జన్మాంతరకృతైఃపాపై ర్వ్యాధిపీడాభ

వేణ్యుత్తమం।స్నానాత్కార్తికే జాతేవ్యాధినాశో భవేద్ధ్రువం। ఏకాదశబ్రహ్మ
హత్యా నివృత్తికరణానిచ।స్థానానిసంప్రశంసంతి మునయ స్తత్వదర్శినః। శ్రీశైలం
చాపికేదారం కాళహస్తిచపట్టిసం। తతఃకదాచిద్దేవానాం దైత్యానాంవిగ్రహో
మహాన్।బభూవతత్ర దైత్యేభ్యో భీతా దేవాశ్శ్రియఃపతిం। తుష్టువుస్సర్వభావేన
వాక్యైరేవంజనార్దనం। శక్రాదయోపిత్రిదశాఃకటాక్షమవేక్ష్యపశ్చాత్తరసాచ
రంతి।తథాపియత్పాదరతాస్త్వహంను స్తంబ్రహ్మభూతంధృతశంఖచక్రం। తతఃప్ర
సన్నోభగవా న్ఛార్ఙ్గచక్రగదాధరః।కిమర్థమాగతాస్సర్వేతత్రతానస్మీత్య
వోచత॥ దేవాఊచుః ॥ భయంభవతిదైత్యేభ్యో దేవానాంమధుసూదన। తత
స్త్రాణాయదేవానాం మతింకురుజనార్దన। తానాగతాన్హరిఃప్రాహ గ్రస్తంచ
క్రంహరేణహి।కింకరోమిగతంచక్రం హరిస్త్వాన్పునరబ్రవీత్। యాంతుసర్వేసురగ
ణా రక్షాంతుక్రియతేమయా।తతోగతేషు దేవేషు విష్ణుశ్చక్రార్థముద్యతః। గోదా
వరీంతతోగత్వాశంభోఃపూజాంప్రచక్రమే।సువర్ణకలశైర్దివ్యైస్సుగంధైర్దశ
భిశ్శతైః।భక్తితోనిత్యవత్పూజాంచక్రేవిష్ణురుమాపతేః। ఏవంసంపూజ్యమానేతుత
యో స్తత్వమిదంశృణు।కమలానాంసహస్రేతు యదేకంనైవపూర్యతే। తదాము
రారిస్స్వంనేత్ర ముత్పాట్యార్ఘమకల్పయత్। అర్ఘ్యపాత్రంకరేగృహ్య సహ
స్రకమలాన్వితం।ధ్యాత్వాశంభుపదేద త్తంస్వంనేత్రంయన్మురారిణా।తదేవచక్రిమ
భవ న్నేత్రంచాపియథాపురా।తతస్సురగణాస్సర్వే తుష్టువుర్హరిశంకరౌ। గం
గాంచాపిసరిచ్ఛ్రేష్ఠాంతుష్టువుర్వృషభధ్వజం। చక్రార్థినః పద్మసహస్రయోగే
హ్యేకోనతాయాంచనికృత్యచక్షుః। దాతుమురారేరమరేశచక్రం తదేవజాతం
దితిజైకభేది॥ తతఃప్రభృతితత్తీర్థం చక్రతీర్థమితిశ్రుతం। తస్యాపిశ్రవణాదేవ
ముచ్యతేసర్వకిల్బిషాత్। తత్రస్నానంచదానంచయఃకుర్యాత్పితృతర్పణం।సర్వ
పాపవినిర్ముక్తఃపితృభిః స్వర్గభాగ్భవేత్। తత్రచక్రాంకితంతీర్థ మద్యాపిప
రిదృశ్యతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

చక్రతీర్థవర్ణనంనామా

ష్టత్రింశోధ్యాయః.

అథైకోనచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పైప్పలంతీర్థమాఖ్యాతం చక్రతీర్థాచ్చదక్షిణే। యత్రచక్రేశ్వరో దేవ శ్చక్రమాపయతో హరిః। యత్రవిష్ణుస్స్వయంస్థిత్వా చక్రార్థంశంకరంప్రభుం।పూజయామాసతీర్థంచ చక్రతీర్థముదాహృతం। యత్రప్రీతో భవద్విష్ణో శ్శంభు స్తత్పిప్పలంవిదుః। చక్రేశ్వరే పిప్పలేతి నామధేయస్యకారణం। శృణునారదతద్భక్త్యా సాక్షాద్వేదోదితంమయా।దధీచిరితివిఖ్యాతో ఋషిరాసీద్గుణాకరః । తస్యభార్యామహాప్రాజ్ఞాకులీనాచపతివ్రతా । లోపాముద్రేతియాఖ్యాతాస్వసా తస్యాగభస్తినీ। ఇతినామ్నాచవిఖ్యాతా బడబాచప్రకీర్తితా । దధీచేస్సాప్రియానిత్యంతపస్తేపేతయామహత్।దధీచిరగ్నిమాన్నిత్యంగార్హధర్మపరాయణః । స్వకళత్రరతశ్శాంతఃకుంభయోనిరివాపరః । తస్యప్రభావాత్తం దేశం నారయోః దైత్యదానవాః । ఆసీనంహృష్టమనసమృషింనత్వాపునఃపునః । జిత్వాదైత్యాన్మహాప్రాప్తాన్హత్వారాక్షసపుంగవాన్। ఆజగ్ముర్మునిశార్దూలదధీచేస్తస్యచాశ్రమమ్ । తత్రదేవాస్సమాజగ్మూ రుద్రాదిత్యాస్తథాశ్వినౌ । ఇంద్రో విష్ణుర్యమోగ్నిశ్చజిత్వాదైత్యాన్రణాజిరే।జయినో జాతసంహర్షాస్తుతాస్తైశ్చవమరుద్గణైః । దధీచింమునిశార్దూలంద్రష్టుంజగ్ముస్సురోత్తమాః। దధీచిర్జాతసంహర్షస్సురాన్పూజ్యపృథక్పృథక్ । గృహాకృత్యంతతశ్చక్రేసురేభ్యో భార్యయాసహ । పృష్టాశ్చకుశలంతేనకథాంచక్రుస్సురాఅపి। దధీచిమబ్రువన్ దేవాభార్యయాసహితంమునిమ్ । బ్రహ్మన్వయంతుసుఖినస్త్వాందృష్ట్వాతువిశేషతః । నాయుధైఃఫలమస్మాకంసోఢుంనైవక్షమావయమ్ ।స్థాప్యంచేశంనపశ్యామ ఆయుధానాంమునీశ్వర । స్వర్గేసురద్విషోజ్ఞాత్వాస్థాపితానిహరంతిచ। నయేయురాయుధానీతితథైవచరసాతలే । తస్మాత్తవాశ్రమేపుణ్యే స్థాప్యంతేస్త్రాణిమానద ॥ నైవాస్తికించిద్భయమత్రవిప్రనదానవేభ్యోనచరాక్షసేభ్యః।త్వయాజ్ఞయారక్షితపుణ్యయుక్తోనవిద్మహేతేతపసాసమానం। జ్ఞాతారయోబ్రహ్మవిదాం వరిష్ఠవయంపూర్వంనిహతాదైత్యసంఘైః । అస్త్రైరలంభారభూతైఃకృతార్థైః స్థాప్యంస్థానంతేసమీపంమునీశ । తతోయామఃకృతకార్యాస్సహేంద్రాః స్వం స్వంస్థానంచాయుధానాంచరక్ష । త్వయాకృతాజాయతాంత్వత్ప్రసాదాత్సమర్థస్త్వంధారణేరక్షణేచ। తద్వాక్యమాకర్ణ్యదధీచిరేవంవాక్యంజగౌవిబుధానేవమస్తు । నివార్యమాణఃప్రియయాసుశీలయాకిందేవకార్యేణవిరుద్ధరూపిణా। దేవద్విషోద్వేషమనుప్రయాంతితత్త్వాన్నేవిప్రవర్యశ్శృణుష్వ । నష్టైర్దైత్యైరాయు

ధానాంమునిశకుప్యంతిదేవారిపవస్తేభవంతి। తస్మాన్నేదం వేదవిదాం వశిష్ఠయుక్తం ద్రవ్యేపారకీయేమమత్వమ్। తావచ్చమైత్రీద్రవ్యథావశ్చయావన్నష్టేపితైరిపవస్తే భవంతి। చేదస్తిశక్తిర్ద్రవ్యదానేతతస్తేదాతవ్యమేవార్థినేకింవిచార్యమ్। విచిన్వంతః పరకార్యాణికుర్యుర్వాగ్భిర్మనోభిఃకృతినస్తథైవ। పరస్వసంధారణమేతదేవసద్భిర్నిరస్తంత్యజతాంకాంతసద్యః। ఏవంప్రియాయావచనంసవిప్రో నిశమ్య భార్యామిదమాహసుభ్రూమ్। పురస్సురాణామనుమన్యభద్రే నేతేతివాణీనముషైమమేతి। తూష్ణీంస్థితాయాంసురసత్తమాస్తే సంస్థాప్యచాస్త్రాణ్యతిదీప్తిమంతి। నత్వామునీంద్రంయయురేవలోకాన్దైత్యద్విషోజయినస్తేకృతార్థాః। గతేషుదేవేషుమునిప్రవీరోహృష్టోవసద్భార్యయాధర్మయుక్తః। గతేచకాలేత్వతివిప్రయుక్తైర్దైవేమానేసంఖ్యయావాసహస్రే। నతేసురాఆయుధానాం స్థితానాంవాచంమనశ్చాపితథైవచక్రుః। దధీచిరప్యాహగభస్తిమంజసాదేవారయోమాంవిద్విషంతీహభద్రే। నతేసురానైతుకామాభవంతిస్వస్థాపితాన్యత్రవదస్వయుక్తమ్। సాచాహకాంతంవినయాదుక్తమేవత్వంజానీషేనాథయదత్రయుక్తమ్। దైత్యాహరిష్యంతిమహాప్రవృద్ధాస్తపోయుక్తాబలినస్త్వాయుధాని। తదస్త్రరక్షార్థమిదంసచక్రేమంత్రైశ్చసంక్షాళ్యజలైశ్చపుణ్యైః। తద్వారిసర్వాస్త్రమయంసుపుణ్యంతేజోయుక్తంతత్రపపౌదధీచిః। నిర్వీర్యరూపాణితదాయుధాని క్షయం జగ్ముఃక్రమశఃకాలయోగాత్। సురాస్తదాగత్యదధీచిమాహుర్నత్వాపురాప్రీతిమంతంప్రియేణ। దదస్వచాస్త్రాణిమునిప్రవీరయానిస్వపార్శ్వేనిహితానిదేవైః। దధీచిరప్యాహసురారిభీత్యాహ్యనాగత్యాభవతాంవాచిరేణ। అస్త్రాణిపీతాని శరీరసంస్థాన్యస్త్రాణియుక్తంమమతద్వదంతు ॥ దేవాః ॥ అస్త్రాణిదేహీతిచవక్తుమేతచ్ఛక్యంనచైవాన్యదతీవబుద్ధమ్। వినాశతైఃపరిభూయేమనిత్యందుష్టారిభిర్గతశస్త్రామునీశ। నమర్త్యలోకేనతలేనాకలోకేవాసస్సురాణాం నష్టఇతిబ్రువామః। త్వంవిప్రవర్యస్తపసాచైవయుక్తోనాన్యద్వక్తుంయుజ్యతేతద్విశేషే। విప్రస్తదోవాచమదస్థిసంస్థా న్యస్త్రాణిగృహ్ణంతునసంశయోత్ర। దేవాస్తమప్యాహురనేనకిన్నుశస్త్రైర్హీనాస్త్రీణత్వమాప్తాస్సురేంద్రాః। పునస్తథోవాచమునిప్రవీరస్త్యక్ష్యేజీవాన్దైహికాన్యోగయుక్తః। అస్త్రాణికుర్వంతుమదస్థిభూతాన్యనుత్తమాన్యుత్తమరూపవంతి। కురుష్వచేత్యాహురదీనసత్త్వా దధీచిమప్యున్నతమగ్నికల్పమ్। దదాతుతస్యప్రియయా[illegible]న్నిధ్యేప్రీతిరేషామునీశ। తేచాపిదేవాస్త్రామదృష్ట్వైవశీఘ్రంతస్యాభిలాషాన్ప్రముమాచుఃకురుష్వ। తత్యాజజీ

వాఙ్దుస్త్యజాన్ప్రీతియుక్తో యథాసుఖం దేహమిమం జుషధ్వమ్ । మదస్థిభిః ప్రీతి
యుక్తా భవంతస్సురాస్సర్వే కిన్ను మే దేవకార్యం। యదప్రమేయం పరమం పదం యద్వ్య
ద్బ్రహ్మరూపం యదుపాసితవ్యం। తత్రైవ విన్యస్య ధియం మహాత్మా సాయుజ్యతాం
బ్రాహ్మణోఽసౌ జగామ । నిర్జీవితం ప్రాప్తమభీక్ష్య దేవాః కళేబరం తస్య సురాశ్చ
సమ్యక్ । త్వష్టారమప్యూచురతత్త్వరంతః కురుష్వ చాస్త్రాణి బహూని సద్యః । సచాపి
తానాహ కథం ను కార్యం కళేబరం బ్రాహ్మణస్యేహ దేవాః। బిభేమి కర్తుం దారణం
చాతు మోహం విదారితేన్యైరాయుధాన్యుత్తమాని। తదస్థిభూతాని కరోమి సద్యః
తతో దేవా గాస్సమూచుస్త్వరంతః। అగ్నిర్ముఖం వః క్రియతే హితార్థం గావో దే
వైరాయుధార్థం తు తేన । దధీచి దేహం తు విదార్య యూయమస్థీని శుద్ధాని ప్రయ
చ్ఛతాద్య । తద్దేవకార్యాచ్ఛ తథైవ చక్రుస్సంలేహ్య చాస్థీని దదుస్సురాణాం । కృ
త్వా తదాస్త్రాణి చ దేవతానాం త్వష్టా జగామాథ మహాత్వరంతథా। అవాప్య చాస్థీ
ని ముదం తథైవ సురాస్తు జగ్ముః స్వయమేవ సద్మ। స్వమాలయం చాపి తథైవ జగ్ముర్గా
వశ్చిరాయాథ దధీచి భార్యా। పతివ్రతా శీలవతీ సుభద్రా భర్తుః ప్రియా బాలగర్భా
త్వరంతీ। కరే గృహీత్వా కలశం వారిపూర్ణముమాం నత్వా ఫలపుష్పైస్సమేతా। అ
గ్నిం చ భర్తారమథాశ్రమం చ సా ద్రష్టుకామాథ జగామ శీఘ్రం। ఆగచ్ఛంతీం ప్రాతి
థేయీం తదానీం నివారయామాస తదోల్కపాతః। సా సంభ్రమాదాగతా చాశ్రమ
స్థం నైవాపశ్యత్తత్ర భర్తారమగ్రే। క్వవాగతశ్చేతి స విస్మయా సా పప్రచ్ఛాగ్నిం ప్రా
తిథేయీ సునమ్రా। అగ్నిస్తదోవాచ స విస్తరం తాం దైవాగమం యాచనం వై శరీరే।
అస్థ్నాముపాదానమథో ప్రయాతం శ్రుత్వా సర్వం దుఃఖితా సా బభూవ। కరే గృహీ
త్వాథ జలం మహాసతీ శాపేన దేవాన్భస్మసాచ్చైవ కుర్యాం। విచార్య సాధ్వీ తు మయా
తదానీం శాపేన కిం లభ్యతే తత్ర చైవ । శాపే సురా నాహరిష్యే సురారీనగ్నిం ప్రా
హ్యేకిన్ను కృత్యం భవేన్మే । కోపం చ దుఃఖం వినియమ్య సాధ్వీ తథావాదీద్ధర్మయు
క్తం చ కర్తుం। ఉత్పద్యతే యత్తు వినాశ సర్వం న శోచ్యమస్తీహ మనుష్యలోకే । గోవి
ప్రదేవార్థమిహ త్యజంతి ప్రాణాన్ప్రియాన్పుణ్యతమా మనుష్యాః। సంసారచక్రే
పరివర్తమానే దేహం సమర్థం పుణ్యయుక్తం త్వవాప్య । ప్రియాన్ప్రాణాన్దేవవి
ప్రార్థహేతోస్త్యైవై ధన్యాః ప్రాణినో యే త్యజంతి । ఇత్యేవముక్త్వా పూజ్య చా
గ్నిం యథావద్భర్తుస్త్వచాలోమభిస్సం వివేశ । గర్భస్థితం బాలకం ప్రాతిథే
యీ కుక్షిం విదార్యాథక [illegible] పృథివీ మాత్రమం చ వన
స్పతీనోషధీ నాశ్రిమస్థాన్ । పిత్రా [illegible] త్రజైశ్చ మాత్రా హీనం చా

లకం సర్వపేతే । రక్షంతు సర్వేపిచ భూతసంఘా అశేష పోష్యో బాలకో
లోక పాలః ॥ ఇత్యుక్త్వా తత్యజే బాలం భర్తుః చింతాపరాయణా ।
పిప్పలానాం సమీపేతు న్యస్య బాలం సమర్ప్యచ । అగ్నేః ప్రదక్షిణం కృ
త్వా యజ్ఞపాత్రసమన్వితా । వివేశాగ్నింప్రాతిథేయీ భర్త్రాసహదివంయ
యౌ।రురుదుశ్చాశ్రమస్థా యే వృక్షాశ్చవనవాసినః। పుత్రివత్పోషితా యేన ఋ
షిణాచదధీచినా । వినా తేవనజీవామ స్తయామాత్రాతథావినా।మృగాశ్చపక్షి
ణస్సర్వే వృక్షాశ్చోచుఃపరస్పరం।దధీచిఃప్రాతిథేయీచ బాలోధర్మస్సనాతనః।
దివంయాతఃకథంబాలో వర్ధనీయ స్తదుచ్యతాం।ఏవముక్త్వాతదౌషధ్యో వనస్పతి
సమన్వితాః।సోమంరాజానమభ్యేత్య యాచిరేఽమృతముత్తమం।సచాదిశత్తదాతే
భ్యస్సోమోమృతమనుత్తమం। దదుర్బాలాయతేచాపిహ్యమృతంసురవల్లభం।సతే
నతుష్టోవవృధే శుక్లపక్షేయథాశశీ । పిప్పలైఃపాలితోయస్మా త్పిప్పలాదస్సబాల
కః।ప్రవృద్ధఃపిప్పలానేవ మువాచక్వపితాస్థితః। మనుష్యేభ్యోమనుష్యాస్తు జాయం
తేపక్షిణఃఖగాః।బీజేభ్యోవీరుధాలోకే వైషమ్యంనైవజాయతే। వార్క్ష స్త్వహంక
థంజాతో హస్తపాదాదిజీవవాన్। వృక్షాస్తద్వచనంశ్రుత్వా సర్వమూచుర్యథా
క్రమం।దధీచిమరణంసాధ్వ్యా స్తథాచాగ్నిప్రవేశనం। అస్థ్నాంచాహరణందేవై
ర్దేవకార్యంసవిస్తరం।శ్రుత్వాదుఃఖసమావిష్టో నిపపాతతదాభువి। ఆశ్వాసితః
పునర్వృక్షై ర్వాక్యైర్ధర్మార్థసంహితైః।ఆశ్వస్తస్సపునఃప్రాహ తదౌషధీ
వనస్పతీన్।పితృహంతౄన్హనిష్యేహం నాన్యథాజీవితుంక్షమః । పితృమిత్రాణిశ
త్రూన్వాతథాపుత్రోనువర్తతే।సఏవపుత్రో నాన్యస్తు పుత్రరూపో రిపుస్స్వయం।
వృక్షాస్తుబాలమాదాయ సోమాంతికమథాయయుః।బాలవాక్యంతుతేవృక్షా స్సో
మాయాథన్యవేదయన్। శ్రుత్వాసోమోపితంబాలం పిప్పలాదమభాషత॥ గృహాణ
విద్యాంవిధివత్సమగ్రం తపస్సమృద్ధించశుభాంచవాచం। శౌర్యంచదానంచయశోవ
పుశ్చ సంప్రాప్స్యసేపుత్రమదాజ్ఞయాత్వం॥ పిప్పలాదఃపునఃప్రాహచౌషధీశంవి
నీతవాన్।సర్వమేవవృథామన్యే పితృహంతృనిష్కృతిం।నకరోమ్యత్రయావచ్చ త
స్మాత్త్వంప్రథమంవద।యస్మిన్దేశేయత్రకాలే యస్మిన్దేవేచమంత్రకే । యత్రతీ
ర్థేచసంసిధ్యే న్మత్సంకల్పస్సురోత్తమ।చంద్రఃప్రాహచిరంధ్యాత్వా ముక్తిర్వా
భుక్తిరేవవా। సర్వంమహేశ్వరాదేవ జాయతేనాత్రసంశయః । ససోమంపునర
ప్యాహ కథంద్రక్ష్యేమహేశ్వరం। బాలోహంబాలబుద్ధిశ్చ నసామర్థ్యంతపస్త
థా।బాలంకృపాన్వితఃప్రాహ పునరేవతుచంద్రమాః।గౌతమీంగచ్ఛపుత్రత్వం స్తు

హిచక్రేశ్వరంహరం । తత్రాస్తేసర్వదాశర్వస్స్వల్పాయాసేనవత్సతే। ప్రీతోభవేన్మహాదేవ స్నానాత్కారుణికశ్శివః। ఆస్తేసాక్షాత్ప్రతశ్శంభు ర్విష్ణునాప్రభవిష్ణునా।వరంచదత్తవాన్విష్ణో శ్చక్రంచత్రిదశార్చితం। తత్రగచ్ఛమహాబుద్ధే దండకే గౌతమీంనదీం।చక్రేశ్వరంనామతీర్థం జానంత్యోషధయస్తుతత్।తాంగత్వాస్తుహి దేవేశం సర్వభావేనశంకరం।సతేప్రీతమనాస్తోతు స్సర్వాన్కామాన్ప్రదాస్యతి। తద్రాజవచనాద్బ్రహ్మన్ పిప్పలాదోమహామతిః।ఆజగామజగన్నాథో యత్రదేవస్సచక్రదః।తమేవానుకృపావిష్టాః పిప్పలాస్స్వాశ్రమాద్యయుః।తుష్టావసర్వభావేనపిప్పలాదశ్శుచిశ్శివం॥ పిప్పలాదఉవాచ ॥ దిగీశ్వరాన్జిత్యసమూర్జితస్య కైలాసముత్తుంగనితస్సురారేః।అంగుష్ఠకృత్యేనరసాతలాది ముపానితస్యాపిదశాననస్య।ఆలూనకాయస్యవిచూర్ణితస్య విహస్యదేవ్యాసహదత్తమిష్టం । తస్మైప్రసన్నేకుపితేపితద్వ దయుక్తదాతాసిమహేశ్వరత్వం। సాత్రామణీవృద్ధిమథస్సచక్రే హ్యర్చ్యంహరోనిత్యమతీవకృత్వా। బాణఃప్రశస్యఃకృతవద్యదుచ్చై ర్నస్యాద్యదుచ్చైశ్శశిఖండమౌళే।జిత్వారిపూన్దేవగణాన్ప్రపూజ్య గుహన్నమస్కర్తుమగాద్విశాఖః। చకోపదృష్ట్వాగణనాథమూర్ధ మంకేతమారోప్యజహాససోమః। ఈశాంకరూఢోపిశిశుస్స్వభావాన్నమాతురంకంనమమోచతంచ।క్రోద్ధుంసుతంహంతుమపిహ్యశక్త స్తతోర్ధనారీత్వమగాత్ససోమః।తతస్స్వయంభూస్సుప్రీతః పిప్పలాదమభాషత।వరంవరయభద్రంతే పిప్పలాదతవప్రియం।దాధీచఃప్రణతఃప్రాహశంకరంభక్తవత్సలం।హతోదేవైర్మహాదేవ పితామమమహాయశాః।అథాంభికస్సత్యవాదీ మాతావాపిపతివ్రతా। దేవేభ్యశ్చతయోర్నాశం శ్రుత్వానాథసవిస్తరం।దుఃఖకోపసమాయుక్తో నాహంజీవితుముత్సహే । తస్మాన్మేదేహసామర్థ్యం నాశయేహంసురాన్ప్రభో॥ ఈశ్వరఉవాచ॥ తార్తీయంనయనంద్రష్టుం యదిశక్తోసిమేనఘ। తతస్సమర్థోభవితా దేవానుత్సాదితుంభవాన్॥ తతోద్రష్టుంమనశ్చక్రే తార్తీయంలోచనంప్రభోః।నశశాకతథోవాచ నశక్తోస్మీతిపిప్పలః॥ ఈశ్వరఉవాచ॥ కించిత్కురుతపోబాల యదాద్రక్ష్యసిలోచనం। తృతీయంత్వంతదాభీష్ట మాప్స్యసేనాత్రసంశయః। ఏతచ్ఛ్రుత్వాశంభువాక్యం తపసేకృతనిశ్చయః। దధీచిసూనుర్ధర్మాత్మా తత్రైవబహుళాస్సమాః।శివధ్యానైకనిరతో బాలోపిబలవానివ।దదర్శచక్షుర్దేవస్యతృతీయంపిప్పలాశనః। కృతాంజలిపుటోభూత్వా వినీతఇదమబ్రవీత్ । శంభునాదేవదేవేన వరోదత్తఃపురామమ। తార్తీయచక్షుషాజ్యోతిర్యదాపశ్యసితత్క్షణాత్।సర్వంచప్రార్థితంసిద్ధ్యే దిత్యాహత్రిదశేశ్వ

రః। తస్మాదాదిత్యనాశాయ హేతుభూతం ప్రయచ్ఛ మే। తదేవ పిప్పలాః ప్రాహు రి
తి వాచం మహామతే। మా తాత వప్రాతిథేయీ వదంత్యేవం దివంగతా। తస్మాత్పవచ
నం శ్రుత్వా కుపితః పిప్పలాశనః । దేహి దేహీతి తం ప్రాహ కృత్యా తత్ర వినిర్గ
తా। బడబాం చాస్మరచ్చిత్తే కృత్యా చ బడబాకృతిః । సర్వసత్త్వవినాశాయ ప్ర
భూతానలగర్భిణీ । గభస్తినీ బాలగర్భా మాతా యా పిప్పలాశనః । తద్ధ్యాన
యోగాద్యా జాతా కృత్యా సా నలగర్భిణీ । ఉత్పన్నా సా మహారౌద్రా మృ
త్యుజిహ్వేవ భీషణా । ఉవాచ పిప్పలాదం తం కిం కృత్యం తే వదస్వ మే । పిప్పలా
దోపి తాం ప్రాహ దేవాన్ఖాదరిపూన్మమ । జగృహే సా తథేత్యుక్త్వా పిప్పలాదం
పురస్థితం। స ప్రాహ కిమిదం కృత్యే సా చాప్యాహ త్వయోదితం। దేవై స్త్వం నిర్మి
తం దేహం తతోభితశ్శివం యయౌ । తుష్టావ దేవం స మునిః కృత్యాం ప్రాహ శివ
స్తదా। యోజనాంతస్థితాన్ దేవాన్ నిగృహాణ మమాజ్ఞయా । తస్మాద్యాహీ తతో
దూరం కృత్యే కృత్యం తతః కురు। తీర్థాత్తు పిప్పలాత్పూర్వం యావద్యోజన సంఖ్య
యా। ప్రాతిష్ఠద్బడబారూపా కృత్యా సాత్యర్థనిర్మితా । తస్యాం జాతో మ
హానగ్ని ర్లోకసంహారణక్షమః । తం దృష్ట్వా విబుధాస్సర్వే త్రస్తాశ్శంభుముపా
గమన్। చక్రేశ్వరం పిప్పలేశం పిప్పలాదేన తోషితం। స్తువంతోభీతమనస శ్శంభుమూ
చుర్దివౌకసః । రక్ష స్వ శంభో కృత్యాస్మా న్బాధతే తద్భవోనలః । శరణం భవ స
ర్వేశ భూతానామభయప్రద । ఋషిణాత్ర కృతా కృత్యా త్వచ్చక్షుః పరినిర్గ
తా। తతః కృత్యాం పీడయితుం వీరభద్రోభవద్ధరః । హస్తశూలం గృహీత్వా తు
పాతయామాస భూతలే । భద్రకుండే తు సా జాతా పాతాళతలగామినీ। పాతా
ళాదాగతం వారి దృష్ట్వా ప్రీతో వరం దదౌ । అస్యాం తు స్నానమాత్రేణ మహాపా
తకకోటిభిః । ముక్తా యాంతి పదం మహ్యం బ్రహ్మాదీనాం సుదుర్లభం। తానబ్రవీజ్జ
గన్నాథో యోజనాంతర్నివాసినః । నబాధతే త్వసౌ కృత్యా తస్మాద్యూయ మహా
ర్నిశం। ఇహావాసధ్వమమరా స్తస్యా వో నభవేద్భయం । పునరూచుస్సురేశానం
త్వయాద స్తం త్రివిష్టపం । తత్త్యక్త్వాత్ర కథం నాథ వత్స్యామస్త్రిదశార్చితం।
దేవానాం వచనం శ్రుత్వా శివో వాక్యమథాబ్రవీత్ । దేవోసౌ విశ్రుతశ్చక్షుర్యో
దేవో విశ్వతోముఖః । యో రశ్మిభిర్జనయితా స నిత్యం జనకో మతః। స సూర్య ఏక
ఏవాత్ర సాక్షాద్రూపేణ సర్వదా । స్థితిం కరోతు సర్వేషాం స్థితిం కుర్వంతు సర్వ
దా। తథేతి శంభువచనా త్పారిజాతతరో స్తదా। దేవా దివాకరం చక్రు స్త్వష్టా భా
స్కరమబ్రవీత్ । ఇహైవాస్వ జగత్సాక్షిన్ రక్షా స్మాన్విబుధాన్రవే। స్వస్వాం సై

త్వయమత్యత్ర తిష్ఠామశ్శంభుసన్నిధౌ । చక్రేశ్వరస్యపరిత స్తావద్యోజనసంఖ్య
యా।గంగాయాఉభయంతీర మాసాద్యాసన్ సురా స్తదా।అంగుళ్యర్ధార్ధమా
త్రంతు గంగాతీరంసమాశ్రితాః । తిస్రఃకోట్య స్తథాపంచ శతానిమునిస త్తమ।
తీర్థానితత్రతిష్ఠంతి కశ్యపోఽత్రిబ్రవీతిచ। తతస్సురగణాస్సర్వే విసితాశ్శివమబ్రు
వన్। పిప్పలాదంసురేశానం శమంనయజగన్మయ । ఓమిత్యుక్త్వాజగద్ధాతాపిప్ప
లాదమువాచహ । దేవేష్వేహానిసృష్టేషు పితాతేనాగమిష్యతి । దత్తాఃపిత్రాతవ
ప్రాణాః దేవానాంకార్య సిద్ధయే । తథాచాపదివంతాత స్తవమాతాపి పుత్ర
క।యదస్థిభిస్సురాస్సర్వే జయిన స్సుఖిన స్తదా । తేనావాప్తంయశ స్తీవ్రం తవ
మాత్రాత్వయంకృతం । త్వయాపుత్రేణసర్వత్ర యశఃపరతరంకృతం। త్వత్ప్రీ
తాపభయాత్స్వర్గాచ్చ్యుతాంస్త్వాం స్త్రాతుమర్హసి॥ యావద్యశస్స్ఫురతిచాపిమ
నుష్యలోకేహ్యాహానియాని త్రిదివంగతస్య। దినేదినేవర్షసంఖ్యాపరస్మిన్ లోకే
వాసోజాయతేనిర్విచారః । భాషితందేవదేవస్య శ్రుత్వాశాంతోఽభవన్మునిః। కృ
తాంజలిపుటోభూత్వా నత్వానాథ మథాబ్రవీత్॥పిప్పలాదః॥ వాగ్భిర్మనోభిః
కృతిభిఃకదాచి న్మమోపకుర్వంతిహితైరతాయే । తేభ్యోహితార్థం త్విహవా
పరత్ర సోమంనమస్యామి సురాదిపూజ్యం । సంరక్షితాస్తైరభివర్ధితాశ్చ సమా
నగోత్రాశ్చసమానధర్మాః। తేషామభీష్టానిశివఃకరోతు బాలేందుమౌళిం ప్ర
ణతోఽస్మినిత్యం॥ యైరహంవర్ధితోనిత్యం మాతృవ త్పితృవత్ప్రభో । తన్నా
మ్నాజాయతాంతీర్థం దేవదేవజగ త్ప్రియే । యశస్తుతేషాంభవతితేభ్యోహ
మనృణ స్తదా । యాన్యత్రయానితీర్థాని దేవానాంసంతిభూతలే। తేభ్యోయదే
కమధిక మనుమన్యంతుదేవతాః । తతఃక్షమేయందేవానా మపరాధంచిరంతనం॥
తతస్సమక్షం సరసోక్షరాంగిరం సహస్ర చక్షుః ప్రముఖాన్సురాం స్తథా । ఉ
వాచదేవా అపిమేనిరేవచో దధీచిపుత్రోదితమవ్యయేన । బాలస్యబుద్ధింవినయం
చవిద్యాం కార్యంబలంసాహసంసత్యవాచం । పిత్రోర్భక్తింభావశుద్ధిం విదిత్వా
తదావాదీ చ్ఛంకరః పిప్పలాదం ॥ వత్సయద్ధిప్రియం కామ్యం దత్వాపి సురవల్ల
భం।ప్రాప్స్యసేవత్సకళ్యాణం మాన్యథాత్వం మనఃకృథాః॥పిప్పలాదః ॥ త్వ త్తః
ప్రాప్తా స్సర్వకామామహేశలోకాన్ ప్రాప్తాఃపిప్పలాశ్చామరాశ్చ। సుఖంప్రా
ప్తానాథతథాపిలోకా స్త్వాంపశ్యంత స్త్వత్పదం తేప్రయాంతు॥ తథేత్యుక్త్వాపిప్ప
లాదం దేవదేవోమహేశ్వరః । అభినంద్యతుతందేవై స్సహర్షం వాక్యమబ్రవీ
త్।దేవాఅపిముదాయుక్తా నిర్భయా స్త్వత్కృతాద్భయాత్ । ఇదమూచు స్స

ర్వాపేవ పార్థివంశివసన్నిధౌ । దాధిపయదభీష్టంచత్వయాకృతమసంశయం।సురా
స్స్వపదమైశ్వర్యం ప్రాప్తాస్తత్రనసంశయః । పాలితా దేవదేవేశ యాచ్యాత్రై
లోక్యమండన । యచ్చింతితంత్వయాతాత్పూర్వం పరార్థంవాత్మనోద్విజ। తస్మాద
పృత్తమంకించిద్బ్రూహియాస్యామహేవయం । పునఃపునస్తదేవోచుస్సురాసం
ఘాద్విజోత్తమం। కృతాంజలిపుటఃపూర్వం నత్వాశంభుంసురాధిపం । అవోచ
త్పిప్పలాదశ్చహ్యమానత్వాచ పిప్పలాన్। పితరౌద్రష్టుకామోహంయౌసదాశ
క్షగోచరౌ। తేధన్యాఃపురుషాలోకే మాతాపిత్రోర్వశేస్థితాః । శుశ్రూషణరతా
నిత్యం తత్తదాజ్ఞాప్రతీక్షకాః । ఇంద్రియాణిశరీరంచ కులంశక్తింజయంవపుః।పరి
లభ్యాతయోఃకృత్యేనోపయోగి నిరర్థకం । పశూనాం పక్షిణాంవాపి సులభం
మాతృదర్శనం । దుర్లభంమమతచ్చాపి వక్ష్యేపాపఫలంనుకిం।దుర్లభంయచ్చ
తన్నస్యాత్సర్వేషాంయస్యకస్యచిత్।నోపపద్యేతసులభంమత్తోనాన్యస్తుపాపకృ
త్।తయోర్దర్శనమాత్రంచ యదిప్రాప్స్యేసురోత్తమాః। మనోవాక్కాయక
ర్మభ్యాఃఫలంప్రాప్స్యేసురోత్తమాః । తదృషేర్వచనంశ్రుత్వా మిథస్సంమం
త్ర్యతేసురాః। విమానవరమారూఢౌ పితరౌదంపతీశుభౌ॥తవసందర్శనాకాం
క్షౌతౌపశ్యాశుసునిశ్చితం।విషాదంలోభమోహౌచత్యక్త్వాచిత్తంసుఖంనయ।పశ్య
పశ్యేతితంప్రాహుర్దధీచంసురసత్తమాః।విమానవరమారూఢౌ స్వర్గిణౌస్వ
ర్ణభూషితౌ । వీజ్యమానౌసురస్త్రీభిస్తూయమానావనౌపమౌ। దృష్ట్వాసమా
తాపితరౌననామశివసన్నిధౌ । హర్షవాక్యాశ్రునయన స్స్వయంకించిదువాచ
తౌ।భవంతిమాతాపితరావన్యేపుత్రాః కులోద్వహాః । అహంతుమాతురుదరే
కేవలంఖేదకారణం । ఏవంభూతోపివాంమోహాత్పశ్యేయమితిదుర్మతిః । తా
వాలోక్యతతోదుఃఖా ద్వక్తుంనైవ శశాకసః । దేవాశ్చమాతాపితరౌ పిప్పలాద
మథబ్రువన్ । ధన్యస్త్వం పుత్రలోకేషుయస్యకీర్తిర్దివంగతా। సాక్షాత్కృ
తస్త్వయాత్ర్యక్షో దేవాశ్చాశ్వాసితాస్త్వయా । త్వయాపుత్రేణమల్లోకా నక్షి
యంతేకదాచన । పుష్పవృష్టిస్తదాతత్రన్యపతస్తస్యమూర్ధని।జయశబ్దస్సురైరు
క్తఃప్రాదుర్భూతోమహామునే । ఆశిషస్తుసుతేదత్వా దధీచిర్భార్యయాసహ।శం
భుంగంగాంసురాన్నత్వా స్వపుత్రంవాక్యమబ్రవీత్ । భార్యాంప్రాప్య శివేభ
క్తింకురుగంగాంచసేవయ । పుత్రానుత్పాద్యవిధివద్యజ్ఞానిష్ట్వాసదక్షిణాన్। కృ
తకృత్యస్తదాతావవాక్రమస్వతతోదివం । కరోమ్యేవమితిప్రాహదధీచిం పిప్ప
లాదనః । దధీచిఃపుత్రమాశ్వాస్య భార్యయాసపునఃపునః । అనుజ్ఞాత స్సుర

గణైః పునస్సదివసాక్రమత్ । దేవా అప్యాచిరేనస్త్వే పిప్పలాదంససంభ్రమాః ।
కృత్యాంశమయభద్రంతేత్వదుత్పన్నాంమహాబల । పిప్పలాదస్తుతాన్నాహనశక్తో
హంనివారణే । అసత్యంనైవవక్తాహంయూయంకృత్యాంస్తువంతుతామ్।సాం
దృష్ట్వాసా మహారౌద్రీ విపరీతంకరిష్యతి । త్వామేవనత్వావిబుధాః ప్రోచుస్తే
శాంతికారణమ్ । ననాశయయథాప్రీతిః స్థావరంజంగమంతథా । తాన్సురాని
త్యాహోచతాన్కృత్యాలోకక్షయంకరీ । సర్వేషాంభక్షణాయైవసృష్టాహంతద్ద్విజ
న్మనా।తథాచమత్ప్రసూతోపిహ్యన్యథాసకథంభవేత్। యానిభూతాని పంచైవ
యచ్చాన్యత్స్థాస్నుజంగమం।సర్వమస్మన్ముఖేవింద్యాద్వక్తవ్యంనావశిష్యతే । అన
లశ్చతథాకృత్యా తేఉభేనేత్యవోచ తామ్।మయాసంమంత్ర్య తేదేవాః పునరూచురు
భావపి । భక్షయేతామభేసర్వంయథాబ్రూమస్తథాతథా । [illegible] సురా
నేవమువాచశ్రుణునారద । భవతామిచ్ఛయాసర్వంభక్ష్యతేసురసత్తమాః। బడ
బాఖ్యానదీజాతాగంగాయాంసంగతామునే। తద్భవస్తుమహావహ్నిరభూత్త్రై
లోక్యభీషణః । తతఃకృత్యాంసురాఃప్రోచుః క్షుధాశమనహేతవే । స్నానంకు
ర్వంతిగౌతమ్యామదత్వావృత్తికాంతుయే । తేషాంపుణ్యంతుతేదత్తంతద్భుక్త్వా
త్వంసుఖీభవ । తథేత్యుక్త్వాతుసాకృత్యాగౌతమ్యాంన్యవసత్సుఖమ్। తమూచు
రమరావహ్నింభూతానామదితోవిదుః । ఆపోజ్యేష్ఠతమాజ్ఞేయాస్తదేవప్రథ
మంభవేత్ ।తస్మాత్త్వపాంపతింజ్యేష్ఠంసముద్రంశరణంకురు।యత్రైవచవయంబ్రూ
మోగచ్ఛభుంక్ష్వయథాసుఖమ్। అనలస్త్వమరాన్నాహహ్యపాంనిధిమహంకథం।
వ్రజేయంయదిమాంతత్రప్రాపయంతూదకంమహత్ । భవంతఏవతేప్యాహుః క
థంతేగ్నేగతిర్భవేత్। అగ్నిరప్యాహతాన్దేవాన్కన్యాంమాంగుణశాలినీ । హిర
ణ్యకలశేస్థాప్యనయేదత్రగతిర్మమ। తస్యతద్వచనంశ్రుత్వాకన్యామూచుస్సరస్వ
తీం । నయేమమనలంశీఘ్రం శిరసావరుణాలయం । సరస్వతీసురాన్నాహనైవ
శక్తాస్మిధారణే । యుక్తాచతస్సృభిశ్శీఘ్రంవహేయంవరుణాలయం। సరస్వత్యా
వచశ్శ్రుత్వాగంగాంచయమునాంతథా । నర్మదాంతాపసీంచైవ సురాఃప్రో
చుః పృథక్పృథక్ ।తాభిస్సమన్వితావాణీహిరణ్యకలశేఽనలం। సంస్థాప్యయత్ర దేవే
శస్సోమనాథోజగత్పతిః। అధ్యాస్తేవిబుధైస్సాకంప్రభాసేశశిభూషణః । వారీశం
ప్రాపయామాసుఃపంచనద్యస్సరస్వతీ । అధ్యాస్తేసమహానగ్నిఃపిబన్వారిశనైశ్శ
నైః।గతేనలేసురగణాస్సురమూచుర్గతవ్యథాః।బ్రాహ్మణస్యయదస్థీని గృహీతాని
సురోత్తమ।అస్థ్నాంచపాతనంబ్రూహిహ్యస్మాకంచభవాంస్తథా ।శివః ప్రాహత

పాసర్వాన్ గంగామాప్లుత్యయత్నతః । దేవాశ్చగావస్తత్స్నానాన్ముచ్యంతేనా
త్రసంశయః । ప్రక్షాళితానిచాస్థీని ఋషిదేహభవానిచ । తానిప్రక్షాళనాద్దేవ
స్యః ప్రాప్తానిప్రపూతతాం । యత్రదేవాముక్తపాపాసతీర్థంపాపనాశనం ।
తత్రస్నానంచదానంచబ్రహ్మహత్యావినాశనం। గవాంచపావనంయత్రగోతీర్థం
తదుదాహృతం।తత్రస్నానాన్మహాబుద్ధేగోమేధఫలమశ్నుతే।యత్రతుబ్రాహ్మణా
స్థీనిహ్యాసన్పుణ్యానినారద। పితృతీర్థంతువిజ్ఞేయంపితౄణాంప్రీతివర్ధనం। భ
స్మాస్థినఖలోమానిప్రాణినోయస్యకస్యచిత్ । తత్రతీర్థేసంక్రమేరన్యావచ్చం
ద్రార్కతారకం।స్వర్గేవాసోభవేత్తస్యత్వపిదుష్కృతకర్మణః। చక్రేశ్వరాచ్చ
క్రతీర్థాత్త్రీణితీర్థానిమధ్యతః। తతఃప్రీతాస్సురగణా గావశ్చంఘమథాబ్రు
వన్।యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానంత్వదాజ్ఞాపరిపాలకాః । అస్మాభిఃక్రియతేదేవఋ
షివిప్రకళేబరం।ఆపివేహచదేవేశహత్యాయానిష్కృతిర్యథా । దేవేనోక్తాస్తథా
గంగాంతాస్సస్నుశ్చముదాన్వితాః । గోతీర్థంతచ్చవిజ్ఞేయంసర్వపాపప్రణాశ
నం । యామస్స్వంస్వమధిష్ఠానమత్రసూర్యఃప్రతిష్ఠితః । అస్మిన్‌స్థితేదినకరేసు
రాస్సర్వేప్రతిష్ఠితాః।భవేయుర్జగతామీశతదనుజ్ఞాతుమర్హసి। దివాకరోదేవ
మయస్త్వత్రాస్మాభిఃప్రతిష్ఠితః।యత్రగంగాజగద్ధాత్రీయత్రేశస్త్ర్యంబకస్స్వయం।
సురావాసఃప్రతిష్ఠానంభవేత్తత్రత్రియంబకః।ఆపృచ్ఛ్యపిప్పలాదంచ సురాస్స్వస
దనంయయుః।పిప్పలాఃకాలపర్యాయేస్వర్గంజగ్మురపిస్వయం । పావనానాంప
దంపిప్రపిప్పలాదఃప్రతాపవాన్ । క్షేత్రాధిపత్యేసంస్థాప్యపూజయామాసశంక
రం । దధీచిసూనుర్ఋషిరుగ్రతేజాఅవాప్యభార్యాంగౌతమస్యాత్మజాంచ । పు
త్రాన్‌తథావాప్యయశశ్శ్రియంచసుహృజ్జనైస్స్వర్గమవాపధీరః ॥ తతః ప్రభృ
తితత్తీర్థంపిప్పలేశ్వరముచ్యతే । సర్వక్రతుఫలంపుణ్యం స్మరణాదఘనాశనం ।
కింపునస్స్నానదానాభ్యామాదిత్యస్యచదర్శనాత్। చక్రేశ్వరంపిప్పలేశం దేవదే
వస్యనామనీ । సరహస్యంవిదిత్వాతుసర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । సూర్య
స్యతత్ప్రతిష్ఠానంసురావాసఃప్రతిష్ఠితే। ప్రతిష్ఠానంతుతత్క్షేత్రంసురాణామపిదుర్ల
భం।ఇతీవమాఖ్యానమతీవపుణ్యంపఠేత్తదాయశ్శృణుతేనరస్తదా। సదీర్ఘజీవీధ
నధర్మయుక్తశ్చాంతేస్మరన్ముక్తిముపైతిశంభుమ్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే- శక్రేశ్వరపిప్పలేశ్వర
పాపప్రణాశనపితృతీర్థగోతీర్థ సూర్యప్రతిష్ఠానాదికోటి
తీర్థవర్ణనం నామైకోనచత్వారింశోధ్యాయః.

చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- నాగతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వకామప్రదంశుభమ్। యత్ర నాగేశ్వరోజావశ్శృణుతస్యాతివిస్తరం।ప్రతిష్ఠానపురేరాజాశూరసేనఇతిస్మృతః। మనువంశభవశ్శ్రీమాన్మతిమాన్గుణసాగరః।సపుత్రార్థంమహాయజ్ఞమకరోత్ప్రియయాసహ। తత్రపుత్రశ్చిరాదాసీ త్సర్పోవైభీషణాకృతిః । తంపుత్రం పోషయామాస శూరసేనోమహానృపః। రాజ్ఞఃపుత్రస్సర్ప ఇతినకశ్చిద్వింద తేజనః । అంతర్వర్తిజనోవాపిమాతరంపితరంవినా । ధాత్రీచైకావిజానాతినామాత్యోనపురోహితః। తందృష్ట్వాభీషణంసర్పంసభార్యోనృపసత్తమః।సంతాపంనిత్యమాప్నోతిసహాద్వరమపుత్రతా । తస్మిన్నేవమహాసర్పేవర్తితవ్యంమనుష్యవత్ । మనుష్యవాచాసర్పస్తువక్తిసర్వంస్ఫుటాక్షరమ్ । సర్వస్స్వపితరంప్రాహ కురుజాతాదికాః క్రియాః । తథోపనయనంచాపి వేదాధ్యయనమేవచ। యావద్వేదాన్నజానేత తావచ్ఛూద్రసమోద్విజః । ఏతత్పుత్రవచశ్శ్రుత్వాశూరసేనోతిదుఃఖితః।బ్రాహ్మణంకంచనానీయసంస్కారాదితథాకరోత్। అధీతవేదస్సర్పోపిపితరంచాబ్రవీద్రహః।వివాహకర్మాదికురుమమత్వంనృపసత్తమ। అన్యథాపితృకృత్యం తేనసిద్ధ్యేదితిమేమతిః।విస్మితస్సపితాప్రాహత్వంసర్పోభీషణసుత । యస్యశబ్దాదనుత్రాసంయాంతిశూరాశ్చమానుషాః । తస్మై కన్యాంతుకోదద్యాద్వదపుత్రకరోమి కిం । తత్పితుర్వచనంశ్రుత్వాసర్పఃప్రాహవిచక్షణః । వివాహంబహుధారాజన్ రాజ్ఞాంసంతీహధర్మతః । ప్రసహ్య హరణం చాపి హ్యపిశస్త్రేణవా భవేత్ । జాతేవివాహేపుత్రస్య పితాసౌకృతకృత్యభవేత్ । నోచేదత్రైవ గంగాయాం మరిష్యే నాత్ర సంశయః । తత్పుత్ర నిశ్చయంజ్ఞాత్వా త్వపుత్రోనృపసత్తమః।పురోధసమమాత్యాంశ్చహ్యాహూయేదంవచోబ్రవీత్। నాగేశ్వరోమమసుతో యువరాజాగుణాకరః। గుణవాన్మతిమాన్శూరో దుర్జయశ్శత్రుతాపనః।అస్త్రేశు తేచధనుషి విద్యాయాంనోపమీయతే।వివాహస్తస్యకర్తవ్య స్త్వహం వృద్ధస్తథైవచ।రాజ్యభారంసు తేన్యస్య నిశ్చింతోవాభవామ్యహం । సదారసంగ్రహోయావత్తావత్పుత్రోమమప్రియః। బాలభావంనోజహాతి తస్మాత్సర్వేనుమత్యాచ।వివాహాయాథకుర్వంతు యత్నంమమహితేరతాః। అమాత్యారాజవచనం శ్రుత్వాసర్వేవినీతవత్।ఊచుఃప్రాంజలయోహర్షా ద్రాజానంభూరితేజసం। తవపుత్రోగుణజ్యేష్ఠ స్త్వంచసర్వత్రవిశ్రుతః।వివాహేతవపుత్రస్య కింమతింకింవిచింత్యతే।అమాత్యేషుతథోక్తేషు గంభీరోనృపసత్తమః। పుత్రరూపంత్వమాత్యానాంస

చాఖ్యాతివ తేవిదుః। రాజాపునస్తానువాచ కాస్యాత్కన్యాగుణాధికా। మహావంశ
భవశ్శ్రీమాన్ కో రాజాస్యాద్గుణాకరః। సంబంధయోగ్యశ్శూరశ్చ యత్సంబంధః
ప్రశస్యతే। తద్రాజవచనం శ్రుత్వాహ్యమాత్యానాం మహీపతిః। కులీనస్సాధురత్యం
తం రాజకార్యహితేరతః। రాజ్ఞో మతిం విదిత్వాతు త్వింగితజ్ఞో బ్రవీదిదం। పూర్వదే
శేమహారాజ మహారాజ ఇతిశ్రుతః। వాజివారణరత్నానాం యస్యసంఖ్యానవిద్య
తే। అష్టౌపుత్రా మహేష్వాసా మహారాజస్యధీమతః। తేషాం స్వసా భోగవతీ సాక్షా
ల్లక్ష్మీరివాపరా। తవపుత్రస్య సాయోగ్యా భార్యా రాజన్ మయోదితా। వృద్ధామా
త్యవచశ్శ్రుత్వా రాజైనం ప్రత్యభాషత। సుతా తస్య కథం మే స్యాత్సుతస్యాస్యద్వద
స్వతత్॥ వృద్ధామాత్యఉవాచ॥ తదా వక్ష్యే మహారాజ యత్తే మనసి వర్తతే। క్రియ
తేతచ్ఛూరసేనచానుజానీహిమాం తతః। వృద్ధామాత్యవచశ్శ్రుత్వా భూషణాచ్ఛా
దనోక్తిభిః। సంపూజ్య ప్రేషయామాస మహతా సేనయా సహ। సోగాచ్ఛనైః
పూర్వదేశం మహారాజం సమేత్యచ। రాజానం దర్శయామాస కృతాతిథ్యో మహా
మతిః। స్వకార్యం విస్తరేణాహ రాజానం తం మహాయశాః। సంపూజ్య సచివో మాత్యై
రుపాయైః ప్రీతిసంభవైః। మహారాజసుతాయాశ్చ భోగవత్యా మహామతే। శూర
సేనస్య నృపతే స్తస్య పుత్రస్య ధీమతః। వివాహాయాకరోత్సంధిం మిథ్యావిద్యాప
రోక్తిభిః। పూజయామాస నృపతిం భూషణాచ్ఛాదనాదిభిః। పూజామవాప్య నృ
పతిర్దదామీత్యవదత్తదా। తత ఆగత్య రాజానం వైవాహికమవేదయత్। తతో బహు
తిథేకాలే వృద్ధామాత్యో మహామతిః। పునర్బలేన మహతా వస్త్రాలంకారభూషితః।
జగామత్వరయా సర్వైర్నరైస్సచివైర్వృతః। వివాహాయ మహాప్రాజ్ఞో మహారా
జాయ బుద్ధిమాన్। సర్వం ప్రోవాచ వృద్ధోసౌ సామంతైస్సచివైర్వృతః। అత్రాగంతుం
నానుమతే శూరసేనస్య భూపతేః। పుత్రో నాగ ఇతిఖ్యాతో భవితా యస్యచోత్సవః।
క్షత్రియాణాం వివాహశ్చ భవే ద్బహుధా నృప। తస్మాచ్ఛస్త్రైరలంకారైర్వి
వాహస్స్యాన్మహామతే। క్షత్రియా బ్రాహ్మణాశ్చైవ సత్యం వాచం వదంతిహి। తస్మా
చ్ఛస్త్రైరలంకారై ర్వివాహ స్త్వనుమన్యతాం। వృద్ధామాత్యవచశ్శ్రుత్వా విజ
యో రాజసత్తమః। మునే వాక్యం తస్యసత్యం మత్వా వృద్ధస్యభూపతిః। వివాహమక
రోద్రాజా భోగవత్యాస్సువిస్తరం। శస్త్రేణచ యథాశాస్త్రం ప్రేషయామాస
తాన్ పునః। స్నానమాత్యాంశ్చ దాసాంశ్చ హిరణ్యమహిషాదికం। బహుదత్వాచవి
జయో హర్షేణ మహతా పునః। తానాదాయయయౌస్సర్వే వృద్ధామాత్యపురోగ
మాః। ప్రతిష్ఠానమథాభ్యేత్య శూరసేనాయతాంస్నుషాం। న్యవేదయన్నథో చ స్తేపి

జయస్యవచోబహు।భూషణానివిచిత్రాణి చాస్యైవస్త్రాదికంచయత్ । నివేద్య
శూరసేనాయ కృతకృత్యాబభూవిరే । విజయస్యచ యేమాత్యా భోగవత్యా
సహాగతాః । తాన్పూజయిత్వారాజాసౌ బహుమానపురస్సరం।విజయాయమ
హాప్రీతిం తథాకృత్వావ్యసర్జయత్ । విజయస్యాసుతాబాలారూపయౌవనశా
లినీ।శ్వశ్రూశ్వశురయోర్నిత్యంశుశ్రూషంతీసుమధ్యమా । భోగవత్యాశ్చ భర్తా
సౌ యశ్చసర్పోతిభీషణః।ఏకాంతదేశేవిజనే గృహేరత్నసుశోభనే। సుగంధకుసు
మాస్తీర్ణే తత్రాస్తేసుఖశీతలే । ససర్పోమాతరంప్రాహపితరంచ పునఃపునః।
మమభార్యారాజపుత్రీ కింమాంనైవోపసర్పతి।తత్పుత్రవచనంశ్రుత్వాసర్పమా
తేదమబ్రవీత్॥రాజపత్న్యువాచ॥ ధాత్రికేగచ్ఛసుభగే శీఘ్రంభోగవతీంవద। త
వభర్తాసర్పఇతి తతస్సాకింవదిష్యతి । ధాత్రికాచతథేత్యుక్త్వా గత్వాభోగ
వతీంతథా । రహోగతాఉవాచేదం వినీతవదధార్తపత్। జానేహంసుభగేభ
ద్రేభర్తాతవచదైవతం।నచాఖ్యేయంత్వయాక్వాపి సర్పోనపురుషోధ్రువం । త
స్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వా భోగవత్యబ్రవీదిదం॥ భోగవతీ ॥ మానుషీణాంమనుష్యో
హి భర్తాసామాన్యతోభవేత్ । కింపునస్సర్పజాతిస్తుభర్తాపుణ్యైనలభ్యతే।
భోగవత్యాశ్చ తద్వాక్యం సాచసర్వంన్యవేదయత్ । సర్వాయసర్పమాత్రేచ
రాజ్ఞశ్చైవయథాక్రమం। రురోదరాజాతద్వాక్యాత్స్మృత్వాతాం కర్మణో
గతిం।భోగవత్యపితాంప్రాహచోక్తపూర్వాంపునస్సఖీం। కాంతందర్శయభద్రం
తేవృథాయాతివయోమమ । తతస్సాదర్శయామాసతంసర్ప మతిభీషణం। సు
గంధకుసుమాకీర్ణే శయనేతంరహోగతం । తందృష్ట్వాభీషణంసర్పంభర్తా
రంరత్నభూషితం । కృతాంజలిపుటావాక్యమవదత్సాసమంజసం ॥ శ్రీభోగవ
త్యువాచ॥ ధన్యాస్మ్యనుగృహీతాస్మియస్యామేదైవతంపతిః। ఇత్యుక్త్వాశయనేస్థి
త్వా పతింతంసర్పభావనైః । క్రీడయామాసతన్వంగీ తైస్తైస్తైస్స్వైరంగసంగ
మైః।సుగంధకుసుమైఃపానైస్తోషయంతీత్యహర్నిశం । తస్యాశ్చైవప్రసాదేన స
ర్పస్యాసీత్స్మృతిర్మునే । స్మృత్వాసర్వందేవకృతం రాత్రౌసర్పోవదత్ప్రి
యాం।తుష్టోస్మితవభక్త్యాహం కిందదామితవేప్సితం । తవప్రసాదాచ్చార్వాం
గి మమస్మృతిరభూదిదం । శప్తోహందేవదేవేన కుపితేనపినాకినా । మహే
శ్వరకరేనాగశ్శేషపుత్రోమహాబలః । సోహంభద్రేత్వంచభార్యానామ్నాభో
గవతీపురా । ఉమావాక్యాజ్జహాసోచ్చైశ్శంభుః ప్రీతోరహోగతః । భద్రేమ
యాపితత్రైవహాసితం శివసన్నిధౌ । తతస్తుకుపితశ్శంభుఃప్రాదాచ్ఛాపం మమే

గృశం । మనుష్యయోనౌ త్వంసర్పోభవితాఽజ్ఞానవానితి । తతఃప్రసాదితశ్శంభుస్త్వయాచైవమయాసహ । పునశ్చోక్తం తేనభద్రే గౌతమ్యాం మమపూజనం. । కురుతాంజ్ఞానమాసాద్య తథాసర్పాకృతేస్తవ । తదావిశాపో భవితా భోగవత్యాఃప్రసాదతః । తస్మాదిదంమమాపన్నంతవచాపిశుభాననే । తస్మాత్స్నాత్వా గౌతమీంమాం పూజయస్వ మహేశ్వరం । తతోవిశాపా భవితాస్యాహం పూజ్య శివంపునః । ఏతచ్ఛ్రుత్వా భర్తృవాక్యం తథాచక్రే యథోదితం । పూజయామాసదేవేశం తతఃప్రీతోభవచ్ఛివః । తతోదేవ ప్రభావేనకామరూపోభవత్తదా । శూరసేనసుతస్సర్పో దివ్యరూపధరో భవేత్ । ఆపృచ్ఛ్యపితరౌసర్పో భార్యయాగంతు ముద్యతః । శివలోకం తతో జ్ఞాత్వా పితాప్రాహమహామనాః । త్వంచరాజ్యంకురుశ్రేష్ఠపుత్ర ఏకోభవానితి । తస్మాద్రాజ్యమశేషేణకృత్వోత్పాద్యసుతాన్బహూన్ । యాతేమయిపరంధామ తతోయాహి పరం శివం । ఏతచ్ఛ్రుత్వా పితృవచో తథేత్యుక్త్వా సనాగరాట్ । కామరూపమవాప్యాథ భార్యయాసహసువ్రతః। పితామాతాతథా పుత్రైర్రాజ్యంకృత్వాసువిస్తరమ్।స్వర్గంయాతేతుపితరిపుత్రాన్స్థాప్యస్వకేపదే। సభార్యోమాతృసహితస్తతశ్శివపురంయయౌ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం నాగతీర్థమితిశ్రుతమ్ । తత్రనాగేశ్వరోదేవోభోగవత్యాప్రతిష్ఠితః । తత్రస్నానంచ దానంచసర్వకామఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే-

నాగతీర్థనాగేశ్వరవర్ణనంనామ

చత్వారింశోధ్యాయః.

ఏకచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- బ్రహ్మోవాచ ॥ మాతృతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం । వ్యాధిభిర్ముచ్యతేజంతుస్తత్తీర్థస్మరణాదపి । దేవానామసురాణాంచసంగరోభూత్సుదారుణః । నాశక్నువంస్తదాజేతుందేవదానవసంగరం। తథాహంద్దైవతైస్సార్థమగమచ్ఛూలపాణినం । అస్తువన్వివిధైర్వాక్యైః కృతాంజలిపుటాశ్చతే ॥ పుష్పప్రహారేణజగత్త్రయంయస్స్వాధీనమాసాదయితుంసమర్థః। మా

రోహతోప్యస్యసురానివత్వాంఛింథియమానోపిలయంప్రయాతః। విమథ్యనాగీశమ
నంగశత్రోఖుదుత్తమంతత్తుదినాకసేభ్యః।దత్వావిషంసంహారతోపిశోభాంధత్తేమ
హత్త్వంతవనిశ్చితంతత్॥తతశ్చతుష్టోభగవానాదికర్తాత్రిలోచనః। దాస్యేహం
యదభీష్టంవోబ్రువంతుసురసత్తమాః॥దేవాఊచుః॥ దానవేభ్యోభయంఘోరంత
త్రాహివృషభధ్వజ।జహిశత్రూన్సురారీన్త్రాహినాథవంతస్త్వయాప్రభో।ఇత్యు
క్తస్తత్క్షణంప్రాయాద్యత్ర దేవేశశత్రవః।తత్రైతద్యుద్ధమభవచ్ఛంకరస్యసురద్వి
షాం।తతస్త్రిలోచనశ్శ్రాంతస్సముమోహపరశ్శివః।తతస్త్రిలోచనస్తత్రతమో
రూపధరశ్శివః।లలాటేన్యపతంస్తస్యయుధ్యతస్స్వేదబిందవః। ససంహారాన్దైత్యగ
ణాన్తామసీంమూర్తిమాశ్రితః।తాంమూర్తిమసురాదృష్ట్వా చేరుపష్టామ్భవం
యయుః।ససంహారాన్సర్వదైత్యానన్వగచ్ఛద్భవంహరః।ఇతశ్చేతశ్చభీతాస్తేథా
వన్సర్వాంమహీమిమాం।తత్రైవకోపాద్రుద్రోపిశత్రూంస్తాననుధావతి।తత్రైవయు
ధ్యతశ్శంభోఃపతితాస్స్వేదబిందవః।యత్రయత్రభువంయాతా బిందవశ్చమహామ
నే।తత్రతత్రశివాకారామాతరోజజ్ఞిరేతతః।ప్రోచుర్మహేశ్వరంసర్వాఃఖాదామ
స్త్వసురానితి।తతఃప్రోవాచభగవాంత్సర్వైస్సురగణైర్వృతః।స్వర్గాద్భువమను
ప్రాప్తాఇదానీంమద్భయాద్ద్విషః।భవత్యోప్యనుగచ్ఛంతు రసాతలమనుద్విషః। తా
శ్చజగ్ముర్భువంభిత్వాయత్ర తేదైత్యదానవాః। తాన్హత్వామాతరస్సర్వాన్దే
వారీనతిభీషణాన్।పునర్దేవానుపాజగ్ముస్తథా తేనైవమాతరః।గతాశ్చమాతరో
యావద్యావచ్చపునరాగతాః।తావద్దేవాఃస్థితా ఆసన్గౌతమీతీరమాశ్రితాః। ప్ర
స్థానాత్తత్రమాతౄణాంసురాణాంచప్రతిష్ఠితే।ప్రతిష్ఠానంచతత్క్షేత్రం పుణ్యంవి
జయవర్ధనం।మాతౄణాంయత్రచోత్పత్తి ర్మాతృతీర్థంతదుచ్యతే।తత్రసప్త
బిలాన్యాసన్రసాతలగతానిచ।సురాస్తాభ్యోవరాన్దత్వా లోకేపూజాంయథా
శివః।ప్రాప్నోతితద్వన్మాతృభ్యః పూజాభవతిసర్వదా। ఇత్యుక్త్వాజగ్మురమరా ఆసం
స్తత్రైవమాతరః।యత్రయత్రస్థితాదేవ్యో మాతృతీర్థంపృథక్పృథక్। తేషుస్నా
నంచదానంచ పితౄణాంతర్పణంతథా।సర్వంతదక్షయంవిద్యాచ్ఛివస్యవచన. త
థా। యస్త్విదంశృణుయాన్నిత్యం స్మరేదపిపఠేదపి। ఆఖ్యానామాతృతీర్థానా
మాయుష్మాన్ససుఖీభవేత్। దృష్ట్వైవంమాతృతీర్థంయస్సర్వదేవైఃకృతంనరః।
దృష్ట్వాస్పృష్ట్వానమస్కృత్వా శివలోకంసగచ్ఛతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
మాతృతీర్థవర్ణనంనామైకచత్వారింశోధ్యాయః.

అథద్విచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఇదమన్యత్పరంతీర్థం దేవానామపి దుర్లభం।బ్రహ్మ
తీర్థమితిఖ్యాతం భుక్తిముక్తిప్రదంనృణాం।స్థితేషు దేవసైన్యేషు ప్రవిష్టేషు రసాత
లం।దైవారిషు మునిశ్రేష్ఠ తథామాతృషు తానను। మదీయంపంచమంవక్త్రంగర్ద
భాకృతిభీషణం।తద్వక్త్రం దేవసైన్యేషు మయితిష్ఠత్యువాచహ।హే దైత్యాః కింప
లాయంతే నభయంవోస్తిసత్వరం।ఆగచ్ఛంతుసురాస్సర్వే స్నశుయిష్యేక్రిమాది
మాన్।నివారయంతుమాంమైవ భక్షణీయోద్యతంశిరః।తద్దృష్ట్వావిబుధాస్సర్వే వి
త్రస్తావిష్ణుమబ్రువన్।త్రాహివిష్ణోజగన్నాథ బ్రహ్మణస్త్వంముఖంలునను। చక్రధృ
గ్విబుధానాహ ఛిన్ద్యేచక్రేణతచ్ఛిరః।కింతుతచ్ఛిన్నమేవేదం సంహరేత్సచరాచరం।
మతంబ్రూహిమాత్రవిబుధా శ్శ్రూయతాంసర్వదైవతైః।త్రినేత్రఃకశిరశ్ఛేత్తా సచ
కర్తానసంశయః।మయాచసర్వదైవైశ్చ స్తుతఃప్రోక్తస్తథైవచ। యస్సంస్మృతస్స
ర్వసుఖంసమర్థోదాతుంసురాణాం।శ్రియమున్నతించ।ధర్మస్యవృద్ధింజగతాం
హితాయవిరించివక్త్రంహరపంచమంహర। యాగఃకృతోదృష్టఫలేసమర్థోధ్రు
వంనకర్తుంసఫలతీతిమత్వా । ఫలస్యదానంప్రతిధూర్జటీతినిశ్చిత్యలోకఃప్రతికర్మ
యాతః ॥ తతస్సహృష్టోభగవాన్ దేవానాంకార్యసిద్ధయే । లోకానాముపకా
రార్థంతథేత్యాహసురాన్ప్రతి।తద్వక్త్రంపాపరూపంయద్భీషణంరోమహర్ష
ణం।తద్వక్త్రమలునాచ్ఛంభుర్నాహంసోఢుంశిరఃక్షమః। నికృత్యనఖశస్త్రైశ్చక్వ
స్థాప్యంచేత్యథాబ్రవీత్।తత్రేళావిబుధానాహనాహంశక్తాశిరస్త్విదమ్। రసా
తలమధోయాస్యే ఉదధిశ్చాప్యథాబ్రవీత్। శోషంయాస్యేక్షణాద్దేవపునఃప్రోచుశ్శి
వంసురాః।త్వమైతద్బ్రహ్మణశ్శీర్షంధార్యంలోకానుకంపయా। అచ్ఛేదేజగతాం
నాశశ్ఛేదేదోషశ్చతాదృశః। ఏవంవిమృశ్యదేవేశో దధారకశిరస్తథా।తద్దృష్ట్వా
దుష్కరంకర్మగౌతమీమనుపావనీమ్ । అస్తువన్జగతామీశంప్రణయాద్భక్తిత
స్సురాః ॥ దేవేష్వమిత్రంకశిరోతిభీషణంతద్భక్షణాయోపగతంనికృత్య । నఖా
గ్రసూచ్యాసకలేందుమౌళిస్త్యాగేహిదోషాత్కృపయాతుధత్తే । తత్రతేవిబుధా
స్సర్వేస్థితాయేబ్రహ్మణోంతికే । తుష్టువుర్విబుధేశానంకర్మదృష్ట్వాతుదైవత●।
తతఃప్రభృతితత్తీర్థంబ్రహ్మతీర్థమితిశ్రుతమ్ । అద్యాపిబ్రహ్మణోరూపంచతు
ర్ముఖమవస్థితమ్। శిరోమాత్రంతుయఃపశ్యేత్సగచ్ఛేద్బ్రహ్మణఃపదమ్ । యత్రస్థి
త్వాస్వయంరుద్రో లూనవాన్బ్రహ్మణశ్శిరః । రుద్రతీర్థంతదేవస్యాత్తత్ర సా
క్షాద్దివాకరః। దేవానాంచస్వరూపేణస్థితోయస్మాత్తదుత్తమమ్ । సౌర్యంతీర్థం

తదాఖ్యాతం సర్వక్రతుఫలప్రదం। తత్రస్నాత్వారవిందృష్ట్వా పునర్జన్మనవిందతే।మహాదేవేనయచ్ఛిన్నం బ్రహ్మణఃపంచమంశిరః। క్షేత్రేవిముక్తేసంస్థాప్య దేవానాంచహితంకృతం।బ్రహ్మతీర్థంశిరోమాత్రం యోదృష్ట్వాగౌతమీతటే। క్షేత్రేవిముక్తేతస్యైవ స్థాపితంయోనుపశ్యతి। కపాలంబ్రహ్మణఃపుణ్యం బ్రహ్మహాపూతతాంవ్రజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

బ్రహ్మశిరోలింగశివతీర్థసూర్యతీర్థాదివర్ణనంనామ

ద్విచత్వారింశోధ్యాయః.

అథత్రిచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ అవిఘ్నంతీర్థమాఖ్యాతం సర్వవిఘ్నవినాశనం। తత్రాపివృత్తమాఖ్యాస్యే భక్తితశ్శృణునారద। దేవసత్రేప్రవృత్తేతు గౌతమ్యాశ్శ్వేత్తరేతటే।సమాప్తిర్నైవసత్రస్య సంజాతావిఘ్నదోషతః। తతస్సురగణాస్సర్వే మామవోచన్సురంతథా। తతోధ్యానగతోహంతా నవోచంవిష్ణురబ్రవీత్। వినాయకకృతైర్విఘ్నైర్నైతత్సత్రంసమాప్యతే।తస్మాత్స్తువంతుతంసర్వే హ్యాదిదేవంవినాయకం। తథేత్యుక్త్వాసురగణా స్స్నాత్వాతేగౌతమీతటే।అస్తువన్భక్తితోదేవ మాదిదేవంవినాయకం॥ దేవాఊచుః॥ మహేశ్వరోభూదఖిలస్యదేవ్యా జాతస్సుతశ్చింతితమాత్రఏవ।తతోభవత్సురసంఘాఃకృతార్థా స్సద్యోజాతం విఘ్నరాజంనమామః। యోమాతురుత్సంగగతోపిమాత్రానివార్యమాణోపి బలాచ్చచంద్రమ్। జుగోపయామాసపితుర్జటాసుగణాధిరాజస్యవినోదఏషః। పపౌ స్తనంమాతురథాపితృప్తోయోభ్రాతృమాత్సర్యకషాయబుద్ధిః।లంబోదరస్త్వం భవవిఘ్నరాజచకారలంబోదరనామశంభుః। సంవేష్టితోదేవగణైర్మహేశఃప్రవర్తతాంనృత్యమితీత్యువాచ। సంతోషితోనూపురరావమాత్రాద్గణేశ్వరత్వేభిషిషేచపుత్రం।విఘ్నాబ్జపాశాంశ్చకరేణబిభ్రత్కించిత్కుఠారంచతథాపరేణ। అపూజితోమాతురపిస్వభావం కరోతికోవిఘ్నపతేస్సమోన్యః।దైవాసురంసంయుగమాససాద నతత్రకశ్చిత్ప్రతిరూపమైచ్ఛత్। మత్తోమదైర్దంతముద్ధృత్యచైకం తదాస్తువన్విబుధాఏకదంతం। ధర్మార్థకామాదిషుపూజ్యపూర్వో దేవాసురైః

పూజ్యతఏవనిత్యం । యస్యార్చనేనైవవిఘాతమస్తి తంపూర్వపూజ్యంప్రథమంన మామి। యస్యార్చయాప్రార్థనయానురాగా ద్దృష్ట్వాతుసర్వస్యఫలస్యసిద్ధిః । స్వ తంత్రసామర్థ్యకృతానుయస్య ధాత్రీప్రియంత్వాంకరిదంతమీళే। యోమాతరం సరస్వైన్నృత్తగీతై స్తథాఖిలాసైరఖిలైర్వినోదైః।సంతోషయామాస తథాత్రితు ష్ట స్తంశ్రీగణేశంశరణంప్రపద్యే । సురాపకారైరసురైశ్చయుద్ధే స్తోత్రైర్నమ స్కారపదైశ్చమంత్రైః।పిత్రుప్రసాదేనసమృద్ధిమంతంతంశ్రీగణేశంశరణంప్రపద్యే॥ జయేసురాణామకరోత్ప్రతీపం పిత్రాపివపార్వత్యా తపూజితోయం।నిర్విఘ్నతాం చాపిపునశ్చకార తస్మైగణేశాయనమస్కరోమి॥ ఇతిస్తుతస్సురగణైర్విఘ్నేశః ప్రాహతాన్పునః।ఇతోనిర్విఘ్నతాసత్రేప్రాహతాన్స్వైరసురాదయః। నివృత్తేదేవస త్రేతుగణేశఃప్రాహతాన్సురాన్।స్తోత్రేణానేనభక్త్యామాం యేస్తోష్యంతియతవ్ర తాః। తేషాందారిద్ర్యదుఃఖానభవేయుఃకదాచన।అత్ర యేభక్తితస్స్నానందానం కుర్యురతంద్రితాః। తేషాంసర్వాణికార్యాణిప్రభవేయుర్నసంశయః। తద్వాక్యస మకాలంచ తథేత్యూచుస్సురాఅపి। నివృత్తేతుమఖేతస్మిన్ సురాజగ్ముస్స్వమాల యం।తతఃప్రభృతితత్తీర్థమవిఘ్నమితికథ్యతే। సర్వకామప్రదంపుణ్యంసర్వవిఘ్నవి నాశనం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
దేవసత్రావిఘ్నతీర్థవర్ణనంనామ
త్రిచత్వారింశోధ్యాయః.

అథచతుశ్చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం. బ్రహ్మోవాచ॥ శేషతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వకామప్రదంశుభం । త స్యస్వరూపంవక్ష్యామియన్మయాపరిభాషితం । శేషోనామమహానాగో రసాత లపతిఃప్రభుః । సర్వైర్నాగైఃపరివృతోరసాతలమథాభ్యగాత్ । రాక్షసాదై త్యదనుజానివిష్టాయేరసాతలే । తైర్నిరస్తోభోగిపతిర్మామువాచాథవిహ్వలః । రసాతలంత్వయాదత్తంరాక్షసానాంమమాపిచ । తేమహ్యంనదాస్యంతి తస్మా త్త్వాంశరణంగతః । తతోహమబ్రువంనాగగౌతమీంయాహిపన్నగ । తతస్తుహి మహాదేవంతతోయాయారసాతలం । మద్వాక్యప్రేరితోనాగో గంగామేత్యాచ యత్నతః।కృతాంజలిపుటోభూత్వాతుష్టావత్రిదశేశ్వరం ॥ శేషఉవాచ ॥ నమ

స్త్రైలోక్యనాథాయ దక్షయజ్ఞవిభేదినే । ఆదికర్త్రే నమస్తుభ్యం నమస్త్రైలోక్య రూపిణె । నమస్సహస్ర శిరసే నమస్సంహారకారిణె । సోమాయ సూర్యరూపాయ జలరూపాయతేనమః । సర్వదా సర్వరూపాయ కాలరూపాయతేనమః । పాహి శంకర సోమేశ పాహి సర్వేశ సర్వగ । జగన్నాథ నమస్తుభ్యందేహిదేహిమమేప్సితం । తతోమహెశ్వరఃప్రీతః ప్రాదాన్నాగేశ్వరేప్సితం । వినాశాయసురారీణాం దైత్యదానవరక్షసాం । శేషాయప్రదదౌ శూలంజహ్యానేనరిపూంస్తవ । తతఃప్రోక్తశ్శివేనాశు శేషశ్శూలేనభోగిభిః। రసాతలమధోగత్వానిజఘానరిపూన్రణె । నిహత్యనాగశ్శూలేన దైత్యదానవరాక్షసాన్।న్యవర్తతపునర్దేవోయత్ర శేషేశ్వరోహరః । పథాయేన సమాయాతో దేవంద్రష్టుంసనాగరాట్ । రసాతలాద్యత్ర దేవోబిలంతత్రవ్యజాయత । తస్మాద్బిలాత్తలగతం గంగావార్యపిపుణ్యదం । తద్వారిగంగామగమ ద్గంగయోస్సంగమస్తతః । దేవస్యపురతశ్చాపి కుండంతత్రసువిశ్రుతం । నాగస్తత్రాకరోద్ధోమం తత్రచాగ్నిస్సదాస్థితః । సోఽష్టంతదభవద్వారిగంగాయాస్తత్రసంగమః। దేవదేవంసమారాధ్య నాగఃప్రీతోమహాయశాః । రసాతలంమనోభీష్టం దేవాత్ప్రాప్యతతోయయౌ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం ముష్టతీర్థముదాహృతం। సర్వకామప్రదంపుణ్యంరోగదారిద్ర్యనాశనం।ఆయుర్లక్ష్మీకరంపుణ్యం స్నానదానాద్భుముక్తిదం।శ్రుణుయాచ్చపఠేన్నిత్యంభక్త్యాయస్సంస్మరేదపి । తీర్థంశేషేశ్వరోయత్రసర్వకామప్రదశ్శివః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణె - గౌతమీమాహాత్మ్యే-
శేషతీర్థ శేషేశ్వర శూలేశ్వరాగ్నికుండ
రసాతలగంగాసంగమఉష్ణతీర్థాద్యేక
వింశతితీర్థవర్ణనంనామచతుశ్చత్వా
రింశోధ్యాయః.

అథపంచచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం. బ్రహ్మోవాచ ॥ ఆత్మతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వపాపహరంనృణాం।తస్యప్రభావంవక్ష్యామియత్రయజ్ఞేశ్వరోహరః । దత్తాత్రేయఇతిఖ్యాత స్సోత్రిపుత్రోహరిప్రియః । దూర్వాసస్సప్రియోభ్రాతాసర్వజ్ఞానవిశారదః । నత్వాపిపి

తరంప్రాహవినయేనప్రణమ్యచ । బ్రహ్మజ్ఞానంకథంమేస్యాత్తత్వంపృచ్ఛామిక్వయాన్వితః చ । తచ్ఛ్రుత్వాఽత్రిః పుత్రవాక్యం ధ్యాత్వావచనమబ్రవీత్ । గౌతమీంగచ్ఛపుత్రత్వంతత్రస్తుహి మహేశ్వరమ్ । ప్రీతోయది భవేత్పుత్రతతోజ్ఞాన మవాప్స్యసి।తథేత్యుక్త్వాతధాగంగాంగత్వాస్నాత్వాశుచివ్రతః । కృతాంజలిపుటోభూత్వాశివంతుష్టావభక్తితః ॥ దత్తాత్రేయః ॥ సంసారకూపే పతితోస్మి దేవ మోహేనమగ్నోభవదుఃఖపంకె । అజ్ఞాననామ్నాతమసావృతోహం సారంన విందామిసురారినాశ । భిన్నస్త్రిశూలేనబలీయసాహం పాపీయచింతాత్సురపాతితశ్చ।దీప్తోస్మిపంచేంద్రియతీవ్రతాపైః తప్తోస్మిసంతారయసోమనాధ । బద్ధోస్మిదారిద్ర్యమయైశ్చబంధైర్దష్టోస్మిరోగక్రిమికీటసత్త్వైః। క్రాంతోస్మ్యహంమృత్యుభుజంగమేనభీతో భృశంకింకరవాణిశంభో।జరాభయాభ్యామతిపీడితోహం తృష్ణాక్షుధాభ్యాంచరజస్తమోభ్యాం । కామేనలోభేనచమత్సరేణ దంభేన దర్పాదిభిరప్యలీకైః । అనేకశఃకూపగతోస్మినిత్యంభోనాధమాముద్ధరశత్రుసంఘాత్। కస్యాపికశ్చిత్పతి తస్యపుంసోదుఃఖప్రణాదీభవతీతిసత్యమ్ । వినాభవంతంమమసోమనాథశక్తోపికారుణ్యపరోత్రనాస్తి।తావత్సకోపాభయ దుఃఖమోహాస్త్వజ్ఞానదారిద్ర్యగణాస్తథైవ । కామాదయోమృత్యురపీహయావన్నమశ్శివాయేతివచోనవక్ష్యే । నమేస్తిధర్మోనచమేస్తిలక్ష్మీర్నాహంవిచార్యః కరుణాకరస్త్వం। దాతాసితేనాశుశరణ్యచిత్తేనిధేహి సోమేశపదంత్వదీయమ్ । యాచేనచాహం సురభూపతిత్వంహ్యన్యం నమస్యే మమసోమనాథ । శ్రీసోమ పాదాంబుజ సన్నిధానం యాచే విచార్యైవచ తచ్ఛృణుష్వ । తథాయువాహంపతితోస్మికూపేతతోపివిజ్ఞాపనమాశృణుష్వ।సంశ్రూయతేయత్ర శివేతితత్ర దేవస్థితిస్స్యాన్మమసోమనిత్యం। ఇత్యాత్రేయస్తుతింశ్రుత్వా తుతోషభగవాన్హరః । వరదోస్మీతితం ప్రాహ యోగినం విశ్వకృద్భవః । ఆత్మజ్ఞానంచముక్తించ భక్తించ విపులాంత్వయి।తీర్థస్యాపిచమాహాత్మ్యం వరేణ్యం త్రిదశార్చితం । ఏతద్విజ్ఞాపయామాసదత్తాత్రేయో మహామతిః। ఏవమస్త్వితిశంభు రుక్త్వాచాంతరధీయత । తతః ప్రభృతితత్తీర్థమాత్మతీర్థం విదుర్బుధాః । తత్రస్నానేనముక్తిస్స్యాత్కింఫలంచతతఃపరం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-ఉభయోస్తీరయోరాత్మతీర్థ
ఆత్రేయజ్ఞానేశ్వరాదిత్రిపంచాశత్తీర్థవర్ణనంనామ
పంచచత్వారింశోధ్యాయః .

షట్చత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మ॥మహానలమితిఖ్యాతం బడబానలముచ్యతే । మహానలోయత్ర దేవోబడబాయత్రసానదీ । తత్తీర్థఞ్చప్రవక్ష్యామి మృత్యుదోషవివర్జితం। పురావైనైమిశారణ్యే ఋషయస్సత్రకాంక్షిణః । శమితారంచఋషయోమృత్యుం చక్రుస్తపస్వినః । వర్తమానేసత్రేయాగేమృత్యౌశమితరిస్థితే। నమమారనరఃకశ్చిల్లోకేస్థావరజంగమే । వినాసత్రంమునిశ్రేష్ఠ మర్త్యాంచామృతతాంగతం।తత్ర త్రివిష్టపేశూన్యే మర్త్యేచారాతిసంవృతే । దేవామృత్యుమవేక్షంతే రాక్షసానభితోగతాన్ । గచ్ఛధ్వమృషిసత్రంతంనాశయధ్వంమహాధ్వరం। తథేతిదేవవచనంశ్రుత్వోచూరాక్ష సాస్సురాన్ । ధ్వంసయామస్తుతంయజ్ఞ మస్మాకంకింఫలం తతః। దేవాఅప్యసురానూచుర్యజ్ఞార్థంభవతామపి । భవేదేవతతోయాంతుఋషీణాంక్రతుముత్తమం । తచ్ఛ్రుత్వాత్వరితాస్సర్వేయత్రయజ్ఞఃప్రవర్తతే॥ జగ్ముర్యజ్ఞవినాశాయదేవవాక్యాద్విశేషతః । తచ్ఛ్రుత్వాఋషయో మృత్యుమూచుఃకింకుర్మహేవయం । ఆగతాదేవవచనాద్రాక్షసాయజ్ఞనాశినః। మృత్యునాసహసంమంత్ర్య నైమిశారణ్యవాసినః। సర్వేత్యక్త్వాచాశ్రమంతం శమిత్రాసహనారద।అగ్నిమాత్రముపాదాయ త్యక్త్వాపాత్రాదికంచయత్। క్రతునిష్పృతమేజగ్ముర్గౌతమీంతుసరిద్వరాం । తత్రస్నాత్వామహాదేవం రక్షణాయోపతస్థిరే।కృతాంజలిపుటాస్తేతు తుష్టువుస్త్రిదశేశ్వరం॥ యోలలయావిశ్వరూపంచకారధాతావిధాతా భువనత్రయస్య । యోవిశ్వరూపస్సదసత్పరోయ స్సోమేశ్వరంతం శిరసానమామి॥ మృత్యురువాచ ॥ ఇచ్ఛామాత్రేణయస్సర్వంహంతిపాతికరోతిచ।తమహంత్రిదశేశానంశరణంయామిశంకరం । మహానలంమహాకాయం మహానాగవిభూషితం । మహామూర్తిధరందేవం శరణంయామిశంకరం। తతః ప్రోవాచభగవాన్ మృత్యోఃకాప్రీతిరస్తుతే ॥ మృత్యుః ॥ రాక్షసైశ్చభయంఘోరమాపన్నంత్రిదశేశ్వర । యజ్ఞమస్మాంశ్చరక్షస్వ యావత్సత్రంసమాప్యతే।తథా చకారభగవాన్ త్రినేత్రోవృషభధ్వజః। శమిత్రామృత్యునాసత్ర మృషీణాంపూర్ణతాంయయౌ । హవిషాంభాగభోగాయ చాజగ్ముస్సురాఃక్రమాత్। తానప్యూచుర్మునిగణా స్సంక్రుద్ధామృత్యునాసహ । అస్మిన్మఖవినాశాయ రాక్షసాఃప్రేరితాయతః। తస్మాద్భవద్భ్యఃపాపిష్ఠా రాక్షసాస్సంతుశత్రవః। తతఃప్రభృతిదేవానాం రాక్షసావైరిణోభవన్ । కృత్వావబడబాంతత్ర దేవాశ్చఋషయోమలాః।మృత్యోర్భార్యాభవత్వేషా ఇత్యుక్త్వాతేభిషేచయన్ । అభిషిక్తోద

కంతత్ర సానదీబడబాభవత్ । మృత్యునాస్థాపితంలింగం మహానల మితిశ్రుతం। తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం బడబాసంగమంవిదుః । మహానలోయత్రదేవ స్తత్తీర్థం భుక్తిముక్తిదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-

బడబాసంగమాదిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

షట్చత్వారింశోధ్యాయః.

అథసప్తచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥మార్కండేయేశ్వరంతీర్థం శృణుపాపప్రణాశనం। యస్యశ్రవణమాత్రేణ వాజపేయఫలంలభేత్ ।మృకండురితివిఖ్యాతోమునిఃపరమధార్మికః।తస్యభార్యాసుశీలాసాపతిభక్తిపరాయణా । అనపత్యావిశాలాక్షీకదాచిత్పతిమబ్రవీత్॥సుశీలా॥ ననుబ్రహ్మంస్త్వయాతప్తం తపఃపరమదారుణం। అగ్నిస్సంతర్పితో నిత్య మీశ్వర శ్చాపితోషితః । తథాపిపుత్రలాభస్తే నాభవన్మయి సువ్రత।పుత్రలాభాత్పరోలాభో గృహస్థస్యనవిద్యతే । అతఃపుత్రం సమాకాంక్షేత్వత్తస్సర్వగుణాధికం । విఖ్యాతంసర్వలోకేషు సర్వశాస్త్రవిశారదం॥ మృకండురువాచ॥ ధన్యోసిసాధుభద్రంతే శోభనంకాంక్షసేయతః । గచ్ఛావస్తత్ర యత్రాస్తే సర్వేశశ్శంకరశ్శివః । తతస్తౌజగ్మతుస్తీరం గౌతమ్యాస్సవ్యపార్శ్వగం।స్థాపయిత్వాశివంతత్రపూజయిత్వాయథావిధి । నానోపబలిభిర్విప్ర స్సర్వమంగళమంగళం । స్తోత్రేణానేనదేవేశం తుష్టావప్రాంజలిర్మునిః॥మృకండుః॥నమస్తేదేవ దేవేశ నమస్త్రిభువనేశ్వర।త్రినేత్రత్రిజగద్వంద్య త్రయీమయ నమోస్తుతే।సర్వజ్ఞాయైకనిధయే సర్వకామార్థసిద్ధయే । సర్వభూతాంతరస్థాయ సర్వోత్కృష్టాయతేనమః । నిత్యాయనిత్యముక్తాయ నిత్యయుక్తాయవేధసే । నారాయణప్రియాయాష్ట మూర్తిభేదాయతేనమః । శంకరాయశరణ్యాయ సర్వజ్ఞాయచిదాత్మనే । శంభవేశుభదాత్రేతే నమస్సోమార్ధధారిణే । కాలాయకాలనాథాయ కాలావయవసాక్షిణే । కందర్పధ్వంసినేతుభ్యంనమః కాలాంతకాయచ।ఇత్యేవంస్తువతస్తస్య పురఃప్రాదురభూచ్ఛివః । వరేణ ఛందయామాస వరాణాంవరదఃప్రభుః॥ శ్రీమహాదేవః॥ మునేవరయభద్రంతే యత్తేమనసి వ

తేఽత్తే। మాం ప్రాప్య సర్వకామేశం కస్తే కామోఽవశిష్యతే॥ మృకండుః॥ పుత్రం దే
హి మహాశేషసుగుణైకవిభూషణం। చిరాయుషం సదా శాంతం తవ భక్త్యేక
భావితం॥ శ్రీమహాదేవ ఉవాచ॥ యాదృశం వాంఛసే పుత్రం తాదృశో భవితా సుతః।
తవ వంశకరః శ్రీమాన్మమ భక్తిరతస్సదా। ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే దేవస్సర్వేషామే
వ పశ్యతాం। పుష్పవృష్టిః పపాతాశు తస్య మూర్ధని నారద। తతః ప్రహృష్టవద
నో మునిః ప్రాప్తమనోరథః। జగామ స్వాశ్రమం పత్న్యా సార్ధం స చ మునీశ్వరః।
తతః కాలేన సుశీలా సా తస్మాద్గర్భమధాన్మునేః। దశమే మాసి సా సూత కుమారం
సూర్యవర్చసం। దినే దినే స వవృధే శశాంక ఇవ శుక్లగః। స బాల్యేఽపి శివం ముక్త్వా
నాన్యభక్తిర్న చాన్యగః। కృతోపనయనః పిత్రా వేదవేదాంగపారగః। పితృశు
శ్రూషణో నిత్యమగ్నిశుశ్రూషణే రతః। శివపూజారతో నిత్యం తేజసాగ్నిరివ జ్వలన్।
ఏవం గతే కించిదూన దశషడ్వర్షకే మునే। తదాంతరిక్షే వాగుచ్చైరవదచ్ఛ్రు
ణ్వతాం సతాం। మార్కండేయ మహాబాహో శృణు వక్ష్యామి తత్వతః। షో
డశాబ్దేషు సంపూర్ణే మృత్యుస్త్వాం సంగ్రహిష్యతి। ఇతి శ్రుత్వా వచో ఘోరం
శ్రీమాన్ సభయసంభ్రమః। పిత్రోః కథం ను మచ్ఛోకాన్నశ్యేత్తాన్యవస్థ్యం కథం చన।
ఇతి సంచింత్య మునిభిర్గౌతమ్యా ఉత్తరే తటే। పుష్పాద్రిరితి విఖ్యాతో నగస్సర్వసు
ఖావహః। తత్ర గత్వా తపస్తప్తుం మనస్థైర్యం జగామ హ। తత్ర దేవం ప్రతిష్ఠాప్య సం
పూజ్య వృషభధ్వజం। పాదాంగుష్ఠప్రదేశేన భువమేకేన సంస్పృశన్। ఊర్ధ్వబా
హురధోష్ణాంశు న్యస్తదృష్టిస్తతోఽభవత్॥ హృదంబుజే సాష్టదళే సువర్ణపీఠే ర
విందు వహ్ని విరాజితే మలే। సూర్యేందుకోటిప్రతిభాసురం శివం సంభావయామాస నివృ
త్తబాహ్యః॥ తతో విలీనే మనసి సుఖరూపే తదాత్మని। అహం త్వమితి ధీర్నాభూత్స
ముద్రాంతస్థసింధువత్। తతోఽతికాయస్తామ్రాక్షో దంష్ట్రోగ్రభ్రుకుటీముఖః। పాశ
హస్తస్స మాయాతో మృత్యుస్స్వగణసంవృతః। నిశ్చలం మునిమాలోక్య ధ్యానా
చ్ఛంభుస్వరూపిణం। తేజసాక్షిప్తహృదయో ద్రష్టుం స్రష్టుం న చాశకత్। తతో విలంబ
మాయాతి మృత్యౌ నాయాతి కింన్విదం। అహమేవానయిష్యామి బ్రాహ్మణం గతజీవి
తం। ఇత్యుక్త్వా దాయకాలస్తు దండం మహిషవాహనః। యమోదూతైః పరివృతో నా
నాయుధవిశారదైః। మృత్యుమాహాయ మశ్శీఘ్రం ద్విజం బధ్వా సమానయ। విలంబ
సే కిమర్థం వై మచ్ఛాసనపరాఙ్ముఖః। తచ్ఛ్రుత్వా పాశముద్యమ్య గళే నిక్షిప్య తం
ద్విజం। మృత్యురాకర్షయామాస శివధ్యానపరాయణం। తత ఆవిరభూచ్ఛ్రీ
మాన్ దండపాణిః ప్రతాపవాన్। వామపాదేన తం మృత్యుం యమదండేన కింక

రాన్ । హుంకారేణాఖిలాన్హత్వా సింహనాదమథాకరోత్ । తతఃప్రసన్నోభగ
వాన్ వృషారూఢస్త్రిలోచనః । శుద్ధస్ఫటికసంకాశోజటామకుటమండితః । కో
టిసూర్యేందు తేజస్వీకోమలావయవోజ్జ్వలః । వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరోవ్యాళాభ
రణభూషితః । పార్వత్యాలింగితార్ధాంగోకోటికందర్పసుందరః । హరిబ్రహ్మా
దిభిర్దేవైఃపరితఃపరివేష్టితః । ఉవాచవచనంశ్రీమాన్మేఘగంభీరనాదవత్ ॥ శ్రీ
మహాదేవః ॥ మార్కండేయమహాభాగ ప్రసన్నోస్మితవానఘ । వరాన్వరయ
భద్రంతేదేవానామపిదుర్లభాన్ । మార్కండెయోపితందృష్ట్వాబహిరస్యమరా
ర్చితం। ప్రణామాయపపాతోర్వ్యాందత్తార్ఘ్యోశ్రువిలోచనః । పులకాంచితసర్వా
ఙ్గస్సతశోధననామహ । తుష్టావప్రాంజలిర్భూత్వాభక్తిగద్గదయాగిరా ॥ మా
ర్కండేయఉవాచ ॥ జయజయదేవచరాచరసృష్టిజననవినాశనకారణశంభో।అ
గణితశుభగుణకోశసురేశప్రణతపదాంబుజపద్మజబంధో। త్వమేవదేవాబ్జభవఃపు
రాకేత్వమేవవిష్ణుఃపురుషార్థహేతుః। త్వమేవరుద్రస్సకలాత్మయేశ త్వంవిశ్వమూ
ర్తిఃపరతఃపరశ్చ।స్థాణుర్యథాపురుషభ్రాంతిహేతు శ్శుక్తిర్యథారజతాభాసహే
తుః।రజ్జుర్యథాఫణినోభావహేతు స్తథాజ్ఞానాజ్జగతఃకారణస్త్వం।త్వమేకఆత్మా
పురుషఃపురాణో నిత్యోనిరీశోజగదీశఈడ్యః। త్వన్మాయయావ్యాప్తధియాంకుమేధ
సాం నానావిభాసిప్రతినామరూపం। జడోపిదేహేంద్రియబుద్ధివర్గస్త్వత్సన్ని
ధానాదజడోవిభాతి । లోహంయథాచుంబకసన్నిధానాద్ధాతుర్యథాదాహక
యోగయోగాత్ । త్వయికేవలేబ్రహ్మణినిర్వికారె వికారజాతం పరికల్పితంభ్రా
మాత్।యథేరిణేభాస్కరభానుజాలం అవిక్రియంభాతిజలప్రవాహః । త్వామేవ
సాంఖ్యాఃపురుషంవదంతి వేదాంతినోబ్రహ్మపరంతథాన్యే। విశ్వోద్భవస్థాననిరోధ
హేతు మవ్యక్తమాహుఃపరమేశ్వరంపరే।త్వదాజ్ఞయాపవతేపావమాన స్సూ
ర్యోభ్రమత్యేవతథైవభీత్యా। అగ్నిశ్చంద్రోమృత్యురప్యాజ్ఞయాతె తేమాయయా
సన్నిరుద్ధాస్తథేశ । త్వత్పాదపద్మార్పితచిత్తవృత్తి ర్జంతుర్నజానాతిసుఖంద్వితీ
యం।త్వాంసర్వగంనస్స్పృశతేమనోమె ప్రసీదదెవేశజగన్నివాస। త్వాంసేవతాం
బహవోహ్యంతరాయాః భవంతిసంసారవిముక్తిహేతుం। భవంభజంతోభవభావ
యుక్తా స్తరంతిసంసారపదంకదాను। అతస్త్వదంఘ్రిద్వయభక్తిలేశ గృహీతచి
త్తంకురుమాంప్రపన్నం। ఇదంపరందెవవరంప్రయచ్ఛ నాన్యంవృణెభక్తజనేష్వథ
ప్రభో।త్వాంముక్తిహేతుంశరణంప్రపన్నం కథంనుభోక్ష్యేభవబంధహేతూన్।
భోగాన్సురాధీశసుఖంవిసృజ్య విమూఢధీఃకణపిణ్యాకకాంక్షీ।తతోవరందెవదెశ

దేవభక్తింత్వదీయాంసుదృఢాంప్రయచ్ఛ । ఇదం స్తవం దేవవరంప్రయచ్ఛనాన్యం వృణేభక్తిమిహైవకాంక్షే ॥ శ్రీమహాదేవః ॥ అస్తీమయ్యేవతే భక్తి ర్దృఢా జానామ్యహంవద। పునర్వదామి తేభక్తింయాంప్రాప్యత్వంవిముచ్యసే। త్వాదృశా భక్తిసంపన్నానకాంక్షంతేహికించన । తథాపిమత్ప్రియార్థంవై బహూన్వర యమేవరాన్ ॥ మార్కండేయః ॥ యేయేహతాఃకాలమృత్యు భటాదండధ రేణతే । తేజీవంతుయథాపూర్వంమత్ప్రియార్థంవరోహ్యసౌ । స్తోత్రేణా నేనదేవేశస్తోష్యంతేయేజితేంద్రియాః । తేషాంమృత్యుభయాదీని మాభవంతుక దాచన । త్వమప్యత్రైవచేదూపంమత్ప్రతిష్ఠితలింగకే। స్థాతుమర్హసిగౌరీశ సపుత్రస్సగణస్సదా । అస్మిన్ తీర్థేనరస్స్నాత్వాయస్త్వాంపశ్యతినిత్యశః । స బ్రహ్మహాసురాపీవా ముక్తోభవతు మద్వరాత్ । లోకేభవతుమన్త్రైత్రం సర్వో త్కృష్టంమదాజ్ఞయా । మత్ప్రతిష్ఠాపితంలింగందృష్ట్వాయాత్వపునర్భవమ్॥శ్రీమ హాదేవః ॥ వత్సయద్యదభీష్టం తేత త్తదస్తుమమాజ్ఞయా । దీర్ఘాయుర్భవసౌ మ్యత్వంమృత్యుస్త్వత్తోలయంగతః । త్వన్నామ్నాస్మిన్గిరౌపుణ్యే నివసిష్యామ్య హంసదా । ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేదేవఃకాలమృత్యుభటాదయః। సుప్తోత్థితాఇవత దావిస్మయంపరమంగతాః। మార్కండేయమథస్తుత్వాసర్వేజగ్ముస్త్రివిష్టపమ్ ॥ బ్రహ్మోవాచ॥ తతఃప్రభృతితత్తీర్థంమార్కండేయమితిశ్రుతం।స్నానదానజప ధ్యానస్మరణాన్మోక్షదాయకం।క్రోశమాత్రంతుతత్తీర్థంమార్కండేయస్యసర్వశః। తత్రముక్తిర్నసందేహోహ్యామజ్జతాంనియతాత్మనాం। మార్కండేయోపకంఠేయ స్స్నాత్వానియతమానసః।తమేవదృష్ట్వాదేవేశంసయాతిపరమాంగతిమ్।ద్వాత్రిం శదుత్తరశతసహస్రాణిసమంతతః । తీర్థానినివసంత్యత్రపుణ్యా న్యుభయతీర యోః । తత్రస్నాత్వాజపన్బ్రహ్మగాయత్రీంనియతవ్రతః।ఏకేనజపయోగేనలక్ష త్రయజపంభవేత్ । అశ్వమేధసహస్రాణివాజపేయాయుతానిచ । తత్రస్నా త్వాలభేత్పుణ్యంతస్మాత్కోటిగుణంనరః । బ్రహ్మహావాభ్రూణహావా మాతాపి తోర్విహింసకః।మార్కండేయసమీపంభస్స్నాత్వాపైఃప్రముచ్యతే। యస్తు గోదావరీతీరేమార్కండేయేశ్వరంనరః । ద్రష్టుంశివదినేగచ్ఛేద్బ్రహ్మహత్యా యుతందహేత్। ప్రదక్షిణంయఃకురుతే మార్కండేయేశమందిరే।సయాతిశివసా లోక్యం శివవత్పూజ్యతేసదా । తత్రస్నాత్వా పితౄన్యస్తు తర్పయేత్తిలవారిణా। అక్షయ్యంలభతేస్థానంగయాశ్రాద్ధఫలంలభేత్ । మయాపివిష్ణునాచాపి తథాదే వాసురైరపి । లింగానిస్థాపితానీహశతశోథసహస్రశః । తేషుతీర్థాన్యనంతా

నివసంతి మునిపుంగవ । తత్రతత్రార్జితంపుణ్యం పాపంవాథసమార్జితమ్ । కోటికోటి గుణంప్రేత్య ప్రాప్నువంతీహజంతవః। ఏతత్తేకథితంసర్వ మాఖ్యానం సర్వమంగళం । శ్రవణాత్పఠనాత్పుంసాం సర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే- మార్కండేశ్వరమృకండేశ్వ రబ్రహ్మేశ్వరాదిత్రింశోత్తరశతసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ సప్తచత్వారింశోధ్యాయః.

అష్టచత్వారింశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ కేచిత్పుష్పగిరింకేచి త్పద్మాద్రింశ్వేత పర్వతం। వదంతిబహుధాదేవ తత్రకారణముచ్యతాం । ఏకస్యబహునామాని కథమాసన్పురావిభో।మార్కండేయోపితత్రేత్య తపస్తేపేసుదారుణం । తీర్థేషుసత్సు బహుషు ప్రభావజ్ఞోమహామునిః । ఏతదన్యచ్చమేబ్రూహి విస్తరాత్సంశయం ప్రభో।కింప్రభావస్సచగిరిః కేనవానిర్మితఃపురా॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ కథయామి కథాంపుత్ర దేవగుహ్యంసనాతనం । పృష్టోపి బహుధాపూర్వం మునిభిర్నోక్తవానహం । తథాపివక్ష్యేభక్తాయ స్నిగ్ధాయతవధీమతే । గోప్యమప్యాహురాచార్యాఃపితరఃపుత్రశిష్యయోః। శృణుష్వైకమనాభూత్వా వక్ష్యమాణం యథార్థతః।పురాదైవాసురంయుద్ధమభవద్రోమహర్షణం । దేవానిజఘ్నురసురాన్ హత్వారాక్షసపుంగవాన్। నిస్స్వర్వశంత్రిభువనం పరైఃపూర్వం హృతంబలాత్। తాశ్చసాశ్శరణంజగ్ముర్మయంరక్షోగణేశ్వరం । ఊచుస్తేసఘృణందైత్యాభగ్నబాహుశిరోధరాః । సురైరాక్రాంతశరణా అనాథాఇవయోగినం॥ రాక్షసాః॥ పాహిరక్షోగణేశాన పాహినఃకులనందన।సురైరపహృతస్థానానాం తార్తానామాతిహప్రభో।స్థితేత్వయిసురాహన్యుః కథం త్వత్కులజాన్బల । ఆకర్ణ్యాక న్యావచనం గోత్రజానాంమహాసురః । విధేమహిప్రతీకారం మాభైష్టేత్యబ్రవీత్సవాన్॥ మయఉవాచ ॥ సాధయేమైనుహత్కర్మ దేవానామపిభీషణం। ఆత్మయోగబలేనైవయోగినామప్యధర్షణం । ఇతిసంచింత్యమనసా నిర్మమేస పురత్రయం।అదృశ్యంసర్వభూతానామచింత్యమహిమాస్పదం । లయాకారాగ్ని మయంతేజః హర్షదంసర్వరక్షసాం । దివిభువ్యంతరిక్షేచభ్రమత్యనిశమద్భుతం। తత్రస్థితామహాసత్వా దైత్యదానవపుంగవాః । అదృశ్యాస్సర్వభూతానాం జఘ్నుర్దేవానహర్నిశం।హన్యమానాస్సదాదేవా మయమాయాబలాన్వితైః। రా

త్రసైర్దైర్భిరీశమహా నక్వచిత్క్షణమప్యుత । మామేవశరణంజగ్ముర్హాన్యమానాదివానిశం।అహమప్యబ్రువందేవాన్ విచింత్యమనసాసహ । గచ్ఛధ్వమమరాస్సర్వేదేవదేవంపినాకినం । ప్రసాదయతదేవేశం ప్రపన్నభయహారిణం। సహిదాస్యతివోశర్మభక్తానాంక్షేమసిద్ధిదః । ఇత్యుక్త్వాప్రయయుర్దేవంకైలాసగిరివాసినం।ఉమయాసహితంశంభుం శరణ్యమపరాజితం ॥ దేవాఊచుః ॥ శరణంభవభూతేశశరణాగతవత్సల। శరణంత్వాంప్రపన్నాస్స్మమరణాదపివిహ్వలాః। త్వత్ప్రప్రసాదోభగవాన్ నిత్యుక్తస్తత్వవేదిభిః । ఇతస్త్వాంశరణంయామోమయమాయావిమోహితాః । సరస్వత్యస్తులక్ష్మీర్వాకింతాంభ్యాందయయావినా।జాతేసుమనసాంతోషే విషాదీదుర్లభఃపుమాన్ । కాలకూటభయాద్ఘోరాన్మోచితాస్తేపురావయం।లోకాంశ్చలోకపాలాంశ్చ త్రాహిత్రాహిపురత్రయాత్। శిశూనాంభయమాపన్నం దృష్ట్వాస్వజనవత్సలః। ధ్రువంప్రతికరోత్యేవ కింత్వంనోనానుకంపసే । శ్రుత్వావిజ్ఞాపనందేవో దేవానాంపరిదేవితం।మాభైష్టేత్యబ్రవీద్దేవాన్ ద్రుతముత్థాయశంకరః । బధ్వాపరికరంస్వాంకేస్థితాందేవీముమాంచహ।గచ్ఛపార్వతిపుత్రాభ్యాంహిమవంతంనగోత్తమం।కంచిత్కాలం ప్రతీక్షస్వదగ్ధ్వాయాస్యేపురత్రయం।స్థాతవ్యంపునరత్రైవమయాసుందరిపూర్వవత్। ఇత్యుక్త్వాసాయయౌతస్మాత్పుత్రాభ్యాం పితృమందిరం । లబ్ధ్వాప్యజితదేహార్ధంప్రియతేపితృమందిరం । మహాదేవఃపినాకాఖ్యంధనుర్జగ్రాహ సత్వరం।సంధాయవిశిఖానుగ్రాన్ జఘానత్రిపురాలయాన్ । కోటిశోసహతాదైత్యారుద్రేణాద్భుతకర్మణా । తాన్సమీక్ష్యహతాన్దైత్యాన్దేవాహర్షముపాయయుః । తావద్దైత్యాన్మృతాన్సర్వాన్మయస్సంజీవయత్క్షణాత్ । కూపేమృతమయేక్షిప్త్వాతదద్భుతమివాభవత్।ఈశ్వరశ్చింతయామాసవిష్ణుం సర్వగుణాశ్రయమ్ । స్మరణాదాగతంవిష్ణుంప్రాహదేవఃపినాకధృత్ । మయాహతాస్సమాయాంతిజీవితాశ్చపునఃపునః।దానవారేజగన్నాథయత్కార్యంతద్విధీయతామ్ । తమాహభగవాన్విష్ణుస్సాధయిష్యేఖిలంప్రభో। మయామృతంనాశయిష్యేపశ్యమేయోగమైశ్వరమ్।తతోగౌరభవద్విష్ణురిందోర్వత్సస్తమన్వగాత్ । పశ్యతాంసర్వదైత్యానాంపపౌకూపామృతంపునః। విష్ణుమాయావిమూఢాస్తేతూష్ణీమాసన్మయాదయః । ప్రత్యాగత్యహరంప్రాహవిష్ణుర్మాయావినాంవరః । పీతంమయామృతంతస్యాదేవకార్యార్థమాదరాత్।జహిదైత్యపురంశంభోసహామేమయిసంస్థితే।ఏవముక్తోమహాదేవస్సర్వభూతహితేరతః । రథంచకారవసుధాంవేదాంశ్చ చతురోహ

యాన్ । బ్రహ్మాణంసారథింకృత్వా ధనుశ్చకనకాచలమ్ । జ్యాంచకారతతోఽగ్
ర్యంరాజానమనిలాశినామ్ । సందధేతత్రకాలాఖ్యంబాణందేవాఃపదాతయః ।
తస్మిన్నరథేవిష్ణుఃపుంఖేత్వపిచఆస్థితః। ఇంద్రాగ్నిసోమవరుణయమాఆదిత్యానైర్ఋ
తాః।బాణస్యమధ్యమేదేశేసమాక్రమ్యస్థితాఃపరే । ఏవంవిధంరథందివ్యం సమా
స్థాయసమావృతమ్।నిమిషోన్మేషరహితంశర్వస్సర్వదృగవ్యయః । విలోక్యవ్య
సృజద్బాణంకాలంకాలానలప్రభమ్ । సశరస్తత్పురందగ్ధ్వానిమేషాంతరమాత్ర
తః । అదృశ్యమగమత్తత్రదేవోవిస్మయమాగమత్। పుష్పవృష్టిస్తథామూర్ధ్ని
దేవస్యపరితోభవత్। దేవదుందుభయోనేదుర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః।జగుర్గం
ధర్వపతయస్తుంబురుప్రముఖాస్తతః । తుష్టువుర్మునయోదేవం త్రిపురఘ్నంత్రి
లోచనమ్।ఉత్సవంపరమంచక్రుర్దేవాబ్రహ్మాపురోగమాః। ఆనందతాండవంచక్రే
మహాదేవస్తదాముదా । నేత్రాభ్యామపతద్భూమావానందాశ్రుమయంపయః।
ఆనందామృతకుండాఖ్యంసరశ్చక్రేసదాశివః । వరంతస్యాదదాత్ప్రీతః పరస్సపర
మేశ్వరః।అస్యతోయస్యసంస్పర్శాచ్చేతనోఽచేతనోఽపిచ । తథైవయాతిమత్స్థానం
యత్సురైరపిదుర్లభమ్ । ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌస్థానంయోగిధ్యేయంసనాతనం।
కాలస్తద్వచనంశ్రుత్వాతస్యకుండస్యసర్వశః । ఆహస్వభటముఖ్యాన్వై చతుర
శ్చతురోవిభుః । రక్షధ్వమేతత్పానీయం యద్యైకోఽపి నసంస్పృశేత్ । యు
ష్మాభిరేవ పానీయం నస్ప్రష్టవ్యం కదాచన । ఏవం యమేన నిర్దిష్టా మహా
కాయా మహాబలాః । తస్య కుండస్య పరితో భ్రమంతస్తస్థురన్వహమ్ । ఏ
వం బహుతిథే కాలే గతే దైవ వశాత్సుత । జలం పపురదృష్ట్వాన్యత్పిపా
సాపరిపీడితాః । పీతమాత్రేణతేసర్వేయయుశ్శివపురంక్షణాత్ । తదాదిసర్వ
లోకానాం సుసేవ్యమభవజ్జలం । పశుపక్షిమృగాశ్చైవ మానుషాయక్షరాక్ష
సాః।స్పర్శనాదమృతోదస్య సర్వేయాంతిశివంశివాః । తదాదిలోకపాలానాం లో
కాశ్శూన్యాబభూవిరే। ఇంద్రాగ్నిసోమానిలయక్షరక్షో జలేశకాలప్రముఖాస్సు
రేంద్రాః।మామూచురాగత్యమహేశనేత్ర జలప్రభావంపరమాద్భుతంతత్ । త
తోఽహమాగత్యభువంనిరీక్ష్య సరోవరంశంకరనేత్రజాతం। తమబ్రువందేవనికాయ
మేక శిలోచ్చయేనాస్యముఖంపిబధ్వం।తథైవయక్షాఃపరితోవిచింత్య మహాగిరింవా
మనాఖ్యంప్రగృహ్య । ఆగత్యనిక్షిప్యసరోవరాస్యే తస్థుస్తదగ్రేపరిపీడ్యకాయైః।
అచేతనోఽప్యస్యవరప్రభావా క్ష్మముత్పపాతాశుసదేవయక్షైః । సమన్వితస్సిద్ధగతిం
ప్రపేదే శివప్రభావంకిమిహాబ్రవీమి। తతోఽసిర్వేణమనాస్సురైశ్చై ర్విచింత్యకించిన్న

గతోఽస్మి కృత్యం। విష్ణుం తతోఽహం సహ దేవబృందైః క్షీరాబ్ధిసంస్థం పితరం గురుం మే। స్తోతుం సమాధాయ మనః పరేశం ప్రచక్రమేఽహం గతవిస్మయో హరిం। త్వమేక ఆసీః పరతః పరః పుమాన్ నాద్యః పుమాన్ కేవలచిత్స్వరూపః। స్వానందపూర్ణస్సదసత్ప్రపంచ బాహ్యాంతరవ్యాప్తబహుప్రకారః। త్వమాదిరంతోఽస్య సతః పరేశ మధ్యం బహిశ్చాఖిలజీవసంజ్ఞః। దేహేంద్రియప్రాణసమన్వితోఽపి న స్పృశ్యసే నిలిపీతైః కదాచిత్। అతో జగత్త్వన్మయమేతదీశ దేవాస్త్వదీయాస్త్వదృతే స్తి నాన్యత్। జానాసి సర్వం త్వయి సన్నివిష్టో లోకే హితం లోకహితం విధేహి। మహేశనేత్రాంబుసరః ప్రభావాల్లోకత్రయం నాశముపేత్య కాండే। యత్కృత్యమత్రేశ విధేహి నిశ్చితం తల్లోకపాలాస్సుఖినో భవంతు॥ శ్రీభగవానువాచ॥ జానామి సురకార్యం తే పురైవ కమలాసన। సర్వం సమీకరిష్యామి విజ్వరో భవ మా ఖిద॥ బ్రహ్మోవాచ॥ విష్ణుస్తదా హనూమంతం స్మృతమాత్రాగతం పురః। ఉవాచ గచ్ఛ హనుమన్ కులాచలమతంద్రితః। తత్రాస్తే మందరసుతశ్శాపాత్పాషాణతాం గతః। తం త్వమానయ భద్రం తే త్వరితం కార్యసిద్ధయే॥ శ్రీహనుమానువాచ॥ మందరస్య సుతః కో వా కేన శప్తః పురా ప్రభో। తేన కిం సాధ్యతే కార్యం విస్తరాద్వద మే ప్రభో॥ శ్రీభగవానువాచ॥ మందరో నామ విఖ్యాతో త్రైలోక్యైకనకాచలః। తస్య భార్యా ప్రభా నామ సతీ సర్వాంగసుందరీ। పుత్రకామా హరం మాం చ పూజయామాస సర్వదా। ఆవాం తస్యైవ సుప్రీతౌ ప్రసన్నౌ వరదర్షభౌ। సాపి వవ్రే వరం పుత్రం ప్రసన్నావఖిలేశ్వరౌ। యువయోర్భక్తిసంపన్నం పుత్రం మే దీయతాం ప్రభూ। తథేత్యుక్త్వా తథా సాధ్వీ శంభునా చానుమోదితా। పుత్రం సా సుషువే సాధ్వీ తపశ్చక్రే సుదారుణం। బద్ధపద్మాసనస్థిరమానంతలక్షితలక్షణః। కదాచిదాశ్రమం తస్య దూర్వాసా మునిరభ్యగాత్। క్షుత్తృడ్భ్యాం పీడితస్తస్య పురః క్షణమవస్థితః। తేనాలబ్ధసపర్యస్తం శశాప తనయం గిరేః। శైలస్త్వం భవితా మూఢ మత్పూజనపరాఙ్ముఖః। తత ఉన్మీల్య నయనే నత్వా మునిమపూజయత్। పూజితస్సోపి తం ప్రాహ ప్రసన్నః పతితం పదోః। తథాపి భగవాన్విష్ణుస్త్వామాత్మని నియోక్ష్యతి। తదా విశాపో భవితా సత్యముక్తం మయానఘ। ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ విప్రస్సోఽప్యాసీచ్ఛైలతాం క్షణాత్। ఆస్తే కులాచలే హ్యాపీతం సమానయ సువ్రత। అహం శ్వేతాబ్జకుసుమం సముద్భూత్వాపిధాయ తత్। హరనేత్రాంబుకుండస్య ముఖం స్థాస్యామి సువ్రత। మత్పద్మోపరితం శైలం క్షిప్త్వా యాహి నిజాశ్రమం। ఇత్యుక్తో హనుమాన్సర్వం చకార హరిణేరితం। స్థాపయిత్వాంబుజే శైలం యయా శీఘ్రం హిమాలయం। భగవానపి తం శైలం పద్మరూపీ జనార్దనః। ఆక్రమ్య

సర్వతోతిష్ఠత్ప్రకృతింపురుషోయథా।తస్యమూర్ధానమాక్రమ్యమహాశక్తిస్థితవా న్విభుః।తతఆరభ్యతత్తీర్థమంతర్భూతంనవిద్యతే। గౌతమేనసమానీతా గౌతమీ సాగరంప్రతి।పుష్పాద్రేర్ధర్షయంతీసా సమాయాతామహామతే। వాంఛంతీహర నేత్రాంబుస్పర్శంవాంఛన్పవిత్రతాం।హరనేత్రజలంతత్ర స్రవదేవాభిగౌతమీం। జటానేత్రాంబునోస్తత్ర సంగమఃపాతకాపహః । హరనేత్రజలంచాదౌవిష్ణుప ద్మంతతోపరి। తేనాపివ్యాప్తశైలేంద్రః స్థితస్సర్వాఘనాశనః।తస్యోపరి మహాదేవ స్సగణస్సముపస్థితః।తత్రైవగౌతమీంగంగా స్మృతమాత్రాఘనాశనీ।తస్మాత్పుణ్య తమంతీర్థం జగత్స్వపినవిద్యతే । నజానంతిజనాస్సర్వే విష్ణుమాయా విమోహితాః।మార్కండేయస్తు తత్సర్వం జానాతిపరమార్థవిత్ । తస్మాత్తత్ర తపస్తేపేసిద్ధింశీఘ్రమవాప్తవాన్।యజ్ఞదానతపఃకర్మ కృతమత్రమనీషిభిః। సిధ్యంతిన చిరాదేవ ఫలమప్యక్షయంలభేత్।శ్వేతోనామగిరిస్తత్ర పద్మపుష్పైణవేష్టితః। అతోనామత్రయంతస్య ఏకస్యపరికీర్తితం । దర్శనాత్స్పర్శనాత్తస్య కీర్తనాత్స్మరణాదపి । వసంతిపితరస్స్వర్గేపుంసాంపూర్వోత్తరాణిహి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే
పుష్పాద్రివర్ణనంనామాష్టా
చత్వారింశోధ్యాయః.

అథైకోనపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ వైష్ణవీంతీర్థసారంమేకథయస్వపితామహ।యచ్ఛ్రుత్వాముచ్యతేపాపై ర్వైష్ణవంలోకమాప్నుయాత్॥ బ్రహ్మోవాచ॥ శృణువత్స ప్రవక్ష్యామితీర్థమప్రతిమం భువి । వారాణస్యాంవాసుదేవః కురుక్షేత్రేజనార్దనః।ప్రయాగేమాధవోదేవః శ్రీకృష్ణఃపురుషోత్తమే । శ్రీరంగేవేంకటాద్రౌచ మథురాయామధోక్షజః । గోదావర్యుత్తరేతీరేగోవిందశ్శ్వేతపర్వతే । గోమత్యాంగోపతిశ్చైవగయాయాంతుగదాధరః। ఇత్యాద్యష్టోత్తరశత స్థానానిభువి ముఖ్యతః । తత్రాద్యంవైష్ణవంలోకేతీర్థంగోపాలసంజ్ఞితం । అత్రేతిహాసంవక్ష్యామిసనాతనమనుత్తమమ్।పురాపరాశరమునిర్యమునాతీరమభ్యగాత్ । దృష్ట్వాసత్యవతీమాహ యమునోత్తరణంప్రతి । కాళిందీపుళినేరమ్యే తయారేమే ప[illegible]కృష్ణద్వైపాయనందీపే జనయామాసనారద । ద్వైపాయనే విని

ష్కా-రింతేతతశ్చింతాఽశరోభవత్।గొవిందంమనసాధ్యాయన్ తపసోవ్యయకారణాత్। శీఘ్రమమతపోవృద్ధిః కథంస్యాదిత్యచింతయత్।గౌతమీతీర మగమచ్ఛ్వేతాద్రింసదదర్శహ।యస్మిన్మృకండుప్రియయాసంతానార్థంతపోకరోత్।శంఖునేత్రజలేకూపేపద్మాకారేణకేశవః।ఛాదయిత్వావసత్తస్మిన్నారోహ్య శ్వేతపర్వతం। తద్వైవ్వష్ణవశ్వేతగిరౌతోషయామాసశంకరం।మార్కండేయంసుతంలేభే మృకండుర్మునిసత్తమ।మార్కండేయస్షోడశాబ్దేయస్మింస్తప్త్వాతపోమహత్।యమంనిర్జిత్యదీర్ఘాయురభవన్మునిసత్తమ। మహాదేవోపియత్రాస్తేమార్కండేయేశ్వరశ్శివః। ధరాధరేణగోవిందఃస్థాపితోగోపవేషవాన్।గోపాలదేవస్తత్రాస్తేయావదాభూతసంప్లవం।పరాశరమునిశ్చాపితపస్సిద్ధిమవాప్తవాన్। పురాణసంహితాకర్తాగోపాలస్యప్రసాదతః। కృష్ణద్వైపాయనస్తత్రతపస్తప్త్వామహర్షిభిః।వ్యాసోబభూవదీర్ఘాయుస్సర్వజ్ఞశ్చేతిహాసకృత్। తత్రైవకృష్ణమాసాద్య శుకఃపరమధర్మవిత్। మహాభాగవతస్యాసీద్వ్యాఖ్యాతాసాంఖ్యతంత్రకృత్। అన్యేచమునయోదేవాః పరాంసిద్ధిముపాగతాః। తత్రద్వాదశతీర్థానిసర్వపాపహరాణివై। తేషుస్నానంచదానంచపితౄణాంతర్పణంతథా। సర్వంతదక్షయంవింద్యాద్గోపాలస్యప్రసాదతః। గోదావర్యాంనరస్స్నాత్వా దృష్ట్వాకృష్ణంసనాతనం।ప్రాప్నుయాద్వాంఛితాన్కామాన్సత్యముక్తంకవిప్రియ। నారదశ్శుకశాక్తేయవ్యాసాద్యైసనకాదయః।సర్వేస్వాగత్యగోపాలం దృష్ట్వాయాంతిత్రివిష్టపం। గోవిందతీర్థేదానంచయోదదాతినరోత్తమః। సర్వక్రతుఫలంప్రాప్యపరంపదమవాప్నుయాత్। మార్కండేయంనమస్కృత్యగోవిందంచసమేతయః। స్నానదానజపాదీనాం ఫలమాప్నోతిమానవః।గోవిందతీర్థమాహాత్మ్యశ్రవణాన్ముక్తిమాప్నుయాత్.

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే- గౌతమీమాహాత్మ్యే.
గోవిందతీర్థవర్ణనంనామై
కోనపంచాశోధ్యాయః.

అథపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం-నారదఉవాచ॥తీరయోరుభయోఃపుణ్యతీర్థానిపురుషోత్తమ। కథితానిత్వయాదేవశతశోథసహస్రశః। తేషాంతీర్థవిశేషాణామాశుసిద్ధిప్రదంనృణాం। అనాయాసేన యత్రాస్తేతద్వదస్వమహామతే॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ వత్సజానాసిసర్వంత్వంసర్వజ్ఞోసిమమాంగజః। తథాపిపృచ్ఛసిభవాన్లోకానుగ్రహ...

శృణుష్వైకమనావక్ష్యేక్షేత్రంయత్తైరభికాంక్షితం । ఆశుసిద్ధిప్రదంలోకే కామా
నాంపూరకంమహత్ । తీర్థంజనార్దనంనామ గౌతమ్యాఉత్తరేతటే । ముఖే
భ్యోనిస్సృతావేదామమపూర్వంసనాతనాః। అనంతాఃప్రజ్వలంతీహసూర్యాయు
తసమంప్రభాః। గృహీతుకామామునయస్సమాజగ్ముఃపరాహతాః । తేజసాక్షిప్త
హృదయానశక్నుర్వీక్షితుంతదా।ఆబభ్రుస్సర్వతస్తేదహంతీవజగత్త్రయం। త
తోనారాయణోదేవ స్సర్వభూతహితేరతః।సహస్రబాహుభిస్తాన్వై చకారమల
పర్వతం।అథార్ణవబోధితోయస్మాత్తేజసాచాదితాఃప్రజాః।తస్మాజ్జనార్దనోలో
కే సర్వోపనిషదఃకృతాః।అతస్తత్పర్వతంలోకే జనార్దనముశంతిహి । చతస్రో
ముష్టయోయస్మాత్సముద్ధృతమునీశ్వరః। వ్యాసరూపీమహావిష్ణుర్వేదమేకంచతుర్వి
ధం।ఋగ్యజుస్సామభేదేన వ్యభజత్తాన్మునీశ్వరః। తాంశ్చతుర్భ్యస్స్వశిష్యేభ్యః పై
లాదిభ్యఃప్రదదౌవిభుః। తేతులోకేస్వశిష్యేభ్యో వ్యభజన్బహుధాద్విజాః। శేషమ
ద్రివరాకార మకరోజ్జగతీపతిః। ఉపసంహృత్యతత్తేజః స్వయమాక్రమ్యతస్థివాన్।
తతోజనార్దనందేవం కృష్ణద్వైపాయనోమునిః । తోషయామాసదేవేశం ప్రస
న్నంభక్తవత్సలం॥ వ్యాసఉవాచ॥ నమస్తేదేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర। సర్వశ
క్తిధరానంత త్వామహంశరణంగతః।శబ్దబ్రహ్మమయందేవం శబ్దాతీతంనిరంజనం।
శబ్దశాస్త్రప్రవక్తారం సర్వాధారంసనాతనం। సర్వలోకైకశరణంప్రణతోస్మిజ
నార్దనం।శరణాయశరణ్యానాం భక్తానాంభక్తిదాయినే।దేవత్వత్పాదకమలం
బ్రహ్మరుద్రాదిసేవితం।అనపాయిసదాభూయా న్మమమానసమందిరే। త్వన్నామ
స్మరతాంశశ్వత్సర్వదాసారవేదినాం । ఆనందామృతమగ్నానా మితరద్విషవద్భ
వేత్।తదస్తుమేహృషీకేశజన్మాంతరశతేష్వపి।ఆలపామిభవద్భక్త్యైస్సదాసంతుష్ట
మానసైః।తతఃప్రసహ్యాభగవా న్ప్రసన్నోభక్తవత్సలః।కింతేభీష్టంవరంబ్రహ్మన్
మత్తోవాంఛసిమేవద।అచిరాత్ప్రాప్స్యసేకామం సుదుర్లభమతిస్ఫుటం ॥ వ్యా
సః॥ ఏతద్వేదమయంతీర్థం త్వయాచసమధిష్ఠితం । తీర్థంజనార్దనంనామ వ
సిత్వాభూతసంప్లవం।ఏతజ్జ్ఞాత్వాభవంతంయే నత్వాస్తుత్వాచనిత్యశః। వసంత్వ
త్రభవత్స్థానం గచ్ఛంతుహతకిల్బిషాః॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ యద్యదిచ్ఛసితత్స
ర్వం సత్యంభవతునాన్యథా । త్వమేవాహమహంత్వంవై భేదోనాస్త్యావయోఃక్వ
చిత్।అహంవత్స్యామిసతత మిహవేదమయేగిరౌ। భజతామిష్టదానాయ యావ
దాభూతసంప్లవం।అత్రయత్కురుతేమర్త్యా స్తపోదానవ్రతాదికం। తత్తత్కో
టిగుణంభూయా ద్వేదరాశిప్రభావతః। ఇత్యుక్త్వాభగవాంస్తత్ర దేవరూపీజనా

ర్దనః। తేజోరూపీ గిరిం వ్యాప్య సదా తత్రైవతస్థివాన్॥ బ్రహ్మోవాచ॥ ఏకదా
రావణభ్రాతా విభీషణ ఇతి శ్రుతః। శ్రీరంగశాయినం ద్రష్టు మాగత స్త్వరితో నిశి। త
త్ప్రదక్షిణ వేళాయాం పదా విప్రమతాడయత్। తదా కోపసమావిష్టా స్తంబబం
ధుర్విజాతయః। రజ్జుభిః పరితో భక్తం రామస్య పరమాత్మనః। తచ్ఛ్రుత్వా నారద
ముఖా ద్రామో రాజీవలోచనః। అభ్యయా త్పుష్పకేణాథ త్వరయా వాయువేగతః।
భక్తం మోచయితుం విప్రా న్నయే నయకోవిదః। పుష్పకేణ త్వరాయాంతం రామం
రాజీవలోచనం । సహితం సీతయా దేవ్యా లక్ష్మణేన మునీశ్వరైః । నభోవాణీ
సమాభాష్య రామముచ్చై రువాచ హ। ఏతత్పుణ్యతమం స్థానమత్ర స్నాత్వా పునర్ద్వి
జ । బంధా న్మోక్ష్యతి తే భక్త శ్శీఘ్రం యుష్మత్ప్రసాదతః। ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ
పుష్పకాదవరుహ్యాసః । రామః కమలపత్రాక్షో దదర్శ క్షేత్రముత్తమం॥ శ్రీరా
మః ॥ మామకాశ్శృణు తేదానీ మత్ర రామేశ్వరం శివమ్ । స్నాత్వా సంస్థాప్య గ
చ్ఛామ స్సర్వలోకహితాయ వై । ఇతి స్నాత్వాథ గోదాయాం స్థాపయామాస శం
కరం। లక్ష్మణోపి తదా సీతా సర్వే కేవాస్సహర్షయః । స్థాపయామాస లింగాని
శతశోథ సహస్రశః । బోధిద్రుమయుగం తత్ర రామస్సీతాసమన్వితః। సమారో
ప్యాహ తత్రేదం కల్పస్థాయీ భవత్వితి । ఉవాచ పునరేవేదం మునీనాం శృణ్వతాం
సతామ్ । మయా సంస్థాపితానీహ లింగాని బహుశో భువి। ఏత త్తీర్థ సమం లోకేన
భూతం న భవిష్యతి । ఏతజ్జనార్దనం తీర్థం పురా పశ్చాన్మమాభిధమ్। భవిష్యతి త్వ
స్య నామాని తీర్థం చైతజ్జనార్దనం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఇత్యుక్త్వా రాఘవోగత్వా
మోచయిత్వా విభీషణమ్। కృతకృత్య స్తదా రామస్సీతయా స్వపురం యయౌ। ఏతత్తే
కథితం సర్వ మనాయాసేన సిద్ధిదం । గోదావరీతటే తీర్థ మేతత్సర్వాతి గం
ఫలాత్ । స్నాత్వా గోదాంభసి ప్రాత ర్మార్గసీ ప్రత్యర్కవాసరే । దృష్ట్వా
రామేశ్వరం శర్వం సర్వకామ ఫలం లభేత్ । భానువారే త్వమావాస్యా పూ
ర్ణిమా వాథ సప్తమీ । గిరేః ప్రదక్షిణం కృత్వా వాజపేయ ఫలం లభేత్ ।
ప్రదక్షిణ ప్రియం వక్ష్యే గిరేరస్య మహాత్మనః । ఉషస్యుత్థాయ యతవాగ్వా
సరే గౌతమీజలే । ఆప్లుత్య తీర్థే విధివ త్కృత్వా సంకల్ప పూర్వకం। అహం
జనార్దనగిరిం నవదేవాత్మకం హరేః । ప్రదక్షిణం కరోమ్యద్య తుష్టో భవతు
మే హరిః । తతో మౌనీ సముత్తీర్య గత్వాశ్వత్థయుగం తథా । అష్టవారం పరిక్ర
మ్య నమేన్మంత్రమిమం పఠన్ । బోధివృక్షోసి బోధాత్మ న్రామేణా రోపితః పు
రా। భీతోస్మి భవఘోరాబ్ధేః భవం నాశయ తే నమః॥ అశ్వత్థప్రార్థనా ॥ తతస్సం

పూజ్యరామేశం భక్త్యాశక్త్యనుసారతః । తతోజనార్దనగిరిం గత్వాదేవం జ
నార్దనం।నత్వావ్యాసకృతంతీర్థం పశేత్తస్యైవసన్నిధౌ । తతోనారాయణం
నత్వా గౌతమేశంతతఃపరం । త్రిలోచనంనమస్కృత్యైవైంద్రింలింగంనమేత్తతః।
తతోగస్త్యేశ్వరంలింగం సంపూజ్యవిధివత్తదా । తతోరామేశ్వరంలింగంగత్వా
పాపవినాశనం। ముక్తేశ్వరంనమస్కృత్య తతోమౌనంవిసర్జయేత్ । ప్రాయ
శ్చిత్తమిదంగుహ్యం జన్మకోట్యంహసామపి । కింపునస్సర్వకామానాం ఫలమక్ష
య్యమశ్నుతే।రామేశ్వరంనమస్కృత్య ననమేచ్ఛజనార్దనం। నతత్ఫలమవాప్నో
తి పురుషఃపురుషర్షభః । అష్టోత్తరశతంవిష్ణోః స్థానానిభువిముఖ్యతః। తేషాం
ప్రధానభూతంహి తీర్థమేతజ్జనార్దనం । తత్రతీర్థాన్యనంతాని సర్వదేవ
మయానివై।తేషాంప్రధానభూతాని షష్ట్యుత్తరశతత్రయం ॥ స్నాత్వాగోదావ
రాంభస్యుషసిరవిదినేబద్ధవాక్ఛుద్ధచిత్తోధ్యాత్వాసీతాసమేతంహృది రఘుతిలకం
బోధియుక్తంప్రణమ్య।గత్వాసంపూజ్యరామేశ్వరమఖిలగురుందేవమాద్యం ప్రణ
మ్య।స్తుత్వాభుక్త్వాఖిలార్థానఖిలవరసుఖం ముక్తిమంతేప్రయాతి॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే జనార్దనరామేశ్వరాది

నవదేవతాత్మకతీర్థవర్ణనంనామ

పంచాశోధ్యాయః.

అథైకపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ అశ్వత్థతీర్థమాఖ్యాతంసైప్పలంచతతఃపరమ్। ఉ
త్తరేమందతీర్థంచతతోవృష్టిమితశ్శృణు । పురాగస్త్యోభగవాన్దక్షిణా
శాగతోమునిః । దైవైస్తుప్రేరితఃపూర్వంవింధ్యస్యప్రార్థనాంప్రతి । సశనై
ర్వింధ్యమభ్యాగాత్సహస్రమునిభిర్వృతః । తమాగత్య నగశ్రేష్ఠం బహువృక్షస
మాకులమ్ । స్పర్ధినంమేరుభానుభ్యాం వింధ్యశైలంశనైశ్శనైః । తమాయా
చ్ఛమునిర్ధీరోలోపాముద్రాపతిర్మునిః । కృతాతిథ్యోద్విజైస్సార్థంప్రశస్య
చనగంపునః । ఇదమాహమునిశ్రేష్ఠోదేవకార్యచికీర్షయా । అహంయామిన
గశ్రేష్ఠమునిభిస్తత్వదర్శిభిః । తీర్థయాత్రాంకరోమీతి దక్షిణాశాంవ్రజామ్య
హం । దేహిమార్గంనగపతేరాతిథ్యంచైవయాచతే । యావదాగమనం మే

స్యాత్స్నాతవ్యంతావదేవహి । నాన్యథాచరితవ్యం తైత థేత్యాహానగోత్తమః।అ
గమద్దక్షిణామాశాం తైర్వృతోమునిభిర్మునిః । శనైస్సగౌతమీమహాగాత్సత్రయా
గాయదీక్షితః । సంవత్సరంతథాసత్రమకరోన్మునిసత్తమః । కైటభస్య సుతౌ
పాపౌ రాక్షసౌధర్మకంటకౌ।అశ్వత్థఃపిప్పలశ్చైతివిఖ్యాతౌ ప్రియంజయౌ । అశ్వ
త్థోశ్వత్థరూపేణ పిప్పలో బ్రహ్మరూపధృత్ । తావుభావంతరే పాపౌ యజ్ఞ
విధ్వంస నాయచ । కురుతాం వికృతం రూపం దానవౌ పాప చేతసౌ ।
అశ్వత్థోవృక్షరూపేణ పిప్పలో బ్రాహ్మణాకృతిః। ఉభౌతౌ బ్రాహ్మణాన్నిత్యం చక్రతు
ర్భక్షణంమునే।ఆశ్రయంతిచ యేశ్వత్థం తాంస్తానశ్నాత్యసౌతరుః। పిప్పలస్సామగో
భూత్వా శిష్యానశ్నాతిరాక్షసః।క్షీయమాణాన్ద్విజాన్ దృష్ట్వా మునయోరాక్ష
సావుభౌ।అతివృద్ధామహాప్రాజ్ఞా దక్షిణంతీరమాశ్రితాః । సౌరింశనైశ్చరంమంద
మపశ్యన్ తంధృతవ్రతం।గత్వాతేమునయస్సర్వే రక్షఃకర్మన్యవేదయన్ । సౌరి
ర్మునిగణానాహ పూర్ణేతపసిమేద్విజాః। రాక్షసౌహన్మిపూర్ణేమే తపస్యక్ష
యఏవహి।పునఃప్రాహుర్మునిగణా దాస్యామస్తేతపోమహత్। ఇత్యుక్తో బ్రాహ్మణై
స్సౌరిః కృతమిత్యాహతానపి। సౌరిర్బ్రాహ్మణవేషేణ ప్రాయాదశ్వత్థరూపిణం।
రాక్షసంబ్రాహ్మణోభూత్వా ప్రదక్షిణమథాకరోత్।ప్రదక్షిణంచకుర్వాణం మేనే
బ్రాహ్మణమేవతం।నిత్యవద్రాక్షసఃపాపో భక్షయామాసమాయయా । తస్యకా
యంసమావిస్య తస్యచాంత్రాణ్యకృంతత।కృత్తాంత్రో రాక్షసఃపాపో మందేనర
విసూనునా।భస్మీభూతఃక్షణేనైవ మహావజ్రహతోయథా। అశ్వత్థంభస్మసాత్కృ
త్వాహ్యన్యంతంబ్రహ్మరూపిణం।రాక్షసంపాపనిలయమేకఏవతమభ్యగాత్ । అధీ
యాన్ బ్రాహ్మణఇవ శిష్యరూపోవినీతవత్। పూర్వవత్పిప్పలశ్చాపి భక్షయామాస
భానుజం।సభక్షితఃపూర్వవచ్చ రక్షోంత్రాణ్యస్యవైక్షత। తదాలోకితమాత్రాసౌ
రాక్షసోభస్మసాదభూత్।ఉభౌహత్వాభానుసుతః కింకృత్యంమేవదంత్వతః। మున
యోజాతసంహర్షా స్సర్వఏవతపస్వినః।తతఃప్రసన్నాహ్యభవన్మునయోగస్త్యపూర్వకాః।వరాన్దదుర్యథాకామం సౌరయేమందగామినే।సంప్రీతోబ్రాహ్మణానా
హ యావత్సూర్యసుతోబలీ।మద్వారేనిరతాయేచ కుర్వంత్యశ్వత్థలంభనం। తేషాం
సర్వాణికామ్యాని స్యుఃపీడామద్భవానిచ। తీర్థేశ్వత్థేచమత్తీర్థే స్నానంకుర్వం
తిమేనరాః। తేషాంసర్వాణికార్యాణి భవేయురపరోవరః। మందవారేచయేశ్వ
త్థం ప్రాతరుత్థాయనాన్యగాః।ఆలంబంతేచతేషాంవై గ్రహపీడావ్యపోహతు। త
త్రస్నానేనదానేన హేమదానఫలంలభేత్। తతఃప్రభృతితత్తీర్థ మాశ్వత్థంపిప్ప

లంముసేతీర్థంశనైశ్చరంతత్ర తత్రాగస్త్యంచసాత్రికం । యాజ్ఞికంచాపితత్తీర్థం సామగంతీర్థమేవచ।ఇత్యాద్యష్టోత్తరంతత్ర సహస్రాణిచతుర్దశ। తేషు స్నానంచదానంచ సత్రయాగఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణె గౌతమీమాహాత్మ్యే
పిప్పలేత్యాద్యష్టోత్తరశతసహస్రతీర్థవర్ణనంనామై
కపంచాశోధ్యాయః.

అథద్విపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥ సోమతీర్థమితిఖ్యాతం తదప్యుక్తంమహాఫలం । తత్రస్నానేనదానేన సోమపానఫలంలభేత్ । జగతాంమాతరఃపూర్వ మోషధ్యోదేవసమ్మతాః । మమాపిమాతరోదేవ్యఃపూర్వాసాంపూర్వవత్తరాః । ఆసుప్రతిష్ఠితోధర్మస్స్వాధ్యాయోయజ్ఞకర్మచ । ఆభిరేవధృతంసర్వం త్రైలోక్యంసచరాచరం । తతోప్యోషధ్యోజగద్వంద్యామాహూచురనహంకృతాః । అస్మాకం త్వంపతిందేహిరాజానంసురసత్తమ । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతాసాంమయోక్తాఓషధీరిదం। పతింప్రాప్స్యథసర్వాశ్చ రాజానంప్రీతివర్ధనం । రాజానమితితచ్ఛ్రుత్వా తామామూచుఃపునర్మునే।గంతవ్యంక్వపునఃప్రోక్తాగౌతమీంయాంతుమాతరః।తుష్టాయామథతస్యాంవోరాజాస్యాల్లోకపూజితః।తాశ్చగత్వామునిశ్రేష్ఠగౌతమీంతుష్టువుస్తథా॥ఓషధ్యఊచుః॥ నమోస్తుతేమాతరభీష్టదాయినేనమోస్తుతేబ్రహ్మమహాఘనాశని।నమోస్తుతేవిష్ణుపదాద్వినిస్సృతేనమోస్తుతేశంభుజటాద్వినిసృతే।స్తువంతీనామేవమేవకిందదామీతిచాబ్రవీత్। పతిందేహిజగన్మాతః రాజానమతితేజసం।తతోవాచనదీగంగాహ్యోషధీస్తాఇదంవచః।అహంచామృతరూపాస్మి హ్యోషధ్యోమాతరోమృతాః।తాదృశంచామృతాత్మానం పతింసోమందదామివః॥ దేవాశ్చఋషయోవాక్యంమేనిరేసర్వఏవచ। ఓషధ్యశ్చాపితద్వాక్యం తతోజగ్ముస్స్వమాలయం। యత్రచాపుర్మహౌషధ్యో రాజానమమృతాత్మకం। సోమతీర్థమితిఖ్యాతంసోమపానఫలప్రదం।తత్రస్నానేనదానేనపితరస్స్వర్గమాప్నుయుః। యఇదంశృణుయాన్నిత్యంపఠేద్వాభక్తితస్స్మరేత్ ।దీర్ఘమాయురవాప్నోతిసపుత్రోధనవాన్భవేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సోమతీర్థామృతతీర్థవర్ణనంనామ
ద్విపంచాశోధ్యాయః.

త్రిపంచాశాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ధాన్యతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వకామప్రదంనృణాం।సుభిక్షంక్షేమదంపుంసాం సర్వాపద్వినివారణం। ఓషధ్యస్సోమరాజానంపతింప్రాప్యముదాన్వితాః । ఊచుస్సర్వస్యలోకస్య గంగాయాశ్చేప్సితంవచః।వైదికీపుణ్యాగాథా స్తి యాంచ వేదవిదోవిదుః।భూమింసస్యవతీంకచ్చి న్మాతరంమాతృసమ్మితాం। గంగాంసమీపేయోదద్యా త్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । భూమింసస్య వతీంగాశ్చౌషధీశ్చ ముదాన్వితః । విష్ణుబ్రహ్మేశరూపాయ యోదద్యాచ్ఛక్తితో నరః।సర్వంతదక్షయంవింద్యా త్సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్। ఒషధ్యస్సోమరాజస్య సోమస్యాప్యదోషధీపతిః । ఇతిజ్ఞాత్వాబ్రహ్మవిదేచౌషధీర్యః ప్రయచ్ఛతి।సర్వాన్కామానవాప్నోతి బ్రహ్మలోకేమహీయతే । తాఏవ సోమరాజానం ప్రీతాఃప్రోచుఃపునఃపునః । యోస్మాకదదాతిగంగాయాం తంరాజ న్పారయామసి। త్వముత్తమోస్యోషధీభ్య స్త్వదధీనంచరాచరం । యోస్మాకదదాతివిప్రేభ్యస్తం రాజన్పారయామసి।అస్మాకదదాతియోసిత్యంద్రుశ్యాదృశ్యేభ్యఏవచ । ఉపస్థితస్తుయోస్మాకంతంరాజ న్పారయామసి । స్థావరంజంగమంకించి దస్మాభిర్వ్యాపితంజగత్।యోస్మాకదదాతివిప్రేభ్య స్తంరాజన్పారయామసి । హవ్యంకవ్యం తదమృతం యత్కించిదుపభుజ్యతే। తద్వదస్మాకహియోదద్యా త్తంరాజన్పారయామసి।ఇత్యేషావైదికీగాథా యశ్శృణోతిస్మరేత్తువా।పఠేత్తంభక్తిసంపన్నం తం రాజన్పారయామసి । యత్రైషాపఠితాగాథా సోమేనసహరాజ్ఞయా। గంగాతీరేఒషధీభి ర్ధాన్యతీర్థంతదుచ్యతే । తతః ప్రభృతితత్తీర్థ మాషధ్యం సౌమ్యమేవచ।అమృతంవేదగాథంచ మాతృతీర్థంతథైవచ । ఏషుస్నానం తపోహోమం దానంచపితృతర్పణం । సర్వంతదక్షయంవింద్యా త్పితౄణాం ప్రీతివర్ధనం।గౌతమీతీరమాశ్రిత్య యఃకుర్యాత్పితృతర్పణం । అన్నదానంచయఃకుర్యా త్తదానంత్యాయకల్ప్యతే॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే ధాన్యతీర్థ వర్ణనంనామ

త్రిపంచాశోధ్యాయః.

అథచతుఃపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ విదర్భాసంగమంనామ రేవతీసంగమంతథా । తత్రైవతద్వృత్తమాఖ్యాస్యే యత్పురాణవిదోవిదుః । భరద్వాజఇతిఖ్యాతః ఋషిరాసీత్తపోనిధిః।తస్యస్వసా రేవతీతి కురూపావికృతస్వరా। తాందృష్ట్వావికృతాం భ్రాతా భరద్వాజఃపరితాపవాన్। చింతయాపరయాయుక్తో గంగాయాదక్షిణేతటే।కస్మైదదామిమాంకన్యాం స్వసారంభీషణాకృతిం। నకశ్చిత్ప్రతిగృహ్ణాతి దాతవ్యేతిస్వసాతథా।ఏవంవిమృశ్యత స్తస్య స్వాశ్రమేచాతిశోభనే। ద్రష్టుంఋషివరః ప్రాయా ద్భరద్వాజంయతవ్రతః। ద్వ్యష్టవర్షశ్శుభవపు శ్శాంతోదాంతోగుణాకరః । నామ్నాకఠఇతిఖ్యాతో భరద్వాజంననామసః।విధివత్పూజ్యతంవిప్రం భరద్వాజః కఠంతథా। తస్యాగమనకార్యంచ పప్రచ్ఛపురతస్థితం। తతోప్యాహ భరద్వాజం విద్యార్థీచాహమాగతః । త్వద్దాత్పదర్శనాకాంక్షీయద్యుక్తంతద్విధీయతాం । భరద్వాజఃకఠంప్రాహ హ్యధీష్వయదభీప్సితం। పురాణంస్మృతయోవేదా ధర్మశాస్త్రాణ్యనేకశః । సర్వంవేద్మిమహాప్రాజ్ఞరుచిరం వదమాచిరః॥ కఠఉవాచ ॥ అధ్యాపయస్వమాంబ్రహ్మన్ శిష్యంమాంవిద్ధిచార్థినం । శుశ్రూషణపరంభక్తం కులీనంసత్యవాదినం । తథేత్యుక్త్వాభరద్వాజః ప్రాదాద్విద్యామశేషతః।ప్రాప్తవిద్యఃకఠఃప్రీతోభరద్వాజమథాబ్రవీత్।ఇచ్ఛేయం దక్షిణాం దాతుం గురోతవమనఃప్రియాం । వదస్వదుర్లభంచాపి గురోతుభ్యం నమోస్తుతే।భరద్వాజః॥ గృహాణకన్యాంవిధివ ద్భార్యాంకురురమస్వతాం । అస్యాః త్యా వర్తితవ్యం యాచేహందక్షిణామిమాం॥ కఠఉవాచ ॥ భ్రాతృవత్పుత్రవచ్చాపిశిష్యస్స్యాత్స్వగురోస్తథా । గురుశ్చపితృవచ్చస్యాత్సంబంధోత్రకథంభవేత్॥ భరద్వాజః॥ మద్వాక్యంతవసత్యంచ మమాజ్ఞాతవదక్షిణా। సర్వంస్మృత్వాకఠాద్యత్వం రేవతీంభజతన్మనాః। తథేత్యుక్త్వాగురోర్వాక్యా త్కఠోజగ్రాహ పాణినా। రేవతీంవిధివద్దత్త్వాం ససమీక్ష్యకఠస్త్వథ।తత్రైవపూజయామాస సదేవేశంకఠోముదా।రేవత్యారూపసంపత్త్యై శివప్రీత్యాచ రేవతీ।సురూపాచారుసర్వాంగీ నరూపేణోపమీయతే।సాభవత్తత్రగంగాయాం తస్మాత్తన్నామతోనదీ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-
రేవతీసంగమతీర్థవర్ణనంనామ.
చతుఃపంచాశోధ్యాయః.

పంచపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ॥పూర్ణతీర్థమితిఖ్యాతంగంగాయాఉత్తరేతటే। తత్రస్నాత్వానరోజ్ఞానాత్తథాపిశుభమాప్నుయాత్। పురాధన్వంతరిర్నామకల్పాదావాయుషస్సుతః। తపశ్చకారవిపులం గంగాసాగరసంగమే।తపస్యంతంతమోనామబలవానసురోమునే। పురాచనికృతోరాజ్ఞారణంహిత్వామహాసురః।సహస్రమేకంవర్షాణాంసముద్రంప్రావిశద్భయాత్। ధన్వంతరావనంప్రాప్తేరాజ్యంప్రాప్తేచతత్సుతే। విరాగంచగతేరాజ్ఞి తమఃప్రాయాదథార్ణవాత్। గంగాతీరంసమాశ్రిత్యరాజాధన్వంతరిర్యతః। జపహోమరతోనిత్యంబ్రహ్మజ్ఞానపరాయణః।ధన్వంతరింనాశయేయమితిప్రాయాత్తమోర్ణవాత్।వారితోబహుశోకేన రాజ్ఞాబలవతాన్వహం। తంనృపంనాశయామీతితమఃప్రాయాదథార్ణవాత్।యత్రబ్రహ్మ విదాంశ్రేష్ఠా యత్ర రాజర్షయోమలాః। తత్రవైతస్యమానంతం తమః ప్రాయాదథార్ణవాత్। మాయయాప్రమదారూపం కృత్వారాజానమభ్యగాత్। నృత్తగీతవతీసుభ్రూర్హసంతీచారుదర్శనా। తాందృష్ట్వాచారుసర్వాంగీంబహుకాలాన్నయాన్వితాం। శాంతామనువ్రతాంభక్తాం కృపయాచాబ్రవీదిదం॥ రాజోవాచ॥ కాచత్వంకస్యహేతోర్వావర్తసేగహనేవనే। కందృష్ట్వాహృష్యసేచత్వంవదకల్యాణితత్వతః। ప్రమదాచాపితద్వాక్యం శ్రుత్వా రాజానమబ్రవీత్। త్వయితిష్ఠతిరాజన్కోహేతుర్హర్షస్యమేభవేత్॥ అహమింద్రస్యసాలక్ష్మీస్త్వాందృష్ట్వాకామసంకులా। హర్షందదామిపరితోరాజంస్తవపునఃపునః। ఏతద్వచోనిశమ్యాథతపస్త్యక్త్వాసుదుస్త్యజం। తామేవమనసాధ్యాయంస్తన్నిష్ఠస్తత్పరోభవత్। తదేకశరణోరాజాతద్ధ్యాతశ్చతథాతమః। అంతర్ధానగతో బ్రహ్మన్నాశయిత్వా తపోమహత్। ఏతస్మిన్నంతరేచాహంవరాన్దాతుంసమభ్యగాం। తందృష్ట్వాతిజడీభూతంతపోభ్రష్టంయథామృతం। తమాశ్వాస్యాథవివిధైర్హేతుభిర్నృపసత్తమం। తవశత్రుస్తమోనామ కృత్వాత్వాంతపసశ్చ్యుతం। చరితార్థోగతోరాజన్నత్వంశోచితుమర్హసి। తతః కృతాంజలీరాజామామాహవిగతభ్రమః। కింకరోమికథంబ్రహ్మన్ తపసః పారమాప్నుయాం। తతస్తస్యోత్తరంప్రాదాం దేవదేవంజనార్దనం। స్తుహిసర్వప్రయత్నేనతపస్సిద్ధిమవాప్స్యసి। సజగామనరశ్రేష్ఠోహిమవంతంనగోత్తమం। కృతాంజలిపుటోభూత్వావిష్ణుంతుష్టావభక్తితః॥ ధన్వంతరిరువాచ॥ జయవిష్ణోజయాచింత్యజయకృష్ణజయాచ్యుత। జయగోపాలలక్ష్మీశజయవిష్ణోజగన్మయ।జ

యభూతపతేనాథనమః పన్నగశాయినే । జయసర్వగగోవిందజయవిశ్వకృతేన
మః ॥ నమోవిశ్వసృజేదేవజయపాశభృతేనమః । జయసత్యగుణోపేతజయమా
ధవశర్మణే । జయకామదకామస్త్వం జయశర్మదశర్మణే। జయపుష్టిదపుష్టే
శజయకల్యాణకారిణే । జయభూతదభూతేశ జయమానవిధాయినే । జయక
ర్మదకర్మీత్వంజయపీతాంబరచ్ఛద।జయసర్వగసర్వస్త్వంజయవేదవిదేనమః ।
జయజన్మదజన్మత్వంపరమాత్మన్నమోస్తుతే । జయభుక్తిదభుక్తిస్త్వంజయము
క్తిదమాధవ।జయలోకదలోకేశజయపాపవినాశన। జయవత్సలభక్తానాంజయచ
క్రధృతేనమః।జయమానదమానస్త్వంజయజ్యోతిస్స్వరూపిణే।జయసౌఖ్యదసౌఖ్య
స్త్వంజయమూర్తిదమూర్తికృత్। జయశాంతిదశాంతిస్త్వంజయపావకపా
వన।జయపాలదపాలస్త్వంజయశంకరశంభవాన్ । జయపావనవిత్తేశజయభూ
మన్పినాకినే।జయస్సర్వస్యజగతోధాతృమూర్తేనమోస్తుతే । ఏవంస్తువంతంభగ
వాన్ శంఖచక్రగదాధరః । వరేణచ్ఛందయామాససర్వకామసమృద్ధిభిః। తమా
హస్పతిఃప్రహ్వాస్సురరాజ్యమమేప్సితమ్ । తథైవత్రిదశేశత్వమవాప్యస్పతిఃక్ర
మాత్।త్రిఃకృత్వోనాశమగమత్సహసాత్రిషుస్స్వకాత్పదాత్। నహుషాద్వృత్రహ
త్యాయాంసింధుసేనవధాత్తదా । అహల్యాయాశ్చగమనాద్యేనకేనచహేతునా।
తతస్సురపతిఃప్రాహవాచస్పతిమిదంవచః । హేతునాకేనవాగీశభ్రష్టరాజ్యోభ
వామ్యహమ్।బృహస్పతిరువాచేంద్రంబ్రహ్మాణంపృచ్ఛగచ్ఛతమ్ । సతుజానాతియ
ద్భూతంభవిష్యదపివర్తనం।సతువక్ష్యతియేనేదంజాతవచ్ఛమహామతే। తావాగ
త్యమహాప్రాజ్ఞౌతతఃప్రాప్యమహాంతికమ్। కృతాంజలిపుటౌభూత్వామామూచ
తురిదంవచః ॥ ఇంద్రబృహస్పతీఊచతుః॥ భగవన్ కేనదోషేణశచీభర్తాఉదా
రధీః।రాజ్యాత్ప్రభ్రశ్యతేచాద్యసంశయంఛేత్తుమర్హసి । తదాహమబ్రువంప్రా
జ్ఞంచిరంధ్యాత్వాబృహస్పతిం । ఖండధర్మేణదోషేణతేనరాజ్యంన్యవేదయం।
తాభ్యాంయత్పూర్వవృత్తాంతం తదప్యుక్తంమయానఘ । ఆయుషస్తుసుతశ్శ్రీ
మాన్ధన్వంతరిరుదారధీః।తపసాచకృతంవిఘ్నంవిష్ణునాచతథైవచ । పూర్వజన్మ
సువృత్తాంతమిత్యాదిపరికీర్తితం । తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితౌచోభౌమామేవపునరూచ
తుః । తద్దోషప్రతిషేధస్తుకేనస్యాత్సురసత్తమ । పునర్ధ్యాత్వావదంచాహం
ప్రాయతాందోషకారణం।గత్వాతుగౌతమీందేవీంస్తూయతాంహరిశంకరౌ । త
థైవజగ్మతురుభౌగౌతమీంమునిసత్తమ।స్నాతౌశుచిక్రియాచోభౌదేవౌతుష్టువతు
ర్ముదా॥ ఇంద్రఉవాచ॥నమోమత్స్యాయకూర్మాయవరాహాయనమోనమః॥

నృసింహాయాదిదేవాయ వామనాయనమోనమః । నమోస్తుహంసరూపాయ
బుద్ధరూపాయచక్రిణే । అనంతాయాచ్యుతాయైవజామదగ్న్యాయతేనమః। వ
రుణేంద్రస్వరూపాయ యమరూపాయతేనమః । పరమేశాయ దేవాయ నమ
స్త్రైలోక్యరూపిణే।బిభ్రత్సరస్వతీంవక్త్రే సర్వజ్ఞోపినమోస్తుతే। బహుబాహుర
పాదస్త్వంబహువర్ణాక్షిశీర్షకః । త్వామేవశరణంప్రాప్యబహవస్సుఖినోభ
వన్॥ బృహస్పతిరువాచ ॥ సూక్ష్మంపరంవిష్ణుమనంతరూపమోంకారమాత్రంప్ర
కృతేఃపరంయత్।చిద్రూపమానందమయంసమస్తమేవంవదిష్యంతిముముక్షవస్త్వాం
ఆరాధయిష్యంతిభవంతమీశం మహాముఖైఃపంచభిరప్యకామాః। సంసారసింధోః
పరమాప్తపారోవదంతిదివ్యం భవనంవపుస్తే ॥ సర్వేషుసత్త్వేషు సమత్వబుద్ధ్యా
సమీక్ష్యసద్ధర్మగశాంతభావాః।జ్ఞానేనతేకర్మఫలానిహిత్వా ధ్యానేనయేత్వాం
ప్రవిశంతిశంభో॥ నధర్మబుద్ధిర్నచవేదశాస్త్రైర్నజ్ఞానయోగాన్నసమాధిధ
ర్మైః।రుద్రంశివంశంకరంశాంతచిత్తం భక్త్యాదేవంసోమనాథంచమన్యే ॥ మూ
ర్ఖోపిశంభోతవపాదభక్త్యా సోప్యాప్నుయాన్ముక్తిమయాంతనుంతే। జ్ఞానేషు
యజ్ఞేషుతపస్సుచైవ ధ్యానేషుహోమేషుమహత్పరేషు। సంపన్నమేతత్ఫలముత్త
మంయత్సోమేశ్వరేభక్తిమహర్నిశంయః । సర్వస్యజీవస్యసదాప్రియస్య ఫలస్య
దృష్టస్యతథాశ్రయస్య।స్వర్గస్యమోక్షస్యజగన్నివాస సోపానపఙ్క్తిస్త్వయిభ
క్తిరేషా। త్వత్పాదసంప్రాప్తిఫలాప్తయేతుసోపానపఙ్క్తింనవిదంత్యధీరాః।తస్మా
ద్దయాళోభవభక్తితస్తే నైవాస్త్యుపాయస్తవరూపమేవ। ఆత్మీయమాలోక్యమ
హత్త్వమీశ పాపేషుచాస్మాసుకురుప్రసాదం। స్థూలంసుసూక్ష్మంయదనాదినిత్యం
పితాచమాతాయదసచ్చసచ్చ। ఏవంశ్రుతేయఃస్తుతిభిఃపురాణైర్నమామిసోమే
శ్వరమీశితారం ॥ తతఃప్రీతౌహరిహరావూచతుస్త్రిదశేశ్వరం । ప్రీయతాంయ
త్నతోభీష్టం వరంయదపిదుర్లభం। ఇంద్రఃప్రాహసురేశానం మద్రాజ్యంతుపునః
పునః।జాయతేభ్రశ్యతేచైవ తత్పాపముపరమ్యతాం। తథాస్థిరోహంరాజ్యంస్యా
త్సర్వస్వంనిశ్చలంమమ।సుప్రీతౌయదిదేవేశౌ సర్వంస్యాన్నిశ్చలంత్వితి। తథేతిహరి
వాక్యంతావభినంద్యేదమూచతుః। ఇహజన్మనిపూర్వస్మిన్ యత్కించిత్సుకృతం
కృతం।తత్సర్వంపూర్ణతామేతు గోదావరినహాస్తుతే।ఏవంస్మరేచ్చయఃకశ్చిద్గౌ
తమ్యాంస్నానమాచరేత్ । ఆవాభ్యాంచప్రసాదేన సనరఃపూర్ణతామియాత్।
పూర్వజన్మకృతాద్దోషాత్సముక్తఃపుణ్యభాగ్భవేత్।తతస్స్నాతశ్శుచిర్భూత్వా
మంగళేతిప్రకీర్తితా।తయాచసంగమఃఫణో గంగాయాంశుభదస్త్వసౌ।ఇంద్రే

ణసంస్తుతో విష్ణుః ప్రత్యక్షో భూజ్జగన్మయః। త్రిలోకసమ్మితాంశక్రో భూతింలేభేజగన్మయాత్। యన్నామ్నా చాపివిఖ్యాతో గోవిందఇతిచిత్రవత్। త్రైలోక్యరాజ్యం యత్రాప్తం హరిణాచహరాన్మనే। నిశ్చలంయేనసంజాతం దేవదేవాన్మహేశ్వరాత్। బృహస్పతిర్దేవగురు ర్యత్రాప్తోషీన్మహేశ్వరం। రాజ్యశ్రీస్థిరభావాయ దేవేంద్రస్యమహాత్మనః। సిద్ధేశ్వరంయత్ర దేవం లింగంచత్రిదశార్చితం। తతఃప్రభృతితత్తీర్థం గోవిందమితివిశ్రుతం। మంగళాసంగమంచైవ పూర్ణతీర్థంతతఃపరం। ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం బార్హస్పత్యంతథైవచ। యత్ర చేంద్రేశ్వరో దేవో గోవిందో విష్ణురేవచ। తేషుస్నానంచదానంచ యత్కించిత్సుకృతార్జనం। సర్వంస్యాదక్షయంపుణ్యం పితౄణామపిదుర్లభం। శృణోతియశ్చపఠతి యశ్చస్మరతినిత్యశః। తస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకం॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-పూర్ణతీర్థమంగళాసంగమ

గోవిందసిద్ధేశ్వరేత్యాద్యుభయతీరసప్త

త్రింశత్సహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

పంచపంచాశోఽధ్యాయః.

షట్పంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ రామతీర్థమితిఖ్యాతం భ్రూణహత్యావినాశనం। తస్యస్మరణమాత్రేణసర్వపాపైఃప్రముచ్యతే। ఇక్ష్వాకువంశప్రభవః క్షత్రియోలోకవిశ్రుతః। బలవాన్మతిమాంచ్ఛూరో యథాశక్తఃపురూరవాః। పితృపైతామహంరాజ్యం కుర్వన్నాస్తేమహాబలీ। నామ్నాదశరథఃఖ్యాత స్సర్వధర్మపరాయణః। కౌసల్యాచసుమిత్రాచ కైకేయీచమహామతే। భార్యాఃకులీనాశ్శుభగా రూపలక్షణసంయుతాః। తస్మిన్రాజనిరాజ్యేతు స్థితేఽయోధ్యాధిపే మునే। వసిష్ఠేబ్రహ్మణఃపుత్రేపురోధసివిశేషతః। నచవ్యాధిర్నదుర్భిక్షం నానావృష్టిర్నచాధయః । బ్రహ్మక్షత్రవిశాంనిత్యం శూద్రాణాంచవిశేషతః। ఆశ్రమాణాంచసర్వేషా మానందోభూత్పృథక్పృథక్। తస్మిన్నాసతిరాజేంద్రే ఇక్ష్వాకూణాంకులోద్వహే। దేవానాందానవానాంచ రాజ్యార్థంవిగ్రహోభవత్ । క్వాపితేనజయంప్రాపు ర్దేవాశ్చాపితథేతరే। ఏవంప్రవర్తమానేతు త్రైలోక్యమపిపీడితం। అథాన్నారదతత్రోహం

అవధం దైత్యదానవాన్। దేవాంశ్చాపి విశేషేణ నకృతం తైర్మదీరితం। పునశ్చ సంగరస్తేషాం బభూవ సుమహాన్మిథః। విష్ణుం గత్వా సురాః ప్రోచుస్తద్దేశానం జగన్మయం। తావూచతురుభౌ దేవా నసురాన్ దైత్యదానవాన్। తపసా బలినోయాంతు పునః కుర్వంతు సంగరం। దేవానాం దానవానాంచ సంగరోభూత్సుదారుణః। నతత్ర దేవా జేతారో నైవ దైత్యాశ్చ దానవాః। సమం ప్రవర్తమానేతు వాగువాచాశరీరిణీ। యత్ర రాజా దశరథో జయస్తత్ర భవిష్యతి। ఇతి శ్రుత్వా జయాయోభౌ జగ్ముర్వై దేవదానవాః। తత్ర వాయుస్స్వయం ప్రాప్తో రాజానమవదత్తదా। ఆగంతవ్యం త్వయా రాజన్ దేవదానవసంగరం। యత్ర రాజా దశరథో జయస్తత్రేతి విశ్రుతం। తస్మాత్త్వం దేవపక్షస్స్యాద్భవేయుర్జయినస్సురాః। తద్వాయువచనం శ్రుత్వా రాజా దశరథో నృపః। ఆగమ్యతే మయా సత్యం వాయోగచ్ఛ యథాసుఖం। గతే వాయౌ తథా దైత్యాశ్చాజగ్ముర్భూపతిం ప్రతి। తేప్యూచుర్దానవా మా స్మ సాహాయ్యం కర్తుమర్హసి। తతః ప్రోవాచ నృపతిర్వాయునా ప్రార్థితః పురా। ప్రతిజ్ఞాతం మయా తచ్చ యాంతు దైత్యాశ్చ దానవాః। సతు రాజా తథా చక్రే గత్వా చైవ త్రివిష్టపం। యుద్ధం చక్రే తథా దైత్యైర్దానవైరాత్తసైన్యవాన్। పశ్యత్సు దేవసంఘేషు నముచేర్భ్రాతరస్తథా। వివ్యధుర్నిశితైర్బాణై రథాక్షం నృపతేస్తదా। ఛిన్నాక్షం చ రథం రాజా నజానాతి ససంభ్రమాత్। సా సుభ్రూః కైకయీ దృష్ట్వా రాజ్ఞే నజ్ఞాపితం తయా। రాజా త్వయం సమాలోక్య భగ్నమక్షం తథాకరం। అక్షవన్మునిశార్దూల తదేతన్మహదద్భుతం। పశ్యత్సు దేవసంఘేషు నముచేర్భ్రాతృభిస్సహ। రథేన రథినాం శ్రేష్ఠస్త్వయా దత్తకరేణ చ। జితవాన్ దైత్యదనుజాన్ బహూంస్తాంశ్చ బలాధికాన్। తతో దేవైరనుజ్ఞాత అయోధ్యాం పునరభ్యగాత్। కైకేయ్యాః కర్మ తద్దృష్ట్వా విస్మయం పరమం గతః। తుష్టస్తస్యైవరాన్ప్రాదాత్త్రీంస్తు నారద సా త్వపి। అనుమాన్య నృపప్రోక్తా కైకేయీ వాక్యమబ్రవీత్। త్వయి తిష్ఠంతు రాజేంద్ర త్వయా దత్తవరా అపి। విభూషణాని రాజేంద్రో దత్వా స ప్రియయా సహ। రథేన విజయీ రాజా హ్యయోధ్యాం ప్రావిశత్సుఖీ। సకదాచిద్దశరథో మృగయాసక్తచేతసా। అటన్నరణ్యం తన్మధ్యే వారిబంధమథాకరోత్। గత్వా నివిశ్య పానార్థమాగతాన్నిశితైశ్శరైః। మృగాన్హంతి మహాబాహు శ్శృణు కాల విపర్యయం। గతే ప్రవిష్టే నృపతౌ నాగచ్ఛంతి మృగాస్తదా। ఏతస్మిన్నంతరే బ్రహ్మన్ తస్మిన్నేవ నగోత్తమే। వృద్ధో వైశ్రవణో నామ నశృణోతి నపశ్యతి। తస్య భార్యా తథాభూతా తావబ్రూతాం తదా సుతం। ఆవాం తృషార్తావార్తేశ్చ తృ

ష్ణాచైవ ప్రవర్తతే । వృద్ధానాంజీవితంకృత్స్నం బాల స్త్వమసిపుత్రక। తయో
స్తువచనంశ్రుత్వా వృద్ధయోర్గురువత్సలః । హస్తేగృహీత్వాకలశం జగామఋ
షిపుత్రకః।సఋషిర్నతురాజానం జానాతినృపతిర్ద్విజం । సత్వరంకలశం పూ
ర్ణంవారిగృహ్ణాంతమాశుగైః । ద్విజంరాజాద్విపంమత్వావివ్యాధనిశితై శ్శరైః।
నిశివిద్ధోమర్మదేశే దుఃఖితో వాక్యమబ్రవీత్। కేనేదందుష్కరంకర్మకృతంబ్రహ్మ
ఘ్నతామమ।మైత్రోబ్రాహ్మణఇత్యుక్త్వానాపరాధోస్తికశ్చన । తదేతద్వచనంశ్రు
త్వాఋషేరార్తస్యభూపతిః । నిశ్చేష్టశ్చనిరుత్సాహ శ్శనైస్తందేశ మభ్యాగా
త్।తంతుదృష్ట్వాద్విజవరం జ్వలంతమివతేజసా। ఆత్మానమాత్మనాకృత్వా స్థిరం
రాజాబ్రవీద్వచః। కోభవాన్మునిశార్దూలకిమర్థమిహచాగతః।వదపాప కృతే
మహ్యాం వదమేనిష్కృతింపరాం। తద్రాజవచనంశ్రుత్వామునిపుత్రో బ్రవీద్వచః।
నద్రష్టవ్యోనవక్తవ్య స్తథాపిశృణుమేవచః। ఉత్క్రమిష్యంతిమేప్రాణా అతోవక్ష్యా
మికించన। ఆత్మనోహంనశోచ్యామివృద్ధామేపితరావనే।తయోశ్శుశ్రూషకః కస్స్యా
దంధయోరేకపుత్రయోః । వినామయామహారణ్యే కథంతౌజీవయిష్యతః।తథాపి
తత్రగచ్ఛత్వం గృహీతకలశ స్తథా । తాభ్యాందేహ్యుదపానంత్వం యావత్తౌన
మరిష్యతః।ఇత్యేవంబ్రువత స్తస్య గతాఃప్రాణామహావనే । విసృజ్యసశరం చా
పమాదాయకలశంనృపః।తత్రప్రాయాత్సవేగేన యత్రవృద్ధామహావనే।వృద్ధాచా
పితదారాత్రౌ సుతేనోన్యోన్యం సమూచతుః । ఉద్విగ్నఃకుపితోవాస్యాదథవా భ
వితాకథం।నప్రాప్తశ్చావయోర్యష్టిః కింకుర్మఃకాగతిర్భవేత్ । ఏవంబహువి
ధావాచో బ్రువతోర్వృద్ధయోర్వనే । తదాదశరథో రాజా శనైస్తందేశమభ్యా
గాత్।పాదసంచారశబ్దేనమేనాతేసుతమాగతం।కుతోవత్సచిరాత్ప్రాప్త స్త్వం
దృష్టిస్త్వంపరాయణః।నబ్రూషేకింనురుష్టోసి వృద్ధయోరంధయోస్సుత। సభీతఇవ
రాజేంద్ర స్తావువాచనారద । ఉదపానంచకురుతం తతశ్చనృపభాషితం। శ్రు
త్వాపానసుతోమహ్యాం కోభవాంస్తత్వతోవద । పశ్చాత్పిబేయంపానీయంతతో
రాజాత్వభాషత।తత్రతిష్ఠతితేపుత్రో యత్రవారిసమాశ్రయః । తచ్ఛ్రుత్వా వ్య
థితఃప్రాహసత్యంబ్రూహినచాన్యథా । ఆచచక్షేతతో రాజా సర్వమేవయథా
ర్థతః।తతస్తుపతితౌవృద్ధౌ తత్రావాంనసమాచిరం।తతోవైశ్రవణంవృద్ధం సఖా
ర్యంనృపసత్తమః।యత్రాసౌపతితఃపుత్ర స్తందృష్ట్వాతావిలేపతుః। యథాపుత్రవి
యోగేన మృత్యుర్నౌవిహితస్త్వయా । తథాత్వంపాపపుత్రస్య వియోగాన్మృ
త్యుమాప్స్యసి।ఏవంవిలపతోర్భ్రష్టా గతాఃప్రాణా స్తతోనృపః।అగ్నినాయో

జయామాస వృద్ధౌచగురుపుత్రకం । తతోజగామనగరం దుఃఖితో నృపతిర్మందినే।వసిష్ఠస్యచతత్సర్వం న్యవేదయదశేషతః।వసిష్ఠోపిద్విజశ్రేష్ఠ స్సంమంత్ర్యత్వథ నిష్కృతిం।యజస్వహయమేధైశ్చ బహుభిర్బహుదక్షిణైః । అకరోద్ధయమేధాంశ్చ రాజాదశరథోద్విజైః । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర వాగువాచాశరీరిణీ। పూతంశరీరమభవద్రాజ్ఞో దశరథస్యహి । వ్యవహారశ్చభవితాభవిష్యంతితథా సుతాః। జ్యేష్ఠపుత్రప్రభావేన రాజాఽపాపోభవిష్యతి । తతోబహుతిథేకాలేఋష్యశృంగాన్మునీశ్వరాత్।దేవానాంకార్యసిధ్యర్థం సుతాఅస్యసురోత్తమాః । కౌసల్యాయాంతదారామ స్సుమిత్రాయాంచ లక్ష్మణః । శత్రుఘ్నశ్చాపికైకేయ్యాంభరతోమతిమాన్నరః। తేసర్వేమతిమంతశ్చ ప్రియారాజవశేస్థితాః। తంరాజానమృషిః ప్రాప్య విశ్వామిత్రః ప్రజాపతిః।రామంచలక్ష్మణంచాపి త్వయాచత మహామతే। చిరప్రాప్తసుతోవృద్ధో రాజాతైనమభాషత । సశరీరమిదంరాజ్యం దాస్యేనైవసుతావితి।వసిష్ఠేనతతఃప్రోక్తో రాజాదశరథస్తదా।రామంచలక్ష్మణంచైవకథంచిదవదన్నృపః । విశ్వామిత్రస్యబ్రహ్మర్షేః కురుతాంయజ్ఞరక్షణం। తథేత్యుక్త్వాదశరథం నమస్కృత్యపునఃపునః । జగ్మతూరక్షణార్థాయ విశ్వామిత్రేణ తౌముదా।తతస్సుహృష్టోగాధేయో ముదాప్రాదాత్తదోభయోః। మాహేశ్వరీం మహావిద్యాం ధనుర్విద్యాపురస్సరాం।శాస్త్రమాత్రంలౌకికంచహ్యశ్వవిద్యాంగజోద్భవాం।అస్త్రవిద్యాంధర్మవిద్యాం మంత్రాహ్వానవిసర్జనం । సర్వవిద్యామథావాప్య ఉభౌతౌరామలక్ష్మణౌ।కృతాస్త్రౌతౌధనుష్పాణీ మార్గేహత్వాతు తాటకాం।మునినాస్తూయమానౌతౌ చక్రతుర్యజ్ఞరక్షణం । తతోమహామఖేవృత్తేవిశ్వామిత్రోమునీశ్వరః । పుత్రాభ్యాంసహితోరాజ్ఞో జనకంద్రష్టు మభ్యగాత్।తతస్తద్దర్శయామాస రాజమధ్యేనృపాత్మజః । రామస్సౌమిత్రిసహితో ధనుర్విద్యామగాన్మహత్।తత్రైవజనకఃప్రాదాత్సీతాంలక్ష్మీమయోనిజాం। తత్రైవలక్ష్మణస్యాపి భరతస్యానుజస్యచ । శత్రుఘ్నస్యాపిక్రమశో రాజా దశరథోముదా।పురోధసావసిష్ఠేన విశ్వామిత్రేణధర్మతః । మంత్రిభిస్సహితశ్చైవమా న్వివాహమకరోన్మనే।తతోబహుతిథేకాలే రాజ్ఞిరాజ్యంప్రయచ్ఛతి । కైకేయీ విఘ్నమాధత్త వనప్రవ్రాజనంతదా । భరతస్యచతద్రాజ్యం రాజాతస్మైప్రదత్తవాన్।పితరంసత్యవాక్యంచ కుర్వన్రామోమహావనం। వివేశసీతయాసార్ధం తదాసౌమిత్రిణాసహ।తస్మిన్వినిర్గతేరామే వనవాసాయదీక్షితే । తంరామం చాపిసౌమిత్రిం సీతాంచగుణశాలినీం । దుఃఖేనపరమావిష్టోబ్రహ్మశాపంచసంస్మ

రన్।తదాదశరథో రాజా జీవంతత్యాజదుఃఖితః । తతో రాజామహాప్రాజ్ఞోయా
వత్స్థావరజంగమం। నరకాణ్యథఘోరాణి భీషణానిబహూనిచ। తత్రస్థితస్తథా
రాజానరకేచపృథక్పృథక్।పచ్యతేభిద్యతేరాజాపీడ్యతేచూర్ణ్యతేతథా। చోష్య
తేదంశ్యతేభూయోదహ్యతేపోహ్యతేతథా। ఏవమాదిషుఘోరేషునరకేషుసపచ్య
తే।రామోపిగచ్ఛన్నధ్వానంచిత్రకూటమథాభ్యగాత్ । తత్రైవత్రీణివర్షాణివ్య
తీతానిమహామతే।పునశ్చదక్షిణామాశామాక్రమద్దండకావనం।విఖ్యాతంత్రిషులోకే
షుదేశానాంతద్ధిపుణ్యదం।ప్రావిశత్తన్మహారణ్యంభీషణందైత్యసేవితం।తద్భయాదృ
షిభిస్త్యక్తంహత్వాదైత్యాంశ్చరాక్షసాన్ । విచరన్దండకారణ్యేఋషిసేవ్యమథా
కరోత్।తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యేశృణునారదయత్నతః। తావచ్ఛనైస్త్వగాద్రా
మోయావద్యోజనపంచకమ్।గౌతమీంసమనుప్రాప్తోరాజాపినరకేస్థితః।యమస్య
కింకరానాహరామోదశరథాత్మజః। గౌతమీమభితోయాతిపితరంతస్యధీమతః ।ఆ
కర్షంత్వథరాజానంనరకాన్మాత్రసంశయః। ఉత్తీర్యగౌతమీంయాతియావద్యో
జనపంచకమ్।రామస్తావత్తస్యపితానరకేనైవపాత్యతామ్ । యదేవాస్మద్వచఃపు
ణ్యం నకుర్యుర్యదిదూతకాః। తతశ్చనరకేఘోరేయూయంసర్వేనిమజ్జథ । దక్షి
ణాశాపతేర్వాక్యం నిశమ్యయమకింకరాః । నరకేపచ్యమానంతమయోధ్యాధిప
తింనృపం।ఉత్తార్యఘోరనరకాద్వచనంచేదమబ్రువన్। ధన్యోసినృపశార్దూలయ
స్యతేపుత్రఈదృశః।సవిశ్రాంతశ్చనైరాజాకింకరాన్వాక్యమబ్రవీత్ । నరకేష్వథ
ఘోరేషుపాత్యమానఃపునఃపునః । కథమాకర్షితశ్శీఘ్రంతన్మేవక్తుమిహార్హ
థ । తత్రకశ్చిచ్ఛాంతమనారాజానమిదమబ్రవీత్। రామస్తవసుతశ్శ్రీమాన్గౌత
మీతీరమాగతః।తస్మాత్త్వంనరకాద్ఘోరాదాకృష్టోసినరోత్తమ । యదిత్వాం త
త్రగౌతమ్యాంస్మరన్రామస్సలక్ష్మణః। స్నానంకృత్వాథపిండాదియదిదద్యాన్నృ
పోత్తమ । తతస్త్వంసర్వపాపేభ్యోముక్తోయాసిత్రివిష్టపం ॥ రాజోవాచ॥ త
త్రగత్వాభవద్వాక్యమాఖ్యాస్యేహంసుతంప్రతి। భవంతఏవశరణమనుజ్ఞాందాతు
మర్హథ।తద్రాజవచనంశ్రుత్వా కృపయాయమకింకరాః । అనుజ్ఞాంచదదుస్త
స్మైరాజాప్రాగాత్సుతంప్రతి । గౌతమ్యాస్తటమాశ్రిత్యరామోలక్ష్మణఏవచ ।
సీతయాసహవైదేహ్యాసస్నౌచైవయథావిధి । నైవతత్రాభవద్భోజ్యంభక్ష్యం
వాగౌతమీతటే । తద్దినేతత్రవసతోర్గౌతమీతీరవాసినోః । తందృష్ట్వాదుఃఖితో
భ్రాతాలక్ష్మణోరామమబ్రవీత్।పుత్రౌరాజ్ఞోదశరథస్యాథాపిబలమీదృశం। నా
ద్యభోజ్యమిహాస్మాకం గంగాతీరనివాసినాం ॥ శ్రీరామఉవాచ ॥ భ్రాతర్యద్వి

హితంకర్మ నైవతచ్చాన్యథాభవేత్ । సౌమిత్రేనూనమస్మాభిర్నబ్రాహ్మణముఖా
హుతం।తస్మాద్దేవాన్ సమభ్యర్చ్యహోతవ్యంవైహుతాశనే । శనైర్దశరథో
రాజాతందేశముపజగ్మివాన్।తందృష్ట్వాలక్ష్మణశ్శీఘ్రంతిష్ఠతిష్ఠేతిచాబ్రవీత్। ధను
రాకృష్యకోపేన రక్షస్త్వందానవోపివా । ఆసన్నంచపునర్దృష్ట్వాయాహియా
హ్యత్రపుణ్యభాక్।రామోదాశరథీరాజాధర్మవాక్యాచ్చవర్తతే। యదిప్రవ
ర్తసేపాపతతోవధమవాప్స్యసి। తత్రతద్వచనం శ్రుత్వా శనైర్గద్గదవాగ్భ
యాత్ । ఉవాచాధోముఖోభూత్వాస్నుషాంపుత్రౌకృతాంజలిః। అహందశర
థోనామపుత్రౌమేశృణుతాంవచః। తిసృభిర్బ్రహ్మహత్యాభిర్వృతోహందుఃఖమా
గతః।కింనపశ్యతమేదేహంనరకేషుచపాతితం । తతఃకృతాంజలీరామస్సీతయా
లక్ష్మణేనచ। భూమౌప్రణేముస్తేసర్వేవచనం చేదమబ్రువన్ । కస్యేదంకర్మణ
స్తాతఫలంనృపతిసత్తమ । సచప్రాహయథావృత్తంబ్రహ్మశాపంవధంతథా। త
తోదుఃఖేనమహతావృతాస్సర్వేభువంగతాః । రాజానంవనవాసంచ మాతరం
పితరంతథా । దుఃఖాగతింకర్మగతింనరకేపతనంతదా।ఏవమాద్యథసంస్మృత్వా
ముమోహనృపతేస్సుతః । విసంజ్ఞం స్వపతిందృష్ట్వాసీతావాక్యమథాబ్రవీత్ । కి
మనేనాత్రదుఃఖేన నిష్ఫలేననరేశ్వర । దేహిహత్యాంప్రథమతోమహ్యంతామతి
భీషణాం । ద్వితీయాంలక్ష్మణోహత్యాంగృహ్ణాతుత్వపరాంభవాన్।ఏతద్ధర్మయు
తంవాక్యంసీతయాభాషితంద్రుతం ।తథేతిచాహతురుభౌతతోదశరథోబ్రవీత్।గౌ
తమ్యాంస్నానదానేనపిండవార్యర్పణేనచ । తిసృభిర్బ్రహ్మహత్యాభిర్ముక్తో
యామిత్రివిష్టపం।తథేతిక్రియమాణేతుపిండదానాయశత్రుహా । నైవాపశ్యద్భక్ష్య
భోజ్యంతతోలక్ష్మణమబ్రవీత్ । లక్ష్మణశ్చాహవినయాద్ధింగుద్యాశ్చఫలానిచ। సం
తితేషాంచపిణ్యాకమానీతంభక్షణాయచ।పిణ్యాకేనాథగంగాయాంపిండందాతుః
తతఃపితుః।మనఃకుర్వంస్తతోరామోమందోభూద్దుఃఖితస్తదా । దైవీవాగబ్రవీత్త
త్రదుఃఖంత్యజనృపాత్మజ । యదన్నఃపురుషోరాజన్తదన్నాస్తస్యదేవతాః। పిం
డేచపాతితేభూమౌనాపశ్యత్పితరంతదా ।తతోగచ్ఛన్లోకపాలారుద్రాదిత్యా
స్తథాశ్వినౌ । స్వంస్వంవిమానమారూఢాస్తేషాంమధ్యేతిదీప్తిమాన్। విమానవర
మారూఢస్తూయమానశ్చకిన్నరైః । ఆదిత్యసదృశాకారస్తేషాంమధ్యేబభౌపితా।
తమదృష్ట్వాస్వపితరందేవాన్దృష్ట్వావిమానగాన్।కృతాంజలిపుటోరామఃక్వపితా
చేత్యభాషత । ఇతిదైవ్యభవద్వాణీరామంసంబోధ్యసీతయా । తిసృభిర్బ్రహ్మహ
త్యాభిర్ముక్తోదశరథోనృపః । వృతంపశ్యసురైస్తాతందేవాఅప్యూచిరేవచః । ధ

న్యోసికృతకృత్యోసిరామస్స్వర్గగతఃపితా।ఏనంపశ్యమహాబాహోముక్తపాపంపు
నఃపునః।తథేత్యాహసుతంరాజాహ్యాశీర్భిరభినంద్యచ ।కృతకృత్యోసిభద్రంతేతారి
తోహంత్వయానఘ।ధన్యస్సపుత్రోలోకస్మిన్పితౄణాంయస్తుతారకః । తతస్సుర
గణాఃప్రోచుర్దేవానాంకార్యసిద్ధయే । రామంచరమతాంశ్రేష్ఠంగచ్ఛతాతయ
థాసుఖం । తతస్తద్వచనం శ్రుత్వా రామస్తాన బ్రవీత్సురాన్ । గురౌపితరిమేదే
వాఃకింకృత్యమవశిష్యతే॥దేవా ఊచుః ॥ తారితాఃపితరోరామత్వయాపుత్రేణమా
నద।గచ్ఛంతుసర్వేస్వస్థానంత్వంచగచ్ఛయథాసుఖం । తద్దేవవచనాద్దృష్టస్సీత
యాలక్ష్మణేనచ। తద్దృష్ట్వాగాంగమాహాత్మ్యంవిస్మితోవాక్యమబ్రవీత్। అహో
గంగాప్రభావోయంత్రైలోక్యేనోపమీయతే । వయంధన్యాయతోగంగా దృష్టా
స్నాతస్సుపావనీ।హర్షేణమహతాయుక్తో దేవంస్థాప్యమహేశ్వరం। కృతాంజలి
పుటోభూత్వా రామస్తుష్టావశంకరం॥ శ్రీరామఉవాచ॥ నమామిశంభుంపురుషం
పురాణం నమామిసర్వజ్ఞమపారభావం। నమామిరుద్రంప్రభుమక్షయంతం నమా
మిసోమంశిరసానమామి। నమామిశర్వంపరమార్థరూప ముమాపతింలోకగురు
న్నమామి।నమామిదారిద్ర్యవిదారణంతం నమామిరోగాపహరంనమామి॥ నమా
మి కళ్యాణ మచింత్య రూపం నమామి విశ్వోద్భవ బీజభూతం । నమామి
విశ్వస్థితి కారణంతం నమామిసంహార కరంనమామి । నమామి గౌరీప్రియమ
వ్యయంతం నమామినిత్యంపరమక్షరంతం । నమామిచిద్రూపమమేయభావం త్రి
లోకరూపం శిరసా నమామి । నమామికారుణ్య కరంభవస్య భయాపహంచా
పిసదానమామి । నమామిదాతారమభీప్సితానాంనమామిసోమేశముమేశమీశం॥
నమామివేదత్రయలోచనంతంనమామిమూర్తిత్రయవర్జితంతమ్ । నమామిపు
ణ్యంసదసద్వ్యతీతంనమామి తంపాపహరంనమామి।నమామివిశ్వస్య హితేరతం
తంనమామిరూపాణిబహూనిధత్తే । యోవిశ్వగోప్తాసదసత్ప్రణేతా నమామి
తంవిశ్వపతింనమామి।యజ్ఞేశ్వరోయోత్తి స్తదైవహవ్యం కవ్యంసదాస్నాతి సదా
శివోయః । ఆరాధితోయశ్చదదాతిసర్వంనమామిదాసప్రియమిష్టదైవం। నమా
మిసోమేశ్వరమస్వతంత్రముమాస్వతంత్రం విజయంనమామి । నమామి విఘ్నే
శ్వరనందినౌచహ్యుమాప్రియంతం శిరసానమామి। నమామి దేవంభవదుఃఖశోకం
వినాశకంచంద్రధరంనమామి । నమామిగంగాధరమీడ్యమానం ఉమాపతిందైవ
వరంనమామి । నమామితంబ్రహ్మపురందరాదిసురాసురైరర్చితపాదయుగ్మం।
నమామిదేవీముఖవాదనానా మీక్షార్థమక్షిత్రితయంయఇచ్ఛేత్। పంచామృతై

గంధపుష్పసుధూపదీపైశ్చివిచిత్రపుష్పైర్వివిధైశ్చమంత్రైః । అన్నప్రదానైస్సకలో పచారైస్సంపూజితంవిశ్వమనేకరూపం॥ అన్నప్రదానైస్సకలోపచారైస్సంపూజితంసోమ మహంనమామి॥ బ్రహ్మో॥తతస్సభగవాన్ప్రాహ రామంశంభుస్సలక్ష్మణం। వరాన్వృణీష్వ భద్రంవో రామఃప్రాహవృషాకపిం।స్తోత్రేణానేనయేభక్తాస్త్వాం తోష్యంతి సురోత్తమ । తేషాంసర్వాణికార్యాణి సంసిద్ధింయాంతుశంకర। యేషాంచపితరశ్శంభో పాతితానరకార్ణవే । తేభ్యఃపిండాదిదానేన పునర్యాంతుత్రివిష్టపం జన్మప్రభృతిపాపంచ మనోవాక్కాయకంకృతం। తత్రతుస్నానమాత్రేణతదఘంనాశమాప్నుయాత్ । అత్రయేభక్తితశ్శంభో దదాత్యర్థిభ్యఅణ్వపి।సర్వంతదక్షయంశంభో దాతృభ్యఃఫలకృద్భవేత్ । ఏవమస్త్వితితంరామంశంకరోఽదృశ్యతాంయయౌ।గతేతస్మిన్సురజ్యేష్ఠే రామోప్యనుచరైస్సహ। గౌతమీయత్రచోత్పన్నా శనైస్తందేశమభ్యగాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యే

రామతీర్థవర్ణనంనామ

షట్పంచాశోధ్యాయః

సప్తపంచాశాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పుత్రతీర్థమితిఖ్యాతం శ్రమతీర్థంతదుచ్యతే। తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద । దితేఃపుత్రాశ్చదనుజాఃపరిక్షీణాయథాభవన్।అదితేస్తుసురాశ్శ్రేష్ఠా స్సర్వభావేననారద।తదాదితిఃపుత్రవియోగదుఃఖాత్సంస్పర్ధమానాదనుమాససాద । క్షీణాస్సుతాఆవయోరేవభద్రే కింకుర్వహేకమంగలంగరీయః । పశ్యాదితేర్వంశమభిన్నయుక్తం సాభ్రాతృ యుక్తంచశుభాన్వితంచ॥ జితారిముఖ్యద్యుతకీర్తిధర్మ మచింత్యసంఘర్షవినాశదక్షం। సమానభర్తృత్వసమానధర్మే సమానగోత్రేపిసమానరూపే। నజీవమేయం శ్రియమున్నతించ జీర్ణాస్మిదృష్ట్వాహ్యదితిప్రసూతాన్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వా దితేర్వాక్యం దనుఃప్రోవాచనారద।భర్తారంకశ్యపంభద్రే తోషయస్వనిజైగుణైః। తుష్టోయదిభవేద్భర్తా తతఃకామానవాప్స్యసి । తథేత్యుక్త్వాసర్వభావైస్తోషయామాసకాశ్యపం।దితింప్రోవాచభగవాన్ కాశ్యపోథప్రజాపతిః । కిందదా

మితవాభీష్టం దితేవరయసువ్రతే । దితిరప్యాహభర్తారం పుత్రంబహుగుణా
న్వితం। జేతారంసర్వసైన్యానాంసర్వలోకనమస్కృతం । తంవరేయంసురపితరి
త్యాహవినయాన్వితా। ఉపదిశ్యైవరంశ్రేష్ఠంద్వాదశాబ్దఫలప్రదం। తతఆగత్యతే
గర్భఆధాస్యేహంమనోగతం।భర్తుర్వాక్యాద్దితిఃప్రీతాతంనమస్యాయతేక్షణా।
ఉపదిష్టంవ్రతంచక్రేభర్త్రాభీష్టంయథావిధి । తతశ్చిరేణవ్రతేతస్యాం దిత్యాం
వైగర్భమాదధే।పునఃకాంతామథోవాచకశ్యపస్తాందితింరహః । నిందితంతేనక
ర్తవ్యం సంధ్యయోరుభయోరపి । నస్వప్తవ్యంనగంతవ్యం ముక్తకేశీనవైభవ।
భోక్తవ్యంసుభగేనైవతుతంవాజృంభణంతథా । నాంతర్ధానం సదాకార్యం
హసితంచవిశేషతః । గృహాంతదేశేసంధ్యాసునస్థాతవ్యంకదాచన । ముసలో
లూఖలాదీనిశూర్పపీఠపిధానకాః।నైవాతిక్రమణీయానిదివారాత్రౌసదాప్రియే ।
ఉదక్శీర్షంతుశయనంనసంధ్యాసువిశేషతః । ఇత్యాదినియమైర్యుక్తా యదిత్వము
నువర్తసే । తతస్తేభవితాపుత్రస్త్రైలోక్యైశ్వర్యభాజనః । తథేతిప్రతిజజ్ఞే
సాభర్తారంలోకపూజితమ్ । గతశ్చకాశ్యపోబ్రహ్మన్ దితిస్స్వస్థాగృహేవసత్।
దితిగర్భోపివవృధేబలవాన్పుణ్యసంభవః । ఏతత్సర్వంమయాదైత్యోమాయయా
వేత్తితత్వతః । ఇంద్రస్యసఖ్యమభవన్మయేనప్రీతిపూర్వకం। మయోగత్వారహః
ప్రాహఇంద్రంసవినయాన్వితః।దితేర్దనోరభిప్రాయంవ్రతంగర్భస్యవర్ధనమ్।
తస్యవీర్యంచవివిధం ప్రీత్యేంద్రాయన్యవేదయత్ ॥ నారదఉవాచ ॥ నముచేశ్చ
ప్రియోభార్యాతామయోదైత్యసత్తోబలీ। భార్యాహర్తాకథంమైత్రంమయస్యస్యా
త్సురేశ్వర ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ దైత్యానామధిపశ్చాసీద్బలవాన్నముచిఃపురా।
ఇంద్రేణవైరమభవద్భీషణంరోమహర్షణం । యుద్ధంహిత్వాకదాచిత్తంగచ్ఛం
తంతంశతక్రతుం । దృష్ట్వాదైత్యపతిశ్శూరోనముచిఃపృష్ఠతోన్వగాత్ । తమా
యాంతమభిప్రేక్ష్యశచీభర్తాభయాతురః।ఐరావతంగజంత్యక్త్వాచేంద్రఃఫేనంస
మావిశత్ । సవజ్రపాణిస్తరసాతంఫేనైరాహనద్రిపుం। నముచిర్నాశమగమ
త్తస్యభార్యాతామయోసురః। భార్యాహృహంతృవినాశాయ మయస్తేపేతపోమహత్।
మాయాంచవివిధామాపదేవానామతిభీషణం। నరానవాపతపసావిష్ణోర్లోకప
రాయణాత్ । అగ్నించబ్రాహ్మణాన్పూజ్యజేతుమింద్రంమయోయయౌ। దాతా
రంచతథార్థిభ్యోగీయమానంచవందినా । విదిత్వామఘవానేవం మయంమా
యావినాంవరం । ఉపకారింతంసముత్థాయ విప్రోభూత్వాతమభ్యగాత్।శచీభ
ర్తామయందైత్యంప్రార్థ్యాచేదంపునఃపునః । దేహిదైత్యపతేమహ్యమర్థినేదై

త్యసత్తమ।శ్రుత్వాతు దానశీలం త్వామాగతోహం ద్విజోత్తమః। మయోపి బ్రాహ్మణం మత్వా వదదత్తం మహత్తపః । ఇత్యుక్త్వా హరిరప్యాహ సఖ్యమిచ్ఛామ్యహం త్వయా । ఇంద్రం మయః పునః ప్రాహ కిమనేన ద్విజోత్తమ।నత్వయా మమ వైరం తు స్వస్తిత్యాహ హరిర్మయం।అథ మిత్రేణ సహ హరిర్దైత్యేనోక్తస్స్వయం వపుః।దర్శయామాస దైత్యాయ సహసా ప్రీతుం యదుచ్యతే । తతస్సవిస్మయో దైత్యో మయో హరిమువాచ హ । కిమిదం వజ్రపాణిస్త్వం తవాయోగ్యాకృతిస్సఖే । పరిష్వజ్యావిహస్యాథ వృత్తమిత్యబ్రవీద్ధరిః । తతః ప్రభృత్యమరవన్మయేనాభూత్సుమిత్రతా । సంప్రీతిమూర్జనిశార్దూల మయస్యాపి హరేస్సదా । ఇంద్రస్య భవనం గత్వా తస్మై సర్వం న్యవేదయత్। కిం మే కృత్యమితి ప్రాహ మయం మాయావినం హరిః।హరయే చ మహామాయాం ప్రాదాత్ప్రీత్యా తయా హరిః । ప్రాప్తస్సంప్రీతిమానాహ కిం కృత్యం మయ తద్వద ॥ మయ ఉవాచ ॥ అగస్త్యస్యాశ్రమం గచ్ఛ తత్రాస్తే గర్భిణీ సతీ । తస్యాశ్శుశ్రూషణం కుర్వన్నాస్య తత్ర కియంతి చ । అహాని మఘవంస్తస్యా గర్భమావిశ్య వజ్రధృత్ । వర్ధమానం చ తం ఛింధి తతో న భవితా రిపుః। తథేత్యుక్త్వా మయం పూజ్య మఘవానేకపీవహి। వినీతవత్తదా ప్రాప్య దితిం మాతరమంజసా।శుశ్రూషమాణస్తాం దేవీం శక్రో దైతేయమాతరం।సానజానాతి తచ్చిత్తమింద్రస్య ద్విషతో దితిః।గర్భస్థితస్య యద్భూతం దేవేంద్రస్య విచేష్టితం। తత్ర ప్రగృహ్య కులిశం సహస్రాక్షః పురందరః। గర్భదేశాంతరప్రాప్య స్తపసా నియతా భవేత్।సంధ్యాయాం దీర్ఘనిద్రాంతా మవేత్య కులిశాయుధః । ఇదమంతరమిత్యుక్త్వా దిత్యాః కుక్షిం సమావిశత్ । అంతర్వర్తి చ యద్భూత మింద్రం దృష్ట్వా ధృతాయుధం।హంతుకామం తదోవాచ పునః పునరభీతవత్ । కిమస్మానంతరేణైవ స్థితో భ్రాతర్జిఘాంససి।కురు యత్నం మహాబాహో శక్రో యుధ్యస్వ నిర్గతే।మయి తస్మాదేత దేవం తవ యుక్తం భవిష్యతి। శతక్రతుస్సహస్రాక్షశ్శచీభర్తా పురందరః।వజ్రపాణిస్సురేంద్ర స్త్వం నైతద్యుక్తం భవేత్ప్రభో।అథవా యుద్ధకామ స్త్వం మమనిష్క్రమణం యథా।తథా కురు మహాబాహో శక్ర యుధ్యస్వ నిర్గతే। మయి తస్మాన్నైతదేవం మాగాదస్మాదపాసర। అవధ్యశ్చహ్యశక్తశ్చ నైవ చాయుధసంగ్రహః।త్వం విద్వన్వజ్రపాణిర్మాం హంతుం కిం నైవ లజ్జసే। హత్వా కిం వాను జాయేత యశో వా పుణ్యమేవ వా। బాలఘాతీ భ్రాతృఘాతీ తథా విశ్వాసఘాతుకః। ఏవం ఘాతం ఫలం యత్ర కస్మాన్మాం హంతుముద్యతః । యదాజ్ఞయా సర్వమిదం వర్తతే సచరాచరం।హత్వా చ బాలకం మాం నై కిం యశః కిం ను పౌరుషం। యదివా

యుద్ధశక్తిస్తే మయిభ్రాతరసంశయః।తతోముష్టింపురస్కృత్వా వజ్రేణాస్తేవ్యవ స్థితః।ఏవంబ్రువంతంతంగర్భం చిచ్ఛేదకులిశేనసః। సమమారతతఃఖండం చక్రేసా పయనోయథా।పునశ్చిచ్ఛేదతంఖండం మావధీరితిచాబ్రవీత్ । ఏవంతుఖండితంఖండం హస్తపాదాదిజీవవత్।నిరాకారంతతోదృష్ట్వా సప్తసప్తసువిస్మితః।ఏకవద్బహురూపాణి గర్భస్థానిశుభానిచ।రుదంతివిశ్వరూపాణి మారుదేత్యబ్రవీద్ధరిః।తతస్తేమరుతోబాలా బలవంతోమహాయశాః। గర్భస్థాఅపిచాన్యోన్యమూచుశ్చక్రంగతభ్రమాః।అగస్త్యంమునిశార్దూలం మాతాయస్యాశ్రమేస్థితా। అస్మిన్ప్రీతాతథాభ్రాతా సఖ్యంతుబహుమన్యసే। విద్మోహితేయథామన్యోహ్యస్మాంస్త్వందత్తవానదితే।ఇత్యేతద్వచనంశ్రుత్వా అగస్త్యోగాత్ససంభ్రమః।దితిర్బుబోధతరసావ్యథితాగర్భభేదనాత్।తతోగస్త్యశ్శచీకాంత మశపత్కుపితోభృశం। సంగ్రామేరిపవఃపృష్ఠం పశ్యేయుస్తేయథాహరే।సాపితంగర్భసంస్థంచ శశాపేంద్రందితీరుషా। నపౌరుషంకృతంతస్మా చ్ఛాపోయంభవితాతవ । స్త్రీభిఃపరిభవంప్రాప్య రాజ్యాత్ప్రభ్రశ్యతేహరే।ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర కాశ్యపోపిప్రజాపతిః। ప్రాయాచ్చవ్యథితోగస్త్యా చ్ఛ్రుత్వాశక్రేవిచేష్టితం। గర్భాంతరేచశక్రోపి గతఃప్రావాచభీతవత్। అగస్త్యంచదితించైవ బిభేమిక్రామితుంబహిః।ఏతస్మిన్నంతరేబ్రూయా త్కాశ్యపోపిప్రజాపతిః।పుత్రకర్మచతద్దృష్ట్వా గర్భాంతస్థితిమేవచ। దితేశ్శాపమగస్త్యస్య శ్రుత్వాసౌదుఃఖితోభవత్।నిర్గచ్ఛశక్రపుత్రేతి పాపంకింకృత్యవానసి।సనిర్గతోవజ్రపాణి స్సవ్రీడోవాక్యమబ్రవీత్। యదత్రయుక్తంశ్రేయస్యా త్తత్కర్తాస్మినసంశయః।తతోమహాంతికంప్రాయా ల్లోకపాలైస్సకశ్యపః। సర్వంవృత్తమథోవాచ పునఃపప్రచ్ఛమాంసురైః । దితిగర్భస్యసంశాంతిం సహస్రాక్షవిశాపతాం।గర్భస్థానాంచసర్వేషా మింద్రేణసహమిత్రతాం।తేషామరోగతాంచాపి శచీభర్తురదోషతాం।అగస్త్యదత్తశాపస్య విశాపత్వమపిక్రమాత్ । తతోధ్యాత్వాఽబ్రవంవాక్యం కాశ్యపంవినయాన్వితం।ప్రజాపతేకశ్యపత్వం వసుభిర్లోకపాలకైః। ఇంద్రేణసహితశ్శీఘ్రం గౌతమీంయాహిమానద।తత్రస్నాత్వామహేశానంస్తుహిసర్వైస్సమన్వితః।తతశ్శివప్రసాదేన సర్వంశ్రేయోభవిష్యతి।తథేత్యుక్త్వాజగామాసౌ కాశ్యపోగౌతమీనదీం।స్నాత్వాతుష్టావదేవేశ మేభిర్మంత్రపదక్రమైః॥ కాశ్యపః॥ పాహిశంకరసోమేశ పాహిలోకనమస్కృత। పాహిపాలనవాగీశ పాహిపన్నగభూషణ। పాహిధర్మవృషారూఢ పాహిధర్మత్రయేక్షుణ । పాహిగోచరలక్ష్మీశ పాహిశర్వజటాధర । పాహిత్రిపురహన్నాథ పాహి

సోమార్ధభూషణ । పాహియజ్ఞేశసోమేశ పాహ్యభీష్టప్రదాయక। పాహికారు
ణ్యనిలయ పాహిమంగళపావన । పాహిభాస్కరవిశ్వేశ పాహిదేవనమస్కృత ॥
ఏవంతుస్తువతస్తస్యపురతోభూద్వృషధ్వజః। వరేణఛందయామాస కాశ్యపంతుప్ర
జాపతిం। కాశ్యపోపిశివంప్రాహవినీతస్సన్నిదంవచః । సతదావిస్తరేణాహచేంద్ర
స్యచవిచేష్టితం। శాపంనాశంచపుత్రాణాంపరస్పరమమిత్రతా। పాపప్రాప్తించశక్ర
స్యశాపప్రాప్తింతథైవచ। తతోవృషాకపిఃప్రాహదితించాగస్త్యమేవచ। మరుతోపిభ
వత్పుత్రాఃపంచాశత్త్వేకవర్జితాః । సర్వేభవేయుస్సుభగా భవేయుర్యజ్ఞభాగి
నః । ఇంద్రేణసహితానిత్యంవర్తయేయుర్ముదాన్వితాః । ఇంద్రస్యచహవిర్భా
గోయత్రయత్రమఖేభవేత్ । ఆదౌతుమరుతస్తత్రభవేయుర్నాత్రసంశయః। మరు
ద్భిస్సహితంచేంద్రంనజయేయుఃకదాచన। జేతాభవేత్సర్వదైవసుఖంతిష్ఠప్రజాప
తే। అగస్త్యమృషిశార్దూలంశంభురిత్యాహయత్నతః నకుర్యాస్త్వంచకోపంచశచీ
భర్తరివైమునే॥ క్షమంవ్రజమహాప్రాజ్ఞమరుతస్త్వమరాభవన్ । దితించాపిశివఃప్రా
హప్రసన్నోవృషభధ్వజః। ఏకోభూయాన్మమసుతంత్రైలోక్యైశ్వర్యవందితః। ఇ
త్యేవంచింతయంతీత్వంతపసేనియతాభవ। తదేతత్సఫలంతేత్ర పుత్రాఃఖలుశుభాగు
ణాః। అభవన్జయినశ్శూరాః తస్మాజ్జహిమనోరుజం। తదేతద్వచనంశ్రుత్వా దేవ
దేవస్యసాదితిః। కృతాంజలిపుటాభూత్వా శాశ్వతంవాక్యమబ్రవీత్॥ దితిరువాచ॥
లోకేయదేతత్పరమం మత్పుత్రోఃపుత్రదర్శనం। విశేషేణతుతస్మాత్తు ప్రియంస్యా
త్పుత్రపూజితం। మత్పుత్రాస్తేప్రభావాచ్చ తేజసాతాబలినోమతం। ఇంద్రస్యభ్రాత
రస్సత్యం పుత్రాశ్చైవప్రజాపతేః । అగస్త్యస్యప్రసాదాచ్చగంగాయాశ్చప్ర
సాదతః। యత్రదేవప్రసాదస్తత్రశుభంకోత్రసంశయః । కృతార్థాహంతథా
పిత్వాంభక్త్యావిజ్ఞాపనంమమ। శృణుష్వదేవవచనం కురుష్వచజగద్ధితం । తథేత్యు
క్త్వాజగద్ధాతా దితిందృష్ట్వాబ్రవీదిదం । సంతతిప్రాపణం లోకే దుర్లభం
సురవందితే। విశేషేణప్రియంమాతుః పుత్రశ్చేతిప్రసన్నవర్ణ్యతే। సచాపిగుణవా
న్శ్రీమానాయుష్మానపిజాయతే । కిన్నుస్వర్గేణమోక్షేణ సస్వర్గోముక్తిరే
వచ । తస్మాదాప్లవనాదత్ర క్రియతాంసమనుగ్రహః ॥ శంకరః ॥ మహాపా
పఫలం చేదం యదేతదనపత్యతా । స్త్రియోవా పురుషస్యాపి వంధ్యత్వం
యదిజాయతే । తదత్రస్నానమాత్రేణసదోషోనాశమాప్నుయాత్ । స్నాత్వా
తత్రఫలందద్యాత్స్తోత్రంచేదంచయఃపఠేత్ । సతుపుత్రమవాప్నోతిత్రిమాసస్నా
నదానతః । అపుత్రిణీతత్రకృత్వా స్నానంపుత్రమవాప్నుయాత్ । ఋతుస్నా

తాతుయాకాచి త్తత్రస్నాత్వాసుతంలభేత్। పుత్రిణీతత్రయాస్నానంకృత్వామత్ప దమాప్నుయాత్।త్రిమాసాభ్యంతరేయాతుకుర్వంతీభక్తితస్త్విహ।ప్లవేస్నాత్వా తుమాంపశ్యేత్స్తోత్రేణస్తౌతిమానవః। తస్యేంద్రసదృశఃపుత్రోజాయతేనాత్రసం శయః।పితృదోషైశ్చయేపుత్రానలభంతేదితేశ్శృణు। ధనాపహారదోషైశ్చతత్రై షానిష్కృతిశ్శుభా।తత్రైషాంపిండదానేన పితౄణాంప్రీణనంభవేత్। కించిత్సు వర్ణదానేన తతఃపుత్రోభవేద్ధ్రువం। సంగమేదితిగంగాయాస్నాత్వా సిద్ధే శ్వరంశివం। స్తోత్రేణానేనయస్స్తౌతిహ్యష్టమీష్వథభక్తితః। యథాశక్త్యాస్వర్ణ దానం బ్రాహ్మణానాంచ భోజనం। యఃకరోత్యత్రగంగాయాం సతుపుత్ర మ వాప్నుయాత్।స్తోత్రేణానేనయఃకశ్చి ద్యత్రక్వాపిస్తువత్యపి। షణ్మాసాత్పుత్రమా ప్నోతి అపివంధ్యాప్రసూయతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-

పుత్రతీర్థాదివర్ణనంనామ.

సప్తపంచాశోధ్యాయః.

అష్టపంచాశాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం। త స్యప్రభావంవక్ష్యామి పుణ్యాపాపవినాశనం। అనుహ్లాదఇతిఖ్యాతః కపోతో బల వానభూత్।తస్యభార్యాహేతిరితి పక్షిణీకామరూపిణీ।మృత్యోః పౌత్రస్త్వసు హ్యాదోదౌహిత్రీహేతి రేవచ।తయోస్తుబహవఃపుత్రాపౌత్రాశ్చైవబభూవిరే।త స్యాశత్రుశ్చబలవానులూకోనామపక్షిరాట్।తస్యపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చాగ్నేయా స్తేబలోత్కటాః।తయోస్తువైరమభవద్బహుకాలంద్విజన్మనోః।గంగాయా ఉత్త రేపారేకపోతస్యాశ్రమోభవత్।గంగాయాదక్షిణేపారే హ్యులూకో నామపక్షి రాట్।కపోతోయమమారాధ్య మృత్యుంపైతామహంతథా।యామ్యమస్త్రమథా వాప్య సర్వేభ్యోవిజయీభవేత్।తతోలూకోగ్నిమారాధ్య బలవానభవద్భృశం। కపోతోలూకయోర్యుద్ధ మభవచ్చాతి భీషణం। తత్రాగ్నేయములూకోపి కపో తాయాస్త్రమాక్షిపత్।కపోతోప్యథపాశాన్వై యామ్యానాక్షిప్యశత్రవే।ఉలూ కాయాథదండంచ మృత్యుపాశానథాక్షిపత్। పున స్తదభవద్యుద్ధంపురాకైట భయోరివ।హేతిఃకపోతకందృష్ట్వా జ్వలితంప్రాప్తమంతికే। పతివ్రతామహాబు

ద్భిః భర్తుస్స్వాదుఃఖవిహ్వలా । అగ్నినా వేష్ట్యమానాంశ్చ పుత్రాన్ దృష్ట్వా వి
శేషతః। సా గత్వా జ్వలనం హేతి స్తుష్టావ వివిధోక్తిభిః ॥ హేతిరువాచ ॥ రూపం
చ దానం చ పరోక్షమస్తి యస్యాత్మభూతం చ పదార్థజాతం। అశ్నంతి హవ్యాని
చ యేన దేవాః స్వాహాపతిం యజ్ఞపతిం నమామి॥ ముఖభూతం తు దేవానాం దేవా
నాం హవ్యవాహనం। హోతారం చాపి దేవానాం దేవానాం మాతమేవ చ। తం దేవం
శరణం యామి ఆదిదేవం విభావసుం॥ జ్వలన ఉవాచ ॥ అమోఘమేతదస్త్రం మే
న్యస్తం యుద్ధే కపోతకి। యత్ర విశ్రామయేదస్త్రం తస్మై బ్రూహి కపోతకి॥ కపోతక్యు
వాచ॥ మయి విశ్రామ్యతామస్త్రం న పుత్రేషు న భర్తరి । సత్యవాగ్భవ హవ్యే
శ జాతవేదర్నమోఽస్తు తే॥ జాతవేదాః ॥ తుష్టోఽస్మి తవ వాక్యేన భర్తృభక్త్యా పతి
వ్రతే। తథాపి పుత్రభర్తౄణాం హేతే క్షేమం దదామ్యహం । ఆగ్నేయమేతద
స్త్రం మే స్వభర్తారం సుతానపి । న వా హంతి తతో యాహి సుఖేన త్వం కపో
తకి। ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర ఉలూకీ దదృశే పతిం। వేష్ట్యమానం యామ్యపాశైః యమ
దండేన తాడితం । ఉలూకీ దుఃఖితా భూత్వా యమం ప్రాయాద్భయాతురా॥ ఉ
లూక్యువాచ॥ త్వద్భీతా బ్రువతే సత్యం జనాస్త్వద్భీత బ్రహ్మచర్యం చరంతి। త్వ
ద్భీతాస్సాధు చరంతి ధీరాస్త్వద్భీతాః కర్మణి వర్తంతే శుభే। త్వద్భీతా ఆశ్రమా
నాశ్రయంతే గ్రామ్యా నరణ్యాన్యభియే చరంతి । త్వద్భీతాస్సౌమ్యా జాయంతే
జనాస్త్వద్భీతాస్సోమపానం భజంతే । త్వద్భీతా అన్నదా జాయంతే జనాస్త్వ
ద్భీతా బ్రహ్మవాదం వదంతి॥ ఏవం స్తువంత్యాస్తస్యాస్తు యమో దక్షిణదిక్పతిః। వరం వ
రయ భద్రం తే దాస్యేహం మనసః ప్రియాన్॥ ఉలూకీ॥ భర్తాఽభివేష్టితః పాశైర్దం
డేనాభిహతస్తదా । తస్మాద్రక్ష సురశ్రేష్ఠ పుత్రాన్ భర్తారమేవ చ । తస్యా వా
క్యాత్కృపాయుక్తో యమః ప్రాహ పునః పునః । పాశానాం చాపి దండస్య స్థానం
వద శుభాననే । సా ప్రోవాచ యమం దేవం మృత్యుపాశాస్త్వయేరితాః। ఆవిశం
తు జగన్నాథ దండో మయ్యేవ సంవిశేత్। తతః ప్రోవాచ భగవాన్ యమస్తాం కృప
యా పునః । తవ భర్తా చ పుత్రాశ్చ సర్వే జీవంతు విజ్వరాః । న్యవారయద్యమః
పాశానాగ్నేయాస్త్రం చ హవ్యవాట్ । కపోతోలూకయోశ్చైవ ప్రీతిరైవ చ
క్రితుశ్చ తౌ। ఆహతుర్ద్విజజన్మానౌ ప్రియతాం వర ఈప్సితః॥ పక్షిణావూచతుః ॥
భవతోర్దర్శనం లబ్ధం దైవేన జనదుష్కరం । వయం చ పక్షిణః పాపాః కిం వరేణ
సురోత్తమౌ । అయం దేయో వరోఽస్మాకం భవద్భ్యాం ప్రీతిపూర్వకం। నాత్మార్థ
మనుయాచావో దేయమానం వరం శుభం । ఆత్మార్థం యస్తు యాచేత స శోచ్య

స్యాత్సురేశ్వరౌ।అగ్నిరాపోరవిఃపృథ్వీధాన్యాని వివిధానిచ।పరార్థం వర్తనం తేషాం సతాంచాపివిశేషతః । బ్రహ్మాదయోఽప్యేజాతాః యుజ్యంతేమృత్యునా సహ।ఏవంజ్ఞాత్వాతుదేవేశౌ వృథాత్మార్థం పరిశ్రమః । తస్మాద్యాచావహేకించి ద్ధితాయజగతాంశుభం । గుణదాయిచసర్వేషాం తదావామనుమన్యతాం। తా వాహతురుభౌదేవౌ పక్షిణౌ వేదవిశ్రుతౌ। ధర్మస్యయశసోవార్థే లోకానాం హితకామ్యయా।ఆవాభ్యామాశ్రమే తీర్థేగంగాయాఃశుభవేతటే। భావేతాంజగ తాంనాథావేషఏవవరోపరః । స్నానందానంజపోహోమః పితౄణాంచాపి పూజనం।సుకృతందుష్కృతంవాపి యఃకరోతియథాతథా।సర్వంతదక్షయం పుణ్యం స్యాదిత్యేషవరఃపరః॥ దేవావూచతుః ॥ ఏవమస్తుతదాచాన్యం సుప్రీతౌ ప్రవదావహే।ఉత్తరేగౌతమీతీరే యమస్తోత్రం పఠంతియే। తేషాంసప్తసువం శేషునాకాలేమృత్యుమాప్నుయాత్।యస్త్విదంపఠతే నిత్యంమృత్యుస్తోత్రం యతాత్మవాక్।అష్టాశీతిసహస్రేభ్యో వ్యాధిభ్యోనసబాధ్యతే।అస్మింతీర్థేద్విజశ్రేష్ఠా త్రిమాసాద్గుర్విణీసతి।అర్వాగ్వంధ్యాపిషణ్మాసాత్సప్తాహంస్నానమాచరేత్। వీర సూస్సాభవేన్నారీశతాయుస్తత్సుతోభవేత్।లక్ష్మీవాన్మతిమాన్శూరఃపుత్రపౌత్ర ప్రవర్ధనః।తత్రపిండాదిదానేనపితరోముక్తిమాప్నుయుః। అగ్నేస్తోత్రంచయఃకశ్చి ద్యత్రక్వాపిపఠేన్నరః।నైవాగ్నితోభయంతస్యదుఃఖితేపిగృహేస్థితే।మనోవాకాయికాత్పాపాత్సద్యోముచ్యేనసంశయః।స్నానందానంచయఃకుర్యాదగ్నితీర్థే శుచిర్నరః।అగ్నిష్టోమఫలంతస్య భవేదేవనసంశయః। తతఃప్రభృతితత్తీర్థంయా మ్యమాగ్నేయమేవచ।కపోతంచతతోలూకం హేత్యాలోక్యంవిదుర్బుధాః। తత్ర త్రీణిసహస్రాణి తావంత్యేవశతానిచ। పునర్నవతితీర్థాని ప్రత్యేకంముక్తిభాజ నం।తేషుస్నానేనదానేన ప్రతిభూతాశ్చమేనరాః।ఫూతాస్తేసర్వపాపేభ్యో అ క్రమేయుర్దివంశుభం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యేయమాగ్నితీర్థాది త్రిసహస్రత్రినవతి తీర్థవర్ణనంనామా ష్టపంచాశోధ్యాయః.

అథైకోనసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ తపస్తీర్థమితిఖ్యాతం తపోవృద్ధికరంమహత్। సర్వ
కామప్రదంపుణ్యం పితౄణాంప్రీతివర్ధనం। తస్మిన్ తీర్థేతుయద్వృత్తం శృణు
పాపప్రణాశనం। అపామగ్నేశ్చసంవాదం ఋషీణాంచపరస్పరం। అపోజ్యేష్ఠత
మాః కేచి త్కేచిదగ్నింతథాపరే। ఏవంబ్రువంతఋషయ స్సంవాదంచాగ్నివారి
ణోః। వినాగ్నింజీవనంక్వాస్య జీవభూతోయతోనలః। అత్మభూతోహవిర్భూతో
చాగ్నినాజాయతేజగత్। అగ్నినాక్రియతేలోకో హ్యగ్నిర్జ్యోతిర్యథాజగత్। తస్మా
దగ్నేఃపరంనాస్తి పావనందైవతంమహత్। అంతస్థోగ్నిస్సఏవోక్తః పరంజ్యోతిస్సఏ
వచ। వినాగ్నినానకించిద్య త్తత్త్రైవేదంజగత్త్రయం। తస్మాదగ్నేఃపరంనాస్తి భూ
తానాంజ్యేష్ఠభాజనం। దేవానాంచముఖంయోగ్ని స్తస్మాన్నాతఃపరంవిదుః। అపరే
త్వపాంజ్యైష్ఠ్యం మేనిరేవేదవేదినః। అద్భ్యస్సంపత్స్యతేహ్యన్నం శుచిరద్భ్యః
ప్రజాయతే। అద్భిరేవధృతంసర్వమాపోవైమాతరోమృతం। అగ్నిర్జ్యేష్ఠఇతిప్రా
హు రాపోజ్యేష్ఠతమాఇతి॥ ఏవంమీమాంసమానాస్తే ఋషయోవేదవాదినః। వి
రుద్ధవాదినోమాంచ సమభ్యేత్యేదమబ్రువన్। అగ్నేరపాంవదజ్యైష్ఠ్యం త్రైలో
క్యాధిపతిర్భవాన్। అహమప్యబ్రువంప్రాప్తా నృషీన్సర్వాన్యతవ్రతాన్। ఉభౌపు
ణ్యతమౌలోకేహ్యుభాభ్యాంజాయతేజగత్। ఉభాభ్యాంజాయతేహ్యన్నం హవ్యంచా
మృతమేవచ। ఉభాభ్యాంజీవనంలోకే శరీరస్యచధారణం। నానయోశ్చవిశేషోస్తిస
మాజ్యైష్ఠ్యాత్సమంమతం। తతోమద్వచనాజ్జ్యైష్ఠ్య ముభయోర్నైవకస్యచిత్।
జ్యైష్ఠ్యమన్యతమేనేతి మేనిరేమునిసత్తమాః। నతృప్తామమవాక్యేన వాయుంజగ్ము
స్తపస్వినః। కస్యజ్యైష్ఠ్యంభవాన్ప్రాణవాయోసత్యంత్వయిస్థితమ్। వాయురాహా
నలోజ్యేష్ఠస్సర్వమగ్నౌప్రతిష్ఠితమ్। నేత్యుక్త్వాన్యోన్యమృషయోజగ్ముర్భూమింవసుం
ధరాం। సత్యంభూమేవదజ్యైష్ఠ్య మనయోరగ్నివారిణోః। భూమిరప్యాహవిన
యాదాగతాన్స్తానృషీనితి। మమాప్యాధారభూతాస్స్యురాదిదేవ్యస్సనాతనాః।
అద్భ్యస్తుజాయతేసర్వంజ్యైష్ఠ్యమప్సుప్రతిష్ఠితం। నేత్యుక్త్వాన్యోన్యమృషయోజ
గ్ముఃక్షీరోదశాయినం। తుష్టువుర్వివిధైర్వాక్యైశ్శంఖచక్రగదాధరం॥ ఋషయఊ
చుః॥ యోదేవసర్వంభువనంభవిష్యద్యజ్జాయమానంచగుహానివిష్టం। లోకద్వ
యంచిత్రవిచిత్రరూపమేతత్సమస్తంచయమావివేశ। యదక్షరంశాశ్వతమప్రమే
యంయంచైవదేవాఋషయోవదంతి। యమాశ్రితాశ్చేప్సితమాప్నువంతి తద్వస్తు
సత్యంకతమంమహత్స్యాత్। భూతంమహాంతంజగతఃప్రధానంనవిందతేయోగి

నోవిశ్వరూపం। తద్వక్తుమేతేఋషయోత్రయాతాస్సత్యంవదస్వేహజగన్నివాస॥ తతఃప్రాహజగద్ధాత్రీదైవీవాగశరీరిణీ । ఉభావారాధ్యతపసాభక్త్యాచనియమేన చ।యస్మాత్తాభ్యాంత్ప్రథమాసిద్ధిస్తద్భూతంజ్యేష్ఠముచ్యతే । తథేత్యుక్త్వాయయుస్స ర్వేఋషయోలోకపూజితాః।గౌతమీమగమన్సర్వేతపస్తప్తుంయతవ్రతాః। అతఏ వతథాగ్నించపూజనాయోద్యతాస్తథా।అగ్నేశ్చపూజకాయేచహ్యపాంవైపూ జకాశ్చయే । తత్రవాగబ్రవీద్దేవీదేవమాతాసరస్వతీ।అగ్నేరాపస్తథాయోనిర ద్భిశ్శౌచమవాప్నుయాత్।అగ్నేశ్చపూజకాయేచవినాద్భిఃపూజనంకథం। అప్సుజా తాసుసర్వత్రకర్మణ్యధికృతోభవేత్ । తస్మాదాపోవరిష్ఠాస్స్యుర్మాతృభూతా యతోమృతాః। తస్మాజ్జ్యైష్ఠ్యమపామేవజనిత్ర్యోగ్నేర్విశేషతః।ఏతద్వచశ్శుశ్రు వుస్తేఋషయోవేదవేదినః । విశ్వాసంచతతశ్చక్రురూచుర్జ్యైష్ఠ్యమపామితి। య త్రతీర్థంప్రవృత్తమిదంఋషిసత్రంచనారద।తపస్తీర్థంతుతత్ప్రోక్తంసత్రతీర్థం తదుచ్యతే। అగ్నితీర్థంతతఃప్రోక్తంతథాసారస్వతంవిదుః । తేషుస్నానంచదా నంచసర్వకామప్రదంశుభం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే - గౌతమీమాహాత్మ్యే-
తపస్తీర్థవర్ణనంనామైకోన
షష్టితమోధ్యాయః.

అథషష్టితమోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం- బ్రహ్మోవాచ ॥ దేవతీర్థమితిఖ్యాతంగంగాయాఉత్తరేతటే। త స్యప్రభావంవక్ష్యామిసర్వపాపప్రణాశనం । ధనుర్వేదేచనిష్ణాతోవేదేభ్యోదక్ష ఏవచ । తస్యభార్యారూపవతీసుప్రభేత్యతివిశ్రుతా। ఆర్ష్టిషేణస్తతోరాజాపు త్రేరాజ్యంన్యవేదయత్ । పురోధసాచముఖ్యేనదీక్షాంచక్రేజనేశ్వరః । సరస్వ త్యాస్తతస్తీరే హయమేధాయయత్నవాన్ । ఋత్విగ్భిరృషిముఖ్యైశ్చ వేదశా స్త్రవిశారదైః । దీక్షితంతంనృపశ్రేష్ఠమృత్విక్ష్వగ్నిషుసన్నిధౌ । మధుర్నైవదాన వశ్శూరఃపాపబుద్ధిఃప్రతాపవాన్ । మఖంవిధ్వంస్యనృపతింసభార్యంసపురోహి తం।ఆదాయవేగాత్సప్రాయాద్రసాతలతలంమునే । గతేతస్మిన్నృపవరే యజ్ఞేన

స్థితతోమరాః। ఋత్విజశ్చయయుస్సర్వేస్వంస్వంస్థానంమఖాత్తతః। కాలేతస్మిన్ వ్యపగతేతస్యరాజ్ఞఃపురోధసః । సుతోబాలస్సుమతిమాన్ దేవాపిరితిఽవిశ్రుతః । బాలానాంపితరందృష్ట్వాహ్యాత్మనఃపితరంనచ । దృష్ట్వాసవిస్మితోభూత్వాదుఃఖితోభితవత్తదా । సమాతరంచపప్రచ్ఛక్వగతోమేపితాంబికే। పితృహీనోనజీవేయంమాతస్సత్యంవదస్వమే। నవక్ష్యేయదిమేమాతర్జ్వాలదగ్నిమథావిశే। పుత్రంప్రోవాచసామాతాపిత్రోరాజ్ఞోపురోధసః। దానవేనతలంనీతౌరాజ్ఞాసహపితాతవ ॥ పుత్రఉవాచ ॥ క్వనీతఃకేనవానీతఃకథంనీతఃక్వకర్మణి। కేషుపశ్యత్సుకింస్థానందానవస్యవదాశుమే॥ మాతోవాచ॥ దీక్షితంయజ్ఞసదసిసభార్యంసపురోధసం। రాజానంతంమధుర్దైత్యోనీతవాన్సరసాతలం । పశ్యత్సుదేవసంఘేషు ఋత్విగగ్నిషుసన్నిధౌ । తన్మాతృవచనంశ్రుత్వాదేవాపిఃకృత్యమస్మరత్। దేవానుపాస్యచాగ్నింవాఋత్విజోవాసురానపి।ఏతేష్వేవపితాన్వేష్యోనాన్యత్రేతిమతిర్మమ। ఇతినిశ్చిత్యదేవాపిర్భార్గవంప్రాప్యనృపాత్మజః। తపసాబ్రహ్మచర్యేణవ్రతేననియమేనచ।ఆనేతవ్యామయాసర్వేనీతాయేవైరసాతలం।త్వంపాలయమహీంసర్వామాక్షీణేషేణఃపితాయథా । మాతామమత్వయారాజన్పాల్యాయావన్మమాగతం । ఏతచ్చకృతకార్యంత్వ మనుజానీహిమాంభవ । భవేనోక్తస్సదేవాపిస్స్వయంనిశ్చిత్యయత్నతః।ఋత్విజోన్వేష్యయత్నేనగత్వాతాన్వై పృథక్పృథక్। కృతాంజలిపుటోబాలో దేవాపిర్వాక్యమబ్రవీత్॥దేవాపిః॥ భవద్భిశ్చమఖోరక్ష్యో యజమానశ్చదీక్షితః।పురోధాశ్చ తథారక్ష్యః పత్నియాదీక్షితస్యచ । భవత్సుతత్ర పశ్యత్సు యజ్ఞంవిధ్వంస్యదైత్యరాట్ । రాజాదయస్తేననేతా నైతద్యుక్తతమంభవేత్।తదాప్యేతదహంమన్యే భవంతస్తానరోగిణః । దాతుమర్హతతాన్సర్వాన్యథాశాపమర్హథ॥ ఋత్విజఊచుః ॥ మఖేగ్నిఃప్రథమంపూజ్య అగ్నిర్దేవాతస్రైదైవతం।తస్మాద్వయంనజానీమో హ్యగ్నినాంపరిచారకాః । సఏవదాతాత్రాతాచభోక్తాకర్తాచహవ్యవాట్।ఋత్విజఃపృష్టతఃకృత్వా దేవాపిర్జాతవేదసం।పూజయిత్వాయథాన్యాయ్య మగ్నయేతన్న్యవేదయత్॥అగ్నిరువాచ॥ యథర్త్విజస్తథాచాహం దేవానాంపరిచారకః । హవ్యంవహామిదేవానాం భోక్తారో రక్షకాశ్చతే।దేవానాహూయయత్నేన హవిర్భాగా న్పృథక్పృథక్। దాస్యేహం నైషదోషోమే తస్మాద్యాహి సురాన్ భవాన్ । దేవాపిస్సురాన్ప్రాప్యనత్వాతేభ్యఃపృథక్పృథక్।ఋత్విగ్వాక్యంచాగ్నివాక్యంశాపంచాపిన్యవేదయత్॥ దేవాఊచుః॥ఆహూతావైదిక్రైమర్ణంత్రైః ఋత్విగ్భిశ్చయథాసుఖం।భోక్ష్యామహేహ

విధాతారో నస్వతంత్రాద్విజోత్తమ । తస్మాద్వేదానుగానిత్యం వయంవేద ని
బోధితాః।పరతంత్రా స్తథావిప్ర వేదేభ్యస్సన్నివేదయ । సదేవాపి శ్శుచిర్భూ
త్వా వేదానాహూయయత్నతః । ధ్యానేనతపసాయుక్తో వేదాశ్చాపిపురోభ
వన్। వేదానువాచదేవాపిర్నమస్యచపునఃపునః । ఋత్విగ్వాక్యం చాగ్నివాక్యం
దేవవాక్యంన్యవేదయత్ ॥ వేదాఊచుః ॥ పరతంత్రావయంతాత ఈశ్వరస్య వ
శానుగాః।సతుకర్తామహేశాన స్సహంతాస మహేశ్వరః। వయంశబ్దమయా
బ్రహ్మన్ వదామోవిద్మఏవచ । అస్మాకమేతత్కృత్యంస్యాద్యద్వదామోయంతుపృ
చ్ఛసి।యేననీతా స్తస్యనామ తత్పదంతద్బలంతథా। భక్షితాఃకింనుతేనష్టా హ్యేత
జ్జానీమహేవయం।యథాచతవసామర్థ్యం యమారాధ్యచయత్రచ। స్యాదిత్యేత
చ్చజానీమో యథాప్రాప్స్యసితాన్పునః॥ దేవాపిః ॥ వేదాఃపరంత్వేతదేవ సర్వ
మేవయథార్థతః।సర్వాన్ప్రాప్స్యేతలంనీతాన్ కథయంతునమోనమః॥ వేదా
ఊచుః॥ గౌతమీంగచ్ఛభద్రంతే తత్రస్తుహిమహేశ్వరం । భవేదేవశివఃప్రీతః త
వసత్యంమహామతే।ఆర్ష్టిషేణశ్చనృపతి స్తస్యజాయాజయాసతీ। పితాతథాచోప
మన్యు స్తవేతిష్ఠంత్యరోగిణః । వరదానాన్మహేశస్య మధుంహత్వాచరాక్షసం ।
యతఃప్రాప్స్యసిధర్మంచ త్వంహితథ్యంనచేతరత్। తద్వేదవచనాద్బాలో దే
వాపిర్గౌతమీమగాత్।స్నాత్వాకృతక్షణోవిప్ర స్తుష్టావచమహేశ్వరం॥ దేవాపిః॥
బాలోహందేవదేవేశ గురూణాంత్వంగురుర్మతః । నమేస్తిశక్తిస్తోతుంత్వాం
శంభోతుభ్యం నమోస్తుతే।యేనాథయేచకృపణా యేదరిద్రాశ్చరోగిణః।పాపా
త్మానశ్చయేలోకే తాం స్త్వంపాహిమహేశ్వర। తపసానియమైర్మంత్రైః పూ
జితా స్త్రిదివౌకసః।త్వయాదత్తంఫలంతేభ్యో దాస్యంతి జగతాంపతే । ఏక
ర్తారశ్చదాతార స్తేభ్యోయద్యన్మమేప్సితం । భవతీతినచిత్రంస్యాత్త్వం విప
ర్యయకారక।యేజ్ఞానినోయేచపాపాయేమగ్నానరకార్ణవే। శివేతివచనాన్నాథ
తాం స్త్వంపాహిజగత్పతే।ఏవంతుస్తువత స్తస్య పునఃప్రాహత్రిలోచనః । వరం
బ్రూహ్యథదేవాపేహ్యలంస్తోత్రేణబాలక॥ దేవాపిః ॥ రాజానంరాజపత్నీంచ పి
తరంచగురుంమమ।ప్రాప్తుమిచ్ఛేజగన్నాథవధంచాపిరిపోర్మమ। దేవాపేర్వచనం
శ్రుత్వా సంజ్ఞయాశంకరస్యతత్। సర్వంబభూవదేవాపేరీప్సితంచాపివిస్మయం।
నందినంప్రేషయామాస శంభుశ్శూలేననారద। రసాతలేమధుంహత్వా హత్వా
రాక్షసపుంగవాన్।ఆనీయనందీదేవాపేః పిత్రాదీంస్తాన్న్యవేదయత్।హయమేధశ్చ
తత్రాసీ దార్ష్టిషేణస్యధీమతః । అగ్నిశ్చఋత్విజోదేవా వేదాశ్చ ఋషయో

బ్రివక్ ।పుణ్యదంతీర్థ మేతత్స్యాత్తవకీర్తిశ్చశాశ్వతీ ; తతః ప్రభృతితత్రాసన్ తీర్థానిదశపంచచ।సహస్రాణిశతాన్యష్టౌ వుభయోరపితీరయోః। తేషుస్నానంచ దానంచహ్యత్రివఫలదంవిదుః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే ఆష్టిషేణాదిపంచదశ

సహస్రాష్టశతతీర్థవర్ణనంనామ

షష్టితమోధ్యాయః.

ఏకషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥తపోవనమితిఖ్యాతం నలినీసంగమంతథా। సిద్ధేశ్వరంతతస్తీర్థంగౌతమ్యాదక్షిణేతటే।శార్దూలంచేతిచాఖ్యాతం తేషువృత్తమిదంశృణు।అగ్నిర్హోతాపురాచాసీ ద్దేవానాంహవ్యవాహనః। భార్యాంప్రాప్తోదక్షసుతాం స్వాహాం నామసురూపిణీం।సానపత్యాపురాచాసీ త్పుత్రార్థంతపఆవిశత్।తపశ్చరంతీవిపులం తోషయంతీహుతాశనం।సభర్తాహుతభుక్ప్రాహ స్వాహాంభార్యామనిందితాం।అపత్యానిభవిష్యంతి మాతపఃకురుశోభనే। ఏతచ్ఛ్రుత్వాభర్తృవాక్యం నివృత్తాతపసోభవత్।తతఃకతిపయేకాలే తారకాద్భయఆగతే। అనుత్పన్నేకార్తికేయే చిరకాలేరతోత్సుకే। మహేశ్వరేభవాన్యాచ తత్రదేవాస్సమాగతాః। దేవానాంకార్యసిద్ధ్యర్థ మగ్నింప్రోచుర్దివౌకసః । దేవంగచ్ఛమహాబాహుంశంభుంత్రైలోక్యపూజితం।తారకాద్భయమాపన్నం శంభవేత్వంనివేదయ॥ అగ్నిరువాచ॥ నగంతవ్యంతత్రదేశే దంపత్యోఃస్థితయోరహః । సామాన్యమాత్రతోన్యాయః కింపునశ్శూలపాణిని॥ దేవాఊచుః ॥ మహాభయేచానుగతే న్యాయ్యఃకోన్వత్రవర్ణ్యతే। తారకాద్భయమాపన్నం గచ్ఛత్వంతారకోభవ। రూపేణాన్యేనవాగచ్ఛ వాచంవదయథాతథా।విశ్రావ్యదేవవచనం శంభుమాగచ్ఛసత్వరః। తతోదాస్యామహేపూజాం ఉభయోలోకయోఃకవే। శుకోభూత్వాజగామాశు దేవకార్యోద్ధుతాశనః।తత్రచాసీజ్జగన్నాథో రమమాణస్తథోమయా।సభీతవదసౌప్రాయా చ్ఛుకోభూత్వాహుతాశనః।నాశకద్ద్వారదేశేతు ప్రవేష్టుంహవ్యవాహనః।తతోగవాక్షదేశేతు తస్థాదుఃఖా దధోముఖః। తందృష్ట్వాప్రహసన్శంభు రుమాంప్రాహరతోత్సుకః।పశ్యదేవిశుకంప్రాప్తం దేవకార్యోద్ధుతాశనం । లజ్జి

తాం చాపదస్దేవమలం దేవేతిసాహ్యుమా।పురశ్చ దేవ దేవేశశ్చాగ్నింతద్ద్విజరూపిణం। ఆహూయచహసంశ్చాహ జ్ఞాతోస్యగ్నేత్రిమాంవద।విదారయస్వస్వముఖం గృహాణేదంనయస్వతత్।ఇత్యుక్త్వాతస్యచాస్యేగ్నే రేతఃప్రాక్షేపయచ్ఛివః। రేతోగర్భస్తథావహ్నిః గంతుంనైవాశకద్దివం।సురనద్యాస్తత స్తేనం శాంతోగ్నిరుపతస్థివాన్।కృత్తికాసుచతద్రేతః ప్రావిశత్కృత్తికోభవత్। అవశిష్టంచయత్కించిదగ్నేర్దేహేచశాంభవం।తద్వైరేతోజాతవేదా స్స్వభార్యాయాంతథాక్షిపత్। స్వాహాయాంప్రియభూతాయాం పుత్రార్థిన్యాంవిశేషతః।తదగ్నిరేతసస్తస్యాం జజ్ఞేమిథునముత్తమం।సువర్ణశ్చసువర్ణాచ రూపేణాప్రతిమాభువి। అగ్నేఃప్రీతికరంనిత్యం లోకానాంప్రీతివర్ధనం। అగ్నిఃప్రీత్యాసువర్ణాంతాం ప్రాదాద్ధర్మాయధీమతే।సువర్ణస్యాథపుత్రస్య సంకల్పామకరోత్ప్రియాం । ఏవంపుత్ర్యాశ్చపుత్ర్యాశ్చ వివాహమకరోత్కవిః। అన్యోన్యరేతోవ్యతిసంగదోషా దగ్నేరపత్యేఉభయేతథైవ । పుత్రస్సువర్ణోబహురూపరూపీ రూపాణికృత్వాసురసత్తమానాం।ఇంద్రస్యవాయోర్ధనదస్యభార్యాం జలేశ్వరస్యాపిమునీశ్వరాణాం।భార్యాశ్చగచ్ఛత్యనిశంసువర్ణో యస్యాఃప్రియంయస్యవపుస్సకృత్వా। యాతిక్వచిచ్చాపికవేస్తనూజ స్తద్భర్తృరూపంచపతివ్రతాసు । కృత్వాగతశ్చాపిగతంసువర్ణో ధర్మస్యభార్యాపిసువర్ణనామ్నీ । స్వాహాసుతాస్వైరిణీపాబభూవయస్యాపియస్యాపిమనోగతాచ। భార్యారూపంసైవభూత్వాసువర్ణో రేమేపతీన్మానుషానాసురాంశ్చ । దేవానృషీన్పితృరూపాన్ తథాన్యాన్సేవం సువర్ణస్యనిశమ్యచేష్టాం।సువర్ణస్యాగ్నేఃపుత్రికాయా స్తథైవసర్వేశశాపుఃకుపితా స్తథాగ్నేః । కృతంయదేతద్వ్యభిచారరూపంయచ్ఛద్మనావర్తితంపాపరూపం।తస్మాత్సుతస్తేవ్యభిచారవాంశ్చసర్వత్రగామీజాయతాంహవ్యవాహ । తతస్సువర్ణాచకనిష్ఠికాయా భూయాదగ్నేరేకతృష్ణాబహూంశ్చ।భవిత్రీస్యాదేషదోషశ్చపుత్ర్యాఃస్వచ్ఛందవృత్తిర్యతఏతయోస్తు॥ ఇత్యేతచ్ఛాపవచనంశ్రుత్వాగ్నిరతిభీతవత్।మామభ్యేత్యతతోవాచనిష్కృతింవదపుత్రయోః । తదాహమబ్రువంవహ్నింగౌతమీంగచ్ఛశంకరం । స్తుత్వాతత్రమహాబాహూనివేదయజగత్పతేః । మాహేశ్వరేణవీర్యేణ తవదేహస్థితేనచ । ఏవంవిధంత్వపత్యంతే జాతంవహ్నేతతోభవాన్।నివేదయస్వదేవాయదేవానాంశాపమీదృశం । స్వాపత్యరక్షణార్థాయశంభుః శ్రేయఃకరిష్యతి।స్తుహిదేవంచదేవీంచ భక్త్యాప్రీతోభవేచ్ఛివః । తతస్త్వపత్యవిషయే ప్రియానాఖ్యానవాప్స్యసి । తతోమద్వచనాదగ్నిర్గంగాం గత్వా మహేశ్వ

రం। తుష్టావ ప్రయతో వాక్యైః స్తుతిభిర్వేదసంభవైః ॥ అగ్నిరువాచ ॥ విశ్వ
స్యజగతోధాతా విశ్వమూర్తిర్నిరంజనః। ఆదికర్తా స్వయంభూశ్చ తంనమామి
జగత్పతిం।యో౽గ్నిర్భూత్వాసంహరతిస్రష్టా వై జలరూపతః।సూర్యరూపేణయః
పాతితంనమామిత్రియంబకం।తతఃప్రసన్నోభగవాననంతశ్శంభు రవ్యయః । వ
రేణఛందయామాస చాగ్నింతంసురపూజితం। సవినీతశ్శివంప్రాహ తవవీర్యంమ
యిస్థితం।తేనజాతస్సుతోదేవ స్సువర్ణోలోకవిశ్రుతః। తథాసువర్ణపుత్రీచతస్మా
ద్దేవజగత్ప్రభో।అన్యోన్యవీర్యంసంగాచ్ఛేత్పద్దోషాదుభయంత్విదం। వ్యభిచారా
త్సదోషంచహ్యపత్యమభవచ్ఛివ। శాపందదుస్సురాస్సర్వే తయోశ్శాంతింకురుప్ర
భో।తదగ్నివచనాచ్ఛంభుః ప్రోవాచేదంశుభోదయం।మద్వీర్యమభవత్త్వత్త స్సు
వర్ణోభూత్సుతస్తవ।త్రయాణామపిలోకానాం పావనస్సభవిష్యతి । సఏవచా
మృతంలోకేసఏవసురదుర్లభః। సఏవభుక్తిర్ముక్తిశ్చసఏవముఖదక్షిణా । సఏవ
రూపంసర్వస్యగురూణామప్యసౌగురుః । వీర్యంశ్రేష్ఠతమం విద్యా ద్వీర్యంయత్తో
యదుత్తమం।విశేషతస్త్వయిక్షిప్తం కస్యకాస్యాద్విచారణా । హీనంతేన వినాస
ర్వం సంపూర్ణంతేనసమ్మతం । తస్మాన్నాతఃపరంకించిత్సువర్ణాద్భవిష్యతి।
తథాచైషాసువర్ణాపి స్యాదుత్కృష్టాపి చంచలా।అనయోశ్చేష్టితంసర్వం న్యూ
నంపూర్ణంభవిష్యతి।తపసాజపహోమైశ్చ యంయంప్రాప్యజగత్త్రయం । త
స్యాఃప్రభావం ప్రాశస్త్య మగ్నేకింతద్భవిష్యతి। సర్వత్రయాతుసంతిష్ఠేదాయా
తువిచరిష్యతు।తథాపిచైతయోఃపుణ్యంనభూతోనభవిష్యతి।ఏవముక్త్వాతతశ్శంభు
స్స్నాత్వా తత్రాభవచ్ఛివః । సర్వాఃప్రాప్యసుతాభార్యంస అగ్నిస్తుష్టో భవత్త
తః।సభర్తాచసువర్ణాచధర్మేణాగ్నిసుతాముదా । వర్ధయామాసపుత్రీ
పిహ్యగ్నేస్సంకల్పయాముదా।ఏతస్మిన్నంతరేస్వర్ణా మగ్నేర్దుహితరంమునే ।
పరిభూయచధర్మాంతం శార్దూలోదానవేశ్వరః । ప్రాహ్రరసాతలంతేన సువ
ర్ణాలోకవిశ్రుతా।జామాతాగ్నేస్సధర్మశ్చహ్యగ్నిశ్చైవవిభావసుః।విష్ణవేలో
కనాథాయ స్తుత్వాచైవంపునఃపునః।కార్యవిజ్ఞాపనంచోభౌ చక్రతుఃప్రభవిష్ణవే ।
తతశ్చక్రేణచిచ్ఛేద శార్దూలస్యశిరోహరిః।సానీతావిష్ణునాదేవీ సువర్ణాలోక
సుందరీ।మహేశ్వరసుతాచైవ అగ్నేశ్చైవతథాప్రియా । మహేశ్వరాయతాం
విష్ణుర్దర్శయామాసనారద । చక్రంప్రక్షాళితంయత్రశార్దూలచ్ఛేదిదీప్తిమత్ ।
చక్రతీర్థంతు తత్తీర్థం శార్దూలంచేతి తద్విదుః । యత్రానీతాసువర్ణాసా
విష్ణునా శంకరాంతికం । తత్తీర్థంశాంకరం జ్ఞేయం వైష్ణవం సిద్ధమేవచ।

యత్రానందమనుప్రాప్తా వగ్నిధర్మౌచ శాశ్వతం ! ఆనందాశ్చాపిపుణ్యాని హ్యాపతన్మునిసత్తమ । ఆనందేతినదీజాతా సందావైనందినీతథా । తస్యాశ్చ సంగమఃపుణ్యోగంగాయాంయత్రవైశివః।తత్రాపిసంగమేసాక్షాత్సువర్ణాద్యాపిసంస్థితా। దాక్షాయణీసైవశివా హ్యాగ్నేయీచేతివిశ్రుతా । తపస్తేపేయత్రచాగ్నిస్తత్రతీర్థంతపోవనం। తేషుస్నానంచదానంచ సర్వకామప్రదంశుభం।ఉత్తరే చైవపారేచసహస్రాణిచతుర్దశ । దక్షిణేచతథాపారేసహస్రాణ్యథషోడశ।తత్రతత్రచతీర్థేషు సాభిజ్ఞానానిసంతిహి । నామానిచపృథక్సంతి సంక్షేపాత్తన్మయోచ్యతె।ఏతానియశ్చశృణుయాద్యశ్చవా పఠతిస్మరేత్।సర్వేషుతత్ర కామేషు పరిపూర్ణోభవేన్నరః । ఏతద్వృత్తంతుయోజ్ఞాత్వా యత్రస్నాన త్రయంచరేత్।లక్ష్మీవాన్నాయుతేనిత్యం ధర్మవాంశ్చవిశేషతః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణె గౌతమీమాహాత్మ్యే తపోవననందినీ
సంగమేశ్వరదేవీదాక్షాయణీసిద్ధేశ్వర వైష్ణవశార్దూ
లాగ్నితీర్థ చక్రతీర్థాది వర్ణనంనా
మైకషష్టితమోధ్యాయః.

అథద్విషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం తత్రైవచవృషాకపిం । ఫేనాయాస్సంగమోయత్ర హనూమంతంతథైవచ । అబ్జకంచాపియత్రోక్తం యత్రదేవ త్రివిక్రమః।తత్రస్నానంచదానంచ పునరావృత్తిదుర్లభం। తత్రవృత్తాన్యథాఖ్యాస్యేగంగాయాదక్షిణేతటే । ఇంద్రేశ్వరంచోత్తరేచశృణుభక్త్యాయతవ్రతః। నముచిర్బలవానాసీదింద్రశత్రుమదోత్కటః।తస్యేంద్రేణాభవద్యుద్ధం ఫేనేనేంద్రశ్శిరోమహత్ । అహింసన్నముచేశ్శక్రస్తత్పునర్వజ్రరూపధృత్। శిరశ్ఛిత్వాచ తత్ఫేనంగంగాయాదక్షిణేతటే।న్యపతత్తద్భువంభిత్వారసాతలమథావిశత్। రసాతలంభవంగాంగంవారిపావనమేవచ । వజ్రవిష్టేనమార్గేణ వ్యగమద్భూమిమండలం । తజ్జలంఫేననామ్నాతునదీ ఫేనేతిగద్యతే । తస్యాస్తుసంగమఃపుణ్యో గంగాయాంలోకవిశ్రుతః। మార్జాలంచేతితత్తీర్థంపురాప్రోక్తంమయాతవ। హనూమంతంచతత్ప్రోక్తంతత్రాఖ్యానంపురోదితం। వార్షాకపంచాబ్జకంచతత్రేదంప్రయతశ్శృణు। హిరణ్యకఇతిఖ్యాతోదైత్యానాంపూర్వజోబలీ। తపస్తప్త్వాసురైస్సర్వైరజేయోభూత్సుదారుణః।తస్యాపిపుత్రోబలవాన్ దేవానాందుర్జయస్సదా।

మహాశనిరితిఖ్యాత స్తస్యభార్యాపరాజితా । తేనేంద్రస్యాభవద్యుద్ధం బహుకా
లంనిరంతరం । మహాశనిర్మహావీర్య శ్శక్రంతంరణమూర్ధని । జిత్వానాగేనస
హితంశక్రంపిత్రేన్యవేదయత్ । బధ్వాహ స్తిసమాయు క్తంస్వసాంతుత్వాశచీంద
దా।విహాయశత్రుహాదైత్యో హిరణ్యాయన్యవేదయత్। మహాశనిపితాదైత్యః పూ
ర్వేషాంపూర్వవ త్తరః।శచీకాంతంతలేస్థాప్య తస్యరక్షామథాకరోత్। మహాశని
హరింజిత్వా జేతుంవరుణమభ్యగాత్। వరుణోపిమహాబుద్ధిః ప్రాదాత్కన్యాం
మహాశనేః।ఉదధించాపియత్రాపి దా ద్వరుణస్తుమహాశనేః। వారుణీసాపియాకన్యా
సాప్రియాభూన్మహాశనేః।వీర్యేణయశసాచాపి శౌర్యేణతపసాతథా। మహాశని
ర్మహాదైత్య స్త్రైలోక్యేనోపమీయతే । సిరింద్రత్వంగతేలోకే దేవాస్సర్వేత్వ
మంత్రయన్।విష్ణుర్దేవేంద్రదాతాస్యా ద్దైత్యహంతాసఏవచ।మంత్రంకృత్వాస
ఏవస్యా దింద్రవాక్యం కరిష్యతి। ఏవంసంమంత్ర్యతేదేవా మంత్రంవిష్ణోర్న్యవేద
యన్।మమావధ్యోమహాదైత్యోమహాశనిరితిబ్రువన్।ప్రాయాద్వారీశ్వరంవిష్ణుశ్శ్వ
శురంవరుణంతథా।కేశవోవరుణంగత్వా ప్రాహేంద్రస్యపరాభవం । తథాత్వ
మైతత్కర్తవ్యం యథాయాతిపురందరః। తద్విష్ణోర్వచనాచ్ఛీఘ్రం యయౌజల
పతిర్మునే।సుతాపతింహిరణ్యస్య సుతంతస్యమహాశనిం। అతిసంమానితస్తేన జా
మాతావరుణఃప్రభుః।పప్రచ్ఛాగమనేహేతుం వినయాచ్ఛ్వశురంతథా। వరుణో
ప్యాహతందైత్యం యదాగమనకారణం। ఇంద్రందేహిమహాబాహో యస్త్వ
యానిర్జితఃపురా।బద్ధంరసాతలస్థంతం దేవానామధిపంసఖే। అస్మాకంసర్వదా
మాన్యో దేహితంమమశత్రుహన్ । తథేత్యుక్త్వాకథంచిత్స దైత్యేశోవరుణాయ
తం।ప్రాదాదింద్రంశచీకాంతం వారుణేనసమన్వితం॥ సదైత్యమధ్యేతి విరాజమా
నో హరింతదోవాచమహాబలాన్వితః। సంపూజ్యచైవాథమహోపచారై ర్మ
హాశనిర్మఘవంతంబభాషే॥ కేనత్వమింద్రోసికృతోసికేన వీర్యంతవేదృగ్బహు
భాషసేచ।యస్సంగరేశత్రుభిర్బధ్యతేసౌ తథాపిచేంద్రోభవతీతిచిత్రం। తథాపిబ
ద్ధాపురుషేణకాచి త్తస్యాఃపతిస్తాంమోచయతీతియుక్తం।స్త్రియోస్వతంత్రాఃపు
రుషాఃప్రధానా స్త్వంవైపుమాన్భవితాశక్రసాధో।బద్ధోమయాసంగరేవాహనే
న భ్రష్టోరణేక్షత్రధర్మేణశక్ర।యశోబలందేవరాజ్యోపయోగ్యం సర్వంహిత్వా
కిన్నుముక్తోజలేశాత్।తజ్జీవనంయత్రయశోనహీనం సఏవమృత్యుర్యశసోవిరోధీ। ఏ
వంభవాన్శక్రకథంజలేశా న్ముక్తింప్రాప్యనైవలజ్జాంభజేథాః। త్రివిష్టపస్థఃపరివే
ష్టితస్సన్ సర్వైస్సురైఃకాంతయావేష్ట్యమానః। సంస్తూయమానశ్చతథాప్సరోభి

ర్జ్ఞానంలజ్జా తేబిభేతీతిమన్యే। త్వంవృత్రహన్నముచేశ్చాపిహంతా పురాంభేత్తా
బలసూదనశ్చ । ఏవంసురాస్త్వాంపరిపూజయంతితద్గోత్రభిత్సర్వమేతత్త్యజస్వ ।
ఏవముక్త్వాఽపుదైత్యేశోవరుణాయమహాత్మనే। ప్రాదాదింద్రంపునశ్చేదంవచనంత
మభాషత। అద్యప్రభృత్యసౌశక్రఇంద్రస్స్యాద్వరుణోగురుః। శ్వశురోమమయేనత్వం
ముక్తిమాప్నోషివారణాత్। తస్మాత్త్వంభృత్యభావేనవర్తేథావరుణంప్రతి। నోచే
ద్బుద్ధ్వాపురస్త్వాంవైపునఃక్షేప్స్యేరసాతలే । ఏవంనిర్భర్త్స్యితంశక్రం హసం
శ్చాపిపునఃపునః। అబ్రవీద్గచ్ఛగచ్ఛేతివరుణంచానుమన్యచ। సతుప్రాప్తస్స్వనిలయం
లజ్జయాకలుషీకృతః । పౌలోమ్యాఃప్రాహతత్సర్వంయథాశత్రోః పరాభవమ్।
ఏవముక్తఃకృతశ్చైవంశత్రుణాహంవరాననే। నవిందేయంతథాశాంతిమాత్మన
స్శుభగేవద॥ ఇంద్రాణీ॥ దానవానామధోభూతింశక్తింమాయాంపరాభవం ।
వరదానంతతోమృత్యుంజానేహంబలసూదన। తస్మాద్యస్మాత్తస్యమృత్యురథవాపిప
రాభవః । జాయతేశృణుతత్సర్వంవచ్మ్యహంప్రీతయేతవ । హిరణ్యస్యసుతోవీ
రఃపితృవ్యస్యసుతోబలీ। తస్మాత్సమత్సరోభ్రాతావరదానాచ్చదర్పితః। బ్రహ్మాణంతో
షయామాసతపసానియమేనచ। తాదృశంబలమాపన్నస్తపసాకిన్నసిధ్యతి । తస్మా
త్త్వయాచిత్తరోగోవిస్మయోవాకథంచన। సకార్యఃశృణుతత్రేదంకార్యంయత్తుక్రి
మాగతం। ఏవముక్త్వాతుపౌలోమీమహేంద్రంవినయాన్వితా । నాసాధ్యమస్తితప
సానాసాధ్యంయజ్ఞకర్మణః। నాసాధ్యంలోకనాథస్యవిష్ణోర్భక్త్యాహరస్యచ। పునశ్చే
దంమయాకాంతశ్రుతమస్త్యతిశోభనం । స్త్రీణాంస్వభావంజానంతిస్త్రియఏవ
వసురాధిప । తస్మాద్బ్రూమేస్తథాచాద్భ్యనాసాధ్యంవిద్యతేప్రభో। తపోవాయ
జ్ఞకర్మాదితాభ్యామేవ యతోభవేత్ । తత్రాపితీర్థభూతాతు యాభూమి
స్సాగరోద్భవా। తత్రవిష్ణుంశివంపూజ్య సర్వాన్కామాన వాప్స్యసి । శ్రుతమ
స్తిపునశ్చేదం స్త్రియోయాశ్చపతివ్రతాః । తాభ్యోజానంతితచ్చాపి ధృతంతా
భిశ్చరాచరం। పృథివ్యాంసారభూతంస్యాద్యన్మధ్యందండకావనం । తత్రగంగా
జగద్ధాత్రీతత్రేశంపూజయప్రభో । భక్త్యాస్తోత్రైశ్చతపసా కురుచైవం మయా
సహ। తతఃప్రాప్స్యసికళ్యాణమీశవిష్ణుప్రసాదజం । అజ్ఞాత్వైకగుణంకర్మ శ
లందాస్యతికర్మిణః। జ్ఞాత్వాశతగుణంతస్య భార్యయాచ తదక్షయం । ఏకేనయ
త్కృతంకర్మ తస్మాదర్ధఫలంభవేత్ । జాయయాచకృతంయచ్చ పుష్కలం
పురోలభేత్ । తస్మాదేతత్సువిదితమర్ధోజాయాఇతిశ్రుతిః । తస్మాద్గచ్ఛ మయా
తత్ర కురుపుణ్యంమహత్ఫలం । తతశ్శత్రుంనిహత్యాజౌమహత్సుఖమవాప్స్యసి।

తథేత్యుక్త్వా స గురుణా భార్యయా చ శతక్రతుః । యయౌ గంగాం జగద్ధాత్రీం
గౌతమీం చేతి విశ్రుతాం । దండకారణ్యమధ్యస్థాం యయౌ స ప్రీతిమాన్ హరిః । తపః క
ర్తుం మనశ్చక్రే దేవదేవాయ శంభవే । గంగాం నత్వా తు ప్రథమం స్నాత్వా చ
సకృతాంజలిః ॥ శివైకశరణో భూత్వా శివం చేదం తతో జగౌ ॥ ఇంద్రః ॥ సృష్టా స్వయం
భూర్భగవాన్స్విరించి ర్భర్గయానకం చాస్య శిరోఽప్యపశ్యత్ । ఛిత్త్వా నఖాగ్రైర్న
ఖసక్తమేవ చిక్షేప తస్మాదభవస్త్రివర్గః । పాపం దరిద్రం త్వథ లోభ దుఃఖమో
హానచేచ్ఛేతి తతోఽప్యనంతః । జాతం ప్రజానాం సుఖదుఃఖరూపం బభూవ తై
ర్వ్యాప్తమిదం సమస్తం । అవేక్ష్య సర్వం చరితం సురేశో దేవీమువాచ జగదస్త్రమే
తి । తం పాహి లోకేశ్వరి లోకమాత ఉమేశరణ్యే సుభగే సుభద్రే । జగత్ప్రతిష్ఠే
వరదే జయా త్వం భుక్తిస్సమాధిః పరమా చ ముక్తిః । స్వాహా స్వధా స్వస్తిరనాది
సిద్ధిః శ్రీర్బుద్ధిరాసీస్త్వజరామరా త్వం । విద్యాదిరూపేణ జగత్త్రయే త్వం రక్షాం
కరోష్యేవమదాజ్ఞయా చ । త్వయైవ సృష్టం భువనత్రయం స్యాద్యతః ప్రకృత్యైవ త
థైవ చిత్రం । ఇత్యేవముక్త్వా దయితా హరేణ సంశ్లేషసల్లాపరసా బభూవ । శ్రాంతా
భవక్రీడరసేన మగ్నా చిక్షేప సా స్వేదజలం కరాగ్రైః । తస్మాద్బభూవుః ప్రథమం
సధర్మా లక్ష్మీస్తపో దాన మథార్థ తృప్తిః । సత్వం సుసంపద్భవసం రసా
శ్చ ధాన్యాని పుష్పాణి ఫలాని చైవ । సౌభాగ్యవస్త్రాని వపుస్సువేషం శృంగార భా
వాని మహౌషధాని । నృత్తాని గీతాన్యమృతం పురాణం శ్రుతిస్స్మృతిర్నీతి రథాన్నపా
నే । శస్త్రాణి శాస్త్రాణి గృహోపయోగ్యాన్యస్త్రాణి తీర్థాని చ కాంచనాని । ఇష్టాని
పూర్తాని చ మంగళాని యానాని శుభ్రాభరణాసనాని । భవాంగసంసర్గసమ
ప్రహాసా సంస్వేదసల్లాపరహః ప్రకారైః । తత్రైవ జాతం సచరాచరం హ్యపాం
పరం జీవితతశ్చ జాతం । సుఖప్రభూతం చ సుఖం చ నిత్యం విరాజితం చైతత్తవ దేవి
వాచా । తస్మాచ్చ మాం రక్ష జగజ్జనిత్రి భీతాం చ మే భ్యోజగతః ప్రదానే । ఏవం తు
స్తువతస్తస్య పురస్తాదభవచ్ఛివః । కిమభీష్టం వరయ సే హ రేవదపరాయణం । ఇం
ద్ర ఉవాచ ॥ బలవాన్మే మహానాసీ ద్రశనిశ్చ్యుతి వీర్యవాన్ । తేన బద్ధస్తలం నీతః ప
రిభూతస్త్వనేకధా । వాక్యాయక్తైస్తథా విద్ధస్తద్వధాయ త్వయం కృతః । తదర్థం జ
గతామీశ మేనజేష్యే రిపుం ప్రభో । తదేవ దేహి వీర్యం మే యచ్చాన్యద్రిపునాశనం ।
స శివశ్శక్రమాహేదం నమన్యైకేన తే రిపుః । వధమాప్నోతి తస్మాత్త్వం విష్ణుమా
సాద్య తం హరిం । ఆరాధయస్వ పాలోఽమృత్యో సహ దేవం జనార్దనం । తతః ప్రా
ప్స్యసి తస్మాచ్చ పరం చాపి ప్రియం హరే । పునశ్చోవాచ భగవానాదికర్తా మహే

శ్వరః।గంగాయాదక్షిణేతీరేసహ్యాపస్తంబోమునీశ్వరః। అస్తితస్యాప్యహంతోషమగ
మద్బలసూదన । తేనత్వంభార్యయాచైవతోషయస్వగదాధరం। ఆపస్తంబేనస
హితోగంగాయాదక్షిణేతటే। తుష్టావదేవంప్రయతఃస్నాత్వాపుణ్యేథసంగమే।
ఫేనాయాశ్చైవగంగాయాస్తత్రదేవంజనార్దనం। వైదికైర్వివిధైర్మంత్రైస్త
పసాతోషయత్తథా।తతస్తుష్టోభవద్విష్ణుఃకిందేయంచేత్యభాషత । దేహిమేశత్రు
హంతారమిత్యాహసహరింహరిః।తత్రాభవచ్ఛివస్యైవగంగావిష్ణోఃప్రసాదతః।
అంభసాపురుషోత్పత్తిశ్శివవిష్ణ్వోస్తదాకృతిః।చక్రపాణిశ్శూలపాణిస్సగత్వాతుర
సాతలం।నిజఘానతదాదైత్యమింద్రశత్రుంతదాశనిం। సఖాభవత్తదేంద్రస్యహ్యబ్జ
కశ్చవృషాకపిః। నాహమింద్రారిణామృతేసఖ్యంచైవవృషాకపిః।వారిచాపిహవిర్య
స్యఅగ్నేఃప్రియకరంసదా। నాహమస్యత్రగంగాస్మిప్రియేచాజ్ఞేనతేశపే।తస్మాన్నా
ర్హసిమాంవక్తుంశంకయాన్యత్రభామినీ।పతివ్రతాప్రియేమేత్వంధర్మమంత్రేసహా
యిని।సత్పత్నీచకులీనాచత్వత్తోన్యాకాప్రియామమ।తస్మాత్తపోపదేశేనగంగాంప్రా
ప్యమహానదీం। ప్రసాదాద్దేవదేవస్య విష్ణోర్వైచక్రపాణినః । సదాశివస్య దేవ
స్యప్రసాదాచ్చవృషాకపిః।జలోద్భవాచ్చమేమిత్రాదబ్జకాల్లోకవిశ్రుతాత్। ఉత్తీ
ర్ణదుఃఖస్సుభగేఇతఇంద్రోహమచ్యుతః। కిన్నసాధ్యంయత్రభార్యాభర్తృచిత్తాను
గామినీ।దుష్కరంకిన్నునోముక్తిఃకింత్వర్థాదిత్రయంశుభే। తస్మాత్త్వధియాకాం
తేమమేదంశుభమాగతం।ఇతస్త్వోదితంచైవకర్తవ్యంనాన్యదస్తిమే।వరంలోకేవ
ధర్మేచసత్పత్నీసదృశంనతు।ఆర్తస్యపురుషస్యేహభార్యావద్భేషజంనహి । ని
శ్శ్రేయసపదప్రాప్తౌతథాపాపవిముక్తయే।గంగాయాస్సదృశంనాస్తిశృణుచాన్య
ద్వరాననే।ధర్మార్థకామమోక్షాణామాప్తయేపాపముక్తయే। శివవిష్ణ్వోరన
న్యత్వజ్ఞానాన్నాన్యత్తువిద్యతే।తస్మాత్త్వధియాసాధ్వీసర్వమేతన్మనోగతం । అవా
ప్తంశివవిష్ణ్వోశ్చగంగాయాశ్చప్రసాదతః । ఇంద్రత్వంవైస్థిరంచేతో మన్యేతవబ
లాత్పునః।వృషాకపిర్మమసఖాయోజాతస్త్వప్సుభామిని। త్వంవైప్రియాసఖామి
త్రంనాన్యత్ప్రియతరంమమ।తీర్థానాంగౌతమీగంగాదేవానాంహరిశంకరౌ।తస్మా
త్తేభ్యఃప్రసాదేనసర్వంచేప్సితమాప్తవాన్। మమప్రీతికరంచైతత్తీర్థంత్రైలోక్యవి
శ్రుతం। తస్మాదేతద్ధియాచిష్యేదేవాంత్సర్వాననుక్రమాత్।అనుమన్యంతుఋషయో
గంగాచఋషిశంకరౌ। ఇంద్రేశ్వరేచాబ్జకేచఉభయోస్తీరయోస్సురాః। ఏకత్రశం
కరోదేవఅపరత్రజనార్దనః।అంతరేయానితీర్థానిసర్వంపుణ్యంచపాపహం। తత్రతు
స్నానమాత్రేణసర్వేతేముక్తిమాప్నుయుః। పాపిష్ఠాఃపాపతోముక్తిమాప్నుయుః

ర్యేసధర్మిణః। తేయాంతిపరమాంముక్తింపితృభిఃపంచపంచభిః। అత్రకించిచ్ఛమేద
ద్యోర్థిభ్యస్తిలమాత్రకం। దాతృభ్యోప్యాక్షయందద్యాత్కామదంమోక్షదంతథా।
ధన్యంయశస్యమాయుష్యమారోగ్యపుణ్యవర్ధనం। ఆఖ్యానంచాస్మత్రైవేశోజ్ఞా
త్వాస్నానాచ్చముక్తిదం। అస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం యేశృణ్వంతిపఠంతివా। పు
ణ్యభాజోభవేయుస్తేతేభ్యోంతేసుస్థితిర్భవేత్ ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యే

ఇందేశ్వరాదిసప్తసహస్రదక్షిణపారస్థితాపస్తంబ

సోమేశ్వరఫేనాసంగమవృషాకప్యాబ్జకవైష్ణవ

హనూమంతమార్జారేత్యాద్యేకాదశ

సహస్రతీర్థవర్ణనం నామ

ద్విషష్టితమోధ్యాయః.

త్రిషష్టితమోధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ ఆపస్తంబమితిఖ్యాతంతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం। య
త్రసోమేశ్వరోదేవోమునిరాసీన్మహాయశాః। తస్యభార్యాక్షసూత్రేతి పతిధర్మ
పరాయణా। తస్యపుత్రోమహాప్రాజ్ఞ శ్శక్తిర్నామ్నార్థతత్త్వవిత్। తస్యాశ్రమ
మనుప్రాప్తఅగస్త్యోమునిసత్తమః। తమగస్త్యంపూజయిత్వాప్యాపస్తంబోమునీ
శ్వరః। శిష్యైరనువృతశ్శ్రీమాంస్తంప్రష్టుముపచక్రమే। త్రయాణాంకోనుపూజ్యా
స్స్యాద్దేవానాంమునిసత్తమ। భుక్తిముక్తీచకస్మాద్వా స్యాతామాదిశ్చకోభ
వేత్। అనంతశ్చాపికోవిప్ర దేవానామాదిదైవతం। యజ్ఞైఃకఇజ్యతేదేవః కోవేదే
ష్వనుగీయతే। ఏతంమెసంశయంఛేత్తుం వదాగస్త్యపరంతప॥ అగస్త్యఉవాచ॥ ధ
ర్మార్థకామమోక్షాణాం ప్రమాణంశబ్దఉచ్యతే। గుణాదివ్యాప్తిభేదేన మూ
ర్తీనాంత్రివిధోభవేత్। తత్రాపివైదికశ్శబ్దః ప్రమాణంనేతరోమతః। వేదేనగీయతే
యస్తు పురుషశ్చపరాయణః। మృతోపరస్సవిజ్ఞేయ అమృతఃపరఉచ్యతే। యోమూ
ర్తస్సపరోజ్ఞేయ అపరోమూర్తఉచ్యతే। గుణాభివ్యాప్తిభేదేన మూర్తోసౌత్రి

విధో భవేత్ ।బ్రహ్మావిష్ణుశ్శివశ్చేతి హ్యేకంవస్తుత్రిధోచ్యతే।త్రయాణామపి దేవానాం వేద్యమేకంపరంహితం।ఏకస్యబహుధావ్యాప్తి గుణతో వ్యాప్తిభేదతః।లోకానాముపకారార్థ మాకృతిత్రితయంభవేత్।యస్తత్వంవేత్తిసపరం వేత్తిచైతస్యనేతరః।తత్రియోభేదమాచష్టే లింగభేదకఉచ్యతే।త్రయాణామపిదేవానాం మూర్తిభేదఃపృథక్పృథక్।వేదఃప్రమాణంసర్వత్ర సాకారేషుపృథక్పృథక్। నిరాకృతిర్యత్రచైకం తత్తేభ్యఃపరమంమతం॥ ఆపస్తంబః ॥ భుక్తిదోముక్తిదః పుంసాం సాకారోథనిరాకృతిః।సృష్ట్యాకారస్తత్రశ్శక్తః పాలనాకారఏవవా।హర్తుస్సాన్యత్రశక్తిర్వా యస్మాదేతత్సమాప్యతే॥ అగస్త్యః ॥ బ్రహ్మాకృతిఃకర్తృరూపా వైష్ణవీపాలనేమతా।రుద్రాకృతిహరంతిధాత్రీమేవంవేదేషుగద్యతే।ఆపస్తంబస్తదాగంగాం గత్వాస్నాత్వాయతవ్రతః।తుష్టావశంకరందేవం స్తోత్రేణానేననారద॥ ఆపస్తంబః ॥ యోలీలయావిశ్వమిదంచకార ధాతావిధాతా భువనత్రయస్య।యోవిశ్వరూపస్సదసత్సమస్తంసోమేశ్వరంతంశరణంప్రపద్యే॥ జామి।యాస్మృత్యాదారిద్ర్యమహాధిశాపరోగాదిభిర్నస్పృశతేశరీరి।యమాశ్రితాశ్చేప్సితమాప్నువంతి సోమేశ్వరంతంశరణంప్రవజామి।యేనత్రయీధర్మమవేక్ష్యపూర్వం బ్రహ్మాదయస్తత్రసమర్థితాశ్చ। ఏకంద్విధాయేనకృతంశరీరం సోమేశ్వరంతం శరణంప్రవజామి। యస్మాత్పరంనాన్యదతిప్రశస్తంయస్మాత్పరంనాస్తిసుసూక్ష్మమన్యత్। యస్మాత్పరంనోమహతాంమహచ్చ సోమేశ్వరంతంశరణంప్రవజామి। యస్యాజ్ఞయావిశ్వమిదంవిచిత్ర మచింత్యరూపంనవిచిత్రవచ్చ। ఏకక్రియంతద్వదిదంవిభాతి సోమేశ్వరంతంశరణంప్రవజామి। యస్మిన్విభుత్వంసకలాధిపత్యం కర్తృత్వదాతృత్వమహత్త్వమేవ।ప్రీతిర్యశస్సౌఖ్యమనాదిధర్మం సోశ్వరంతంశరణంప్రవజామి॥ నిత్యంశరణ్యస్సకలస్సుపుణ్యోనిత్యప్రియోయశ్శరణాగతశ్చ।సోమేశ్వరంసోమముమేశరూపం సోమేశ్వరంతంశరణంప్రవజామి॥ తతఃప్రసన్నోభగవా నాహనారదతంమునిం ।ఆత్మార్థంచపదార్థంచహ్యాపస్తంబోబ్రవీచ్ఛివం। సర్వాన్కామానాప్నుయాస్తేయేనత్వాదేవమీశ్వరం।పశ్యేయుర్జగతామీశమస్త్విత్యాహశివోమునిం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-

దక్షిణకూలేసోమేశ్వరవర్ణనంనామ.

త్రిషష్టితమోధ్యాయః.

చతుష్షష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యమతీర్థమితిఖ్యాతం పితౄణాం ప్రీతివర్ధనం। తత్రాఖ్యానమిదంత్వాసీదితిహాసం పురాతనం। సరమేతి ప్రసిద్ధాస్తి నామ్నా దేవశునీ మునే। తస్యాః పుత్రౌ మహాశ్రేష్ఠౌ శ్వానౌ నిత్యం జనానను। గామినౌ వాయుహారౌ చ చతురక్షౌ యమప్రియౌ। సా రక్షతిస్మ దేవానాం యజ్ఞార్థం కల్పితాన్ పశూన్। రక్షంతీమనుజగ్ముస్తే రాక్షసా దైత్యదానవాః। రక్షంతీం తాం తదా జ్ఞాత్వా శ్వానయోర్మాతరం శునీం। ప్రలోభయిత్వా విధివద్వాక్యైర్ధనైర్దైశ్చయోక్తిభిః। హృతా గా రాక్షసైః పాపైః పశ్వర్థం కల్పితాశ్శుభాః। తత ఆగత్య సా దేవానిదమాహ క్రమాచ్ఛునీ॥ సరమోవాచ॥ మాం బధ్వా రాక్షసైః పాపైస్తాడయిత్వా ప్రహారకైః। నీతా గావో యజ్ఞసిద్ధ్యర్థం కల్పితాః పశవస్సురాః। తస్యా వాక్యం నిశమ్యాథ సురాన్ప్రాహ బృహస్పతిః। ఇయం వికృతరూపా హి హ్యస్యాః పాపం చ లక్షయే। అస్యా దోషేణ తా గావో నీతా నాన్యేన హేతునా। తద్గురోర్వచనాచ్ఛక్రః పదా తాం ప్రాహరచ్ఛునీం। పదాఘాతాత్తదా తస్యా ముఖాత్ క్షీరం ప్రసుస్రువే। పునః ప్రాహ శచీభర్తా క్షీరం పీతం త్వయా శునా। రాక్షసైశ్చ తథా దత్తం తస్మాన్నీతాశ్చ గా మమ॥ సరమోవాచ॥ నాపరాధో న చోపేక్షా మమ చాపి సురేశ్వర। కస్మాత్క్రుద్ధోసి కిం నాథ రిపవో బలినస్తు తే। తతో ధ్యాత్వా దేవగురుర్జ్ఞాత్వా తస్యా విచేష్టితం। తస్యాశ్చ దుష్ట ఇయం దుష్టా రిపూణాం పక్షకారిణీ। తతశ్శాపం తాం శక్రః పాపిష్ఠా త్వం శునీ భవ। మర్త్యలోకే పాపభూతా అజ్ఞానాత్ పాపచారిణీ। తథేంద్రస్య చ శాపేన మానుషే సా వ్యజాయత। యథా శప్తా మఘవతా పాపచార్యతిభీషణా। రాక్షసైశ్చ తతో నీతా గావో మానసయానాయ చ। యత్నం కుర్వన్ సురపతిర్విష్ణవే తన్న్యవేదయత్। విష్ణుర్దైత్యాంశ్చ దనుజాన్ గోహంతౄంశ్చైవ రాక్షసాన్। హంతుం తదా కరోద్యత్నం జగృహే చ మహద్ధనుః। శార్ఙ్గం యల్లోకవిఖ్యాతం దైత్యనాశకమేవ చ। జితారిః పూజితో దేవైస్స్వయం స్థిత్వా జనార్దనః। యత్ర వై దండకారణ్యే శార్ఙ్గపాణిర్జగత్ప్రభుః। తత్రస్థాన్ దైత్యదనుజాన్ రాక్షసాంశ్చ బలీయసః। పునర్జఘాన వై విష్ణుర్గావో నీతాశ్చ రాక్షసైః। తత్ర వై దండకారణ్యే శార్ఙ్గపాణిరితి స్మృతః। యుధ్యమానస్తతో విష్ణుర్దానవైర్దితిజైస్సహ। తేజస్సుదర్శనం నామ శార్ఙ్గం విష్ణోస్త్రిస్తా మహామునే। అన్వగచ్ఛత్తతో విష్ణుస్తానేవ చ సురారిణః। తతో దివీయసా ప్రాప్య శార్ఙ్గముక్తైర్మనోజవైః। వైరిణోభ్యాహనద్విష్ణుర్గంగాయా ఉత్తరే తటే। దైత్యాదయః క్షయం నీతా విష్ణునా ప్రభవిష్ణునా। శార్ఙ్గముక్తైర్మ

వేగై స్సస్వైశ్చసుమంత్రితైః । క్షయంప్రాప్తావిష్ణుబాణై ర్యత్ర తేదేవ శత్ర
వః।గాశ్చలబ్ధాయత్రదేవై ర్బాణతీర్థంతదుచ్యతే । వైష్ణవంలోకవిదితం గోతీ
ర్థంచేతివిశ్రుతం।పశ్వర్థంకల్పితాగావోగంగాయా దక్షిణేతటే । ప్రదదుస్తే
సురాస్సర్వే గంగాయాస్సన్నివేద్యచ । స్వమధ్యేకారయామాసద్వీపంచైవాశ్రి
మంగవాం।తద్గోభిస్తత్రగంగాయాం సురయజ్ఞోప్యజాయత । యజ్ఞతీర్థంతుత
త్ప్రోక్తం గోద్వీపంగాంగనామతః । దేవానాంయజనంతత్ర సర్వకామప్రదం
శుభం।స్వయంమూర్తిమతీభూత్వా గంగాశక్తిర్మహామతే।గోరక్షితంతు తత్తీ
ర్థంగంగాయాఉత్తరేతటే । తౌశ్వానౌసరమాపుత్రౌచతురక్షౌయమప్రియౌ।
మాతుశ్శాపంచాపరాధం సర్వంచాపిసవిస్తరం । నివేద్యచయథాన్యాయంకా
ర్యంచాపిసుఖప్రదం।విశాపకరణంచాపి పప్రచ్ఛతురథాయమం । యమోపితా
భ్యాంసహితఃపిత్రేసూర్యాయచాబ్రవీత్ । శ్రుత్వాసూర్యస్సుతంప్రాహగంగా
యాంసురసత్తమ । బ్రహ్మాణంచైవవిష్ణుంచ ఈశ్వరంచయథాక్రమం। స్తుహిత్వం
సర్వభావేన భృత్యాప్రీతిమవాప్స్యతః । తత్పితుర్వచనంశ్రుత్వా యమఃప్రీతమ
నాస్తథా।తయోస్తుప్రీతయోఃప్రాయాత్సరమాసుతయోర్యమః।తత్రైవ తోషయా
మాస గంగాయాంసురసత్తమాన్ । శునాభ్యాంసహితశ్శ్రీమాన్ దక్షిణాశా
పతిఃప్రభుః।బ్రహ్మాణంతోషయామాస భానుంవైదక్షిణేతటే । ఈశంవిష్ణుం చో
త్తరేచస్వయంధర్మఃప్రతాపవాన్ । దత్తవంతో వరశ్రేష్ఠం సరమాయావిశా
పకృత్।వరాన్యయాచేబహుశో లోకానాముపకారకాన్ । ఏషుస్నానంచయే
కుర్యుర్బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః। ఆత్మార్థంచపరార్థంచ తేకామానాప్నుయు
శ్శుభాన్।బాణతీర్థేచయేస్నాత్వా శార్ఙ్గపాణింస్మరంతియే। తేభ్యోదారిద్ర్య
దుఃఖానినభవేయుర్యుగేయుగే । గోతీర్థేబ్రహ్మతీర్థేవా యేతుస్నాత్వా య
తవ్రతాః । బ్రహ్మాణంతంనమస్కృత్వాద్వీపస్యాపిప్రదక్షిణం।యఃకుర్యాత్తేన పృ
థివీసప్తద్వీపాకృతాభవేత్ । ప్రదక్షిణీకృత్యకించి ద్దానాద్దత్త్వావసుంధరా ।త
ద్దేవయజనంప్రాప్యకించిద్ధుత్వాహుతాశనం । అశ్వమేధాదియజ్ఞానాం పుణ్య
మాప్నోతిపుష్కలం। యస్సకృత్తత్రపఠతిగాయత్రీం వేదమాతరం।అధీతాస్స్యుస్స
ర్వవేదానైష్కర్మ్యాన్ముక్తిమాప్నుయాత్।స్నాత్వాతుదక్షిణేకూపేశక్తిదేవేతభ
క్తితః। బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాంశక్తిస్స్యాచ్ఛత్రయీమయీ। సర్వాన్కామానవా
ప్నోతిపుత్రవాన్ధనవాన్భవేత్ ।ఆదిత్యంభక్తితోయస్తుదక్షిణేనియతోనరః।స్నా
త్వాపశ్యేత్తతేనేష్టా యజ్ఞావివిధదక్షిణాః । భవేయుశ్చోత్తరేచైవ గంగాయాం

దైత్యసూదనం।తత్రస్నానేనదానేన జపాత్సం స్తవనేనచ । అపిదుష్కృతకర్మాణః పితరో మోక్షమాప్నుయుః।ఇత్యాద్యష్టసహస్రాణి తీర్థానిత్రీణినారద। తేషు స్నానంచదానంచ సర్వమక్షయ్య పుణ్యదం।ఏషాంచ స్మరణంపుణ్యా మేక జన్మాఘ నాశనం।శ్రవణాత్త్రిజన్మభిస్సార్థం పఠనాత్స్వకులైస్సహ। తేషామప్యతిపాపానినాశంయాంతిమమాజ్ఞయా । తత్రస్నానాదియఃకృత్వా కించిద్దత్వా యథాత్మవాన్।పితౄణాంపిండదానాని కృత్వానత్వా సురానిమాన్ । ధనంధాన్యం యశోవీర్యమాయురారోగ్యసంపదం। పుత్రాన్పౌత్రాన్ప్రియాంభార్యాంలబ్ధ్వా స్వమ్మనసేప్సితం।అవియుక్తఃప్రీతమనాబంధుభిశ్చాతి మానితః । నరకస్థాన్ సర్వ పితౄన్ తారయిత్వా కులానిచ । వాచయిత్వాప్రియైర్యుక్తమం తేవిష్ణుంశివంస్మరన్।తతోముక్తిపదంగచ్ఛే ద్దేవానాంవచనంయథా॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే-గౌతమీమాహాత్మ్యే-బాణతీర్థ-శార్ఙ్గపాణియజ్ఞ తీర్థగోద్వీపదేవయజనబ్రహ్మతీర్థశక్తితీర్థయమాదిత్యసుత్పత్త దైత్యసూదనయమేశ్వరపితృతీర్థాదిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ చతుష్షష్టితమోధ్యాయః.

అథపంచషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ యక్షిణీసంగమంనామ తీర్థం సర్వఫలప్రదం। తత్ర స్నానేనదానేన సర్వాన్కామాన వాప్నుయాత్ । యత్రయక్షేశ్వరో దేవోద ర్శనాద్భుక్తిముక్తిదః। విశ్వావసోస్స్వసానామ్నా పిప్పలా చారుహాసినీ।ఋషీణాంసత్రమగమ ద్గౌతమీతీరమాశ్రితా । సాగత్వాశ్రావయద్వాషడస్త్రశ్చా షడితిస్వరం।విస్వరేణ బ్రువంతీంతాం శశపుస్సా।విణీభవ । తతోనద్యభవత్తత్రయక్షిణీతిచవిశ్రుతా। తతోవిశ్వావసుఃపూజ్య ఋషీన్ దేవం త్రిలోచనం । తత్రతు స్నానమాత్రేణ సత్రయాగఫలంలభేత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం యక్షిణీ సంగమంస్మృతం।తత్రస్నానేనదానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే యక్షిణీసంగమతీర్థవర్ణనంనామ పంచషష్టితమోధ్యాయః.

షట్షష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ శుక్లతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరంనృణాం। యస్య స్మరణమాత్రేణ సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । భారద్వాజఇతిఖ్యాతఋషిః పరమధార్మికః।తస్యపైఠీనసీనామ పతివ్రతపరాయణా।గౌతమీతీరమధ్యాస్తేఇష్టివ్రతపరాయణః।అగ్నీషోమీయమైంద్రాగ్నం పురోడాశమకల్పయత్।తస్యామానేపురోడాశే ధూమాతల్కశ్చిదజాయత । పురోడాశంభేదయిత్వా ఉదతిష్ఠము వాచతం।ఏనంయజ్ఞమహంహన్మివదంతమితితంఋషిః । ప్రోవాచసత్వరఃక్రుద్ధో భరద్వాజోద్విజోత్తమః । హవ్యఘ్నఇతివిఖ్యాతో భరద్వాజనిబోధమాం। సంధ్యాసుతోహంశ్రేష్ఠశ్చ సుతఃప్రాచీనబర్హిషః । బ్రహ్మణామే వరోదత్తో యజ్ఞాన్ఖాదయథాసుఖం । మమానుజఃకవిశ్చాపిబలవానతిభీషణః।అహంకృష్ణః పితాకృష్ణః మాతాకృష్ణాతథానుజః । అహంమఖంహనిష్యామి యూపం ఛేద్మికృతాంతతః। భరద్వాజోరక్ష్యతాంమె త్వయాయజ్ఞ స్సనాతనః । జానేత్వాం యజ్ఞహంతారం రక్ష్యతాంమే మఖ స్త్వయా॥ రాక్షసః ॥ భరద్వాజనిబోధేదం వాక్యంమమసనాతనం।బ్రహ్మణాహంపురాశప్తో దేవదానవసన్నిధౌ।తతఃప్రసాదితోబ్రహ్మా దేవలోకపితామహః । అమృతైఃప్రోక్షయిత్వాత్వాం యేకుర్వంతి తతోమఖం।తద్దైవత్వయితత్సర్వం పూర్ణంస్యాదబ్జజోబ్రవీత్ । భారద్వాజఃపునః ప్రాహసఖామేసిమహామతే।మఖసంరక్షణంయేన స్యాన్మేవదకరోమితత్॥ రాక్షసః॥అమృతంగౌతమీవారిహ్యమృతంస్వర్ణముచ్యతే।అమృతంగోభవంచాజ్యమమృతంసోమముత్తమం।అమృతంచంద్రమాశ్శ్రేష్ఠమితిపంచామృతంబుధైః। ప్రీతైర్మామభిషించస్వహ్యథవామాంతథాత్రిభిః।గంగాయావారిణాజ్యేనహిరణ్యేన తథైవ చ।తథాకరోదృషీరక్షహ్యభిషేకంతథామఖే।పునశ్చయూపేచపశావృత్విక్షుమఖమండలే।శుక్లాభవన్సర్వఏవఅభిషేకాన్మహాత్మనః।తద్రక్షోపితథాశుక్లోభిత్వోత్పన్నోమహాబలః।యఃపురాకృష్ణరూపోభూత్సతు శుక్లోభవత్క్షణాత్ । యజ్ఞంసర్వంసమాప్యాథ భారద్వాజఃప్రతాపవాన్। ఋత్విజోవిససర్జాథయూపంగంగామథాక్షిపత్।గంగామధ్యేతద్ధియూప మద్యాప్యాస్తేమహామతే। అభిషిక్తంచామృతేనహ్యభిజ్ఞానంమహచ్చతత్।తత్రతీర్థేమహద్రక్షో భరద్వాజమువాచహ।అహంయామిభరద్వాజకృతశ్శుక్లస్త్వయాశుభః।తస్మాత్తదాత్రతీర్థేమేస్నానదానాదిపూజనం।కుర్యుస్తేషామభీష్టానిభవేయుస్సఫలంమఖం।స్మరణాదపిపాపానినా

శంయాతిశుభంభవేత్।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం శుక్లతీర్థమితిస్మృతం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
శుక్లతీర్థాదిసప్తసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
షట్షష్టితమోధ్యాయః.

సప్తషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం స్మరణాత్పాపనాశనం।తస్యా విధానంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద। ఋషయస్సప్తవిఖ్యాతా వసిష్ఠప్రముఖా మునే।గౌతమ్యాస్తీరమాసాద్య సత్రయాగముపాసిరే।తత్రవిఘ్నఉపాక్రాంతే రక్షోభిరతిభీషణైః।మామభ్యేత్యాథఋషయో రక్షఃకృత్యంన్యవేదయన్। తదాహం ప్రమదారూపం మాయయాసృజ్యనారద।తస్యాస్తుదర్శనాదేవ నాశంయాంత్యథ రాక్షసాః।ఏవముక్త్వాతుతాంప్రాదా మృషిభ్యఃప్రమదాంమునే। మద్వాక్యాదృషయోమాయా మాదాయచపునర్యయుః।గౌతమీంసరితాంశ్రేష్ఠాం పునర్యజ్ఞాయదీక్షితాః। పునస్తన్మఖనాశాయ రాక్షసాఃపునరాగమన్ । యజ్ఞవాటాంతికేమాయాం దృష్ట్వారాక్షససత్తమాః। తతోనృత్యంతిగాయంతి హసంతిచవదంతిచ। తేషాంమధ్యేదైత్యపతి శ్శంబరోనామవీర్యవాన్।మాయారూపాంచప్రమదాం భక్షయామాసనారద।మఖేవిధ్వస్యమానేతు విఘ్నంతేశరణంయయుః। ప్రాదాద్విష్ణుశ్చక్రమశో మునీనాంరక్షణాయచ। చక్రంతద్రాక్షసానాజౌ దైత్యాంశ్చదనుజాంస్తథా।చిచ్ఛేదతద్భయాదేవ మృతారాక్షసపుంగవాః।ఋషిభిస్తన్మహత్సత్రంసంపూర్ణమభవత్తదా।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం చక్రతీర్థముదాహృతం । తత్రస్నానేన దానేన సత్రయాగఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యే
చక్రతీర్థాదిపంచతీర్థవర్ణనంనామ
సప్తషష్టితమోధ్యాయః.

అష్టషష్టితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ వాణీసంగమమాఖ్యాతం యత్రవాగీశ్వరోహరః। త
త్తీర్థంసర్వపాపానాం మోచనంసర్వకామదం। తత్రస్నానేనదానేన బ్రహ్మహ
త్యావినాశనం।బ్రహ్మవిష్ణ్వోశ్చసంవాదే మహత్త్వేతుపరస్పరం। తయోర్మధ్యేమ
హాదేవో జ్యోతిర్మూర్తిరభూత్కిల। తత్రైవవాగువాచేదం దైవీతత్రతయో
స్సుధా।అహమస్మాన్మహాన్బ్రహ్మయ అహమస్మీతివై మిథః। దైవీవాగుభయోఃప్రాహ
యస్త్వస్యాంతంతుపశ్యతి।సతుజ్యేష్ఠోభవత్తస్మా న్నావాదంకర్తుమర్హథ। త
ద్వాక్యావిష్ణురగమ దధోహంచోర్ధ్వమాక్రమం। తతోవిష్ణుశ్శీఘ్రమేత్య జ్యోతిః
పార్శ్వముపావిశత్।నప్రాప్యాంతమహంప్రాయాం దూరాద్దూరతరంమునే। త
తశ్శ్రాంతోనివృత్తోహం ద్రష్టుంతస్యాంతకర్మణాః।తద్దైవంమమధీరాసీద్ధృష్టశ్చాం
తోమయాభృశం।తస్యదేవస్యతద్విష్ణో ర్మమైశ్వర్యంస్ఫుటంభవేత్। పునశ్చాపిమ
తిశ్చేయం మమత్వాసీన్మహామతే।అహంచతుర్భిర్వదనై రనృతంవాకథంవదే। త
తోహంపంచమంవక్త్రం గర్దభాకృతిభీషణం।కృత్వాచేదనృతంవక్ష్యే ఇతిధ్యా
త్వాచిరంతథా।అబ్రువంతంహరింతత్రచాసీనంజగతాంపతిం। అస్యప్రాప్తామయా
హ్యంత స్తేనజ్యైష్ఠ్యంజనార్దనాత్। మమేతివదతఃపార్శ్వే ఊచతుర్హరిశంక
రౌ।ఏకరూపావహంద్రుష్ట్వా నానాప్యేకత్వరూపిణౌ।తౌదృష్ట్వావిస్మితోభీతఅస్తు
వంహరిశంకరౌ।తతస్తుష్టౌజగన్నాథౌ వాచంతావూచతుస్త్వితి। యస్మాదియంస
త్యముక్తా బ్రహ్మవాచిస్థితాసతీ। తస్మాదదృశ్యాత్వంభూయాఃపాపరూపాస్య
సంశయః।ఏతచ్ఛాపంనిశమ్యాథ సాదేవీప్రణతాతథా। విశాపయత్న మకరో
త్తుష్టావచవిశేషతః।శ్రుత్వాహరిహరౌచైవం వాచంవాచమథోచతుః। తతస్తు
ష్టౌదేవదేవౌ ప్రార్థితౌత్రిదశార్చితౌ। గంగాయాంసంగతాభద్రే యదా
త్వంలోకపావని।తతఃపునర్వపుస్తే స్యాత్పవిత్రాసి సుశోభనే। తథేత్యుక్త్వా సా
పిదేవీ గంగాయాంసంగతాభవత్। భాగీరథీంగౌతమీంచతతశ్చాపిస్వకంవపుః।
దేవీసాప్యగమద్బ్రహ్మన్ దేవానామపిదుర్లభం। గౌతమ్యాంసైవ విఖ్యాతా
వాణీవాగితివిశ్రుతా।భాగీరథ్యాంసైవదేవీ సరస్వత్యభిధీయతే। ఉభయత్రచ వి
ఖ్యాత స్సంగమశ్చేతి విశ్రుతః। సరస్వతీసంగమశ్చ వాణీసంగమఏవచ। గౌత
మ్యాంసంగతాదేవీ వాణీవాచా సరస్వతీ। సర్వత్రపూజితంతీర్థంతత్రవాచా శి
వంశుభం।దేవేశ్వరంపూజయిత్వా విశాపమగమత్తథా। తస్మాత్తత్రశుచిర్భూ

త్వా తత్రతత్రచ సంగమే।వాగీశ్వరంతతోదృష్ట్వా తావతాముక్తి మాప్నుయాత్।దానహోమాదికంకించి దుపవాసాదికాంక్రియాం । యఃకుర్యాత్సంగమే పుణ్యే సంసారీనభవేత్పునః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

వాణీసంగమవాగీశ్వరాద్యేకోనవింశతితీర్థవర్ణనంనామ

అష్టషష్టితమోధ్యాయః.

ఏకోనసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥బ్రహ్మోవాచ ॥ విష్ణుతీర్థమితిఖ్యాతంతత్రవృత్తమిదంశృణు। మౌద్గల్యఇతివిఖ్యాతోముద్గలస్యసుతోఋషిః। తస్యభార్యాచజాబాలానామ్నాఖ్యాతాసుపుత్రిణీ।పితాఋషిస్తథావృద్ధోముద్గలోలోకవిశ్రుతః। తస్యభార్యాతదాఖ్యాతానామ్నాభాగీరథీశుభా।సమౌద్గల్యఃప్రాతరేత్యగంగాంస్నాత్వాశుచివ్రతః।నిత్యమేవత్విదంకర్మతస్యాసీన్మునిసత్తమ।గంగాతీరేకుశైర్మృద్భి శ్శమీపుష్పైరహర్నిశం।ఆవాహనంనిత్యమేవవిష్ణోశ్చక్రేసమౌద్గలీ। తేనాహూతశ్చరన్నేతిలక్ష్మీభర్తాజగత్పతిః । వైనతేయమథారుహ్యశంఖచక్రగదాధరః । పూజితస్తేనఋషిణా సమౌద్గల్యేనయత్నతః । ప్రబ్రూతేచకథాశ్చిత్రా మౌద్గల్యాయజగత్ప్రభుః । తతోపరాహ్ణసమయేవిష్ణుఃప్రాహసమౌద్గలిం । యాహిావత్స్వభవనం విశ్రాంతోసిపునఃపునః । ఏవముక్తస్సవై తేన విష్ణునాయాతిసద్విజః । జగత్ప్రభుస్సచాయాతిఖగయుక్తస్స్వమందిరం । మౌద్గల్యోపితథాభ్యేత్యకించిదాదాయయత్నతః।స్వమేవభవనంప్రాప్తోభార్యాయైస్స్వార్జితందదౌ । మౌద్గల్యస్యప్రియాసాపిపతివ్రతపరాయణా । శాకంమూలంఫలంవాపిభర్త్రానీతంచయత్నతః।సుసంస్కృత్వాథబాలేభ్యోగురుభ్యోభర్తురేవచ ।దత్వాతుభోజనంతేభ్యోపశ్చాద్భుక్తేయతవ్రతా । భుక్తవత్స్వథసర్వేషురాత్రౌనిత్యంసమౌద్గలిః। విష్ణోశ్శ్రుతాఃకథాశ్చిత్రాస్తేభ్యోవక్త్యతిహర్షితః । ఏవంబహుతిథేకాలేవ్యతీతేచాపివిస్మృతే । మౌద్గల్యస్యతతోభార్యాభర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ । యదితేవిష్ణురభ్యేతిసమీపంత్రిదశార్చితః । తథాపికష్టమస్మాకంకస్మాదితిజగత్ప్రభుం । తంతుపృచ్ఛమహాప్రాజ్ఞయ

థాసౌవిష్ణురేవచ । యస్మింశ్చస్మృతమాత్రేతు జరాజన్మరుజామృతిః । నాశం
యాంతికుతోదృష్టేతస్మాత్పృచ్ఛజగత్ప్రభుం । తథేత్యుక్త్వాప్రియావాక్యా న్మౌద్గ
ల్యోనిత్యవద్ధరిం । పూజయిత్వాథపప్రచ్ఛవిప్రోపిసకృతాంజలిః । త్వయిస్మృతేజ
గన్నాథశోకదారిద్ర్యముపద్రుతం । నాశంయాతికుతోఽనష్టంతస్మాన్మేబ్రూహికల్మి
షం ॥ విష్ణురువాచ ॥ త్వయానదత్తంకించిచ్చబ్రాహ్మణేభ్యోమయాపిచ ॥ యద్దీయ
తేతదేవేహపరస్మింశ్చోపతిష్ఠతి । మృద్భిర్వాగ్భిఃకుశైఃపర్ణైస్త్రైశ్చాపిభూర్జతస్స
దాభవాన్ । కరోషితస్మాత్పూతాత్మాశరీరస్యచశోషణాత్ । అథవాలప్స్యసేము
క్తింభుక్త్వాముక్తింనలప్స్యసే॥ మౌద్గల్యః ॥ భుక్త్వాముక్తిఃకథంభూయాద్భుక్తి
ముక్తీసుదుర్లభే । భుక్త్వాముక్తిస్సర్వపూజ్యాతామిచ్ఛేయంజగన్మయ ॥ విష్ణుః ॥
ఏతదేవాంతరంబ్రహ్మన్దీయతేమామనుస్మరన్ । బ్రాహ్మణాయాథచార్థిభ్యస్త
దేవాక్షయమాప్నుయాత్ । నమాంధ్యాత్వాథయద్దద్యాత్తావన్మాత్రఫలప్రదం ।
నపునర్దత్తమేవేహనభోగాయచకల్ప్యతే । తస్మాద్దేహీమహాబుద్ధేభోజ్యఃకించన
మేభవాన్ । అథవావిప్రముఖ్యాయ గౌతమీతీరమాశ్రితః । మౌద్గల్యఃప్రాహతం
విష్ణుందేయంమమనవిద్యతే । తతోవిష్ణుర్గరుత్మంతమాహశీఘ్రంజగత్పతిః। ఇహా
నయస్వకణిశంమహాయంచార్పయిష్యతి । తతోభుక్త్వాశ్రియంభోగాన్మౌద్గల్యోమ
నసఃప్రియాన్ । భుక్త్వాముక్తిమవాప్నోతి తథాచక్రేగరుత్మరాట్ । విష్ణుహస్తేక
ణాన్ప్రాదాన్మౌద్గల్యోథయతవ్రతః । ఏతస్మిన్నంతరేవిష్ణుర్విశ్వకర్మాణమబ్ర
వీత్। యావచ్చాస్యకులేసప్త పురుషాస్తావదేవచ । భవితారోమహాబుద్ధే తావ
తాంఽన్నమేప్సితాన్।గావోహిరణ్యంధాన్యాని వస్త్రాణ్యాభరణానిచ। యచ్చ
కించిన్మనఃప్రీత్యై లోకేభవతిశోభనం। తత్సర్వమాపమౌద్గల్యో విష్ణుగంగాప్రసా
దతః।గృహంగచ్ఛేతిమౌద్గల్యో విష్ణునోక్తస్తతోయయౌ।ఆశ్రమస్యతుసర్వార్థిందృ
ష్ట్వాబుషిరభాషత।అహోదానప్రభావోయం మహావిష్ణోఃకృపాపిచ। తథాగం
గాప్రభావశ్చ నవిచార్యఃకథంచన। మౌద్గల్యోభార్యయాసార్ధం పుత్రైశ్శిష్యై
శ్చబంధుభిః।పితృభ్యాంబుభుజేభోగాన్ తతోముక్తిమవాప్తవాన్। తతఃప్రభృతిత
త్తీర్థం మౌద్గల్యంవైష్ణవంతథా। తత్రస్నానంచదానంచ భుక్తిముక్తిప్రదాయ
కం।తత్రశ్రుతిస్మృతిర్వాపి తీర్థస్యాస్యకథంచన। తస్యవిఘ్నభవేత్ప్రీతః పాపై
ర్ముక్తస్సుఖీభవేత్॥ ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే మౌద్గల్యవిష్ణు
తీర్థాదిసహస్రైకాదశతీర్థవర్ణనంనామ ఏకోనసప్తతితమోధ్యాయః.

సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ లక్ష్మీతీర్థమితిఖ్యాతం సాక్షాల్లక్ష్మీవివర్ధనం। అలక్ష్మీనాశనంపుణ్య మాఖ్యానంశృణునారద।సంవాదశ్చపురాత్వాసీ త్పుత్రలక్ష్మీదరిద్రయోః।పరస్పరవిరోధిన్యా ఉభేతేవిశ్వమీయతుః। తాభ్యాంనవ్యాప్తంవస్తు తత్రాస్తిభువనత్రయే।మమజ్యైష్ఠ్యంమమజ్యైష్ఠ్యమిత్యూచతురుభేమిథః। అహంసర్వంసముద్భూతా ఇత్యాహశ్రీయుమోజసా। దరిద్రాయాచయత్రోక్తా సర్వాభ్యోహ్యధికాతతః।ముక్తిర్మదాశ్రితానిత్యం దరిద్రైవంవచోఽబ్రవీత్।కామఃక్రోధశ్చలోభశ్చ మోహోమాత్సర్యమేవచ। యత్రాహమస్మితత్రైతే నతిష్ఠంతికదాచన।బ్రాహ్మణేషుచవిద్వత్సు వ్రతచారిషుభిక్షుషు। నిర్భయేషువసిష్యామివక్ష్యామిశృణుతేస్థితిం।రజోవర్తిషుపాపేషు నిష్ఠురేషుఖలేషుచ। పిశునేషుచలుబ్ధేషు విక్రతేషుశఠేషుచ।అనార్యేషుకృతఘ్నేషు ధర్మఘాతిషుసర్వదా। మిత్రద్రోహిష్వధీరేషుభగ్నచిత్తేషువర్తసే।ఏవంవివదమానేతేజగ్మతుర్మాముభేఅపి। మత్తఃపురాతరాపృథ్వీ ఆపఃపూర్వతరాస్తతః। స్త్రీణాంవివాదాస్తాఏవ స్త్రియోజానంతినేతరే।విశేషతఃపునస్తాభ్యాం కమండలుజలాశ్రయాః। తత్రాపిగౌతమీదేవీ నిశ్చయంకథయిష్యతి। తేమద్వాక్యాద్భువంగత్వా భూమ్యాచసహితాఅపః। అద్భిశ్చసహితాస్సర్వా గౌతమీమీయురాపగాః।భూమిరాపస్తయోర్వాక్యంగౌతమ్యైక్రమశఃస్ఫుటం।దరిద్రాయాశ్చలక్ష్మ్యాశ్చవాక్యంమధ్యస్థవత్తదా। శృణ్వత్సులోకపాలేషు శృణ్వంత్యాంభువినారద। శృణ్వంతీష్వప్సుసాగంగాదరిద్రాంవాక్యమబ్రవీత్। సాప్రశస్యతథాలక్ష్మీంగౌతమీవాక్యమబ్రవీత్॥ శ్రీగౌతమ్యువాచ॥ బ్రహ్మశ్రీశ్చతపశ్శ్రీశ్చయశశ్శ్రీఃకీర్తిసంపదః। ధనశ్రీశ్చజయశ్రీశ్చ విజ్ఞాప్రజ్ఞాసరస్వతీ। భుక్తిశ్రీశ్చాథయుక్తిశ్రీస్స్మృతిర్లజ్జాధృతిఃక్షమా।సిద్ధిస్తుష్టిస్తథాపుష్టిశ్శాంతిరాపస్తథామహీ।అహంశక్తిరథౌషధ్యశ్శ్రుతిర్బుద్ధిర్విభావరీ। ద్యౌర్జ్యోత్స్నా ఆశిషస్స్వస్తిర్వ్యాప్తిర్మైత్రీవతథాశివా। యత్కించిద్విద్యతేలోకేలక్ష్మ్యావ్యాప్తంచరాచరం। బ్రాహ్మణేష్వథధీరేషుక్షమావత్స్వథసాధుషు।విద్యాయుక్తేషుదాంతేషుభుక్తిముక్త్యనుసారిషు। కిమత్రబహునోక్తేనసర్వంలక్ష్మీమయంజగత్। యస్మిన్కస్మింశ్చయ

త్కించిదుత్కృష్టం పరిదృశ్యతే । లక్ష్మీబీజం తు తత్సర్వం గమ్యతాం గమ్యతాం త్వయా । యత్రేయం సుందరీం దేవీం స్పర్ధయంతీ న లజ్జసే । గచ్ఛ గచ్ఛేతి తాం దేవీం దరిద్రా వాక్యమబ్రవీత్ । తతః ప్రభృతి గంగాంభో దరిద్రానాశకృద్భవేత్ । తతః ప్రభృతి తత్తీర్థమలక్ష్మీనాశనం శుచి । తత్ర స్నానేన దానేన లక్ష్మీవాక్ పుత్రవాక్ భవేత్ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే, గౌతమీమాహాత్మ్యే
లక్ష్మీతీర్థాదిషట్సహస్రతీర్థవర్ణనం నామ
సప్తతితమోఽధ్యాయః.

ఏకసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం॥ బ్రహ్మోవాచ॥ భానుతీర్థమితి ఖ్యాతం సర్వసిద్ధికరం నృణాం । తదేవం వృత్తమాఖ్యాస్యే మహాపాతకనాశనం । శర్యాతిరితి విఖ్యాతో రాజా పరమధార్మికః । తస్య భార్యా స్థపిష్ఠేతి రూపేణాప్రతిమా భువి । మధుశ్ఛంద ఇతి ఖ్యాతో వైశ్వామిత్రో ద్విజోత్తమః । పురోధాస్తస్య నృపతేర్బ్రహ్మర్షిరితి విశ్రుతః । దిశో విజేతుం స జగామ రాజా పురోధసా తేన రఘుప్రవీరః । పురోధసం ప్రాహ మహానుభావం జిత్వా దిశశ్చాధ్వని సంప్రవిష్టః । ప్రపచ్ఛేదం కేన ఖేదం గతోఽసి హేతుం వదస్వేతి మహానుభావః । జితేయముర్వీ విజితా నరేంద్రా హర్షస్య హేతౌ మహతీహ జాతే । కిం త్వం కృశో మే వద సత్యమేతదిత్యుక్తవాక్ప్రీతిపరస్స రాజా । సంబోధ్య సర్వం తమువాచ విప్రశ్ఛందో మధుః ప్రేమమయం ప్రియోక్తిం ॥ మధుశ్ఛంద ఉవాచ॥ శృణు భూపాల మద్వాక్యం భార్యయా యదుదీరితం । స్థితేయా మే వయం యామో యామినీ గామినీ తథా । స్వామినీ చాస్య దేహస్య కామినీ కా ప్రతీక్షతే । స్మృత్వా తు రాజన్ తాం భార్యాం శోషం యాతి కళేబరం । విహస్య చాబ్రవీద్రాజా పురోధసమరిందమః । త్వం గురుర్మమ మిత్రం చ కిమాత్మానం విడంబసే । కిమనేన మహాబ్రహ్మన్ మమ వాక్యేన మానద ॥ మధుశ్ఛందః॥ యత్రానుకూల్యం దంపత్యోః స్త్రీవర్గస్తత్ర వర్ధతే । నైవేదం దూషణం రాజన్ భూషణం చానుమన్యతాం । స జగామ స్వకం దేశం బృహత్యా సేనయా యుతః । పరీక్షార్థం చ తత్ప్రేమ్ణో దూతైర్వార్తాం న్యవేదయత్ । దిశో విజేతుం శర్యాతిం యాతం రాక్షసపుంగవః । జిత్వా రసాతలం యాతో రాజానం సపురోధసం । రాజ్ఞో భార్యా నిశ్చయాయ ప్రవృత్తా మునిసత్తమ । వార్తాం కృత్వా దూతముఖాన్మధుశ్ఛందప్రియా పునః । తద్దైవాత్క్రమితప్రాణా తద్వ్విచిత్ర

మివాభవత్।పురావృత్తంతు తేదృష్ట్వా దూతా రాజ్ఞేన్యవేదయన్ । యత్కృతం రాజపత్నీభిః ప్రియయాచపురోధసః । దుఃఖితోవిస్మితోరాజా పునర్దూతానభాషత।శీఘ్రంగచ్ఛంతు హేదూతా బ్రాహ్మణ్యాయ తత్కళేబరం। తద్రక్షంతుపునర్దూతాః శ్రుత్వారాజాపురోధసం । ఉవాచ మధురంవాక్యం వయంయామోథగౌతమీం।బ్రాహ్మణేభ్యోధనందత్వా దేవాన్నత్వా పితౄన్ద్విజాన్।పురోహితంద్విజశ్రేష్ఠం ప్రేషయిత్వా ధనాన్వితం । అన్యత్రతీర్థే పంథానం దేహిప్రియతవాన్నవ।ఏతత్కృత్యంనజానాతి రాజ్ఞస్సర్వం పురోహితః । గతే తస్మిన్గురౌ రాజా వైశ్వామిత్రేమహాత్మని । సర్వంబలం ప్రేషయిత్వా గంగాతీరేగ్నిమావిశత్।ఇత్యుక్త్వాసతురాజేంద్రో గంగాంభానుంసురానపి । యదిదత్తం యదిహుతం యదిత్రాతాః ప్రజామయా । తేనసత్యేనసాసాధ్వీ మయాయుష్యేణ జీవతు।ఇత్యుక్త్వాగ్నింప్రవిష్టేతు శర్యాతౌనృపసత్తమే । తత్రైవచోత్థితాభార్యా బ్రాహ్మణస్యమహాత్మనః । అగ్నిప్రవిష్టంరాజానం శ్రుత్వావిస్మయకారణం।పతివ్రతాంతథాభార్యాం మృతాంజీవాన్వితాంపునః । తదర్థంచాపిరాజానం త్యక్తంజీవంవిశేషతః। ఆత్మనశ్చపునఃకృత్య మస్మరన్నృపతేర్గురుః । అహమప్యగ్నిమావిశ్య నూనంయాస్యే ప్రియాంతికం । అథవాహంతపస్తప్స్యఇతినిశ్చయవాన్ద్విజః।ఏతదేవాత్మనఃకృత్యం మేనేసుకృతమేవచ । జీవయామిచరాజానం తేనయామిప్రియాంపురీం। ఏతదేవప్రియంమేస్యాదితితుష్టావభాస్కరం॥శ్రీమధుచ్ఛందఉవాచ॥ నమోస్తుతస్మైసూర్యాయ ముక్తయేమితతేజసే । ఛందోమయాయ దేవాయ హ్యోంకారార్థాయతేనమః। విశ్వరూపాయబ్రధ్నాయత్రిగుణాయ త్రిమూర్తయే।స్థిత్యుత్పత్తివినాశానాం హేతవే జగతఃప్రభో । తతః ప్రసన్నస్సూర్యోభూద్వరయస్వేత్యభాషత । రాజానందేహిదేవేశ భార్యాంచప్రియవాదినీం।ఆత్మనశ్చసుఖాన్పుత్రాన్ రాజ్ఞేచైవ శుభాన్వరాన్ । తతః ప్రాదాజ్జగన్నాథ శ్శర్యాతింస్వర్ణభూషితం । తాంచభార్యాంవరానన్యాన్సర్వంతస్మైన్యవేదయన్।తతోయాతశ్శ్రియావిష్టః ప్రియేణచపురోధసా । యయౌసుఖీస్వకందేశం తత్తుతీర్థంశుభంస్మృతం । తత్రత్రీణిసహస్రాణి తీర్థాని గుణవంతిచ।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం భానుతీర్థముదాహృతం । మాధుశ్ఛందసమాఖ్యాతంశర్యాతంపాపనాశనం । తేషుస్నానంచదానంచ సర్వపాపప్రణాశనం॥మృతసంజీవనంతత్స్యాదాయురారోగ్యవర్ధనం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
భానుత్యాదిత్రిసహస్రతీర్థవర్ణనంనా
మైకసప్తతితమోధ్యాయః.

ద్విసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఖడ్గతీర్థమితిఖ్యాతం గౌతమ్యాఉత్తరేతటే। తత్ర స్నానేనదానేన ముక్తిమాప్నోతిమానవః । తత్రవృత్తంప్రవక్ష్యామిశృణు యత్నేననారద।శైలూషఇతివిఖ్యాతః కవషస్యసుతోద్విజః । కుటుంబభారాత్పతి తోనచార్థాన్‌పరిధావతి । సకదాచిద్వృత్తియుతో వృత్తిభిః పరివర్తయన్‌। నలభేతధనంవృత్తా విరాగమగమత్తదా । సేవానిషిద్ధాయాంకాచిన్నిందితాదుస్తరంతపః।బలాదాకర్షతీయంమాం తృష్ణాసర్వత్ర దుష్కృతా। తథాకలితమజ్ఞానాత్తస్మాత్తృష్ణేనమోస్తుతే । ఏవంవిచింత్యమేధావీ బంధుచ్ఛేదాయకింభవేత్‌। జ్ఞానాగ్నినాక్రోధమోహశాలోభేష్యేచమనంతథా । ఛేద్మితాన్‌కేన హేతోస్తంగురుంపప్రచ్ఛసద్విజః॥గురురువాచ॥ఈశ్వరాజ్జ్ఞానమన్విచ్ఛేదితేవ్యవంవైదికీశ్రుతిః।తస్మాదారాధమేశానం తతోజ్ఞానమవాప్స్యసి । తథేత్యుక్త్వాచ శైలూషోజ్ఞానాయేశ్వరమర్చయత్‌।ప్రీతోభవేత్సురేశానోజ్ఞానంప్రాదాద్ద్విజాతయే ।ప్రాప్తజ్ఞానోమహాబుద్ధిగ్గాథాంప్రోవాచముక్తిదాం । క్రోధస్తుప్రథమ శ్శత్రుర్నిష్ఫలోదేహనాశకృత్‌ ।జ్ఞానఖడ్గేనతంఛిత్వాపరమంసుఖమాప్నుయాత్‌ ।తృష్ణా బహువిధామాయాబంధనీపాపకారిణీ।ఛిత్త్వైతాంజ్ఞానఖడ్గేనసుఖమిచ్ఛతిమానవః। సంగస్తుపరమంబంధో దేహాదీనామితిశ్రుతిః।ఛిత్త్వైనంజ్ఞాన ఖడ్గేనశివైకత్వమవాప్నుయాత్‌।సంశయఃపరమోనాశో ధర్మార్థానాంవినాశకృత్‌ । ఛిత్త్వైనంసంశయం జంతుః పరమంసుఖమాప్నుయాత్‌ । తతోజ్ఞానమవాప్యాథ గంగాతీరం సమాశ్రితః।జ్ఞానఖడ్గేనతంఛిత్వా సుజ్ఞానాన్ముక్తి మాప్నుయాత్‌ । తతః ప్రభృతితత్తీర్థం ఖడ్గతీర్థమితిశ్రుతం । జ్ఞానతీర్థంచకవష మైలూషంసర్వకామదం।తత్రాసన్‌ద్విసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
ఖడ్గతీర్థ వర్ణనంనామ
ద్విసప్తతితమోధ్యాయః.

త్రిసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఆత్రేయమితివిఖ్యాత మన్విం్రదం తీర్థముచ్యతే।త స్యప్రభావంవక్ష్యామి భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకం । గౌతమ్యా ఉత్తరేతీరే ఆత్రేయోంభగనాన్నషిః । అన్వారేభేసస్త్రాణి ఋత్విగ్భిరృషిభిస్సహ । తస్యహ్యాతాభవత్వగ్ని హవ్యవాహస్సఏవచ। ఏవంసత్రేతుసంపూర్ణేహ్యష్టింమాహేశ్వరీంతతః।కృత్వైశ్వర్యముగాద్విప్ర స్సర్వత్రగతిమేవచ । ఇంద్రస్యభవనంరమ్యం స్వర్గలోకంరసాతలం। స్వేచ్ఛయాయాతివిప్రేంద్రః ప్రభావాత్తపసశ్శుభాత్। సకదాచిద్దివంగత్వా ఇంద్రలోక మగాత్మునః । తత్రాపశ్య త్సహస్రాక్షం సురైఃపరివృతంశుభం।స్తూయమానంసిద్ధసాధ్యైః ప్రేక్షంతంనృపముత్తమం।శృణ్వాంతంమధురంగీత మప్సరోభిశ్చసేవితం॥ ఉపోపవిష్టాన్ సురనాయకాంశ్చతైఃపూజ్యమానంమహదాసనస్థం । శచ్యాయుతంప్రాప్తరతంవరిష్ఠం శూరంశరణ్యంవరదంమహేంద్రం।సమీక్ష్యవిప్రాధిపతిర్మహాత్మా సమీహయామాస తథేంద్ర రాజ్యం।సంపూజితోదేవగణైర్యథావత్స్వమాశ్రమంవై పునరాజగామ । సమీక్ష్యచేంద్రస్య పురీంసురమ్యాం యత్నైర్యుతాం పుణ్యగణైస్సుపూర్ణాం । స్వమాశ్రమంనిష్ఫలహేమవర్జమవేక్ష్యవిప్రోవిరతింజగామ । సమీహమానస్సురరాజ్యమాశు ప్రియాంతదోవాచతథాత్రిపుత్రః।భోక్తుంనశక్నోమిఫలానిమూలాన్యనుత్తమాన్యుత్తమసంస్కృతాని। స్మృత్వామృతంపుణ్యతమంపితుశ్చభక్ష్యంచభోజ్యంచవరాసనాని।స్తుతించదానంచశుభాంశచీంచత్వస్త్రంచవాసాంసిపురోవనాని। తతోమహాత్మాతపసఃప్రభావాత్త్వష్టారమాహూయవచోబభాషే। ఇచ్ఛేయమింద్రత్వమహంమహాత్మన్ కురుష్వశీఘ్రంపదమైంద్రమద్య । వృథాన్యథాచేన్మదుదీరితంత్వాం భస్మీకరోమ్యేవనసంశయోత్ర । తదత్రివాక్యాచ్చరితఃప్రజానాంస్రష్టావిభుర్విశ్వకమాతథైవ । చకారమేరుంచపురీంసురాణాం కల్పద్రుమంకల్పలతాంచధేనుం।చకారవజ్రాదిసుభూషితాని గృహాణిదివ్యాన్యతిచిత్రితాని।నివార్యమాణఃప్రియయాత్రిపుత్ర శ్శచీసమామాత్మవధూంచకార । తదాత్రిపుత్రస్త్రిదశైస్సమేతో వజ్రాదిరూపంచచకారశస్త్రం । నృత్యాదిగీతానిచసర్వమేవచకారయచ్చేంద్రపురేప్రవృత్తం । శ్రుత్వాచదైత్యాదనుజాస్సమేతా రక్షాంసికోపేనయుతామహాంతి । దివంపరిత్యజ్యతతోహరిర్భవం సమాగతోనైష మిషస్సుఖాయ।తస్మాద్వయంయామఇతోనుయోద్ధుం తంవృత్రహంతారమదీనసత్వం। తత

స్సమభ్యేత్యతథాత్రిపుత్రం సంవేష్టయామాసురథారిణస్తే । సంవేష్టయిత్వా పురమత్రిపుత్ర కృతంతథాచేంద్ర పురాభిధానమ్ । సంవేష్టితౌరాతుస్సైస్సైర్మహద్భి స్తతోభీతోవాక్యమిదంజగాద । యోజాతఏవ ప్రథమోమనస్వాన్ దేవో దేవాన్ క్రతునాపర్యభూషత్ । యస్యశుష్మాద్రోదసీ అభ్యసేతె నృమ్ణస్య మహ్నాసజనాసఇంద్రః । ఇత్యాదిసూక్తే నరిపూనువాచ హరించతుష్టావతథాత్రిపుత్రః।నాహంహరిర్నైవశచీమదీయా నేయంపురీనైవ వనంతథైంద్రం। సఏవచేందో్రవృత్రహంతాసవజ్రీ సహస్రాక్షోగోత్రభిద్వజ్రబాహుః । అహంతు విప్రో వేదవిద్బ్రహ్మబృందైస్సమావిష్టోగౌతమీతీరసంగీ॥ అసురాఊచుః ॥ సంహరస్వేదమాత్రేయ యదింద్రత్వవిడంబనం । త్వమీత్వంభవితానిత్యం నాత్రకార్యా విచారణా।తదాత్రేయోబ్రవీద్వాక్యం యథావక్ష్యంతి మామిహ । కరోమ్యహం మహాభాగా స్సత్వేనాగ్నిం సమాలభె । ఏవముక్త్వాసదైతేయాన్ త్వష్టారంపునరబ్రవీత్ । యత్కృతంత్వత్రమత్ప్రీత్యా ఇంద్రంత్వష్టః పదంత్వయా। సంహరస్వపునశ్శీఘ్రం రక్షమాంబ్రాహ్మణంభవాన్ । పునర్దేహిపదంమహ్యా మాశ్రమంమృగపక్షిణః । వృక్షాశ్చవారియత్రాగ్ని ర్నదైవేనప్రయోజనం । తథేత్యుక్త్వాప్రజానాథ స్త్వష్టాసంహృతవాంస్తథా । దైత్యాశ్చజగ్ముస్స్వస్థానం కృత్వావేశమకంటకం।త్వష్టాచాపి యయౌస్థానం స్వకంసంప్రహసన్నివ । ఆత్రేయోపితదాశిష్యై స్సంవృతోభార్యయాసహ। గౌతమీతీరమాశ్రిత్య తపో నిష్ఠైస్తుతైర్వృతః । వర్తమానేమహాయజ్ఞే లజ్జితోవాక్యమబ్రవీత్ ।కిమర్థమైంద్రం తుపదంలబ్ధంకింతత్పరాకృతం । ఏతంబ్రువంతమాత్రేయం కుపితం ప్రాబ్రువన్ సురాః।లజ్జాంజహిమహాబాహెూభవితాఖ్యాతిరుత్తమా । అత్రతీర్థేచయేస్నానంప్రాణినఃకుర్యురోజసా । ఇంద్రాశ్చభవితానిత్యం స్మరణాత్తస్సుఖభాగినః। తత్రపంచసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః । అన్వింద్రాత్రేయదైతేయనామభిఃకీర్తితానివై। తేషుస్నానంచ దానంచసర్వమక్షయ్యపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యేఅన్వింద్రాత్రేయ
దైతేయాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
త్రిసప్తతితమోధ్యాయః.

అథచతుస్సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ కపిలాసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతమ్। శృణునారదవక్ష్యామి కథాంపుణ్యామనుత్తమామ్ । కపిలోనామతత్త్వజ్ఞోమునిరాసీన్మహాయశాః । క్రూరశ్చాపివసంస్తత్ర తపోవ్రతపరాయణః। తపస్యంతం మునిశ్రేష్ఠం గౌతమీతీరమాశ్రితమ్ । తమాగత్యమహాత్మానం వామదేవాదయోబ్రువన్ । హతేవేనేబ్రహ్మశాపాద్ధర్మేచైవమరాజకే । కపిలంసిద్ధమాచార్యమూచుర్మునిగణాస్తథా । గతేవేనేగతేధర్మే కింకర్తవ్యంమునీశ్వర। తతోబ్రవీన్మునిర్ధ్యాత్వా కపిలస్తాన్గతాన్మునీన్ । వేనస్యోరుంవిమథ్నంతు భూతఃకశ్చిద్భవిష్యతి । తథైవచక్రుర్మునయో వేనస్యోరుంవిమథ్యవై । తతోత్పన్నోమహాపాపఃకృష్ణోరౌద్రపరాక్రమః । తందృష్ట్వామునయోభీత్వా నిషీదస్వేతిచాబ్రువన్ । నిషీదవచనాత్తస్మాన్నిషాదస్సోభవత్తతః। వేనబాహుంమమంథుస్తేదక్షిణంధర్మసంహితమ్ । తతఃపృథుస్వరశ్శ్రీమాన్సర్వలక్షణలక్షితః। రాజాభవత్పృథుశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మసామర్థ్యనిర్మితః । సమాగత్యసురాస్సర్వే హ్యభిషంద్యవరాన్శుభాన్ । తస్మైదదుస్తదాస్త్రాణిమంత్రాణిగుణవంతిచ। తతోబ్రవీన్మునిగణాస్తంపృథుంకపిలోపిచ।ఆహారందేహిజీవేభ్యోభువాగ్రస్తౌషధీరపి। తతస్సధనురాదాయభువమాహనృపోత్తమః। ఓషధీర్దేహియాగ్రస్తాః ప్రజానాంహితకామ్యయా । తమువాచమహీభీతాపృథుంతంపృథులోచనమ్ । మయిజీర్ణామహౌషధ్యఃకథందాతుమహంక్షమా । తతస్సకోపోనృపతి స్తామాహపృథివీంపునః।నోచేద్దాసస్యౌషధీ స్త్వాంహత్వాకృష్యేమహౌషధీః॥ భూమిరువాచ॥ కథంహంసిస్త్రియంరాజన్జ్ఞానీభూత్వానృపోత్తమ। వినామయాకథంచేమాః ప్రజాస్సంధారయిష్యసి॥ పృథుః ॥ యత్రోపకారోనైకేషామేకనాశోభవిష్యతి। నదోషస్తత్రపృథివీతపసాధారయన్ప్రజాః।నదోషస్తత్రపశ్యామిమావత్స్యేసర్థకంవచః।తతోదేవాశ్చఋషయస్సాంత్వయిత్వానృపోత్తమమ్।మహీంచమాతరందేవీంఊచుస్సురగణాస్తతః।భూమిర్గోరూపిణీభూత్వాపయోరూపామహౌషధీః। దదాతిపృథవేరాజ్ఞేతతఃప్రీతోభవేన్నృపః। నదోషస్తత్రపశ్యామియఃకరోతిహితాన్వితః । ప్రజాసంరక్షణంతస్యతతఃక్షేమంభవిష్యతి। తతోగోరూపమాస్థాయకపిలాకపిలాంతికే। దుదోహచౌషధీస్సద్యస్సరాజాధేనుకోద్భవాః। యత్రదేవాస్సగంధర్వాఋషయఃకపిలోమునిః। మహీగోరూపిణీభూత్వానర్మదాయాంమహామునే । సరస్వత్యాంభగీరథ్యాం గోదావర్యాంవిశేషతః। మహానదీషుసర్వాసు

దుదుహేగాః పయోమహత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థంకపిలాసంగమంవిదుః । తత్రాష్టాశీతిసంఖ్యానిసహస్రాణిమహామునే।తీర్థాన్యాహుర్మునిగణాస్స్మరణాదపినారద।పావనానిజగత్యస్మిన్తానిసర్వాణ్యనుక్రమాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే,
కపిలాసంగమాద్యష్టాశీతిసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
చతుస్సప్తతితమోధ్యాయః.

అథపంచసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ దేవస్థానమితిఖ్యాతం తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతమ్। తస్యప్రభావంవక్ష్యామిశృణుయత్నేననారద । పురాకృతయుగస్యాదౌ దేవదానవసంగరే। ప్రవృత్తేసింహికాచేతివిఖ్యాతాలోకసుందరీ । తస్యాఃపుత్రోమహాప్రాజ్ఞో రాహుర్నామమహాబలః । అమృతేచసముత్పన్నే సైంహికేయేచ సూదితే । తస్యపుత్రోమహాదైత్యో మేఘహాసఇతిశ్రుతః। పితరంఘాతితంశ్రుత్వా తపస్తేపేసుదుఃఖితః । తపస్యంతంరాహుసుతం గౌతమీతీరమాశ్రితమ్। దేవాశ్చఋషయస్సర్వేతమూచురతిభీతవత్ । తపోజహిమహాబాహో యత్తేమనసిసంస్థితమ్।సర్వంభవతునామేదంశివగంగాప్రసాదతః॥ మేఘహాసః ॥ పరిభూతః పితాపూజ్యోయుష్మాభిర్మమదైవతమ్। తస్యాపిమమచాత్యంతంప్రీతిశ్చేత్క్రియతేయది । భవద్భిస్తపసాస్మాచ్చ అహంవైరాన్నివర్తయే । తతస్సురగణాస్సర్వేరాహుంచక్రుర్గ్రహానుగమ్। తంచాపిమేఘహాసంతేచక్రూరాక్షసపూజితమ్। తతోభవద్రాహుసుతోనైరృతానాంపతిఃప్రభుః । పునశ్చాహసురాన్దైత్యోమహాఖ్యాతిర్యథాభవేత్।తీర్థస్యాస్యప్రసాదశ్చదాతవ్యఇతిమేమతిః। తథేత్యుక్త్వాదదుర్దేవాస్సర్వమేవమనోగతమ్ । దైత్యేశ్వరస్యదేవర్షే స్తన్నామ్నాతీర్థముచ్యతే।దేవాయతాభవన్సర్వేతత్స్థానంమహామునే। దేవస్థానంతుతత్తీర్థం దేవానామపిదుర్లభమ్ । తత్రదేవేశ్వరోదేవో దేవతీర్థంతతస్స్మృతమ్।తత్రాష్టాదశతీర్థానిదైత్యపూజ్యానినారద । తేషుస్నానంచ దానంచ మహాపాతకనాశనమ్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
దేవస్థానాద్యష్టాదశతీర్థవర్ణనంనామ
పంచసప్తతితమోధ్యాయః.

అథషట్సప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ సిద్ధతీర్థమితిఖ్యాతం యత్రసిద్ధేశ్వరోహరః। తస్యప్రభావంవక్ష్యామిసర్వసిద్ధికరంనృణాం । పులస్త్యవంశసంభూతో రావణోలోకరావణః।దిశోవిజిత్యసర్వాంశ్చ సోమలోకమజీగమత్ । సోమేన సహయుద్ధ్యంతందశాస్యమహామబ్రువం । మంత్రందాస్యేనివర్తస్వ సోమయుద్ధాద్దశానన।ఇత్యుక్త్వాష్టోత్తరంమంత్రం శతాక్షరసమన్వితం । శివస్యారాక్షసేంద్రస్యప్రాదాం నారదశాంతయే॥తతోనివృత్తస్సచమంత్రయుక్త స్ససోమలోకా జ్జయహాపరక్షః। సపుష్పకారూఢగతిస్సగర్వో లంకాంపునఃప్రాప్తమనాదశాస్యః।సంప్రేక్షమాణో దివమంతరిక్షంభువంచగంగాంచగజాంశ్చవిప్రాన్। ఆలోకయామాసనగంమహాంతంకైలాసమావాసముమాపతేర్యం। దృష్ట్వాస్మయోత్ఫుల్లదృశాతురావణస్తదా సమాగత్యతమాహధీరః।కోవాగిరావత్రవసేన్మహాత్మాగిరింనయామ్యేవముత్పాట్య భూమేః।లంకాగతోయంగిరిరాశుశోభాంలంకాపిసత్యంస్వయమాతనోతి। ఇద్ధంవిచారాదపిమంత్రిణౌతౌనిశమ్యరక్షాధిపతేశ్చభావం। నయుక్తమిత్యూచతురిష్ట బుద్ధ్యానిశాచరస్తద్వచనంనమేనే।సంస్థాప్యతత్పుష్పకమాశురక్షః పుష్లావకైలాసగిరేశ్చమూలం।ఉత్తోలయామాసగిరింతదాసౌజ్ఞాత్వాభవః కృత్యమిదంచకార। జిత్వాదిగీశాంశ్చసుగర్వితస్య కైలాసముత్తోలయతస్సురారేః।అంగుష్ఠకృత్యైవరసాతలాదినామాశ్రియంతస్యదశాననస్య।ఆలూనకాయస్యశివోనిశమ్య విహస్యదేవ్యాసహదత్తమిష్టం।తస్మైప్రసన్నఃకుపితశ్చశంభురయుక్తదాతేతినసంశయోత్ర। తతోమయావాప్యవరాన్సవీరో వరప్రసాదాత్తుసుఖంజగామ। గచ్ఛన్సలంకాంభవపూజనాయ గంగాంశుభాంశంభుజటాప్రసూతాం । సపూజయిత్వా విధివచ్ఛమంత్రైర్గంగాజలైశ్శంభుమదీనసత్వః । అసింసలేభేశశిఖండభూషాత్సిద్ధించసర్వాంమనసేప్సితాంచ । మద్దత్తమంత్రం శశిభూషణాయ సంజాపయామాస భవంప్రపూజ్య।సిద్ధేతుమంత్రేపునరేవలంకాం మయాసరక్షోధిపతిస్సతుష్టః। తతఃప్రభృత్యేతదతిప్రభావం తీర్థంమహాసిద్ధిదమిష్టదంచ । సమస్తపాపౌఘవినాశనంచ సిద్ధైర్వృతంపాపనివారణంచ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
సిద్ధతీర్థాద్యష్టోత్తర శతతీర్థవర్ణనంనామ
షట్సప్తతితమోధ్యాయః.

అథసప్తసప్తతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పరుష్ణీసంగమంచేతి తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం। త
స్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । అత్రిరారాధ యామాస బ్రహ్మ
విష్ణుమహేశ్వరాన్ । తేషుతుష్టేషుసప్రాహ పుత్రాయూయంభవిష్యథ। తథా
చైకారూపవతీ కన్యామమభవేత్సురాః । తదాపుత్రత్వమాపుస్తే బ్రహ్మవిష్ణుమ
హేశ్వరాః।కన్యాంచజనయామాస శుభాత్రేయీతినామతః।దత్తస్సోమోథదూ
ర్వాసాః పుత్రాఅస్యమహాత్మనః । అగ్నే రంగిరసోజాత అంగారైరంగిరాయ
తః। తస్మాదంగిరసే।ప్రాదా దాత్రేయీమత్రిరోజసా । అగ్నిప్రభావా త్పరుష
మాత్రేయీంసర్వదాబ్రవీత్ । ఆత్రేయీచాపిశుశ్రూషాం కుర్వంతీసర్వథాభ
వత్।తస్యామంగిరసోజాతా మహాగుణపరాక్రమాః । అంగిరాఃపరుషంవాదీఆ
త్రేయీనిత్యమేవచ।పుత్రాస్త్వంగిరసోనిత్యం పితరం శమయంతితే । సకదాచి
ద్భర్తృవాక్యాదుద్విగ్నాపరుషాక్షరా । కృతాంజలిపుటాదీనా ప్రాబ్రవీచ్ఛ్వ
శురంగురుం।అత్రిజాహంహవ్యవాహ భార్యాతవ సుతస్యచ । శుశ్రూషణపరా
నిత్యంపుత్రాణాంభర్తురేవచ । ప్రశాధిమాంసురశ్రేష్ఠ భర్తారంమమ దైవ
తం॥జ్వలనఉవాచ॥ అంగారేభ్యస్సముద్భూతో భర్తాతేత్వంగిరాఋషిః । య
థాశాంతోభవేద్భద్ర తథానీతిర్విధీయతాం । అంగిరోగ్నిం సమాయాతి తవభ
ర్తావరాననే।తథాత్వంజలరూపేణ ప్లావయేథామమాజ్ఞయా । పత్యుస్సహే
యంపరుషం మాభర్తాగ్నిం సమావిశేత్ । ఇచ్ఛంతీశాంతివాక్యానిభర్తారం
నలభేతథా॥జ్వలనఉవాచ॥అగ్నిఃపృథ్వీశరీరేషుస్థావరేజంగమేతథా। తవభర్తుర
హంధామనిత్యంచజనకస్తతః। యోహంసోహమితిజ్ఞాత్వామాచింతాంకర్తుమ
ర్హసి । కించాపోమాతరోదేవ్య అగ్నేస్సృష్టారఏవచ । ఇతిబుద్ధ్వావినిశ్చిత్య
జననీభవతీజలమ్॥ ఆపోజనిత్రీరితియద్వచోమేఅగ్నేత్వహంతవపుత్రస్యభార్యా। క
థంభూత్వాజననీచాపిభార్యావిరుద్ధమేతజ్జలరూపేణనాథ ॥ జ్వలనఉవాచ॥ ఆ
దౌచపుత్రీభరణాచ్చభార్యాజాతస్తుజాయాసుగుణైఃకళత్రమ్ । ఇత్యాదిరూపేణ
బిభర్షిభద్రేకురుష్వవాక్యంమదుదీరితంయత్॥ శ్వశురస్యతుతద్వాక్యం శ్రుత్వా
త్రేయీతథైవతత్ । ఆగ్నేయంరూపమాపన్నమంభసాప్లావయత్పతిం । ఉభౌ
తౌదంపతీబ్రహ్మన్సంగతౌగాంగవారిణా । శాంతరూపధరౌచోభౌ దంపతీసంబ
భూవతుః।లక్ష్మ్యాయుతోయథావిష్ణురుమయాశంకరోయథా। రోహిణ్యాచయ
థాచంద్రస్తథాభూన్మిథునంతథా । భర్తారంప్లావయంతీసా దధౌతద్రూప

మత్రిజా। పరూష్ణీ చేతి విఖ్యాతా గంగాయాం సంగతా నదీ । తత్ర చాంగిరసశ్చక్రుర్యజ్ఞాంశ్చ బహుదక్షిణాన్ । తత్ర త్రీణి సహస్రాణి తీర్థాన్యాహుః పురాణగాః । ఉభయోస్తీరయోస్స్నానం పృథగ్యాగఫలం విదుః। తేషు స్నానం చ దానాని వాజపేయాధికం ఫలమ్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పరూష్ణీసంగమాదిత్రిసహస్రతీర్థవర్ణనం నామ
సప్తసప్తతితమోఽధ్యాయః.

అథాష్టసప్తతితమోఽధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ మార్కండేయం నామ తీర్థం సర్వపాపవిమోచనమ్। సర్వక్రతుఫలం పుణ్యమఘౌఘవినివారణమ్ । తస్య ప్రభావం వక్ష్యామి శృణు నారద యత్నతః। మార్కండేయో భరద్వాజో వసిష్ఠోఽత్రిశ్చ గౌతమః । యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జాబాలిర్మునయోఽన్యే చ నారద । ఏతే శాస్త్రప్రణేతారో వేదవేదాంగపారగాః। పురాణన్యాయమీమాంసా కథాసు పరినిష్ఠితాః । మిథస్సమూచుర్విద్వాంసో ముక్తిం ప్రతి యథామతి। కేచిజ్జ్ఞానం ప్రశంసంతి కేచిత్కర్మ తథోభయమ్। ఏవం వివదమానాస్తే మామూచురుభయం మతమ్ । మదీయం చ మతం జ్ఞాత్వా యయుశ్చక్రగదాధరమ్। తస్య చాపి మతం జ్ఞాత్వా ఋషయస్తే మహౌజసః । పునర్వివదమానాస్తే శంకరం ప్రష్టుముద్యతాః । గంగాయామభవం పూజ్య తమేవార్థం శశంసిరే । కర్మణస్తు ప్రధానత్వమువాచ త్రిపురాంతకః । క్రియారూపం తు తజ్జ్ఞానం క్రియా కర్మ తదుచ్యతే । తస్మాత్సర్వాణి కార్యాణి కర్మణా సిద్ధిమాప్నుయుః । ఋషీణాం యత్ర సంవాదో యత్ర దేవో మహేశ్వరః । మార్కండం ముఖ్యతః కృత్వా తన్మార్కండేయముచ్యతే । తీర్థం ఋషిగణాకీర్ణం గంగాయా ఉత్తరే తటే । పితౄణాం పావనం పుణ్యం స్మరణాదపి పుణ్యదమ్। తత్రాష్టనవతిస్తాత తీర్థాన్యాహుర్జగన్మయః । దేవజేనోపి యత్ప్రాహ ఋషయో మేనిరే చ తత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
మార్కండేయాద్యష్టనవతితీర్థవర్ణనం నామా
ష్టసప్తతితమోఽధ్యాయః.

అథైకోనాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ యాయాతమపరం తీర్థం యత్ర కాలాంబరశ్శివః। సర్వపాపప్రశమనం పుత్రైః స్తత్రోచ్యతే మయా । యయాతిర్నాహుషో రాజా సాక్షాదింద్ర ఇవాపరః । తస్య భార్యాద్వయం చాసీత్కులలక్షణభూషితమ్। జ్యేష్ఠా తు దేవయానేతి నామ్నా శుక్రసుతా శుభా । శర్మిష్ఠేతి ద్వితీయా స్యాత్సుతా సా వృషపర్వణః । బ్రాహ్మణ్యపి మహాప్రాజ్ఞా దేవయానా సుమధ్యమా। యయాతేర్నృపతేర్భార్యా జాతా శుక్రప్రసాదతః । శర్మిష్ఠా చాపి తస్యైవ భార్యాభూద్వృషపర్వణీ । దేవయానా శుక్రసుతా ద్వౌ పుత్రౌ సమజీజనత్। యదుం చ దుర్వసుం చైవ సురపుత్రసమప్రభౌ। శర్మిష్ఠా చ నృపాల్లేభే త్రీన్పుత్రాన్ దేవసన్నిభాన్। ద్రుహ్యుం చానుం పురుం చైవ యయాతేర్నృపసత్తమాత్। దేవయానాసుతౌ బ్రహ్మన్సదృశౌ శుక్రరూపతః। శర్మిష్ఠాయాశ్చ తనయాః శక్రాగ్నివరుణప్రభాః। దేవయానా కదాచిత్తు పితరం ప్రాహ దుఃఖితా । మమ త్వపత్యద్వితయమభాగ్యాయా భృగూద్వహ । మమ దాస్యాస్సభాగ్యాయా అపత్యత్రితయం పితః। తదేతదనుమృశ్యాహం దుఃఖాత్త్వంతికమాగతా । మరిష్యే దానవగురో యయాతికృతవిప్రియాత్ । తదేతత్పుత్రికావాక్యం శ్రుత్వా శుక్రః ప్రతాపవాన్ । కుపితోఽభ్యాయయౌ శీఘ్రం యయాతిమిదమబ్రవీత్ । యదిదం విప్రియం మేఽద్య సుతాయా మాదృతం త్వయా । రూపోన్మత్తేన రాజేంద్ర తస్మాద్వృద్ధో భవిష్యసి । ఏతచ్ఛ్రుత్వా యయాతిశ్శాపం శుక్రస్య ధీమతః। కృతాంజలిపుటో రాజా యయాతిశ్శుక్రమబ్రవీత్। నాపరాధో న కుర్యే వై నైవాధర్మం ప్రవర్తయే। ధర్మం తు చరతో మేఽద్య కథం మాం శప్తుమర్హసి । దేవయానా ద్విజశ్రేష్ఠ మృషా మాం వక్తి కించన। తస్మాన్న మమ విప్రేంద్ర త్వం శాపం దాతుమర్హసి । యయాతివాక్యాచ్ఛుక్రోఽపి సస్మార సుతయా కృతమ్ శాంతకోపో హామిత్యుక్త్వా కావ్యో రాజానమబ్రవీత్ । జ్ఞానాదజ్ఞానతో వాపి నైరేపి స వదేఽనృతమ్ । శాపస్యేమం కరిష్యామి శృణుష్వానుగ్రహం తవ। యస్మై పుత్రాయ సంధాతుం జరామిచ్ఛసి మానద । తస్మై యాతు త్వియం రాజన్ రాజపుత్రాయ మద్వరాత్। పునర్యయాతిశ్శ్వశురం శుక్రం ప్రాహ వినీతవత్, యో గృహ్ణాతి సుతో దత్తాం జరాం భక్తిసమన్వితః। స రాజా స్యాద్దైత్యగురో తదేతదనుమన్యతాం। యో మద్వాక్యాన్నాభినందేత్సుతో దైత్యగురో ప్రభో । తం శపేయం దైత్యగురో పునస్తదనుమన్యతామ్ । ఏవమస్త్వితి రాజానమువాచ భృగునందనః । తతో యయాతిస్స్వాన్పుత్రానామంత్ర్యేదమథాబ్రవీత్ । యదో గృహాణ మే శాపాజ్జరాం జా

తాంసుతో భవాన్ । నేత్యువాచ యదుశ్శాపం యయాతిరశపత్తథా। యయాతిశ్చ
యదుం శప్త్వా దుర్వసుం వాక్యమబ్రవీత్ । నైచ్ఛత్తాం దుర్వసుశ్చాపి పితృదత్తాం జ
రాం తథా । తం శప్త్వా చాబ్రవీద్ద్రుహ్యుం గృహాణేమాం జరాం మమ। ద్రుహ్యుశ్చ నై
చ్ఛత్తాం దత్తాం జరాం రూపవినాశనీం । అనుమప్యబ్రవీద్రాజా గృహాణేమాం జ
రాం మమ । అనుర్నేతి తతో వాచ శప్త్వా తం పూరుమబ్రవీత్ । పూరో గృహాణ మ
ద్దత్తాం జరాం రూపవినాశనీమ్ । పూరుస్తదాభినంద్యైవ జగృహే తాం జరాం పి
తుః । సహస్రమేకం వర్షాణాం తతస్తుష్టోఽభవత్పితా। యావన్నేయాని భోగ్యాని
రాజధర్మేషు వర్తతా । పుత్రే యౌవనసంస్థానాద్యయాతిర్బుభుజే సుఖమ్। త
తస్తృప్తోఽభవద్రాజా సర్వభోగేషు నాహుషః । తతస్స నాహుషో రాజా పూరుం పు
త్రమథాబ్రవీత్ । తృప్తోఽస్మి సర్వభోగేషు యౌవనం పుత్ర గృహ్యతాం। తుష్టోఽస్మి తవధై
ర్యేణ జరాం మే దేహి కాలజామ్। నేత్యువాచ తదా పూరుర్జరయా క్షీయతే భవాన్ ।
అథవాసీజ్జరాం రాజన్ తపసా వారయామి తామ్ । ఏవముక్త్వా తు పితరం యయౌ
గంగామనుత్తమామ్ । గౌతమ్యా దక్షిణే పారే తపస్తేపే సుదుష్కరమ్। తతః ప్రా
ప్తో భవద్దేవః కాలేన మహతా శివః। కిం దదామీతి తం ప్రాహ పూరుం స సురసత్తమః।
శాపప్రాప్తిం జరాం నాశ్య పితుర్మే మసురాధిప । తాం నాశయస్వ దేవేశ పిత్రా
శప్తాంశ్చ కోపతః । మద్భ్రాతౄన్ శాపతో ముక్తాన్ కురుష్వ సురపూజిత । తథే
త్యుక్త్వా జగన్నాథశ్శాపం జ్ఞాతాం జరాం తథా । అనీనశజ్జరాం నాథో భ్రాతౄం
శ్చక్రే విశాపినః । అకాలజజరాయాశ్చ స్మరణాదపి నాశనమ్ । తన్నామ్నా చాపి వి
ఖ్యాతం కాలాంజనముదాహృతమ్। యయాతిం నాహుషం పూరుం శాక్రం శార్మిష్ఠ
మేవ చ । ఏవమాదీని తీర్థాని తథాష్టోత్తరమేవ చ । శతం విద్యాన్మహాబుద్ధే సర్వ
సిద్ధికరాణ్యథ। తేషు స్నానం చ దానం చ శ్రవణం పఠనం తథా। తీరే చ దక్షిణే పుణ్యే స్మ
రణాత్సుభగో భవేత్। స్త్రీ సంగతాప్లవే త్వస్మిన్నృతుస్నాతా తు నారద। వంధ్యా
తు జనయేత్పుత్రం త్రిమాసాత్పతినా సహ । స్నానదానే న వర్తంతే యథామద్వ
రవాగ్భవేత్ । సర్వపాపప్రశమనం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్॥ ❋

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
కాలాంజనాద్యష్టోత్తరశతతీర్థవర్ణనం
నామైకోనాశీతితమోఽధ్యాయః।

అథాశీతితమోధ్యాయః ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ అప్సరోయుగమాఖ్యాతం తీర్థం యేనచ హేతునా। తత్రేదంకారణం వక్ష్యే శృణు నారద యత్నతః । స్పర్ధాసీన్మహతీ బ్రహ్మన్ విశ్వామిత్రవసిష్ఠయోః । తపస్యంతం గాధిసుతం బ్రాహ్మణ్యార్థం యతవ్రతమ్ । గంగాద్వారే సమాసీనం ప్రేరితేంద్రేణ మేనకా । త్వం గత్వా తపసో భ్రష్టం కురు భద్రే మదాజ్ఞయా । తథోక్తేం ద్రేణ సా మేనా విశ్వామిత్రం తపశ్చ్యుతం। కృత్వా కన్యాం తత్ర సూత్వా జగామేంద్రపదం పునః । తస్యాం గతాయాం సస్మార గాధిపుత్రస్తయా కృతమ్ । తం తు దేశం పరిత్యజ్య తీర్థంచ సురదుర్లభమ్। జగామ దక్షిణాం గంగాం యత్ర కాలంబరో హరః । తపస్తేపే తదోవాచ పునరింద్రస్సహస్రదృక్। ఊర్వశీంచ తథా మేనాం రంభాంచాపి తిలోత్తమాం । నైవేత్యూచుస్తత్ర సర్వాః పునరాహ శచీపతిః । గంభీరాంచాతి గంభీరా ముభేతే గర్వితే హరిః । తే ఊచతు రుభే దేవం సహస్రాక్షం పురందరం । ఆవాం గత్వా తపస్యంతం గాధిపుత్రం మహామతిం । చ్యావయావో నృత్తగీతరూపయౌవనభాషణైః । తథేత్యుక్తే సహస్రాక్ష ఆగత్యచ మహానదీం । దదృశాతే తపస్యంతం దివాకర మివాపరం। సహస్రమేకం వర్షాణాం వీక్షితుంచ న శక్నుతః । దూరంస్థితే తదాభ్యేత్య చాటువాక్యై రథోమునిం । నిస్స్పృహస్స మహాబాహు స్తమింద్రం ప్రహసన్నివ। తాభ్యాముక్తస్సహస్రాక్ష అప్సరోభ్యాం జ్వలన్నివ । శశాప తేన గాథేయో ద్రవయూపే భవిష్యథః । ద్రవితుం ద్రావితుం వాపి మమాయాతే యతస్త్విహ। తతః ప్రభృతి తచ్ఛాపా న్నదీరూపే బభూవతుః । అప్సరోయుగ మాఖ్యాతం నదీద్వయమథాభవత్ । తాభ్యాం పరస్పరంచాపి తాభ్యాం గంగాసమాగమః। సర్వలోకేషు విఖ్యాతో భుక్తిముక్తిఫలప్రదః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
అప్సరోయుగతీర్థసంగమ వర్ణనంనామ
శీతితమోధ్యాయః.

—— ※ ——

అథైకాశీతితమోధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కోటితీర్థమితి ఖ్యాతం గంగాయా ఉత్తరే తటే । యస్యైవ స్మరణాదేవ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । యత్ర కోటీశ్వరో దేవస్సర్వకామ ఫలప్రదః । కోటిద్వయం యత్ర పూర్ణం తీర్థానాం శుభ దాయకం । తత్ర వ్యష్టిం

ప్రవక్ష్యామి శృణునారదతన్మనాః । కణ్వస్యతుసుతోజ్యేష్ఠోబాహ్లీక ఇతివిశ్రుతః ।
కాణ్వశ్చేతిజనైఃఖ్యాతో వేదవేదాంగపారగః । ఇష్టించపార్వణీంతీర్థేసభార్యో
వేదపారగైః । కుర్వన్నాస్తేసగౌతమ్యాస్తీరేలోకవిశ్రుతః । ప్రాతఃకాలేసభా
ర్యోసౌజుహ్వన్నగ్నౌసమాహితః । ఏకాహుతింసహుత్వాతుపశ్చాద్ధవ్య మతిం
దధే । ఆహుత్యంతరదానాయహవి ద్రవ్యంకరేఽగ్రహీత్ । ఏతస్మిన్నంత
రేవహ్నిరుపశాంతోభవత్తదా । తతశ్చింతాపరోకాణ్వఃకర్తవ్యంకిమమోచితం ।
ఆహుత్యోశ్చ ద్వయోర్మధ్యే ఉపశాంతోహుతాశనః । అగ్న్యంతరముపాదే
యంలౌకికంవైదికంచవా । క్వహోమ్యాస్యాద్ద్వితీయంతుహ్యాహుత్యంతరమేవ
వా । ఏవంమీమాంసమానేతుదైవీవాగబ్రవీత్తదా । అగ్న్యంతరంనైవతత్రోపా
దేయంభవిష్యతి । అగ్నేర్వ్యాసిభవిష్యంతిశకలానిచతేషుతు । అథదగ్ధేషుకా
ష్ఠేషుహూయతాంకాణ్వనిశ్చితం । నేత్యువాచతదాకణ్వస్సైవవాగబ్రవీత్పునః ।
అగ్నేఃపుత్రోహిరణ్యంస్యాత్పితాపుత్రస్సఏవచ । పుత్రదత్తంక్రియాన్నైవపితుః
ప్రీత్యాభవిష్యతి । పిత్రేదేయంసుతేదద్యాత్కోటిప్రీతిగుణంభవేత్ । దైవీ
వాగబ్రవీదేవంతతస్సర్వేమహర్షయః । నిశ్చిత్యధర్మంసర్వస్వంతథాచక్రుర్య
థోదితం । ఏతజ్జ్ఞాత్వాజగత్యేవంపుత్రేదత్తంపితుర్భవేత్ । సుప్రసిద్ధంజగత్యేతత్స
ర్వలోకేషుపూజితం । పునరప్యాహసావాణీకాణ్వస్మింతీర్థఉత్తమే । స్నా
నదానాదికంకించిత్కృత్వాకుర్వన్ సమాహితః । సర్వంకోటిగుణంవింద్యాత్తో
టితీర్థంతతోవిదుః ॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
కణ్వవాణీపుత్రఆగ్నేయహిరణ్యకోటితీర్థాద్యేకోనపంచాశత్తీర్థవర్ణనం
నామైకాశీతితమోఽధ్యాయః

అథద్వ్యశీతితమాధ్యాయప్రారంభః

బ్రహ్మోవాచ ॥ నారసింహంతథాతీర్థం గంగాయా ఉత్తరేతటే ।
తస్యానుభావంవక్ష్యామి సర్వరక్షావిధాయకం । హిరణ్యకశిపుఃపూర్వ మభవద్బ
లినాంవరః । తపసావిక్రమేణాపి దేవానామపరాజితః । తంహత్వా నరసింహ
స్తు తత్రైన్యందావయత్తదా । సర్వాన్హత్వామహాదైత్యాన్ క్రమేణాజౌ మ
హామృగః । రసాతలస్థానసురాన్ జిత్వాస్వర్లోకమేయివాన్ । తత్రజిత్వాభువంగ
త్వాదైత్యాన్జిత్వానగస్థితాన్ । సముద్రస్థాన్నదీసంస్థాన్ గ్రామస్థాన్ వనవాసి

నః। నానారూపధరాన్ దైత్యా న్నిజఘానమృగాకృతిః । నభస్థాన్వాయు సంస్థాం శ్చజ్యోతిర్మయముపాగతాన్ । ఏవంహత్వా బహువిధా న్గౌతమీమగమద్ధరిః। ధృతాకరఇతిఖ్యాతో దండకాధిపతీరిపుః । ధృతాకరోమహాయోద్ధాబలేన మహతా వృతః। జితవంతంమహారౌద్రం భీషణంరోమహర్షణం । శస్త్రాస్త్రవర్షిణంయుద్ధే వైరిణాం దైత్యసూదనః । నిజఘానహరిశ్శ్రీమా న్గంగాయాఉత్తరేతటే। గంగాయాంనారసింహంతు తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
నారసింహాద్యష్టసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ
ద్వ్యశీతితమోధ్యాయః.

త్ర్యశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పైశాచంతీర్థమాఖ్యాతం గంగాయాఉత్తరే తటే। పిశాచత్వా న్మహావిప్రోము క్తిమాయాన్మహామతే। సౌధమ్యఇతివిఖ్యాతోజిగర్తి రితివిశ్రుతః। కుటుంబభారదుఃఖార్తో మహాదుఃఖేనపీడితః। మధ్యమంచ శునశ్శేఫంపుత్రంబ్రహ్మవిదాంవరం। విక్రీతవాన్ క్షత్రియాయవధాయబహుభిర్ధనైః । దరిద్రత్వే స్వయంచైవజగృహేబహుశంధనం । విదారణార్థంచధనంజగృహే బ్రాహ్మణాధమః। సమృతఃకాలయోగేననరకేషుపృథక్పృథక్ । కింకరైర్యమవాక్యేనదారుణైరవరోపితః। తతఃపిశాచోహ్యభవత్సమహాదారుణాకృతిః। శుష్కకాష్ఠేవృధారణ్యేనిర్జనేనిర్జలేతథా। పథిగచ్ఛన్కదాచిత్తుజిగర్తేర్మధ్యమస్సుతః। శుశ్రావరుదతోవాణీంపిశాచస్యముహుర్ముహుః । పుత్రక్రేతుర్బ్రహ్మహంతుర్జిగర్తేస్తుసుతస్తదా । శునశ్శేఫస్తదోవాచకోభవానతిదుఃఖితః । జిగర్తిరబ్రవీద్దుఃఖా చ్ఛునశ్శేఫపితాత్వహమ్ । పాపీయసీంక్రియాంకృత్వా యోనింప్రాప్స్యామి దారుణామ్ । నరకేష్వథచక్షిప్తః పునః ప్రాప్తః పిశాచతామ్ ॥ జిగర్తి పుత్రస్త మువాచదుఃఖాత్స్నేహంసుతోమమదోషేణతాత । క్రీత్వాతుమాంత్వం నరకేషుపాతితస్తతఃకరిష్యేస్వర్గతంత్వామిదానీం । ఏవంప్రతిజ్ఞాయజిగర్తిపుత్రఃపుత్రత్వేమాప్నోతిమునిప్రవీర । గంగామభిధ్యాయపితుశ్చలోకానపస్సమావర్జయితుంజగామ। శుచిర్యతోగౌతమీమాశుగత్వా తస్యాజలంపావనంపుణ్యకృచ్చ। దదౌజలంప్రేతరూపాయపిత్రేపిశాచరూపాయ సుదుఃఖితాయ । తద్దాన మాత్రేణ తద్దైవపూతోజిగర్తిరావాపవపుస్సుపుణ్యం । విమానయుక్తంసురసంఘజుష్టం

దృష్ట్వాసుతః ప్రీతిమవాపధీరః । విష్ణోః పదం ప్రాపసుతః ప్రసాదాద్గంగాప్రసాదా
చ్చమహానుభావః । తతః ప్రభృత్యేతదతిప్రసిద్ధం పైశాచతీర్థంచ మహాఫలప్రదం॥
స్మరణాత్పఠనాద్వాపి శ్రవణాదపినారద । మాహాత్మ్యమేతత్తీర్థస్య ముక్తి
మాయాతిమానవః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
పైశాచాదితీర్థవర్ణనంనామ
త్ర్యశీతితమోఽధ్యాయః.

చతురశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ గంగాయా ఉత్తరేతీరే తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రు
తం। వేదద్వీపశ్చతత్రైవదర్శనాత్స్వేదవిద్భవేత్ । ఊర్వశీంచకమేరాజా ఐళఃపర
మధార్మికః। సాప్రాయాద్యత్ర రాజాసౌ మృతిశోకమసుస్స్రితిః। ఇష్టాంచక్రే ఊ
ర్వశీంచభువిస్థోవిస్మయోమహాన్ । ఏతస్మిన్నంతరేరాజా యుద్ధాయాగాద్రి
పూన్ప్రతి। సజిత్వాపునరప్యాగాద్దేవలోకేసుపూజితః । సచాగతో మహారా
జోవసిష్ఠాచ్చపురోధసః । ఊర్వశ్యాగమనంశ్రుత్వా తతోదుఃఖసమన్వితః। సతు
భుంక్తేనచస్నాతినశృణోతినపశ్యతి । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర మృతప్రాయం నృ
పోత్తమం। బోధయామాసవాక్యైశ్చ హేతుభూతైః పురోహితః । మాకృథా
శ్చమహారాజ మాంప్రతాపీమహామతే। ఏవంస్థితంతుమాత్మానంవై హ్యాశివాశ్చ
సురాసురాః। నవైస్త్రీణాంజానీషే హృదయానిమహామతే। సాలావృకాణాం
హృదయాన్యస్మాన్నాశుచమానద । ఏతచ్ఛ్రుత్వామహారాజో దుఃఖం త్యక్త్వాపి
యత్నవాన్। గౌతమీంమధ్యసంస్థోసౌ వైళఃపరమధార్మికః । దేవానారాధ్య
యత్నేన శివందేవంజనార్దనం । బ్రహ్మాణంభాస్కరంగంగాం దేవానారాధ్య
యత్నతః। ఇష్ట్వాయజ్ఞాంశ్చబహుళాన్ ఋత్విగ్భిర్బహుదక్షిణాన్ । ఊర్వశీం
ప్రాపరాజాసౌ వేదద్వీపస్సఉచ్యతే। పౌర్ణమాస్యాంతుశర్వర్యాంతత్రాయాం
తుసదోర్వశీ। తస్యద్వీపస్యయఃకుర్యాత్ప్రదక్షిణమధోనరః । ప్రదక్షిణీకృతా
బ్రహ్మన్పృథివీసాగరాంబరా। వేదానాంస్మరణేవాపియజ్ఞానాంస్మరణే తథా।
కృతమాత్రేణ తత్రస్యాద్యజ్ఞవేదఫలంశుభం । ఐళతీర్థంచవిజ్ఞేయం తదేవచ
పురూరవం। వాసిష్ఠంచాపితత్రస్యాన్నిమ్నభేదంతదుచ్యతే। ఐళరాజేన కింతత్రాస్యా
న్నిమ్నంసర్వసుకర్మసు। యత్రైవనిమ్నమూర్వశ్యాస్సర్వభావేనవర్తనం। తచ్చాపి

ఖ్యాపితం నిమ్నం వసిష్ఠేన చ గంగయా । తత్ర సప్తశతాన్యాహుస్తీర్థాని గుణవంతి చ। తేషు స్నానంచ దానంచ సర్వక్రతుఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
నిమ్నభేదవేదద్వీపాదిసప్తశతతీర్థవర్ణనం నామ
చతురశీతితమోఽధ్యాయః.

అథ పంచాశీతితమాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఆనందితమితిఖ్యాతం తీర్థం వేదవిదో విదుః। తస్య ప్రభావం వక్ష్యామి శృణు యత్నేన నారద । అత్రిపుత్రో మహాతేజాశ్చంద్రమా ఇతి విశ్రుతః। సర్వాన్ వేదాంశ్చ విధివద్ధనుర్వేదం యథావిధి । ఉపేత్య జీవాత్సర్వాంశ్చ విద్యామన్యాం మహామునే । గురుపూజాం కరోమీతి జీవమాహ స చంద్రమాః। బృహస్పతిస్తదా ప్రాహ స్మేందుం శిష్యం మహాముదా। మమ ప్రియా తు జానీతే తారా తారాసమప్రభా। ప్రష్టుం తాం చ తదా ప్రాయాదంతర్వేశ్మ స చంద్రమాః। తారాముఖం తతో దృష్ట్వా జగ్రాహ తాం కరేణ తు । తత్రైవం ప్రీతితాం లోభాద్బలాదాకర్షయత్తదా। తారాముఖం తతో దృష్ట్వా దుష్కృతం కృతవాన్ తథా । బృహస్పతిస్తథా దృష్ట్వా కోపేన మహతాన్వితః। శశాప చ తమన్వీక్ష్య వాక్యైర్విప్రియకారిభిః। యుయుధే తేన జీవోపి భృశం చంద్రమసా రుషా। న శాపైర్హన్యతే చంద్రో నాయుధైస్సురమంత్రిభిః। బృహస్పతిప్రణీతైశ్చ న మంత్రైర్హన్యతే శశీ। తదా చంద్రశ్చ తారాం చ నీత్వా సంస్థాప్య మందిరే । బుభుజే బహువర్షాణి రోహిణీం చా కుతోభయః। న జీవేన తదా రోషైర్న దేవైశ్శాపమంత్రకైః । న రాజభిర్న ఋషిభిర్న సామ్నా భేదదండకైః । యథా భార్యాం న లేభే సా గురుస్సర్వప్రయత్నతః। సర్వోపాయాంస్మరన్ జీవ ఏకాం నీతిమథాస్మరత్ । అవమానం పురస్కృత్య మానం కృత్వా తు పృష్ఠతః। స్వార్థమభ్యుద్ధరేద్ధీమాన్ స్వార్థభ్రంశో హి మూర్ఖతా । ఏవం నిశ్చిత్య మేధావీ శుక్రం గత్వాన్యవేదయత్ । తమాగతం కవిర్జ్ఞాత్వా సన్మానేనాభ్యనందయత్ । ఉపవిష్టం తు విశ్రాంతం పూజితం తు యథావిధి । పప్రచ్ఛ తం దైత్యగురుస్తదాగమనకారణం। తస్మై స విస్తరేణాహ భార్యాహరణమాదితః । బృహస్పతేస్తు తద్వాక్యం శ్రుత్వా రోషాన్వితః కవిః । అపరాధం చ చంద్రస్య శుక్రశిష్యస్య నారద। అతిక్రమమిమం శ్రుత్వా కోపాత్కవిరథాబ్రవీత్। తథా భోక్ష్యే తదా పాస్యే తదా స్వప్స్యే తదా వదే। యదా సీయః ప్రియాం ప్రాప్తస్తవ దాస్యే భయార్దితాం।

తామానీయ భవంపూజ్య చంద్రంశప్త్వా గురుద్రుహం । పశ్చాద్భోక్ష్యే మహాగాహ్యాయామియత్ర మహేశ్వరః । ఏవముక్త్వాసజీవేన దైత్యేజ్యోనిజగామహ। శివమారాధ్యయత్నేన సోమాత్సామర్థ్యమాప్తవాన్ । వరానవాప్య వివిధాన్ శంకరేణతుపూజితాన్ । జగామశుక్రోజీవేన తారయాయత్రచంద్రమాః।వర్తతేతంశశాపోచ్చైశ్శృణుమేచంద్రమద్వచః।యస్మాత్పాపతమంకర్మ త్వయాపాపీయసాకృతం।కుష్ఠీభార్యాస్తతశ్చంద్రం శశాపైవం తతఃకవిః। కవిశాపప్రదగ్ధోభూత్తదైవమృగలాంఛనః । తతస్సోమస్తుతత్యాజ తారాంతాం జగృహేకవిః।శుక్రోపిదేవానాహూయ ఋషీన్పితృగణాంస్తదా। నదీర్నదాంశ్చవిధివదోషధీశ్చపతివ్రతాః । తతస్సంప్రష్టుమారేభే తారావృత్త ప్రయోజనం।తత్రశ్రుతిస్సురానాహ గౌతమ్యాభక్తితస్త్వియం । స్నానంకరోతుజీవేన తారాపూతాభవిష్యతి । తదాకరోత్సురైస్తారా భర్త్రాస్నానంయథావిధి। పుష్పవృష్టిరభూత్తత్ర జయశబ్దోభ్యవర్తత । పునర్వైదేవాఅదదుః పునర్వై మనుష్యాఉత । రాజానసత్యంకృత్వానా జీవజాయాం పునర్దదుః । పునర్దత్వాజీవజాయాం కృత్వాదేవైర్నికిల్బిషాం । సర్వంక్షేమమభూత్తత్ర తస్మాత్తీర్థాన్మహామునే। ఆనందంక్షేమమభవత్సురాణామసురారిణాం । బృహస్పతేశ్చశుక్రస్య తారాయాశ్చవిశేషతః । ధన్యంయశస్యమాయుష్యమారోగ్యశ్రీవివర్ధనం । సౌభాగ్యైశ్వర్యజననం తీర్థమానందనామకం।తత్రపంచ సహస్రాణితీర్థాన్యాహసగౌతమః।స్మరణాత్పఠనాద్వాపి ఇష్టైస్సంపూజ్యతేసుఖీ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

ఆనందతీర్థాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ

పంచాశీతితమోధ్యాయః.

షడశీతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ భావతీర్థమితిఖ్యాతం యత్రసాక్షాద్భవస్థితః।తత్రే మాంశ్శృణువక్ష్యామి కథాంపుణ్యతమాంశుభాం । సూర్యవంశభవ శ్శ్రీమాన్ క్షత్రియాణాంమహాబలః।ప్రాచీనబర్హిరాఖ్యాత స్సర్వధర్మేషుపారగః। తిస్రః కోట్యర్ధకోటీచ వర్షాణాంరాజ్యమాస్థితః । తస్యైదృశంవ్రతంచాసీ ద్యదాహంయావనచ్యుతః।భవేయంప్రియయాచాపి పుత్రైశ్చ ప్రియవస్తుభిః। నియుక్త్యే యతితోరాజ్యం త్యజేయంనాత్రసంశయః । ఇతిసంచింత్యమేధావీ కర్మణైవని యుజ్యతే।తతఃపుత్రార్థమకరో ద్యత్నంరాజామహీపతిః । తతఃప్రసన్నోభగవాన్ వరంప్రాదాన్మనఃప్రియం । గౌతమీతీరమాస్థాయ రాజ్ఞేదేవో మహేశ్వరః।పుత్రందేహీతిరాజావై భవంప్రాహసభార్యయా । భవఃప్రాహనృపం ప్రీత్యా పశ్యైతాతీర్థయ మక్షిమే।తతఃపశ్యతిరాజేంద్రేభవస్యాక్షిణినారద । చతుర్ధీర్ఘాస్త్వాభవత్పుత్రో మహిమానామవిశ్రుతః । యేనాకారిస్తుతిః పుణ్యామహిమేతిచవిశ్రుతా। ప్రాప్తపుత్రస్సనృపతి స్తీర్థజైష్ఠ్యమయాచత।ప్రాదాజ్జైష్ఠ్యంభవశ్చాపి భావతీర్థంతదుచ్యతే । తత్రస్నానేనదానేన సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే,

భావతీర్థ వర్ణనంనామ

షడశీతితమోధ్యాయః.

అథసప్తాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

సహస్రకుండమాఖ్యాతం తీర్థంవేదవిదోవిదు । యస్యస్మరణమాత్రేణ మత్రైస్సంయుజ్యతేనరః।పురాదాశరథీరామ స్సేతుంబధ్వా మహార్ణవే । లంకాందగ్ధ్వారిపూన్ హత్వా రావణాదీన్రణాజిరే । వైదేహీంచ సమాసాద్య రామోవచనమబ్రవీత్।పశ్యన్తుస్సలోకపాలేషు తస్యభార్యాంవ్యవస్థితాం । అగ్నౌశుద్ధింగతాందేవీం రామోలక్ష్మణసన్నిధౌ। ఏహివై దేహిశుద్ధాసి హ్యంక మారోఢుమర్హసి। నేత్యువాచతథాశ్రీమాన్ హనూమానంగద స్తథా । అయోధ్యాంయాతువై దేహీ వయంయామసుహృజ్జనైః । తత్రశుద్ధిమతీసాధ్వీ స్థితేమ తవ

ఖా (ప్తేషు లౌకికేష్వథపశ్యత్సు తతశ్శుద్ధాంన్నృపాత్మజాం । అయోధ్యాయాంసు పుణ్యేహ్ని అంకమారోఢుమర్హతి । తయోర్వాక్యమనాదృత్య లక్ష్మణశ్చ విభీషణః। రామశ్చజాంబవాంశ్చైవ తావాహూయన్నృపాత్మజాం। స్వస్తీత్యుక్త్వాదేవతాభిః రాజ్ఞోంకంచారుహోహసా । ముదితాస్తేయయుశ్శీఘ్రం పుష్పకేణవిరాజితా। అయోధ్యాంనగరీం(పాప్య(పాప్యరాజ్యంస్వకంపునః।తతఃకతిపయాహస్సు అనార్యైభ్యోవిదూషితాం।వాచం(శుత్వాసతత్యాజగుర్విణీంతామయోనిజాం।వాల్మీకేఋషిముఖ్యస్య ఆశ్రమస్యసమీపతః । తత్యాజలక్ష్మణ స్సీతాం నిర్దుష్టాం మదకేరుదత్ । తతఃకతిపయాహస్సు వ్యతీతేషునృపాత్మజః। రామస్సౌమిత్రిణా సార్ధం హయమేధాయదీక్షితః । తత్రైవజగ్మతురుభౌ రామపుత్రౌ యశస్వినౌ।లవఃకుశఇతిఖ్యాతో నారదావివగాయకౌ।రామాయణంసమగ్రంతు గంధర్వావివసుస్వరౌ । రామస్యచరితంసర్వం గాయమానౌసమీయతుః।యజ్ఞవాటంరామసుతౌ హేతుభిర్లక్షితౌతదా । రామపుత్రావుభౌశూరౌ వైదేహ్యాస్తనయావితి।తావానీయతతఃపుత్రౌ వభిషిచ్య యథాక్రమం । అంకారూఢౌతుతౌకృత్వా సస్వజేతౌపునఃపునః। ఏతస్మిన్నంతరే(పాప్తా లంకాస్థా రాక్షసాస్తదా।సుగ్రీవశ్చహనూమాంశ్చ అంగదోజాంబవాంస్తథా। అన్యేచవానరాస్సర్వే విభీషణపురస్సరాః । తేచాగత్యనృపం(పాప్తా స్సింహాసనఉపస్థితం ।సీతామదృష్ట్వాహనుమా నంగదఃకనకాంగదః । క్వగతాఽయోనిజామాతా ఏకోరామోత్రదృశ్యతే। రామేణసాపరిత్యక్తాఇత్యూచుర్ద్వారపాలకాః। పశ్యత్సులోకపాలేషుఅనార్యైతి(పవాదినీ । అగ్నౌశుద్ధింగతాంసీతాం కింతురాజానిరంకుశః। ఉత్పన్నైర్లౌకికైర్వాక్యై రామస్త్యాజితవాన్ప్రియాం । మరిష్యావఇతిహ్యుక్త్వాగౌతమీంపునరీయతుః।రామస్త్వాపృష్ఠతోభ్యేత్య అయోధ్యావాసిభిస్తదా। యాత్రాసన్నస్సర్వభూతైస్సహస్రం కుండముచ్యతే । తత్రస్నానంచ దానంచ సహస్రఫలదాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే సహస్రకుండతీర్థ వర్ణనంనామ

సప్తాశీతితమోధ్యాయః.

అష్టాశీతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కాపిలంతీర్థమాఖ్యాతం తదేవాంగిరసంస్మృతం। తదేవాదిత్య మాఖ్యాతం సైంహికేయం తదుచ్యతే । గౌతమ్యాదక్షిణేతీరే ఆదిత్యాన్మునిసత్తమః। అయాజయన్నంగిరసో దక్షిణాంతే భువందదుః । అంగిరోభ్యస్తదాదిత్యా స్తతస్తేంగిరసోయయుః । సాభూమిస్సింహికీభూత్వా జనాన్ సర్వానభక్షయత్ । చుక్రుశుస్తేజనాస్సర్వే అంగిరోభ్యోన్యవేదయన్ । తేభీతాజ్ఞానతోజ్ఞాత్వా భువంతాంసింహికీమితి।ఆదిత్యాననుగత్వాథ వాచమంగిరసోబ్రువన్ । భువంగృహ్ణాంతుయాదత్తా నేత్యాదిత్యాస్తథాబ్రువన్। సంవృత్తాందక్షిణాంనైవ ప్రతిగృహ్ణాంతుసూరయః । తథాపిక్రయరూపేణ గృహ్ణీమో దక్షిణాంభువం। తథేత్యుక్త్వాతు తేదేవాః కపిలాంశుభలక్షణాం । గంగాయా దక్షిణేపారే భువస్థ్సానేచతాందదుః । యత్రతీర్థేచతద్వృత్తం గోతీర్థంతదుదాహృతం । తత్రస్నానేనదానేన భూమిదానఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

కపిలాదిశతతీర్థవర్ణనంనామ

అష్టాశీతితమోధ్యాయః

ఏకోననవతితమాధ్యాయఃప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ శంఖహ్రదంనామతీర్థం యత్రశంఖగదాధరః । తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యే భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । పురాకృతయుగస్యాదౌ బ్రహ్మణస్స్వమయోదితాః । బ్రహ్మాండజాలసంభూతా రాక్షసాబహురూపిణః।బ్రహ్మాణంఖాదితుంప్రాప్తా బలోన్మత్తాధృతాయుధాః । తథాహమబ్రువంవిష్ణుం రక్షణాయజగద్గురుం । సవిష్ణుస్తానిరక్షాంసిహంతుం చక్రేణచోద్యతః । చక్రచ్ఛిన్నానిరక్షాంసి తద్రూపాణిబభూవిరే । వధోపాయమథాపశ్య ఛిత్వాచక్రేణతానివై ।శంఖందధ్మాయదేవేశ స్తతోరక్షాంసిసర్వశః। నాశంయాంతితతోదేవా రసాతలముపాగమన్ । ఛిత్వాచక్రేణరక్షాంసిశంఖమాపూరయత్తదా।నిష్కంటకంతలంకృత్వాస్వర్గంనిర్వైరమేవచ । కృత్వాయత్రభువంప్రాప్యశంఖమాపూరయద్ధరిః । తతోరక్షాంసిసర్వాణిఆసీనసురశేషతః।తస్యశంఖప్రితాపేనశం

ఖనాదప్రభావతః । శంఖపాణిప్రతాపేనసర్వంక్షేమంబభూవహ। శంఖతీర్థమిదం తుతతోప్రభృతి భుక్తిముక్తిప్రదాయకం । సర్వక్షేమకరంపుణ్యంస్మరణాన్స్వర్గ దప్రదం । ఆయురారోగ్యజననంలక్ష్మీపుత్రప్రవర్ధనం । స్మరణాత్పఠనాద్వా పిసర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

శంఖతీర్థాద్యయుతతీర్థవర్ణనంనామ

ఏకోననవతితమోఽధ్యాయః.

నవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కిష్కింధాతీర్థమాఖ్యాతంసర్వకామప్రదంనృణాం । సర్వపాపప్రహరణంయత్రసన్నిహితోహరః । తస్యస్వరూపం వక్ష్యామి శృణు నారదయత్నతః । పురాదాశరథీరామోరావణంలోకరావణం । కిష్కింధా వాసిభిస్సార్ధం జఘానరణమూర్ధని । సపుత్రంసబలంహత్వా సీతామాదా యశత్రుహా। భ్రాతృసౌమిత్రిణాసార్ధం కపిభిశ్చమహాబలైః । విభీషణేనబలినా దేవైఃప్రత్యాయయాన్నృపః । కృతస్వస్త్యయనశ్శ్రీమాన్ పుష్పకేణవిరాజితః। యదాసీద్ధనరాజస్య కామగేనాశుగామినా । అయోధ్యామగమత్సర్వైసచగం గామపశ్యత। గౌతమీంచజగత్పుణ్యాం సర్వకామవివర్ధనీం। తాందృష్ట్వా నృపతి శ్శ్రీమాన్గంగాతీరమథావిశత్ । తాందృష్ట్వాప్రాహనృపతి హర్షగద్గద యాగిరా।హరీన్సర్వానథామంత్ర్య హనూమత్ప్రముఖాన్స్మనే। తస్యాఃప్రభా వాద్ధరయోయోసౌమమపితాప్రభుః । సర్వపాపవినిర్ముక్త స్తతోయాతిత్రివిష్ట పం॥ఇయంజనిత్రీసకలస్యజంతోర్ భుక్తించముక్తించమమాపిదద్యాత్ । పాపాని హన్యాద్దురితానిచైవ చాస్యాఃప్రభావాదరయస్సఖాయః॥ విభీషణోమైత్రముపై తినిత్యం సీతాచలబ్ధాహనుమాంశ్చబంధుః । లంకాచదగ్ధాసకలాచరక్షో నిషూ దితఖ్యోపరిషేచనేన॥ సగౌతమోదేవవరం ప్రపూజ్యశివంశరణ్యంసజటామవా ప। సేయంజనిత్రీసకలేప్సితానాం వందేత్వహంమాతరంసర్వభావాత్॥ ఏతచ్ఛ్రు త్వావచనం తేనృపస్యనద్యాస్తీరేహరయస్సర్వఏవ । పూజాంచచక్రుర్విధివత్ప్ర భక్తైఃపుష్పైరనేకైస్సకలోపచారైః॥ సంపూజ్యసర్వంనృపతిర్యథావత్తుస్సత్వా వా

త్రైస్సర్వభావోపయుక్తైః । తేవానరాముదితాస్సర్వఏవస్వ త్తంచగీతంచత త్రైవచక్రుః। సుఖోషితస్తాంరజనీంమహాత్మాప్రియానురక్తైస్సవృతోవినీతైః। పునః ప్రభాతేవిమలేచసూర్యే విభీషణోదాశరథింబభాషే। నాద్యాపితృప్తాశ్చభవామతీర్థేఽకించిచ్చకాలంనివసామవాత్ర। వత్స్యామచాత్రైవపరాశ్చతస్రో రాత్రీ రఘోయామతతస్త్వయోధ్యాం । తస్మాత్తువాక్యాద్ధరయోముమోదుః తత్రైవ రాత్రీరపరాశ్చతస్రః । సంపూజ్యదేవంసకలేశ్వరంతం । భ్రాతృప్రియస్తీర్థవమథోజగామ । సిద్ధేశ్వరంనామజగత్ప్రసిద్ధం యస్యప్రసాదాత్స బలోదశాస్యః। ఏవంతుపంచాహవధోషిరేతే స్వంస్వంప్రతిష్ఠాపితలింగమర్చన్। శుశ్రూషణంతత్రకరోతివాయో స్సుతోమహాత్మా హనుమాన్నృపస్య । గచ్ఛన్నృపేంద్రోహనుమంతమాహ లింగానిసర్వాణివిసర్జయస్వ । సంస్థాపితాన్యుత్తమమంత్రవిద్భిః కథంతుసంచాలయితుంసమర్థః । దోర్భ్యాంగృహీత్వా బలవాన్ హనూమాన్ నచాలయామాసనతేషుశక్తః । పునశ్చపుచ్ఛేనగ్రహీతుకామః సంవేష్ట్యలింగంతువినమ్రకాయః । నైవాశకత్తన్మహదద్భుతంస్యాత్సమీక్ష్య రాజ్ఞాం నృపతేస్తత్రైవ । తస్మింశ్చసంవీక్ష్యమహానుభావో నృపప్రవీర స్సహసాజగామ। విప్రానథామంత్ర్యవిధేఃప్రపూజ్య ప్రదక్షిణీకృత్యమహానుభావః । పునశ్చ గంగాం ప్రణతోనరేశో లింగానిసర్వాణి తత్రైవభక్త్యా । కిష్కింధావాసిభిరదీనసత్త్వైస్సంసేవితం తీర్థమథోబభూవ । కిష్కింధతీర్థంమునిభిఃప్రసిద్ధంజగత్సువంద్యం శుభదంశుభంచ । ఆలోకనాదేవమహాంతిపాపాన్యాశుక్షయంయాంతినసంశయోత్ర । తతఃప్రభృత్యే తదతీవపుణ్యం కిష్కింధతీర్థంవిబుధా వదంతి।పఠేత్స్మరేద్వాపిశృణోతిభక్త్యా పాపాపహంకింపునస్స్నానదానైః ॥ ఆయురారోగ్యజననం లక్ష్మీపుత్రవివర్ధనం। స్మరణాత్పఠనాద్వాపి సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమహాత్మ్యే
కిష్కింధాతీర్థవర్ణనంనామ
నవతితమోధ్యాయః.

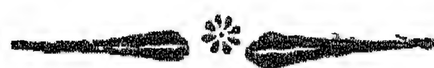
ఏకనవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వ్యాసతీర్థమితిఖ్యాతం ప్రాచేతసమతఃపరం । దశమేనూనస్తాఃపుత్రాస్సృష్టారస్తేమదాత్మకాః।అంతంయయుస్సవస్తేవై పృథివ్యాజ

స్మరోజసా। పునస్సృష్టాః పునస్తేపి యాతాస్తాన్ త్సచ వక్షితుం। నైవ తేపి సమా
యాతాస్తతస్తే మాతరం గతాః। తదుత్పన్నా మహాప్రాజ్ఞా దివ్యా అంగిరసో ము
నే। వేదవేదాంగతత్వజ్ఞా స్సర్వశాస్త్రవిశారదాః। తేను జ్ఞాతా అంగిరసోద
శ ఘాంగిరసో గురుం। తపసే నిశ్చితాస్సర్వే నైవ పృష్టంతి మాతరం। సర్వే
భ్యోప్యధికా మాతా గురుర్వ్యా గారవేణ హి। తామతిక్రమ్య యే పుత్రాస్తేషాం
సిద్ధిర్నయాతి చ। విఘ్నో హ్యస్వేతి తాన్సర్వానితశ్చేతశ్చ ధావతః। క్వాపి త
ద్వాచికో విఘ్నః క్వాపి తస్మాన సంభవేత్। ప్రమదాచ్చాధికం క్వాపి సచైకైకైక
దోషతః। ఏవం తు భ్రమమాణాస్తే యయుస్సర్వే తపోనిధిం। అగస్త్యం తపసాం
శ్రేష్ఠం కుంభయోనిం చ వారుణం। నమస్కృత్వా చాంగిరసో అగ్ని వంశ స
ముద్భవాః। ఆత్మజ్ఞానరతం శాంతం వినీతాః ప్రష్టుముద్యతాః। భగవన్ కేన దో
షేణ అస్మాకం తపసశ్చ్యుతిః। ఆత్మదోషవిశేషేణ తపసోంతం నయామి కిం। విశి
ష్టస్త్వం హి విప్రేంద్ర జ్యేష్ఠోసి తపతాం ధ్రువం। జ్ఞాతాసి జ్ఞానవాన్ బ్రహ్మన్ వక్తా
సి వదతాం వర। శాంతోసి శమినాం నిత్యం దయావాన్ ప్రియకృత్తథా। అక్రోధశ్చ త
థా దాంతః పృష్టస్త్వం బ్రూహి తత్వతః। అగస్త్యో భగవానాహ ఋషీన్సర్వాన్మహా
త్మనః। యూయం మహీమనాదృత్య తపస్తప్తుం యతో గతాః। భవంతో ధూమి దోషే
ణ తపః పారం న యాంత్యతః। శాంతాత్మనో భవంతో వై స్రష్టారో బ్రహ్మణా కృతాః।
న పర్యాప్తాస్తద్భవంతశ్శ్రీణుధ్వం స్మయకారణం। ఆరేభిరేష్టిం బ్రహ్మణేం సర్వకా
మార్థసిద్ధయే। ఇష్టిం కృత్వా పునస్సర్వే తపస్తప్తుం వనం గతాః। విగతాః పునరేవైతే తే
చ ఆంగిరసో భవన్। తేయా యాంచ తతః కాలే యాతా యాతాశ్శనైశ్శనైః। ప్రజాప
తిత్వే బ్రహ్మణో భవితారో న సంశయః। ఇతో యాంతు తపస్తప్తుం గంగాం త్రైలో
క్యపావనీం। తత్రోత్పన్నం పుణ్యదే శే జ్ఞానదం పూజయిష్యథ। తత్రైవాహు మునే
నివరం జ్ఞానదః కోభిధీయతే। బ్రహ్మ విష్ణుమహేశో వా ఆదిత్యో వాపి చంద్రమాః।
అగ్నిశ్చ వరుణః కస్స్యాజ్జ్ఞానదః కో భవేద్వద। అగస్త్యః పునరప్యాహ జ్ఞానవశ్శ్రూ
యతామిదం। ఆయావసోగ్నిరిత్యుక్తో యోగ్నిస్సూర్యస్సఉచ్యతే। యశ్చ సూర్యస్స వై
విష్ణుర్విష్ణుర్బ్రహ్మాభిధీయతే। యశ్చ బ్రహ్మా స వై రుద్రో యో రుద్రస్సర్వ ఏవ తత్। యస్స
ర్వాసచ్చ తజ్జ్ఞానం జ్ఞానదస్సర్వ ఉచ్యతే। ఏతచ్ఛ్రుత్వా మునేర్వాక్యం గాయంతశ్చ త
దేవతత్। జగ్ముః పంచోత్తరాం గంగాం పంచజగ్ముశ్చ దక్షిణాం। అగస్త్యేనో
దితాన్ దేవాన్పూజయంతో యథావిధి। ఆసతే తు విశేషేణ ఆసనాద్వ్యాస

తాంగతాః। తేషాంసర్వేసురగణాః ప్రీతివంతోభవస్సునే । సృష్టృత్వంతుయయుగా డాయత్కల్పితంచక్రపాణినా । అథమార్గాణాంనివృత్త్యర్థం వేదానాం స్థాప నాయచ। లోకానాముపకారార్థం ధర్మకామార్థసిద్ధయే । పురాణస్మృతి వేదార్థ ధర్మశాస్త్రాదినిశ్చయే । స్రష్టృత్వంజగతామిష్టం తాదృగ్భూసంభ విష్యతి।ప్రజాపతిత్వంతేషాంవై భవిష్యతిశనైఃక్రమాత్ । యథార్థధర్మోఽభ వితా దేవానాంచసరాఘవః । వేదవర్యాసనంతేభ్యో వేదవ్యాసా స్తతస్తుతే। యదాయదాతుధర్మస్య గ్లానిర్వేదస్యదృశ్యతే । తదాతదాతుతేవ్యాసాభవి ష్యంత్యుపకారిణః। తేషాంయ స్తపస్థ్సానంగంగాయాంతీరము త్తమమ్।తత్రతత్రశి వోవిష్ణురహమాదిత్యఏవచ।అగ్నిరాపస్సత్యమితి తత్రాసన్నంతరాస్సదా। ధర్మ వ్యాసాస్తుతేజ్ఞేయా వేదవ్యాసా స్తథైవచ । తేషాంతీర్థంతేననామ్నా హ్యపదిష్టం జగత్త్రయే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే వ్యాసతీర్థవర్ణనం నామైకనవతితమోధ్యాయః.

ద్వినవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పంజరాసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్య విశ్రుతం। ఋషిభిస్సేవితంనిత్యం సిద్ధై రాజర్షిభిస్సదా । దాసత్వమగమత్పూర్వం నా గానాంగరుడఃఖగః।పర్యపృచ్ఛదమేయాత్మా వైనతేయోథమాతరం। కస్యాపరా ధాన్మాత స్త్వం పితుర్వాతవవామమ।దాసత్వమాప్తంచవదకారణంపరిపృచ్ఛతః। సాబ్రవీత్పుత్రమాత్మీయమనూరోశ్చానుజంప్రియం। నైవతస్యాపరాధోస్తిస్వాప రాధోమమోదితః।యస్యావాక్యంవిపర్యేతిసాదాసీస్యాన్మయోదితం।కద్రువాశ్చాపి తథైవాహంమాయయాస్మి పరాజితా। ఏవందాసీత్వమగమంకద్రువాఃకాశ్యపనం దన।ఏవందాసీమసంజాతాదాసోభూద్వినతాత్మజః।కద్రూఃకదాచిత్సంహృష్టాపు త్రాణాంహితమిచ్ఛతీ। ఆత్మనోభూతిమిచ్ఛంతీవినతామాహనారద।పుత్రాన్మదీ యాన్వినతేనయనాగాలయంప్రతి।సముద్రస్యసమీపేతుశీతలాంభస్సమానయ। విన తాస్వసుతంప్రాహానయేమాంఫణిసంపదం। సుపర్ణశ్చవహన్నాగాన్ కద్రూం చైవతథైవచ। నాగాలయేపసంస్థేతుసుఖేనదశశర్వరీః । తతఃప్రోవాచముదితా వైనతేయంసమాతరం । పునరానేతుసిలయాం గరుడోపుత్సునాసితి । సర్వపా

తాపునఃప్రాహ గరుడం వినయాన్వితం । పుత్రా మే ద్రష్టుమిచ్ఛంతి హంసం చ పత
తాంవర । నమస్కృత్య గతస్సూర్యమేష్యంతి నిలయం మమ । సా సర్వమాత్రా విన
తా హ్యుక్తా కద్రూమభాషత । నాహం క్షమా సర్పమాతః పుత్రో వహతు తే సుతాన్ ।
దృష్ట్వా దినకరం దేవం పునరత్ర ప్రయాంతు తే । వినతా స్వసుతం ప్రాహ వహేమాన్
తపనం ప్రతి । నమస్కర్తుమభీచ్ఛంతి నాగాస్స్వామిత్వమాగతాః । తథేత్యు
క్త్వా స గరుడ ఆరోహధ్వం తతోఽబ్రవీత్ । తదారూఢం సర్వసైన్యం గరుడోఽపి విహగా
ధిపః । శనైశ్శనైరుపగమద్యత్ర దేవో దివాకరః । తే దహ్యమానాస్తీక్ష్ణేన భాను
తాపేన వివ్యథుః । నివర్తస్వ మహాప్రాజ్ఞ పతంగాయ నమో నమః । తీక్ష్ణస్య సూ
ర్యస్య మహాప్రభాభిర్దగ్ధాస్తతస్తే సవితుశ్శిఖాభిః । విహాయసస్త్వం ప్రపతామ స్మ
భూమౌ విహంగమాలం వినివర్తయస్వ । ఏవం నాగైరుచ్యమానో వహ్యాదిత్యం దర్శ
యామి వః । ఇత్యుక్త్వా గగనం శీఘ్రం జగామాదిత్యసమ్ముఖం । దగ్ధభోగాస్తతో నా
గా నిపేతుర్ధరణీం ప్రతి । బహవశ్శతసాహస్రాః పీడితా దగ్ధభోగినః । శ్రుత్వా
ర్తనాదం పుత్రాణాం పతితానాం భువస్స్థలే । కద్రూరువాచ వినతాం నాగానా
శ్వసితుం గతా । కృతవత్యసి మేఽద్యేషాం తాతో న విద్యతే । న కాశ్యపో బృహ
త్తేజా యద్యత్ర స్యాదనామయః । భవే దేవ కథం శాంతిః పుత్రాణాం మే భవేదితి ।
కద్ర్వాస్తు వచనం శ్రుత్వా వినతాత్యంతభీతవత్ । పుత్రమాహ మహాత్మానం గ
రుడం విహగాధిపం । నేదం యుక్తతరం పుత్ర ప్రభూణాం వినయేన హి । వర్త
నం యుక్తమిత్యుక్తం వైపరీత్యం న యుజ్యతే । వినతాపి పునః ప్రాహ కద్రూం తాం స
ర్పమాతరం । కిం కృత్వా శాంతిరభ్యేతి పుత్రాణాం తే కరోమి తత్ । జరయా తు గృ
హీతాస్తే తేషాం శాంతిం కరోమి తత్ । కద్రూశ్చాప్యాహ వినతాం రసాతలగతం
పయః । తేనాభిషించితానాం మే పుత్రాణాం శాంతిరాపతేత్ । కద్ర్వాస్తు వచ
నం శ్రుత్వా రసాతలగతం పయః । క్షణేనైవాప ఆనీయ నాగాంస్తానభ్యషేచయత్ । త
తః శ్రుత్వా చ గరుడో మఘవంతం శతక్రతుం । మేఘా అప్యత్ర వర్షంతు త్రైలోక్య
స్యోపకారిణః । తదా వవర్ష పర్జన్యో నాగానామభవచ్ఛివం । రసాతలభవం
గాంగం నాగసంజీవనం పయః । జరాశోకవినాశార్థమానీతం గరుడేన యత్ । య
త్రాభిషేచితా నాగాస్తన్నాగాలయముచ్యతే । గరుడోఽపి యతో వారి హ్యానయత్త
ద్రసాతలాత్ । తద్గాంగం వారి సర్వేషామఘశోకవినాశనం । జరాయా వారణం
యస్మాన్నాగానామజరాభవత్ । నాగసంజీవనం గాంగం నాగసంజీవనం పయః ।
జరాశోకవినాశార్థం గంగాయా దక్షిణే తటే । రసాతలగతా గంగా మర్త్యలో

కగతాచయా । తయోస్తుసంగమోయశ్చకిం పునస్తువర్ణ్యతే । యస్యతుస్మరణాదేవనాశంయాంత్యఘసంచయాః।తత్రస్నానేనదానేనఫలంకోవక్తుమీశ్వరః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

జరాసంగమాదిసపాదలక్షతీర్థవర్ణనంనామ

ద్వినవతితమోధ్యాయః

త్రినవతితమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం దేవాగమంనామతీర్థంసర్వకామప్రదంశివం । భుక్తిముక్తిప్రదంనౄణాంసర్వపాపప్రణాశనం।తత్రవృత్తాంతమాఖ్యాస్యేశృణుయత్నేననారద । దేవానామసురాణాంచస్పర్ధాసీత్స్వర్గహేతవే । స్వర్గస్సురాణామభవదసురాణామిలాభవత్ । కర్మభూమిమవష్టభ్యహ్యసురాస్సర్వతోఽభవన్ ।దేవానాంయజ్ఞభాగాంశ్చదాతౄన్ఘ్నంత్యసురాస్తదా । తతస్సురగణాస్సర్వేయజ్ఞభాగైర్వినాకృతాః । వ్యధితామాముపాజగ్ముఃకింకృత్యమితిచాబ్రువన్। మయాచోక్తాస్సురగణాయుద్ధంకుర్వంతురాక్షసైః । భువిప్రాప్స్యంతి కర్మాణి హవీంషిచ యశాంసిచ । తథేత్యుక్త్వాయయుర్భూమింవిబుధాస్సంగరార్థినః। దైత్యాశ్చదానవాశ్చైవరాక్షసాబలదర్పితాః । ఏకీభూత్వాయయుస్తేపి జయినోజయకాంక్షిణః । అహిర్వృత్రోబలిస్త్వష్టానముచిశ్శంబరోయమః । ఏతేచాన్యేచబహవోయోద్ధారోబలదర్పితాః । అగ్నిరింద్రోథవరుణస్త్వష్టాపూషాతథాశ్వినౌ । మరుతోలోకపాలాశ్చనానాయుద్ధవిశారదాః । తత్రదేవాస్సర్వఏవదక్షిణాదిశిసంవృతాః।అకుర్వంస్తేమహాయత్నందక్షిణార్ణవసంస్థితాః। త్రికూటఃపర్వతశ్రేష్ఠో రాక్షసానాంపురాభవత్ ।తద్బలేనయయుస్సర్వేతేస్వార్థందక్షిణార్ణవం।సర్వేషాంమేళనంతత్రమలయేపర్వతేతతః।మలయశ్చాపిదేశోసౌదేవారీణామభూత్తదా। దేవానాంగౌతమీతీరేఋషీణాంభావితాత్మనాం।గౌతమ్యాదక్షిణేతీరేతత్రసన్నిహితశ్శివః।ఇతితేషాంసంగమోసౌదేవానామభవత్కిల। దేవాస్స్వస్వరథారూఢాస్తత్రతేషాంసమాగమః।తతోదేవగణాస్సర్వేస్తుత్వా విష్ణుం మహేశ్వరం।ప్రసన్నాభ్యాంహరీశాభ్యాందేవాజయమభీప్సితంవిజ్ఞాప్యసర్వతోజగ్ముస్స్వాలయంతేదివౌకసః।యత్రదేవాగమోజాతస్తత్తీర్థంతేనసంజ్ఞితం। తత్రాశ్చ

తిసహస్రాణిశివలింగానినారద । దేవాగమస్సర్వతోఽసౌప్రియఇత్యపిచోచ్యతే । త
తఃప్రభృతితత్తీర్థం దేవప్రియమతోఽవిదుః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

దేవప్రియతీర్థవర్ణనంనామ

త్రినవతితమోఽధ్యాయః.

చతుర్నవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ కుశతర్పణమాఖ్యాస్యే ప్రణీతాసంగమంతథా।తస్య
స్వరూపంవక్ష్యామిశృణుపాపహరంశుభం । వింధ్యస్యదక్షిణేపార్శ్వే సహ్యో
నామమహాగిరిః। తస్మిన్గిరౌపుణ్యదేశేశృణుయత్నేననారద । గుహ్యాద్గుహ్యతరంవ
క్ష్యేసాక్షాద్వేదోదితంశుభం । యన్నజానంతిమునయో దేవాశ్చఋషయస్తథా।
తదహంప్రీతయేవక్ష్యే శ్రవణాత్సర్వకామదం। పరస్సపురుషోజ్ఞేయఅవ్యక్తోఽక్షరఏ
వచ।నిరాకారశ్చసాకారఃపురుషస్సమజాయత.తస్మాదాపస్సముద్భూతాఅద్భ్య
శ్చపురుషస్తథా। తాభ్యామబ్జంసముద్భూతంతత్రాహమభవంమునే । పృథివీవా
యురాకాశఆపోజ్యోతిస్తథైవచ । ఏతేమత్తఃప్రాజ్యతమా ఏకఏవాభవన్మునే । ఏ
తానేవప్రపశ్యామినాన్యత్స్థావరజంగమః । నైవదేవాంస్తదావాసంనాహంస్ర
ష్టాస్మికించన । కస్మాదహంసముద్భూతోనపశ్యేహంకమప్యథ।తూష్ణీంస్థితేమయి
తదాహ్యశ్రౌషంవాచముత్తమాం।బ్రహ్మన్కురుజగత్సృష్టింస్థావరస్యచరస్యచ। త
తోహమబ్రువంవాచమరూపాంతత్రనారద। కథంస్రక్ష్యేక్వవాస్రక్ష్యేకేనస్రక్ష్యఇ
దంజగత్।సైవవాగబ్రవీద్దేవీ ప్రకృతిర్యాభిధీయతే।విష్ణునాప్రేరితామాయాసైషా
దేవీజగన్మయీ।యజ్ఞంకురుతతశ్శక్తిర్భవిత్రీతేనసంశయః । పునస్తామబ్రువం
దేవీంక్వవాకేనేతితద్వద । ఓంకారభూతాసాదేవీమాతృకల్పాజగన్మయీ। క
ర్మభూమౌయజ్ఞసత్వం యజంతంయజ్ఞపూరుషం । సఏవసాధనంతేస్యాత్తేన
తంయజసువ్రత । పునస్తామబ్రువందేవీం క్వవాకేనేతితద్వద । పునస్తామబ్రువం
దేవీం యజ్ఞభూః క్వాభిధీయతే । తదానాదసావాదీ భాగీరథీచనర్మదా ।
యమునాచాపితాపీచ సరస్వత్యథగౌతమీ । సముద్రోవానదఃకశ్చిత్సరాంసిసరి
తోఽమలాః।సాశక్తిఃపునరప్యేవం మాముచాచపునఃపునః । సుమేరోర్దక్షిణే పా

శ్వేన తథాహిమవతో గిరేః । దక్షిణే చాపి వింధ్యస్య సహ్యస్యైవాపి దక్షిణే । స
ర్వస్య సర్వకాలే తు కర్మభూమిశ్శుభోదయా । తత్తు వాక్యముపశ్రుత్య త్యక్త్వా
మేరుం మహాగిరిం । తం తు దేశమథాగత్య స్థాతవ్యం క్వేత్యచింతయత్ । తదాహ
మబ్రవీత్సైవ విష్ణోర్వాణ్యశరీరిణీ । ఇతో గచ్ఛ ఇతస్తిష్ఠ ఉపవిశ్యాత్రైవ చ సంక
ల్పం కురు యజ్ఞస్య తతో యజ్ఞస్సమాప్యతే । కృతే చైవాథ సంకల్పే యజ్ఞార్థం
సురసత్తమ । ప్రతిభాస్యంతి తే దేవాస్తదుక్తం త్వం సమాచర । తయా వాణ్యా మ
హాప్రాజ్ఞ సంకల్పే చ కృతే మమ । ఋగ్వేదశ్చ యజుర్వేదస్సామవేదస్తథైవ చ । ఇ
తిహాస పురాణాది యదన్యచ్ఛబ్దగోచరం । స్వానో ముఖే మమ ప్రాయాదభూచ్చ
స్మృతిగోచరః । వేదార్థశ్చ మహాన్ సత్వో జ్ఞాతోసౌ దక్షిణేన తు । తతశ్చ పౌరు
షం సూక్తమస్మరం లోకవిశ్రుతం । యజ్ఞోపకరణం సర్వం తం త్వదుక్తం త్వకల్ప
యం । తదుక్తేన ప్రకారేణ యజ్ఞపాత్రాణ్యకల్పయం । అహం స్థిత్వా యత్ర దేశే
శుచిర్భూత్వా యతాత్మవాన్ । దీక్షితే హి ప్రదేశోసౌ మమ నామ్నా ప్రకీర్తితః । మ
ద్దేవయజనం పుణ్యం నామ్నా బ్రహ్మగిరిస్స్మృతః । చతురశీతిపర్యంతం యోజనా
ని మహామతే । తద్దేవయజనం పుణ్యం సర్వతో బ్రహ్మణో గిరేః । తస్య మధ్యే వేదికా
స్యాద్గార్హపత్యస్య దక్షిణే । తథా చాహవనీయశ్చ ఏవమగ్నిం ప్రకల్పయం । వి
నా పత్న్యా న సిధ్యంతి యజ్ఞాశ్శ్రుతినిదర్శనాత్ । శరీరమాత్మనో హం వై ద్వేధా
చాకరవం మునే । పూర్వార్ధేనాభవత్పత్నీ మమ వై యజ్ఞసిద్ధయే । ఉత్తరేణ త్వ
హం తద్వదర్ధో జాయా ఇతి శ్రుతిః । కాలం వసంతముత్సృష్టమాజ్యరూపేణ నా
రద । అకల్పయం తథా చేధ్మం గ్రీష్మం చాపి శరద్ధవిః । ఋతుం చ వార్షికం పుత్ర త
థా బర్హిరకల్పయం । ఛందాంసి సప్త వై పుత్ర తదా పరిధయోభవన్ । కళా కాష్ఠా
నిమేషాది సమిత్పాత్రకుశాస్స్మృతాః । యోనాదిశ్చ త్వనంతశ్చ స్వయం కాలో
భవత్తదా । యూపరూపేణ వర్ధిష్ణు యోక్త్రం చ పశుబంధనం । సత్వాది త్రిగుణం
చాపి నైవ తత్రాభవత్పశుః । తతోహమబ్రవం వాచం వైష్ణవీమశరీరిణీం । వినైవ
పశునా నాయం యజ్ఞః పరిసమాప్యతే । తతో మామవదద్దేవీ సైవ నిత్యాశరీరిణీ ।
పౌరుషేణాథ సూక్తేన స్తుహి త్వం పురుషం పరం । తథేత్యుక్త్వా స్తూయమానే పు
రుషే చ సనాతనే । మమ చోత్పాదకే దేవే మయా శుద్ధేన నారద । మామసావబ్రవీ
ద్దేవో బ్రహ్మన్మాం త్వం పశుం కురు । తదాజ్ఞయా తం పురుషం జనకం మమ చావ్య
యం । కాలయూపస్య పార్శ్వే తం గుణపాశైర్నివేష్టితం । బహిస్స్థితమహం ప్రో
క్షం పురుషం జాతమగ్రతః । ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర తస్మాత్సర్వమభూదిదం । బ్రాహ్మ

ణోస్యముఖాత్తస్మా దభూద్బాహుభ్యాశ్చ క్షత్రియః । ముఖాదైంద్ర మథాగ్నియంశ్వసనః ప్రాణతోభవత్ । దిశశ్శ్రోత్రా త్తథాశీర్ష్ణోనభస్స్వర్గోఽభవత్తదా । మనసశ్చంద్రమాజాత సూర్యోఽభూచ్చక్షుష స్తథా । అంతరిక్షం తథానాభేరూరుభ్యాంవిశఏవచ । పద్భ్యాంశూద్రా స్తథా జాతా భూమిస్తాభ్యామజాయత । ఋషయోరోమకూపేభ్య ఓషధ్యః కేశతోభవన్ । గ్రామ్యారణ్యాశ్చపశవోనఖేభ్య స్సర్వతోభవన్ । క్రిమికీటపతంగాది పాయూపస్థాదజాయత । స్థావరంజంగమంకించి ద్గ్రాహ్యం దృశ్యాదికించన । తస్మాద్భావోభవన్ దేవా మత్తశ్చాప్యభవన్పునః । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర విష్ణోర్వాగబ్రవీచ్చమాం । సంపూర్ణమభవద్యజ్ఞ స్తుష్టిజాతామమేప్సితా । ఇదానీంచమహావిప్రా అగ్నే పాత్రాణిచమసానిచ । విసర్జయతచాయూయం ప్రణీతాశ్చ కుశాంస్తథా । ఋత్విగ్రూపంయజ్ఞరూప ముద్దేశ్యంధ్యేయమేవచ । పరంచపురుషంప్రాశాన్ సర్వాన్ బ్రహ్మాన్ విసర్జయ । తస్యావాక్యాచ్చసబ్రహ్మా క్రమశోయజ్ఞయోనిషు । గార్హపత్యేదక్షిణాగ్నౌ తథాచాహవనీయకే । పూర్వస్మిన్నపిచైవాగ్నౌ క్రమశస్తుహారంతదా । తత్రియజ్ఞేజగద్యోని మనుసంధాయపూరుషం । దేవంపూర్వంశుచిస్సమ్యగ్జగద్యోఃజగన్మయః । లోకనాథోవిశ్వకర్తా కుశానాంతత్రసన్నిధౌ । కుశరూపధరోవిష్ణు ర్హవనీయస్యసన్నిధౌ । శ్యామోవిష్ణుర్దక్షిణాగ్నౌ ప్రీతోగృహపతేఃకవేః । సర్వకాలంతేషువిష్ణు రతోదేశేషుసంస్థితః । వ్యసర్జయ ప్రణీతాభిమార్జయిత్వాశుభైఃకుశైః । మార్జనేక్రియమాణేతు పతితోదకబిందవః మద్దేవయజనే బ్రహ్మన్ తానితీర్థాన్యశేషతః । ప్రణీతోదకమధ్యేతత్ప్రణీతేతినదీశుభా । సంజాతామునిశార్దూల స్నానాత్క్రతుఫలప్రదా । సంమార్జితాఃకుశాయత్ర పతితాభూతలేశుభే । కుశతర్పణమాఖ్యాతం బహుపుణ్యఫలప్రదం । కుశైశ్చతర్పితాస్సర్వే కుశతర్పణముచ్యతే । పశ్చాచ్చసంగతాయత్రగౌతమీంకారణాంతరాత్ । ప్రణీతయామహాబుద్ధే ప్రణీతాసంగమోభవత్ । కుశతర్పణదేశేన తత్తీర్థం కుశతర్పణం । తత్రైవకల్పితోయూపో మయావింధ్యస్యచోత్తరే । విసృష్టోలోకపూజ్యోసౌవిష్ణురాసీత్సమాశ్రమః । అక్షయశ్చాభవచ్ఛ్రీమానక్షయోసౌనరోభవత్ । నిశ్చయంకాలరూపోసౌ స్మరణాత్క్రతుపుణ్యదః । మద్దేవయజనంచేదం దండకారణ్యముచ్యతే । సంపూర్ణేచ క్రతౌవిష్ణుర్మయాభక్త్యాప్రసాదతః । యోవిరాడుచ్యతేవేదే యస్మాన్మూర్తిరజాయత । తస్మాత్సర్వా

ణిరూపాణి విష్ణోర్వై చక్రపాణినః । తతఃప్రభృతిచాఖ్యాతం మద్దేవయజనంతు తత్।తత్రస్థాఃక్రిమికీటాది స్సోప్యంతేముక్తిమాప్నుయాత్ । ధర్మబీజంముక్తిబీజం దండకారణ్యముచ్యతే।విశేషాద్గౌతమీంప్రాప్తో దేశఃపుణ్యతమోభవత్। ప్రణీతాసంగమశ్చాపి కుశతర్పణఏవచ । స్నానదానాదియఃకుర్యాత్సగచ్ఛేత్పరమంపదం।స్మరణంపఠనంవాపి శ్రవణంవాపి భక్తితః । బహుపుణ్యప్రదంనృణాం భుక్తిముక్తిప్రదంవిదుః । ఉభయోస్తీరయోస్తత్ర తీర్థాన్యాహుర్మహర్షయః।షడశీతిసహస్రాణి తేషుపుణ్యంపురోదితం॥ లోకానామఘహారిణీస్మరణతో వేణీతదా గౌతమీ । సంగంచాపితయోర్హరత్యశివజం గుర్వంగనాసంగమం। క్షేత్రజ్ఞంచయమంయమీంపవిగుహా విష్టార్థదం కేశవం। భూతేశంపరమేశ్వరంపదమిచ్ఛుః త్వాకాలేశ్వరంశంకరం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
కుశతర్పణప్రణీతాసంగమాది తీర్థవర్ణనంనామ
చతుర్నవతితమోధ్యాయః.

పంచనవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥ మన్యుతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వపాపప్రణాశనం। సర్వకామప్రదంనృణాం స్మరణాదఘనాశనం। తస్యప్రభావంవక్ష్యామి శృణుష్వావహితోమునే। దేవానామసురాణాంచ సంగరోభూన్మిథఃపురా।తత్రాజయన్తై సురా దానవాజయినోభవన్।పరాఙ్ముఖాస్సురగణా స్సంగరేగతచేతసః। మావభ్యేత్యసమూచుస్తే దేహినోభయకారణం । తానహంప్రత్యవోచంచ గంగాం గచ్ఛంతుసర్వశః।తత్రవై గౌతమీంగత్వా స్తుత్వాదేవంమహేశ్వరం।తథేత్యుక్త్వా సురగణా స్తువంతిచమహేశ్వరం । తపస్తప్యంతికేచిచ్చ ననృతుశ్చతథా పరే తతఃప్రసన్నోభగవాన్ శూలపాణిర్మహేశ్వరః । దేవానథాబ్రవీత్తుష్టో ప్రియతాంవరఈప్సితః। దేవాఊచుస్సురపతిం విజయాయదదస్వతం । పురుషంపరమంశ్లాఘ్యం రణేషుపురతఃస్థితం । తథేత్యువాచభగవాన్ దేవాన్ప్రతి మహేశ్వరః।ఆత్మనస్తేజసాకంచినిర్మమే సలిలోహితం । మన్యునామానమత్యుగ్రంగం

వసైన్యపురోగమం। తంలబ్ధ్వావిబుధాస్సర్వే శివంనత్వాస్వమాలయం। మన్యునాస
హసాంగత్య పునర్యుద్ధాయతస్థిరే। యుద్ధేస్థిత్వాతు తైస్సర్వై ర్దైతేయైశ్చ
మహాబలైః। విబుధాజాతసంత్రాసా మన్యుమూచురవస్థితాః। సామర్థ్యంతవ
పశ్యామః పశ్చాద్యోత్స్యామహేపరైః। తస్మాద్దర్శయచాస్మాకం తవరూపం
యుయుత్సతాం॥ మన్యుః॥ జనితామమదేవేశ స్సర్వజ్ఞస్సర్వదృక్ప్రభుః। ససర్వం వే
త్తిసర్వేషాం ధామనామచనస్థితం। నైవకశ్చిత్సర్వవేత్తాయస్సర్వంవేత్తి సర్వ
దా। అమూర్తమేతదఖిలం దేవోవేత్తిజగన్మయః। భూయఃపరోసౌ భగవాం
స్తథాదివ్యంతరిక్షతః। ఏవంవిధాదహంజాతో మాంకథంవేత్తుమర్హథ। అథవాద్ర
ష్టుకామావై భవంతోమాంతుపశ్యత। ఇత్యుక్త్వాదర్శయామాసమన్యురూపంస్వ
కంమహత్। తార్క్ష్యచక్షుషోద్భూతం భవస్యపరమేష్ఠినః। తేజసాసంభృతంరూ
పంయశశ్చౌర్యంతదుచ్యతే। పౌరుషంపురుషేయత్తు అహంకారశ్చజేతృషు। క్రోధ
స్సర్వస్యయోభీమ ఉపసంహారకృద్భవేత్। సర్వాయుధధరందృష్ట్వా ప్రణేము
స్సర్వదేవతాః। తత్రస్థుర్దైత్యదనుజాః కృతాంజలిపుటాస్సురాః। భూత్వామ
న్యుమధోచుస్తే త్వంసేనానీస్తునోభవ। త్వయాదత్తమిదం రాజ్యంమన్యోభోక్ష్యా
మహేవయం। తస్మాత్సర్వేషుకార్యేషు జేతాత్వంజయవర్ధన। త్వమింద్రస్త్వం
చవరుణో లోకపాలాస్త్వమేవచ। తస్మాన్మన్యోదేవేశ ప్రవిశత్వం జయాయ
నః। మన్యుఃప్రోవాచతాన్సర్వాన్ వినామాంతునకించన। సర్వేష్వంతఃప్రవిష్టోహం
నమాంజానాతికశ్చన। సఏవభగవాన్మన్యు ర్మనోజాతఃపృథక్పృథక్। సఏవరు
ద్రరూపస్స్యాద్రుద్రో మన్యుశ్శివోభవః। స్థావరేష్వథగచ్ఛత్సు మన్యునావ్యా
ప్తంజగత్। తమవాప్యసురాస్సర్వే జయమీయుశ్చ సంగరే। జయోమన్యుంచశౌ
ర్యంచ ఈశతేజస్సముద్భవం। మన్యురాజయమావాప్య కృత్వాదైత్యైశ్చసంగ
రం। యథాగతంయయుస్సర్వే మన్యునా పరిరక్షితాః। యత్రవై గౌతమీతీరే శి
వమారాధ్యతేసురాః। మన్యుమాపుర్జయంచాపు మన్యుతీర్థం తదుచ్యతే। ఉత్ప
త్తించయథామన్యో ర్మన్యువాక్యంచ సంస్మరన్। విజయోజాయతేనిత్యం నకశ్చి
త్పరిభూయతే॥ తత్రస్నానంచదానంచ స్మరణంసర్వకామదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమహాత్మ్యే
మన్యుతీర్థవర్ణనం నామ
పంచనవతితమోధ్యాయః.

షణ్ణవతితమోధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ సారస్వతం నామ తీర్థం సర్వపాపప్రణాశనం। తత్రేమం శృణు వృత్తాంతం తత్తీర్థస్యాపి నారద । సుమేరోః పూర్వతో భాగే పర్వతో లోకవిశ్రుతః। శుభ్రో నామ గిరిశ్రేష్ఠో గౌతమ్యా దక్షిణే తటే । శాకల్య ఇతి విఖ్యాత ఋషిః పరమనైష్ఠికః। తస్మిన్ శుభ్రగిరౌ పుణ్యే తపస్తేపే హ్యనుత్తమం । తపస్యంతం ద్విజశ్రేష్ఠం గౌతమీతీరమాశ్రితం । అగ్నిశుశ్రూషణపరం వేదాధ్యయనతత్పరం । తస్మిన్నిరౌ మహాపుణ్యే దేవతర్షిభయంకరః । యజ్ఞధ్వంసీ బ్రహ్మహంతా పరశుర్నామ రాక్షసః। కామరూపీ తు చరతి నానారూపధరో వనే । క్షణేన బ్రహ్మరూపేణ క్షణాద్వై సింహరూపతః । కదాచిద్వ్యాఘ్రరూపేణ ఏవం చరతి పాపకృత్। అత్రాస్తే బ్రాహ్మణో విద్వాన్ శాకల్యస్సత్యసంగరః । తమాయాతి మహాపాపీ పరశూ రాక్షసాధమః। శుచిమంతం ద్విజశ్రేష్ఠం పరశుర్నిత్యమేవ చ। నేతుం హంతుం ప్రయత్నేన న శశాక స పాపకృత్। స కదాచిద్ద్విజశ్రేష్ఠో దేవానభ్యర్చ్య యత్నతః। భోక్తుకామః కిలాధ్యాస్తే తత్రాయాత్పరశుర్మునే। బ్రహ్మరూపధరో భూత్వా శిథిలః పలితశ్చ సః। కన్యామాదాయ కాంచిచ్చ శాకల్యం వాక్యమబ్రవీత్। భోజనార్థ్యర్థినం విద్ధి మాం చ కన్యామిమాం ద్విజ। ఆతిథ్యకాలే సంప్రాప్తే కృతకృత్యోసి మానద। భోజనే తు ప్రవృత్తే తు హ్యగ్రార్థం కల్పితం తు యత్। అతిథిభ్యస్తు యో దద్యాత్తేన దత్తా వసుంధరా। ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు శాకల్యో దదామీత్యేవమబ్రవీత్। ఆసనే చోపవిశ్యాథ అజ్ఞానాత్పరశుం ద్విజం । యథాన్యాయం పూజయిత్వా శాకల్యో భోజనం దదౌ। ఆపోశనం గృహీత్వా తు పరశుర్వాక్యమబ్రవీత్। దూరాదభ్యాగతం శ్రాంతం అనుగచ్ఛంతి దేవతాః। తస్మిన్ తృప్తే సుతృప్తాస్తే అతృప్తే తు విపర్యయః । తస్మాదభ్యాగతశ్శ్రాంతో యాచేహం త్వాం ద్విజోత్తమ। దేయం భో దేహి మే కామం తతో భోక్ష్యే న చాన్యథా । దత్తమిత్యేవ శాకల్యో భుంక్ష్వ చేత్యాహ రాక్షసం। తతః ప్రోవాచ పరశు రహం రాక్షససత్తమః। నాహం ద్విజస్తవ రిపు ర్న వృద్ధః పలితః కృశః। బహూని మే వ్యతీతాని వర్షాణి తవ పశ్యతః। శుష్యంతి మమ గాత్రాణి గ్రీష్మే స్వల్పోదకం యథా। యస్మాన్న శుష్యే త్వామద్య భక్షయిష్యే ద్విజోత్తమ । తచ్ఛ్రుత్వా పరశోర్వాక్యం శాకల్యో వాక్యమబ్రవీత్। న యువా భక్షువా రక్షస్తథాః శృణు మే వచః। బ్రాహ్మణోహం వ్రజతను స్సర్వతో రక్షకో హరిః। పాదౌ రక్షతు మేః ష్ణు శ్శిరో దేశం జనార్దనః । బాహూ రక్షతు వారాహః పృష్ఠం రక్షతు కూర్మః

రాట్। హృదయంరక్షమేవిష్ణ వంగుళీరక్షమేమృగ । ముఖంరక్షతువాగీశో నేత్రేర క్షతుపక్షిగః।శ్రోత్రేరక్షతువిత్తేశ స్సర్వంరక్షతు కేశవః। ఏవముక్త్వాతుశాకల్యోన యవాభక్షవాసుఖం।రాక్షస స్తస్యవచనా ద్భక్షణాయసముద్యతః। బ్రాహ్మణంతు నిరీక్ష్యాథ పరశుర్వాక్యమబ్రవీత్ । శంఖచక్రగదాపాణిం త్వాంపశ్యేయంద్విజో త్తమ।సహస్రపాదశిరసం సహస్రాక్షకరంశుభం।త్వామద్యవిప్రపశ్యామి నాస్తి తేపూర్వకంవపుః।తస్మాత్ప్రసీదమేవిప్ర క్షమస్వశరణంభవ। జ్ఞానందేహిమహాబుద్ధే తీర్థందేహ్యథనిష్కృతిం । శాకల్యఃకృపయాప్రాహ వాచామీశాసరస్వతీ।తవ వాచిసమాయాతి తతస్తుహిజనార్దనం । గౌతమీతీరమాశ్రిత్య తతస్సిద్ధిమవా ప్స్యసి।తత్రైవవాచివాగ్దేవి మద్వాక్యాత్తేభవిష్యతి । తథేత్యుక్త్వాసపరశు గఙ్గాం త్రైలోక్యపావనీం।స్నాత్వాశుచిర్యతమనా గంగామభిముఖస్థితః।తతాష్ప్య దివ్యరూపాంచ దివ్యగంధానులేపనాం । సరస్వతీంజగద్ధాత్రీం శాకల్యవచనస్థి తాం।తాముబాచవినీతాత్మా పరశుర్గతకల్మషః।గురుశ్శాకల్యఇత్యాహ మమబు ద్ధిమతాంవరః।తవప్రసాదాత్సాశక్తి ర్యథామేస్యాత్తథాకురు। తథాచాస్త్వితి సాప్రాహ పరశుంశ్రీసరస్వతీ।సరస్వత్యాఃప్రసాదేన నరసింహప్రసాదతః।పాపి ష్ఠోపితదారక్షః పరశుర్దివమేయివాన్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం సారస్వతమితి స్మృతం।తత్రస్నానేనదానేన విష్ణులోకేమహీయతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణెగౌతమీమాహాత్మ్యే

సారస్వతపరశువైష్ణవతీర్థవర్ణనంనామ

షణ్ణవతితమోధ్యాయః.

సప్తనవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ చిచ్చకంతీర్థమాఖ్యాతం సర్వరోగవినాశనం। సర్వచింతాప్రహరణం సర్వశాంతికరంనృణాం । తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణుయత్నేననారద। గంగాయాఉత్తరేపారే శ్వభ్రోనామమహాగిరిః। తస్మిన్గిరౌపుణ్యదేశే యత్రదేవోగదాధరః। చిచ్చకఃపక్షిరాట్కశ్చిద్భేరుండోయోఽభిధీయతే। సవైవసతితత్రైవ శ్వభ్రేతస్మిన్మహాగిరౌ। నానాఫలసమాకీర్ణే సర్వర్తుకుసుమైర్నగైః। సంపన్నైర్ద్విజముఖ్యైశ్చ గౌతమ్యాచోపశోభితే। నతత్రవసతాంకశ్చిద్ద్విపదాంవాచతుష్పదాం। రోగస్తృష్ణాతథాచింతా మరణంనజరాశుభం। ఏవంగుణాన్వితశ్వభ్రే నానారూపకులావృతే । పూర్వదేశాధిపఃకశ్చిత్పవమానఇతిస్మృతః। సతుధర్మరతశ్శ్రీమాన్ దేవబ్రాహ్మణపాలకః। బలేనమహతాయుక్తస్సపురోధావనంయయౌ। రేమేస్త్రీభిర్మనోజ్ఞాభిర్నృత్తవాదిత్రకైర్మునే।సఏవఋషిభీరాజా కదాచిద్ధర్మసంహితైః। సఏవసధనుష్పాణి ర్మృగయాశీలిభిర్వృతః। ఏవంభ్రమన్కదాచిత్తు శ్రాంతోద్రుమముపావిశత్। గౌతమీతీరసంభూతంనానాపక్షిసమాకులం। ఆశ్రమాణాంగృహపతిం ధర్మజ్ఞమివసేవితం। తమాశ్రిత్యనగశ్రేష్ఠం పవమానోనృపోత్తమః। సవిశ్రాంతోజనవృత ఈక్షాంచక్రేనగోత్తమం। తత్రాపశ్యద్ద్విజంస్థూలం ద్విముఖంశోభనాకృతిం। చింతావిష్టంతదాశ్రాంతంతమపృచ్ఛన్నృపోత్తమః। కోభవాన్ద్విముఖఃపక్షిన్ చింతవానివలక్ష్యసే। నైవాత్రకశ్చిద్దుఃఖార్తః కస్మాత్తేదుఃఖమాగతం। తతఃప్రోవాచనృపతిం వేపమానశ్శనైశ్శనైః। త్వత్తోభయంనచాన్యేభ్యో మత్కృతంచానుచింతయే। నానాపుష్పలతాకీర్ణం సఖిభిఃపరివారితం। పశ్యేయంశూన్యమావాసం తతశ్శోచామిమానద। ద్విముఖస్యద్విజస్యోక్తం శ్రుత్వారాజాతివిస్మితః। కోభవాన్కింకృతంపాపం కస్మాచ్ఛూన్యస్సపర్వతః। ఏకేనాస్యేనతుష్యంతి ప్రాణినోఽత్రనగోత్తమే। కింతుచాస్యద్వయేనత్వం సతృప్తిముపయాస్యసి। కింవాతేదుష్కృతంప్రాప్త మిహజన్మన్యథోపురా । తత్సర్వంశంసమేసత్యం రక్షేత్వాంమహతోభయాత్ । రాజానంతుద్విజఃప్రాహ ముఖాభ్యాంసచిచ్చకః । వక్ష్యేఽహంతే పూర్వవృత్తం పవమానశృణుష్వతత్। అహం ద్విజాతిప్రవరో వేదవేదాంగ పారగః । కఠినోవిదితః ప్రాజ్ఞః కార్యహంతాకవిప్రియః। మనసాకర్మణావాచా శోషయామిజనాన్బహూన్। తేనాహంద్విముఖోజాతః తాపసోదుఃఖభాగహం । తస్మాద్దుఃఖేనసంతప్తశ్శూన్యో

యః పర్వతోమమ। అన్యచ్చశృణుభూపాలవాక్యంధర్మార్థసంహితం॥ బ్రహ్మహ త్యాసమంపాపం త్వాంవినాతదవాప్యతే। తాదృశాన్నకదాచిత్తు క్షత్రియస్సంగ రంగతాన్। పలాయంతంన్యస్త శస్త్రంవిశ్వస్తంచ పరాఙ్ముఖం । అభిజ్ఞాతంచో పవిష్టంబిభేమీతిచవాదినం । తంయదిక్షత్రియోహన్యా త్సస్యాద్వైబ్రహ్మఘాతు కః । ఏవంభూతోహ్యహంరాజన్ దంభార్థంలజ్జయాతథా । సద్వృత్తఇవ వర్తేహం తస్మాద్రాజన్ద్విజోభవం । ఏవంభూతోపిసత్కర్మ కించిత్కృతాన్ క్వచిత్క్వచిత్। తేనాహంకర్మణారాజా తతస్మృతానివేదితం । ప్రత్యక్షేచ ప్రియంవక్తి పరోక్షేపరుషాణిచ । గురూణాంశపనంకర్తా ద్వేష్టాబ్రాహ్మణ నిందకః । దేవవేదమఘాధ్యాత్మా ధర్మబ్రాహ్మణసంగతాన్। ఏతాననిందితాన్ ద్వేష్టిసతుస్యాద్బ్రహ్మఘాతుకః। చిచ్చకస్యవచశ్శ్రుత్వా పవమానశ్చవిస్మితః। కర్మణాకేనతేముక్తిరిత్యాహనృపతిర్ద్విజం । అస్మిన్నేవనగశ్రేష్ఠే గౌతమ్యా ఉత్తరేతటే । గదాధరంనామతీర్థం తత్రనూనంనయసువ్రత । తత్రతీర్థంపు ణ్యతమం సర్వపాపప్రణాశనం। సర్వకామప్రదంచైవ వేదవిద్భిరితిశ్రుతం । సర్వ భావేనతత్తీర్థంపశ్యేయమితిమేమతిః । సుప్రయత్నేప్య హంధీరనపశ్యేతత్సుదు ష్కరం। తస్మాత్తవప్రసాదేన పశ్యేయదిగదాధరం। పశ్యతస్తేదివంయాస్యే తస్మా ద్దర్శయసువ్రత । ఏవముక్తస్సనృపతి శ్చిచ్చికేనద్విజన్మనా । దర్శయామాసతం దేవంతాంచగంగాంద్విజన్మనే। తతస్సచిచ్చకస్స్నాత్వా గంగాంత్రైలోక్యపావ నీం । గదాధరంతతోనత్వా పశ్యద్భిర్నగవాసిభిః । పవమానాభ్యనుజ్ఞాతస్త్రైది వదివమాక్రమత్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం పావమానంచచైచ్చకం । గదాధరం కోటితీర్థమితివేదవిదోవిదుః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

పావమానచైచ్చకకోటితీర్థగదాధరతీర్థవర్ణనంనామ

సప్తనవతితమోధ్యాయః.

అష్టనవతితమాధ్యాయః ప్రారంభః.

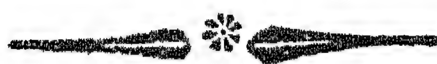
ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ భద్రతీర్థమితిఖ్యాతం సర్వారిష్టనివారణం । సర్వపాపప్రశమనం సర్వశాంతిప్రదాయకం।ఆదిత్యస్యప్రియాభార్యా ఉషాత్వాష్ట్రీ పతివ్రతా । ఛాయాపిభార్యాసవితు స్తస్యాః పుత్రశ్శనైశ్చరః । తస్యస్వసావిష్టిరితిభీషణాపాపరూపిణీ । తాంకన్యాంసవితాకస్మైదాస్యామీతిమతిందధౌ । యస్మైకస్మైదాతుకామ స్సూర్యోలోకగురుఃప్రభుః । పాపరూపీభీషణాచకింపునోర్భార్యయానయా । ఏవంతువర్తమానేసాపితరం ప్రాహదుఃఖితా। బాలామేవపితాయస్తు దద్యాత్కన్యాంసురూపిణీ । సకృతార్థోభవేల్లోకే నోచేద్దుష్కృతవాన్భవేత్।యావల్లజ్జాంనజానాతి యావత్క్రీడతిపాంసుభిః। తావత్కన్యాప్రదాతవ్యా నోచేత్పితురధోగతిః । పితుస్స్వరూపంపుత్రస్స్యాద్యథాపితాపుత్రఏవసః।ఆత్మనస్సుఖమాలోక్య కోనుకుర్యాత్కరోతిచ।యఃకన్యాసుపితాకుర్యాద్దానంపూజనమీక్షణం। యత్కృతంతత్కృతంవింద్యాత్తాసుదత్తంతదక్షయం।యద్దత్తంతాసుకన్యాసు తద్దానంపుణ్యముచ్యతే।పుత్రేషుచైవపౌత్రేషు యోనకుర్యాత్సుఖంపుమాన్।ఏవంతాంవాదినీంకన్యాం విష్టింప్రోవాచభాస్కరః। కింకరోమినగృహ్ణాతి త్వాంకశ్చిద్భీషణాకృతిం। కులంవృత్తంవయోరూపం విత్తవిద్యాసుశీలతాః।మిథఃపశ్యంతిసంబంధే వివాహేస్త్రీషుపుంసుచ। అస్మాసుసర్వమప్యస్తి వినాతవగుణైశ్శుభైః।కింకరోమిక్వదాస్యామి వృథామాంవక్తికింశుభే।ఏవముక్త్వా పునస్తాంచ విష్టింప్రాహచభాస్కరః। యస్మైకస్మైప్రదాతవ్యా త్వయాయద్యనుమన్యతే। దీయతేద్యమయావిష్టి రనుజానీహిమాంతతః । పితరంప్రాహసావిష్టి ర్భర్తాపితాధనంసుఖం।ఆయూరూపంవచఃప్రీతి ర్జాయతేజాయతేధ్రువం।యస్మాత్తదానమస్త్వేష యశోనామవిదన్వితా। కరోతిశేషందైవేన యద్భావ్యంతద్భవిష్యతి।తచ్ఛ్రుత్వాదుహితుర్వాక్యం త్వష్టుఃపుత్రాయభీషణాం ; విషరూపాయ తాంప్రాదా ద్విష్టింలోకభయంకరీం।విషరూపోపితద్వచ్చ భీషణోభీషణాకృతిః।ఏవంమిథస్సంచరతో శ్శీలరూపసమానయోః। ప్రీతిఃకదాచిద్వైషమ్యం దంపత్యోరభవన్మిథః।గండోనామాభవత్పుత్ర అతిగండ స్తథైవచ।రక్తాక్షఃక్రోధనశ్చైవ వ్యయోదుర్ముఖఏవచ।తేభ్యఃకనీయానభవ ద్ధర్షణోనామపుణ్యభాక్। సుతస్సుశీలస్సుభగ శ్శాంతోదాంతశ్శుచి స్తథా। సకదాచిద్యమంయాతో ద్రష్టుంమాతులము

త్తమం। సదదర్శ బహూన్ జంతూన్ స్వర్గస్థానథదుఃఖితాన్ । సమాతులంచప్రచ్ఛ నత్వాధర్మంసనాతనం। కఇమేసుఖినస్త్రాత కఇమేదుఃఖభాగినః। ఏవంపృష్టో ధర్మరాజ స్సర్వంప్రాహ యథార్థవత్। కర్మణాంచగతింసర్వా మశేషేణ స్యవేదయత్। సతుశ్రుత్వాధర్మవాక్యం హర్షేణపునరబ్రవీత్। పితాత్వష్టాభీషణశ్చ మాతావిష్టిశ్చభీషణా। భ్రాతరశ్చతథాత్మానో యేనతేశాంతబుద్ధయః। తస్మేకర్మవదస్వాద్య తత్కర్తాస్మిసురోత్తమ। అన్యథాతన్నగచ్ఛేయ మిత్యుక్తస్సచ ధర్మరాట్। హర్షణంశుద్ధబుద్ధింతం హర్షణోసినసంశయః। బహవస్తుసుతా స్తస్య నవై తేకులతంతవః। ఏకఏవసుతః కశ్చి ద్యేనతద్ధియతేకులం। తస్మాత్స్వమనురూపం తే ప్రోక్తంమాతా మహప్రియం । తస్మాత్త్వంగౌతమీంగచ్ఛ స్నాత్వానియతమానసః । స్తుహివిష్ణుంజగద్యోనిం శాంతంశాంతేనచేతసా । సతుప్రీతో యదిభవేత్కులంభద్రం ప్రదాస్యతి । ఇతిశ్రుత్వాధర్మవాక్యం హర్షణోగౌతమీంయయౌ। శుచిస్తుష్టావదేవేశం హరిస్తుష్టోభవత్తదా। హర్షణాయవరంప్రాదాత్కులం భద్రంతథాస్తువై । తతోభద్రోచ్యతేవిష్టిః పితాభద్రస్తథైవచ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం భద్రతీర్థంప్రకీర్తితం । సర్వమంగళదంపుంసాం తత్ర భద్రపతిర్హరిః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

భద్రతీర్థవర్ణనంనామ

అష్టనవతితమోధ్యాయః.

ఏకోననవతితమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ పతంగతీర్థమాఖ్యాతం రోగఘ్నంపాపనాశనం । అస్యశ్రవణమాత్రేణ కృతకృత్యోభవేన్నరః । తార్క్ష్యాః ప్రజాపతేఃపుత్రౌ అరుణోగరుడస్తథా। తదన్వయేచసంభూత స్సంపాతిశ్చఖగోత్తమః । జటాయురితి విఖ్యాతస్త్రిషులోకేషువిశ్రుతః । సంపాతిశ్చజటాయుశ్చఉన్మత్తౌస్వబలేనవై। జగ్మతుస్తౌదినకరం నమస్కర్తుంవిహాయసి। యావత్సూర్యస్యసామీప్యం ప్రాప్తౌ తౌవిహగోత్తమౌ। దగ్ధపక్షౌపుభ్రాంతౌ గిరిమూర్ధనిపాతితౌ । తౌదృష్ట్వా

చారుణస్సూర్యం ప్రాహేదంపతితంభువి। ఆశ్వాసయామాసవిత యాఽవ రణంగతౌ।తథేత్యుక్త్వాదినకరో జీవయామాసతౌఖగౌ । గరుడోపితయోః త్వా అవస్థాంవిష్ణునాసహ । ఆగత్యాశ్వాసయామాస సుఖంచ।కేచనారద టాయుశ్చారుణశ్చైవసంపాతిర్గరుడ స్తథా । సూర్యోవిష్ణుర్యత్ర యాత ర్థంరోగనాశనం। పతంగతీర్థమాఖ్యాతంవిషహంసర్వకామదం । స్వయ ర్యస్తథోవిష్ణుస్సుపర్ణేనారుణేనచ । ఆసాతేగౌతమీతీరేతథైవవృషభధ్వజః యానామపిదేవానాంస్థితేస్తత్తీర్థముత్తమం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

పతంగతీర్థవర్ణనంనామ

ఏకోనశతతమో ధ్యాయః.

శతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ విప్రతీర్థమితిఖ్యాతంతథానారాయణంవిదుః । తస్యాఖ్యానంప్రవక్ష్యామిశృణువిస్మయకారణం । అంతర్వేద్యాంద్విజఃకశ్చిద్బ్రాహ్మణోవేదపారగః । అస్యపుత్రామహాప్రాజ్ఞాగుణరూపధనాన్వితాః । తేషాంకనీయాన్యోభ్రాతాశాంతోగుణగణైర్వృతః । ఆసందేశఇతిఖ్యాతస్సర్వజ్ఞానోమహామతిః।వివాహోపికృతస్తస్మై ఆసందేశాయపుత్రక । ఏతస్మిన్నంతరేరాత్రౌసుప్తంతంద్విజపుత్రకం । ఆసందేశంక్రూరరూపా రాక్షసీకామరూపిణీ । తమాదాయాగమచ్ఛీఘ్రంగౌతమ్యాఉత్తరంతటం। స్తిమితేఉత్తరేపారేబహుబ్రాహ్మణసేవితే । నగరంధర్మనిలయంలక్ష్మీనిలయమేవచ।తత్రరాజాబృహత్కీర్తిస్సర్వక్షత్రగుణాన్వితః। తస్యాస్తస్మేక్షేమసుభిక్షయుక్తేనిశావసానేద్విజపుత్రయుక్తా । సారాక్షసీతత్పురమాససాద మనోజ్ఞరూపాణిబిభర్తినిత్యం ॥ సాకామరూపేణకుమారిరూపంకృత్వాసువృద్ధాద్విజమాహసామ్నా॥ ఏషాతుగంగాద్విజరాజముఖ్యసంధ్యాముపాస్యాథద్విజైస్సమేత్య । గృహంపవిత్రంభవనానిచాస్వనోచేదిదానీంత్వయినాశమేహి। మద్వాక్యకర్తాసియదీహాయుక్తంసుఖంకరి

ష్యేతవమత్ప్రియంచ । పునశ్చ దేశంనిలయం గురూంశ్చసంప్రాపయిష్యే వద సత్యమేవ।సప్రాహకాంతాంద్విజపుంగవోపి సేవాచతంరాక్షసీకామరూపా । కంకాళినీనామజనప్రసిద్ధావిప్రాపి తామాహతవేప్సితంయత్ । తదేవకర్తాఽస్మినసంశయోత్రయచ్చప్రియంవేత్సికరోమిచైవ ॥ తద్విప్రవచనంశ్రుత్వారాక్షసీకామరూపిణీ । వృద్ధాసువేషాచార్వంగీసర్వాలంకారభూషితా।ద్విజమాదాయసర్వత్రమత్సుతోయంగుణాకరః । ఏవంవదంతీసర్వత్రయాతివక్తికరోతిచ । తంవిప్రంరూపసౌభాగ్యవయోవిద్యావిభూషితం । తాంచవృద్ధగుణోపేతామస్యమాతేతిమేనిరే । తత్రద్విజవరఃకశ్చిత్స్వకన్యాంభూషణైర్వృతాం । రాక్షసీంతునమస్కృత్యప్రాదాత్తస్మైద్విజాతయే।సాకన్యాతంపతిం ప్రాప్యకృతార్థాఽస్మీత్యచింతయత్ । సద్విజోపిగుణైర్యుక్తాంప్రియాందృష్ట్వాసుదుఃఖితః । మామియంభక్షయేదేవరాక్షసీ కామరూపిణీ।వృద్ధాత్వియంగుణజ్యేష్ఠామ్మతేమయికథంభవేత్ । భర్తారందుఃఖితంజ్ఞాత్వారహఃప్రాహశనైశ్శనైః । కస్మాత్త్వేదుఃఖమాపన్నం మత్తస్తత్త్వంవదస్వమే। శనైఃప్రాహచతాంభార్యాంయథావత్పూర్వవిస్తరం। భర్తృవాక్యంనిశమ్యేదం ప్రోవాచవదతాంవర।అనాత్మనస్సర్వతోపి భయమస్తి గృహేష్వపి। కుతోభయంచాత్మవతాం కింపునర్గౌతమీతటే। తత్రస్నాత్వాశుచిర్భూత్వా స్తుహిదేవమనామయం । తుష్టావగౌతమీంనత్వాద్విజోనారాయణంతతః । నారాయణోపితాంపాపాం నిజఘానసరాక్షసీం।తస్మైప్రాదాద్వరానిష్టాన్ విప్రాయసగురుఃప్రభుః । తతఃప్రభృతి తత్తీర్థం విప్రనారాయణంవిదుః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే వి

విప్రనారాయణతీర్థ వర్ణనంనామ

శతతమోధ్యాయః.

ఏకో_త్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ ॥ ము_క్తీశ్వరంతత స్తీర్థం శృణుష్వసుసమాహితః । యస్మిన్ తీర్థేనరాముక్తింతుణాద్యాంతిశివాజ్ఞయా । రాజాసీద్రాఘవోనామకోసల్యా నందవర్ధనః । పరమాత్మాహృషీకేశో లోకానుగ్రహకామ్యయా । మయాసంప్రార్థితోభక్త్యా రావణాంతమభీప్సనా । జాతోరఘుకులేశుద్ధే చతుర్ధాపరమేశ్వరః । వానరైస్సహితోదేవై ర్జఘానాసురనాయకాన్ । రావణాదీన్మదోన్మత్తాన్ శక్రజిత్ప్రముఖానపి । అయోధ్యామగవమత్పశ్చా ద్రక్షోవానరసేవితః । తత్రభుక్త్వాఖిలాన్‌భోగాన్ సీతాలక్ష్మణసంయుతః । మాయామానుషభావేన మనుష్యాణాంహితేరతః । లోకానాముపదేశార్థం స్వయముద్యమ్యభ_క్తితః । శివలింగాన్బహూంశ్చక్రే గౌతమ్యా స్తటయోరపి । ఏకదాపుష్పకారూఢో రామోరాజీవలోచనః । మంత్రిభిర్భ్రాతృభిసార్థం వసిష్ఠాద్యైర్మహాత్మభిః । రావణానుజసుగ్రీవ హనూమత్ప్రముఖైర్వృతః। కోటితీర్థంసమాసాద్యనత్వాకోటీశ్వరంహరం। సోమేశ్వరంరుద్రకోటిచ్ఛాయాసోమేశ్వరంతథా । తత్రరామేశ్వరంలింగం ప్రతిష్ఠాప్యస్వనామతః । తతఃపుష్పకమారుహ్యదేవాసురనరైర్వృతః । ఖముత్పత్యయయౌరామః పశ్చిమంగౌతమీతటం । తత్పనిశ్చలతాంయాతం పుష్పకంసందదర్శహ॥ శ్రీరామః ॥ కింకారణంపుష్పకమేతదత్రస్థితంనయాతం పరిచోదితంసత్ । ఆశ్చర్యమేతత్సువిశోధ్య భూమ్యోద్రష్టవ్యమహోతీర్థ విశేషజాతం । ఇత్యురీదితమాకర్ణ్యసర్వే వానరపుంగవాః । అవరుహ్యవిమానాగ్రా ద్బభ్రముఃపరితోవనం। దదృశుఃకీచకాపూర్ణం వల్మీకంపర్వతోపమం । బిభిదుఃకీచకవనంచఖనుశ్చాపితద్భృహత్। తన్మధ్యేదేవసదనందృష్ట్వావిస్మయమాగతాః । స్త్రీయంలింగసమీపస్థాం జటావల్కలధారిణీం।అర్ధోన్మీలితనేత్రాంతామం తలక్షితలక్షణాం।ధ్యానయోగపరాంనిత్య మచలాంస్థాణువత్థ్సితాం । దృష్ట్వావిలాసనేత్రాం తాంరాఘవాయన్యవేదయ। న్ రామోపిసహసాద్రష్టుమాయయౌసపురోహితః। నమస్కృత్యహరందేవం తాపసీంచపునఃపునః । కాసిత్వంపద్మపత్రాక్షిదుష్కరే తపసిస్థితా । కింతేభీష్టంవరారోహేరామోహం బ్రూహితత్వతః । తతస్సారామవాక్యంచశ్రుత్వాంతర్లీనమానసా। లబ్ధలజ్యాబహిశ్శీఘ్రం తందదర్శపురఃస్థితం । రామమిందీరవశ్యా మమింద్రనీలఘనచ్ఛవిం । పీతాంబరయుగంముక్తాహారై ర్భాసంస్మితాననం । ఫుల్లరాజీవ

ప్రతాపంస్ఫురన్మకరమండలం । ధనుర్బాణధరం సీతా లక్ష్మణాభ్యాం విరాజి
తం। వసిష్ఠాద్యైర్మహర్షిభిశ్చ వానరైరుపశోభితం । దృష్ట్వా హర్షసమావిష్టా స
హసా తం ననామ హ । అస్తౌషీజ్జగతామీశమనంతమపరాజితం । తతః ప్రాహ
జగన్నాథో రఘువంశాబ్ధిచంద్రమాః। ప్రోత్ఫుల్లనయనా మేనాం కిమర్థం దుష్క
రం తపః। సత్యం కథయ భద్రం తే సర్వం సంపాదయామ్యహం ॥ శ్రమణ్యువాచ ॥
శ్రూయతాం దేవదేవేశ వృత్తాంతం మే చిరోషితం। బ్రహ్మణః ప్రథమే వర్షే తృతీయ
యుగపర్యయే। త్రేతాయాం వర్తమానాయాం ముత్కళేపుంద్రకాహ్వయే। నగ
రే సోమశర్మేతి మునిః పరమధార్మికః। తపశ్చరతి ధర్మాత్మా గార్హస్థ్యం సము
పాశ్రితః। తతః ప్రభావాత్స మునిర్భ్రాజతే సూర్యవత్సదా। తస్యాసీదౌరసః పుత్ర ఏ
క ఏవ మహామునే। రూపలావణ్యసంయుక్తస్సాక్షాన్మన్మథసన్నిభః। జయభద్ర ఇతి శ్రీ
మాన్ తస్యాహం లోకసుందరీ। భార్యా పతిహితే యుక్తా నిత్యం శుశ్రూషణే రతా। ఆ
వయోః ప్రీతిరభవదన్యోన్యాసక్తయోస్సదా। మాం దృష్ట్వా చారుసర్వాంగీం రూప
యౌవనశాలినీం। గంధర్వః కామసంతప్తో విశ్వనాథ ఇతి శ్రుతః। కదాచిన్నిర్గతే స్నా
తుం పత్యౌ మమ సమూఢధీః। మునిపుత్ర ఇవాగత్య మాం ధర్షయితుముద్యతః। అహమ
ప్యేష ఇతి జ్ఞాత్వా తద్రూపేణాతిమోహితా। జోషమానాం తదా మాం స ధర్షయిత్వా
వినిర్గతః। తదాసౌ మునిపుత్రేణ దృష్టో నైవ వశాక్షలః॥ కస్త్వమత్యంతదుర్బుద్ధే
మమ రూపధరో హ్యసి। పతివ్రతాం నాశయిత్వా మద్వధూం యాసి కుత్ర వై। ఇత్యు
క్త్వాంజలినా తోయమాదాయ సహసా రుషా। శశాప తం విశ్వనాథం భవ భస్మేతి
విజ్వలన్। మాం దృష్ట్వా వేపమానాంగీం కృతాంజలిపుటాం రుషా। మదన్యపురుషం దు
ష్టే జ్ఞాత్వాపి రమసే యతః। చండాలీ భవ సద్యస్త్వం లోకద్వయవిగర్హితా । ఇ
త్యుక్త్వా నిర్గతస్సోపి మాం చ శాపో హ్యధావిశత్। సద్యశ్చండాలినీ భూత్వా స్థితా
హం లోకనిందితా। గత్వా శ్వశురసామీప్యం రుదంతీ పతితాస్మ్యహం। మాం దృష్ట్వా
సూర్యసంకాశః కిం వత్సే పతితా భువి । అహమప్యబ్రువం తత్ర వినీతా వాచముత్త
రాం। త్వమేవార్హసి సర్వజ్ఞ జ్ఞాతుం జ్ఞానదృశా విభో। ఇత్యుక్తస్స మయా శీఘ్రం జ్ఞా
నదృష్ట్యా విలోక్య తత్। మామనాథాం పరిజ్ఞాయ మయి చక్రే కృపాం మునిః । గౌత
మ్యం యాహి వత్సే త్వాం పాపినాం శుభదాయినీం। అహమప్యనుయాస్యామి తవ
మార్గోపదేశకః। ఇత్యుక్త్వా గౌతమీం శీఘ్రం మాం గృహీత్వా మునీశ్వరః। గత్వా
శుభజలే స్నాత్వా తీరే లింగం విభావ్య చ। జ్యోతిర్లింగం ప్రతిష్ఠాప్య మామువాచ ము

నీశ్వరః। గౌతమ్యాంస్నానమాత్రేణ ధూతపాపాభవిష్యసి । పశ్చాచ్ఛివశివేత్యు
క్త్వాతపశ్చరసుదారుణం। అష్టావింశతిపర్యాయే త్రేతాయుగఉపస్థితే। రామోదా
శరథిస్సీతా లక్ష్మణాభ్యాంసమన్వితః। యదాదర్శననమాయాతి తదామోక్షమ
వాప్స్యసి। ఇత్యుక్త్వామాంమునిశ్శీఘ్ర మాశ్రమంస్వమథాయయౌ। తదాదినివసా
మ్యత్ర భవత్సందర్శనాయవై । జ్యోతిర్లింగస్య సాన్నిధ్యే నిరాహారావసామ్య
హం। అద్యమేసఫలావాంఛా హ్యద్యమేసఫలంతపః। అద్యమేసర్వభాగ్యంచ భవ
త్సందర్శనాత్ప్రభో। ఇత్యుక్తవత్యాందేవోపి రామఃకమలలోచనః। జ్యోతిర్లిం
గంసమాసాద్య స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ శ్రీరామఉవాచ ॥ దేవదేవమహాదేవ
త్రిపురఘ్నత్రిశూలధృత్। త్రియంబకత్రిలోకేశ త్రయీమయనమోస్తుతే। యస్మాదు
త్పద్యతేవిశ్వం యస్మిన్నేవప్రలీయతే । యస్యనిశ్వసితంవేదా స్తస్మైదేవాయతేన
మః। యంవేదవాదినోబ్రహ్మ వదంతిపరమార్థినః। ప్రకృతింపురుషంసాంఖ్యా స్త
స్మై దేవాయతేనమః। సర్వజ్ఞంసర్వకర్తారం సర్గస్థిత్యంతవర్జితం। సర్వశ్రుతిశి
రోభూషాం తస్మై దేవాయతేనమః। కపర్దినంకపాలాఢ్యం కాలకంఠంకళాధ
రం। కందర్పభస్మదిగ్ధాంగం కాలనాభంనతోస్మ్యహం। ఏకత్వేనబహుత్వేన జగ
ద్రూపేణచస్థితం। నిర్గుణంగుణభోక్తారం ప్రపద్యేగుణజీవనం। అగాధబోధమా
గ్నేయ సోమసూర్యవిలోచనం। అంబికాహృదయాంభోజ శాయినంనౌమిశంక
రం। విద్యామయంవిశాలాక్ష మవిద్యామూలనాశనం। విశ్వేశ్వరంవిరూపాక్షం వి
శ్వవంద్యంనతోస్మ్యహం। తతఆవిరభూచ్ఛంభు ర్జ్యోతిర్లింగాత్సముద్ధితః। కోటి
సూర్యేందుతేజస్వీ కందర్పాయుతసుందరః। పార్వత్యాశ్లిష్టవామాంగో వృషా
రూఢశ్శుచిస్మితః। రామమాలింగ్యసస్నేహ మిదంవచనమబ్రవీత్। రామచంద్రమ
హేష్వాస రావణాంతకరాఘవ। తవసందర్శనందేవ ప్రతీక్ష్యాహంచిరోషితః।
సాఫల్యమావయోర్జాత మన్యోన్యాలింగనేనచ। భవానేవమమప్రాణా అహమే
వతవానఘ। ఆవయోరంతరంకించి త్పశ్యంతిహీనసూరయః। కింకరోమిప్రియంరా
మ తవార్యభువిదుర్లభం ॥ శ్రీరామః ॥ అస్యాశ్శ్రమణ్యాః దేవేశ సాయుజ్యం
దాతుమర్హసి । ఇదానీమేవతేలింగం ప్రవిశ్యతుమమాగ్రతః । క్షణమాత్రే
ణలోకానాం సర్వేషాం తవదర్శనాత్ । ముక్తిరస్తుమమాప్యత్ర తీర్థేప్రీతి
ర్హిజాయతే । యతోముక్తిర్హిలోకానాం దర్శనాదేవజాయతే । తతో
ముక్తీశ్వరఇతి నామ్నాఖ్యాతోభవిష్యసి ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ఇత్యుక్తవతిదేవే

శే రామె రాజీవలోచనే । పశ్యతాంసర్వలోకానాం సాలింగంప్రవివేశహ ।
తతో దుందుభయోనేదుః పుష్పవృష్టిః పపాతఖాత్ । తదాదిసర్వజంతూనాం
ముక్తిస్తత్రనిమజ్జతాం।ముక్తీశ్వరస్యపురతః శరవిక్షేపమాత్రతః। రామేశ్వరస్తత్ర
మునే భుక్తిముక్తిప్రదాయకః । శ్రమణీసాజగన్మాతుః పార్వత్యాః ప్రియకా
రిణీ । విజయానామసాజాతా భవస్యాత్యంతవల్లభా । తత్రదేవా స్సంగంధ
ర్వావానరాః పరమర్షయః । లింగానిస్థాపయామాసు ముక్తినాథస్యసర్వ
తః । తత్రతీర్థసహస్రేద్వే ముక్తిలింగస్యపశ్చిమే। ఉత్తరేపంచసాహస్రంపూ
ర్వే లింగశతత్రయం । దక్షిణేత్రిసహస్రాణితీర్థాని నివసంతిహి । ఏతేషాం
స్మరణాత్పుంసాం పాపరాశిర్వినశ్యతి । బ్రహ్మహత్యాశతంచాపి కృత్వాముక్తీ
శ్వరేనరః। సద్యోభవతిశుద్ధాత్మా మాసమేకంవసేద్యది॥ లోకేత్యంతవిగర్హిణో
పి జగతాంహింసాసునిత్యోద్యతాః , కామక్రోధపరాయణానిజగురుస్త్రీసం
గినోవాయది । మాసంముక్తివిధాయకస్య పురతస్స్నాత్వాచ సంపూజ్యతం,
శుద్ధా ముక్తిపదం ప్రయాంతి తరసానిర్ధూతపాపార్ణవాః । యదాము
క్తీశ్వరంద్రష్టుం రామోరాజీవలోచనః। పుష్పకేణతువైదేహ్యా లక్ష్మణేనసమా
గతః।హనూమాంశ్చ రావణాజేవసంతోషాబ్ధౌ నిమగ్నవాన్।పశ్చాద్వైహ్యాంపరి
జ్ఞాత్వాఆగతస్సైన్యవర్గలజ్ఞునాత్ । రామోపిసీతయాసార్థంస్నాత్వాగోదా
వరీజలే।పీతామ్బరధరస్స్రగ్మీ దివ్యగంధానులేపనః। కిరీటహారకేయూర కుండలైరు
పశోభితః।కౌస్తుభప్రభయాకాంతః కటకాంగదభూషితః। శ్రీవత్సవనమాలాభ్యాం
ముక్తాహారైర్విభూషితః।దిశోవితిమిరాఃకుర్వన్ స్వప్రకాశేన రాఘవః। శ్వేతాతప
త్రహస్తేన లక్ష్మణేనసుసేవితః। జానక్యాచసమాయుక్త స్సర్వాభరణభూషయా।
యమునాజలసంకాశః పూర్ణేందుసదృశాననః।తందృష్ట్వాసైనికాస్సర్వే హర్షా
దుత్ఫుల్లలోచనాః ప్రణేముశ్శతశోరామ మానందాశ్రుపరిప్లుతాః। ఊచుశ్చరాఘ
వంసర్వే కృతాంజలిపుటాస్తదా। దినమేకంత్వయాసార్థ మత్రవత్స్యామహేప్ర
భో।తదాజన్మఫలంనస్స్యా ద్దేవదేవజనార్దన। అనుజ్ఞాందేహిరాజేంద్ర సేనా
వాసంకృపానిధే।తథేత్యుక్త్వాజగన్నాథ శ్రీరామస్సర్వసైనికాన్। ఆజ్ఞాప్యదక్షి
ణేపారే గోదావర్యాఃపురోభువి। ఉషిత్వాదినమేకంతై స్సైనికైర్భక్తవత్సలః।
ప్రస్థాప్యతాన్స్వయంసీతా లక్ష్మణాభ్యాంసమన్వితః।పుష్పకేణస్వకంధామ య
యౌమునిగణైర్వృతః।తతఆరభ్యతత్తీర్థం సేనాతీర్థంవిదుర్బుధాః। సర్వపాప

క్షయకరం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం। శ్రద్ధధానస్యసుఖదం నాస్తికానాంవిపర్యయః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
ముక్తీశ్వరసేనాతీర్థవర్ణనం నామైకోత్తర
శతతమోధ్యాయః.

ద్వ్యుత్తరశతతమాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ కోటితీర్థమితిఖ్యాతం త్రిషులోకేషువిశ్రుతం। వింధ్యస్యదక్షిణేపార్శ్వే గోదావర్యాస్తటేశుభే । ఛాయాసోమేశ్వరోదేవ స్తత్రసన్నిహితశ్శివః । తత్రస్నానేనదానేన సద్యోముచ్యంతిమానవాః । అత్రైవోదాహరంతీమ మితిహాసంపురాతనం । కాశ్మీరవిషయేరమ్యే పురేకళ్యాణనామకే । ఆసీద్విప్రవరోవృద్ధో నామ్నాచైవసుభావితః । తస్యభార్యాచతరుణీదుర్మేధానామవిశ్రుతా।సుతముత్పాదయామాస తస్యామేకంసభూసురః। ద్విజశ్చిత్రక్రియాస్సర్వాశ్చ కారససుభావితః । సుమిత్రఇతి నామానంచక్రేపుత్రంతథాద్విజః । తతఃకాలవశేనాసౌ పంచత్వమగమద్ద్విజః । పారలౌకికకర్మాణి పితుఃకృత్వాసుతస్స్వయం । తస్యభార్యాచవిధవా యౌవనోద్భేదధర్షితా।తదాసాస్వైరిణీభూత్వా ప్రచ్ఛన్నంరమతేసదా । తస్యాస్తథా విధాంవృత్తింజ్ఞాత్వాలోకస్త్వగర్హయత్ । తత్రస్థాతుంనశక్తాసా ప్రయయౌచయథాసుఖం।తతోవా రాజ్ఞనాభూత్వా చచారపృథివీమిమాం । సోమప్రభామనుప్రాప్తా పురీంసర్వసుఖావహాం । నివాసంతత్రవైచక్రే వసామీతి మతింతథా।మాత్రాపిత్రావిహీనోసౌ సుమిత్రోదుఃఖకర్శితః । ద్విజాభర్త్రైస్సమంతతోవిద్యాభ్యాసపరోభవత్।అచిరేణచకాలేనసర్వవిద్యావిశారదః।ఇతశ్చేతశ్చపృథివీంభ్రమన్సోమప్రభామగాత్ । అథతస్మిన్పురేరమ్యే సుమిత్రోవిటవేష ధృత్। ఉవాససుచిరంకాలం స్వేచ్ఛయావిచరన్పురే । విలోక్యవీథ్యామాయాంతంసాతంవారవిలాసినీ।ముమోహసోపితాందృష్ట్వా కామబాణవశంగతః। తస్యామాసక్తచిత్తోసౌ రతింరాత్రౌ చకారహ । విహృత్యసతయాసార్థం తత్రరాగార్దితమానసః। నిశాంతేచస్వయందృష్ట్వా స్వదేహంకుష్ఠపీడితం । ద్విజపుత్రస్తు

భీతాత్మా సమ్యక్సంగోప్యవాససా । తతఃపుణ్యాంసమాసాద్య గౌతమీంమునిస
త్తమ।స్నాత్వాసద్యోవిముక్తాభూదాత్మకుష్ఠాద్భయంకరాత్ । నాపశ్యత్కా-
రణంతత్రస్నాతుంవైరోమశోమునిః । సదృష్ట్వాతస్యవృత్తాంతం బ్రాహ్మణస్య
మహాద్భుతం।రోమశస్తుతమాహూయ పప్రచ్ఛద్విజపుంగవం । నిత్యం కుష్ఠిహ
సంప్రాప్య స్నాత్వాగచ్ఛసినిర్మలః । కిన్నుపాపంకృతంనిత్యం కారణం తత్ర
మేవద।కుత్రత్వంవర్తసేనిత్యం కేనసంగఃకృతస్తవ॥ద్విజః ॥ మాతాపితృ విహీ-
నోహంభ్రమన్ దేశమిహాగతః। పురీమిమామనుప్రాప్య విహరామియథాసుఖం।
కదాచిద్వారకామిన్యా సంగమంకృతవానహం । తదాప్రభృత్యహం నిత్య మి
మాంప్రాప్య దశాంమునే।నజానేకారణంతత్ర విచిన్వానోపి యత్నతః । ఏవ
ముక్తేద్విజవరే చిరంధ్యాత్వాబ్రవీన్మునిః । తన్నిమిత్తంభవేదేవపృచ్ఛతాంవా
రకామినీం।దేశంజాతించరహసి సామపూర్వంయథాతథం । ఇత్యుక్తో మునినా
విప్రశ్చింతయన్ప్రయయౌపురం । విహృత్యపూర్వవత్తత్ర ప్రాహ తాం వార
సుందరీం।కోదేశఃకాచతేజాతిః కథంవావర్తసేత్రవై। ఇత్యుక్త్వాతేనసావేశ్యా
స్మృత్వావృత్తంపురాతనం । కథయామాసవిప్రాయ నిజవృత్తంయథార్థతః।
సతునామ్నాస్వజననీం మేనేతాంవారసుందరీం। హాహాదుద్ధాయశయనాద్గృహా-
యన్నబర్విదిదం।నిపపాతతతోభూమౌచింతయన్పాపమాత్మనః । నిషణ్ణాంభూ
మిభాగేతం పప్రచ్ఛదయితాత్మజం। నిందయన్భృశమాత్మానం ఉద్ధితోసిసుదుఃఖి
తః।కిమత్రకారణంబ్రూహి దుఃఖస్యమహతోమమ॥ బ్రాహ్మణః ॥ వృత్తాంతేన
త్వదుక్తేన నూనంత్వంజననీమమ।నాస్తిమత్సదృశఃపాపీ త్రిషులోకేషుకశ్చన । ఏ
వంతస్యవచశ్రుత్వా పర్యంకాదుదగాన్మునే । వాససాముఖమాచ్ఛాద్య రురోద
భృశదుఃఖితా।సమాశ్వాస్యచతాంరాత్రౌ దుఃఖేనపరిపీడితః। అథోదగాదబ్జబం
ధు లోకచక్షుషిపాత్యయే।పాపదుఃఖేనవసతోః కృపార్ద్రీకృతమానసః। త
తోగృహాద్వినిష్క్రాంతా రోమశంప్రాపతుమునిం।యథావృత్తంత్వకథయత్స
పాపీరోమశాయవై।బ్రూహిమేనిష్కృతింతాత పాపస్యమహతోమమ । త్వాం
హిప్రాప్తోస్మిశరణం శరణ్యంశరణార్థినాం। ఇత్యుక్తేబ్రాహ్మణేతస్మిన్ రోమశః
ప్రాహతంమునిః। ఉవాచవచనంవిప్రం పాపక్షయకరంపరం । గురుతల్పగపా
పస్య ప్రాయశ్చిత్తమిదంశృణు । తీర్థేస్మిన్ప్రయతోనిత్యం గురుతల్పగహారిణి।
స్నాత్వాసమాతృకోనూనమచిరేణవిశుద్ధ్యతి । పురాగుర్వంగనాం గత్వా గ్లౌ

గత్వా వృజినంమహత్ । భ్రష్టవీర్యస్స్వకార్థాసనా త్ప్రచ్యుతో భవహూగ తః।పృథివ్యాంపర్యటన్ పాప మాత్మనః కీర్తయన్ద్విజ । కోటితీర్థంసమాసా ద్యసిద్ధలింగసమీపగం । సిద్ధిదంసర్వజంతూనాం దర్శనాత్సద్యఏవహి।తత్రస్నా త్వామహాపాపా ద్విముక్తోరోహిణీపతిః । స్వనామచిహ్నితంలింగం సిద్ధలింగ స్యదక్షిణే।కోటీశ్వరస్యసముఖే స్వయంభోరీశ్వరస్యచ । యత్రైకంకోటి గుణి తం సుకృతంచాపిదుష్కృతం । కోటీశ్వరప్రభావేన కోటితీర్థమితిస్మృతం। త త్రస్నానేనదానేన మహాపాతకకోటయః। విలయంయాంతిత త్రైనహ్యాన్యత్తుల్యం నవిద్యతే। తత్రలింగంప్రతిష్ఠాప్యముక్తః పాపాద్ద్విజాధిపః । భూయోపిస్వపదం ప్రాప్య ముముదేద్యుతిమాన్విధుః , తస్మాత్త్వమపిత త్తీర్థే స్నాత్వామాతృ స మన్వితః।సోమలింగంనమస్కృత్వా సర్వపాపహరంపరం । ముచ్యసె సర్వపా పేభ్యోనాత్రకార్యావిచారణా । కోటిగోకన్యకాదాన మశ్వమేధశతత్రయం। త్రికోటిశివలింగానాం ప్రతిష్ఠావిధివత్కృతాః । ప్రదక్షిణత్రయంభూమే బ్ర హ్మావిద్యాప్రబోధనం।కోటితీర్థసమంగంగా స్నానమేకంసమంభవేత్ । ఇత్యు క్త్వాసమునిఃపుత్ర తత్రైవాంతరధీయత॥ ఇతిమునిగదితంనిశమ్యవిప్రో నిఖిల దురి తహారిస్వర్గదంవాక్యజాలం । ధృతమతిరథనిత్యంమాతృయుక్తోమనోజ్ఞం విగ తసకలదోషఃప్రాప్తవాన్ దివ్యదేహం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే కోటీశ్వరఛాయాసోమేశ్వర

సిద్ధేశ్వరమాతృగమనదోషహరతీర్థ వర్ణనంనామ

ద్వ్యుత్తరశతతమోధ్యాయః

త్య్రుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

తతఃపరంప్రవక్ష్యామి కుండలేశ్వరసంజ్ఞితం। తీర్థంత్రైలోక్యవిఖ్యాతం నేశేవ శ్రుతంతతఃపరం।కోటీశ్వరస్యాభిముఖం గౌతమ్యాదక్షిణేతటే। గౌతమేనాహృతా గంగా యథాయాతిసరిత్పతిం । శ్రుత్వామహానాదఘోషం మతిగంభీరముత్త మం।గంగామర్షపరీతాత్మా వేగేనమహతాన్వితా।చింతయామాససక్రోధా జి త్వాయాస్యేసరిత్పతిం।పాతాళంచనయామ్యద్య సముద్రమతిగర్వితా। కోటీశ్వర

స్యపుటితో గౌతమ్యాఉత్తరేతటే। ఇతివ్యవసితాంగంగాం జ్ఞాత్వాసౌసరితాంపతిః॥ఆయయౌగౌతమీంద్రష్టు మర్ఘ్యకాంనిత్తీష్యకుండలే। దండవత్ప్రణిపత్యాహ త్రమాంకురుజితేమయి।పురావరుణదత్తేతే ద్వాదశార్కసమప్రభే। తేదృష్ట్వాకుండలేదేవీ శాంతకోపాశుచిస్మితా। ప్రసన్నాస్మిమహాభాగ కింకరోమితవప్రియం॥ సముద్రఉవాచ ॥ దేవియద్యనుగృహ్ణాసి మాంత్వంసురవరప్రియే।వేగశ్శాంతోభవత్వాశు తవగంభీరగామిని। త్వాంకుండలాఖ్యాంద్రష్టోస్మి యత్రదేవస్సదాశివః॥స్థాపితోత్రప్రసన్నాత్మా శంకరస్సర్వదేహినాం। నిరపాయ స్త్వయాసార్ధం తిష్ఠత్వాభూతసంప్లవం।ఏషమేస్తువరోదేవి సర్వలోకోపకారకః॥ గంగా ॥ భవత్వేవంత్వయాదిష్టం తీర్థంభువనవిశ్రుతం।ఈశ్వరోపిప్రసన్నస్య ప్రసన్నోభవితాతవ॥ బ్రహ్మా ॥ ఇతిదత్వావరందేవీ శాంతవేగాసరిత్పతిం।ప్రవిశ్యగౌతమీయాత దత్వాలోకాన్మనోరమాన్। కీర్తించసర్వలోకేషు స్థాపయిత్వాసుఖంస్థితా।తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కుండలాఖ్యంమునీశ్వర। దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాద్బ్రహ్మహత్యాయుతందహేత్। తత్రతీర్థాన్యనంతాని వసంతిశుభదానివై।అహంవిష్ణుశ్చరుద్రశ్చ నివసామోత్రవై సదా। తతోత్రస్నానదానాది కోటికోటిఫలప్రదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

కుండలేశ్వరబ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర

ప్రభృత్యనంతతీర్థవర్ణనంనామ

త్ర్యుత్తరశతతమోధ్యాయః.

చతురుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ ॥ భానుతీర్థమితిఖ్యాతంత్వాష్ట్రంమాహేశ్వరంతథా। ఐంద్రంయామ్యమథాగ్నేయంసర్వపాపప్రణాశనం। అభిష్టుతఇతిఖ్యాతోరాజాసీత్సూర్యవంశజః। హయమేధేనయజ్ఞేనయష్టుమారబ్ధవాన్సురాన్। ఋత్విజస్షోడశోచుస్తైవసిష్ఠానుపురోగమాః। యాచస్వభాస్కరంరాజన్దేవానాంయజనంశుభం। దదాత్యేవహారాద్భానుస్సూర్యోలోకగురుఃప్రభుః। తథేత్యు

క్త్వాభిష్టుతోసౌ దేవదేవం దివాకరం। దేవానాం యజనం దేహి సవితస్తే నమోస్తు తే।
తదా రాజమఖే సత్రే బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః। ప్రారబ్ధేభిష్టుతో రాజా యత్రా
గాద్భూపతిం రవిః । దేవానాం యజనం దాతుం భానుతీర్థం తదుచ్యతే॥ తదేవ ష్టే
త్రిముత్కృష్టం హయమేధం సురైర్వృతః। దైత్యాశ్చ దనుజాశ్చైవ ఆజగ్ముర్విఘ్న
హేతవే। బ్రహ్మవేషధరాస్సర్వే గాంగతాస్సగుణా ఇవ। తేపి తత్ర మహాప్రాజ్ఞాః
ప్రావిశన్ననివారితాః। చమసాని చ పాత్రాణి సోమం చాత్వాలమేవ చ॥ సోమపానం
హవిస్త్యాగమృత్విజో భూపతిం తథా। నిందంత్యన్యే హసంత్యన్యే క్షిపంత్యన్యే తథా
సురాః। తేషాం వేషాన్న జానంతి విశ్వరూపం వినా మునే। విశ్వరూపో పి పితరం ప్రా
హ దైత్యా ఇమే ఇతి। తత్పుత్రవచనం శ్రుత్వా త్వష్టా ప్రాహాసురానిదం। గృహీత్వా
వారి దర్భాంశ్చ యే భిందంతి మఖం మమ। మన్యామహే మహాపాపా ఇత్యుక్త్వా వారి
శాక్షిపత్। తతః క్షీణాయుషో దైత్యాః ప్రభగ్నాః కుపితాస్తతః। యత్రైవ ప్రాక్షి
పద్వారి త్వష్టా లోకప్రజాపతిః। త్వాష్ట్రం తీర్థం తదాఖ్యాతం సర్వపాపప్రణాశ
నం। త్వాష్ట్రో వాక్యా ద్యత్ర దైత్యాన్నిజఘాన యమస్తథా । కాలదండేన చక్రేణ
కాలపాశేన మృత్యునా। యత్ర తే నిహతా దైత్యాస్తత్తీర్థం యామ్యముచ్యతే। య
త్ప్రభావాత్క్రతుః పుణ్యో హుత్వాగ్నింశ్చామృతం బహు । ధారాభిః పతమా
నాభిస్త్రిరశ్చీనం మహాద్వనే। యత్రాభవద్ధవ్యవాహస్తృప్తో రుద్రస్త్వభిష్టుతః। అగ్ని
తీర్థం సమాఖ్యాతమశ్వమేధఫలప్రదం । ఇంద్రో మరుద్భిర్నృపతిం ప్రాహేదం
వచనం శుభం । సఖా మమ ప్రియో నిత్యం భవితా నాత్ర సంశయః। సకృతార్థోఽమ
త్యఽలోకే ఇంద్రతీర్థే చ తర్పణం । కుర్యాత్పితృభ్యః ప్రీత్యర్థ మింద్రఏవ సవీర్య
తః । మాహేశ్వరం తు యత్తీర్థం పూజితోభిష్టుతశ్శివః । భక్తియుక్తైశ్చ విప్రై
శ్చ సర్వకర్మవిశారదైః। వైదికైర్లౌకికైశ్చైవ మంత్రైః పూజ్య మహేశ్వరం।
నృత్తగీతైస్తథా వాక్యై రమంత్రైః పంచసంభవైః । ఉపచారైశ్చ బహుభి
ర్దండపాతప్రదక్షిణైః॥ ధూపైర్నైవేద్యపుష్పైశ్చ దీపగంధైస్సుగంధిభిః। పూజ
యామాస దేవేశం విష్ణుం శంభుం ధియైకయా। తతః ప్రసన్నౌ దేవేశౌ వరాఽదద
తురోజసా। అభిష్టుతే నృపేంద్రాయ భుక్తిం ముక్తిముభావపి । తతః ప్రభృతి తత్తీ
ర్థం శైవం వైష్ణవముచ్యతే । తత్ర స్నానం చ దానం చ సర్వకామప్రదం వి
దుః। ఇమాని సర్వతీర్థాని స్మరేదపి పఠేదపి । విముక్తస్సర్వపాపేభ్యో శివవిష్ణు

పురంవ్రజేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
భాన్వాదిశతతీర్థవర్ణనంనామ
చతురుత్తరశతతమోధ్యాయః

పంచోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ వ్యాధతీర్థమితిఖ్యాతం రోగఘ్నంపాపనాశనం । తత్రాప్యేవంవిధాంపుణ్యాం కథాంశృణుమహామతే । గంగాయాఉత్తరేపారే శృంగిబేరస్యచోత్తరే । ఆదికేశఇతిఖ్యాతో మునిభిఃపరిపూజితః। సింధుద్వీపఇతిఖ్యాతో మునిఃపరమధార్మికః । తస్యభ్రాతావేద ఇతిసచాపి పరమర్షిభిః । తమాదికేశందేవేశం త్రిపురారింత్రిలోచనం।నిత్యంపూజయతేభక్త్యా గౌతమీతటమాశ్రితః।వైదికైర్విపిధైర్మంత్రైర్వన్యైః పుష్పైర్యతశ్శుచిః।గౌతమ్యామాదికేశంతం పూజాంచక్రేసవేదవిత్ । నిత్యంపూజ్యశివంభక్త్యా ప్రాప్తేమధ్యందినంతరె।భిక్షాటనార్థంవేదోపి యాతిగ్రామంవిచక్షణః।యాతేతస్మిన్ద్విజవరేవ్యాధః పరమధార్మికః।తస్మిన్గిరివరేపుణ్యే మృగయాంయాతినిత్యశః । భ్రమిత్వావివిధాన్దేశాన్ మృగాన్హత్వాయథాసుఖం । తేషాంమాంసం ధనుష్కోట్యాంశ్రాంతోవ్యాధశ్శివంప్రభుం । ఆదికేశంసమాసాద్య వేదేనార్చితమోజసా । పాదేనాహత్యతాంపూజాం ముఖాసితేనవారిణా । స్నాపయిత్వా శివందేవ మర్చయిత్వాసపత్రకైః । అర్పయిత్వాతు తన్మాంసం శివోమేప్రియతామితి । నైవకించిత్సజానాతి శివభక్తిం వినాశుభాం । తతోయాతిస్వకం స్థానంమాంసేనచయథాగతః । ఎవంబహుతిథేకాలే యాతివేదశ్చకోపహా । పూజాం మంత్రవతీంచిత్రం శిభక్తిసమన్వితాం । కోను విధ్వంసయేత్పాపో మత్తస్స వధమాప్నుయాత్ । ఎవంనిశ్చిత్యమేధావీ కోన్వేవంకర్తుముత్సహేత్ । మదీయాంభక్తిభావేనకృతాంపూజాంనరాధమః।నిత్యంరహసితంపాపం పశ్యేయం నాత్రసంశయః। ఎవంసంచిత్యతేజస్వీ సింధుద్వీపస్యభానుజః । కస్యేయంపాపచేష్టాస్యా త్పాపిష్ఠస్యభవేద్ధ్రువం । పుష్పైర్వనభవైర్దివ్యైః కందమూలఫలైశ్శుభైః । కృతాంపూజాంసవిధ్వస్య అన్యాంపూజాంకరోతియః । మాంసేనదుష్టపత్రైశ్చ సతువధ్యోభవేన్మమ। ఏవంనిశ్చిత్యమేధావీ గోపయిత్వాతనుంత

దా । తంపశ్యేయంమహాపాపం పూజాంకృత్వామహేశ్వరే । ఏతస్మిన్నంత
రేతత్ర ప్రాయాద్వ్యాధోయథాపురా । నిత్యవత్పూజయంతంత మాదికేశస్త
థాబ్రవీత్ । భోభోవ్యాధమహాబుద్ధే శ్రాంతోఽసీతిపునఃపునః । తమేవంవాదీ
నందేవం వేదశ్శుశ్రావపశ్యతి । చుకోపవిస్మయావిష్టో నచకించిదువాచహ ।
వ్యాధశ్చనిత్యవత్పూజాంకృత్వా స్వభవనంయయౌ । వేదశ్చకుపితోభూత్వాస
గత్వైనమువాచహ । అయంవ్యాధఃపాపచరః క్రియాజ్ఞానవివర్జితః । తస్యాత్తా
నందర్శితవాన్ మాంతుకింతు నవక్ష్యసి । పూజాంమంత్రవిధానేన కరోమిని
యతవ్రతః।త్వదేకశరణోనిత్యం భార్యాపుత్రవివర్జితః। వ్యాధోమాంసేనదుష్టే
న పూజాంతవకరోత్యసౌ।తస్యాప్రసన్నోభగవా న్మమమేతివిచిత్రితః। మృదోర్ఖ
కశ్చిత్ప్రీణాతి ప్రీణాత్యేవదురాత్మనే।తదహంతేమూర్ధ్నిశిలాం పాతయామిన
సంశయః।ఏవముక్తేద్విజవరే ప్రహస్యైనమథాబ్రవీత్। శ్వఃప్రతీక్షయపశ్చాన్మాం
శిలాంపాతయవేదవిత్।తథేత్యుక్త్వాసవేదోపి శిలాంత్యక్త్వాచసువ్రతః । ఉపసం
హృత్యకోపంచ శ్వఃకరోమీత్యువాచహ।వేదస్తునిత్యవత్పూజాం కుర్వన్పశ్యతిమ
స్తకే।లింగస్యసవ్రణంభీమం ధారామత్యుష్ణతాంతథా। వేదస్సవిస్మయోభూత్వా
కిమిదంలింగమూర్ధని। మహాభూత్వాలోభవేతత్స్య సూచయేదిత్యచింతయత్।
మృదాచగోమయేనాపి గంగాయావారిభిఃకుశైః। ప్రక్షాళయిత్వాతాంపూజాం
కృత్వాస్తైనిత్యవత్తదా।ఏతస్మిన్నంతరేప్రాయా ద్వ్యాధోపిగతకల్మషః । మూ
ర్ధానంవ్రణసంయుక్తంవిరూపంలింగమస్తకే।దృష్ట్వాచకిమిదంచిత్రమిత్యుక్త్వా
నిశితైశ్శరైః । ఆత్మానంభేదయామాస శతధాచసహస్రధా । తతఃప్రోవాచభ
గవాన్ వేదంవేదవిదాంవరం । పశ్యవ్యాధం మహాబుద్ధే భక్తిభావేనసంయు
తం । త్వంతుమృద్భిఃకుశైశ్చైవ మూర్ధానంకృతవానసి । తస్మాదస్మైవరాన్
దాస్యే పశ్చాత్తుభ్యం ద్విజోత్తమ । వరేణచ్ఛందయామాసవ్యాధం దేవోమ
హేశ్వరః । వ్యాధప్రోవాచదేవేశం నిర్మాల్యంతేయదుద్భవేత్ । తదస్మాకం
భవేన్నాథ మన్నామ్నాతీర్థముచ్యతాం । సర్వక్రతుఫలంతీర్థంస్మరణాదే
వముచ్యతాం।తథేత్యువాచదేవేశ స్తతస్తత్తీర్థముత్తమం ॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యేవ్యాధతీర్థవర్ణనంనామ

పంచోత్తరశతతమోధ్యాయః॥

షడుత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ చతుస్తీర్థమితిఖ్యాతం రూపసౌభాగ్యదాయకం। యత్ర యోగీశ్వరోదేవో గౌతమ్యాఉత్తరేతటే । పురంథావనమాఖ్యాపం గిరిరిత్యభిధీయతే । యత్రాసౌభావనోరాజా క్షత్రధర్మపరాయణః । తస్మిన్పుర వరేకశ్చి ద్బ్రాహ్మణోవృద్ధకౌశికః । తత్పుత్రోగౌతమఇతిఖ్యాతో వేదవిదుత్తమ। తస్యబుద్ధిమాతృదోషా ద్విపరీతాభవన్మనే । సఖాకశ్చిత్తస్యవణిజ్మణికుండలఉచ్యతే। తేనసఖ్యంద్విజస్యాసీ ద్వైరస్యం ద్విజవైశ్యయోః । శ్రీమ ద్దరిద్రయోర్నిత్యం పరస్పరహితైషిణోః । కదాచిద్గౌతమోవైశ్యం మణికుండలముత్తమం। ప్రాహేదంవచనంప్రీత్యా రహఃస్థిత్వా పునఃపునః । గచ్ఛావోధనమాదాతుం పర్వతానుదధీనపి।యావనంతద్వృథాచేదం వినాసౌఖ్యంనకుండల। కుండలోద్విజమాహేదం మత్పిత్రోపార్జితంధనం । బహ్వస్తికింధతేనాద్య కరిష్యేద్విజ సత్తమ। ద్విజఃపునరువాచేదం మణికుండలమోజసా । ధర్మార్థజ్ఞాన కామానాంకోనుతృప్తోనదృశ్యతే।సపుత్రఃకథ్యతేలోకే పైత్ర్యంవిత్తంతు నస్పృశేత్। యోర్థంపిత్ర్యంతులిప్సేత నపుత్రస్సతుకుండల । స్వబాహుబలమాశ్రిత్యయోర్థాన్జనయతేసుతః। సకృతార్థో భవేల్లోకె పిత్ర్యంవిత్తంతునస్పృశేత్ । స్వయమర్థంసుతోవిత్తైః పిత్ర్యైర్ధాస్యతి బంధవే । తంతుపుత్రంవిజానీయాత్పితురన్యేతు బాంధవాః।ఏతచ్ఛ్రుత్వాతుతద్వాక్యం బ్రాహ్మణస్యాతతాయినః। తథేత్యుక్త్వాతుతద్వాక్యం రత్నాన్యాదాయసత్వరం । ఆత్మకీయంచవిత్తంచ గౌతమాయన్యవేదయత్।ధనేనైవదిశశ్చైవ పరిభ్రామ్యయథాసుఖం। ధనాన్యాదాయబహుశః పునరేష్యామహేవయం । సత్యమేవవణిగ్వక్తిసతువిప్రః ప్రతారకః।పాపాత్మాపాపబుద్ధిశ్చ నబుబోధవణిగ్ద్విజం । తౌపరస్పరమామంత్ర్యమాతాపిత్రోర్నజానతోః। దేశాద్దేశాంతరంయాతౌ ధనార్థంతౌ వణిగ్ద్విజౌ । వణిగ్యస్తస్థితంవిత్తంబ్రాహ్మణోహర్తుమిచ్ఛతి । యేనకేనాప్యుపాయేన తేనవిత్తేనయత్సుఖం।నృత్తగీతరతోనిత్యంపణ్యస్త్రీభిరలంకృతః । స్వభోగాయకథంవిత్తంవైశ్యహస్తస్థమాప్నుయాం।ఏవంచింతయమానోసౌగౌతమఃప్రహసన్నివ।మణికుండలమాహేదంవైశ్యంధర్మరతంమునే। ధనేనానేనగచ్ఛావోవిహర్తుంవైశ్యమంచిరం।నేత్యువాచతతోవైశ్యఃఅధర్మోజాయతేతతః। బ్రాహ్మణఃపునరాహేదమధర్మాదేవజంతవః।వృద్ధింసుఖమభీష్టాని ప్రాప్నువంతినధర్మతః।ధర్మిష్ఠాః

ప్రాణినో లోకే దృశ్యంతే దుఃఖభాగినః। తస్మాద్ధర్మేణ కిం తాత దుఃఖేనానర్థహే
తునా। నేత్యువాచ తతో వైశ్యః సుఖం ధర్మే ప్రతిష్ఠితం। పాపం దుఃఖం భయం క్లేశం
దారిద్ర్యం శోకమేవ చ। యతస్స్వర్గో యతో ముక్తి స్తస్మాద్ధర్మో విశిష్యతే। ఏవం వి
వదతో స్తత్ర సాంపరాయ స్తయోరభూత్। పృచ్ఛావః కస్య ప్రాబల్యం ధర్మిణో
వాప్యధర్మిణః। వేదాత్తు లౌకికం జ్యేష్ఠం లోకే ధర్మస్సుఖం భవేత్। ఏవం వివదమా
నౌ తావూచతూరపరాన్ జనాన్। అధర్మస్య చ ధర్మస్య ప్రాబల్యం చ యథావి
ధి। తద్వాదం తు యథాపృష్ట మేవమూచతురోజసా। ఏవం తత్ప్రోచిరే కేచి ద్యేధ
ర్మేణానువర్తినః। తే దుఃఖమనుభూయంతే పాపిష్ఠాస్సుఖినో భువి। సాంపరాయై
ర్జితం సర్వం ధనం విప్రేణ్య వేదయత్। మణిమాంస్తు వణిక్ఛ్రేష్ఠః పునర్ధర్మం ప్ర
శంసతి। మణిమంతం ద్విజః ప్రాహ కిం ధర్మమనుశంసతి। తథేతి చాహ వైశ్యోపి బ్రా
హ్మణః పునరబ్రవీత్। జితం మయా ధనం వైశ్య నిర్లజ్జః కిం తు భాషసే। తద్విప్రవచనం
శ్రుత్వా వైశ్యో హస్యేదమబ్రవీత్। చతుర్ణాం పురుషార్థానాం ధర్మః ప్రథమ
ఉచ్యతే। పశ్చాదర్థశ్చ కామశ్చ స ధర్మో మయి తిష్ఠతి। కథం బ్రూషే ద్విజశ్రేష్ఠ మ
యోదితమిదం వచః। ద్విజో వైశ్యం పునః ప్రాహ హస్తాభ్యాం క్రియతాం పణః। తథేతి
మన్యతే వైశ్య స్తౌ గత్వా పునరూచతుః। పూర్వవల్లౌకికో వైశ్యో జిత ఇత్యబ్రవీద్వ
చః। కరౌ ఛిత్వా తతః ప్రాహ కథం ధర్మం తు మన్యసే। ఆక్షిప్తో బ్రాహ్మణేనైవం వై
శ్యో వచనమబ్రవీత్। ధర్మమేవ పరం మన్యే ప్రాణైః కంఠగతైరపి। ఏవం వివదమా
నోసౌ వధవాన్ బ్రాహ్మణోభవత్। విముక్తో వైశ్యక స్తత్ర బాహుభ్యాం చ ధనే
న చ। ఏవం భ్రమంతౌ సంప్రాప్తౌ గంగాం యోగీశ్వరం హరం। యదృచ్ఛయా మునిశ్రే
ష్ఠ మితిహోప్యూచతుః పునః। వైశ్యో గంగాం చ యోగేశం ధర్మమేవ ప్రశంసతి। కో
పాద్ద్విజస్తుతం వైశ్యం ఆక్షిపన్ పునరబ్రవీత్। గతం ధనం కరౌ ఛిన్నౌ అవశిష్టా స్త
వాసవః। విహస్య పునరాహేదం వైశ్యో గౌతమమోజసా। ధర్మమేవ పరం మన్యే య
థేచ్ఛసి తథా కురు। బ్రాహ్మణాంశ్చ గురూన్ దేవాన్ వేదాన్ ధర్మం జనార్దనం। య
స్తు నిందతి దుష్టోసౌ వస్ప్యశ్యో హి సదుర్మతిః। ఉపేక్షణీయో దుర్బుద్ధిః పాపాత్మా
ధర్మదూషకః। తతః పునః ప్రకోపేన ధర్మం త్వం తు ప్రశంససే। ఆవయోః ప్రాణ
ఏవాత్ర పణస్స్యాదితి వై ద్విజః। ఏవముక్తో గౌతమేన తథేత్యాహ వణిక్తదా। పునర
ప్యూచతురథో లౌకికాం స్తేతథోచిరే। యోగేశ్వరస్య పురతో గౌతమ్యా దక్షిణే త
టే। తస్మిన్ పాత్యవిశం విప్ర శ్చక్షుషీ ఉద్ధృత్య చాబ్రవీత్। ధర్మాదవస్థాం దుర్బుద్ధే

ప్రాప్తవానసి పాపకృత్।గతంధనంగతంచక్షుః గతౌచకరపల్లవౌ।విద్ధోసిమిత్రగ
చ్ఛామి నైవంబ్రూయాఃకదాచన। సకుండలోవణిక్తత్ర స్థిరశ్ఛిన్నబాహుకః।
గతనేత్రోభువంప్రాప్తో ధర్మమేవానుసంస్మరన్। అప్రార్థితానిదుఃఖాని యథై
వాయాంతిదేహినాం।సుఖాన్యపితథామన్యే దైన్యమత్రాతిరిచ్యతే। యత్రయస్యచ
భోక్తవ్యం సుఖంవాదుఃఖమేవవా।సతత్రబద్ధ్వారజ్వేవ బలాద్దైవేననీయతే। ఏవం
బహువిధాంచింతాం కుర్వన్నాస్తేమహీతలే। నిశ్చేష్టశ్చనిరుత్సాహః పతితశ్శోక
సాగరే।దినావసానేశర్వర్యాముదితేచంద్రమండలే । ఏకాదశ్యాంశుక్లపక్షే త
త్రాయాతివిభీషణః।సతుయోగేశ్వరందేవం పూజనాయోపజగ్మివాన్। స్నాత్వా
సగౌతమీంగంగాం సపుత్రోరాత్రుసైర్వృతః। విభీషణస్యహిసుతో విభీషణఇవాప
రః। వైశ్యోధర్మభృతాంశ్రేష్ఠో తస్మైసర్వంన్యవేదయత్ । వైశ్యస్యవచనంశ్రు
త్వా యథావృత్తంసధర్మవిత్।పిత్రేనివేదయామాస లంకేశాయయతాత్మనే।స
తులంకేశ్వరఃప్రాహ పుత్రంప్రీత్యాగుణాకరం। పూర్వంరామోమమగురు స్త
స్యామాత్యస్సఖామమ।హనూమానితివిఖ్యాత స్తేనాసీతోగిరిర్మహాన్ । పురాకా
ర్యాంతరేప్రాప్తే ఔషధానయనాయచ।విశల్యకరణీచేతి మృతసంజీవనీతథా।త
మాదాయమహాబుద్ధి రామాయాక్లిష్టకర్మణే । నివేదయిత్వాయత్సాధ్యం త
స్మిన్కృత్తేసమారుతిః।పునర్గిరింసమాదాయ ఆగచ్ఛదిహపర్వతమ్।గచ్ఛత స్తస్య
వేగేన విశల్యకరణీమునే।అపతద్గౌతమీతీరే సవృక్షస్తత్ర్పతాపవాన్।తస్యశాఖాం
సమాదాయ హృదయేన్యస్యవేశయ।తత్స్పృష్టమాత్రఏవాయం స్వరూపంసమ
వాప్నుయాత్।తచ్ఛ్రుత్వాతుపితుర్వాక్యం వైభీషణిరుదారధీః। తథాచకారవై
శ్యేతు కాష్ఠఖండంన్యవేశయేత్। తత్స్పర్శనాత్తువైశ్యోపి సచక్షుస్సకరోభవత్।
తదేవకాష్ఠమాదాయ ధర్మమేవానుసంస్మరన్। స్నాత్వాతుగౌతమీంగంగాంత
థాయోగేశ్వరంహరం।నమస్కృత్వాపునశ్చాగా త్తత్కాష్ఠఖండేనవైశ్యకః। పరి
భ్రమన్నృపపురం మహాపుర మితిశ్రుతం । మహారాజ ఇతిఖ్యాత స్తత్రరా
జామహాబలః । తస్యనాస్తిసుతః కశ్చి త్పుత్రికాస్తిహ్యలోచనా । సైవతస్య
సుతాపుత్ర స్తస్యాసీ ద్వ్రితమీదృశం । దేవోవా దానవోవాపి బ్రాహ్మణః
క్షత్రియోభవేత్ । వైశ్యోవా శూద్రయోనిర్వాసుగుణో నిర్గుణోపివా । త
స్మై దేయాఇయంపుత్రీయో నేత్రేఆహరిష్యతి । రాజ్యేనసహదేయేయమితి రా
జాత్వఘోషయత్। అహర్నిశంసవైశ్యోపిఘోషంశ్రుత్వాతదాబ్రవీత్ । అహంనే

త్రేఆహరిష్యేరాజ్ఞఃపుత్ర్యాఅసంశయం। తంవైశ్యవరమాదాయతదారాజ్ఞేన్య వేదయన్।తత్కరస్పర్శమాత్రేణసనేత్రాభూన్నృపాత్మజా।తతస్సవైశ్యంరా జాతుకోభవానితిచాబ్రవీత్।వైశ్యోరాజ్ఞేయథావృత్తంన్యవేదయదతంద్రితః।బ్రా హ్మణానాంప్రసాదేనధర్మస్యతపసస్తథా। దానప్రభావాద్యజ్ఞైశ్చవివిధైర్భూ రిదక్షిణైః।దివ్యౌషధీప్రభావేనజాతమస్యంతుమేనిరే।తస్మాదేవతుతాంకన్యాంప్రా దాత్కృత్వాపునర్నృపం। మహాన్నృపోవనంప్రాయాత్సరాజాభూత్సకుండలః।త స్మిన్శాసతిరాజ్యంతుకదాచిద్గౌతమంద్విజం। హృతస్వంద్యూతకైఃపాపైరపశ్య న్మణికుండలః।తమాదాయద్విజంమిత్రంపూజయామాససర్వవిత్। ధర్మాణాంచ పరిభావంచన్యవేదయదశేషతః। తేనవిప్రేణసర్వస్సైస్వసహితోగోత్రజైర్వృతః। వైశ్యస్సవైశ్యసహితోబ్రాహ్మణస్యచబాంధవైః।వృద్ధకౌశికముఖ్యైశ్చతస్మిన్యో గేశ్వరాంతికే।యజ్ఞానిష్ట్వాద్విజాన్పూజ్యతతస్స్వర్గముపేయివాన్।తతఃప్రభృ తితత్తీర్థంమృతసంజీవనంవిదుః। చతుస్తీర్థంసయోగేశంస్మరణాదపిపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే, మృతసంజీవనకుండల

చతుస్తీర్థయోగేశ్వరతీర్థవర్ణనంనామ

షడుత్తరశతతమోధ్యాయః.

సప్తోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఊర్వశీతీర్థమాఖ్యాతమశ్వమేధఫలప్రదం। మృడేశ్వ రోయత్రదేవోయత్రశార్ఙ్గధరోహరిః । ప్రమతిర్నామరాజాసీత్సార్వభౌమః ప్రతాపవాన్।దిశోజిత్వాజగామాశుఇంద్రలోకంసురైర్వృతం।జహాసేంద్రంపా శహస్తంప్రమతిఃక్షత్రియర్షభః।తంహసంతంమహాలక్ష్మ్యాహరిఃప్రమతిమబ్రవీత్। త్వందేవయమహాబుద్ధిమద్భిఃక్రీడితైరలం । దిశోజిత్వాతలంప్రాప్తాజిత్వాతలగ తాన్పునః।సకథాయంహరివచోనిశమ్యప్రమతిర్నృపః। తథేత్యువాచదేవేంద్రనిశ్చి తంకింతుమన్యసే।తచ్ఛ్రుత్వాప్రమతేర్వాక్యంసురరాడిదమబ్రవీత్।ఊర్వశీంనిష్కృతిం మన్యేత్వంరాజన్కింనుమన్యసే । యద్బ్రవీషిసురేశానతన్మన్యేహంశతక్రతో । ప్రమతింసురరాట్ప్రాహసకృతిందక్షిణంకరం । సధర్మంసశరంపుణ్యందేహిదే

వ్యాస్తైర్దైవతైః। తావేవం సంవిదం కృత్వా దేవనాయోపచక్రతుః । ప్రమతిర్జిత
వాంస్తత్ర ఉర్వశీం దేవతాం స్త్రియం। తాం జిత్వా ప్రమతిః ప్రాహ ససంరంభం శతక్ర
తుం । నిష్కృతే పునరన్యస్మై పశ్చాద్దీయేత వా విభో । దేవనాగమథాచక్రే చైత్రం చర
థముత్తమం । దివ్యే హంతే స నృపతే కరేణాపి విచారయ। సంగృహీత్వా తదా పా
శానక్షాంశ్చ మణిభూషితాన్ ।జితమిత్యబ్రవీచ్ఛక్రం ప్రమతిః ప్రహసంస్తదా। ఏతస్మి
న్నంతరే ప్రాయాదక్షజ్ఞస్తత్ర నారద।విశ్వావసురితి ఖ్యాతో గంధర్వాణాం మహే
శ్వరః । గంధర్వో విక్షిపన్ రాజన్ భయాద్దివ్యామహోత్వయా । తథేత్యుక్త్వా స
నృపతిర్జితమిత్యబ్రవీత్తదా । తౌ జిత్వా నృపతిర్మాం ఖ్యాన్ద్వై దేవేంద్రం ప్రాహ క
శ్మలం।రణే వా దేవ నేవాపి న త్వం జేతా కథంచన । కేన త్వం దేవరాడత్ర కృతోఽసీతి
పునః పునః।పునస్తామూర్వశీం ప్రాహ గచ్ఛ కర్మకరీ భవ।తమూర్వశీ నృపం ప్రాహ
మైవం బ్రూయాం జనేశ్వర।యథా వర్తే త్ర దేవేషు తథా త్వయి చ మానద।వర్తయే
హం మహాబుద్ధిం కిన్ను వర్ధయసే మహాన్। తతస్తాం ప్రమతిః ప్రాహ త్వాదృశాః స్వం
తి దారికాః । కిన్ను లజ్జయసే భద్రే గచ్ఛ కర్మకరీ భవ। ఏతచ్ఛ్రుత్వా నృపేణోక్తం
గంధర్వాధిపతిస్తదా। చిత్రసేన ఇతి ఖ్యాతస్సుతో విశ్వావసోర్బలీ। దేవయామ్యహం త్వ
యా రాజన్ గర్వేణానేన భూపతే। రాజ్యేన జీవితేనాపి మదీయేన తథాపి చ।తథేత్యు
క్త్వా పునరుభౌ చిత్రసేననృపోత్తమౌ । దివ్యే తౌ మతిసంరబ్ధౌ చిత్రసేననృపౌ తదా।
చిత్రసేనో జయత్సర్వ మూర్వశీమాదితః పణే । రాజ్యం కోశం బలం రాష్ట్రం య
చ్చాన్యద్వస్తు కించన । చిత్రసేనాయ తద్దద్యాద్యదాసీత్ప్రమతేర్ధనం । ౫౦
ధర్వస్తం మహాపాశైర్బధ్వా చ నృపతిం తదా। తస్య పుత్రోఽబాల ఏవ పురో భసము వా
చహ । వైశ్వామిత్రిం మహాప్రాజ్ఞం మధుచ్ఛందస మోజసా । కిం మే పిత్రా కృతం
పాపం క్వ వా బద్ధో మహామతే । కథమేష్యతి సత్థానం కథం పాపైర్విమోక్ష్యతే ;
సుమతేర్వచనం శ్రుత్వా హసన్ సమునిసత్తమ। మధుచ్ఛందో జగాదేదం సుమతిం
వచనం తదా। దేవలోకే తవ పితా బద్ధస్తిష్ఠతి మానద । కైతవైర్బహుదోషైశ్చ భ్ర
ష్టరాజ్యో బభూవ హ। యో యాతి కైతవం భావం స చాపి క్లేశభాగ్భవేత్।కవినా నుషి
తా భూమిః కిం పునః కైతవైర్జనైః। కితవస్య తు యా జాయా తస్యా భవతి సర్వదా ।
అకైతవా చ యా వృత్తిస్తామభ్యస్యేద్ద్విజన్మనా । కృషిగోరక్షవాణిజ్యమపి కార్యమ
కైతవం । యస్తు కైతవవృత్త్యా చ ధనమాహర్తుమిచ్ఛతి । ధర్మార్థకామా
ఖిజనైస్స తు ముచ్యేత పూరుషః । తస్మాదేవం వేదవిత్తు జ్ఞాత్వా త్యజతి కైతవం

వేగేపినూషితం కర్మతవపిత్రాతథాకృతం । తస్మాతింకర్మహావత్స గ్యుష్మ్యక్తంతద్విధీయతాం। విధాతృవిహితంకర్మకో నయాత్యపిపండితః । ఏతత్పురోధసోవాక్యం శ్రుత్వాసుమతిరబ్రవీత్ । కింకృత్వాప్రమతిస్తాత పునారాజ్యమవాప్నుయాత్ । పునధ్యాత్వామధుచ్ఛంద స్సుమతించేదమబ్రవీత్ । గౌతమీంయాహితత్రత్వ మనుపూజయశంకరం । ఆదిత్యంచమహావిష్ణుం తతఃపాశాద్విమోక్ష్యతే । తథేత్యుక్త్వాజగామాశుగంగాం గత్వాజనార్దనం । పూజయామాసశంభుంచతపస్తేపేయతవ్రతః । సహస్రమేకంవర్షాణాం బద్ధంపితరమాత్మనః। మోచయామాసదేవేభ్యః పునారాజ్యమవాప్యచ । సురేశాభ్యాం ముక్తశాపో రాజ్యమాపసుతాత్స్వకాత్ । అవాపవిద్యాంగాంధర్వీం ప్రియశ్చాభూచ్ఛతక్రతోః । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం శైలవంచేతివిశ్రుతం । తత్రస్నానంచదానంచ శ్రవణంపఠనంతథా । స్మరణంచాపియోభక్త్యా సర్వకామప్రదంభవేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

శైలవతీర్థశార్ఙ్గపాణిసుమతితీర్థవర్ణనంనామ

సప్తోత్తరశతతమోధ్యాయః.

అష్టోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ సాముద్రంతీర్థమాఖ్యాతం సర్వతీర్థఫలప్రదం। తస్యస్వరూపంవక్ష్యామి శృణునారదతన్మనాః । నిస్సృతాగౌతమేనాసా గంగాపాపప్రణాశనీ । లోకానాముపకారాయ ప్రాయాత్సాబ్రహ్మణోగిరేః । ఆగచ్ఛంతీందేవనదీం కమండలుధృతాంమయా। శిరసానుద్ధృతాం దేవీంశంభునాపరమేష్ఠినా।విష్ణుపాదప్రసూతాంతాం బ్రాహ్మణేనమహాత్మనా । ఆనీతాఘునఘేనాధ్యాస్మరణాదఘనాశనీ।గురుగురుతరాంసింధుందృష్ట్వాకృత్యమచింతయత్।యాంవంద్యాజగతామీశాబ్రాహ్మణైశ్చ నమస్కృతా । తామహంప్రతిగచ్ఛేయం నోచేత్స్యాద్ధర్మదూషణం।ఏవంవిచింత్యరత్నేశోమూర్తిమాన్ క్షమయాన్వితః కృతాంజలిపుటోగంగా మాహేదంసరితాంపతిః । యాంప్రాప్యపూతతాంయాంతి పర్వతారాక్షసామరాః । తాంధతుంనచశేశక్తి నగస్త్వప్రాశితస్యమే। కింనుత్వంగౌరవేణాథ మాంగంతుంత్వమిహేచ్ఛసి । అత్రైమిదేవిగంగేమాంస

ప్తధా సంగతాభవ । నైకరూపా మహం శక్తస్సంగతుం బహుధాయి
ది । సంగమేష్యసిజీవిత్వాం సంగచ్ఛేయంనచాన్యథా । తమేవంవాదినం సిం
ధుంసప్తధాసావ్యభజ్యత । సవేఃయాం గౌతమీంగంగాం పురామెసప్తభేజి
రే। సప్తర్షీణాంచనామ్నాతా స్సప్తగంగా స్తతోవిదః । తత్రస్నానంచదా
నంచశ్రవణంపఠనంతథా।స్మరణంచాపియద్భక్త్యా సర్వకామప్రదంత్వితి॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

సప్తగోదావరీపృథగ్భాగసముద్రగమనతీర్థవర్ణనంనామ

అష్టోత్తరశతతమోధ్యాయః.

నవోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ ఋషిపుత్రమితిఖ్యాతం ఋషయస్సప్తనారద। నిషేదు
స్తపసేయత్రయత్రభీమేశ్వరోహరః। తత్రేదంవృత్తమాఖ్యాస్యేశృణుయత్నేననా
రద। సప్తధావ్యభజత్ గంగామృషయస్తత్రనారద। వాసిష్ఠాదక్షిణాచస్యా ద్వై
శ్వామిత్రీతదుత్తరా । వామదేవ్యపరాజ్ఞేయా గౌతమీమధ్యమాశుభా । భార
ద్వాజీపరాజ్ఞేయా ఆత్రేయీతుతతోపరా । జామదగ్నితుపాశ్చాత్యా వ్యవది
ష్టాతుసప్తధా । తైస్సప్తఋషిభిస్తత్రయష్టుమిష్టైః మహాత్మభిః। ఏతస్మిన్నం
తరేతత్ర దేవానాంప్రబలోరిపుః। విశ్వరూపఇతిఖ్యాతో ఋషిసన్నిధిమభ్యగాత్।
బ్రహ్మచర్యేణతపసా తానారాధ్యయథావిధి। క్రతుస్సర్వోయధాకామం మమ
స్యాద్యేనహేతునా।యథాస్యాద్బలవాన్పుత్రో దేవానామపిదుర్జయః। యజ్ఞై
ర్వాతపసావాపి పుత్రస్స్యాద్వక్తుమర్హథ। తతఃప్రాహమహాబుద్ధి ర్విశ్వామి
త్రోమహాతపాః।కర్మణాతాతలభ్యంతె ఫలానివివిధానిచ।త్రయాణాంకారణా
నాంచ కర్మప్రధమకారణం । ఉపాదత్తంయధాతావ న్నతత్కర్మవిదుర్బు
ధాః।కర్మణఃకారణత్వాచ్చ కారణేపుష్కలేసతి । భావాభావాఫలేదృష్టే త
స్మాత్కర్మాశ్రితంఫలం।కర్మాపిద్వివిధంప్రోక్తం క్రియమాణంకృతంతథా। కృ
తంయత్క్రియమాణంచ సాధనంతద్వ్యదుచ్యతే। తద్వద్భావేకర్మసిద్ధా పుభయ
త్రాపికారణం । యద్వద్భావయతేజంతుః కర్మకుర్వన్విచక్షణః । తద్వాస
నానురూపేణ ఫలదాయి తదుచ్యతే । కరోతికర్మపిత్రివ ద్వినాభావనయా

యది । అన్యథా స్యాత్ఫలం సాధ్యే యథాభావో౽నురూపతః । తస్మాత్తత్ప్రవ్రతం దానం జపయజ్ఞాదికాః క్రియాః । కర్మణాం జ్ఞానరూపేణ ఫలం దాస్యంతి భావతః । తస్మాద్భావానురూపేణ క్రమశో దాస్యతే ఫలం । భావశ్చ త్రివిధో జ్ఞేయ స్సాత్త్వికో రాజసస్తథా । తామసః ఫలదాతా చ కర్మణో౽నుగుణం ఫలం । పాపానాం తు గుణం చేతి విచిత్రం కర్మణాం ఫలం । తస్మాదేవానురూపేణ భావం కుర్యాద్విచక్షణః । పశ్చాత్కర్మాణి కర్తవ్యం ఫలం దత్వాపి తద్విధం । ఫలం దదాతి ఫలినా ఫలమిచ్ఛైవ వర్తతే । ధర్మకారో౽నతత్రాస్తి కుర్యాత్తత్కర్మ భావయేత్ । తదేవ చోపదానాది సత్వాదిగుణభేదతః । భావనా భావ్యతే తద్వద్భావైః ఫలమవాప్యతే । ధర్మార్థకామమోక్షాణాం కర్మ ఏవ హి కారణమ్ । తావద్భిన్నత్వాత్తచ్చ కర్మ ముక్తిదం బంధకారణమ్ । స్వభావానుగతం కర్మ తస్య తస్య భవేత్తదా । ఫలాని వివిధాన్యాశు కరోతి సమతాగుణం । ఏక ఏవ పదార్థో౽సౌ భావభేదేన దృశ్యతే । క్రియమాణం కృతం చాపి తస్మాద్భావో విశిష్యతే । యథా భావం కర్మ కృతా తథా చేప్సితమాప్స్యతి । ఏతచ్ఛ్రుత్వా మునేర్వాక్యం విశ్వామిత్రస్య ధీమతః । తపస్తప్త్వా చిరం కాలం తాపసం భావమాశ్రితః । విశ్వరూపః కర్మ భీమం చకార వసుధాతలే । పశ్యత్సు ఋషిముఖ్యేషు వార్యమాణో౽పి నిత్యశః । ఆత్మకోపానురూపం యద్భీమకర్మ తథాకరోత్ । భీషణే కుండభీతే తు భీషణే జాతవేదసి । భీషణం రౌద్రవపుషం ధ్యాత్వాత్మానం గుహాం వసన్ । ఏవం స్తువంతమాలక్ష్య వాగువాచాశరీరిణీ । జటాజూటం వినాత్మానం హావనాద్వృజినోద్భవః । వృత్ర ఇత్యుచ్యతే తేన స చాపి వృజినో౽భవత్ । విశ్వరూపో మహాభీమో భీమకర్మా తదాకృతిః । భీమం ధ్యాత్వాత్మనాత్మానం జుహావ నియతవ్రతః । తస్మాత్సో మేశ్వరో దేవః పురాణే పరిపఠ్యతే । తత్ర స్నానం చ దానం చ ముక్తిదం నాత్ర సంశయః । ఇతి పఠతి శృణోతి యస్తు భక్త్యా విబుధపతిం భీమమభీమరూపం । జగద్ధితం దేవమశేషపాపహం స్మృతిపదగమనాన్ముక్తిదం పుంసాం ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

భీమేశ్వర ఋషిపుత్రతీర్థ వర్ణనం నామ

నవోత్తరశతతమో౽ధ్యాయః.

దశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీబ్రహ్మోవాచ॥ సాసంగతాపూర్వమపాంపతిం తథాగంగాసురాణామపివందనీయా । దేవైశ్చయత్రైరనుగమ్యమానాసంస్తూయమానా ఋషిభిర్మరుద్భిః॥ వసిష్ఠజాబాలిసయాజ్ఞవల్క్య గువాంగిరోదక్షమరీచిముఖ్యాః । సంవర్తశంఖామనుగౌతమాత్రి సకౌశికానారదపర్వతాద్యాః ॥ అగస్త్యమార్కండసగాలవాశ్చ మహాతపాయోగపరాయణాశ్చ। సవామదేవోంగిరసోథభార్గవాఃస్మృతిప్రవీణాశ్చ శ్రుతిభిఃప్రవీణాః॥సర్వేపురాణేషువిదోబహుజ్ఞాస్తాంగౌతమీంవాగ్భిరదీనసత్వాః। స్తువంతిమంత్రైస్స్తుతిభిఃప్రభూతైర్హృద్యైశ్చతుష్టైర్మదితైర్మనోజ్ఞైః। తాంసంగతామీక్ష్యశివోహరిశ్చ ఆత్మానమాదర్శయతామృషిభ్యః । తథామరేభ్యఃపితృభిశ్చదృష్టైస్తువంతిదేవా సకలార్తిహారిణౌ॥ ఆదిత్యావసవోరుద్రా మరుతోలోకపాలకాః । కృతాంజలిపుటాస్సర్వే స్తువంతిహరిశంకరౌ । సంగమేషుప్రసిద్ధేషునిత్యంసప్తసునారద।సముద్రస్యచగంగాయానిత్యందేవాప్రతిష్ఠతౌ।గౌతమీశ్వరమాఖ్యాతం నిత్యంసన్నిహితశ్శివః। తత్రైవమహాభవోదేవో మయాసహసతిష్ఠతి।బ్రహ్మేశ్వరఇతిఖ్యాతో మయాచస్థాపితశ్శివః।లోకానాముపకారార్థమాత్మానంకారణాంతరే । చక్రపాణిరితిఖ్యాతస్తతో దేవైర్మయాసహ । తత్రసన్నిహితోవిష్ణుర్దేవైస్సహమరుద్గణైః । ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతం తదేవహయమేధికం । హయమూర్ధాతత్రవిష్ణుర్దానవానసురానపి । నిజఘ్నేమహావిష్ణుస్తత్తీర్థంహయమేధికం। సోమతీర్థమితిఖ్యాతంతత్రసోమేశ్వరశ్శివః । ఇంద్రస్యసోమపవనాదైవైశ్చఋషిభిస్సహ। ప్రార్థితౌసోమపవనావింద్రాయేందోపరిస్రవ । సప్తదిశోనానాసూర్యాః సప్త హోతాతఋత్విజః।దేవాఆదిత్యాయేసప్తతేభిస్సోమాభిరక్షణః । ఇంద్రాయేందోపరిస్రవ।యత్తేరాజంచ్ఛృతంహవిస్తేనసోమాభిరక్షసః । అరాతీవామానస్తారీమోచనః।కించనామమేంద్రాయేందోపరిస్రవ । ఋషిమంత్రకృతాంస్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్గిరః । సోమంనమస్యరాజానం యోజజ్ఞేవీరుధాంపతిరింద్రాయేందోపరిస్రవ। కారురహంచతతోభిషగుపలప్రదక్షిణానసా । నానాధియోవసూయవోనుగాఇవతస్థిమేంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ఏవముక్త్వాతురాజర్షిస్సోమంసంప్రార్థ్యవజ్రిణే। తేభ్యోదత్వాయతోయజ్ఞైః పూర్ణంయాతుశతక్రతుః । తత్సోమతీర్థమాఖ్యాతమాగ్నేయంపురతస్తుయత్ । అగ్నిరిష్ట్వామహాయజ్ఞైర్మామారాధ్యమనఃప్రియం।సంప్రాప్తవాన్సత్ప్రసాదాదహంతత్రైవనిత్యశః । వసేలో

తోపకారార్థం తత్రవిష్ణుశ్శివ స్తథా । తస్మాదాగ్నేయమాఖ్యాతమాదిత్యంతద నంతరం।తత్రాదిత్యో దేవముఖో నిత్యమేతిహ్యుపాసితుం।రూపాంత రేణమధ్యా హ్నేదద్రష్టుంయయాచ్ఛంకరంహరిం। తస్మాదాదిత్యమాఖ్యాతంబార్హస్పత్య మనం తరం। బృహస్పతిస్సురైఃపూజాంతస్మాత్తీర్థాదవాపసః। యజ్ఞేయజ్ఞేచవివిధాం బార్హస్పత్యంతతోవిదుః । తత్తీర్థస్స్మరణాదేవగ్రహశాంతిర్భవిష్యవి। తస్మాద ప్యపరంతీర్థమింద్రగోపేనగోత్తమే। ప్రతిష్ఠితంమహాలింగంకస్మింశ్చిత్కారణాం తరే।హిమాలయేచతత్తీర్థమింద్రతీర్థమితదుచ్యతే । తత్రస్నానంచదానంచస ర్వకామప్రదంశుభం॥ఏవంసాగౌతమీగంగా బ్రహ్మణోద్రావినిస్సృతా । యావ త్సాగరగాదేవీతత్రతీర్థానికానిచిత్ । సంక్షేపేణమయోక్తానిరహస్యానిశుభా నిచ । వేదైఃపురాణైః ఋషిభిఃప్రసిద్ధాలోకపావనీ। విష్ణుపాదప్రసూతాయాత్రి యంబకజటోద్భవా ॥ వక్తుంకథంతామతిసుప్రభావామశేషతోనారదకస్యశక్తిః । భక్త్యాప్రవృత్తస్యయథాకథంచిన్నైవాపరోధోస్తినసంశయోత్ర । తస్మాన్నదీ స్నాతురతిప్రయత్నాత్సంసూచితంలోకహితాయభక్త్యా। కేతస్యాః ప్రతితీర్థంతు ప్రభావంవక్తుమీశతే।అపిలక్ష్మీపతిర్విష్ణురలం సోమేశ్వరశ్శివః । క్వచిత్కస్మింశ్చ తీర్థానికాలయోగేభవంతిహి। గుణవంతిమహాప్రాజ్ఞగౌతమీతుసదాన్యణాంస ర్వాత్రసర్వదాపుణ్యా కోన్వస్యా గుణకీర్తనం।వక్తుంశక్తస్తతస్తస్యైనమ ఇత్యేవ ముచ్యతే॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

గంగాసాగరసంగవర్ణనంనామ

దశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

ఏకాదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓంబ్రహ్మోవాచ॥నారదః॥త్రిదైవత్యాంసురేశానగంగాంబ్రూహిసురే శ్వర।బ్రాహ్మణేనాహృతాంపుణ్యాం జగతఃపావనీంశుభాం।ఆదిమధ్యావసానేషు ఉభయోస్తీరయోరపి ।యాన్విష్ణావిష్ణునేశేనత్వయాచ సురసత్తమ । కమండలు స్థితాపూర్వంతతోవిష్ణుపదానుగా। మాహేశ్వరజటాజూటా స్థితాసైవనమస్కృ తా । బ్రహ్మతేజఃప్రభావేన శివమారాధ్యయత్నతః । ధువంప్రాప్తా గిరింపు

ణ్యంత్తతః పూర్వార్ణవంప్రతి। ఆగత్యసంగతా దేవీసర్వతీర్థమయీనృణాం ।
ఈప్సితార్థాన్ తథాదాత్రీప్రభావోస్యావిశిష్యతే । ఏతస్యానాధికం మన్యే
కించిత్తీర్థంజగత్త్రయే । భక్తితోవక్షినిత్యంత్వంబ్రహ్మన్మే పరమార్థతః ।
ధర్మశాస్త్రాణి యచ్చాన్యత్తవవాక్యేప్రతిష్ఠితం । యాన్వక్షిభగవన్ భక్త్యా
తథాభావ్యంనచాన్యథా । ఏవంమేసంశయంబ్రహ్మన్ వాక్యంతచ్ఛేత్తుమర్హ
సి । హృష్టం మనోమృతం శ్రుత్వా ఏతస్యాం విస్మయంగతం ॥ బ్రహ్మోవా
చ ॥ శృణునారదవక్ష్యామిరహస్యంధర్మముత్తమం । చతుర్విధానితీర్థానితావం
త్యేవయుగానిచ।గుణాస్త్రయంతుపురుషాస్త్రయోవేదాస్సనాతనాః। వేదాశ్చ
స్మృతిభిర్యుక్తాశ్చత్వారస్తేపికీర్తితాః। పురుషాస్తేపిచత్వారఆదిత్యేనవిమిశ్రితాః।
గుణాన్యపిచచత్వారిసమత్వేనేతినారద । సర్వత్రధర్మస్సంసాధ్యోయతోధర్మ
స్సనాతనః।సాధ్యసాధనభావేనసఏవబహుధామతః । తస్యాశ్రయశ్చద్వివిధోదే
శఃకాలశ్చసర్వదా।కాలశ్చాయుశ్చయోధర్మోహీయతేఽధర్మతస్సదా। యుగా
నామనురూపేణపాపంవర్ధతిహీయతేధర్మశ్చేతిమయాప్రాజ్ఞ దేశే చైవతతోభ
యం।కాలేనచాశ్రితోధర్మో దేశేనిత్యంప్రతిష్ఠితః।యుగేషుక్షీయమాణేషు నదేశే
షుసహీయతే। ఉభయత్రవిహీనేచధర్మస్యస్యాదభావతః । తస్మాద్దేశాశ్రితో
ధర్మశ్చతుష్పాచ్చప్రతిష్ఠితః।సచాపిధర్మదేశేషుతీర్థరూపేషుతిష్ఠతి। కృతేదేశే
చకాలేచధర్మోవష్టభ్యతిష్ఠతి । త్రేతాయాంపాదహీనస్తుసతుపాదప్రదేశినా।
ద్వాపరేచార్ధతఃకాలేధర్మోదేశేసమగ్రతః। కలౌపాదేనకాలేస్యాత్స్వామ
స్త్యేనప్రదేశతః।ఏవంవిధంతుయోధర్మంవేత్తితస్యనహీయతే । యుగానామను
భావేనజాతిభేదాశ్రమస్థితేః । గుణేభ్యోగుణకర్తృభ్యోవిచిత్రాధర్మసంస్థితిః ।
గుణానామనుభావేనఉద్భవానుభవౌతదా। తీర్థానామపివర్ణానాం వేదానాం
స్వర్గమోక్షయోః। తాదృగ్రూపప్రకృత్యాతుతదేవచవిశిష్యతే।కాలోభివ్యంజకః
ప్రోక్తోదేశోభివ్యంజకస్తథా। యథాయథాహ్యభివ్యక్తిఃకాలేధర్మస్తథాతథా।
తథైవవ్యజ్యతేబ్రహ్మన్తస్మాన్నాస్త్యత్రసంశయః।యుగానురూపమూర్తిస్స్యా
ద్దేవానాంవైదికామపి।కర్మణామపితీర్థానాంజాతినామాశ్రయస్యచ।త్రిదైవత్యంస
త్యయోగంత్రిషులోకేషుపూజ్యతే।ద్విదైవత్యంయుగేన్యస్మిన్ ద్వాపరేఏకదైవికం।
కలౌనకించిద్విజ్ఞేయంమమాన్యదపితచ్ఛృణు। దైవంకృతయుగేతీర్థంత్రేతాయా
మాసురంవిదుః । ఆర్షంతుద్వాపరేప్రోక్తంకలౌమానుషముచ్యతే । అథాన్యదపి
వక్ష్యామిశృణునారదకారణం । గౌతమ్యాంయత్త్వయాపృష్టంతత్తేవక్ష్యామివిస్త

రాత్ । యదా చైషా హరశిరః ప్రాప్తా గంగా మహామునే । తదాప్రభృతి దేవ
స్య ప్రియాత్ప్రియతరాభవత్ । తదసహ్యముమా దృష్ట్వా గజవక్త్రమువాచ హ ।
ఉమా లోకత్రయేశానాయా మాతా జగతాం హితా । శ్రాంతా శ్రుతిషు విఖ్యాతా
భుక్తిముక్తిప్రదాయినీ । తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా గజవక్త్రోభ్యభాషత । కిం కృత్యం వ
ద మే మాతస్తత్కర్తాహమసంశయః । ఉమా సుతమువాచేదం మహేశ్వర జటా
స్థితా । త్వయావతారితా గంగా మర్త్యే మీశప్రియాపి । ముక్త్వా తస్యాం తు గం
గాయాం చిత్తం ధత్తే సదా మయి । యత్ర చేశస్తత్ర సురాస్తత్ర వేదాస్సనాతనాః ।
తత్రైవ ఋషయస్సర్వే మనుష్యాః పితరస్తథా । తస్మాన్నివర్తయేశానం దేవదేవం
మహేశ్వరం । తస్మిన్నివృత్తే దేవేశే గంగాయాస్సహ్య ఏవ హి । నివృత్తాస్తే భవిష్యన్తి శృ
ణు చేదం వచో మమ । నివర్తయస్వ తస్యాస్త్వం సర్వభావేన శఙ్కరం । తస్యాస్తద్వచ
నం శ్రుత్వా పునరాహ గణేశ్వరః । నైవ శక్యం శివం దేవం మయా తస్యా నివర్తితుం ।
అనివృత్తే శివే తస్యా దేవానపి నివర్తితుం । న శక్యం జగతాం మాతస్తథాన్యదపి
కారణం । గంగావతారితా పూర్వం గౌతమేన మహాత్మనా । ఋషిణా లోకపూ
జ్యేన హితకర్త్రే జగత్త్రయే । మమ వాక్యేన తే వాక్యాత్పూజ్యేన బ్రహ్మతేజసా ।
అర్చయిత్వా తు దేవేశం తతోహం స్తుతిభిర్భవం । తుష్టేన శంకరేణైవ ముక్తో
గౌతమసత్తమః । వరాన్యాచస్వ పుణ్యాంశ్చ ప్రియాంశ్చ మనసేప్సితాన్ । యద్యది
చ్ఛసి తత్సర్వం యథావద మహామతే । ఏవముక్తశ్శివేనాసౌ గౌతమో మమ శృ
ణ్వతః । ఇదమేవ తదోవాచ సజటాం దేహి శంకరం । గంగామేవ చ తాం పుణ్యాం
కిమన్యేన వరేణ మే । పునః ప్రోవాచ తం శంభుస్సర్వలోకోపకారకః । ఉక్తం న చా
త్మనః కించిత్తస్మాద్యాచస్వ దుష్కరం । గౌతమోపి చ సత్వస్థో భవమాహ కృ
తాంజలిః । ఏతదేవ చ సర్వేషాం దుష్కరం తవ దర్శనం । తత్ప్రాప్య కిమహం
యాచే దుర్లభం తవ దర్శనం । స్మరణాదేవ తే పద్భ్యాం కృతకృత్యా మనీషిణః ।
భవంతి దేవ కిం యాచే ప్రాప్య తే తవ దర్శనం । ఏవముక్తే గౌతమే తు భవో హర్ష
సమన్వితః । త్రయాణాముపకారార్థం లోకానాం యాచితం త్వయా । న చాత్మ
నో మహాబుద్ధే యాచేత్యాహ శివో ద్విజం । ఏవం ప్రోక్తః పునర్విప్రో ధ్యాత్వా ప్రా
హ శివం తథా । వినీతవదదీనాత్మా శివభక్తిసమన్వితః । సర్వలోకోపకారాయ పు
నర్యాచితవానిదం । శృణ్వత్సు లోకపాలేషు జగాదేదం స గౌతమః । యావత్సా
గరగా దేవీ నిస్సృతా బ్రహ్మణో గిరేః । సర్వత్ర సర్వదా శర్వ స్థాతవ్యం దేవసత్త
మ । ఫలే పుణ్యానాం ఫలం తాత త్వమేవ జగతాం ప్రభో । తీర్థాన్యన్యాని దేవేశ కా

పిక్వాపిశుభానిచ।యత్ర తేసన్నిధిర్నిత్యం తదేవశుభదంవిదుః । ఏవంగంగా మ
హాపుణ్యా త్వయాదత్తాజటాన్వితా । సర్వత్రతవసాన్నిధ్యా త్సర్వతీర్థానిశం
కర।తద్గౌతమవచశ్శ్రుత్వా పునర్హర్షాచ్ఛివోబ్రవీత్ । యత్రక్వాపిచ య
త్కించి ద్యోవాభవతిభక్తితః । యత్స్నాత్వాకృతందానం పితౄణాంచాపిత
ర్పణం।శ్రవణంపఠనంచాపి స్మరణంచాపిగౌతమ । తత్సర్వమక్షయం భూయా
న్మమైవవరదానతః । సప్తద్వీపవతీపృథ్వీ సశైలవనకాననా।సరత్నౌషధీ ర
మ్యాసార్ణవారత్నభూషితా । ఏవంవిధాధరావిప్ర గోశబ్దేనాభిధీయతే।చంద్ర
సూర్యగ్రహేకాలే మత్సాన్నిధ్యేయతవ్రతః।భూభృత్తువిష్ణవేభక్త్యాతాంచసాలం
కృతాంశుచిః।యోదదాతిద్విజశ్రేష్ఠ తత్రయత్పుణ్యమాప్నుయాత్ । తస్మా ద్వ
రంపుణ్యమేతత్స్నానదానాదినాద్విజ।తస్మాద్గోదావరీగంగా త్వయానీతా భవి
ష్యతి।ఏతచ్ఛ్రుతంమయామాత ర్వదతోగౌతమంశివాత్ । తస్మాత్సదేవోగంగా
యాః కోనివర్తయతేతుతం।యోనివర్తయతేదేవం సతునాశముపైష్యతి।తథాపి
మాతర్నోతస్యా మహంమానుషవిఘ్నకైః। తిరోధాతుమహంశక్త స్తవవాక్యా
త్రకిమస్వమే।తతఃప్రభృతివిఘ్నేశో మానుషాన్ప్రతికించన। విఘ్నమాచరతేయ
స్తు తమపాస్యప్రవర్తతే।అతోవిఘ్నమనాదృత్య గౌతమీంయాతిభక్తితః।సకృతా
ర్థోభవేల్లోకే నకృత్యమవశిష్యతే।అస్యాఃప్రభావంయోబ్రూతే అపివర్షశతై
రపి। సంక్షేపేణమయాప్రోక్త మితిహాసంపదానుగం॥ వేదోదితంసంస్మృతిశా
స్త్రయుక్తం సకారణంసాభిధానంసదైవం। మమాక్షిదృష్టంజగతాంహితాయ
ప్రోక్తంపురాణంబహుధర్మయుక్తం ॥ అస్మిన్శ్లోకంపదంవాపి భక్తితశ్శృణు
యాత్క్వచిత్ । గంగాగంగేతివాక్యంవా సతుపుణ్యమవాప్నుయాత్॥ కలినాశన
దక్షిణంశుచిం సకలబుద్ధికరంశుభదంశివం।జగతిపూజ్యమభీష్టఫలప్రదం సముదితం
హిమయాజగతాంహితం॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయయుతానిచ । ఫల
మాప్నోతియస్తేషాం పురాణశ్రవణాన్మునే। గౌరీగోదావరీదేవీ త్రియంబకజటో
దరీ।వరదాదక్షిణాగంగా గాంగతాగౌతమాహృతా ।నమోస్తువిష్ణవేతుభ్యం న
మోరుద్రాయశూలినే।గౌతమాయనమస్తుభ్యం గోదావరినమోస్తుతే। మహాపా
పోపపాపాభ్యాం తావదేవాభిభూయతే। యావన్నస్నాతిగౌతమ్యాం వారిణా
పాపహారిణా।యోసౌసర్వగతోవిష్ణు శ్చిత్స్వరూపీజనార్దనః।సఏవద్రవ్యరూపే
ణ గోదాంభోనాత్రసంశయః।త్రియంబకజటోద్భూతే గౌతమస్యాఘనాశని। స
ప్తధాసాగరంయాంతి గోదావరినమోస్తుతే॥ యాగతిర్యోగయుక్తస్య వారాణ

స్యాంమృతస్యచ।సాగతిస్స్నానమాత్రేణ గౌతమ్యాంహరివాసరే। ఇహజన్మని యత్పాపం యత్పాపంపూర్వజన్మని। తత్సర్వంనాశమాప్నోతి గౌతమీతోయదర్శనాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే

బ్రహ్మానారదసంవాదే గౌతమీప్రభావవర్ణనంనామై

కాదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

ద్వాదశోత్తరశతతమాధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్రీసూతఉవాచ ॥ శృణుశౌనకభూయోపి భక్తకల్పతరోహరేః। మాహాత్మ్యంరామభద్రస్య భద్రాద్రిశిఖరస్థితేః। యచ్ఛ్రుత్వాఘోరసంసారాన్ముచ్యతేసర్వతోభయాత్।తదిదానీంతవాఖ్యాస్యే వేదేచప్రతిపాదితం। మేరుదేవ్యాపురామేరుర్భార్యయాసహితస్సుధీః। తపశ్చకారవైతీవ్రం బ్రహ్మణోవరకాంక్షయా।వాతవర్షాతపాదీనాం సహిష్ణుస్సోనిలాశనః।తతఃప్రసన్నోభగవాన్ బ్రహ్మాలోకపితామహః।ప్రాహప్రసన్నోస్మివరం తవదాస్యామికాంక్షితం। పురస్థితంతుతంశీఘ్రం దృష్ట్వాబ్రహ్మాణమబ్రవీత్॥ మేరుః ॥ సుతంవృణోమిదేవేశ త్వత్తస్సర్వజ్ఞమీశ్వర। రామభక్త్యేకశరణంరామార్చనపరంసదా। కులసంరక్షణార్థాయదేహిపుత్రమకల్మషం ॥ బ్రహ్మా॥ యథాభిలషితోభూయాత్తవపుత్రస్సురోత్తమ। ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేబ్రహ్మాసోపిలబ్ధ్వాప్రియంసుతం।తతఃకాలేనమహతాజాతఃపుత్రశ్శిలోచ్చయః। విఖ్యాతోభద్రఇత్యుచ్చైర్భద్రాద్రిరితిమానవైః। పురారామోదండకాయాంసంచరన్ పాదచారతః। తత్రైకస్మిన్శిలాపృష్ఠే రామస్సీతాసమన్వితః। అశయిష్టతదాతస్మిన్రామఃప్రీతిసమన్వితఃభవిష్యసిమహాత్మాత్వంభక్తోసిగిరిరూపధృత్।రామఃప్రోవాచతంమేరుతనయంప్రీతమానసః।సఏవజాతోమేరోశ్చమేరుదేవ్యాంశిలోచ్చయః।రామభద్రపదాంకత్వాద్భద్రాద్రిరితివిశ్రుతః।జాతిస్మరోయంగిరిరాడ్రామధ్యానైకతత్పరః।తపఉగ్రంసమారేభేరామదర్శనలాలసః।అనేకవర్షసాహస్రంతతఃప్రీతోరఘూత్తమః।వరంవృణీష్వభద్రంతేతపసాతేస్మితోషితః।శ్రుత్వాతురామభద్రస్య గంభీరంసఫలంవచః। ఉన్మీల్యసహసానేత్రే రామందృష్ట్వాతివిస్మితః। అనేకసూర్యసంకాశ ప్రభయాచదిశోదశ।

ప్రకాశయంతంజానక్యావామాంకోపరిసేవితం।శంఖచక్రధనుర్బాణధరంపీతాంబ
రావృతం।దివ్యాకల్పవిచిత్రాంగం వైజయంత్యాచమాలయా। ధనుర్ద్వంద్వకరే
ణాథ లక్ష్మణేనోపశోభితం।వైకుంఠవాసిభిస్సర్వైః పార్షదైరుపశోభితం।దృష్ట్వై
తంభయహర్షాభ్యాం చకంపేపులకాంకితః।స్తుతానందాశ్రునేత్రాంతః ప్రహ
తభువిదండవత్।ప్రసీదదేవనాథేతి సనామసహస్రశః।ఉత్థాయోత్థాయభక్త్యా
తం దృష్ట్వారామంపురస్థితం।వాచాగద్గదయాస్తోతుంభద్రాద్రిరుపచక్రమే।భ
ద్రాద్రిరువాచ ॥ నమస్తేదేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర। ధనుర్బాణధరానంత
రామచంద్రనమోస్తుతే । వైకుంఠవాసిభిర్దృశ్య చరణాంబుజసత్తమ । కథంమ
మాద్యదృష్టస్త్వం జడబుద్ధేర్జడాకృతేః । నమస్తైత్రిలోక్య ధామ్నేతే స్వ
చ్ఛధామ్నేపరాత్మనే । ఆత్మారామాయరామాయ సీతారామాయవేధసే ॥
జగదుత్పత్తి నాశానాం కారణా కారణాత్మనే । అచింత్య శక్తయేనంత
మూర్తయే బ్రహ్మణేనమః ॥ జయజయ రఘువంశోత్తంసకంసాది రక్షో ।
ద్విపకుల మదహారిన్ రావణారే మురారే । అగణిత గుణధామన్ ని
ర్గుణా వ్యక్తమూర్తే భవభయ హరవిష్ణో త్వాంశరణ్యం నతోస్మి ॥ అ
పరిమితభవాబ్ధే స్తారణాయప్లవస్త్వం త్రిజగదుదయరక్షానాశ హేతుస్త్వమే
కః।సదసదఖిలవిశ్వంత్వన్నియంతృప్రధానం రవిశశిశిఖినేత్రః కేనశక్యోసిగంతుం ॥
రఘువరతవమాయోల్లాసజైస్తామసాదిత్రిగుణమయదురాశాపాశజాలైర్నిబద్ధః।
అహమిహగురుయోగిధ్యానదుర్లక్ష్య తత్వంతవచరణవిభావం జ్ఞాతుకామోతిగూ
ఢః॥ ధనజనసుతయోషిత్సంగదుస్సంగమత్తోహ్యహమిహ తవతత్వంజ్ఞాతుకామో
యదిస్యాం। అనిలసలిలమాత్రాహారభాజాం మునీనామనవరతకృశానాంవ్యర్థ
ఏషప్రయాసః॥ యదినిజహృదకృత్యంజానతైలోకతత్వం విషయవిషనిపీతాస్సన్ని
పాతాభిభూతాః। అహమపితవతత్వం జ్ఞాతుకామోతథాస్యాం విషయగుణగ
ణాద్యైర్వ్యాప్తసంమోహదోషః ॥ తదపిమమమనస్త్వాం నిర్గుణంనిర్వికారం
విషయవిహితబుద్ధి జ్ఞానమానందసాంద్రం।అనుదినమనుగంతుం రామయత్నంక
రోతి ప్రబలతరసముద్రం లంఘితంకీటవత్తత్॥ జిత్వాంతరస్థపవమానచయంగు
ణాంశ్చ చేతస్సమాధినిరతం నితరాంహృదబ్జే।సంసేవయన్ దశయమాన్నియమా
న్మునీంద్రఃకశ్చిద్విరాగసహితం తవవెత్తితత్త్వం। అహంజడోత్యంతవిసష్టచేతాః
పాషాణమత్రైవరసాదిహీనః। యథాసతీంగౌతమధర్మపత్నీం స్పృష్ట్వాపదా
మాంప్రపునీహితద్వత్ । ఆధివ్యాధిమహాహిసఙ్ఘ శరణేకృష్ణారవేభీకరే , క్రా

సక్రోధమదాద్యమిత్రనివహో మోహాంధకారోఽసుచే । మాత్రాంబృందగజాంకు
శేవిమితతస్సీతాపతేదేహిమేసత్వద్భక్తింభవకాననే ఖలుతాంమాంతార్తినాశా
గుణాః॥సూతః॥ తతఃప్రసన్నోభగవాన్రాఘవఃకరుణాకులః। ఉవాచకరుణాపాం
గవీక్షితామృతవృష్టిభిః। స్నాపయన్నితరాంశుభ్రదంతచంద్రికయాగిరిం । వరదో
హంవరదరాడ్వరంవరయసువ్రత।దాస్యామితపసాతుష్టస్తోత్రేణచవిశేషతః। భ
ద్రాద్రిః॥ యదిదాస్యసిమేదేవవరంవరదసత్తమ।అనేనమేప్రసన్నేనరూపేణమమ
మూర్ధని । శంఖచక్రధనుర్బాణసీతాలక్ష్మణసంయుతః । నివసత్వంరఘుశ్రేష్ఠ
నాతఃకాంక్షేవరంప్రభో ॥ శ్రీరామః ॥ వసామిశిఖరేభద్రతవయావద్ధరిష్యతి ।
భూమిభూర్తానికల్పాంతేమత్సాయుజ్యమవాప్స్యసి। ఇదానీమపితాదాత్మ్యం
మమప్రాప్తొసిసువ్రత । త్వద్దర్శనాదయంలోకోధూతపాపోభవిష్యతి। గౌతమే
నాహృతాగోదాప్యాగమిష్యతిమత్పురః।త్వత్పాదస్పర్శనాదేవపావయిష్యతివైజ
గత్। త్వాంమయాసహితంలోకాఃప్రదక్షిణమతంద్రితాః।త్రిఃకుర్వంతిదినేధ్యానో
స్తేయాంతిమమవిష్టపం।సీతారామంవ్రతంకుర్యాత్తత్రయస్తుమమప్రియం।అగస్త్యే
నపురాప్రోక్తంసుతీక్ష్ణాయపురాతనం ।స్తోత్రంధుత్వాఖిలాన్భోగానంతేమత్సా
మ్యమాప్నుయాత్ । బ్రహ్మ॥ ఇత్యామంత్ర్యగిరింరామస్తస్యైవశిఖరేవసత్।శం
ఖచక్రధనుర్బాణజానకీసహితఃప్రభుః।వైకుంఠవత్సదాతస్మిన్వైకుంఠపురవాసిభిః।
సహితస్సర్వలోకానాంకామితార్థప్రసిద్ధయే। తదాదిసర్వలోకానాంపూజ్యో
భూద్గిరిసత్తమః।తాదాత్మ్యద్రామభద్రేణరామఏవాభవద్గిరిః।స్నానందానంజ
పోయజ్ఞాఃబ్రహ్మసంతర్పణాదికం। యద్యత్కరోతిభద్రాద్రౌతత్తత్కోటిగుణంభ
వేత్।అన్యత్రబ్రాహ్మణానాంతుకోటింసంభోజ్యయత్నతః। వారాణస్యామహైకే
నభోజ్యమానేనతత్ఫలం। కాశ్యాంద్విజానాంసాహస్రంభోజయిత్వాతుయత్ఫ
లం।తత్ఫలంభద్రశిఖరేద్విజస్యైకస్యభోజనాత్॥ సంప్రాప్యరామనవమీంతులసీద
ళైర్వైస్సంపూజ్యభద్రగిరివాసినమాదిదేవం। కృత్వోపవాసమథజాగరణంచమ
ర్త్యస్స్నాత్వా త్పదంరఘుపతేః పరమంప్రయాతి ॥ యస్తురామ నవమీదినేహ
రింభద్రతీర్థనిలయం సమీక్షితుం । గచ్ఛతిప్రముదితఃప్రతివత్సరం సోఽశ్వమేధ
ఫలమక్షయంలభేత్ । బ్రహ్మహావాసురాపీవాస్తేయీచగురుతల్పగః । భద్రాద్రినిల
యంరామంనత్వాపాపైఃప్రముచ్యతే । యస్తుతత్రత్యజేత్ప్రాణాన్భద్రాచలస
మీపతః।తస్యరామస్సదయంసాక్షాత్స్వస్వరూపందిశత్యజః ॥ శ్రీమద్భద్రశిలోచ్చ
యస్యపరితఃక్రోశద్వయాభ్యంతరే , తీర్థాన్యర్బుదసంఖ్యయాత్రిజగతాంసారా

ణీరామాజ్ఞయా। నిత్యంసన్నిహితానిసంతినితరాంగోదావరీపార్శ్వయోస్తస్మాదత్రిదినత్రయంవసతియఃప్రాప్నోతివిష్ణోఃపదం ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవముక్త్వాత్మజంబ్రహ్మానారదంభగవత్ప్రియం।జగామభవనంసోపినారదఃపాయశోభువి। అవసద్రాఘవక్షేత్రేరామదర్శనలాలసః । గాయన్ శ్రీరామనామానిబోధయన్ శ్రవణార్థినః। అటన్నపిజగత్కృత్స్నంప్రాయోభద్రాచలస్థితః । ఏవంప్రభావంతత్తీర్థకం సంక్షేపాత్కథితంమయా । నశక్యతేవిస్తరతోసంక్షేపాత్కథితంమయా। నశక్యతేవిస్తరతోవక్తుందశశతైరపి। పశ్చిమాభిముఖోయత్రరామస్తిష్ఠతిసానుజః । శంఖచక్రధనుర్బాణధరస్సీతాసమన్వితః । యత్రగోదావరీపుణ్యాదక్షిణాభిముఖీశుభా।యత్రభద్రాచలోరామస్సేవానిష్కల్మషాంతరః।తత్రైవముక్తిస్సులభాకలౌనాన్యత్రశౌనక । యస్తుప్రదక్షిణంకుర్యాద్భానువారేఽచలోత్తమం।భూప్రదక్షిణతఃపుణ్యంప్రాప్నోతిసనరోత్తమః॥ స్నాత్వాప్రాతశ్శుభోదేదినకరదివసేగౌతమస్యాఘనాశే ధ్యాత్వాసీతాసమేతంహృదిరఘుతిలకంభద్రమద్రింప్రణమ్య। గత్వాసంపూజ్యరామంగిరివరశిఖరేసీతయాసన్నివిష్టంభుక్త్వాభోగానిహేష్టానమరవరసుఖంముక్తిమంతేప్రయాతి॥ రామస్తామరసేక్షణోజలధరశ్యామఃకుమార్యాభువస్సంయుక్తఃపరమానురక్తమనసా సౌమిత్రిణాసంస్తుతః। అక్షాదిప్రతిపక్షపక్షవిచరాధ్యక్షేసమీక్షారతశ్శంఖారీషుశరాసనోవతుసనో భద్రాద్రిమూర్ధ్ని స్థితః॥ ఏతద్భద్రగిరీంద్రపుణ్యచరితం శ్రీరామనామాంకితం శ్రద్ధాళుర్జపయాసతఃపరిపఠేన్నిత్యంత్రికాలంసుధీః।సంసారాంబుధిమాశుపత్పదవత్తీర్త్వాపిగుష్టామయాం శ్రిత్వాతీవమహాసుఖంభవభయం ముక్త్వావ్రజేద్రాఘవం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే

భద్రాద్రివర్ణనంనామ

ద్వాదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

త్రయోదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీనారదఉవాచ॥ భగవన్ సర్వమాఖ్యాతం మాహాత్మ్యమఖిలంత్వయా। గౌతమ్యాస్సర్వపాపఘ్నం సర్వజ్ఞేనత్వయావిభో । గోదాయాస్సప్తధాప్రోక్తస్సంగమస్సరితాంపతౌ।తుల్యాత్రేయీభరద్వాజీ గౌతమీవృద్ధగౌతమీ।కౌశికీచ

వాసిష్ఠా సప్తధా గాః కృతాః పురా। తేషాం నామాని మునిభి ర్నిర్దిష్టాని స్వనామ
భిః।తుల్యా కేనాహృతా పూర్వం కేన తుల్యాభవత్పురా। ఏతదాఖ్యాహి భగవన్
పృచ్ఛతో మేఽత్ర కారణం॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ షడ్భిర్భాగైః గతైస్తుల్యా స్వసామ
ధ్యాత్సమాగతా।ప్రవిష్టా సాగరే తేన తుల్యభాగేతి కీర్తితా।తుల్యాసంగమమా
హాత్మ్యం శృణు వక్ష్యామి తత్త్వతః। యస్య శ్రవణమాత్రేణ నరస్సోమఫలం లభేత్।
ఆసీత్స్వాయంభువో నామ మనుర్వై బ్రహ్మణస్సుతః। ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ పు
త్రౌ తస్య బభూవతుః। తిస్రః కన్యాశ్చావరజా స్తయోరేవాభవన్పురా।ఆకూతిర్దే
వహూతిశ్చ ప్రసూతిశ్చైవ నామతః।ఆకూతిం రుచయే ప్రాదాత్కర్దమాయ చ మ
ధ్యమాం।ప్రసూతిం జగృహే దక్షః ప్రజాపతిరకల్మషః। శతార్ధం జనయామాస
ప్రసూతిః కన్యకాశ్శుభాః।తాసాం త్రయోదశ ప్రాదాత్కశ్యపాయ మహాత్మనే।స
ప్తవింశతిసంఖ్యాకాస్సోమాయాదాత్ప్రజాపతిః। సప్తధర్మాయ చైవైకాం భవా
య ద్వేగ్నయే దదౌ।చంద్రస్తు రోహిణీదేవ్యా మాసక్తో హ్యనిశం విభుః।బుభుజే స ది
వారాత్రం గ్రామ్యధర్మేషు సక్తధీః।అవశిష్టాస్తు షడ్వింశ ద్భార్యాస్స్వప్నేపి నేచ్ఛి
తాః।ఆజగ్ముర్జనకస్యాంతే దుఃఖితాశ్చారుదర్శనాః। దక్షాయ స్వప్రియోదంతం
ఆచఖ్యుస్సర్వమేవ తాః।తతో దక్షః ప్రచుకుపే చంద్రాయామితవిక్రమః। శశాపకు
పితో దక్ష శ్చంద్రమాపూర్ణ తేజసం।త్వం యక్ష్మణా గ్రస్తదేహో నిస్తేజా విగతప్ర
భః।మామవజ్ఞాయ తే యస్మాత్కన్యాశ్చావమానితాః। ఇతి శప్తస్తదా తేన చం
ద్రో వై విగతస్మయః।గతసత్త్వో గతకళో యక్ష్మణా గ్రస్తవిగ్రహః।దుఃఖితః ప్రయ
యౌ ద్రష్టుం దేవం నారాయణం విభుం। శరణ్యం సర్వసత్త్వానాం శరణాగతవత్స
లం।దండవత్ప్రణిపత్యాగ్రే ప్రాంజలిః ప్రయతో విభుం। జైవాతృకః ప్రయత్నేన
స్తోతుం భక్త్యోపచక్రమే ॥ చంద్రః॥ జయజయ పరమేశ్వరార్తిహారిన్ సకలజనాం
తర భావభావితాత్మన్ । జయజయ నిఖిలేశ నావతార ప్రణతజనాఖిలమానసాధి
హారిన్।జగదుదయవినాశపాలనార్థం త్వమిహ విభాసి గుణత్రయానుబద్ధః। విధి
హరిహరనామభేదా ననుసరసీహ విశుద్ధబోధరూపః॥ అపరిమితభవాబ్ధే స్తారణా
యప్లవస్త్వం త్రిజగదుదయరక్షానాశహేతుస్త్వమేకః । సదసదఖిలవిశ్వం త్వ
న్మయం తత్ప్రధానం రవిశశిశిఖితేజాః కేన శక్యోఽధిగంతుం।అకతార్ణరంకతేత్వామ
గమపి మృత్యోర్వ్యశగ ఇత్యవిచ్ఛిన్నం ప్రాదేశ ఇతి కవిశుద్ధం జడ ఇతి।అబుద్ధత్వాద్భావః
పరికృతి పరమంత్రో రఘుపతేసి బధ్నా త్యాత్మానం పశురన్యతసంకల్పనిగళైః।జగద
[illegible] జాలం సతతసుఖవిహీనం దుఃఖిమోహాభిభూతం।త్వ

యస్సతతసుఖేఽస్మిన్నిత్యబోధస్వరూపే సదివసుఖమివాభాత్యేవ నిత్యస్వరూపం।
అంతశ్శరీరేఽపిభవంతమేకం మార్గంతిచానంతమసత్త్యజంతః।రజ్జుంసదానంతమ
పిహ్యసంతం సర్వంవినాయంతికిముప్రవీణాః। తదాపిభక్తింభవతోవినాతే మా
ర్గంతినిత్యంశ్రుతిభిఃపరేశ। నైవానువిందంతిపరాత్మతత్త్వం వర్షాయుతేనా
పివినాత్వదంఘ్రిం॥ త్యక్త్వాసమస్తవిధివాదవిచారమస్య జ్ఞానేప్రయాసమపిమం
త్రవిశేషజాలం।త్వత్పాదపద్మయుగళంసగుణంనమంతో జీవంతితేపరమహంసగ
ణంప్రయాంతి।తస్మాదహంభవసుఖంపరితోవిసృజ్య కర్మాత్మకం త్వదధికారమి
మంచహిత్వా। త్వన్నామకీర్తనపరఃపదసేవయాతో జీవామిసంసృతిపదంనపున
ర్భజామి॥అగణితగుణసత్వంవీతమాయాప్రపంచంవిదితనిగమతత్త్వంవిశ్వమూలం
వరేణ్యం।కరకృతధరచక్రం కాద్రవేయారివాహం శరణముపగతోహం త్వాంచి
దానందకందం॥ శ్రీభగవానువాచ ॥ వరదోఽస్మివరంవత్స యత్తేమనసివర్తతే।
దాస్యామ్యత్రనసందేహః త్రిదశైరపిదుర్లభం ॥ సోమః॥ యదిదాస్యసి మేదే
వ వరంవరద రాజసి। త్వత్పాదాంబుజయోర్భక్తి స్త్వన్నామ స్మరణంస
దా। త్వద్భక్త సేవామేభూయా జ్జన్మజన్మాంతరేష్వపి ॥ శ్రీభగవానువా
చ ॥ భవత్వేవం త్వయా యద్య ద్వాంఛితం మనసిస్థితం। మద్దర్శనమ
మోఘంతే మమభక్తోఽసి మాఖిద। దక్షశాపేనమహతా యక్ష్మణాగ్రస్తవిగ్ర
హః।యదర్థమాగతోసిత్వంనిష్కళో విగతప్రభః।బ్రహ్మశాపనివృత్యర్థంగచ్ఛ
గోదావరీంశుభాం। తత్రాపితుల్యభాగాయాస్సంగమస్సరితాంపతేః। అహమ
ప్యాగమిష్యామితవహేతోస్త్వయాసహ। నివసిష్యామితత్త్రైవయావదాభూ
తసంప్లవం।తత్రస్నాత్వాత్వమప్యాశుస్థాపయిత్వాశివంవిభుం। దక్షశాపా
ద్వినిర్ముక్తస్సద్యఃపూర్ణకళోదయః। భవిష్యసితదాతీర్థంత్వన్నామ్నాప్ర
థితంభవేత్॥బ్రహ్మా॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయావిష్ణుస్తేనైవశశినాసహ। ఉవాసప
రిపూర్ణోఽపితత్రభక్తజనప్రియః। తత్రైవగత్వాసోప్యాశు తుల్యాసంగముత్త
మం।స్నాత్వాతత్రశివందేవం స్థాపయిత్వాయథావిధి। పూజయిత్వాతదాదే
వంనానాబలిభిరావృతం। సద్యఏవవినిర్ముక్తో బ్రహ్మశాపాత్పరంతపః। సోమ
నామ్నాభవద్దేవ స్సోమేశ్వరఇతిశ్రుతః। దర్శనాద్యస్యదేవస్య సర్వక్రతుఫ
లంలభేత్।సప్తభిర్గౌతమీభాగై ర్యత్ఫలంకథితంమహత్। ఏ[illegible]త్రైవతు తత్పు
ణ్యంతుల్యాయా స్సంగమేభవేత్। తస్మాత్సాతుల్యభాగేతి నామ్నాఖ్యాతాఽ
భవద్భువి।బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని బహుజన్మార్జితాన్యపి। స్నాత్వాతత్రవిము

చ్చైతసద్యఏవనసంశయః।సోమవారేత్వమావాస్యాయదాభవతిసంగతా। తదా కోటిగుణంపుణ్యం తుల్యాయాస్సంగమేశుభే । అన్యతీర్థేషువిఘ్నా వై సంభవంతిసహస్రశః।అత్రతద్విఘ్నహాన్యర్థం గణేశస్స్వయమాస్థితః । తత్రతీర్థసహస్రాణిపంచసంతిప్రధానతః । విష్ణుతీర్థంతథాబ్రహ్మ తీర్థంసోమేశ్వరం శుభం।ఏతాన్యత్రప్రధానాని సంతివైతత్రకోటిశః । అనుదినమపియశ్శృణోతిపుణ్యం, చరితమఘాఘహరంశశాంకవిష్ణ్వోః । సతుభవమపహాయతుల్యభాగా, జలనిధిసంగమజంఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే తుల్యభాగాసముద్రసంగమబ్రహ్మవిష్ణుశశాంకవినాయకాదిపంచసహస్రతీర్థవర్ణనంనామ త్రియోదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

చతుర్దశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం నారదఉవాచ॥ సింహస్థితేదేవగురౌ ద్వాదశాహానివాసినా। తీర్థరాజేనగౌతమ్యాం కుత్రయోగోమహాఫలః । స్నానస్యచవిధిఃకోత్ర సమ్యగాచక్ష్వమేప్రభో।తత్రస్నానాదికంకృత్వా ముచ్యతే కర్మబంధనాత్॥బ్రహ్మ॥ యదాస్వాఘనివృత్త్యర్థంశిరస్థాంశూలపాణినః । జహారసజటాంగంగాంగౌతమీం భగవానృషిః। తథాహరజటాభార మశక్తోవోఢుమంతరా । సహ్యపాదే బ్రహ్మగిరౌపపాతమునిపుంగవః । పతితేతుమునౌతత్ర సజటాసాసరిద్వరా। పపాతచధరోత్సంగే ధారయంతీనిజంవపుః । సుశ్రాంతంమునిమాలోక్యజటాభారవిపీడితం।ప్రాహాతికృపయాబ్రహ్మన్ స్తూయమానామహర్షిభిః॥శ్రీగౌతమ్యువాచ॥ అలంఖేదేనతేవిప్ర మాంమావహజటాగతాం । తిష్ఠత్వత్రధరోత్సంగే పుణ్యాపురభిదోజటా।అహంత్వామనుయాస్యామి యత్రమాంనేతుమిచ్ఛసి। ఆజ్ఞయాదేవదేవస్య మాతేత్రాభూద్విచారణా । ఇతిశ్రుత్వావచస్తస్యాస్సంతుష్టహృదయోమునిః।నినాయస్వాశ్రమంతత్ర యాతైర్దినైఃప్రాప్తవాన్పురా। సాపిసిద్ధర్షిగంధర్వైస్స్తూయమానాసరిద్వరా । తమేవానుయయాబ్రహ్మన్ గౌతమంతపసాంనిధిం।తస్యాశ్రమపదంగత్వా పావయిత్వాచతంమునిం । గంగాతుగౌతమీత్యాఖ్యాం ప్రాపలోకేషు విశ్రుతాం। తతస్తాంసహితైశ్శిష్యైః ప్రత్యుద్యాతామహర్షయః।వసిష్ఠోత్రిభరద్వాజో కణ్వాద్యాస్తపసాంవరాః । దక్షిణోదధి

తీరస్థాః పరమార్థైకనిశ్చయాః । వికర్తవిహగాక్రాంతా భవాబ్ధిం సంతితీ
ర్షవః। తేతాంజలమయీంశంభో ర్మూర్తింసన్నిధికాంక్షయా । అస్తువన్వివి
ధైర్వాక్యైః కృతాంజలిపుటా స్తథా॥మునయఊచుః॥ నమస్తేఽఖిలపాపఘ్నినమ
స్తే త్రైలోక్యపూజితే । నమోబ్రహ్మప్రియేదేవి కమండలుకృతాలయే। నమో
వైకుంఠపాదాబ్జమకరందాయతేనమః । నమోహరజటాజూట కృతావాసైక
హారిణే।గంగేసునందేవరదేమందాకినిసరిద్వరే । గోదావరిజగన్మాథే గౌత మి
త్రిపిసర్వదా।ఇతిసంస్తువతాంతేషాం గంగాంజ్ఞాత్వామనీషితం । వాక్షిణ్యో
నాబ్ధిమగమ త్ప్లావయంతీ తదాశ్రమాన్ । యస్యయస్యాశ్రిమపదం ప్రాప్య
గాత్సరితాంపతిం।తన్నామ్నాగీయతేనైకాప్యశేషాఘవినాశినీ। ఏకాజలమయీ
మూర్తి ర్బహురూపాబభూవహ । తపస్వీహితమిచ్ఛంతీప్రయాతాదక్షిణా
ర్ణవం।ఆరభ్యాదౌహరజటా మాసముద్రతటంమునే । పదాత్పదంస్నానఫ
లంశతోత్తరగుణంమునే।యావదాక్రమతేవారి సాముద్రంగౌతమీమభి॥ తత్రిస్నా
నేనయత్పుణ్యం నాహంవర్ణయితుంక్షమః । ఉత్కూలమపివర్షాసు గౌత
మ్యాంయత్రకుత్రచిత్।స్థితమంభశ్చోపరాగతుల్యం పుష్కరయోగకే। బ్రహ్మోహరి
హరశ్చైవ గౌతమ్యాంజలమార్ణదం । తిష్ఠంత్యాక్రమ్యసింహస్థేగురౌ దే
వర్షిభిస్సహ।తస్మాత్సింహగతేజీవే గౌతమ్యాంయత్రకుత్రవా॥స్నాతవ్యమన్యథా
బుద్ధిర్నస్నానఫలమర్హతి।ఆత్రేయీకౌశికీకణ్వాగౌతమీవృద్ధగౌతమీ।భారద్వా
జాచ వాసిష్ఠా సప్తభేదేతి గౌతమీ । త్రియంబకాదాసముద్రం గౌతమ్యాం
యత్రకుత్రచిత్ । తీర్థరాజేన సహితా స్తిష్ఠంత్యస్యాం సురేశ్వరాః । ఇ
దంశ్రేష్ఠ మిదంనేతి తస్మాచ్ఛ్రేయోర్థిభిర్నరైః । ఉపరాగేచ సింహేజ్యే నైవ
కార్యా విచారణా । శ్వోభావినిమునేయోగే శుచిస్నాత్వైకభుఙ్నరః ।
జితేంద్రియోధశ్యాయీస్యాద్ధ్యాయన్ నారాయణంహరిం। ప్రాతస్సముత్థాయశు
చిః ప్రయతేంద్రియమానసః । సంధ్యాదివిధివత్కృత్వా స్నానంకుర్యాత్సరిజ్జ
లే।అథోపవిశ్యవిద్వద్భి ర్దేశకాలౌచకీర్తయన్ । స్నానార్థంపరిసంకల్ప్య
గృహీత్వార్ఘ్యంయథావిధి । ఇతిదద్యాచ్చగౌతమ్యాం ప్రాఙ్ముఖోభిముఖోపి
వా । త్రియంబకజటోద్భూతే గౌతమస్యాఘనాశని।సప్తధాబ్ధింగతేగంగే గృహా
ణార్ఘ్యంనమోస్తుతే । తతఃపితామహేశాన విష్ణూనాం పుష్కరేజ్యయోః ।
దేవర్షిపితృసిద్ధేభ్యో దత్వార్ఘ్యం స్నానమాచరేత్। చతుర్భుజజగత్స్రష్ట

త్యైలోకస్థితావ్యయ। సరస్వత్యాచసహితో గృహాణార్ఘ్యంనమోస్తుతే । అష్ట
మూర్తేమహేశాన గంగాధరకృపానిధే । గౌర్యాసహగృహాణార్ఘ్యం య
థోక్తఫలదోభవ।పుష్కరాత్మజగన్నాథలక్ష్మ్యాసహజనార్దన। అర్ఘ్యంగృహా
ణగౌతమ్యాం సింహాయుక్తేబృహస్పతౌ । తీర్థరాజమహాభాగ పుష్కరాఘవి
నాశన।పుష్కరార్ఘ్యంగృహాణేశ సర్వతీర్థాభిపూజిత।బృహస్పతేసురాధ్యక్ష
గురోదేవనమస్కృత।గృహాణార్ఘ్యంమయాదత్తం సింహస్థోభార్యయాసహ ।
ఇంద్రాద్యావసవోరుద్రా స్సాధ్యావిశ్వేతథాశ్వినౌ । సానుగాశ్చసురాస్సర్వేగృ
హ్ణంత్వర్ఘ్యంమయోజ్ఝితం। మునయోవాలఖిల్యాద్యా స్సప్తచైవమహర్షయః।
సింహస్థితేదేవగురౌ గృహ్ణంత్వర్ఘ్యంమయోద్యతం। అగ్నిష్వాత్తాబర్హిషదః
కవ్యవాహానలార్యమాః।ఆజ్యపాఃపితరస్త్వర్ఘ్యంగృహ్ణంత్వపిచసోమపాః।సనకా
ద్యాస్తథాసిద్ధాఃకపిలాద్యామహాజనః। తేగృహ్ణంతుమయాదత్తమర్ఘ్యంసింహగ
తేగురౌ।ఇతిక్రమేణదత్వార్ఘ్యందర్భపాణిస్సమాహితః।ధ్యాయేద్గంగాంపాపహ
రాంగౌతమింభక్తిసంయుతః।శ్వేతాంబరాంశ్వేతవర్ణాంశ్వేతమాల్యానులేపనాం।
త్ర్యక్షాంహంససమారూఢాం ప్రసన్నాంచచతుర్భుజాం । చక్రత్రిశూలసవరమ
క్షమాలాంచబిభ్రతీం।దివ్యభూషణసంయుక్తాం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మికాం।ఏవంధ్యా
త్వాసమభ్యర్చ్య నమస్కృత్వాతు గౌతమీం । ఉక్తదానానిదద్యాస్తాం యథా
శక్త్యార్చయేద్ధరిం । ఏతత్పుష్కరకాలే చావంతేచ్చైవంకరోతియః । సంపూ
జ్యవిప్రాన్గౌతమ్యాం నభూయోజన్మభాగ్భవేత్ । ఇత్యేతద్గదితంబ్రహ్మన్ మా
హాత్మ్యంపుష్కరస్యచ।గౌతమ్యాంసింహగే జీవేకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణేగౌతమీమాహాత్మ్యే
పుష్కరగౌతమీప్రశంసానామ
చతుర్దశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

పంచదశోత్తరశతతమాధ్యాయప్రారంభః.

ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి గంగాసాగరసంగమం।వసి
ష్ఠమునినీతాయా గంగాయాస్సాగరస్యచ। తయోర్మధ్యగతావేదిరం తవేదీతివి
శ్రుతా । యత్రాస్తేనృహరిస్సాక్షాజ్జగతాంహితకామ్యయా । యత్రక్షేత్రా
ధిపస్సాక్షాన్నీలకంఠస్త్రిలోచనః । హిరణ్యాక్షస్యదైత్యస్య పుత్రోరత్నవిలోచ
నః । గంగాతీరం సమాసాద్యతపస్తేపేసుదారుణం । నిరుద్ధవాయుర్వాగ్భక్షః

శంకరప్రియకామ్యయా।వర్షాణామయుతం దైత్యః స్థాణువద్ధ్యాననిశ్చలః। తస్మైప్రస
న్నోభగవాన్ మహాదేవశ్శివాన్వితః । ఆరుహ్య వృషభం స్వం స్వప్రమథైః పరివేష్టి
తః।ప్రాదుర్భూతః పురస్తస్య దైత్యోత్తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్। తత ఉన్మీల్య నయనే దృష్ట్వా
పారత్నలోచనః।ప్రాంజలిః పురతస్స్థిత్వా తుష్టావ వృషభధ్వజం॥ జయ జయ శంక
ర సోమసురేశ త్రిభువనపూజితపాదసరేశ।జయ జయ జగతాం నాథ వినాథ ప్రణత
జనావన భక్తసురద్రో॥ తతః ప్రహస్య భగవాన్ వరం వరయ దైత్యప।యథేష్టమితి
చ ప్రోక్తో హర్షాన్మణివిలోచనః । ప్రాహ బద్ధాంజలిర్దేవం శంభో మద్దేహత
స్స్రుతాత్ ।రక్తాద్రేణుషయా సంఖ్యా తావంతస్స్యుర్దృశా మమ।బలవీర్యమహాబా
ణ్సాహై రాతిష్ఠంతు రిపుక్షయే । శత్రూన్వినాశ్య మద్దేహే ప్రవిశంత్వసురాః పు
నః।ఏవం శ్రుత్వా మహాదేవో విచింత్యాత్యద్భుతం వరం । దదావదేయమపి తం త
పసా తస్య తోషితః।ఇత్థం వరం స తు ప్రాప్య గత్వా చైవ త్రివిష్టపం । దేవాన్ సంపీడ
యామాస బ్రాహ్మణాన్ గోహవిర్భుజః । ఏతజ్జ్ఞాత్వా కౌశికస్తు వసిష్ఠేన విరో
ధవాన్ । అరుంధత్యా సుతం జ్యేష్ఠం శక్తినామానమద్భుతం। భక్షయిత్వా తథా
స్యాంశ్చ భోక్తుం సముపచక్రమే। అరుంధతీరురోదాథ దధ్యౌ చ స్వపతిం మునిం ।
తదాగత్య వసిష్ఠస్తు జ్ఞాత్వా సుతవధం మునిః । ప్రహ్లాదవరదం విష్ణుం నృసింహమ
పరాజితం । శరణ్యం సర్వలోకానామాపన్నార్తినివారణం । తదా హరిః
ప్రాదురభూల్లక్ష్మ్యా గరుడవాహనః । వసిష్ఠస్యాపదం దృష్ట్వా ప్రాక్షిప
చ్చక్రముత్తమం । దైత్యస్య నాశనార్థాయ రత్ననేత్రస్య సంస్ఫురత్।తచ్చక్రం త
చ్ఛదేహే తు మర్మస్థానాన్యనాశయత్ । తథాసుస్రావ రుధిరం దేహాద్దైత్య
స్య పాప్మనః । తదోత్పన్నాస్తదాకారా అసురా బలదర్పితాః । సుతృప్తా
స్సర్వశస్త్రాణి ధృత్వా ప్రాప తన్నరుడోపరి । యుద్ధం తదాభవద్ఘోరం దైత్యానాం
గరుడస్య చ । విష్ణుచక్రం ప్రయుజ్యాథ చిచ్ఛేదాసురనాయకాన్ । తేషాం దే
హోత్సముద్భూతా రక్తకుల్యా మహానదీ । గంగాయాం సంగతా సా తు తేషాం
ముక్త్యై పపంత్యభూత్ । తతః ప్రభృతి తాం కుల్యాం భూతభేతాళ కాద
యః।అతీత్య గంతుం నో శక్తా నృసింహస్యాంతికం హరేః । తదారభ్య నృసింహస్తు

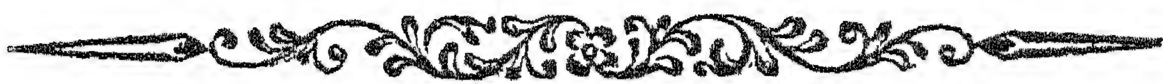
వసిష్ఠేనసుపూజితః।అంతర్వేద్యామావిరభూల్లోకానాంహితకామ్యయా। స్నాత్వాసాగరసంగేతు యేపశ్యంతినృకేసరిం। సర్వాన్భోగానవాప్యేహ ప్రయాంతిహరిమందిరం। యేప్రయచ్ఛంతి దేవాయ స్వర్ణంవస్త్రమథాపివా । కర్పూరాగరుపుష్పాణి తేయాంతిసురమందిరం । మహోత్సవేషుసర్వేషు అంతర్వేద్యాంస్థితానరాః।నృహరింయత్రపశ్యంతి గర్భవాసం నవాప్నుయుః । గ్రహణాదిషుపుణ్యేషు పర్వస్వర్ధోదయాదిషు । స్నాత్వామహోదధౌయేతుదత్వాదానంస్వశక్తితః।నృసింహంపూజయిత్వాతు శక్త్యాభక్త్యాచ మానవాః।ప్రయాంతిపరమంస్థానం యత్సురైరపిదుర్లభం । అష్టాశీతిసహస్రేషు వత్సరేషు మునీశ్వరాః।కాశీవాసేనయత్పుణ్యం ప్రాప్నోతి నియతోనరః।అష్టాభిరేవరాత్రిభిస్తత్ఫలంపురుషోత్తమే।ఉపాస్యశ్రీజగన్నాథమింద్రద్యుమ్నేనపూజితం।యత్ఫలంసమవాప్నోతిహ్యేకస్యాంనిశితద్భవేత్।ఇంద్రద్యుమ్నస్యరాజర్షేర్భాగ్యేనజలధేస్తటే। యథాప్రాదురభూద్విష్ణుర్దారుబ్రహ్మవపుస్స్వయం । తథైవతుశిలారూపీ వసిష్ఠస్యాశ్రమేహరిః । నివసన్జగతాంపుణ్యంభాగ్యేనభువిలీలయా । గౌతమంతుసమారాధ్యవసిష్ఠోమునిసత్తమః । స్వనామ్నాగౌతమీంనీత్వాసంగమయ్యామహోదధౌ । జగతాముపకారాయవసిష్ఠస్యాశ్రమేకరోత్॥ బ్రహ్మ॥ ఏవమేషామహాపుణ్యావాసిష్ఠీనామగౌతమీ। దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాదపునర్భవదాయినీ। అస్యాస్తుమహిమానంకోవర్ణయేద్దివిజేష్వపి।అశక్యంమమశంభోశ్చనాతఃపుణ్యతరాభువి।క్షేత్రాధిపత్యేభగవాన్స్థితశ్శంభుస్సనాతనః । గంగాసాగరయోస్సంధౌజగతామిష్టదానకృత్। తంసుసంపూజ్యదేవేశంభక్త్యాస్తుత్వాప్రణమ్యచ । ప్రయాతిశివసాలోక్యంసర్వకామఫలాన్వితః । తత్రస్నాత్వాపితౄన్యస్తు తర్పయేత్తిలవారిణా।పిండాదిదానైర్గోవస్త్రభూహిరణ్యైర్ద్విజాన్యజేత్ । సయాతిపితృభిస్స్వర్గంస్వకులైస్తుసమన్వితః । అత్రాంతకాలేమర్త్యస్తుగౌతమ్యామదక్షేశ్వా।జలేత్యజతియేప్రాణానపిపాపకృతోజనాః । విష్ణుదూతైఃపరివృతావిమానేషుసుపూజితాః।ప్రయాంతిపరమంస్థానంయత్రదేవశ్చతుర్భుజః। మాసమాత్రంతిలాహారఃప్రసుప్తేమధుసూదనే । యోవసేత్తుత్ర్యహంపుణ్యంకాశ్యాంయు

గసమంలభేత్ ।ఫలమాప్నోతిమనుజస్త్వేకద్విజసుభోజనాత్। అశ్వమేధ సహస్ర స్యవాజపేయశతస్యచ । యతిమారాధ్యచాత్రైక మన్నదానప్రదానతః। భూచక్రస్థితభూదేవభోజనే తత్ఫలంలభేత్ । యేస్వబంధూన్సముద్దిశ్య బంధువర్గాలతాంధరాః।మహాదధౌనిమజ్జంతి తేపియాంతిపరాంగతిం । బ్రహ్మాండే యానితీర్థానిసదాతిష్ఠంతిసాగరే । అతోస్మిన్సర్వసుస్నానం సర్వతీర్థఫలప్రదం। బహునాత్రకిముక్తేనమునివర్యపునఃపునః । నాంతర్వేద్యాస్సమంతీర్థం జగత్స్వపినవిద్యతే॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
అంతర్వేదితీర్థక్షేత్రవర్ణనంనామ
పంచదశోత్తరశతతమోధ్యాయః.

అథమాహాత్మ్యశ్రవణఫలశ్రుతిః

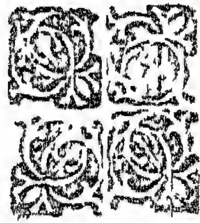
ఓం బ్రహ్మోవాచ॥ గోదావర్యాశ్చమాహాత్మ్యం శృణుయాద్భక్తిమాన్నరః।సవిధూయమహాపాపాని విష్ణులోకేమహీయతే । అధ్యాయస్యాష్టకం బ్రహ్మన్ శృణోతిశ్రద్ధయానరః । సపుత్రవాన్ధనాఢ్యశ్చ అంతేవిష్ణుపదంవ్రజేత్। అంత్యాధ్యాయస్యశ్రవణాత్సంపూర్ణఫలమాప్నుయాత్।యస్తుగోదావరీ తీరే మాహాత్మ్యంశృణుతేయది।స్వర్గంయాంతిహపితరఏకవింశతివంశకాః। వక్తారం పూజయేత్పశ్చాద్వస్త్రస్వర్ణవిభూషణైః। తస్యప్రీతోమహాదేవస్సర్వైశ్వర్యం ప్రయచ్ఛతి। బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాద్యథాశక్త్యనుసారతః। సర్వంతదక్షయంవిద్యాద్గోదావర్యాఃప్రసాదతః । గోదావర్యాశ్చమాహాత్మ్యంశ్రుత్వావై

భక్తిమాన్నరః । మూకోభవతిజన్మాదివాచకంనార్చయేద్యది। శ్లోకంవాశ్లోకపాదంవాశృణుయాద్భక్తిమాన్యది । తస్యప్రీతోన్వహంవిష్ణురాత్మ సాయుజ్యమాప్నుయాత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే.

గౌతమీమాహాత్మ్యంసంపూర్ణం.

శుభమస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః

సప్తసాగరమాహాత్మ్యే, తుల్యాసాగరసంగమమాహాత్మ్యప్రారంభః.

నారదః॥ భగవన్ సర్వధర్మజ్ఞ మాహాత్మ్యమఖిలంత్వయా । గౌతమ్యా స్సర్వపాపఘ్నం సర్వజ్ఞేనత్వయావిభో । గౌతమ్యాస్సప్తధాప్రోక్త స్సంగమ స్సరితాంపతౌ।తుల్యాత్రేయీభారద్వాజీ గౌతమీవృద్ధగౌతమీ । కౌశికాచ వసిష్ఠాచ సప్తభాగాఃప్రకీర్తితాః॥ తేషాంనామానిమునిభిర్నిర్దిష్టానిస్వనామభిః॥ లోకేకేనాహృతాపూర్వం కేనతుల్యాభవత్పురా । ఏతదాఖ్యాహిభగవన్పృచ్ఛతోహ్యత్రకారణం॥బ్రహ్మ॥ తుల్యాసంగమమాహాత్మ్యం శృణువక్ష్యామి తత్త్వతః।యస్యశ్రవణమాత్రేణ సర్వక్రతుఫలంలభేత్ । ఆసీత్స్వాయంభువోనామమనుర్వైబ్రహ్మణస్సుతః।ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ పుత్రౌతస్యబభూవతుః । తిస్రఃకన్యాహ్యపరజా స్తయోరేవాభవన్క్రమాత్ । ఆకూతిర్దేవహూతిశ్చ ప్రసూతిశ్చైవభేదతః।ఆకూతింరుచయేప్రాదాత్కశ్యపాయవమధ్యమాం । ప్రసూతింజగృహేదక్షః ప్రజాపతిరకల్మషః । శతార్ధంజనయామాస ప్రసూతిః కన్యకాశ్శుభాః।తాసాంత్రయోదశప్రాదాత్కశ్యపాయమహాత్మనే । సప్తవింశతిసంఖ్యాకా స్సోమాయాదాత్ప్రజాపతిః । ఉషాఖ్యాయాఖ్యకేన్యే ద్వే సూర్యాయాదాత్ప్రజాపతిః।సప్తధర్మాయచైవైకాంభవాయచదదౌప్రభుః।చంద్రస్తురోహిణీదేవ్యా మాసక్తోహర్నిశంప్రభుః । బుభుజేసదివారాత్రంగ్రామ్యధర్మేషుసంస్థితః।అవశిష్టాస్తుషడ్వింశద్భార్యా స్సర్వాస్తేనైవనేక్షితాః। అజగ్ముర్జనకాభ్యాశందుఃఖితాశ్చారులోచనాః।దక్షాయస్వప్రియాద్ధత్యమాచఖ్యుస్సర్వఏవతాః।తతోరక్షఃప్రచుకోపేచంద్రాయామితవిక్రమః। శశాపకుపితోదక్షః చంద్రమాపూర్వతేజసం।త్వంయత్స్మాద్గ్రస్తదేహానిస్తేజోవిగతప్రభః। మామవజ్ఞాయతైదుష్టమతేకన్యాశ్చావమానితాః। ఇతిశప్తస్తదాతేనచంద్రోపివిగతస్మయః। గత్వాగతశ్రీకోయక్ష్మణాగ్రస్తవిగ్రహః। దుఃఖితఃప్రయయౌద్రష్టుందేవంనాణంప్రభుం।శరణ్యంసర్వలోకానాంశరణాగతవత్సలం । దండవత్ప్రణిపాంజలిఃప్రయతోవిభుః।జైవాతృకఃప్రయత్నేనస్తోతుంసముపచ

జయజయపరమేశ్వరార్తిహారిన్ సకలజనాంతరభావభావితాత్మన్ । జయజయని
ఖిలేశనావతారప్రణతజనాఖిలమానసాధిహారిన్ । జగదుదయ వినాశపాలనా
ర్థంత్వమిహవిభాసిగుణత్రయానుబద్ధః। విధిహరహరిరూపనామభేదాననుసరసీ
హవిశుద్ధబోధరూపః। అపరిమితభవాబ్ధిస్తారణాయప్లవస్త్వంత్రిజగదుదయరక్షా
నాశహేతుస్త్వమేకః । సదసదఖిలవిశ్వంత్వన్మయంత్వత్ప్రభావంరవిశశిశిఖితే
జాఃకేనశక్యోసిగంతుం । తస్మాదహంభావసుఖంపరితోవిసృజ్యకర్తాత్మకంత్వ ద
ధికారమిదంచహిత్వా । త్వన్నామకీర్తన పదంవదనే ప్రియాతేజీవామిసంస్మృ
తిపదంనపునర్భవామి । అగణితగుణసత్వం వీతమాయాప్రపంచం విదితనిగమత
త్వం విశ్వమూలంవరేణ్యం। కరధృతదరచక్రం కాద్రవేయాధివాహంశరణముపగ
తోహం త్వాంచిదానందకందం॥ భగవాన్ ॥ వరదోస్మివరంవత్స యత్తేమన
సివర్తతే। దాస్యామ్యత్రనసందేహ స్త్రిదశైరపిదుర్లభం ॥ సోమః ॥ యది
దాస్యసిమేదేవ వరంవరదరాడసి। త్వత్పాదాంబుజయోర్భక్తి స్త్వన్నామస్మ
రణంసదా।త్వద్భక్తసేవామేభూయా జ్జన్మజన్మాంతరేపిచ ॥ భగవాన్ ॥ భవ
త్వేవంత్వయాయద్య ద్వాంఛితంమనసిస్థితం । మద్దర్శన మమోఘంతే మమభ
క్తోసిమాఖిదః।దక్షశాపేనమహతా యక్ష్మణాగ్రస్తవిగ్రహః।యదర్థమాగతోసి
త్వం నిష్కళోవిగతప్రభః।బ్రహ్మశాపనివృత్త్యర్థం గచ్ఛగోదావరీంశుభాం । త
త్రాపితుల్యభాగాయాంసంగమస్సరితాంపతేః।అహమప్యాగమిష్యామితవహేతో
స్త్వయాసహ।నివసిష్యామితత్రైవ యావదాభూతసంప్లవం। తత్రస్నాత్వాత్వ
మప్యాశు స్థాపయిత్వాశివంవిభుం । దక్షశాపాద్వినిర్ముక్త స్సద్యఃపూర్ణక
ళోదయః।భవిష్యసితదాతీర్థం త్వన్నామ్నాప్రథితంభువి॥ ఇత్యుక్త్వాప్రయయౌ
విష్ణు స్తేనైవశశినాసహ।ఉవాసపరిపూర్ణోపి తత్రభక్తజనప్రియః।తత్రైవగత్వా
సోప్యాశు తుల్యాసంగమముత్తమం । స్థాపయిత్వాశివందేవం స్నాత్వాతత్రయ
థావిధి।పూజయిత్వాతథాదేవం నానాబలిభిరావృతః। సద్యఏవవినిర్ముక్తో బ్ర
హ్మశాపాత్పరంతపః।సోమనామ్నాభవద్దేవ స్సోమేశ్వరఇతిస్మృతః॥ దర్శనాద
స్యసర్వత్రసర్వక్రతుఫలంభవేత్॥సప్తభిర్గౌతమీభాగై ర్యత్ఫలంకథితంమహత్।ఏ
తైత్రివతుతత్పుణ్యం తుల్యాయాస్సంగమేభవేత్।తత్తస్మాత్తుల్యభాగేతి నామ్నా
సాభవద్భువి॥ బ్రహ్మా ॥సప్తసాగరయాత్రాయా లక్షణంప్రబ్రవీమ్యహం।మ
హామాఘే కుర్యాద్యాత్రాంసమాహితః । అథవాఫాల్గునేమాసి మేష
కృత్।సప్తసాగరయాత్రాయాం మనోమేనిశ్చయత్వితి॥ తతోగృహే

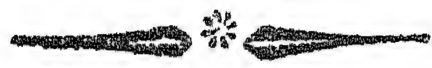
ద్విసిగర్చ్ఛే స్మృత్వాత్వామనసిగౌతమీం। నమోదేవిమహత్పుణ్యే మహత్పుణ్యజలై
ర్యుతే। తవయాత్రాంవిధాస్యామి ప్రసీదపరమేశ్వరి॥ ఇత్యేవంప్రార్థయిత్వా
దౌ తుల్యాతీరంసమావిశేత్॥ యానంచోపానహౌత్యక్త్వా దూరాదేవవిలోక్య
తాం।ప్రణమ్యప్రార్థయేద్గంగాం సాగరేణచసంయుతాం। ముండనార్థంతతః
కృత్వాస్నానమాత్రంప్రయత్నతః। ప్రాయశ్చిత్తంతతోగ్రాహ్యంశక్త్యాబ్రా
హ్మణైస్సహ । బ్రహ్మదండం రాజదండం దద్యాద్గో మిథునం తతః ॥ అను
జ్ఞాంప్రాప్యవిప్రేభ్యోవపనం కారయేత్తతః । వాపయేత్కేశశ్మశ్రూణి నఖా
నాంచనికృంతనం । తత్రస్నానంప్రకుర్వీత మృత్తికాగోమయాదిభిః । విలిప్య
చాంగమంత్రైశ్చ వారుణైరఘమర్షణైః । సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం తత్రస్నానం
కరోమ్యహం॥ పావనిత్వంజగత్పుణ్యే సర్వతీర్థమయేశుభే । త్వయిస్నాతుమ
నుజ్ఞాం మెదేహిసాగరవల్లభే । తత్రస్నానంప్రకుర్వీత నిత్యకర్మసమాచరేత్॥
ఉపవాసంకరిష్యామి ప్రీతయేతవగౌతమి। ప్రసాదంకురుమెదేవినిర్విఘ్నంవ్రతము
త్తమం। తతఃపరేద్యురుత్థాయ స్నాత్వాసాగరసంగమే । తుల్యాయాస్సంగమె
చాద్య తీర్థశ్రాద్ధంకరోమ్యహం । ఇతిసంకల్ప్యవిధివచ్ఛ్రాద్ధంస్వర్ణేనభూ
యసా । ఆమేనవాప్రకుర్వీత పితౄణాంతృప్తిహేతవే । అన్నశ్రాద్ధాద్విశే
షోత్ర విహితశ్శక్త్యపేక్షయా। అక్షయాజాయతేతృప్తిః పితౄణాంనాత్రసంశ
యః॥ విశేషాత్పిండదానేన తుల్యాసాగరసంగమే।పిష్టేనశృణుచాశ్చర్యం సాంప్ర
తంరోమహర్షణం। స్నానేనైకేనవిధినా తుల్యాయాంమునిసత్తమ। అశ్వమేధై
ర్ద్వాదశభిః యత్కృతంపుణ్యసంచయం।తత్పుణ్యంసమవాప్నోతి నాత్రకార్యా
విచారణా।జన్మాంతరసహస్రేషు మనోవాక్కాయకర్మభిః। యత్కృతంపాపని
చయం స్నానేనైకేననశ్యతి । అశ్వమేధస్యయజ్ఞస్య ఫలస్యాంతోహివిద్యతే ।
స్నానార్జితస్యపుణ్యస్య నహ్యంతోవిద్యతేక్వచిత్ । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనస్నా
నైర్దానైశ్చయత్ఫలం । తత్ఫలంకథితంనైవ మయాశక్యంహినారద।ఏతత్తేస
కలంవత్సతవస్నేహాత్ప్రకీర్తితం । సాగరస్యచతుల్యాయాః స్సంగమంపాపనా
శనం । యఃపఠేచ్ఛృణుయాద్వాపి సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపాని బహుజన్మార్జితాన్యపి।స్నాత్వాతత్రవిముచ్యేతసద్యఏవనసం
శయః।సోమవారేత్వమావాస్యా యథాభవతిసంగతా । తథాకోటిగుణంపుణ్యం
తుల్యాయాస్సంగమేశుభే । తిస్రఃకోట్యర్థకోటీచ తీర్థానిభువనత్రయే। ఆ
యాంతితుల్యభాగాయాం మధ్యాహ్నేరవివాసరే। అస్యతీర్థేషువిఘ్నాశ్చ సం

భవంతిసహస్రశః।తత్రతద్విఘ్ననాశార్థం గణేశోయంసమాశ్రితః।తత్రతీర్థానస హస్రాణిపంచసంతిసహస్రశః। విష్ణుతీర్థంతథాబ్రహ్మతీర్థంసోమేశ్వరంశుభం। ఏతేతత్రప్రధానానిసంతివై తత్రకోటిశః॥ అనుదినమపి యశ్శృణోతిపుణ్యం చరిత్రమఘమోఘమిదంశశాంకవిష్ణోః। సతుభవమపహాయతుల్యభాగాజలనిధిసంగమజం ఫలంలభేత్॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే,

గౌతమీమాహాత్మ్యే తుల్యాసాగరసంగమవర్ణనంనామ

ప్రథమోధ్యాయః

ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మో॥ ఆత్రేయీసంగమంనామ తీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం। యత్రసన్నిహితోదేవః కురంగేశస్సదాశివః। తస్యప్రభావంవక్ష్యామి భ్రష్టరాజ్యప్రదాయకం।గౌతమ్యాఉత్తరేపారే ఆత్రేయోభగవానృషిః। అన్వారభతసత్రంస ఋత్విగ్భిరృషిభిర్వృతః।తస్యహోతాభవత్త్వగ్నిహర్వ్యవాహనఏవచ । ఏవంసత్రేతుసంపూర్ణే ఇష్టింమాహేశ్వరీంతతః।కృత్వైశ్వర్యమగాద్విప్ర స్సర్వత్రగతిమేవచ।ఇంద్రస్యభవనంరమ్యం స్వర్గలోకంరసాతలం। స్వేచ్ఛయాయాతివిప్రేంద్రః ప్రభావాత్తపసశ్శుభాత్।సకదాచిద్దివంగత్వా ఇంద్రలోకముగాత్మునిః। తత్రాపశ్యత్సహస్రాక్షం సురైఃపరివృతంశుభం। స్తూయమానంసిద్ధసాధ్యైః ప్రేక్షంతంనృపసత్తమైః।శృణ్వంతంమధురంగీతమప్సరోభిశ్చశోభితం । ఉపోపవిష్టైస్సురనాయకైశ్చ లైఃపూజ్యమానంమహదాసనస్థం। శచ్యాంయుతంప్రాప్యపరంపదంతం శూరంశరణ్యంవరదంవరేణ్యం। సమీక్ష్యవిప్రాధిపతిర్మహాత్మా సమీహయామాసమునిప్రవీరః। వరాసనంరాజ్యసుఖంతదీయం దృష్ట్వాతదోవాచ తథాత్రిపుత్రః। భోక్తుంనశక్నోమిఫలానిమూలా న్యనుత్తమాన్యుత్తమసంస్కృతాని। స్మృత్వావృతంపుణ్యతమంపితుశ్చ భక్ష్యంచభోజ్యంచవరాసనాని।సుఖంచదానంచస్తుతించచిత్త మస్త్రాణి వాసాంసి పురీవనాని । తతోమహాత్మా తపసః ప్రభావాత్త్వష్టారమాహూయ వచోబభాషే । ఇచ్ఛేయ మింద్రత్వమహంమహాత్మ కురుష్వశీఘ్రం పదమైంద్రమద్య । తదన్యథాచేన్మదుదీరితంత్వాం భస్మీకరో

మృద్ధ్య నసంశయోత్ర । తదత్రివాక్యా చ్చకితఃప్రజానాం స్రష్టావిభుర్విశ్వకర్తా
తథైవ । చకారమేరుంచ పురీంసురాణాం కల్పద్రుమం కల్పలతాంచ ధేనుం ।
చకారవజ్రాదిసుభూషితాని గృహాణిశుభ్రాణ్యతిచిత్రితాని । నివార్యమాణః
ప్రియయాత్రిపుత్రశ్శచీంచ తామాత్మవధూంచకార॥ తథాత్రిపుత్ర్యస్త్రిదశైస్సమే
తోఽపజార్యాదిరూపంచ చకారశాక్రం।నృత్తానిగీతానిచసర్వమేవచకారయచ్చేంద్రపు
రేప్రవృత్తం।శ్రుత్వాచ దైత్యాదనుజాస్సమేతారక్షాంసికోపేనయుతామహాంతి। ది
వంపరిత్యజ్య కుతోహరిర్భువం సమాగతోనైవమితస్సుఖాయ । తస్మాద్వయం
యామఇతిస్మయోద్ధుం తంవృత్రహంతారమదీనసత్వం। తతస్సమభ్యేత్యతదాత్రి
పుత్ర్యాఃసంవేష్టయామాసురథాసురాస్తే।సంవేష్టయిత్వాపురమత్రిపుత్రం కృతంత
థాచేంద్రపురాభిధానం। సంవేష్టితైరాక్షసైస్తైర్మహద్భి స్తతోభితోవాక్యమిదం
జగాద।యోజాతఏవప్రథమోమనస్వాన్ దేవోదేవాన్క్రతునాపర్యభూషత్॥యస్
స్యశుష్మాద్రోదసీఅభ్యసేతాంనృమ్ణస్యమహ్నాసజనాసఇంద్రః। ఇత్యాదిసూక్తేన
ర్షిస్తూనువాచహరించత్వష్టాచతథాత్రిపుత్రః । నాహంహరిర్నైవశచీ మదీయా
నేయంపురీనైవవనంతదీయం। సఏవేంద్రోవృత్రహంతాసవజ్రీసహస్రాక్షోగోత్ర
భిద్వజ్రబాహుః। అహంతువిప్రోవేదవిద్బ్రహ్మబృందైస్సమావిష్టోగౌతమీసింధుసం
గే॥ అసురాఊచుః ॥ సంహారస్త్వేదమాత్రేయ యదింద్రస్యవిడంబనం । క్షే
మంతేభవితానిత్యం నాత్రకార్యావిచారణా।తదాత్రేయోఽభవద్వాక్యం యథావ
త్స్యంతిమామిహ॥శ్రీమాన్ మద్వాక్య వంశాంబుధిభిరఖిలాకారకైఃపఙ్క్తిభేత్తాసం
పదార్థింప్రయచ్ఛే త్సకలజననుతంలౌకికంవైదికంచ ॥ ఏవముక్త్వాసదైతేయాన్
త్వష్టారంపునరబ్రవీత్॥ యత్కృతంతన్మమప్రీత్యాత్వష్ట రింద్రపదంత్వయా। సం
హరస్వపునశ్శీఘ్రంరక్షమాం బ్రాహ్మణంభవాన్ । పునర్దేహిపదంమహ్యం
ఆశ్రమంమృగపక్షిణాం । వృక్షాశ్చవారియత్రాగ్నిర్నవైతేనప్రయోజనం । త
థేత్యుక్త్వాప్రజానాథ స్త్వష్టాసంహృతవాం స్తథా । దైత్యాశ్చజగ్ముస్స్వస్థానం
కృత్వాదివమకంటకం । త్వష్టాచప్రియయాస్థానం స్వకంసంప్రహసన్నివ । ఆ
త్రేయోపితథాశిష్యైస్సంవృతోభార్యయాసహ । స్వపిత్రానీతగోదాయాస్సాగ
రస్యచసంగమే।యత్రపూర్వందురాత్మావై మారీచోనామరాక్షసః । చక్రేకురంగ
రూపేణతతఃపరమదారుణం । తస్యప్రసన్నోభగవాన్ మహాదేవఃకృపానిధిః ।
తన్నామప్రథిత స్తత్రాత్రేయీసంగమేద్విజ। తత్రాగత్యాత్రి పుత్రోవైకుర్వం స్త
స్యప్రపూజనం । చకారయజ్ఞంధర్మాత్మా తత్రదేవాస్సమాగతాః ॥ తతః

మానైమహీయజ్ఞైర్దృష్ట్వాతాన్లజ్జితోభవత్ ॥ కిమర్థమైంద్రంతుపదంలబ్ధంకింత
త్త్వరాకృతం।ఏవంవదంతమాత్రేయం లజ్జితంప్రాబ్రువంత్సురాః। లజ్జాంజహిమ
హాబాహో భవతిఖ్యాతిరుత్తమా। యత్రతీర్థమహాఖ్యాతో కురంగేశోమహాన్
స్థితః।యస్మాత్ప్రసన్నోభూత్త్వైవ మృగరూపస్యరక్షసః । అస్మిన్ తీర్థేచయో
స్నానం ప్రాణినఃకుర్యురంజసా। ఇంద్రాశ్చభవితారోవై స్మరణాత్సుఖభాగినః।
తత్రపంచసహస్రాణి తీర్థాన్యాహుర్మనీషిణః॥ అస్మిన్ క్షేత్రేతుకర్తవ్యం ద
శదానానినారద। తేషుస్నానంచదానంచ సర్వమక్షయపుణ్యదం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదేగౌతమీమాహాత్మ్యే
సప్తసాగరవర్ణనేఆత్రేయీసాగరసంగమవర్ణనంనామ
ద్వితీయోధ్యాయః.

తృతీయాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మా ॥ భారద్వాజాఖ్యమపరం సంగమంపావనంనృణాం।తస్యైవమప
రంనామ రేవతీసంగమంతథా।విదర్భసంగమంచేతి ప్రథితందుర్లభంకలౌ। భర
ద్వాజఇతిఖ్యాత ఋషిరాసీత్తపోధనః॥ స్వనామ్నాగౌతమీంనీత్వా కృత్వాచాం
బుధిసంగమం।తత్రస్థిత్వాతపశ్చీర్ణం గౌతమ్యాఉత్తరేతటే।తత్రయద్వృత్తమా
ఖ్యాస్యే యత్పురాణవిదోవిదుః। తస్యస్వసారేవతీతి కురూపీవికృతాననా।తాం
దృష్ట్వావికృతాంభ్రాతా భరద్వాజఃప్రతాపవాన్। చింతయాపరయావిష్టో గం
గాయాదక్షిణేతటే।కస్మైదదామితాంకన్యాం స్వసారంభీషణాకృతిం। నకశ్చిత్ప్ర
తిగృహ్ణాతి చాతవ్యాచస్వసాతథా।ఏవంవిమృశ్యతస్తస్య స్వాశ్రమేచాతిశోభనే।ద్ర
ష్టుంవ్యృషివరఃప్రాయాద్భరద్వాజంయతవ్రతం।ద్వ్యష్టవర్షశ్శుభవపుశ్శాంతో
దాంతోగుణాకరః।నామ్నాకఠఇతిఖ్యాతో భరద్వాజంననామసః । విధివత్పూజి
తంవిప్రం భరద్వాజఃకఠంతథా।తస్యాగమనకార్యంచపప్రచ్ఛపురతస్స్థితం।తతః
ప్రాహభరద్వాజం విద్యార్థీచాహమాగతః। తదర్థందర్శనాకాంక్షీ యద్యు
క్తంతద్విధీయతాం।భరద్వాజఃకఠంప్రాహ హ్యాదిష్టయదభీప్సితం। పురాణస్మృత
యోవేదాః ధర్మశాస్త్రాణ్యనేకశః।సర్వంవేదమహాప్రాజ్ఞ రుచమద్వదపూజిత॥
కఠఉవాచ ॥ అధ్యాపయస్వమాంబ్రహ్మన్ శిష్యంమాంసిద్ధిచార్థినం।శుశ్రూష

ణపరంనిత్యం కులీనంసత్యవాదినం।తథేత్యుక్త్వాభరద్వాజః ప్రాదాద్విద్యామశేష
తః॥ప్రాప్తవిద్యఃకతఃప్రీతో భరద్వాజమథాబ్రవీత్ ।ఇచ్ఛేయందక్షిణాందాతుంకిం
వస్తుచమనఃప్రియం।వదస్వదుర్లభంలోకేగురోస్తుభ్యంనమోస్తుతే॥ భరద్వాజః॥
గృహాణకన్యాంవిధివద్భార్యాంకురుమమస్వసాం।తస్యాంప్రీత్యావర్తితవ్యంయాచే
హందక్షిణామిమాం॥కతః॥భ్రాతృవత్పుత్రవచ్చాపిశిష్యస్స్యాత్సగురుస్తథా।గురు
వత్పితృవచ్చస్యాత్సంబంధోత్రకథంభవేత్॥ గురుః॥ మద్వాక్యంతవసత్యంచమమా
జ్ఞాతవదక్షిణా।తతస్సస్మృత్వాకతాద్యత్వం రేవతీంభజమన్మనాః।తథేత్యుక్త్వాగురో
ర్వాక్యాత్కతోజగ్రాహపాణినా। రేవతీంవిధివద్దత్తాంసుసమీక్ష్యకతస్తథా।తత్రై
వపూజయామాసజగదీశంకతస్తథా। రేవత్యాంరూపసంపత్త్యైశివప్రీత్యాచరేవతీ॥
సురూపాచారుసర్వాంగీనరూపేణోపమీయతే। సాభవత్తత్రగంగాయాంతన్నా
మ్నాసంగతానదీ।గోదానంచైవభూదానమన్నదానంవిశేషతః।దశదానానికర్త
వ్యమస్మిన్క్షేత్రేచనారద । తత్రస్నానంచదానంచమహాఫలవిధాయకం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే

గౌతమ్యంతర్భూతభారద్వాజీసంగమం నామ

తృతీయోధ్యాయః.

చతుర్థాధ్యాయప్రారంభః.

గౌతమీసంగమంనామతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం।అహల్యాసంగమంచేతిప్ర
థితంతీర్థముత్త । ఇంద్రతీర్థమితిఖ్యాతంతత్రవృత్తమిదంశృణు।సృష్ట్వాకన్యాబ
హువిధారూపవత్యోగుణాన్వితాః। తాసుచైకాంశ్రేష్ఠతమాంనిర్మమే శుభలక్ష
ణాం। తాంబాలాంచారుసర్వాంగీందృష్ట్వారూపాన్వితాంశుభాం। కోన్వస్యాఃపో
షణేశక్తఇతిబుద్ధిర్మమాభవత్ । నదేవానాంనాసురాణాంనమునీనాంతథైవచ ।
అస్యాస్తుపోషణేశక్తిస్తతోమెప్రీతిరన్వభూత్ । గుణశ్రేష్ఠాయవిప్రాయతపోయు
క్తాయధీమతే।సర్వలక్షణయుక్తాయవేదవేదాంగవేదినే । గౌతమాయమహాప్రా
జ్ఞఃప్రదదౌపోషణాయతాం।పాలయస్వమునిశ్రేష్ఠయావత్ప్రస్యతియౌవనం ।
యౌవనస్థాంపునస్సాధ్వీమిమామానయగౌతమ । ఏవముక్త్వాగౌతమాయప్రా
దాత్కన్యాంసుమధ్యమాం । తామాదాయమునిశ్రేష్ఠస్తపసాహతకిల్బిషః।తాం

పోషయిత్వావిధివదలంకృత్యమమాంతికం । నిర్వికారోమునిశ్రేష్ఠోయువతీమాన
యత్తథా । తాందృష్ట్వావిబుధాస్సర్వేశక్రాగ్నివరుణాదయః । మమదేయాసు
రేశానఇత్యవోచన్ పృథక్పృథక్ ।తథైవమునయస్సాధ్యాదానవాయక్షరాక్షసాః।
తాన్ సర్వానాగతాన్దృష్ట్వాకన్యార్థమథసంగతాన్ । ఇంద్రస్యతువిశేషేణ
మహాంశ్చాభూత్తదాగ్రహః । గౌతమస్యతుగాంభీర్యం ధైర్యంమాహాత్మ్యమే
వచ । స్మృత్వాతు విస్మితోభూత్వా మమైవమభవత్సుధీః । దేయేయం గౌ
తమాయైవ నాన్యయోగ్యాశుభాననా । తస్మాఏవతుతాందాస్యే తథాప్యే
వమచింతయత్ । సర్వేషాంచ మతిర్ధైర్యం యమత్వంచ తథాలఘు । అ
హల్యేతిసురైఃప్రోక్తా మయాచ ఋషిభిశ్చసా । దేవానృషీన్ తథావేత్య మ
యాతత్రోక్తముచ్చకైః । తస్మైసాదీయతేసుభ్రూర్యః పృథివ్యాః ప్రదక్షిణం।కృ
త్వా వతిష్ఠతేపూర్వం నచాన్యస్మైపునఃపునః । తత్రసర్వేసురగణా శ్రుత్వా
వాక్యంమయేరితం । అహల్యార్థంసురాజగ్ముః పృథివ్యాశ్చప్రదక్షిణం। గతేషు
సురసంఘేషు గౌతమోపిమునీశ్వరః । ప్రయత్నమకరోత్కించి దహల్యార్థమి
మేయథా । ఏతస్మిన్నంతరేబ్రహ్మన్ సురభిస్సర్వకామధుక్ । అథప్రసూతాహ్యా
భవత్తాందదర్శసగౌతమః।తస్యాఃప్రదక్షిణంచక్రే ఇయముర్వీతిసంస్మరన్।లింగ
స్యచసురేశస్య ప్రదక్షిణమథాకరోత్ । తయోఃప్రదక్షిణంకృత్వా గౌతమోము
నిసత్తమః । సర్వేషాం చైవదేవానా మేకంవాపిప్రదక్షిణం । నైవాభవద్భ
వో మేరోస్సంజాతంతద్వయంమమ । ఇతినిశ్చిత్యసముని మమాంతిక మథాభ్య
గాత్॥ నమస్కృత్వాబ్రవీద్వాక్యం గౌతమోమాంపునఃపునః । ప్రదక్షిణీకృతా
బ్రహ్మన్ మయేలాద్వివిధంపునః । యదత్రయుక్తం దేవేశజానీతేతద్భవానితి। మ
యాతుధ్యానయోగేన ధ్యాత్వాగౌతమమబ్రవం । తథైవదీయతేసుభ్రూఃప్రద
క్షిణమిదంకృతం । తుష్టోహంతవధైర్యేణజ్ఞానేన తపసాతథా । యత్తేయమృ
షిశార్దూల కన్యాలోకపరాజయం । ఇత్యుక్త్వాహంగౌతమాయహ్యహల్యాం
తామదాంమునే।జాతేవివాహేతేదేవాః కృత్వేలాయాఃప్రదక్షిణం। శనైశ్శనైర
థాగత్య దదృశుస్సర్వఏవతే । గౌతమంతామహల్యాంచ దాంపత్యంప్రీతివర్ధ
నం । తేచాగత్యాథపశ్యంతో విస్మితాశ్చాభవంత్సురాః।అతిక్రాంతేవివాహేచ
సురాస్సర్వేపురంయయుః । సమత్సరశ్చచీభర్తా తామీక్ష్యచదివంయయౌ।తతః
ప్రీతమనాస్తస్మై గౌతమాయమహాత్మనే।ప్రాదాద్బ్రహ్మగిరింపుణ్యం సర్వకామప్ర
దంశుభం। అహల్యయామునిశ్రేష్ఠో రేమేతత్రసగౌతమః।గౌతమస్యకథాంపుణ్యాం

శ్రుత్వాశక్రస్త్రివిష్టపే।తమాశ్రమంతం చమునిం తస్యభార్యామనిందితాం ।శ్రు
త్వాబ్రాహ్మణవేషేణ తత్రాగచ్ఛచ్ఛతక్రతుః । సదృష్ట్వాభవనంతస్య భార్యాం
చవిభవంతథా।పాపీయసీంమతింకృత్వా సోహల్యాంసమవైక్షత। ఆత్మానంచ ప
దందేశం కాలంతస్మాదృషేర్భయాత్ । నబుబోధతథాశక్రః కామాకృష్టమ
నాస్తథా।తామేవధ్యాయన్నధ్యాస్తే సురరాజ్యంతు విస్మితం । సర్వత స్త్రాంగః
కథంకుర్యాం ప్రవేశోవాకథంభవేత్ । ఏవంకృత్వావిప్రరూపో నాంతరంసోభ్య
గచ్ఛత।సకదాచిన్మహాప్రాజ్ఞః కృతపూర్వాహ్ణికక్రియః । గౌతమోమునిభిశ్శి
ష్యైర్నిర్గత్యకమాశ్రమాద్బహిః। ఆశ్రమాన్ గౌతమీంవిప్రాన్ స్థానానివివిధాని
చ।ద్రష్టుంగతోమునివర ఇంద్రస్తంసముదైక్షత । ఇదమంతరమిత్యుక్త్వా చక్రేకా
ర్యంమనఃప్రియం।రూపంకృత్వా గౌతమస్య ప్రవివేశశతక్రతుః । భ్రాంత్వా
చ్చారుసర్వాంగీ మహల్యాం వాక్యమబ్రవీత్ । ఆకృష్టోహంతవగుణైః రూపం
స్మృత్వాస్ఖలత్పదః।ఇతిబ్రువన్ హసన్ హస్త మాదాయాంతరమావిశత్ । నబు
బోధత్వహల్యాత మింద్రంమేనేచగౌతమం । యథాసుఖంరమమాణే ప్రాగాచ్ఛి
ష్యైస్సగౌతమః।ఆగచ్ఛంతంనిత్యమేవ హ్యహల్యాప్రియవాదినీ । ప్రీతింయాతిప్రి
యంవక్తితోషంయాతినిజైర్గుణైః । తామదృష్ట్వామహాప్రాజ్ఞో మేనేతంమహ
దద్భుతం।ద్వారస్థితంమునిశ్రేష్ఠం సర్వేపశ్యన్ తయావినా। అగ్నిహోత్రస్య వే
శ్మాయాంకర్మిణోగృహకర్మిణః । ఊచుర్మునివరంభీతాః గౌతమం విస్మయా
న్వితాః।భగవన్ కిమిదంచిత్రం బహిరంతశ్చదృశ్యతే । ప్రియయాంతః ప్రవిష్టోసి
తథాదృష్టో బహిర్భవాన్ । అహోతపః ప్రభావోయం నానారూపధరో భ
వాన్।తచ్ఛ్రుత్వావిస్మితస్త్వంతఃప్రవిష్టఃక్వనుతిష్ఠసే।ప్రియేహల్యేభవతికింకింమాం
నప్రతిభాషతే । ఇత్యృషేర్వచనం శ్రుత్వాఅహల్యాజారమబ్రవీత్ । కోభవా
నృషిరూపేణపాపంత్వంకృతవానసి ; ఇతిబ్రువంతీంశయనా దుత్థితాంసత్వరం
భయాత్ । సచాపిపాప శ్శక్రోపి బిడాలోభూదృషిభయాత్ । సచతాం
వికృతాం దృష్ట్వా ధర్షితాంచ ప్రియాంతథా । ఉవాచ సమునిఃకోపా త్కిమి
దంసాహసంకృతం । ఇతిబ్రువంతం భర్తారం సాపినోవాచ లజ్జితా । ఆ
న్వేషమాణోజారంతం బిడాలం దదృశేమునిః । కోభవానితి తంప్రాహ భ
స్మీకుర్యాంమృషావదేత్।కృతాంజలిస్సోభూత్వా ఇదమాహశచీపతిః। శచీభ
ర్తాపురాంభేత్తా పురుహూతఃపురుష్టుతః।మమేదంపాపమాపన్నంసత్యముక్తం
మయానఘ। నిశమ్యైతద్వచోవిప్రో హరిమాహరుషాన్వితః। భగభక్ష్యాకృతంపా

పం సహస్రభగవాన్భవ। తామప్యాహమునిఃకోపా త్త్వంచశుష్యన్నదీభవ। తతః
ప్రసాదయామాస కథయంతీతథాగతిం।తవరూపేణచాగత్య మామగాత్సాక్షిణ
స్త్విమే।తథేతిరక్షిణఃప్రోచు రహల్యాసత్యవాదినీ।ధ్యానేనాపిమునిర్జ్ఞాత్వా శాం
తఃప్రాహపతివ్రతాం।యదాత్వంసంగతాభద్రే గౌతమీంపాపనాశనీం। నదీభూ
త్వాపునారూపం ప్రాప్యతేప్రియకృన్మమ। ఇత్యృషేర్వచనంశ్రుత్వా తథాచక్రే
పతివ్రతా।తథాతుసంగతాదేవ్యా అహల్యాగౌతమప్రియా। పునస్తద్రూపమభజ
ద్యన్మయానిర్మితంపురా।తతఃకృతాంజలిపుట స్సురరాట్ప్రాహగౌతమం।మాం
పాహిమునిశార్దూల పాపిష్ఠంగృహమాగతం। పాదయోఃపతితందృష్ట్వా కృప
యాప్రాహగౌతమః।గౌతమీంగచ్ఛవైశీఘ్రం స్నానంకురుపురందర। తత్క్షణాద్గత
పాపస్త్వం సహస్రాక్షోభవిష్యసి॥ బ్రహ్మా ॥ ఇత్యుక్త్వాతంమహాబాహుర్హి
త్వాబ్రహ్మగిరింతథా।జగామగౌతమోయత్ర గంగాచాబ్ధింగతాపురా।తత్రస్థిత్వా
తపస్తేపె స్థాప్యదేవంమహేశ్వరం। గౌతమోఋషిభిస్సార్ధం చక్రేతీర్థంపృథ
క్స్వయం।తత్రాగత్యశచీభర్తా స్నాత్వాభగసహస్రతః। ముక్తోభూత్వాసహ
స్రాక్షోబభూవామితవిక్రమః।అహల్యాచతథాతత్రనదీరూపేణసంగతా। స్వీయ
రూపంపునఃప్రాప్యపతినాసహసంగతా।ఉభయంవిస్మయంకర్మదృష్టవానస్మినార
ద।అహల్యాయాః పునర్భావంశచీభర్తాసహస్రదృక్ । తతఃప్రభృతితత్తీర్థ
మహల్యాసంగమంవిదుః।ఇంద్రతీర్థమిదంఖ్యాతం సర్వకామప్రదంనృణాం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే గౌతమీమాహాత్మ్యే
గౌతమీసంగమవర్ణనంనామ
చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మా॥ వృద్ధాసంగమమాహాత్మ్యం యత్రవృద్ధేశ్వరశ్శివ । తత్రాఖ్యా
నంప్రవక్ష్యామి శృణుపాపప్రణాశనం । గౌతమోవృద్ధఇత్యుక్తోమునిరాసీన్మహా
తపాః। యథాపురాభవద్బాలోగౌతమస్యసుతోద్విజః । అనాసస్స పురోత్ప
న్న స్తస్మాద్వికృతరూపధృత్ ।సవైరాగ్యాజ్జగామాన్యాం దిశంతీర్థమితిస్మృతః।
ఉపాధ్యాయోనచైవాసీ ల్లజ్జితస్యమహాత్మనః । శిష్యైరన్యైస్సహాధ్యాయో ల
జ్జితస్యచనాభవత్ ఉపనీతంకథంచిత్తు పిత్రావైగౌతమేనసః । ఏవంబహు తిథే

కాలేబ్రహ్మసూత్రౌవృతేద్విజే । నైవశాస్త్రస్యచాభ్యాసో గౌతమస్యాభవత్త
తః।అగ్నికార్యంతతశ్చక్రే నిత్యమేవయతవ్రతః । గాయత్ర్యభ్యాస మాత్రేణ
బ్రాహ్మణోనామధారకః । అగ్న్యుపాసనమాత్రంచ గాయత్ర్యభ్యసనంత
థా।ఏతావతాబ్రాహ్మణత్వం గౌతమస్యాభవన్మునే। ఉపాసతోగ్నింవిధివ ద్గా
యత్రీంచమహాత్మనః।తస్యాయుర్వర్ధతేపుత్ర గౌతమస్యచిరాయుషస్సదారసం
గ్రహంలేభే నైవదాతా స్తికన్యకాం । తథాచరం స్తీర్థదేశేవనేషువివిధేషుచ।
ఆశ్రమేషుచరమ్యేషు వసన్నాస్తే సగౌతమః । ఏవంబ్రహ్మన్ శ్వేతగిరిమాశ్రిత్యా
స్తేమహాతపాః।తత్రాపశ్యద్గుహాంరమ్యాం వల్లీవిటపమాలినీం । తత్రోపవిశ్య వి
శ్రేంద్రి స్తప్తుంసమకరోన్మతిం । తదంతస్తుప్రవిష్టోసౌ వపశ్యత్స్త్రియ ముత్త
మాం । శిథిలాంగీమతికృశాంవృద్ధాంచతపసిస్థితాం । బ్రహ్మచర్యేణవర్తంతీంకు
మారీంరహసిస్థితాం।సతాందృష్ట్వామునిశ్రేష్ఠఃమనశ్చనియతాత్మవాన్।నమస్యంతం
ద్విజశ్రేష్ఠంగౌతమంసాన్యవారయత్।గురుస్త్వంభవితామహ్యంనమాంవందితుమ
ర్హసి।కృతాంజలిపుటస్తాంవై గౌతమఃప్రాహవిస్మితః।త్వంవృద్ధాచతపస్థాచగుణ
జ్యేష్ఠాచభామిని।అల్పవిద్యస్త్వల్పవయాహ్యభూ త్తవగురుఃకథం॥ వృద్ధోవాచ॥ అ
ర్ష్టిషేణఃప్రియఃపుత్రఋతుధ్వజఇతిస్మృతః।గుణవాన్నీతిమార్గజ్ఞశూరఃక్షత్రధర్మప
రాయణః।సకదాచిద్వనంప్రాప్యమృగయాకృష్టచేతనః। విశ్రామమకరోదస్యాంగు
హాయాంసఋతుధ్వజః।ఉవాసమతిమాన్దక్షోబలేనమహతావృతః। తంవిశ్రాంతం
నృపవరమప్సరాదదృశేచతం।గంధర్వరాజస్యసుతాసుశ్యామా ఇతివిశ్రుతా ।
తాందృష్ట్వాచకమేరాజారాజానంచకమేచసా। రతిక్రీడాసమభవత్తయోరాజ్ఞోమ
హామతే।నివృత్తకామోరాజేంద్రస్తామాపృచ్ఛ్యాగమద్గృహం। ఉత్పన్నాహంతత
స్తస్యాస్సుశ్యామాయామహామతే । గచ్ఛంతీమాందివంమాతాత్విదమాహమహా
మునే। యస్త్వస్యాంప్రవిశేద్భద్రేసచభర్తాభవిష్యతి।ఇత్యుక్త్వాసాజగామథమమ
మాతామహామతే।తస్మాదత్రప్రవిష్టస్త్వంపుమానన్యఃకదాచన। సహస్రాణిషడశీతి
రాజ్యంకృత్వాపితామమ।అత్రచైవతపస్తప్త్వాతతఃకార్ష్ణ్యముపేయివాన్।స్వర్గం
యాతేచపితరిసహస్రాణితథాదశ। వర్షాణిమునిశార్దూలరాజ్యంకృత్వాతథాప[illegible]।
స్వర్గంయాతోమమభ్రాతాఅహమత్రైవసంస్థితా।అహంబ్రహ్మన్నాన్యపుత్రాన
మాతానపితామమ। అహమాత్మేశ్వరీబ్రహ్మన్నిదోషాక్షత్రకన్యకా ।తస్మాద్భజ
స్వమాంబ్రహ్మన్వ్రతస్థాంపురుషార్థినీం॥ గౌతమఉవాచ ॥ సహస్రాయురహం
భద్రేమత్తస్త్వంవయసాధికా । అహంబాలస్త్వంతువృద్ధాత్వాయంఘటతేమి

ఘః॥వృద్ధోవాచ॥ త్వంభర్తాజామేపురాస్పష్టోనాన్యోభర్తాజామతోమమ। ధాత్రా దత్తస్స్వతంత్రత్వంమాంనవిరాకతుర్హసి। అథనేచ్ఛసిమాంత్వంచఅదుష్టాం త్వామనువర్తితాం।తతస్త్యక్ష్యామ్యహం దేహమిదానీంతవపశ్యతః।వృద్ధాయావచ నంశ్రుత్వాగౌతమోవాక్యమబ్రవీత్ । అనాసోహంకింకరోమి అనాప్తావిద్యపి వచ । తస్మాత్సురూపంసద్విద్య మాపద్యప్రథమంశుభే । పశ్చాత్తవవచనంకా ర్యంతతోవృద్ధాబ్రవీద్ద్విజం । తస్మాద్వాగీశ్వరీదేవీ సతీవిద్యాం ప్రదాస్యతి। అగ్నిశ్చరూపవాన్దేవ స్తవరూపంప్రదాస్యతి। ఏవముక్త్వాగౌతమంతం వృద్ధోవాచ విభావసుం । ప్రాపయిత్వా సువీర్యంతం సురూపంవాకరోద్దృషిం । తతస్సువి ద్యస్సుభగస్సకాంతాం వృద్ధాంచపత్నీమకరోత్ప్రియుక్తః। తయాసరేమేబహు లోత్రవిప్ర స్వమాస్వహస్రంచతదాగుహాయాం। కదాచిత్తత్రవసతో దంపత్యో ర్వసతోగిరిం । గుహాయాంమునిశార్దూలఆజగ్ముర్బషయోనఘాః । వసిష్ఠోవామ దేవాద్యాస్తథాన్యేచమహర్షయః।భ్రమంతఃపుణ్యతీర్థానిప్రాప్నువంతశ్చతాం గుహాం। ఆగతాన్తానృషీన్జ్ఞాత్వాగౌతమోభార్యయాసహ । సత్కారమక రోత్తేషాంజహసుస్తత్రకేచన।మెబాలామెవమోన్మత్తామెయువానో మహామ తే।వృద్ధాంచగౌతమంప్రేక్ష్యజహసుస్తత్రకేచన । పుత్రోవాతవదౌహిత్రోవృద్ధే కోగౌతమోభవేత్। నస్త్వంనవస్వకళ్యాణిఇత్యేవంజహసుద్విజాః । విషంవృద్ధ స్యయువతీవృద్ధాయాఅమృతంయువా। ఇత్యేవమూచురేకేచిద్దంపత్యోశ్శృణ్వతో స్తథా।ఏవముక్త్వాకృతాతిథ్యాయయుస్సర్వేమహర్షయః । తేషాంతువచనంశ్రు త్వాఉభావపిసుదుఃఖితౌ।లజ్జితశ్చమహాప్రాజ్ఞో గౌతమోభార్యయాసహ।అపృచ్ఛ న్మునిశార్దూలమగస్త్యంమునిసత్తమం। కోదేశఃకింనుతీర్థంవాయత్రశ్రేయోభ వేద్ధ్రువం।శీఘ్రమేవమహాప్రాజ్ఞభుక్తిముక్తిప్రదాయకం ॥ అగస్త్యః॥ భవద్భి ర్మునిభిర్బ్రహ్మాక్రమయాశ్రుతమిదంవచః । సర్వకామానితత్ర స్యుర్గౌతమ్యాం నాత్రసంశయః।తస్మాద్గచ్ఛమహాబుద్ధిగౌతమీంపాపనాశనీం । అహంత్వామను యాస్యామియదిచ్ఛసితథాకురు। తచ్ఛ్రుత్వాగస్త్యవాక్యంచవృద్ధయాగౌతమో యయౌ॥తత్రతేపేతపస్తీవ్రం;పత్న్యాసభగవానృషిః।స్తుతించకారదేవస్యశంభో ర్విష్ణోస్తథైవచ। గంగాంచతోషయామాససభార్యోవనమావిశత్।నమోనమస్తేత్రి పురాంతకాయ నమోనమఃపర్వతజాకళత్రిణే । నమోనమస్తేగరుడధ్వజాయ న మోనమఃపాపహరాయవిష్ణవే। నమోనమోదైత్యవినాశహేతవే నమోనమో మాధవవిశ్వమూర్తయే । విశ్వేశ్వరాజగద్వాతే జగత్రియుహితాయనే। పా

ాగంగే నమస్తుభ్యం విష్ణుదేహాద్వినిస్సృతే । తతశ్శ్రుత్వా చ తద్వాక్యం గం
ాత్రైలోక్యపావనీ।అభిషించస్వభార్యాం తాం మజ్జలైర్మంత్రనిస్సృతైః। కలశై
పచారైశ్చ తతః పత్నీ తవ ప్రియా।సురూపా చారుసర్వాంగీ సుభగా చారులోచ
ా । సర్వలక్షణసంపూర్ణా కళ్యాణీం తనుమాప్స్యతి।రూపవత్వాత్పునస్త్వం
ాభార్యయా చాభిషేచితః। సర్వలక్షణసంపూర్ణః పుమాన్ రూపమవాప్స్యసి ।
థేతి గంగావచనం యథోక్తం తౌ చ చక్రతుః ॥ సురూపం తావుభౌ ప్రాప్తౌ
ౌతమీజలసేచనాత్। అభిషిక్తోదకం యచ్చ సా నదీ సమజాయత। తస్యా నామ్నా
ంవిఖ్యాతా వృద్ధాయాం మునిసత్తమ।వృద్ధానదీ తు విఖ్యాతా గౌతమోపి తథోచ్యతే ।
ృద్ధగౌతమ ఇత్యుక్త ఋషిభిస్సహవాసిభిః।వృద్ధా చ గౌతమీం ప్రాహ గంగాం ప్రత్య
్రరూపిణీం।మన్నామ్నీయం నదీ దేవి వృద్ధా ఇత్యభిధీయతే। త్వయా తు సంగతా హ్య
త్రతతస్సాగరగామినీ।స్యాత్తత్ర సంగమో నద్యాస్తవ చైవ మహానదౌ।తత్తు పుణ్య
తమం తీర్థం లోకే భవతు నిత్యదా।రూపసౌభాగ్యసంపత్తిః పుత్రపౌత్రప్రవర్ధనం।
స్నానదానాదిహోమేన పితౄణాం పావనం పరం।అస్త్విత్యాహ చ తాం గంగాం సు
బుద్ధిం గౌతమప్రియాం।గౌతమస్థాపితం లింగం వృద్ధనామ్నా ప్రకీర్తితం।యత్రైవ చ
ముదం ప్రాప్తః వృద్ధయా మునిసత్తమః।తత్ర స్నానం చ దానం చ సర్వసిద్ధిప్రదాయ
కం।తతః ప్రభృతి తత్తీర్థం వృద్ధాసంగమముచ్యతే। మదీయం పంచమం వక్త్రం గర్ద
భాకృతిభీషణం।తద్వక్త్రం పాపరూపం చ పరుషం రోమహర్షణం।మహాదేవేన త
చ్ఛిన్నం బ్రహ్మణో మే శిరః పురా। తద్ధృత్వా బ్రహ్మణః పుణ్యం కపాలం వృషకేతనః।
విచచార మహీం సర్వాం తద్విమోచనహేతవే। పతితం నైవ కుత్రాపి కపాలం త
త్కరస్థితం।అస్మిన్ క్షేత్రే నిపతితం శ్రియా భిక్షాప్రదానతః। తత్ర విష్ణుస్థితో నిత్యం
శ్రియా దేవ్యా సమన్వితః।తత్ర సందర్శనం కుర్వన్నహమప్యత్ర సంస్థితః।తయా చ స్థా
పితం లింగం బ్రహ్మలింగమితి స్మృతం । తత్పూర్వమపి తత్క్షేత్రం భైరవః కాలసంజ్ఞ
కః।అత్రాగత్య తు యా నారీ స్నాత్వా సాగరసంగమే।సంపూజ్య భైరవం దేవం వం
ధ్యా పుత్రవతీ భవేత్ ।తతః ప్రభృతి తత్క్షేత్రం బ్రహ్మసంవేద్యముచ్యతే । తత్ర స్నా
నం మహత్పుణ్యం బ్రహ్మహత్యాదినాశనం॥

ఇతి శ్రీ గౌతమీమాహాత్మ్యే వృద్ధాసంగమవర్ణనం నామ

పంచమోధ్యాయః

షష్ఠాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మా ॥ కౌశికీసంగమంనామ కలౌకల్మషనాశనం। రామేశ్వరమితిఖ్యాతం యత్రరామేశ్వరశ్శివః॥ తత్రాఖ్యానంప్రవక్ష్యామి శృణుష్వసుసమాహితః। పుర్వాఘూద్రాఘవోరామః కౌసల్యానందవర్ధనః। సచనారాయణస్సాక్షాల్లోకానుగ్రహకారకః।దేవైస్సంప్రార్థితోభక్త్యా రావణస్యవధేప్సుభిః। జాతోరఘుకులేశుద్ధే చతుర్ధాపరమేశ్వరః । వానరైస్సహితోదేవో జఘానాసురనాయకాన్।రావణాదీన్మదోన్మత్తా నింద్రాగ్నిప్రముఖైస్సహ । అయోధ్యామగమత్పశ్చా ద్రక్షోవానరసేవితః। తత్రభుక్త్వాఖిలాన్భోగాం త్సీతాలక్ష్మణసంయుతః। లోకానాముపకారార్థం స్వయముద్యమ్యభక్తితః। ఏకదాపుష్పకారూఢో రామోరాజీవలోచనః।మంత్రిభిర్భ్రాతృభిస్సార్థం వసిష్ఠాద్యైర్మహాత్మభిః।రావణానుజసుగ్రీవ హనూమత్ప్రముఖైస్తథా। చకారగౌతమీయాత్రాం తత్రదానాన్యనేకశః।శివలింగాన్బహూన్చక్రె గౌతమ్యాఉభయోస్తటే। సాగరేషుప్రసిద్ధేషు సప్తస్వపిచనారద।స్నానందానంచకారాదౌ సీతాలక్ష్మణసంయుతః। తత్రాదౌతుల్యభాగాయాం స్నాత్వాసోమేశ్వరంశివం। నత్వాత్రేయీంగతస్తత్ర కురంగేశంప్రపూజ్యచ।భారద్వాజీంతతోగత్వా గౌతమీంవృద్ధగౌతమీం। తత్రస్థబ్రహ్మాలింగంచ భైరవంచప్రపూజ్యచ।ప్రయయాపుష్పకారూఢః కౌశికీసంగమంప్రతి। తత్రస్నాత్వామహాదేవం ప్రతిష్ఠాపితుముత్సుకః। హనూమంతంతతోవాచ లింగమానయశోభనం।ఇత్యుక్తఃప్రయయారామ దూతోవారాణసీంపురీం।సేతుకామోమృదమయం లింగంపరమశోభనం।తస్మిన్ననాగతేశీఘ్రం రామోరాజీవలోచనః। దివ్యలింగంచకారాశు తదామృదమయంశుభం। తత్రరామోమహాలింగం ప్రతిష్ఠాప్యస్వనామతః।కృతాంజలిపుటోభూత్వా తుష్టావపరమేశ్వరం। నమామిరుద్రంప్రభుమవ్యయంతం నమామిసోమానలసూర్యనేత్రం । నమామిసర్వంపరమార్థరూపముమాపతింలోకగురుంనమామి । నమామిదారిద్ర్యవిదారణంతంసంసారరోగాపహారంనమామి । నమామికళ్యాణమచింత్యరూపం నమామివిశ్వోద్భవ బీజరూపం।నమామివిశ్వస్థితికారణంతం నమామిసంహారకరంనమామి।నమామిగౌరీప్రియమాయంతంనమామినిత్యంపరమక్షరంతం। నమామిచిద్రూపమమేయభావంత్రైలోక్యనాథంశిరసానమామి।నమామికారుణ్యకరంభవస్య భయాపహంచాపిసదానమామి నమామిదాతారమభీప్సితార్థం నమామిరామేశముమేశమీశం। నమామివిశ్వస్యశిఖాతేరతంతం నమామిరూపాణిబహూనిదత్తం । యోవిశ్వ

గోష్ఠ్రాఘువనస్యకతాః తంరామలింగేశ శివంనమామి । నమామిరామేశ్వర ముగ్రవీర్య మమాస్వతంత్రంవిజయేయంనమామి । యజ్ఞేశ్వరోయో త్తిసదైవహ వ్యం కవ్యంసదాశ్నాతిసదాశివోయః । ఆరాధితోయశ్చదదాతిసర్వం నమామి రామేశ్వరమిష్టదైవం । శ్రీకౌశికాసంగమతీరసంస్థం నమామ్యహంచంద్ర కళా వతంసం ॥ బ్రహ్మో ॥ తతస్సభగవాన్ప్రాహ రామం శంభుస్సలక్ష్మణం । వ రాన్ వృణీష్వభద్రంవో రామఃప్రాహఉమాపతిం । స్తోత్రేణానేనయోభక్త్యా త్వాం తోష్యంతిసురోత్తమ। తేషాంసర్వాణికార్యాణిసంసిద్ధింయాంతుశంకర। ఏషాంచపితరశ్శంభో పాతితానరకార్ణవే । తేభ్యశ్శంపిండదానేన పునర్యాం తుత్రివిష్టపం।జన్మప్రభృతిపాపాని మనోవాక్కాయకానిచ।అత్రతుస్నానమాత్రే ణ తదఘంనాశ మాప్నుయాత్।అత్ర తెభక్తితశ్శంభో దదాత్యర్థిభ్యఅణ్వపి । స ర్వంతదక్షయంశంభోదాతృభ్యఃఫలకృద్భవేత్।తన్నామ్నాప్రథితంలోకేతీర్థమే తద్భవేన్నృణాం । ఏవమస్త్వితితంరామం శంకరోదృశ్యతాంగతః । గతేత స్మిన్సురజ్యేష్ఠే రామోప్యనుచరైస్సహ । వాసిష్ఠాసంగమంగంతుం ప్రయా ణాయోపచక్రమె । ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర హనూమాం త్సముపాగతః । దివ్య లింగంసమాదాయ పురఃస్థాప్య సమాస్థితః। తదాలక్ష్మణమాహూయ రామో వచనమబ్రవీత్ । త్వమప్యత్రమహాబాహో లింగంస్థాపయసువ్రత।ఇత్యుక్తస్సత థాచక్రే లక్ష్మణోపిస్వనామతః । తల్లింగంస్థాపయామాస కౌశిక్యాఉత్తరేత టే । తతఃప్రభృతితత్ క్షేత్రం లక్ష్మణేశ్వరసంజ్ఞకం। కౌశిక్యాఃపూర్వభాగేతు రామేశ్వరముదాహృతం । తతస్సరాఘవశ్శ్రీమాన్ సీతాలక్ష్మణసంయుతః।హ నూమత్ప్రముఖైస్సార్థం మంతర్వేదిపురంయయౌ । వసిష్ఠోపిస్వకంక్షేత్ర మాగ తంరఘునందనం । పూజయామాసధర్మాత్మా మునిభిస్తత్వదర్శిభిః । తతస్స రామోభగవాన్ స్నాత్వాసాగరసంగమె । కృత్వాదానాన్యనేకాని నీలకంఠం ప్రపూజ్యచ।విలోక్యనృహరిందేవం వసిష్ఠేనసుపూజితం । తత్రస్థిత్వాత్రిరాత్రం తు తస్మిన్ప్రీత్యాపురోధసి । తతస్తేనాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రయయాపశ్చిమాందిశం। పురాతుభార్గవోరామో హత్వామాతరమంగనాం । యత్ర తేపేతప స్తీవ్రం హత్యామోచనహేతవే । విష్ణురూపేణరామేణ యస్మాత్తప్తంతపఃపురా ... త దారభ్యతుతత్క్షేత్రం విష్ణుసంవేద్యముచ్యతె । తత్పూర్వం గాధితనయో విశ్వా మిత్రోమహామునిః। ఆనీయగౌతమీమత్రకృత్వా సాగరసంగమం । ...ర్యాంచ కారాత్ర గాయత్రీమంత్రసిద్ధమే । తేనపుణ్యప్రభావేన బ్ర...త్వమగాద్య

షిః । కౌశికేనసమానీతా కౌశికీత్యభిధీయతే । తతఃప్రభృతితత్తీర్థం కౌశికీసంగమంవిదుః॥తత్రస్నానం పృథక్పుణ్యంసర్వక్రతు ఫలప్రదం । గోదానంచైవభూదాన మన్నదానంవిశేషతః । యఃకుర్యాత్కౌశికాసంగే తస్యపుణ్యమనంతకం॥

ఇతిశ్రీగౌతమీమాహాత్మ్యే బ్రహ్మనారదసంవాదే

కౌసికాసంగమవర్ణనంనామ

షష్ఠోధ్యాయః

అంతర్వేదిపురమాహాత్మ్యప్రారంభః.

నారదఉవాచ॥ పితామహమహాప్రాజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద । అంతర్వేద్యాశ్చమాహాత్మ్యం కథయస్వమమానఘ॥ శ్రుతంమయాపురాబ్రహ్మన్ తీర్థానాంచైవవర్ణనం । ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి వాసిష్ఠాసింధుసంగమం। కిమర్థంపుండరీకాక్షో నృసింహస్తత్రసంస్థితః । తత్రత్యశ్చమహాదేవో నీలకంఠస్త్రిలోచనః। ఉమయాసహవిశ్వాత్మా కిమర్థంతత్రసంస్థితః।ఏతద్వదస్వమెబ్రహ్మన్ శ్రోతుంకౌతూహలంమమ।ఇతిపృష్టోనారదేనబ్రహ్మా ప్రోవాచనారదం । సాధుపృష్టంత్వయావత్సలోకోద్ధరణహేతవె । మాహాత్మ్యంతవ వక్ష్యామి క్షేత్రనిర్వచనంతథా । శృణునారదయత్నేన లోకానాంహితకామ్యయా ॥ బ్రహ్మా ॥ వసిష్ఠమునినానీత గంగాయాస్సాగరస్యచ । తయోర్మధ్యగతాభూమి రంతర్వేదీతివిశ్రుతా॥అంతర్వేదిపురీసాక్షాద్వైకుంఠసదృశాభవత్।తత్రత్యాస్తుజనాస్సర్వే నృసింహధ్యానతత్పరాః । పరస్పరంబోధయంతో భగవత్తత్త్వమవ్యయం । నాన్యమార్గరతాస్తత్రసర్వే విష్ణుపరాయణాః।వైష్ణవానిచశాస్త్రాణి పురాణానిచసర్వశః।వేదాశ్చపాంచరాత్రాణి గ్రంథాన్నిత్యంపఠంతిహి। నిత్యంభగవదాసక్తాజపపూజాపరాయణాః।ఏవంవిధాశ్చబహవోవిప్రాస్తత్రవసంతిహి। ఆయాంతిసర్వదేశేభ్యస్తీర్థయాత్రాపరాయణాః। బ్రహ్మక్షత్రియవిట్ఛూద్రాస్సర్వేవర్ణాశ్చనద। కాశీరామేశ్వరాదిభ్యః క్షేత్రేభ్యశ్చాపి మానవాః।మాఘమాసేతు దేవస్యరథయాత్రామహోత్సవం।డోలాపర్వచవిఖ్యాతం ఫాల్గునేమాసిసత్తమ। ద్రష్టుకామామహాత్మశ్చస్వజనాప్తసమన్వితాః।దూరాదపిప్రయత్నేన సమాగత్యపురంతతః।స్నాత్వాసాగరసంగేతు సేవంతేనీలకంఠరం। తతఃపరంనృసింహంతుస్నాప్య

పంచామృతైశ్చ శుభైః। పూజయిత్వా యథాన్యాయ్యం భజంతే భక్తవత్సలం। ముక్తిం
యాంతి తతస్సర్వే మానవాః క్షీణకల్మషాః। పుణ్యోవా పాపకర్మావా మహాన్వా
క్షుద్రకోపివా। కులవాన్ కులహీనోవా జ్ఞానీవాఽజ్ఞానగోపివా । తేసర్వేయాంతి
వై మోక్షమంతర్వేదీశసేవయా । అంతర్వేదిప్రయాణంచ యస్యాస్తి సకృదా
త్మని। తస్యముక్తిప్రదోవిష్ణుః భగవాన్ భక్తవత్సలః। అంతర్వేద్యాశ్చ యాత్రాం
మే నేతియః పరితాపవాన్। తస్యాపిముక్తిదః పుంసో మహాన్ కారుణికో హరిః। గు
హ్యానాం పరమం గుహ్యం అంతర్వేదిపురం మహత్ । తత్రసన్నిహితా సిద్ధిః యత్ర
సన్నిహితో విభుః। అహో క్షేత్రస్య మాహాత్మ్యం సమంతాత్ క్రోశయుగ్మకం। నార
సింహమిదం ప్రోక్తం ముక్తిక్షేత్రంచ నారద । పూర్వదక్షిణయోర్భాగే సముద్రస్స
రితాంపతిః। గోదావరీపశ్చిమేతు రక్తకుల్యాతథోత్తరే । ఏతన్మధ్యగతం స్థానం
మహాపాతకనాశనం। యస్తత్రనివసేత్సస్తు సంయతాత్మా సమాహితః । ద్వివార
మపిభుంజానో వాయుభక్షః సమోహినః । నిమేషమాత్రమపియో హ్యంతర్వే
ద్యాం వసేన్నరః। బ్రహ్మచర్యసమాయుక్తస్తేన తప్తం మహత్తపః । యస్తుమాసం వ
సేద్ధీరో లఘ్వాహారో జితేంద్రియః । సర్వం తేనవ్రతం చీర్ణం వైష్ణవం పరమం మ
హత్॥ యావజ్జీవం వసేద్యస్తు క్షేత్రమాహాత్మ్యవిన్నరః । జన్మమృత్యుభయం త్య
క్త్వా సయాతిపరమాం గతిం। బ్రహ్మాదయోపిగచ్ఛంతి హ్యంతర్వేదిపదం మహత్। త
స్య క్షేత్రస్య మాహాత్మ్యాద్ బ్రహ్మహత్యానివర్తతే । దేవా అపిచ వాంఛంతి తత్ర
జన్మాపరేకిము। అహమాద్యా దేవతాశ్చ తత్రజాతాస్స్వరూపిణః । సేవామః పర
మాత్మానముత్సవేషుచ సర్వశః। ఏతాదృగ్గుణయుక్తాయా మంతర్వేద్యాం మహా
మునే। తత్స్థానరహరిశ్శ్రీమాన్ వసిష్ఠప్రార్థితస్తథా। యానియాన్యపి తీర్థాని
పావనానిజగత్త్రయే। తానితానిచ దేవర్షే వసంత్యత్రనసంశయః। యదృచ్ఛయా
పియోమర్త్యః గచ్ఛేత్తస్యాం మహామునే । క్షీయంతే తస్య పాపాని బ్రహ్మహత్యా
దికానిచ। అస్యాస్స్మరణమాత్రేణ సర్వబంధాద్విమోచితః । స్నానార్థీ కిము
వక్తవ్యం జీవన్ముక్తోభవేత్తతః । గతేమకరమర్యమ్ణి మాఘేవా మునిపుంగవాః ।
ఏకాదశ్యాం భానువారే యస్నాత్యత్ర భగోదయే । చతుర్ముఖేనాపిమయా
ఫలం వక్తుం నశక్యతే। ఏతన్ముక్తిప్రదే తీర్థే తిలమిశ్రజలైర్మునే। నివాపకరణా
న్ముక్తిః పితౄణాం భవతిధ్రువం । గంగాదిపుణ్యతీర్థేషు నివాపాం జలిభిర్మునే।
యద్యత్ఫలం శ్రుతం సర్వం తత్ఫలం ప్రాప్యతే నరైః । యతో గంగాదితీర్థాని
పావనానీహ నారద। తిష్ఠంతి హరిసంకల్పాత్ తస్మాత్సర్వమవాప్యతే। పితృభ్యః పిం

డదానంచయఃకరోత్యత్రనారద।ససద్యోఘోరనరకాదుత్తారయతితాన్పితౄన్ ।
యత్పిండదానంక్రియతఏతస్మిన్తీర్థవర్యకే।గయాశ్రాద్ధోపమంతత్తునాత్ర నారద
సంశయః॥ కిమత్రబహునోక్తేన మాతృహాగురుతల్పగః । సురాపీ భ్రూణహా
గోఘ్నః స్వర్ణచోరాదయోపరే । మజ్జంతిపాపినోప్యత్రవాసిష్ఠాసింధు సంగ
మే।తదానీమేవతేసర్వే భవంత్యుజ్ఝితకల్మషాః । ఐశ్వర్యంపుత్రసంపత్తి మా
యుర్దీర్ఘమరోగతాం । భజంతిమునిశార్దూల యాంత్యేతేపరమాంగతిం।
ఇతీరితోభగవతానారదోహృష్టమానసః । ప్రత్యువాచమహాబాహుం భగవం
తంపితామహం॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణేబ్రహ్మనారదసంవాదేఅంతర్వేదిపురవర్ణనే
ప్రథమోధ్యాయః.

ద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీనారదఉవాచ॥ కిమర్థంమునిశార్దూల దేవంప్రార్థితవాన్భవి ।
ప్రాదుర్బభూవభగవాన్ లక్ష్మీశః కేనహేతునా । ఏతదాఖ్యాహిమే బ్రహ్మన్
విస్తరేణమహామతే।విభవంశ్రోతుమిచ్ఛామినృసింహస్యమహాత్మనః । హిరణ్యాక్ష
స్యదైత్యస్య పుత్రోరత్నవిలోచనః । వాసిష్ఠాతీరమాసాద్య తపస్తేపేతిదారుణం।
నిరుద్ధవాయుర్వ్యాఘ్రక్షు శ్శంకరప్రియకామ్యయా । అతీవతపసాయుక్తోఘోరేణ
సబభూవహ।సకదాచిన్నిరాహారోవాయుభక్షోమహాతపాః। అదన్నాయసచూ
ర్ణంసచక్రేపరమకంతపః । ఏవంతపస్యతస్తస్యవర్షాణామయుతంతథా । త
స్మిన్ప్రసన్నోభగవాన్భవాన్యాసహితశ్శివః । వృషభంస్వస్యచారుహ్యప్రమథైః
పరివారితః । ప్రాదుర్భూతఃపురస్తస్యదైత్యోత్తిష్ఠేతిచాబ్రవీత్ । ఉన్మీల్యనయ
నేదృష్ట్వాతతోరత్నవిలోచనః। ప్రాంజలిఃపురతస్థిత్వాతుష్టావవృషభధ్వజం॥దై
త్యః॥జయజయశంకరసోమసురేశ త్రిభువనపూజితపాదపరేశ।జయజయజగతా
న్నాథమహేశప్రణతజనావనభక్తసురేంద్ర। జయదేవమహాదేవనీలగ్రీవసదాశివ।
జయశంకర సర్వాత్మ న్నీలకంఠనమోస్తుతే । జయవిశ్వేశసర్వేశ సర్వాత్మక్స
ర్వకారణ।జయసర్వామరస్తుత్య నీలగ్రీవనమోస్తుతే। నమశ్శివాయరుద్రాయ వా
మదేవాయశంభవే।శరణ్యాయాగ్రగణ్యాయ నీలకంఠాయతేనమః।ఇతిస్తుతస్సభగ

వాచ దైత్యేశం వాక్యమబ్రవీత్ । వరదోస్మి వరం వత్స యత్తే మనసి వర్తతే, దా-
స్యామ్యత్ర న సందేహః త్రిదశైరపి దుర్లభం। ఇత్యేవముక్తో దేవేన హర్షాత్స్మిత
విలోచనః। ప్రాహ బద్ధాంజలిర్వాక్యం భగవంతముమాపతిం॥ దైత్యః ॥ మత్తో
హతస్రుతాద్రక్తాత్ పృథ్వ్యాం యుద్ధేషు సర్వశః । యావంతః పాంసవస్సిక్తాస్తావంత
స్సదృశో మమ।బలవీర్యమదోపేతాః ప్రవిష్టంతు రిపుక్షయే । శత్రూన్నిహత్య మద్దే
హే ప్రవిశంత్వసురాః పునః।అవధ్యత్వం చ మే భూయాత్ సర్వైశ్చ ప్రాణరాశిభిః ।
తచ్ఛ్రుత్వా తు మహాదేవో హ్యచింత్యాత్యద్భుతం వరం। దదౌ న దేయమపి తం తపసా
తస్య తోషితః।ఇత్థం వరం సమాదాయ బ్రాహ్మణాన్గాశ్చ సర్వశః। జహారాధికారం దే
వానాం సర్వేషాం తు మునీశ్వర । నిస్స్వాధ్యాయవషట్కారాంశ్చక్రే లోకాంశ్చ
సర్వశః।ఏతచ్ఛ్రుత్వా కౌశికస్తు విశ్వామిత్రో మహాయశాః।విరోధేన వసిష్ఠస్య రాక్ష
సేంద్రమువాచ హ।భో భో దైత్యకులశ్రేష్ఠ రత్నలోచనసంజ్ఞిక । విక్రమం భవతో
లోకే శ్రుతం సర్వభయంకరం।ఇదానీం మదభీష్టం త్వం కురు శీఘ్రం మహామతే। వసి
ష్ఠస్యాశ్రమం గత్వా అరుంధత్యాస్సుతాన్బహూన్। జ్యేష్ఠం తం శక్తినామానం త్వ
పరింభక్షయ సర్వశః।విశ్వామిత్రస్య తద్వాక్యం శ్రుత్వా దైత్యో మహాబలః।గత్వా త
దాశ్రమం పుణ్యం శక్తిజ్యేష్ఠాన్కుమారకాన్।భక్షయిత్వా తథాన్యాంశ్చ భోక్తుం
సముపచక్రమే।అరుంధతీ రురోదాథ దృష్ట్వా సుతవధం మహత్। దధ్యౌ చ సా పతిం దే
వీ బ్రహ్మలోకగతం మునిం। అరుంధత్యా మునిర్ధ్యాతో జ్ఞాత్వా సుతవధం చ తం।
వసిష్ఠస్తు తదాగత్య దధ్యౌ దేవేశమవ్యయం । ప్రహ్లాదవరదం విష్ణుం నృసింహమప
రాజితం।శరణ్యం సర్వలోకానామాపన్నార్తినివారణం।శంఖచక్రధరం దేవం
భక్తానుగ్రహకారిణం।పీతాంబరధరం దేవం శంఖచక్రవిరాజితం। శ్రీవత్సశోభి
తోరస్కం వనమాలావిభూషితమ్।సుందరం సూర్యసంకాశం కిరీటేన విరాజితం
జగద్ధాత్ర్యా రమాదేవ్యా సాకం గరుడసంస్థితం । దేవం ప్రణమ్య శిరసా హర్షవి
క్లబచేతసా । న కించిదూచే వచనం క్షణమాత్రం తదగ్రతః॥ శ్రీభగవానువాచ॥
కిమర్థం కురుషే బ్రహ్మన్ మమ ధ్యానం మహత్తరం। ధ్యానేన భవతః ప్రీతో వరదా
నార్థమాగతః ॥ వసిష్ఠ ఉవాచ ॥ నమస్తే నారసింహాయ దైత్యవక్షఃప్రదారిణే ।
నమస్తే నారసింహాయ త్రయీరూపాయ విష్ణవే । నిర్మలజ్ఞానరూపాయ విజ్ఞాన
విభవాయ చ । త్వమాహుస్సకలా దేవా బ్రహ్మేతి జ్ఞాననిశ్చయే । త్వమేవేదం
జగత్సర్వం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం।కృపాంబుధే క్షమాసింధో స్వామిన్నాశ్రితవత్స
ల । దీనబంధో గుణాన్ స్తోతుం తవాహం కాల్పచోదితః । బ్రహ్మాదయోప్యశక్తాస్తే

గుణమాహాత్మ్యవర్ణనే । విధీశసనకాదీనాంయన్నాసిధ్యానగోచరః।యద్దృష్టం యోగినోనిత్యం యతంతే నియతేంద్రియాః । తదవశ్యంమహాబాహుర్భవత్పాదాంబుజద్వయం।కిమస్త్యన్యత్పదాబ్జాత్తేస్వామిన్ సర్వశుభావహం। తథాప్యహం ప్రవక్ష్యామిదుఃఖంహృదయసంస్థితం।ధ్యానకారణమాత్మేశసర్వలోకేశ్వరేశ్వర । హిరణ్యాక్షసుతోదైత్యోమణిలోచనసంజ్ఞికః। బలేనమహతాయుక్తోవరదానాచ్ఛూలినః । తస్మాన్మహాభయంఘోరం ప్రాప్తమేతన్మనూద్యవై । మత్పుత్రాణాంశతంతేనభక్షితంచజనార్దన । రక్షమాంకృపయా దేవ హత్వాతంసానుగంరణే । తతఃపరంచస్థాతవ్యమస్మిన్నేవాశ్రమేత్వయా । ఏతదర్థంచ దేవేశత్వత్పాదధ్యానమాచర । వత్సత్వాన్నవిసృజ్యాహంనోనిత్యంస్థాతుముత్సహే । భవత్పాదాంబుజద్వంద్వ పూజాంకుర్యాంసదాహరే। ఏషఏవవరఃకామోనమేస్త్విష్ట్రియమచ్యుత।మత్స్యరూపనమస్తుభ్యం నమఃకమఠరూపిణే । నమస్తేక్రోడరూపాయదంష్ట్రిణేక్షితిధారిణే। నమోవామనరూపాయమాయారూపప్రహారిణే।నమోఽశ్వశిరసేతుభ్యంవిశ్వస్రష్ట్రేనమోనమః।విశ్వాధారాయమహతేనమోభూమ్యేనమోనమః। భవత్కటాక్షవిక్షేపధ్వస్తాసర్వాఘసంతతిః। భవద్భక్తిసుధాస్వాదతృప్తిపాసవివర్జితః । అభయంసుఖపూర్ణోఽహంశార్ఙ్గపాణే రమాపతే।ఏవంస్తుతోవసిష్ఠేనభగవాన్భూతభావనః । ప్రత్యువాచమునిశ్రేష్ఠంకృపాపూర్ణదృగంచలః ॥ నృసింహఉవాచ॥ అహంభక్తపరాధీనోభక్తానుత్సృజ్యధాతృజ । స్థాతుంక్షణంనశక్నోమిభక్తాధీనంహిజీవితం । మునేవసిష్ఠభగవన్ భవాన్మేభక్తిసంయుతః । తస్మాద్భవంతముత్సృజ్యనచాహంస్థాతుముత్సహే । వసిష్ఠభవతోనామ్నాతీర్థంత్రైలోక్యవిశ్రుతం । తద్భవేద్వత్ససర్వేషాంసర్వపాపవినాశనం।అవగాహ్యచతీర్థేఽస్మిన్ వాసిష్ఠాఖ్యేసుపావనే। సర్వాఘపూరితోజంతురనంతఫలమాప్నుయాత్ । త్రిషులోకేషువిఖ్యాతంతీర్థమేతద్భవిష్యతి।హత్వాయుద్ధేరాక్షసేంద్రంభవతోహితకారణాత్ । అహమప్యత్రవత్స్యామితవానుగ్రహకామ్యయా। ఇత్యుక్త్వాప్రేమపూర్వంతుమునింస్నిగ్ధాంబుజేక్షణం । ఆహ్వానార్థంగిదైత్యపతేఃపూరయామాసవారిజం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదే
గౌతమీమాహాత్మ్యేఅంతర్వేదిపురవర్ణనే
ద్వితీయోధ్యాయః.

తృతీయాధ్యాయప్రారంభః

తదాశంఖస్వనంశ్రుత్వా యుగాంతాశనిభీషణం।కోపేనమహతావిష్టోదైత్యేశోరక్తలోచనః।అభిదుద్రావవేగేన నృసింహంతార్క్ష్యసంస్థితం।సతుత్రిశూలముద్యమ్య దుర్నిరీక్ష్యోరునిస్వనః।యుగాంతానిలసంకాశో గ్రసల్లోకానివస్థితః।ఆవిధ్యశూలంతరసా గరుడేవ్యసృజత్తదా।తమాపతంతంశూలంచ గరుడేపీత్య్వకేశవః।శూలంచకర్తచక్రేణ తిలశశ్చకారహ । తతఃప్రహస్యభగవాన్ ప్రాక్షిపచ్చక్రముత్తమం। తస్యదేహేతుతచ్చక్రం మర్మస్థానాన్యతాడయత్॥ తదాసుస్రావరుధిరం దేహాద్దైత్యస్యపాపినః।తదుత్పన్నాస్తదాకారా అసురాబలదర్పితాః।సుదృప్తాస్సర్వశస్త్రాఢ్యాః ప్రాపతన్గరుడోపరి।యుద్ధంతదాభవద్ఘోరం దైత్యానాంగరుడస్యచ।గరుడఃపన్నగరిపుః పద్భ్యాందోర్భ్యాంచసంయుగే। పక్షాభ్యాంచంచుకోట్యాచ మర్దయామాసవైరిపూన్ । గరుత్మతా హన్యమానాస్తుండపక్షనఖైర్మునే। రాక్షసాశ్చాతిదుర్ధర్షాః పేతురుర్వ్యాంవిమూర్ఛితాః। దృష్ట్వాతుపతితంసైన్యం వైనతేయేనపీడితం।తందైత్యఃప్రాహరచ్ఛక్త్యా వజ్రేణేవహరిర్గిరిం। తయాతివిద్ధోగరుడో మాలాబద్ధఇవద్విపః।నకించిదపివిప్రేంద్ర చచాలసమహాహవే।శూలైర్గదాభిఃపరిఘైః శ్శక్త్యృష్టిప్రాసతోమరైః। కర్ణకాళికనారాచైః ప్రాహరద్గరుడంపునః।పునశ్చక్రంసమాధాయనృసింహోభక్తవత్సలః। మాయాశక్తింప్రకల్ప్యైవ రక్షసోరక్తనిగ్రహం। కృత్వాచిచ్ఛేదభగవాంచ్ఛత్రుయుక్తాన్మహీతలే।తతోర్ధచంద్రకంబాణం ససంధాయశరాసనే। ఆక్రష్టుకామం విజ్ఞాయ తచ్చాపంకేశవోహనత్। తతఃకాలాయసమయీం తదాగుర్వీంచదైత్యరాట్।ఆదదేతురథాంగేన చకర్తనృహరిఃప్రభుః।చకారసింహనాదంస దైత్యేంద్రఃపరవీరహా।తోమరాంస్తాన్మునిశ్రేష్ఠ చక్రేణైకేనమాధవః।చిచ్ఛేదయాగపద్యేన తదద్భుతమివాభవత్।శూలంజగ్రాహదైత్యేంద్రో హంతుంనృసింహమాహవే।తద్విసర్గాత్పూర్వమేవ దైత్యేశస్యశిరోహరిః । అపాహరత్స్వచక్రేణ చారుకుండలశోభితం । కిరీటభూషితం తచ్చపృథివ్యాంపతితంబభౌ॥ పునశ్చక్రంప్రయుజ్యాథ చిచ్ఛేదాసురనాయకాన్ । పాంసోస్సర్వాంత్సముద్భూతాన్తస్యరక్తాత్సమంతతః । తతశ్శక్తింవిసృజ్యాసీద్రక్తకుల్యామహానదీ। రక్తోదారక్తవర్ణా చ గంగయాసంగతాతుసా।మహోదధింప్రవిష్టాచ పూర్వభాగస్యతీర్థతః । తత్రస్నానంచదానంచ మహాపాతకనాశనం । తతఃప్రభృతితాంకుల్యాం భూతభేతాళకాదయః। అతీత్యగంతుంనోశక్తా నృసింహస్యాంతికేహరేః । నృసింహో

ప్యత్రిదేవేశ శ్చక్రంత్షాళితవాం స్తదా। తత్తీర్థంలోకవిఖ్యాతం చక్రకుల్యేతినా మతః॥తస్యాంస్నానజపాద్యైశ్చ సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే॥సూతః॥ దృష్ట్వాత్వం మహదాశ్చర్యం నృసింహేనకృతంతథా । తతోనరహరిర్దేవో హత్వాతందై త్యపుంగవం । హర్షేణమహతావిష్టః ప్రావిశన్మునిసన్నిధిం । తంతృష్ట్వాగరు డారూఢం శంఖచక్రవిభూషితం। పపాతదండవద్భూమౌ వసిష్ఠోభగవాన్మునిః॥ అమందానందసందోహ వికసద్వదనాంబుజః । తిష్ఠతోహరేరభిముఖం తుష్టావ మునిపుంగవః॥నమోభగవతేతుభ్యం నమస్తేకమలాపతే । నమఃకళ్యాణజలధేదో షదూరనమోస్తుతే । నమస్తేపుండరీకాక్ష నమోగరుడవాహన । నమస్తేశేష శయన నమస్తేకరుణాంబుధే । నమోభక్తపరాధీన సర్వలోకైకకారణ అప్ర మేయరమావాస భూతభవ్యభవత్ప్రభో । భవత్పాందాంబుజధ్యాన మహం కుర్యాంసదాహరే।భవదీయగుణానేవ కీర్తయంత్సతతంహరే। అర్చారూపేణ దేవేశస్థాతుమర్హసిమాధవ।తస్మాత్త్వాం దేవదేవేశప్రతిష్ఠాపితుముత్సహే॥ శ్రీభ గవానువాచ॥ పూర్వమేవమయోక్తంహి స్థాస్యామీతిత్వదాశ్రమే। వసామ్యహంన సందేహ స్తథైవకురుధాత్మజ । ఇత్యేవముక్తో దేవేనభక్తానుగ్రహకారణం। యత్నంచకారయామాస తత్ప్రతిష్ఠావిధానకైః॥

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే అంతర్వేదిపురవర్ణనే

తృతీయోధ్యాయః.

(*)

చతుర్థాధ్యాయప్రారంభః.

నారదఉవాచ॥ కథితంభవతాబ్రహ్మాన్ ప్రతిష్ఠాకారణంహరేః। ప్రతిష్ఠా వైభవంమహ్యాం వదస్వకమలోద్భవ॥ బ్రహ్మా॥ అహంశంభుస్తథైవార్క శ్చం ద్రమాశ్చశతక్రతుః।అన్యేచలోకపాలాద్యా స్సర్వేచాపిమహర్షయః । లక్ష్మీయు తనృపంచాస్య సేవార్థంసముపాగతాః। తతస్తుమునిశార్దూలల వసిష్ఠోభగవా నృషిః।సుముహూర్తేశుభేలగ్నే శుభగ్రహనిరీక్షితే।సింహాసనసముత్తుంగె దివ్యర త్నాదిభూషితే।లక్ష్మీనృసింహందేవేశం స్థాపయామాసనారద। దెవదుందుభయ స్తత్ర దధ్వనుఃకిన్నరాంగనాః।సగంధర్వాజగుస్సర్వాననృతుశ్చాప్సరోజనాః। వవ ర్షుఃపుష్పవర్షాణి జలదా దెవచోదితాః। మహర్షయోమహానందా త్స్వామగా

కాసిచక్రిరే।తతో దేవాశ్చగంధర్వావసిష్ఠాద్యామహర్షయః । మంగళానిప్రయుం
జానాః పరివార్యోపతస్థిరే।కోటిసూర్యప్రతీకాశా మకుటోజ్జ్వలతేజసా।అంతర్వే
దిపురేశాయ నారసింహాయమంగళం। కంబుగ్రీవాయ దేవాయ కమలాశ్రితవక్షసే।
వసిష్ఠపూజితాయాస్తు నారసింహాయమంగళం । కర్ణావతంసప్రభయా భ్రాజ
మానముఖేందవే।వాసిష్ఠాశ్రమవాసాయ నారసింహాయమంగళం । కరయుగ్మధృ
తోదగ్ర శంఖచక్రవిశోభినే।నృసింహాకృతిరూపాయ రమానాథాయమంగళం।కటి
ప్రదేశసంలగ్న కనకోజ్జ్వలవాససే।అరుంధతీశసేవ్యాయ నారసింహాయమంగళం।
ఆదిదేవాయదేవానా మాదిత్యసమతేజసే । ఆదిత్యకులజాయాస్తు నారసింహాయ
మంగళం।అత్యద్భుతాయదేవాయ దివ్యసింహాయవిష్ణవే। అప్రమేయాయశర్వాయ
నారసింహాయమంగళం।అంతర్వేదినివాసాయహ్యనంతఫలదాయినే। అదితేర్నంద
నాయాస్తు నారసింహాయమంగళం । ప్రయుజ్యమంగళాన్యేవం తత్రదేవామహ
ర్షయః। వసిష్ఠాద్యామహాభాగా స్సర్వేదేవావవందిరే ॥ వసిష్ఠఉవాచ ॥ దే
వదేవ జగన్నాథ సర్వలోకైకకారణ । అప్రమేయ రమావాస భూతభ
వ్య భవత్ప్రభో । ద్యామూర్ధా వదనంవహ్ని శ్చంద్రార్కౌ చక్షుషీ
తవ। దిశశ్శ్రోత్రేతథాదేవ వాక్ప్రాణస్తే సదాగతిః । అపరిచ్ఛేద్య రూపాయ
తుభ్యంలోకాత్మనేనమః । త్వత్పాదపంకజాదన్యం నమేసాధనమస్తిహి। త్వన్మా
యాతరణార్థంహి త్వామేవశరణంవ్రజే । ఇతిస్తుత్వారమానాథంభగవానృ
షిసత్తమః।చకారమహతీంపూజాం పరమానందనిర్భరః । కిరీటహారకేయూర
మణికాంచ్యంగుళీయకైః।తులసీమంజరీభిశ్చ కేతకీదళకాదిభిః । ధూపదీపైశ్చనై
వేద్యైశ్శాల్యన్నైశ్చ స్సుమనోహరైః । అర్చయామాసదేవేశం సుప్రీతేనాం
తరాత్మనా।నీరాజనప్రక్రమణై ర్నమస్కారప్రదక్షిణైః । పుష్పాంజలి ప్రదా
నైశ్చ పూజాంచక్రేమహాత్మనః । తతఃతుష్టమాప్యదేవేశం భగవాన్ముని సత్తమః।
దేవాన్మునీనువాచేద మానందోత్ఫుల్లలోచనః॥మునిరువాచ॥ నారసింహం పరం
దైవం రమాధీశంజగద్గురుం । అమరామునయస్సర్వే మన్యంతేతాదృశం ఫలం।
ఇత్యుక్త్వామునయస్సర్వే ప్రత్యూచుమునిపుంగవం । ఆజ్ఞయాభవతశ్శ్రీమాన్
దృష్టోస్మాభిర్మహాప్రభుః । కృతకృత్యావయంసర్వే జాతాధన్యామహామునే।
భూయోపిహరిసేవార్థం సకళత్రాస్సబాంధవాః । ప్రత్యబ్దంమాఘమాసేతు
సమాగచ్ఛామహేవయం। ఇత్యుక్త్వామునయస్సర్వేస్వాశ్రమాన్గంతుముద్యతాః।
తతోబ్రవీన్మహాభాగో మునిర్నారాయణంహరిం । స్వామింస్త్వదీయ మాహా

త్మ్యం కర్తుద్వేదితుమర్హతి । భగవన్మేకురుష్వేమాంసిశ్చలాంధియమచ్యుత।
నారసింహాతనో శ్రీమన్ కళ్యాణ గుణవారిధే । వాత్సల్యంమయిదేవేశస్థిరం స్థా
పితుమర్హసి।ఆరాధ్యమానోభగవన్ పురుషైర్భక్తిశాలిభిః । ఆరాధనైశ్చ
నిఖిలైస్తత్తత్కాలోచితైస్సదా । తత్తద్వాంఛితదానైశ్చ తోషయన్నాశ్రి
తాన్ జనాన్।యంతానిఖిలలోకానాం శ్రియాదేవ్యాసమాహితః। అన్యైఃపురజ
నైర్నిత్యం సేవ్యమానపదాంబుజః । వైకుంఠఇవమోదేన ప్రతిపీఠేనమాధవ ॥
మునయః॥ నమోస్తునారసింహాయ దేవద్విజహితైషిణే । హితాయసర్వలోకా
నాం వైకుంఠాధిపతేనమః । నమోయజ్ఞవరాహాయ హిరణ్యాక్షవినాశినే।నమః
కమఠరూపాయ మందరోద్ధరణాయచ । మహేశాయనమస్తుభ్యం కరాళవదనా
యచ।ఉగ్రాయసర్వరూపాయ కారణాయనమోనమః । సోమసూర్యాగ్ని నే
త్రాయ చంద్రహాసాయతేనమః । ఉగ్రాస్యాయనమస్తుభ్యం ప్రసన్నాయ మహా
త్మనే।అనంతబాహుశిరసేఽనంతనేత్రాయతేనమః । మూర్తిత్రయస్వరూపా
యభాస్కరాయనమోనమః । శరణాగతసంత్రాణ పటురూపాయతేనమః। వే
దాంతవరసింహాయ బ్రహ్మణేపరమాత్మనే । ఓంకారార్థస్వరూపాయవేదవే
ద్యాయతేనమః।కరాళవపుషేతుభ్యం కాలమేఘనిభాయచ । ఉగ్రదంష్ట్రాయ
భీమాయ భూతోచ్చాటనహేతవే । మంత్రయంత్రవినాశాయకుమార్గహరణా
యచ।దుష్కృతానాంవినాశాయ హింసకౌఘవినాశినే । అపస్మారవినాశాయ
సర్వజ్వరనివారిణే।స్మరణాదేవలోకానాం భూతప్రేతవినాశనం । కుర్వతేఘో
రజంఘాయ నారసింహాయతేనమః । ఏవంస్తుత్వాపునర్దేవం తత్రదేవా మహ
ర్షయః।సనకాద్యామహాభాగా స్సర్వేశ్రమాన్ప్రపురంజసా॥దృష్ట్వావసిష్ఠంభ
గవాన్ హర్షోత్ఫుల్లముఖాంబుజః। మేఘగంభీరయావాచాప్రత్యువాచతహర్ష
యన్॥నృసింహః॥ వసిష్ఠాహంవసామీహ లక్ష్మ్యాసహమహామతే। తథాసూరిజ
నైర్దివ్యైశ్ఛత్రచామరపాణిభిః । సమేతస్సంశ్రితానేవం వరదానైశ్చ తోష
యన్।అష్టోత్తరశతంలోకేసంతిక్షేత్రాణిమేఽనఘ।మధ్యేతేషామిదంక్షేత్రంయావ
మాత్రాధికంమునే।అస్మిన్ క్షేత్రేతుయోమర్త్యస్త్రిరాత్రంనివసేద్యది। సోశ్వమే
ధసహస్రాణాం ఫలమాప్నోతినిశ్చయః।ఘోరేకలియుగేవాపిస్వయమేవమహాము
నే।మహోత్సవాభవిష్యంతితత్ప్రభావాన్నసంశయః।అత్రాగతానాంసర్వేషాం
లుబ్ధానామపిభూసుర।దానైధర్మరతిశ్చైవభవిష్యతినసంశయః । అస్మిన్ క్షేత్రే
తుయోమర్త్యస్త్యజత్యంతేకళేబరం। గతింప్రాప్నోతిపరమాంసమర్త్యోనాత్రసం

శయః ॥బ్రహ్మా॥వసిష్ఠంభగవానేవముక్త్వా దేవాన్మునీశ్వరాన్। ఆజ్ఞాపయామాసీ మునేగమనాయయథాగతం। తతో దేవాస్సగంధర్వాస్సనకాద్యామహర్షయః నత్వానరహరిం దేవంప్రయయుస్తేయథాగతం॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదె

అంతర్వేది పురవర్ణనె

చతుర్థోఽధ్యాయః.

పంచమాధ్యాయప్రారంభః.

బ్రహ్మోవాచ॥తదారభ్యనృసింహస్తువసిష్ఠేనసుపూజితః।అంతర్వేద్యాం స్థితశ్చైవంలోకానాంహితకామ్యయా । అస్మిన్‌క్షేత్రేనివసతాం పశ్యతాంనృహరింసదా।నపరుష్యంతిపాపానిజ్ఞానాజ్ఞానకృతానివై।యత్రసంత్యక్తదేహానాం గచ్ఛతాంతత్పరంపదం।చతుర్భుజానిరూపాణిభవంతినృహరేరివ । యత్రజాతాన జాయంతెమాతృగర్భేపునర్నరాః ॥ ప్రాప్నువంతినసందేహోమృతాశ్చామరతాందివి।ధన్యాస్తేమానవాలోకేష్వంతర్వేద్యాంవసంతియె । తెషాందర్శన మాత్రేణసర్వపాపక్షయోభవేత్।గ్రామాంతరస్థితోవాపిహ్యంతర్వేదినివాసిభిః।కరోతి యశ్చసంబంధంసోపిధన్యతమోభవేత్ ॥ నివసంతినరాయెతుఏతస్మిన్నియమాన్వితాః . తుల్యాస్తేమానవాదేవై మేరుశృంగనివాసిభిః । అంతర్వేదింసమాశ్రిత్య స్నాత్వాసాగరసంగమె।పశ్చిమాంభిముఖందృష్ట్వానృహరింశాంతవిగ్రహం।పాపైః ప్రముచ్యతేసర్వైః కృతైఃపశ్చిమజన్మసు । స్వర్ణభారసహస్రాణికురుక్షేత్రేరవిగ్రహే ।వేదవిద్భ్యోద్విజాతిభ్యోదత్వాప్రాప్నోతియత్ఫలం।సువర్ణంకర్షమాత్రంతుదత్వావిప్రాయతత్ఫలం । ప్రాప్నోత్యత్రనసందేహోనృసింహస్యాంతికేద్విజః।ప్రయాగేలక్షభోజ్యేనమాఘమాసిచయత్ఫలం। తత్ఫలంవిప్రమేకంతుభోజయిత్వాంతికెహరేః।యత్ఫలంస్వర్ణశృంగాణాం గవామయుతదానతః।దత్వావిప్రాయగామెకాం వాసిష్ఠాసింధుసంగమె । మాఘస్నానాత్ప్రయాగేతు యత్ఫలంమకరేరవౌ । తత్ఫలంచాత్రగోదాయాం ప్రాతస్స్నానాదవాప్యతె। ప్రత్యహంచాత్రగోదాయాంస్నానం సర్వార్థసాధనం । నృకేసరిప్రసాదేన తీర్థశ్రాద్ధె కృతేనరైః । తదాతృప్యంతిపితరస్సత్యంసత్యం బ్రవీమితే । మోపి

న్మాఘ త్రయోదశ్యాం స్నాత్వాసాగర సంగమె । గంధపుష్పాక్ష తైర్భక్త్యా
పూజయిత్వా సువాసినీం । ప్రదద్యా చ్ఛూర్పయుగ్మంతు నారికేళ ఫలా:
తం।యానారీపతిపుత్రాఢ్యా తస్యై ర్యదద్యాత్సువాయనం। సవస్త్రకంసతాంబు
లం ఢక్కాఫలయుతంతథా।శృణుష్వమునిశార్దూల నారసింహంరమాపతిం। ।
ణమ్యదండవన్మర్త్యోజగత్పూజ్యోభవేద్ధ్రువం। ఏవంప్రదక్షిణంకుర్వన్ నృకే:
ణమాదరాత్।పదెపదెచాశ్వమెధ ఫలంప్రాప్నోతిమానవః।యోమాఘశుద్ధద్వా
శ్యాం శోభనేరవివాసరె।పంచామృతైశ్చ దేవేశం యోభిషేచయతేనరః। సయ
ఇహదైశ్వర్యం నారికేళఫలోదకైః। నారసింహాయదెవాయ యోర్పయెత్పు
మాలికాం।సర్వభోగసమాయుక్తో వైకుంఠేమోదతేచిరం। నారసింహస్యదెవ
సన్నిధౌమంగళాస్పదె।యోభిజ్వలయతెదీప మాదిత్యసదృశోభవేత్। నారసిం:
స్యదెవస్యనైవేద్యంసర్వపావనం। సిద్ధార్థమాత్రంయోభుక్తైససిద్ధార్థోభ
ద్ధ్రువం।అనుగ్రహార్థంచమునెః ప్రాదుర్భూతోహరిస్స్వయం । స్వయంభు
పూజితస్సమ్యక్ తెనైవసుచిరంద్విజ।శక్రేణశంకరేణాపి తత్రత్రిపురఘాతినా।
షిభిశ్చవసిష్ఠాద్యై ర్యోగిభిస్సనకాదిభిః।తత్తత్కాలేనభూపాలై రర్చితోథప
తత్పరైః।నారాయణోరమానాథ స్సంస్థితస్సర్వకామదః । ఏవంబహుయుగ
తే గతేకాలెద్విజోత్తమ।కస్మింశ్చిత్సమయోధన్యో భవిష్యతిన్రుకేసరీ। తతః
న్మోఫలితోరంగనాథనృపస్యచ।దాసస్యవక్ష్యతిస్వప్నెమద్గృహంకారయెతిచ।
తుకారయితాతస్యగృహంమంటపశోభితం। కళ్యాణమంటపంచైవతథాచాస్థా
మంటపం।ప్రాకారంచైవదీవ్యంచయోజయిత్వాధనంబహు।పృష్టమాత్రాస్తుతెపి
దాస్యంతిబహవోధనం।బ్రాహ్మణాఅపిదాస్యంతినృహరేరాజ్ఞయాతథా। తేనా
రాధితశ్శశ్వదుపచారైస్సుపుష్కలైః। తథాచందనసేవాద్యైఃప్రతిమాసంతథో
త్సైః।భవితాచోత్తరెకాలె ఏవమేవమహామునే। ఇతఃపరంకలియుగె భవిష్యద్భి
రాజభిః । ఆరాధ్యమానోనృహరి రాకల్పంస్థాస్యతిధ్రువం । ఏకదానైమిశ
ణ్యే ఋషిభిఃప్రోక్తమంజసా । సత్రావసానేచాస్మాభి ద్రష్టవ్యోనృహరిర్ది
జాః । అంతర్వేదింగమిష్యామ స్తత్రశ్రేయోభవిష్యతి । సంప్రాప్తఃకలికా
యం నాత్రస్థేయంతపస్విభిః। అంతర్వేద్యాంహరిందృష్ట్వాగచ్ఛామోగంధమా
నం । తత్రత్యకలికాలేపి శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితాః। నరసింహంసమారాధ్య
క్తింప్రాప్స్యంతిదుర్లభాం । సంప్రాప్యజన్మమానుష్యంముక్తిహేతుంసుదు
ర్లభం। యేనగచ్ఛంతితత్క్షేత్రం సతుదేవేనవంచితః। యత్రగత్వానరోభూయ:

సారాధ్యానమల్పేణం । నయాతియాతి తద్విష్ణో ర్వైకుంఠపదముత్తమం । శ మాదిగుణసంపన్నః కామక్రోధవివర్జితః । అంతర్వేద్యాంవసేద్యస్తు జీవన్ముక్తోభవిష్యతి । తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన మోక్షార్థీసతతంనరః। విహాయసర్వక్షేత్రాణి తత్క్షేత్రేనివసేత్సుధీః॥

ఇతిశ్రీ బ్రహ్మపురాణే గౌతమీమాహాత్మ్యే
అంతర్వేదిపురమహిమానువర్ణనే
పంచమోధ్యాయః.

షష్ఠాధ్యాయఃప్రారంభః.

ఋషయఊచుః॥ అహోమాహాత్మ్యమఖిలంప్రసాదాద్భవతశ్శ్రుతం।భూయఃకథయమాహాత్మ్యంవిష్ణోర్నిర్మాల్యలంఘనే।కోదోషస్తత్రవై ప్రోక్తోనివృత్తిశ్చపునఃకథం ॥సూతః॥ పురాప్రదీపపుత్రోభూచ్ఛంతనుర్నామవైనృపః । ఏకదాతస్యరాజ్ఞస్తు శక్తిర్నాసీత్పురాయథా । ఋషయః॥స్యందనారోహణేపూర్వమశక్తిశ్శంతనోఃకథం । పునఃపశ్చాచ్చశక్తిరాసీత్తస్యచైతద్వదస్వమే । శృణుధ్వమృషయశ్చైవంతస్యపూర్వంవదామివః । సర్వపాప హరంపుణ్యంచరితంశంతనోర్నృణాం । బభూవశంతనుర్భక్తోనారసింహేతనోఃపురా । నారదోక్తవిధానేనపూజయామాసమాధవం। నారసింహస్యదేవస్యనిర్మాల్యంతేనలంఘితం। రాజ్ఞాశంతనునావిప్రాస్తస్మాత్స్యందనముత్తమం । దేవదత్తమథారోఢుమశక్తస్తత్క్షణాదభూత్।కిమిత్యయంగతిర్భగ్నాగతామేశక్తిరీదృశీ।దుఃఖాచ్చింతయతస్తస్యసంప్రాప్తోనారదఃకిల । కింవిషణ్ణస్తతోరాజన్నితిపృష్టోత్రశంతనుః। నారదైతన్నజానామిగతిభంగస్యకారణం । ఇత్యుక్తోనారదోజ్ఞాత్వాధ్యాత్వాతత్కారణంతతః । శంతనుంప్రాహరాజానంవినయేనాగ్రతస్థితం । యత్రక్వాపిత్వయారాజన్ శ్రూయతామంతరంహరేః । అంతర్వేద్యాంపురారాజన్నాసీత్కశ్చిన్మహామతిః।మాలాకారోరుచిర్నామతేనబృందావనంకృతం । సుప్రధానిచపుష్పాణివనానిచకృతానివై । మల్లికామాలతీజాజీవకుళాదీనిసర్వశః। ప్రాకారముచ్ఛ్రితంతస్యఖేభూమౌచప్రవిశ్రుతం।అలంఘ్యమప్రవేశ్యంచ కృత్వాయానేస్వకేగృహే।సుతంప్రవేశ్యతద్వారేభవనేన్యత్రసత్తమ । ఏవంకృత్వాతుసతతం మాలాకారస్సతిష్ఠతి ॥ సుపుష్పితంవనంత్వాసీద్గంధమోదితదిఙ్ముఖం। భార్యయా

స్థహపుష్పాణిసమాహృత్యదినేదినే ।కృతాంమాలాంయథాన్యాయ్యాంనారసింః
స్యనిత్యశః। దదౌకాశ్చిద్ద్విజేభ్యశ్చకాశ్చిద్విక్రీయతేన్నృణాం । మాలయాజీవః
చక్రేభార్యాదీనాంచతోషణం।అథస్వర్గాదుపాగత్యఇంద్రపుత్రోరథేనవై। అః
రోగణసంయుక్తోనిశిపుష్పాణిచాహరన్ । తద్గంధలిప్సుస్సర్వాణివిచిత్యాహ్యః
గచ్ఛతి।నోనేదినేహ్యేతేపుష్పైమాలాకారోథచింతయత్।నాన్యద్ద్వారంధనాధా
న్యాలంఘ్యప్రాకారముచ్ఛ్రితం। సమస్తపుష్పజాతస్యనిఖిలాహరణేన్నృణాం। ‹
హంశక్తింనపశ్యామికించిదత్రపరీక్షణే। ఇతిసంచింత్యమేధావీజాగ్రదాత్రౌవ
స్థితః।తథైవాగత్యపుష్పాణిసగృహీత్వాగతఃపుమాన్। తందృష్ట్వాదుఃఖితోదేవ
మాల్యజీవీవినేస్థితః।తత్రనిద్రాంగతేస్వప్నేహ్యుక్తవాంస్తున్నృకేసరీ। మద్వాక్య
శ్రూయతామద్యనిర్మాల్యంమమపుత్రక। ఆనీయక్షిప్యతాంక్షిప్రం పృష్ఠేరామసన్ని
పతః।ఇంద్రపుత్రస్యనిర్మాల్యాన్నాన్యదస్తినివారణం। ఇతిశ్రుత్వాహరేర్వాక్యంన
రసింహస్యధీమతః।బుధ్వానీయతునిర్మాల్యం తథాచక్రేయథోదితం।సోప్యాగ
త్యయథాపూర్వం రథేనాలంకృతేనతత్ । రథాదుత్తీర్యపుష్పాణి ధున్వన్ త
ద్భువిసంస్థితం। సమాల్యంలంఘయామాస ఇంద్రసూనురతీతకృత్ । తతస్తస్య
నశక్తిస్స్యాద్రథారోహణకర్మణి। ఉక్తస్సారథినాచైవ రథస్యారోహణేతవ
నారసింహస్యనిర్మాల్య లంఘనాన్నాస్తియోగ్యతా । గచ్ఛామిదివమేవాహం
త్వంభూమావవసమారుహ । తేనైవముక్తోమతిమాన్ తమాహాహరేనందనః। పా
పాపనోదనంహ్యత్ర కర్మణాయేనమేభవేత్ । తనుక్త్వాగచ్ఛనాకంత్వంకర్మ
మేసారథే ద్రుతం॥సారథిః॥ అస్మిన్ క్షేత్రే మహాభాగ ద్వాదశాబ్దమతంద్రితం।
సత్రంకృత్వాద్విజాన్ సర్వా న్భోజయిత్వాచ నిత్యశః। ద్విజోచ్ఛిష్టాప నయనం
కృత్వాసిద్ధిమవాప్స్యతి। ఇత్యుక్త్వాసౌగతస్స్వర్గంసారథిర్దేవవేశతః।ఇంద్రసూ
నుస్తత స్తస్మిన్ క్షేత్రేకృత్వాతుసత్రకం । భోజయిత్వాద్విజాంత్సర్వా
న్నుచ్ఛిష్టమార్జనం । తథాద్వాదశవర్షాంతు తమూచుస్సేవితాద్విజా
సూనోకిమర్థంత్వంనిత్యముచ్ఛిష్టమార్జనం । కుర్వం స్తిష్ఠసి శంకానో స్సద
యేమహతీభవేత్ ।ఇత్యుక్తఃకథయిత్వాతు యథావృత్తం పురాతనం।జగామసది
వంరాజన్ శంతనోస్తనయోహరేః।తస్మాత్త్వమపిభూపాలబ్రాహ్మణోచ్ఛిష్టమా
ర్జనం।ఆదరాత్కురుతత్రైతే సత్రేద్వాదశవార్షికం । బ్రాహ్మణేభ్యః పరం
నాస్తి సర్వపాపాపనుత్తయే । ఏవంకృతేదేవదత్తే స్యందనారోహణేగతిః। భ
విష్యతిమహీపాల ప్రాయశ్చిత్తేనశోధనాత్ । ఇతఃప్రభృతినిర్మాల్యం మాలం

:పయమహామతే । నరసింహస్య దేవస్య సర్వదేవోత్తమస్యచ । ఇత్యుక్త శ్శంతనుస్తేన బ్రాహ్మణోచ్ఛిష్ట మార్జనమ్ । కృతవాన్ ద్వాదశాబ్దంచ ఆరురోహరథంచతమ్ । ఏవంపూర్వ మశక్తిస్తు రథారోహే మహీక్షితః । పశ్చాత్తస్యైవ విప్రేంద్రా శ్శక్తిరేవ మజాయత । ఏవంతే కథితం విప్రా దోషాన్నిమార్గల్య లంఘనే । పుణ్యంతథా ద్విజానాంచ ప్రోక్త ముచ్ఛిష్ట మార్జనే॥ భక్త్యా ద్విజోచ్ఛిష్ట మిహాపమార్జనే శుచిర్నరో యస్తు సమాహితాత్మా । కృతం సహామత్ర విహాయ భక్తితో గవాం ప్రదానేన ఫలం విశిష్టః॥

ఇతి బ్రహ్మపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే
గౌతమీమాహాత్మ్యే అంతర్వేది మహిమవర్ణనంనామ
షష్ఠోధ్యాయస్సమాప్తః.

నమశ్శివాభ్యాం జగదీశ్వరాభ్యాం జగత్పితృభ్యాం జయవిగ్రహాభ్యామ్। జంభారిముఖ్యై రభివందితాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యామ్ ॥ నమశ్శివాభ్యాం పరమౌషధీభ్యాం పంచాక్షరీ పంజర రంజితాభ్యామ్ । ప్రపంచ సృష్టిస్థితిసంహృతిభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యామ్ ॥ నమశ్శివాభ్యాం నటనోద్భవాభ్యాం నమస్కృతాభీష్ట ఫలప్రదాభ్యాం । నారాయణే నార్చిత పాదుకాభ్యాం నమోనమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం రథవాహనాభ్యాం రవీందు వైశ్వానర లోచనాభ్యాం । రాకాతిథే స్తుల్య ముఖాంబుజాభ్యాం నమో నమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౫ ॥ నమశ్శివాభ్యాం విషమేక్షణాభ్యాం బిల్వచ్ఛదా మల్లికదామ యుగ్భ్యాం । సేవావతీశాంతి మతీశ్వరాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౬ ॥ నమశ్శివాభ్యా మశుభాపహా[illegible] మశేష లోకైక హితం కరాభ్యాం । అసంభవాభ్యాం స్మృతసంహృ[illegible] నమోనమశ్శంకర పార్వతీభ్యాం॥ ౭ ॥ నమశ్శివాభ్యాం శశిశేఖరాభ్[illegible]మస్త సంపత్ఫల దాయకాభ్యాం । సమస్త విద్యాధర పూజితాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం వృషవాహనాభ్యాం విరించి విష్ణ్వాద్య సుపూజితాభ్యాం । విభూతిపాటీర విలేపనాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥ ౯ ॥ నమశ్శివాభ్యాం జగదీధరాభ్యాం జరామృతి·

త్రాగ్ని విచక్షణాభ్యాం । సనాదిముఖ్యై రభివందితాభ్యాం నమోనమశ్శ
పార్వతీభ్యాం ॥ నమశ్శివాభ్యాం కమలేక్షణాభ్యాం కారుణ్య
కళ్యాణ వపు ర్ధరాభ్యాం । కైలాస శైల స్ఫటికోప
మాభ్యాం నమోనమ శ్శంకర పార్వతీభ్యాం ॥
స్తోత్రం త్రిసంధ్యం శివశైల పుత్ర్యోర్భక్త్యా
పఠే ద్ద్వాదశకం. నరో యః । ససర్వసౌ
భాగ్య ఫలానిభుఙ్క్తే శతాయుషోం
తే శివలోకమేతి॥

గౌతమీ మాహాత్మ్యం.

సంపూర్ణమ్.